
SVEN VESTING
Vraja milioanelor
VOL 1

*
*   *

Nota editurii privind aprobarea dată de către Serviciul Cenzurii pentru publicarea romanului.

———————————————
Aprobat de Serviciul Cenzurii C.2.A. No. 474 din 23–08–1934
———————————————

Textul de mai sus, a apărut – aşa cum se vede în imagine – pe prima copertă a primei fascicole, în octombrie 1934.

Nota ediţiei electronice:

În prezentul roman vom întâlni de foarte-foarte multe ori termenul de „luntraş” de pe Volga, termen ce este o traducere eronată a cuvântului rus „burlaki”.

Traducerea corectă a cuvântului „burlaki” este „edecar”, adică persoană care trage la „edec”, şi nu „luntraş” în sensul de persoană care mânuieşte o luntre folosind vâsle.

Edecul este un odgon (frânghie groasă) foarte lung, care la un capăt este legat de catarg sau alt element de rezistenţă de pe vas şi celălalt capăt este tras de oameni care se deplasează pe mal.

Pentru ca cititorul să-şi formeze o imagine cât mai corectă despre aceşti „edecari” redăm mai jos o reproducere după o cunoscută pictură aparţinând artistului rus Ilia Efimovici Repin.

*
*   *

Edecarii de pe Volga (în rusă Бурлаки на Волге – Burlaki na Volghe) este un tablou pictat în ulei pe pânză în perioada 1870–1873, de către pictorul şi sculptorul rus Ilia Efimovici Repin.

Vraja Milioanelor

1. Un părinte neînduplecat

— Tată, dragul meu tată, fii îndurător, te implor pe memoria scumpei mele mame, nu mă sili să mă căsătoresc cu omul acesta, căci nu voi fi niciodată fericită alături de el.

Era un strigăt de adâncă deznădejde, izbucnit dintr-un suflet care se zbătea în chinuri sfâşietoare.

Tânăra şi încântătoarea prinţesă Nataşa, singura fiică a prinţului Gogineff, stătea în genunchi înaintea tatălui ei, cu mâinile ridicate implorator spre dânsul.

Lacrimi atârnau de genele lungi ale minunaţilor ei ochi negri, iar chipu-i încântător, încadrat de bucle negre, era alb ca varul, din pricina suferinţei şi a zbuciumului.

Prinţul Alexandru Gogineff îşi încrucişase braţele pe piept şi privea, rece şi neîndurător, la fiica lui deznădăjduită. Nimic nu-l înduioşa pe omul acesta aspru – nici spaima nemărginită care se citea în ochii fermecătoarei sale copile, nici strigătul de deznădejde al inimii ei rănite, nici groaza ei.

Stătea în picioare, clătinând capul, iar ochii lui cenuşii, neîndurători, priveau ţintă la dânsa.

Ca întotdeauna, când era furios, pe frunte i se săpaseră două brazde adânci şi în jurul gurii i se formaseră cute aspre.

Întocmai ca înfăţişarea îi era şi glasul, aspru şi neîndurător, când zise:

— Ce înseamnă aceste vorbe nesocotite? Oare copila mea a uitat că datorează ascultare părintelui ei? Ce urmăreşti cu această împotrivire neaşteptată? Nu ţi-am spus, oare, în urmă cu ani de zile, că prinţul Nicolai Potcikev ţi-a fost hărăzit ca soţ şi că nu se mai poate schimba nimic în această privinţă? Aşadar, de unde şi până unde aceste mofturi? Cine ţi le-a

vârât în cap? Vorbeşte!

Tânăra prinţesă, care abia împlinise optsprezece ani, ridică spre tatăl ei o privire nespus de îndurerată.

— Dragă tată, nimeni n-a avut vreo înrâurire asupra mea, răspunse Nataşa, cu glasul înecat în lacrimi. Eram încă atât de tânără când m-ai făgăduit prinţului Nicolai! Niciodată nu m-am gândit serios la acest lucru. Dar acum îmi dau seama că e îngrozitor să te căsătoreşti cu un bărbat pe care nu-l iubeşti… Nu, nu pot s-o fac, tată… dragă…

Prinţul rămase o clipă ca încremenit, apoi izbucni într-un râs batjocoritor.

— Vasăzică e aşa cum mi-am închipuit. Ţi-a vârât cineva gărgăuni în cap şi, acum îi dai zor întruna cu dragostea! Haha, cine se mai sinchiseşte la noi de dragoste? Nu suntem decât sclavi ai datoriei, copilă! După ce te vei căsători cu prinţul Potcikev vei începe să simţi şi dragoste pentru el. Oare eu am iubit-o pe mama ta, când am dus-o la altar? A trebuit să ascult şi, crede-mă, n-a ieşit rău. Mama ta a fost o femeie fericită, ne-am înţeles de minune… ea…

— Nu, nu-i adevărat! îl întrerupse Nataşa. Mama a fost o femeie nenorocită, adesea plângea într-ascuns şi, când a murit, mi-a lăsat o scrisoare. Ieri, împlinind optsprezece ani, am deschis-o. Mama mă conjură să nu acord niciodată mâna mea unui bărbat pe care nu-l iubesc, căci nu vrea ca şi copila ei să fie nenorocită.

Prinţul Gogineff păli. Ochii săi cenuşii scăpărau fulgere de ură şi mânie. Dinţii i se încleştară.

— Ah, ce ticăloşie! scrâşni el. Dacă mama ta a spus într-adevăr asta, atunci nu merită să-i mai păstrez aceeaşi amintire pioasă, ca până acum.

Zicând acestea, se apropie de un perete, pe care atârna într-o ramă de aur, portretul unei femei încântătoare. De la cea dintâi privire se putea vedea că prinţesa Nataşa era fiica acelei femei.

Ochii ei negri aveau o expresie blândă şi melancolică; pictorul făurise o adevărată operă de artă cu acel portret.

Prinţul şovăi o clipă, apoi întinse mâna, smulse tabloul din

perete, îl zvârli pe podea cu furie şi, pradă unei mânii fără margini, începu să-l calce în picioare.

Încremenită de groază, Nataşa privea cu ochii holbaţi la nelegiuirea pe care o înfăptuia omul acesta neîndurător. Vru să strige, dar numai un murmur scăpă de pe buzele ei palide.

Frumoasa copilă aţinti asupra tabloului o privire nespus de îndurerată, apoi se ridică. Ştia că ar fi fost zadarnică orice stăruinţă, pe lângă omul acesta neîndurător, care-i era tată.

Nataşa se îndreptă spre uşă. Păşind pe covorul moale, frumoasa fată se clătina, gata să cadă.

Prinţul Gogineff se apropia de ea.

— Rămâi! se răsti neînduplecatul părinte.

Împinse cu piciorul tabloul sfărâmat, apoi se propti în faţa ei, rece şi poruncitor, ca mai înainte. Ochii săi priveau iar aspru şi ameninţător.

— Te vei căsători cu prinţul Nicolai, nu îngădui nicio împotrivire, ia aminte!

Fără voie, tatăl Nataşei încercă să-şi îmblânzească glasul şi urmă, pe un ton mai puţin aspru:

— Nebuno, nu înţelegi ce mare noroc a dat peste tine că prinţul Potcikev îţi cere mâna? Cele mai bogate şi frumoase prinţese şi ducese din marele imperiu rusesc ar considera drept o deosebită cinste să se mărite cu el. Dar alegerea lui s-a oprit asupra ta, numai pe tine vrea să te ia de soţie. Nu ştii, oare, că el e favoritul Ţarului, a cărui bunăvoinţă o vom dobândi şi noi prin mijlocirea lui? Prinţul Nicolai se înapoiază astă-seară de pe câmpul de luptă şi va fi primit cu mari onoruri. E însărcinat să aducă Ţarului raportul asupra situaţiei armatelor. Cu acest prilej, urmează să fii prezentată şi tu perechii imperiale. Şi, acum, grăbeşte-te, căci la ora opt are loc recepţia la Palat.

Nataşa se depărtă, împleticindu-se. Îşi simţea inima zdrobită. Străbătu coridoarele lungi şi mohorâte ale castelului şi intră în odaia ei, unde domnea o căldură plăcută.

Butuci mari ardeau în cămin şi, în faţa acestuia, stătea îngenuncheată, ca o vrăjitoare din altă lume, o bătrână îmbrăcată în portul doicilor din Rusia.

Femeia aceasta era Saşa, fosta doică a prinţesei. Saşa o crescuse, ea văzuse înflorind frumuseţea micuţei prinţese, până ce aceasta devenise o fecioară minunată.

În lungile nopţi de iarnă, când îndatoririle faţă de familia imperială obligau perechea princiară să apară la Curte, Saşa rămânea lângă gingaşa prinţesă şi-i istorisea poveşti din vremuri vechi, despre faptele Ţarilor, despre izbânzile şi cruzimile lor şi… despre Siberia.

O tăcere misterioasă plutea atunci prin sălile mari ale castelului, iar Nataşa simţea o furnicătură plăcută străbătându-i trupul şi, în acelaşi timp, o tainică îngrijorare trezindu-se în inima ei.

Atunci, Saşa trebuia să stea de veghe toată noaptea lângă patul mare al Nataşei, în care ar fi încăput zece prinţese ca dânsa, şi trebuia să-i mângâie mâinile şi să-i cânte melodii populare. Iar cea mai frumoasă dintre acestea, era cântecul luntraşilor de pe Volga, a acelor luntraşi care cu muşchii încordaţi şi spatele încovoiat, trăgeau în susul şi în josul fluviului, corăbiile grele, încărcate cu grâne.

Atunci, ochii mari şi negri ai Nataşei străluceau plini de vis şi dor, plini de patimă şi dragoste…

Vara, când locuiau la moşia princiară de pe Volga, când visa în odaia ei în nopţile înăbuşitoare, Nataşa se simţea fericită, nespus de fericită.

Acolo se ivise pentru prima oară prinţul Nicolai Potcikev, un bărbat înalt şi posomorât, cu o expresie batjocoritoare în jurul gurii, cu ochi poruncitori şi mâini nervoase.

Nataşa îl văzuse îmblânzind un cal sălbatic, văzuse cum pumnul lui silea animalul să stea locului şi-l auzise pe acesta scoţând un nechezat dureros.

Când prinţul o zărise pentru prima oară, ea abia împlinise şaisprezece ani. Potcikev o învăluise cu privirile sale care, la început trădau bunăvoinţă. Dar aceste priviri deveniră tot mai stăruitoare şi mai pătimaşe, făcând-o să înţeleagă că prinţul Potcikev e un bărbat care ştie ce vrea.

Pe atunci, tatăl ei dăduse prinţului încuviinţarea sa; pe atunci încă, omul acesta o sărutase, numind-o logodnica lui.

Nataşa se simţise năpădită de o nelinişte tainică, dar şi de un simţimânt de triumf. Ştia de la tatăl ei că prinţul Potcikev e un favorit al Ţarului şi că multe onoruri îl aşteptau încă.

Tânăra copilă nu se împotrivise, încuviinţase toate, dar răsuflase uşurată când, puţin timp după aceea, prinţul îşi luă rămas bun, deoarece trebuia să se întoarcă la Petersburg.

Ea, Nataşa, n-avea decât şaisprezece ani, prinţul mai avea, deci, timp, să se răzgândească – îşi spunea prinţesa.

Erau, doar, multe femei frumoase la Curtea Ţarului din Petersburg. Desigur că într-o bună zi prinţul o va fi uitat cu totul şi nu-şi va mai aduce aminte că departe, pe malul Volgăi, în reşedinţa de vară a prinţului Gogineff, trăieşte o prinţesă cu părul negru pe care odinioară o numise logodnica lui.

Dar Nataşa se înşelase. Încă de pe atunci era frumoasă, încă de pe atunci era înconjurată de farmecul ispititor al nevinovăţiei.

Peste doi ani devenise o fecioară încântătoare. Faima frumuseţii sale ajunsese până la palatul imperial din Petersburg, unde aveau loc serbări fastuoase.

Şi, deodată, în toiul groaznicului război care măcina, una după alta, armatele numeroase ale marii împărăţii, prinţul Potcikev îşi anunţă sosirea.

Vestea aceasta căzuse ca un trăsnet asupra frumoasei prinţese, care nu renunţase la visurile ei. Bătrâna Saşa, căreia îi plăcea să pălăvrăgească, avusese grijă să înlocuiască basmele copilăreşti cu poveşti de dragoste.

Dar Nataşa avea alt ideal cu privire la frumuseţea şi eroismul bărbaţilor. Întreaga înfăţişare a prinţului, care nu se ştersese încă din amintirea ei, îl insufla teamă.

Bătrâna doică se ridicase de lângă foc. Un şuvoi de cuvinte mângâietoare, pline de înţelepciune, ieşi din gura ei. Saşa dezmierdă şi sărută pe „scumpa ei copiliţă”, pe „inimioara” ei.

Avea numai denumiri alintătoare pentru Nataşa. Niciodată nu i-ar fi spus altfel.

Credincioasa bătrână o conduse la un fotoliu şi o îndemnă

să se aşeze.

— Totul s-a sfârşit... Saşa, murmură prinţesa. Tata nu se lasă înduplecat, ştiam că va rămâne la hotărârea lui... Ah, sunt atât de nenorocită!

Şi un hohot de plâns îi zgudui trupul feciorelnic.

— Nu plânge, inimioara mea, o mângâie Saşa. Plânsul urâţeşte şi îmbătrâneşte. De aceea am ajuns şi eu o bufniţă bătrână – fiindcă am plâns atât de mult în viaţa mea.

Nefericita prinţesă îşi mai deschise încă o dată sufletul, se mai jelui încă o dată bătrânei, apoi trăsăturile chipului ei încremeniră. Ochii-i mari, negri, priveau împietriţi de suferinţă. Nataşa nu se mai plângea – gura ei rămase închisă. Ştia, numai, că trebuie să fie ascultătoare.

Saşa o ajută să se îmbrace. O rochie de catifea violetă, cu garnitură bogată de blană, învălui trupu-i ca tras prin inel. Buclele-i negre, mătăsoase, formau ca o cunună în jurul capului. O diademă, moştenită de la mama ei, îi strălucea deasupra frunţii.

Nataşa părăsi încăperea. Tatăl ei o aştepta. Privirea lui rece alunecă cercetător asupra fiicei sale.

— E încântătoare, murmură el. Prinţul Nicolai poate fi mulţumit. Chiar dacă ar da pentru dânsa toată averea, tot n-ar plăti-o prea scump.

Oferi Nataşei braţul şi coborâră amândoi scara largă. Jos apărură câţiva servitori, ţinând în mâini blănuri groase.

Un vânt îngheţat le biciui obrajii, când uşa grea fu deschisă. O sanie cu patru cai îi aştepta în faţa porţii. Armăsarii focoşi nechezau nerăbdători, scormonind zăpada cu copitele.

Nataşa se urcă în sanie. Un servitor bătrân o înveli grijuliu cu o blană groasă. Prinţul se aşeză în faţa ei. Luase obiceiul s-o privească mereu. Voia să se desfete la frumuseţea ei şi să-i cântărească valoarea. Ştia că numai prinţul Potcikev îl mai putea scăpa.

Situaţia prinţului Alexandru Gogineff devenise cam şubredă în ultimii ani. Viaţa destrăbălată pe care o dusese la Petersburg, când era ofiţer în regimentul de gardă, îl adusese în starea aceasta. Pe atunci, Nataşa era încă mică.

Fusese nevoit să demisioneze din armată şi, de ani de zile, făcea sforţări să dea casei sale acea strălucire exterioară, care se cuvenea unui prinţ Gogineff.

Dar sfârşitul era de neînlăturat, dacă Nataşa nu devenea soţia prinţului Nicolai Potcikev.

O umbră de mulţumire i se ivi pe faţă. Voia să mai trăiască, voia să arate lumii că prinţul Alexandru Gogineff mai era în stare să cucerească inimile femeilor.

Tatăl Nataşei închise ochii. Imagini din trecut se perindară prin mintea sa. Iubise mult; cucerise femeile la întâmplare, fără să aleagă, aşa cum îi apăruseră în cale.

Soţia sa îi lăsase multă libertate. Ea îşi petrecuse aproape tot timpul cu copila ei, la reşedinţa de vară de pe Volga. Abia după moartea mamei sale, Nataşa începu să locuiască împreună cu tatăl ei.

Tânăra fată oftă din adânc. Aerul rece îi învioră gândurile. Se lăsă în voia durerii. Oricât de greu i-ar fi fost, trebuia să asculte şi să se supună soartei.

Pleoapele-i se închiseră şi adormi. Scârţăitul zăpezii, tropotul monoton al cailor pe străzile pustii, o obosiseră.

O trosnitură puternică şi un strigăt scos de vizitiu făcură să tresară pe cele două persoane din sanie.

Ce se întâmplase?

Nataşa fu trântită de una din laturile săniei. Ea se încleştă cu mâinile ca să nu cadă afară, căci sania se aplecase mult într-o parte. Tatăl ei, prinţul, fusese zvârlit peste ea.

Dedesubtul lor, la o mare adâncime, se zărea o întindere albă, sclipitoare.

Prinţul îşi reveni repede. Ştia ce se întâmplase. Sania se izbise de un stâlp al podului şi din această pricină, se răsturnase pe jumătate.

Alexandru Gogineff coborî din sanie şi, repezindu-se spre vizitiul înmărmurit de spaimă, îl izbi cu pumnul în faţă.

— Câine, cum ai cutezat să ne arunci într-o astfel de primejdie? se răsti prinţul. Şi, mai ales, de unde vii aici? Ce vasăzică asta? Ce să căutăm noi pe pod? Hai, vorbeşte, şi să nu minţi, căci altminteri îţi sfărâm capul!

Vizitiul se retrase speriat, bâlbâind câteva scuze.

Nataşa, care coborâse şi ea din sanie, se apropie de tatăl ei şi-i puse mâna pe umăr.

Prinţul se întoarse.

— Hai, tată, vom străbate pe jos drumul scurt ce ne-a mai rămas, zise ea. Omul a fost neprevăzător, desigur că n-a făcut-o cu gând râu.

— Cum să intrăm pe jos în curtea palatului imperial? strigă prinţul, gata să izbucnească din nou.

— Vom spune ce ni s-a întâmplat, răspunse fata. De sanie nu ne mai putem folosi, în niciun caz, căci partea stângă e complet sfărâmată. Aşadar, nu ne mai rămâne decât să facem pe jos drumul acesta scurt.

Prinţul mai aruncă o privire întunecată asupra omului care dovedise atâta neîndemânare, apoi oferi fiicei sale braţul.

Zăpada scârţăi sub picioarele lor, când Gogineff şi fiica sa păşiră pe podul larg. Cât bătea privirea nu se zărea ţipenie. Părea că tot Petersburgul murise.

Dar aceasta nu era de mirare. De ani de zile era astfel, căci războiul înghiţise masele de oameni. Bărbaţii se aflau în garnizoane şi pe front. Ei trebuiau să lupte pentru patria sfântă.

Prinţul şi fiica sa ajunseră aproape de capătul podului, când, dindărătul stâlpilor monumentali, se iviră câteva făpturi suspecte.

Acestea se năpustiră asupra celor două persoane; în mâinile lor sclipeau cuţite şi revolvere.

— Staţi, scoateţi banii şi bijuteriile! strigă ameninţător unul din bandiţi. Repede, nu faceţi mofturi. Altminteri s-ar putea ca gloanţele să pornească fără voie.

Nataşa era gata să leşine. Se lipi de tatăl ei, înspăimântată şi tremurând. Prinţul vru să vâre mâna în buzunar, ca să scoată revolverul. Dar era prea târziu: doi bandiţi îl şi înhăţaseră de braţe.

Din pieptul Nataşei izbucni un strigăt de ajutor, care se pierdu în depărtare.

Drept răspuns, unul din bandiţi scoase o înjurătură

grosolană.

— Repede, Piotr, scotoceşte-l prin buzunare! strigă acesta. Şi, tu, Vasile, ia „damei” blana şi giuvaierurile. Ah, repede, vine cineva… să lăsăm prada din mână în ultima clipă?

Prinţul fu smucit cu violenţă; bandiţii îl scotociră prin buzunare. Se împotrivi, dar fără folos. Pumnii şi loviturile cădeau cu nemiluita.

Până acum nu se atinseseră de Nataşa. Frumoasa fată mai strigă o dată după ajutor şi ţipătul ei sfâşie tăcerea nopţii.

Deodată, se ivi un bărbat, care se repezi spre bandiţi. Aceştia îl preveniră să nu se apropie, căci, altminteri, îşi primejduia viaţa. Dar salvatorul era un om cutezător şi viteaz. Din câteva sărituri fu la faţa locului. Un glonte îi zgârie pieptarul. Era un soldat din garda imperială, înalt şi lat în spete.

Într-o clipă deveni stăpân pe situaţie. Înhăţă pe unul din bandiţi şi, cu toată împotrivirea acestuia, îşi făcu scut din trupul lui. Peste câteva momente, banda o luă la fugă.

Banditul, care se afla în mâinile soldatului, încleştase gâtul acestuia.

— Atât de prost mă crezi? făcu celălalt.

— Atunci, ai să mori!

Abia rostise ultimul cuvânt şi trupul banditului zbură ca o săgeată peste parapetul podului. Se izbi de gheaţă, făcând o gaură întunecată, din care ţâşni apa fluviului. Ticălosul dispăru, înghiţit de valuri.

Nataşa rămăsese îngrozită. Cu ochii holbaţi, se uita spre fluviul larg, apoi îşi îndreptă privirea spre salvatorul lor. Prinţul îşi rânduia îmbrăcămintea şi vorbe de mânie îi scăpau de pe buze.

Nataşa şi soldatul se uitau ţintă unul la altul. Tânăra prinţesă contemplă lung şi cu băgare de seamă, chipul salvatorului. Acesta avea trăsături mândre şi îndrăzneţe, pe care ea nu le va uita niciodată.

Celălalt zâmbea, jumătate blajin, jumătate sfidător. Se părea că o dispreţuieşte din pricina îmbrăcămintei ei luxoase.

Nataşa se înroşi. Oftă uşurată şi-i întinse mâna.

— Îţi mulţumesc, domnule, zise ea, cu sfială. Ne-ai scăpat dintr-o mare primejdie; ba, ne-ai salvat, poate, chiar viaţa.

Soldatul făcu un gest de împotrivire. Avea maniere de prinţ. Privirea lui învălui din nou minunata făptură a prinţesei, apoi se înclină cu respect înaintea ei, prefăcându-se că nu vede mâna pe care Nataşa i-o întinsese.

— Ce faci acolo? se răsti tatăl ei la dânsa. O prinţesă Gogineff nu trebuie să mulţumească unor astfel de oameni. Ei sunt hărăziţi să se jertfească pentru noi.

Soldatul îl măsură cu o privire ciudată.

— Nu uitaţi aceste cuvinte, zise el, cu glas adânc. Va veni o zi când vi se va aduce aminte de ele.

— Cum, îndrăzneşti să-mi vorbeşti în felul acesta, câine? scrâşni prinţul.

Dar celălalt se întoarse şi se depărtă repede, căci se auzeau paşi în apropiere. O patrulă venea în pas alergător.

— L-ai jignit, tată, zise Nataşa, mustrător. Gândeşte-te că ne-a salvat din mare primejdie.

— Eh, tu n-ai să înveţi niciodată cum să te porţi cu aceşti nespălaţi, răspunse prinţul cu dispreţ.

După câteva clipe, patrula condusă de un ofiţer se afla înaintea lor.

— Plecaţi în căutarea bandiţilor! porunci prinţul, încruntat. Nu mai avem nevoie de voi!

Tânărul ofiţer se înclină înaintea prinţului, făcu o plecăciune şi mai adâncă în faţa Nataşei, apoi îşi împărţi oamenii. El însuşi se aşeză pe capra saniei adusă în grabă.

Nu trecu mult şi prinţul Gogineff cu fiica sa ajunseră nevătămaţi la impunătorul palat de iarnă, unde ofiţerul îşi luă rămas bun, salutând. Prinţul îi răspunse plictisit. Apoi, intră în palat, împreună cu fiica sa, a cărei inimă bătea să se spargă.

2. Intrigi la Curtea Imperială

Pretutindeni, în drumul lor spre sălile de festivităţi, prinţul şi fiica sa fură urmăriţi de privirile oaspeţilor.

Inima Nataşei bătea năvalnic. Care era pricina? Prinţesa nu

ştia dacă tulburarea ei se datora acestei serbări, la care trebuia să ia parte, sau întâlnirii cu omul care îi salvase.

Amintindu-şi de el, chipul prinţesei se împurpură. Era un bărbat frumos şi interesant. Şi ce uşor se descotorosise de bandiţi! Pe buzele Nataşei flutură un zâmbet de fericire şi acest zâmbet dăinui încă şi atunci când fură întâmpinaţi la intrarea în sală, de un ofiţer în uniformă ţesută cu aur.

Efectele de lumină, rochiile scumpe, uniformele aurite şi privirile scânteietoare ale femeilor şi bărbaţilor, o orbeau.

Ameţită, prinţesa coborî privirea, când ofiţerul se înclină adânc înaintea ei şi-i sărută mâna cu patimă. Apoi Nataşa se uită în ochii lui şi, speriată, îşi retrase mâna. Candoarea ei fusese rănită de nişte priviri pline de pasiune arzătoare.

Prinţul Nicolai Potcikev nu-şi dădu seama de asta. Era atât de fermecat de frumuseţea prinţesei, încât nu-i observase spaima.

Într-adevăr, se îndeplinise în chip strălucit presupunerea lui, pe care o avusese în urmă cu doi ani, când o văzuse pentru prima oară în castelul de pe Volga. Încă de pe atunci, Nataşa îi aprinsese inima şi-i aţâţase senzualitatea. Acum ea înflorise, devenind o fecioară minunată.

Prinţul era un bărbat interesant. Avea chipul proporţionat, cu o expresie de încredere în sine. Dar în privirea lui se citea cruzime şi zâmbetul său putea să fie viclean. Se şoptea că acela care-l avea de duşman, era pierdut.

— Iată-l pe scumpul meu Nicolai, zise prinţul Gogineff, întinzând mâna viitorului său ginere. Ce se mai aude? Arăţi minunat. Viaţa pe câmpul de luptă pare să-ţi priască.

Nicolai Potcikev zâmbi cu înţeles. Aceşti doi bărbaţi se înţelegeau fără multe vorbe.

— Cum stăm pe front? urmă prinţul Gogineff.

— Cât se poate de bine. Am alungat pe nemţi, care fug de rup pământul. La Varşovia sunt câteva corpuri de armată germane, cărora le-am tăiat retragerea şi vor trebui să se predea.

— Ai dat raportul Maiestăţii Sale?

— Încă nu, tată-socrule; voiam să mă folosesc de acest

prilej, ca să te prezint împăratului. Dacă aduc veşti de izbândă, Ţarul trece mai uşor cu vederea prostiile de odinioară.

Printre toate figurile din juru-i, Nataşa căuta să descopere numai chipul eroului ei; îl căuta printre cei de faţă şi tresărea fericită când zărea un bărbat care aducea pe departe cu dânsul.

Însă niciunul nu-i semăna. Uneori, tânăra se ruşina chiar. Cum putea dânsa, prinţesa Nataşa de Gogineff, să aibă astfel de gânduri romantice? Ce-i păsa ei de acest soldat? Era un om care nu trebuia să-şi ridice niciodată ochii la ea. Probabil un ţăran, deşi un flăcău frumos şi voinic, inteligent şi mândru.

Această mândrie o cucerise. Nataşa se mai bucura şi acum, în sinea ei, că omul acesta dăduse tatălui ei răspunsul cuvenit.

Zgomotul din jurul Nataşei se potoli deodată. Oaspeţii nu cutezau să vorbească decât în şoaptă. Tânăra prinţesă văzu multe doamne şi domni, care se plecau adânc. Făcu şi ea la fel şi, când se ridică, îl zări pe Ţar, al cărui portret îl văzuse adesea.

Rămase dezamăgită. Stăpânitorul tuturor ruşilor avea o înfăţişare neînsemnată. Privirea-i era neliniştită. În timp ce vorbea cu prinţul Potcikev, ochii lui cercetau bănuitor pe cei din jurul său.

— Care e situaţia pe front, dragă Potcikev? întrebă Ţarul, adresându-se prinţului. Aştept veşti de izbândă. În ultimul timp am fost lipsit de ele. Până unde am înaintat în Germania? N-am ajuns încă la Berlin?

Prinţul Potcikev tresări. Cine o fi amintit de prostia asta? Ruşii părăsiseră demult Prusia Orientală, lăsând cadavre şi ruine în urma lor, fuseseră nevoiţi să se retragă în ţară, ca să îngreuieze duşmanului urmărirea. Varşovia era înţesată de trupe germane. Dezastrul nu se mai putea înlătura. Trebuiau formate armate noi.

— Trupele noastre au fost iarăşi nevoite să se retragă puţin, Maiestate, raportă prinţul. Dar în curând va avea loc o luptă grozavă. După sfârşitul acesteia, nimic nu ne va mai

împiedeca să întreprindem marşul asupra Berlinului.

În vreme ce prinţul vorbea cu împăratul, doi ochi fioroşi erau aţintiţi asupra lui. Erau ochii unui bărbat care stătea lângă Ţarină şi se pleca spre dânsa, vorbindu-i în şoaptă.

Omul acesta avea figura lată şi palidă. Un păr negru şi des îi încadra chipul, în care ochii scânteiau, înfricoşător. Aruncau fulgere, prevesteau luptă şi nimicire, dar se şi puteau învălui într-o expresie de blândeţe. Era un contrast izbitor într-înşii.

O cămaşă de mătase şi un pantalon de catifea formau îmbrăcămintea acestui bărbat ciudat, care stăpânea Rusia, cu ajutorul Ţarinei. Era călugărul siberian, Rasputin, apărut pe neaşteptate, ca un sfânt – un om temut, onorat şi luat în seamă de femeile de la Curte şi nobili.

Nicolai Potcikev îşi întoarse puţin trupul, ca să nu fie nevoit să îndure privirile călugărului. Dar simţea chiar şi în ceafă focul lor.

Ţarul voia să se informeze cât mai bine; punea întrebările cu glas tare şi prinţul Potcikev trebui să-i răspundă la toate, în cursul acestei audienţe, care ţinu aproape jumătate oră.

Alexandru Gogineff stătea ca pe jăratec. O singură dată privirea Ţarului se opri asupra lui, dar această privire fusese mirată şi dispreţuitoare.

Prinţul se simţea trecut de năduşeli; i se părea că e strâns de gât. Nu cuteza să se arate, ascunzându-se mereu îndărătul viitorului său ginere.

Ţarul făcu un semn de concediere; ştia destul. Întinse prietenos mâna favoritului său, prinţul Potcikev, şi, cu acest prilej, privirea sa căzu asupra frumoasei Nataşa, care roşise şi rămăsese locului, încurcată.

— Cine-i domnişoara? întrebă Ţarul, amabil.

— Prinţesa Nataşa Gogineff, Maiestate. Logodnica mea şi fiica prinţului Alexandru Gogineff.

Nicolai Potcikev se dădu repede în lături. Voia ca Ţarul să-l vadă pe prinţul Gogineff. Dacă împăratul nu-l va saluta, socotelile sale dădeau greş.

Tatăl Nataşei plecase privirea. Prinţesa văzu un zâmbet de bunăvoinţă pe chipul stăpânitorului tuturor ruşilor, care îi

întinse mâna.

Tânăra se înclină cu o graţie firească. Era iar stăpână pe sine. Privi pe Ţar deschis, în faţă. El îi zâmbi prietenos şi arătă spre Ţarină, care zărise şi dânsa pe Nataşa şi era curioasă să ştie cine este.

Împăratul rosti numele prinţului Alexandru Gogineff. Acesta tresări şi se aplecă adânc deasupra mâinii Ţarului.

— Fii binevenit în palatul meu, zise suveranul, împăciuitor. Ai o fiică foarte frumoasă.

Rasputin continua să discute cu Ţarina, dar ochii săi străpungători erau aţintiţi pe chipul Nataşei.

Împărăteasa salută pe prinţul Potcikev şi fu, de asemenea, foarte prietenoasă cu el.

— Bunul şi scumpul nostru Grigorie Rasputin, zise ea, apoi, prezentându-l pe profet.

Acesta nu catadicsi să întindă prinţului mâna. Se uită la el cu o privire ameninţătoare, plină de ură neîmpăcată.

Între timp, Rasputin aflase că fata aceasta minunată era prinţesa Nataşa Gogineff, logodnica mincinosului Potcikev. De aceea, ţăranul siberian îl ura.

Împărăteasa era, ca de obicei, melancolică. Vorbi mult timp cu Nataşa, şi în cele din urmă o rugă să vină a doua zi la Palat, căci voia să fie singură cu dânsa.

Tânăra sărută mâna Ţarinei, apoi se retrase.

Prinţul Gogineff, tatăl ei, era în cuhnea fericirii. Ţarul îl iertase: îi strânsese mâna în public. De acum încolo va putea să vină iarăşi în mod regulat la Curte. Ascensiunea sa reîncepea.

În jurul Ţarinei se produse, deodată, tulburare. Împărăteasa era gata să leşine. Tocmai i se vestise că Ţareviciul fusese cuprins iarăşi de unul din accesele sale care erau pe atât de misterioase pe cât erau de îngrozitoare.

Împărăteasa se retrase. Rasputin o însoţi, fireşte; erau, doar, nedespărţiţi.

Străbătură coridoare lungi, până ajunseră într-o cameră semi-întunecoasă, unde Ţareviciul zăcea între perne, palid ca un cadavru. Pe buzele sale plutea un zâmbet şters; copilul era

numai o ruină omenească.

Vestitul profesor francez, Aristide Lableur, stătea la căpătâiul său, încercând zadarnic să oprească misterioasa scurgere de sânge, care, încet dar sigur, împingea spre prăpastia morţii pe nefericitul moştenitor al tronului.

Împărăteasa se aplecă asupra copilului ei şi-l sărută. Rasputin stătea în picioare, lângă pat, cu privirea aţintită pe chipul moştenitorului tronului.

— Afară! strigă el, cu asprime, celor din jur, arătându-le uşa.

Profesorul făcu o mutră duşmănoasă şi încruntă fruntea. Cuvinte grele îi stăteau pe buze. Ţarina îl apucă de braţ şi privirea ei rugătoare îl făcu să tacă.

Servitorii şi profesorul părăsiră camera, unde rămaseră numai Ţarina şi Rasputin.

— Roagă-te! se adresă împărătesei, călugărul făcător de minuni.

Ea îngenunche lângă pat. Glasul tăios ul lui Rasputin o acompania în rugăciunea ei. Profetul împreună mâinile Ţareviciului şi privirea-i sfredeli chipul copilului bolnav.

Se rugară un sfert de ceas. Apoi, Rasputin se ridică, şi zise:

— Destul! Ţareviciul e salvat; mila Domnului l-a cruţat să mai piardă sânge.

Ţarina ridică privirea. Văzu minunea şi rămase ca vrăjită. Sărută mâna fostului mujic şi murmură cuvinte de caldă mulţumire.

Ţareviciul adormise. Puterea liniştitoare a bărbatului misterios îi adusese somnul.

— Îţi aduci aminte de făgăduiala ta? întrebă călugărul, ameninţător.

— Ce făgăduială? îndrugă Ţarina, cu sfială.

— Împăratul trebuie să abdice, el este o păpuşă în mâinile favoriţilor săi. Sileşte-l să facă asta – spre binele ţării – tu vei fi în fruntea regenţei.

— Nu… nu pot, bâlbâi ea, înspăimântată.

— Trebuie, stărui Rasputin. Trebuie să încheiem pace, deoarece germanii înaintează victorioşi. Eu ştiu asta mai bine

decât oricine; au distrus armatele noastre şi au ocupat mult din pământul Rusiei. Tot mai refuzi?

— Nu... nu pot... nu trebuie s-o fac...

— Ba trebuie!

Ţarina începu să se zbată, îşi pierdu voinţa şi, în cele din urmă, făgădui că-i va împlini voia.

— Atunci, fiul tău se va însănătoşi, zise Rasputin, cu convingere.

Părăsi apoi camera bolnavului, spre a se întoarce în sala de festivităţi, unde mai avea de împlinit unele obligaţii.

Prinţul Potcikev tresări speriat.

— De ce îl minţi pe Ţar? îi strigă în ureche un glas ameninţător, când rămase o clipă singur.

Favoritul Ţarului privi în faţă pe omul misterios care, în vremea aceea, făcea în Rusia tot ce voia.

Prinţul îşi înghiţi răspunsul ce-i stătea pe buze şi se sili să caute altul, mai puţin aspru.

— Cu ce drept spui asta, Sfinţia ta? întrebă el, muşcându-şi buza.

— Pentru că voi duceţi de râpă Rusia, cu minciunile voastre, răspunse călugărul, ameninţător. Minţiţi, povestind Ţarului despre victorii şi prăzi mari. Dacă mai duceţi războiul jumătate an, veţi distruge Rusia, cu minciunile voastre.

Prinţul oftă.

— Da, din nenorocire ai dreptate, zise el, îndurerat. Dar cum vrei să spun Ţarului adevărul, când toţi ceilalţi îl mint? Asta n-o pot face. Poate că nici nu mă va crede.

Rasputin rămase surprins. Se aştepta la alt răspuns. Arma de căpetenie a prinţului era trufia. Cu toate acestea, îi dăduse un răspuns cuviincios.

În această clipă se ivi un servitor, care se apropii de prinţ.

— Alteţă, afară e un curier, raportă el. Susţine că aduce veşti însemnate de pe câmpul de luptă.

Prinţul clătină capul. O presimţire grozavă îl cuprinse. Îşi luă rămas bun de la Rasputin, care îl urmări cu priviri pline de ură. În anticameră fu întâmpinat de un ofiţer, care îi înmână o

geantă cu scrisori.

Nicolai Potcikev deschise câteva din ele. Favoritul Ţarului se făcu palid ca un cadavru şi începu să se clatine pe picioare.

Fortăreaţa căzuse. Germanii luaseră aproape o sută de mii de prizonieri. Duşmanii puseseră mâna pe o bogata pradă de război. Armatele ruseşti dăduseră bir cu fugiţii, urmărite de germanii învingători.

Prinţul Potcikev îl concedie pe ofiţer, vârî scrisorile în buzunar, apoi se privi în oglindă, cercetându-şi chipul. Era stăpân pe sine.

Dar iată că misteriosul călugăr se afla iar lângă el. În ochii scânteietori ai acestui om se putea citi groaznicul adevăr.

— Ei, a căzut fortăreaţa şi germanii înaintează biruitori, nu-i aşa? întrebă profetul, netulburat.

Prinţul nu tăgădui. N-avea putere s-o facă. Rasputin, omul acesta grozav, era înzestrat cu puteri supranaturale.

— Şi acum ce ai de gând să faci? întrebă călugărul siberian. Eşti de părere că Ţarul trebuie să afle adevărul?

— Ar fi împotriva instrucţiunilor primite, mărturisi prinţul Potcikev.

— Împotriva instrucţiunilor marelui duce Nicolai Nicolaievici? urmă Rasputin.

Celălalt încuviinţă din cap.

— Atunci n-ai decât să taci, zise profetul, înălţând din umeri. Dar trebuie să încheiem pace cu germanii, altminteri ne prăbuşim în prăpastie şi monarhia odată cu noi.

— Monarhia? murmură prinţul, pălind. Vrei să spui că…

— Vine haosul, completă Rasputin, nepăsător. Monarhia se va prăbuşi, totul se va prăbuşi. Cioburile vor găuri întreaga lume. Vine republica. Mult sânge va curge în ţara noastră. Neva se va înroşi de atâta sânge. La apus se iveşte o lumină înşelătoare, o lumină formată din litere roşii de sânge, cu flăcări şi văpaie… Această lumină înşelătoare se numeşte comunism – adică distrugerea tuturor valorilor morale, tuturor produselor civilizaţiei. Vă previn, cât mai este încă timp: încheiaţi pacea şi faceţi ordine în ţară!

După ce rosti aceste cuvinte, Rasputin nu-l mai învrednici

nici măcar cu o privire. Se înapoie în sală, ţinând mâinile în spate. Acolo, ochii săi o căutau pe frumoasa Nataşa.

3. Dragoste şi ură

Nataşa petrecu o noapte neliniştită. O chinuiau când privirile arzătoare ale călugărului, când gândul că va trebui să devină soţia prinţului, pe care nu-l iubea.

Dar avu şi visuri plăcute. Văzu un soldat voinic, cu chipul grav, nobil, cu ochi pătrunzători care o iscodiseră până-n adâncul sufletului.

La această imagine o cuprinse o oboseală dulce şi adormi în zori.

Prinţul Potcikev îşi făcu apariţia pe la ora prânzului. Adusese un enorm buchet de flori. Nataşa îl primi cu inima sfâşiată de durere. Se înfiora, gândindu-se că prinţul se va atinge de dânsa.

Totuşi, era logodnica lui şi nu trebuia să-i refuze aceasta.

— Ţarina te aşteaptă, scumpă Nataşa, zise prinţul Nicolai. Nu-i ăsta, oare, un noroc mai mare decât ai fi putut visa vreodată?

— Ţarina e o femeie bună, îndrugă prinţesa, numai ca să răspundă ceva.

Tatăl frumoasei fete se apropie de ei şi întinse, bucuros, amândouă mâinile viitorului său ginere.

— În curând trebuie să mă înapoiez pe câmpul de luptă, zise prinţul Potcikev. Prezenta mea e necesară acolo… Dar, bine că-mi adusei aminte: am căutat azi dimineaţă să lămuresc chestia atacului din noaptea trecută, tată-socrule. În primul rând am căutat să descopăr pe soldatul acela misterios, care s-a purtat atât de grosolan cu tine.

— Ba a fost mai mult decât grosolan, a fost obraznic în cel mai înalt grad, zise prinţul Gogineff.

— Am rechemat în garnizoană toţi soldaţii care au fost în permisie. Erau numai vreo doisprezece. Însă fiecare a putut să-şi dovedească alibiul. Rămâne o taină cine a fost omul acela.

— Totuşi, trebuie să fie găsit, zise prinţul Gogineff, îngândurat.

Nataşa ascultase, pradă unei mari tulburări. Acum nu se mai putu reţine.

— Tată, exclamă ea tremurând, datorăm recunoştinţă acestui om care ne-a sărit în ajutor. Fără intervenţia lui, bandiţii te-ar fi aruncat, desigur, în apă.

Alexandru Gogineff încruntă fruntea.

— Tu nu pricepi asta, copilo, răspunse el aspru. Individul se obrăznicise.

— Am şi alte motive, care mă îndeamnă sa dau de urma acestui salvator misterios, urmă prinţul Nicolai Potcikev. Revolta pluteşte în aer. Marinarii din porturi s-au răzvrătit. În diferite garnizoane mai mari, soldaţii s-au împotrivit să se întoarcă pe front. Au trebuit să fie duşi cu forţa la gară. Am fost siliţi să împuşcăm câţiva, ca să dăm o pildă. Şi în Petersburg s-au format asemenea focare. Demult se şopteşte că soldaţii veniţi de pe front nu vor să se mai înapoieze şi că ţin adunări secrete. Se zice că o astfel de adunare ar fi avut loc ieri. Soldatul care v-a salvat trebuie să fi luat parte la ea. Căci, altminteri cum ar fi putut ajunge el pe stradă, la ora aceea? Cazarma era închisă, santinelele jură că nimeni n-a părăsit şi nu s-a înapoiat în cazarmă, fără ştirea lor.

Nataşa suspină. Tremura de grija salvatorului ei. Ştia cât de uşor se făceau execuţiile şi se ruga în sinea ei ca tânărul soldat să nu fie descoperit.

— L-aţi văzut pe omul acela, zise prinţul Nicolai Potcikev, încet. Cred că ţi l-ai întipărit bine în minte, scumpă Nataşa? Şi tu, de asemenea, tată-socrule?

— Socot că Nataşa ar putea spune mai curând ce înfăţişare avea, căci eu n-am o atât de bună memorie a chipurilor, răspunse prinţul Gogineff.

Tânăra oftă, chinuită. Numai asta nu! Să-l trădeze pe salvatorul lor, să-l dea pe mâna călăului?

Un tremur o cuprinse, fulgere îi treceau pe dinaintea ochilor. Trebui să facă o sforţare uriaşă ca să-şi ascundă tulburarea.

Potcikev îi pofti să viziteze regimentul. Străbătură minunatele străzi, acoperite de zăpadă, dar gândurile Nataşei erau departe. În sufletul ei sălăşluia o durere apăsătoare, era sortită să asculte de cei doi bărbaţi, trebuia să-l trădeze pe nobilul servitor, să abată pierzania asupra capului său.

Cazarma, cu câmpul ei mare de exerciţii, se ivi înaintea lor. Sania intră în curte. Prinţul Potcikev se apropia de comandantul regimentului, schimbă cu el câteva vorbe, apoi soldaţii care fuseseră în permisie seara trecută, trebuiră să se înfăţişeze înaintea lor.

Ochii Nataşei priveau îndureraţi de-a lungul şirului soldaţilor. Prinţul Potcikev se uita la ea, cu încordare.

Deodată, frumoasa fată scoase un ţipăt uşor… îşi duse mâna la inimă… ochii-i se holbară…

Dar spaima grozavă, care pusese stăpânire pe dânsa, se irosi repede – salvatorul nu se afla printre soldaţi – se înşelase.

Un suspin de uşurare îi ridică pieptul feciorelnic şi lacrimi de bucurie străluciră în ochii-i negri. Tânăra se simţi nespus de fericită.

— Ei, Nataşa, l-ai găsit printre cei de faţă? răsună glasul aspru al logodnicului ei.

Tânăra clătină capul. Glasul ei mai tremura încă, din pricina spaimei prin care trecuse.

— Nu, nu-i aici! răspunse ea, mai bucuroasă decât voia să pară.

Prinţul Nicolai era furios. Încruntă fruntea şi privi întunecat înaintea lui.

Apoi părăsiră curtea cazărmii, îndreptându-se spre palatul de iarnă, unde prinţesa era aşteptată de Ţarină.

Nataşa fu primită de o doamnă de onoare. Rasputin era iarăşi de faţă.

Călugărul privi, cu un zâmbet binevoitor, la frumoasa prinţesă. Ochii-i scânteiau, iar buzele sale jinduiau, în taină, după sărutările ei pătimaşe.

Împărăteasa vorbi mult timp cu Nataşa. Ţarina voia s-o aibă lângă dânsa şi o rugă să primească o slujbă în palat. Inima

tinerei prinţese bătea năvalnic când trebui să dea răspunsul. Călugărul-minune o sorbea din ochi. Nataşa voi să refuze, voi să murmure câteva vorbe, arătând că n-ar trebui să fie atrasă la Curte, dar ochii poruncitori ai lui Rasputin îi opriră cuvintele în gâtlej.

Bâlbâi ceva despre „cinstea deosebită” care i se făcea.

Călugărul-minune îşi mângâie barba neagră. Era mulţumit. Simţea că patima pentru această delicată şi încântătoare prinţesă de pe Volga, pune din ce în ce mai mult stăpânire pe dânsul. O văzuse o singură dată şi, totuşi, fusese de ajuns să-i aţâţe patima. Toate celelalte femei de la Curte nu-l mai interesau. Singura, pe care voia s-o cucerească, era tânăra prinţesă, care fusese sortită să devină soţia prinţului Nicolai Potcikev.

Ţareviciul avu din nou un acces. Rasputin trebui să se ducă în camera bolnavului. Nataşa se folosi de acest timp ca să părăsească palatul. Ţarina o rugă să se înapoieze a doua zi.

Nataşa poruncise vizitiului să vină la ora şapte seara s-o ia cu sania. Acum era abia şase. Deoarece nu voia să aştepte, părăsi palatul prin intrarea principală. Clădirea era împrejmuită cu un zid. Două santinele făceau de pază, mergând în sus şi-n jos, cu paşi cadenţaţi.

Ajungând în faţa postului de gardă, tânăra se opri. Un cântec monoton, acompaniat de balalaică, îl ajunse la ureche. O voce adâncă, melodioasă, intona cântecul Volgăi, iar ceilalţi cântăreţi fredonau încetişor.

Nataşa se ridică în vârful picioarelor şi-şi lipi de geam faţa-i drăgălaşă.

O exclamaţie de surprindere îi scăpă de pe buze.

În camera sărăcăcioasă a postului de gardă, zări doisprezece soldaţi din escorta imperială. În mijlocul lor se afla un soldat care cânta, ţinând balalaica în mâini. Avea ochi mari, străpungători, şi în jurul gurii sale era întipărită dorinţa unei fericiri ce nu se înfăptuise.

— Salvatorul nostru, murmură Nataşa, cu inima tremurând de emoţie.

Prinţesa nu se înşela. Niciodată n-ar fi putut să uite chipul

acesta, glasul acesta melodios.

Mai bine de un minut, fiica prinţului Gogineff rămase locului, tăcută, ascultând sunetele balalaicii şi cântecul duios al luntraşilor de pe Volga.

În cele din urmă, soldaţii tăcură. Nataşa răsuflă din adânc. Privi în jurul ei. Una din santinele se apropie de dânsa.

— Cine e omul care cântă din balalaică? îl întrebă prinţesa.

— E Boris Verodin.

Nataşa repetă numele şi soldatul încuviinţă din cap. Apoi luă, plin de bucurie, moneda, pe care i-o dăruise tânăra fată.

— Când se schimbă garda? urmă prinţesa.

— Mâine, la ora şase după prânz.

— Aşadar, până atunci Boris Verodin rămâne aici? întrebă dânsa, repede.

— Da, rămâne atâta timp cât stăm şi noi, răspunse soldatul, zâmbind cu înţeles.

Tânăra roşi, văzând privirea lui obraznică. Dar numai ea era vinovată de aceasta. De ce se interesa de un simplu soldat din garda imperială?

Părăsi curtea în grabă. Fiori de plăcere îi străbăteau trupul. Ce se întâmplase cu dânsa? Cum era cu putinţă să se schimbe aşa, dintr-odată? Iubea, oare?

Păşea grăbită pe străzile îngheţate şi nu observă că era urmărită de un bărbat slab, care-şi vârâse adânc mâinile în buzunarele şubei.

Acest bărbat, cu privirea fioroasă, o urmări până în strada unde se afla palatul tatălui el.

Deodată, Nataşa îl zări înaintea ei. Nu-l recunoscu deoarece omul îşi trăsese căciula adânc peste ochi. Bănuia, însă, după privirile sale, că era călugărul-minune.

— Aici locuieşti, fiica mea? întrebă el, aruncând o privire întunecată asupra clădirii.

— Da, Sfinţia ta, acesta e palatul tatălui meu, răspunse Nataşa, învelindu-se în blană, tremurând.

— Urmează-mă! zise el, cu glas poruncitor.

Tânăra întinse braţele, cuprinsă de groază. Deodată, se auziră paşi. Venea cineva. Călugărul-minune voi s-o cuprindă,

încercă s-o reţină, dar în aceeaşi clipă uşa palatului se deschise.

Rasputin se depărtă, scoţând un blestem şi dispăru în întuneric.

Servitorul se plecă plin de respect înaintea stăpânei sale, făcându-i loc să intre. Nataşa urcă treptele în grabă. Auzi voci venind din camera prinţului. Era logodnicul ei, care vorbea cu prinţul Gogineff. Tânăra se opri o clipă şi trase cu urechea. Apoi, se furişă în camera ei, unde se trânti pe pat, îmbrăcată.

— Boris Verodin, îngână ea, printre zâmbete şi suspine.

În ziua următoare, Boris Verodin era de gardă în faţa palatului imperial, când Nataşa se ivi din nou, spre a-şi lua în primire slujba ei pe lângă Ţarină.

Voise să trimită vorbă că e bolnavă, căci se temea de călugărul-minune. Dar o putere misterioasă o atrăgea spre palatul de iarnă. Aici, zări santinela la postul ei. Tânăra prinţesă tresări.

Soldatul salută prezentând arma. Nimic din înfăţişarea lui nu trăda că, în aceeaşi dimineaţă, primise un bileţel în care Nataşa îi mulţumea că-i scăpase din mare primejdie.

Tânăra se opri înaintea lui.

— Ştii cine sunt, Boris Verodin? întreba ea, tremurând.

Ochii ei negri scânteiau de fericire şi durere, în acelaşi timp.

— N-am cinstea să vă cunosc, răspunse el.

— Şi, cu toate acestea, mă cunoşti, şopti prinţesa. Ţi-am scris, doar. Trebuie să te previn, Boris Verodin. Prinţul Nicolai Potcikev bănuieşte că în seara aceea ai luat parte la o conspiraţie. Păzeşte-te de el!

Soldatul rămase nepăsător, ca şi cum vorbele prinţesei nu-l priveau deloc.

Nataşa auzi o sanie apropiindu-se. Sunetele zurgălăilor o făcură să tresară, îndemnând-o să părăsească locul. Recunoscuse sania prinţului Potcikev.

Înspăimântată, Nataşa se năpusti în palat. Nu izbutea să se liniştească. O zărise, oare, logodnicul ei, stând de vorbă cu

soldatul?

Se apropie de fereastră şi privi jos în curte. Prinţul coborâse din sanie şi se îndrepta încetişor spre santinelă. Nataşa îşi apăsă mâinile pe inimă.

Cu ochii holbaţi, tânăra văzu că prinţul se opreşte în faţa soldatului şi vorbeşte cu el. Observă că logodnicul ei era foarte enervat.

Deodată, Nataşa scoase un ţipăt. Cravaşa prinţului – pe care o purta cu dânsul totdeauna – vâjâi prin aer şi se abătu asupra soldatului, lăsând o dungă roşie pe chipul acestuia.

Tânăra ştia ce avea să urmeze.

Voi să strige, dar ţipătul i se opri în gâtlej. Mai zări că Boris Verodin aruncă deoparte arma şi se năpusteşte asupra prinţului. Văzu, ca printr-un văl, cum prinţul se prăbuşeşte la pământ, unde rămase nemişcat. Apoi i se întunecă înaintea ochilor şi un leşin binefăcător puse stăpânire pe frumoasa fată.

Într-una din zile, Nataşa coborî din patul de suferinţă. Zăcuse mult timp bolnavă. Fusese găsită în palat, fără cunoştinţă, şi o transportaseră acasă.

Prinţul Nicolai, logodnicul ei, fusese nevoit să părăsească iar Petersburgul. Trebuia să fie pe front. Nataşa ştia de la servitori că Boris Verodin urma să fie deportat în Siberia.

Iscodind pe cei din jurul ei, tânăra izbuti să afle ziua când osânditul trebuia să plece. Datorită mărinimiei Ţarului, Boris Verodin scăpase cu viaţă.

Se dovedise că se afla, într-adevăr, în fruntea unei conspiraţii. Cincizeci de soldaţi îl urmau în exil. Porniră la drum într-o posomorâtă şi geroasă zi de iarnă.

Lanţurile zornăiau. Fiecare dintre deportaţi ducea pe umeri o boccea mare. Cazacii, care însoţeau convoiul, călăreau enervaţi, încoace şi încolo. Poporul, care se adunase, fu respins cu lovituri de cnut.

În mulţime se afla o femeie zveltă, cu faţa acoperită de un văl des. Doi ochi negri erau îndreptaţi cu teamă spre şirul condamnaţilor.

În mijlocul lor păşea mândru Boris Verodin. Privirile-i erau îndreptate înainte. De abia când se auzi strigat pe nume, şi un suspin uşor îi ajunse la ureche, tânărul întoarse puţin capul.

— Drum bun, Boris Verodin, şi iartă-mă că te-am dus la pieire! şopti prinţesa Nataşa, cu buzele tremurânde.

Osânditul se întoarse repede şi n-o învrednici nici măcar cu o privire. Nataşa urmări cu ochii convoiul. Acesta păşi pe pod, şerpuind; apoi, ceaţa îl învălui.

Cei din urmă condamnaţi dispărură în depărtare, ca nişte fantome. Zdrobită, Nataşa se îndreptă, clătinându-se, spre palatul tatălui ei. Groaznica durere ce o copleşise, îi sfâşia inima.

4. Pe malul Volgăi.

Trecuseră doi ani.

Popoare întregi pieriseră, monarhii puternice se destrămaseră. Destinul le sortise pieirii. Regiuni întregi fuseseră prefăcute în ruine.

Dar prăpădul nu se sfârşise încă. În acest timp, Rusia devenise republică şi încheiase pace cu Germania; totuşi, în ţară nu se restabilise liniştea.

Cete de soldaţi cutreierau ţinuturile, devastând tot ce întâlneau în cale; încercările guvernului provizoriu de a restabili ordinea, rămăseseră zadarnice.

Rasputin avusese dreptate. Monarhia se prăbuşise. Ţarul, un om slab şi nestatornic, fusese transportat în Siberia.

Călugărul-minune, ai cărui duşmani se înmulţiseră mereu, fusese ucis într-un loc retras, unde îl ademeniseră vrăjmaşii săi.

Prinţesa Nataşa Gogineff nu-şi mai revăzuse logodnicul. Prinţul Potcikev primise o însemnată demnitate militară; era inspectorul unui corp de armată şi slujea acum guvernului provizoriu, întocmai cum slujise Ţarului, odinioară.

Nataşa se cutremura adesea, gândindu-se la apropiata căsătorie cu prinţul Nicolai Potcikev.

Nu-l iubea; mai mult, se temea de el. Cu inima sfâşiată de

durere, frumoasa fată se gândea la viteazul soldat, care cu doi ani în urmă fusese exilat în Siberia.

În ţară circulau zvonuri alarmante. Se şoptea că armata se despărţise în mai multe părţi. Oameni, care fuseseră exilaţi în Siberia şi care, după o evadare plină de peripeţii, izbutiseră să fugă în străinătate, erau în drum spre Rusia, pentru a lua în mână conducerea ţării.

Republica rusească alcătuia armate noi, care trebuiau să lupte împotriva fraţilor lor şi să înăbuşe orice răzvrătire. Foametea ameninţa să izbucnească, deoarece parte din ogoare nu fuseseră semănate în timpul războiului, iar parte erau pustiite.

Răscoala mocnea şi în satele presărate de-a lungul Volgăi. Bărbaţii umblau toată ziua haimana prin cârciumi şi beau votcă. Ameţiţi de alcool, ţineau discursuri revoluţionare.

Străinii se foloseau de această stare de lucruri şi colindau satele, aţâţând pe locuitori.

Nataşa stătea tristă în castel şi privea îngândurată la valurile spumegânde ale fluviului. În zilele senine, tânăra putea să vadă, de la fereastra ei, cum îşi duceau viaţa luntraşii de pe Volga.

Cântecul „burlakilor” – cum erau numiţi în limba maternă, luntraşii de pe Volga – răsuna melancolic.

Frumoasa fată se gândea mereu la mândrul şi curajosul soldat, care, înainte cu doi ani, în acea noapte geroasă de iarnă, o ocrotise împotriva bandiţilor.

Deodată, paşi grăbiţi răsunară pe coridor.

Prinţul Gogineff, tatăl ei, intră în încăpere, fluturând în mână o telegramă.

— Veşti bune, copila mea, zise el, triumfător. Nicolai e în drum spre noi. Vine cu câteva regimente. S-a hotărât arestarea răzvrătiţilor şi darea lor în judecată.

Prinţesa se plecă deasupra hârtiei, pe care o citi. Chipul frumoasei fete se acoperise de o paloare cadaverică. Răsufla din greu. Soarta ei urma să se împlinească. Tânăra bănuia că prin venirea lui, Nicolai urmărea şi alt scop.

Şi, nu se înşela.

Prinţul urmă, bine dispus:

— Trebuie să spun preotului să fie pregătit. În curând vom serba nunta, copila mea. În sfârşit, Nicolai vrea şi el să aibă o soţie.

Nataşa scoase un ţipăt uşor şi, ridică spre tatăl ei ochii-i împăienjeniţi de lacrimi.

— Tată, zise ea tremurând, fie-ţi milă de mine. Îţi voi rămâne veşnic recunoscătoare… renunţă la gândul că trebuie să mă căsătoresc cu prinţul Nicolai. Nu vezi cât sufăr?

Prinţul fu cuprins de furie.

— Cutezi să mi te împotriveşti iar? strigă el, cu glasul tremurând de mânie. Mi-am dat cuvântul şi în scurt timp vei deveni soţia prinţului Nicolai.

Nataşa se aruncă în genunchi la picioarele tatălui ei şi ridică spre el mâinile împreunate. Dar prinţul rămase neînduplecat şi părăsi încăperea cu paşi zgomotoşi.

Nataşa se ridică şi porni spre fereastră, clătinându-se. Îşi aplecă trupul peste pervaz şi se uită, cu priviri îndurerate, spre fluviul spumegând. Acolo, jos, era linişte şi pace.

Şi, totuşi, ce aspră era viaţa!

Cineva păşi în odaie. Era Saşa, fosta doică a Nataşei.

— De ce eşti atât de tristă, porumbiţa mea? întrebi bătrâna. Nu vrei să te mai înveseleşti puţin? Să aduc balalaica şi să-ţi cânt cântece despre dragostea luntraşului de pe Volga pentru Nataşa cea oacheşă?

Saşa era confidenta prinţesei. O dată, cuprinsă de deznădejde, Nataşa îi destăinuise taina ei, dar nu rostise numele bărbatului pe care îl iubea.

— Matuşca, ce să fac? se tângui ea. Prinţul Nicolai vine cu câteva regimente. Tata va chema preotul… însă eu nu mă pot căsători cu Nicolai… căci nu-l iubesc.

Bătrâna mângâie părul negru şi strălucitor al Nataşei.

— Nu plânge, copila mea, porumbiţa mea, ştii doar că prinţesele nu pot să-şi aleagă soţul după voia lor. Omul sărac se căsătoreşte cu aceea pe care o iubeşte; voi, însă, fetele nobililor, trebuie să vă măritaţi cu acela pe care vi-l hotărăşte tatăl.

— O, Doamne, e îngrozitor! murmură Nataşa.

Bătrâna îi puse câteva întrebări, dar Nataşa nu era în stare să-i răspundă, căci ea însăşi ştia prea puţin. În cele din urmă, fosta doică părăsi încăperea. Se depărtă în grabă, dar se întoarse în curând cu balalaica. Bătrâna se ghemui la picioarele Nataşei şi intonă, cu glas tânguitor, cântece melancolice.

Cu faţa împietrită, frumoasa fată privea, gânditoare, spre fluviu. O corabie grea era trasă de-a lungul malului. „Burlakii” înaintau anevoie, înhămaţi le curelele şi frânghiile trainice, care le pătrundeau în carne. Erau îmbrăcaţi numai în zdrenţe, totuşi cântau, fără preget, ariile lor monotone.

Saşa rezemă de perete instrumentul şi ascultă, împreună cu Nataşa, sunetele duiosului cântec.

Corabia fu trasă până în dreptul satului, unde „burlakii” făcură popas. Bieţii oameni se prăbuşiră la pământ, istoviţi. Bătrânii şi cei mai slabi erau bucuroşi că pot să se odihnească; nici nu întrebară de mâncare şi băutură. Numai cei tineri erau mai sprinteni, căci ei încă nu-şi pierduseră puterile.

5. Trădătorul

Soarele se lăsase la asfinţit. Lumini începură să sclipească în sat. Luntraşii se retrăseseră prin ceainării. Corabia stătea la ţărm, tăcută şi singuratică.

Deodată, o vie agitaţie se produse pe bordul ei.

De unde apăruseră, oare, toţi oamenii aceştia? Se târau dedesubtul fânului, care era adunat în grămezi mari pe bordul corabiei; se iveau din micuţele cabine şi din deschiderile care duceau în interiorul vasului.

Ca nişte năluci, pline de mister, lucrau cu înfrigurare. Se auzea zornăit de fiare. Glasuri răguşite, enervate, îşi şopteau cuvinte întretăiate.

În mijlocul tuturor stătea mândru, un bărbat înalt, lat în spete. Dădea porunci scurte, care erau îndeplinite numaidecât.

Noaptea era întunecoasă şi tainică. Din când în când, lumini licăreau ici şi colo, pe corabie, apoi întunericul devenea din nou de nepătruns.

Nataşa mai stătea încă la fereastră, privind în vale, cu ochii îndureraţi. Nevinovata prinţesă urmărise scena cu nepăsare.

Ea nu băgă de seamă nici că Saşa, bătrâna cameristă, coborâse grăbită spre sat. Fosta doică se depărtase pe nesimţite.

După puţin timp, Saşa ajunse în dreptul corabiei. Un paznic stătea pe marginea vasului şi cânta un cântec rusesc, acompaniindu-se cu balalaica. Saşa se apropie.

— Unde este el? întrebă ea, încetişor.

— Dincolo, în ceainărie.

— Îţi mulţumesc, frate.

— N-ai pentru ce, matuşca.

Bătrâna porni mai departe. Câteva minute după aceea, se afla înaintea unei căsuţe dărăpănate. Voi să intre înăuntru, dar auzind glasuri, se opri şi trase cu urechea.

Căsuţa avea numai două încăperi, care dădeau una într-alta. Deasupra vetrei atârna un cazan, în care fierbea mâncarea.

Într-o adâncitură a zidului, peste vatră, era un loc pentru dormit Aici se afla o femeie, cu părul alb ca zăpada. Bătrâna se ridicase în capul oaselor.

Era Anuşca Verodin, sora Saşei. Biata femeie pierduse lumina ochilor. Totuşi, din pricina înţelepciunii sale, se bucura în sat de o cinstire deosebită. Toţi veneau să-l ceară sfatul, când erau la impas.

O fată blondă, uimitor de frumoasă, stătea pe laviţa de lângă vatră. Era nepoata Anuşcăi, singurul copil al răposatei sale surori.

Mulţi oameni bogaţi ceruseră mâna Irinei, dar tânăra nu luase încă nicio hotărâre. Până acum refuzase pe toţi. Chiar bărbatul care şedea în această clipă lângă dânsa, lăsa să se vadă foarte lămurit că-şi pusese ochii pe frumoasa fată.

Era bine îmbrăcat, purta inele preţioase şi, după chipul său, se vedea că e foarte încrezut; avea cam vreo treizeci de ani.

Faţa-i era buhavă şi când râdea, ochii-i dispăreau aproape, îndărătul grămăjoarelor de grăsime din jurul lor.

Mişka Milevici era fiul starostelui, care trecea drept cel mai bogat om din tot ţinutul.

Mulţi părinţi ar fi fost bucuroşi să-l poată avea de ginere, dar el nu voia să se însoare cu nimeni alta decât cu frumoasa Irina. Oricând îi îngăduia timpul, Mişka se ducea în căsuţa oarbei, ca să mai stea de vorbă cu Irina şi s-o privească plin de dragoste.

Până acum fiul starostelui se ţinuse în rezervă. În această zi, însă, se hotărâse să vorbească cu Anuşca şi să-i ceară mâna nepoatei sale.

Irina îl ascultase cu teamă, dar şi înveselită, în acelaşi timp. Bunica ei dormea. Tânăra clătină capul.

— Nu te obosi în zadar, Mişka Milevici, zise ea. Oricât mă onorează propunerea dumitale, trebuie s-o resping totuşi.

Mişka deschise ochii cât putu de mari. Nu se aşteptase la una ca asta. Dacă până acum mai şovăise să ceară mâna Irinei, era numai din pricină că se mai îndoise dacă tânăra era demnă să devină soţia lui.

În cele din urmă, se convinsese de aceasta; şi, când colo, Irina nici nu voia să audă de aşa ceva.

Între timp, Anuşca se trezise. Bătrâna fusese martoră la declaraţia de dragoste.

— Ai auzit, doar, că Irina nu vrea să-ţi primească propunerea, zise ea, ridicându-se pe jumătate în culcuşul ei. Aşadar, lasă-mi fata în pace.

— Aha, pe semne că vrei să vină să ţi-o ceară vreun bărbat dintr-o familie princiară! zise el, cuprins de furie.

— Pleacă, şi lasă-mi fata în pace! strigă din nou bătrâna, mânioasă.

Pretendentul refuzat se ridică. Îşi luă căciula şi o îndesă pe capul acoperit cu păr des şi aspru.

— Vasăzică, mă alungaţi? Bine, dar socot c-o să vă căiţi amarnic. Haha, bănuiam eu pe cine aşteaptă Irina, dar nu voiam să cred. Boris, fiul dumitale adoptiv, i-a sucit mintea. Dar poate să-l aştepte mult şi bine; Boris trebuie să petreacă

de minune în ocna unde va zăcea toată viaţa.

— Ieşi afară! strigă Anuşca. Şi să nu te mai prind în casa mea!

— Da, mă duc, răspunse cu dispreţ fiul starostelui. Dar o să regretaţi amar că v-aţi purtat astfel eu Mişka Milevici.

Părăsi în grabă căsuţa şi nu zări făptura întunecată care se lipise de zid. Înaintă cu paşi şovăitori, prin beznă. Inima-i era cuprinsă de ură, furie şi dorinţă de răzbunare. Nu se mai recunoştea pe el însuşi.

Deodată, auzi îndărătul său scârţâitul uşii. Se întoarse repede şi văzu, în lumină, făptura bătrânei Saşa.

— Ce caută aici în sat bătrâna cameristă din castel? se întrebă Mişka Milevici.

Se îndreptă încetişor spre căsuţă şi, cu răsuflarea întretăiată, ascultă la uşă.

— Bună seara, îngeraşule, zise Saşa, adresându-se frumoasei fete şi sărutând-o pe amândoi obrajii.

Apoi, ridică privirea spre culcuşul oarbei.

— Ei, cum îţi mai merge, Anuşca?

— Bună seara, Saşa, răspunse bătrâna, oftând. Ia, fiecare cu necazurile lui…

— Ce necazuri? cercetă Saşa, curioasă, aţintind asupra Irinei o privire iscoditoare.

Tânăra se înroşi şi plecă ochii.

— Fiul starostelui a fost aici, urmă Anuşca. A venit să-mi ceară mâna Irinei.

Saşa izbucni într-un râs cu hohote.

— Aşadar, vrea să te ia de soţie, scumpa mea? zise ea, apoi, mângâind faţa delicată a Irinei. Un broscoi ca ăsta şi-a pus ochii pe păpuşica noastră? Bine i-aţi făcut că l-aţi dat afară.

Bătrâna cameristă se uită cercetător în jurul el, ca şi cum s-ar fi temut să n-o audă cineva, apoi urmă:

— Ştiţi că el e aici?

Oarba se ridică şi mai mult în culcuşul el. Irina, însă, scoase un strigăt de bucurie şi se aruncă la pieptul Saşei. Ochii ei străluceau de fericire.

— Vine Boris? murmură ea, cu aprindere. Aşadar, se adevereşte zvonul că a fugit din Siberia… Nici nu-mi venea să cred…

— Bunul Dumnezeu mai veghează asupra noastră, zise Anuşca, cu solemnitate. Cât o fi pătimit, sărmanul meu băiat! … Dar unde e? urmă oarba, îndreptând spre Saşa ochii-i lipsiţi de strălucire.

— Am auzit că, acum, e în ceainărie. S-au adus şi arme. Am venit aici ca să vă previn. Prinţul Nicolai Potcikev şi-a anunţat sosirea. Poate să pice dintr-un moment într-altul. E în fruntea câtorva regimente cu care vrea să facă nevătămători pe răzvrătiţi. Sus, la castel, va avea loc, în curând, nunta. Prinţul vrea să ducă la altar pe sărmana mea porumbiţă.

— Ah, trebuie să-l prevenim pe Boris, strigă bătrâna, cuprinsă de spaimă. Dacă izbutesc să-l prindă, e pierdut. Irina, du-te repede la ceainărie, cheamă-l afară şi spune-i totul. Trebuie să fugă cât mai grabnic.

Mişka Milevici trăsese cu urechea. Ce-i drept, nu desluşise totul, dar auzise destul ca să-şi dea seama despre ce era vorba. În ochii săi mici, se aprinse o strălucire de triumf. Aşadar, răzbunarea nu mai era departe. Fiul starostelui îşi frecă mâinile, cuprins de o bucurie diabolică.

Irina tocmai voia să-şi pună o broboadă, pentru ca să ducă la îndeplinire porunca bătrânei, când strigăte puternice se auziră de afară. Un glas bărbătesc răcnea din răsputeri.

Cele trei femei se înspăimântară de moarte.

— Ce să fie asta? întrebă Irina, pălind. Nu s-a auzit vocea lui Mişka Milevici?

— Şi vocea lui Boris al meu… adăugă bătrâna, tremurând. Boris, fiule, unde eşti? strigă oarba, cu însufleţire, întinzând braţele. Fiul meu, copilul meu…

Afară mai răsună un strigăt puternic, apoi uşa fu deschisă cu violenţă.

Un tânăr energic şi bine făcut se ivi în prag. Chipul său aspru, bărbătesc, învinsese repede mânia. Tânărul se repezi spre frumoasa fată şi o cuprinse în braţe.

— Boris, ce fericită sunt că eşti iar aici! murmură Irina,

cuprinsă de tulburare. Frăţioare, cât am suferit de grija ta!

Bărbatul se smulse din îmbrăţişare şi, din doi paşi fu lângă vatră. Cuprinse, între mâinile sale vânjoase, capul bătrânei şi o sărută pe gură şi obraji.

Apoi, salută cu căldură pe Saşa.

— N-am mult timp, zise el, repede. Trebuie să pornim în susul fluviului. Răscoala e pregătită pretutindeni. Flacăra revoltei trebuie să izbucnească dintr-odată… Nu va trece mult timp şi năzuinţele noastre se vor înfăptui…

Tânărul ridicase braţul; ochii săi albaştri scânteiau de însufleţire.

— Saşa a venit încoace, ca să te prevină pe tine şi pe ceilalţi, zise bătrâna, îngrijorată. Prinţul Potcikev e în drum spre noi şi aduce cu el mulţi soldaţi.

— Prinţul Potcikev? strigă Boris. Mai am o socoteala cu el. Trebuie să-şi primească răsplata pentru suferinţele ce le-am îndurat în Siberia.

— Pentru numele lui Dumnezeu, se rugă Irina, tremurând, fugi, Boris, fugi, ca nu cumva să te prindă călăii. Ar fi îngrozitor să cazi din nou în ghearele lor.

— Linişteşte-te, surioară, zise Boris, drăgăstos, mângâind-o pe păr. Nu le va fi atât de uşor să pună mâna pe mine. Am luat destule măsuri de siguranţă. Nimeni nu bănuieşte că vasul nostru are un conţinut atât de preţios. Vom trece pe dinaintea lor, cântând ariile luntraşilor de pe Volga.

— Ia spune, Boris, întrebă Saşa, nu era glasul lui Mişka Milevici, acela care s-a auzit înainte afară?

Tânărul clătină capul în semn de încuviinţare.

— L-am prins trăgând cu urechea la uşă. L-am cam zgâlţâit niţel şi socot că nu s-a simţit tocmai bine. Dă târcoale pe aici ca o pasăre de pradă. E un om respingător. Cred că şi-a pus ochii pe tine, Irina, frumoasa mea surioară.

Tânăra fată se îmbujoră şi-şi plecă privirile. O teamă nelămurită se născuse în inima ei. Boris era fiul adoptiv al Anuşcăi. Irina o ştia; dar mai ştia că dorinţa cea mai arzătoarei a bătrânei era ca nepoata ei să devină soţia lui Boris.

Saşa îşi luă rămas bun, căci trebuia să plece.

— Prinţesa va băga de seamă lipsa mea, zise ea. Ah, sărmana porumbiţă! Nu-l iubeşte pe prinţ şi, totuşi, într-una din zilele următoare trebuie să se căsătorească cu el. Poate chiar mâine…

Tânărul se încruntă. Icoane din trecut i se perindau prin minte. Se vedea în Petersburg, cum o scăpase pe Nataşa de bandiţi. Mai simţea şi acum lovitura pe care i-o dăduse prinţul acela mândru, şi din pricina căruia fusese exilat în Siberia.

Saşa părăsi căsuţa şi porni grăbită prin satul învăluit în beznă.

Boris Verodin îşi trecu mâna peste frunte ca şi cum ar fi vrut să-şi alunge gândurile ce-l frământau. Un suspin adânc ieşi din pieptul său larg. Viaţa lui era închinată numai patriei, el n-avea timp să se sinchisească de femei.

Şi cu toate astea, prinţesa Nataşa îi încătuşase gândurile.

Tânărul se trezi din visarea sa. Irina devenise o fecioară minunată. În vinele lor nu curgea acelaşi sânge. Frumoasa fată îl iubea, dar nicidecum cu o dragoste frăţească.

Boris Verodin fu cuprins de griji. Îi luă capul şi o sărută pe frunte, cu toate că ea îi oferise buzele.

Deodată, uşa fu îmbrâncită cu violenţă. Se văzură baionete sclipind; un glas strigă:

— În numele guvernului, Boris Verodin, eşti arestat.

Cele două femei scoaseră un ţipăt; tânărul se depărtă de Irina, şi din pieptul său izbucni un răcnet de furie.

6. Fuga

O trupă de soldaţi se ivi din bezna ce învăluia malul Volgăi.

În fruntea ei călărea, tăcut, un ofiţer înalt, ale cărui priviri se îndreptau din când în când spre castelul prinţului Gogineff.

Era prinţul Nicolai Potcikev, care pornise înainte spre a-şi îmbrăţişa logodnica. N-avea timp de pierdut Îi rămăseseră doar câteva zile pentru a se putea căsători cu Nataşa. Revoluţia fusese încununată de izbândă, dar ţăranii nu se potoliseră, căci nu trăseseră niciun folos. Se ştia că noii

stăpânitori păstraseră aceeaşi tactică de guvernare.

Răscoala pâlpâia pretutindeni. Prinţul Potcikev primise misiunea să elibereze din mâinile răzvrătiţilor satele de pe malul Volgăi, până la un punct anumit.

Regimentele sale îl urmau la o jumătate zi de drum. Doi tineri ofiţeri călăreau îndărătul lui.

Deodată, o făptură se desprinse din întuneric. Un glas răguşit întrebă cine e conducătorul trupei. Unul din ofiţeri aprinse lanterna. În faţa lor se ivi o faţă buhavă, în care străluceau doi ochi mici de calmuc.

— Ce vrea omul? întrebă prinţul Potcikev, întorcându-se.

— Sunt un credincios al guvernului şi am venit să vă previn, zise Mişka Milevici, fiul starostelui.

— Vorbeşte! porunci prinţul.

— Revoluţionarii sunt colo, în sat, răspunse Mişka. Au venit cu o corabie în care probabil că se găsesc multe arme. Am tras cu urechea la o convorbire pe care unul din ei – un criminal căutat de multă vreme şi care a fugit din Siberia – a avut-o cu rudele sale. Veţi face o captură bună, dacă puneţi mâna pe el. Cei mai mulţi sunt adunaţi în ceainăria din mijlocul satului. Căsuţa Anuşcăi Verodin nu e departe de acolo. Am să v-o arăt. Ocnaşul se numeşte Boris Verodin şi e un om foarte primejdios.

Prinţul Potcikev tresări.

— Boris Verodin? întrebă el, ca şi cum n-ar fi auzit bine.

Rămase pe gânduri. Deodată se făcu lumină în mintea lui. Îşi aminti de întâmplarea care avusese loc, în urmă cu doi ani, înaintea palatului de iarnă din Petersburg.

Ura, mânia şi dorinţa de răzbunare îi schimonosiră chipul.

Începu să râdă cu răutate, apoi dădu o poruncă. Cei doi ofiţeri primiră misiunea să pornească în fruntea trupei, alcătuită din vreo sută de oameni şi să ocupe ceainăria.

După aceea, Boris Verodin trebuia arestat în casa mamei sale.

Prinţul apucă pe drumul ce ducea la castel, iar trupa se îndreptă spre sat sub conducerea trădătorului.

— Casa de colo, îndărătul căreia se află hambarul acela

mare, e ceainăria, zise fiul starostelui, arătând spre o clădire cufundată în linişte, ca şi celelalte case din sat.

Unul din ofiţeri dădu poruncile trebuincioase. Clădirea fu împresurată fără zgomot.

— Şi care-i casa unde se aţine Boris Verodin? întrebă celălalt ofiţer, adresându-se trădătorului.

— Vă conduc eu acolo, răspunse Mişka Milevici.

Ticălosul voia să fie de faţă la arestarea rivalului său. Păşiră, fără să facă zgomot, pe şoseaua prăfuită. Erau vreo doisprezece soldaţi – atâţia cât credeau că e nevoie pentru arestarea lui Boris Verodin.

— Mai e mult până acolo? întrebă ofiţerul.

Glasul său suna dispreţuitor, acest tânăr oştean trebuia să-şi facă datoria, totuşi simţea pentru trădător un dispreţ fără margini.

— Am ajuns, gâfâi Mişka Milevici, ducându-şi degetul între gât şi guler, care i se părea prea strâmt.

Fiul starostelui de abia mai răsufla. Genunchii îi tremurau.

Ofiţerul scoase sabia din teacă, soldaţii îl urmară fără zgomot. Trădătorul stătea rezemat de zidul casei de peste drum. Nu trebuia să fie văzut cu nici un chip.

Uşa fu deschisă cu violenţă şi înaintea soldaţilor se înfăţişă o duioasă scenă de familie.

Boris Verodin o împinse pe Irina în lături. Îşi încrucişă pe piept braţele-i vânjoase rămânând nemişcat, cu privirea aţintită înainte. Ochii săi scăpărau. Se vedea că se gândeşte la un mijloc de fugă; că, neţinând seamă de situaţia lui deznădăjduită, chibzuia cum să scape.

Deodată se întoarse. Cu o săritură ajunse la uşa care lega cele două încăperi, o deschise şi dispăru în aceeaşi clipă.

Irina scoase un strigăt; bătrâna începu să se roage. Soldaţii pătrunseră în casă, se năpustiră spre uşă şi începură s-o izbească cu paturile puştilor.

Dar uşa era zăvorâtă.

— Predă-te, Boris Verodin! strigă ofiţerul, ameninţător, dar nu se auzi decât un zăngănit care venea, desigur, de la fereastra încăperii.

— Scapă! răcni ofiţerul. După cât se pare, a fugit pe fereastră.

Soldaţii se năpustiră afară. Nu văzură nimic, însă; se auzi doar un zgomot, ca şi cum cineva s-ar fi depărtat repede, răsuflând din greu.

— Foc! porunci ofiţerul.

O salvă răsună în tăcerea nopţii.

Ceilalţi soldaţi, care împresuraseră ceainăria, auziră detunăturile şi socotiră ca acesta era semnalul atacului. Uşile fură sfărâmate şi soldaţii pătrunseră înăuntru.

Dar nu găsiră decât pe proprietar, buimăcit de somn, şi familia lui, care fusese cuprinsă de groază.

— Nu minţi, câine, răzvrătiţii sunt aici, se răsti ofiţerul, văzând că omul susţine că nu ştie nimic. Perchiziţionaţi casa! se adresă soldaţilor.

Aceştia cercetară ceainăria din pivniţă până-n pod, dar nu descoperiră nimic.

— Individul ne-a păcălit, murmură ofiţerul cu ciudă. Tot planul nostru a căzut în baltă. Poate că e un revoluţionar, care a vrut să ne inducă în eroare.

Îndărătul clădirii se afla un hambar mare. Şi acesta fu cercetat, dar în zadar. În cele din urmă, soldaţii fură nevoiţi să se retragă fără niciun rezultat.

În acest timp, Boris Verodin alerga din răsputeri pe şosea. Dacă izbutea să ajungă la corabie, era salvat.

Altminteri nu mai era nicio scăpare căci, fără îndoială, soldaţii aveau să cerceteze împrejurimile, tăindu-i orice mijloc de fugă.

La cotitura şoselei, rămase locului o clipă, ca să mai răsufle. Deodată un glas îi ajunse la ureche.

— Trebuie să treacă pe aici, nu ne mai poate scăpa, zise cineva.

Boris recunoscu glasul. Era al lui Mişka Milevici.

Ochii urmăritului scăpărară ameninţător. Aşadar, individul acesta dezgustător îi condusese pe soldaţi?

Dar Boris n-avea timp să mai stea la gânduri. O luă la fugă înapoi şi coti pe un drum lăturalnic. Împuşcături răsunau

îndărătul său. Câteva făpturi se iviră pe malul fluviului. Erau soldaţi – desluşi uniformele lor la lumina lunii care apăruse dintre nori.

Aşadar, drumul îi era tăiat şi în această parte. Tânărul privi în jurul său, ca un vânat hărţuit. Călăii se apropiau şi din direcţia opusă. Fusese zărit. Atunci o apucă spre stânga, sări într-un şanţ şi-şi continuă fuga.

Când, după câtva timp, fu nevoit să părăsească şanţul, soldaţii rămăseseră în urmă.

Tânărul îşi dădu seama – prea târziu, însă – că se afla pe drumul ce ducea la castel. Acum nu mai putea să se întoarcă, deoarece soldaţii erau în urma lui. Din când în când răsuna câte o detunătură de armă.

Boris se apropia de castel tot mai mult. Văzu lumină la câteva ferestre. Intrarea castelului era viu luminată, dar nu se zărea niciun om. Tânărul alergă înainte, păşind în curtea castelului.

Strigătele soldaţilor treziră pe locatari. O fereastră se deschise şi prinţul Gogineff privi în noapte. În spatele lui se afla viitorul său ginere.

Urmăritul căuta un drum pe unde să poată scăpa, dar se rătăci în curte. În timp ce soldaţii ajunseseră la intrarea castelului şi dădeau lămuriri prinţului, Boris Verodin descoperi o uşă. Apăsă pe clanţă – uşa nu era încuiată.

Istovit, tânărul se rezemă o clipă de perete. Dar urmăritorii se şi iviră în apropiere. Revoluţionarul închise uşa în urma lui şi împinse zăvorul.

Apoi, începu să urce încetişor treptele scării de serviciu. Trase cu urechea la zgomotele de afară şi auzi fiecare cuvânt care se rostea.

Urmăritorii bănuiau că se furişase în castel. Boris coti într-un coridor îngust. Privirile i se rotiră în jur. Paşi răsunau în urma sa. Putea fi descoperit dintr-un moment într-altul.

Deodată zări o uşă. Fără să mai stea la gânduri, o deschise brusc. Păşi înăuntru şi împinse zăvorul.

— Aici trebuie să fie; nu e niciun minut de când l-am văzut, auzi el glasul unui servitor.

Cineva bătu cu pumnul în uşă. Era prinţul Gogineff.

— Nataşa, deschide, eşti în primejdiei strigă prinţul.

În pragul camerei alăturate stătea, în picioare, o femeie de o frumuseţe neasemuită. Nataşa era pe jumătate dezbrăcată. Tocmai îşi făcuse toaleta de noapte. Părul el negru o învăluia ca o mantie.

Boris Verodin se înclină înaintea prinţesei.

— Nu ştiam că locuiţi aici… Vă rog să mă iertaţi… voi părăsi încăperea, zise el.

Nataşa se reculese repede.

Afară, tatăl ei, îndemnat de prinţul Nicolai, cerea să i se deschidă. Cei doi bărbaţi deveneau din ce în ce mai nerăbdători.

— Urmează-mă, şopti prinţesa, cu glas rugător. Vino repede înăuntru… altminteri vei fi prins.

Boris Verodin mai şovăi o clipă, dar în cele din urmă văzu că n-are încotro, căci dacă era găsit aici, o bănuială îngrozitoare ar fi căzut asupra prinţesei.

Tânărul se apropie de draperie. O lumină roşietică învăluia patul Nataşei. Frumoasa fată îl trase înăuntru şi-l împinse într-un colţ al încăperii.

Apoi, ieşi afară, străbătu iatacul şi descuie uşa. Prinţul Gogineff şi viitorul său ginere dădură buzna înăuntru.

7. Jertfa fecioarei

Albă ca varul, stătea Nataşa înaintea celor doi bărbaţi. Îşi strânsese în grabă, la gât, cămaşa cu broderii, care îi acoperea pieptul numai pe jumătate. Cu o sforţare nespusă, frumoasa fată încercă să-şi ascundă tulburarea de care era stăpânită. Pe buze îi încolţi chiar un zâmbet, în timp ce inima-i bătea năvalnic, gata să-i spargă pieptul.

Privirea plină de patimă a prinţului Potcikev o făcu să se înfioare. Însă teama pentru viaţa lui Boris Verodin alungă, pentru câteva clipe, durerea nemărginită ce-i sfâşia inima.

— Ce căutaţi aici? întrebă ea, plină de demnitate.

Prinţul Potcikev, căruia îi fusese adresată întrebarea, vru să

răspundă cu asprime, dar se reţinu la timp. Trebuia să fie prevăzător, aşa că tăcu. Făcu doar o plecăciune şi-şi aţinti din nou privirile asupra ei.

Tatăl Nataşei, în schimb, răspunse în locul său:

— Copila mea, un om foarte primejdios se află în castel. A fost văzut în apropierea uşii tale. Aşadar, nu e cu neputinţă să se fi ascuns într-una din încăperi.

Tânăra clătină capul.

— Linişteşte-te, tată! zise ea, calmă. Îmi făceam tocmai toaleta de noapte. Încăperile mele erau încuiate pe dinăuntru, astfel că nu putea să se strecoare nimeni în vreuna din ele.

Deodată, strigăte puternice se auziră dinspre parter.

— Ajutor… Ajutor… hoţii… asasinii! răcnea un glas deznădăjduit.

— E vocea Saşei, murmură prinţesa, înspăimântată.

— Vino, dragul meu Nicolai, zise repede prinţul Gogineff, apucând de braţ pe viitorul său ginere şi trăgându-l după sine. Dacă nu mă înşel, individul acesta primejdios s-a strecurat adineauri pe undeva, prin parter.

Strigătul de ajutor răsună din nou. Prinţul Potcikev se desprinsese din mâna viitorului său socru. Rămase o clipă lângă Nataşa, sorbind-o cu priviri aprinse de dorinţă.

— Încă o zi mă vei mai înfrunta, scumpă Nataşa… doar o singură zi, gâfâi el.

Tânăra se retrase, îngrozită. Un nor străbătu trupul ei gingaş de fecioară.

— N-am să-ţi aparţin niciodată, prinţe Potcikev, răspunse ea încet, dar cu o hotărâre care ascundea ceva neliniştitor. Niciodată… Ia aminte!

Bătrânul prinţ, care se şi afla în prag, se mai întoarse o dată. Nu auzise nimic din convorbirea celor doi. Dar nici nu era curios să ştie ce-şi spuseseră.

— Vino, Nicolai! îl zori el pe fostul favorit al Ţarului. Hai să-l căutăm. Individul nu trebuie să părăsească viu castelul.

Prinţul Potcikev izbucni într-un râs triumfător.

— Mâine vei fi a mea, porumbiţo, repetă el. Aş vrea să-l văd şi eu pe acela care ar fi în stare să-mi tăgăduiască drepturile

asupra ta.

Se întoarse şi porni în urma viitorului său socru, căci strigătul bătrânei se auzi iarăşi. Cobori că în grabă treptele, în timp ce Nataşa încuie uşa după ei. Apoi, ea rămase nemişcată, trăgând cu urechea la zgomotul făcut de oamenii care se îndepărtau. Auzi încă multă vreme strigătele şi tropăitul lor. Se părea că toată servitorimea castelului fusese pusă pe picioare. Soldaţii erau şi ei în căutarea revoluţionarului.

În cele din urmă se făcu linişte; doar ici-colo se mai auzea zgomotul unei uşi trântite. Larma se depărta de castel din ce în ce mai mult. Urmăritorii se încredinţaseră, probabil, că îndrăzneţul fugar izbutise să părăsească clădirea.

Nataşa se rezemă de perete şi-şi apăsă mâinile pe pieptu-i care tresălta cu putere. Genunchii îi tremurau.

Dar tânăra prinţesă îşi adună tot curajul. Strălucirea ochilor ei o făcea şi mai frumoasă. O dragoste nesfârşită şi o dorinţă aprinsă se răsfrângeau din privirile sale.

— Boris! murmură ea, cu patimă.

O tainică fericire făcea ca glasul să-i tremure. Închise ochii şi încercă zadarnic să-şi potolească bătăile năvalnice ale inimii.

Un zgomot uşor o făcu să tresară, apoi îşi îndreptă privirile spre intrarea din dormitor. Îndărătul draperiei stătea, cu braţele încrucişate pe piept, Boris Verodin, luntraşul de pe Volga.

Nataşa nu se mişcă. Astfel rămaseră cei doi faţă-n faţă, timp de câteva minute.

Boris Verodin rupse tăcerea.

— Acum suntem chit, prinţesă, zise el, mândru şi întunecat. Am avut odată prilejul să vă salvez viaţa şi am ispăşit greu fapta mea. Astăzi v-aţi plătit datoria. Lăsaţi-mă să plec, căci nu mai are niciun rost să rămân în castel. Nu vreau să vă mai primejduiesc în zadar şi, apoi, sunt aşteptat jos, în sat. Fraţii mei, luntraşii de pe Volga, au nevoie de mine. Rămâneţi cu bine, prinţesă!

Tânărul păşi spre uşă. În această clipă, Nataşa se trezi din

amorţire.

— Nu… nu trebuie să pleci… căci ai cădea în mâinile soldaţilor sau ale servitorilor, bâigui ea. Îţi pui viaţa în joc.

Boris Verodin clătină capul. Trupul său luă o ţinută şi mai mândră.

— Nu e prima dată când îmi primejduiesc viaţa, răspunse el cu amărăciune. În Siberia am fost pus de zeci de ori în situaţii când puteam să-mi pierd capul. Dacă aţi şti cum m-am jucat cu viaţa! M-au urmărit ca nişte lupi, care, în nopţile geroase, dau târcoale colibelor siberiene.

— Totuşi, te rog să rămâi, îl rugă Nataşa, chinuită de teamă, ridicând mâinile, implorator. N-aş mai putea trăi dacă aş şti că din vina mea ai căzut în mâinile călăilor. Vrei să mor, Boris Verodin?

Revoluţionarul tresări. Privirile i se aprinseră. Nataşa se făcuse roşie ca focul şi plecase ochii în pământ. Braţele îi atârnau moi, de-a lungul trupului.

O ciudată schimbare se produse în sufletul lui Boris Verodin.

Prinţesa îi rostise numele, ea nu-l uitase. Aşadar, clipa răzbunării sosise. Putea, deci, să se răzbune împotriva omului care îl împinsese în prăpastia pierzaniei. Cine ar fi fost în stare să-l împiedece să culeagă această floare rară? Cine l-ar fi putut opri să-i soarbă farmecul neprihănirii?

Şi merita, oare, să fie cruţat omul acela desfrânat? Merita prinţul Potcikev altă soartă? Nu-şi trăise el viaţa din plin, nu iubise de ajuns? Câte fete nevinovate nu fuseseră ademenite de dânsul! Umblau multe zvonuri despre nobilul acesta dornic de putere, care ştiuse să-şi asigure situaţia ba să şi-o îmbunătăţească chiar, şi după prăbuşirea regimului ţarist.

Boris Verodin îşi aţinti privirea asupra prinţesei. Ar fi fost un netot, dacă lăsa să-i scape prilejul. Frumuseţea Nataşei îl făcea să se înfioare.

Dar nu trebuia să se lase doborât. Craiul acela n-avea decât să se bucure de farmecele Nataşei. Mai târziu, când va fi înaintea lui şi-l va privi în faţă, îi va cere socoteală pentru suferinţele pricinuite.

— Lăsaţi-mă să plec, zise el, cu asprime.

— Vrei să mă omori? întrebă prinţesa, cu ton mustrător.

Tânărul o privi iarăşi. Un fior îi străbătu trupul. Până acum îşi închipuise că trăia numai pentru a-şi vedea înfăptuit idealul: eliberarea tovarăşilor săi din jugul asupritor. Şi acum?

O iubea pe această fată încântătoare, o adora. Toate sforţările sale fură de prisos, – situaţia i se limpezi în minte. Îşi dădu seama dintr-odată, că icoana ei trăise mereu în inima lui. Că numai dânsa fusese mângâierea sa, când muncise în mina de plumb alături de lepădăturile societăţii, când cnuturile zbirilor lăsau dungi vinete pe spatele ocnaşilor şi când înjurături murdare le răpeau ultima rămăşiţă de demnitate.

— Eşti în stare să faci una ca asta, Boris Verodin? întrebă prinţesa din nou.

Glasul ei părea că vine de la mare depărtare.

— De ce... de ce îmi spui asta? strigă el, luptând încă cu sine însuşi..

— Pentru că... te iubesc... Boris Verodin!

Tânărul văzu că frumoasa fată tremura din tot trupul. Pieptul ei tresălta puternic. Capul i se plecă încetişor, cu umilinţă. Părul negru, strălucitor îi căzu pe frunte.

Boris nu se mai putu stăpâni. Se năpusti spre dânsa, o cuprinse în braţele-i vânjoase şi buzele lui se apăsară pe ale ei.

Un zâmbet de fericire se ivi pe chipul Nataşei. Frumoasa fată îşi trecu braţele pe după gâtul iubitului şi sorbi de pe buzele lui sărutări fierbinţi. Totul părea că dispăruse din jurul ei.

În acea noapte, prinţesa Nataşa de Gogineff se dărui toată lui Boris Verodin, luntraşul de pe Volga.

8. Răsplata trădării

Castelanul şi viitorul sau ginere coborâseră treptele, într-o goană nebună.

Jos o găsiră pe Saşa, în jurul căreia se adunase un grup

mare, format din soldaţi şi servitori.

Bătrâna suspina, îngâna cuvinte nedesluşite şi, din când în când, un strigăt izbucnea din pieptul ei.

— Ce s-a întâmplat? întrebă, cu asprime, prinţul Potcikev. Ce înseamnă larma asta?

Unul dintre ofiţeri, care preluase comanda trupei, raportă:

— Femeia susţine că ar fi văzut aici pe fugar. După cum spune dansa, ticălosul ar fi ameninţat-o cu un cuţit; apoi a dispărut în coridorul acesta.

— Când s-a întâmplat asta, Saşa? întrebă castelanul.

— Acum vreo două minute, bâigui bătrâna, împreunând mâinile.

— Repede, o patrulă puternică acolo! porunci prinţul Gogineff, arătând spre intrarea castelului. Alţi soldaţi să ocupe partea dindărăt a clădirii. Poate că individul a izbutit să ajungă în curte, sărind pe fereastră.

Soldaţii se depărtară în cea mai mare grabă. Servitorii, înarmaţi cu revolvere, cercetară camerele de la parterul clădirii. Ajunseră, astfel, într-o încăpere a cărei fereastră era deschisă. Nu mai încăpea îndoială că primejdiosul individ fugise pe aici.

Prinţul Potcikev şi viitorul său socru abia izbuteau să-şi stăpânească furia ce-i cuprinsese.

— Nu poate să fie departe! strigă prinţul Nicolai.

Se năpusti afară, unde văzu pe soldaţi cercetând pământul. Fostul favorit al Ţarului se apropie de ofiţer şi-i dădu instrucţiunile trebuincioase. Era acelaşi ofiţer care încercase să-l aresteze pe Boris Verodin în căsuţa din sat, fără să izbutească, însă.

Trupa coborî poteca ce ducea în vale. Prinţul se înapoie la castel şi se retrase, împreună cu Gogineff, în biroul acestuia. Servitorii aduseră vin şi, după puţin timp, alcoolul risipi proasta dispoziţie a celor doi nobili.

După câteva ore, ofiţerul se ivi din nou. Era foarte posomorât.

Atât prinţul Potcikev cât şi castelanul aveau chipul aprins de băutură. Privirile lor se îndreptară spre ofiţer.

— Ce se aude? întrebă Potcikev. Aţi pus mâna pe el? Ah, aş vrea ca mâine dis-de-dimineaţă trupul lui să se legene, spânzurat de streaşină casei ăsteia. Am primit ordin să nu fac multă vorbă cu nespălaţii ăştia. Trebuie să dăm o pildă celorlalţi.

Ofiţerul înălţă din umeri.

— Din nenorocire n-am avut noroc, Excelenţă! Am pătruns din nou în sat. Jos, la răscrucea potecii care porneşte de la castel, am postat o patrulă formată din şase oameni. Însă, niciunul din soldaţi n-a văzut trecând vreo persoană suspectă.

O înjurătură scăpă de pe buzele comandantului.

— Trăsni-i-ar Dumnezeu pe neisprăviţii ăştia! strigă el. Dau o mie de ruble aceluia care-l prinde. Înţelegi, Orineff?

Prinţul clipi din ochi, binevoitor.

— Şi, afară de asta, mai am pentru dumneata o răsplată specială. Dă-ţi osteneala să pune mâna pe ticălos şi-ţi făgăduiesc, pe cuvântul meu de onoare, că în scurt timp vei fi avansat căpitan.

Ofiţerul se înclină.

— Mă voi strădui din răsputeri, Excelentă, zise el. Dar cum rămâne cu corabia care a ancorat la ţărm?

— Ce corabie?

Cel doi nobili îşi încordară atenţia.

— Spionul, care ne-a ieşit în cale astă-noapte, ne-a destăinuit că vasul conţine arme pentru revoluţionari.

— Şi ce aţi găsit acolo?

— Deocamdată nu ne-am apropiat de corabie. Am vrut să vă aduc mai întâi totul la cunoştinţă, căci s-ar putea ca vasul să fie bine apărat. Nu voiam să-mi jertfesc oamenii în zadar.

Prinţul Potcikev sări în sus şi începu să se plimbe prin încăpere, posomorât. Apoi, se opri şi mai dădu pe gât un pahar cu vin.

În cele din urmă, se mai linişti. Se apropie de fereastră şi privi afară, spre fluviul larg şi satul învăluit în întuneric. O tăcere adâncă domnea pretutindeni. Nicio licărire nu trăda că vreun locuitor ar mai fi treaz. Dar, cu toate acestea, oamenii vegheau îndărătul ferestrelor întunecate. Îşi apăsaseră feţele

de geamurile murdare şi priveau, cu ochi arzători, spre castelul viu luminat. Se ştia, doar, că Boris Verodin era urmărit fără cruţare. Poate că fusese chiar împuşcat?

Toţi îl venerau, căci el era icoana lor, era binefăcătorul năpăstuiţilor. Tânărul le făgăduise că-i va elibera din jugul asupritor, care însângera grumajii ţăranilor ruşi. Bieţii oameni nădăjduiseră că răsturnarea regimului ţarist va aduce după sine îmbunătăţirea soartei lor, dar în cele din urmă văzuseră că speranţele lor fuseseră zadarnice. Aceia care luptaseră cu înverşunare împotriva Ţarului se dovediră că sunt tot atât de răi şi hrăpăreţi ca şi vechii conducători. Din această pricină poporul era nemulţumit şi începuse să se agite, regretând vremurile ţariste.

Prinţul Potcikev ştia ce înseamnă această linişte, care domnea în sat. Era liniştea prevestitoare de furtună. Bănuia că acolo, jos, se pregătea ceva; că oamenii vegheau şi nu aşteptau decât semnalul să pornească mişcarea. Poate că tânărul ofiţer avea dreptate. Poate că era, într-adevăr, primejdios să atace corabia cu puţinii oameni de care dispunea.

Lucrul cel mai bun era să aştepte sosirea grosului trupei.

— Unde e trădătorul? întrebă el, întorcându-se spre ofiţer.

Acesta se apropie de uşă şi făcu un semn afară. Peste câteva clipe, Mişka Milevici se afla înaintea prinţului Potcikev, însoţit de doi soldaţi, care îl păziseră. Tremura vargă. Ochii săi mici, fără culoare, exprimau teama. Gândurile i se încâlceau în minte.

— Dragă tată-socrule, îl cunoşti pe omul acesta? întrebă prinţul Potcikev, în limba franceză.

— Nu prea mă sinchisesc de locuitorii satului, răspunse tatăl Nataşei, dar, dacă nu mă-nşel, tânărul este fiul starostelui.

— Aşadar, unul dintre aceia în care se poate avea încredere?

Bătrânul prinţ ridică din umeri.

— Caută să-i ghiceşti gândurile, eu nu sunt în stare s-o fac. Nu pare, însă, prea vrednic de încredere.

Prinţul Potcikev duse la gură paharul, pe care tocmai îl umpluse cu vin, şi-l goli dintr-o sorbitură.

— Cum te numeşti? întrebă el apoi, aţintind asupra trădătorului o privire sfredelitoare.

— Mişka Milevici.

— Ce e tatăl tău?

— Staroste. Socot că aceasta e de ajuns ca buna mea credinţă să nu mai fie pusă la îndoială. Sunt un credincios al guvernului.

— Hm, individul ţine azi cu guvernul, iar mâine trece, poate, de partea revoluţionarilor, zise tot în limba franceză, prinţul Potcikev, adresându-se socrului său. Aşadar, eşti un devotat al guvernului? continuă el, întorcându-se din nou spre trădător.

— Da, Excelenţă.

— Şi, mai înainte, l-ai iubit pe Ţar.

Mişka Milevici lăsă ochii în jos, încurcat. Ce putea răspunde?

— Tătucul voia binele poporului, zise el, în cele din urmă.

— Eşti şiret ca o vulpe, observă prinţul Potcikev. Dar ia spune-mi, ce te-a îndemnat să fii atât de credincios regimului actual, încât să-ţi trădezi consătenii?

— Voiam... voiam să servesc guvernul, bâigui Mişka Milevici.

Prinţul încuviinţă, satisfăcut.

— Bine, asta merită toată lauda. Acum, însă, povesteşte-mi cum ai izbutit să afli că se pune la cale o conspiraţie.

— Asta o ştie orice copil din sat, răspunse fiul starostelui.

— O ştie orice copil, dar nimeni nu se încumetă s-o spună. Trebuie să fi avut motive anumite care te-au hotărât să devii trădător...

Mişka Milevici suspină. Simţea că inima-i încetează să bată. Ştia că atât de lesne nu-şi va recăpăta el libertatea.

— Îl urăsc pe Boris Verodin, răspunse dânsul, cu mânie.

— De ce îl urăşti? cercetă prinţul mângâindu-şi barba.

— Fiindcă... fiindcă... îşi bătea joc de mine... şi mi-a răpit logodnica.

— Aha, înţeleg, făcu împuternicitul guvernului. Boris Verodin a cules floarea pe care ai sădit-o în inima ta? Da, lucrul e într-adevăr foarte neplăcut…

Ochii prinţului se aprinseră de o strălucire ciudată. Dorinţa de răzbunare clocotea în el.

— Individul ăsta pare să aibă un noroc orb la femei, murmură el pentru sine. Şi acum, mai spune o dată ce ştii despre conspiraţie, reluă apoi.

Mişka Milevici povesti ceea ce văzuse şi auzise în casa oarbei. Când ajunse să vorbească despre Saşa, bătrâna cameristă, prinţul Gogineff şi viitorul său ginere îşi încordară atenţia.

— Ce zici de asta, tată socrule? se adresă acesta din urmă bătrânului prinţ.

Celălalt dădu din umeri.

— Ştiu că Saşa are în sat o soră, pe care o vizitează din când în când. Dar nu m-am sinchisit niciodată de acest fapt.

Prinţul Potcikev încreţi fruntea. Începu iar să se plimbe prin odaie. Tot felul de gânduri îi treceau prin minte. Nu cumva bătrâna ţinea cu locuitorii satului? Nu cumva le aducea la cunoştinţă tot ce se întâmpla în castel? Poate că înlesnise chiar fuga lui Boris Verodin?

— Mâine vei conduce pe oamenii mei în vizuina revoluţionarilor, încheie prinţul Potcikev interogatoriul.

Mişka Milevici se dădu îndărăt, cuprins de spaimă.

— Excelenţă… nu puteţi să-mi cereţi una ca asta, murmură el, pălind. Nu, nu… asta ar fi pieirea mea… Nu-i cunoaşteţi pe ţărani… Mă vor spânzura, după ce soldaţii vor părăsi satul…

Prinţul ridică din umeri. Un zâmbet viclean îi schimonosi chipul.

— La asta ar fi trebuit să te gândeşti mai înainte, prietene, zise el, cu răutate.

— Îndurare… sunt pierdut… bâigui Mişka Milevici, aruncându-se la picioarele prinţului.

Fiul starostelui se târî în genunchi şi, cuprins de disperare, ridică spre el mâinile împreunate. O spaimă de moarte era întipărită pe faţa lui buhavă.

Prinţul Potcikev făcu un gest, ca şi cum ar fi vrut să îndepărteze o gânganie supărătoare.

— Afară cu el! porunci împuternicitul guvernului. Şi dacă cumva nu te mai simţi bine aici, fiule, atunci poţi oricând intra în armată. Soldaţii duc acum o viaţă minunată. Războiul cu Polonia ameninţă să izbucnească din nou, astfel că avem nevoie de soldaţi.

Mişka Milevici fu îmbrâncit afară, căci nu voia să renunţe la încercările sale de a schimba hotărârea prinţului.

9. Misiunea Saşei

Saşa, bătrâna cameristă, îşi avea odaia peste drum de încăperile prinţesei. În seara asta, la o oră destul de târzie, se furişă prin coridoarele castelului, salută prietenos pe soldaţii care îi ieşiră în cale şi dispăru în camera ei. O mare nelinişte pusese stăpânire pe credincioasa servitoare. Trebuia să coboare în sat şi să-i prevină pe curajoşii bărbaţi care luptau pentru liberarea poporului.

Unul dintre aceştia fusese salvat de dânsa; cel puţin deocamdată, el se afla în siguranţă. Dar mai avea de trecut o piedecă foarte mare. Saşa trebuia să înlesnească lui Boris Verodin fuga din castel, să-i ajute să scape din ghearele călăilor care îl pândeau.

Bătrâna zâmbi cu răutate.

— Da, da, flăcăul e la porumbiţa mea, murmură dânsa. El răpeşte nobilului fericirea din noaptea nunţii. Aşa se cuvine, Boris Verodin! Arată-le că poţi să faci şi tu pe domnul din lumea mare. Înainte vreme, nobilii erau aceia care, adeseori, luau ţăranilor dreptul de a pătrunde în camera nupţială. Acum, lucrurile s-au schimbat.

Saşa îşi frecă mâinile-i osoase, rânjind de bucurie. În acest timp trăgea cu urechea la paşii cadenţaţi ai santinelei şi la zgomotele ce se auzeau dindărătul uşilor.

În cele din urmă se făcu linişte. Saşa întredeschise uşa cu băgate de seamă. Ochii ei de vultur scrutau întunericul ce domnea în coridor. Umbra uriaşă a soldatului, care stătea

rezemat de perete, trăda, prin nemişcarea ei, că santinela aţipise.

Bătrâna încuie uşa, apoi se furişă cu paşi de pisică, de-a lungul coridorului. Voia să coboare în sat, pentru a-i preveni pe locuitori. Mişka Milevici îi trădase, dar ticălosul nu trebuia să se bucure de izbândă.

Saşa ajunse la capătul scării. Prin ferestrele mari, luna îşi trimitea razele-i argintii. Liliecii zburau pe dinaintea geamurilor. Fâlfâitul lor producea o impresie lugubră.

Răsuflând din greu, bătrâna se opri înaintea unei uşi; era aceea prin care se strecurase în castel fugarul urmărit de soldaţi.

Un aer rece îi mângâie faţa, când deschise uşa. Saşa se strecură afară şi porni pe poteca ce ducea în vale.

Nu trecu mult timp şi un glas aspru, poruncitor, îi ajunse la ureche. În acelaşi timp, o baionetă sclipi înaintea ei.

— Ce înseamnă asta? făcu ea. Ce vreţi de la mine? Sunt camerista prinţesei.

Doi soldaţi se iviră din întuneric.

— Drace, da urâtă mai e! mormăi unul din ei, după ce o privi în faţă. Pun rămăşag că e bunica diavolului!

— Ia nu vă mai bateţi joc, nătărăilor, că nu va trece multă vreme şi veţi fi şi voi tot aşa de bătrâni ca mine, strigă Saşa privind bănuitor spre cei doi soldaţi.

Unul din aceştia era caporal. Camerista îşi frământa creierul să găsească un pretext.

— Ei, mătuşico, încotro? întrebă caporalul. După cum se vede, nu pari să ştii că…

— Haida-de! îl întrerupse ea. Se pare că nici voi nu ştiţi că eu sunt camerista prinţesei şi mă duc să iau rochia stăpânei mele. Poimâine are loc nunta. Generalul de corp de armată, prinţul Potcikev, se însoară cu nobila prinţesă, Nataşa de Gogineff. Şi acum lăsaţi-mă să plec căci mă grăbesc. În orice caz o să-mi vină destul de greu să abat de pe capetele voastre mărginite, pedeapsa ce v-ar aştepta dacă nobilul logodnic ar afla că v-aţi încumetat să mă împiedecaţi să-mi îndeplinesc misiunea.

— Îţi merge gura ca o moară, zise caporalul. Hai, şterge-o de aici cât mai repede! Însă vezi de nu ne uita la nuntă şi poartă de grijă să ne ospătăm şi noi. Ţine minte că eu, caporalul Dimitriev, mă dau în vânt pentru o înghiţitură de votcă.

Râsetele celor doi soldaţi mai răsunară în urechile bătrânei, până ce aceasta ajunse la poalele colinei. Şi aici fu întâmpinată de o patrulă alcătuită din şase oameni, care nu voiră s-o lase să treacă.

Bătrâna istorisi, însă, aceeaşi minciună, se înfurie, înjură pe soldaţi, până ce izbuti să se strecoare mai departe.

Era încă întuneric beznă. Nori grei acopereau cerul. Mai erau vreo două ceasuri pună la răsăritul soarelui.

— Atâta mi-e de ajuns, îşi zise Saşa. Am tot timpul să mă întorc la castel şi, în vremea asta, porumbiţa mea o să aibă tot răgazul să fie fericită cu Boris al ei.

Saşa rânji din nou. În sufletul acestei femei sălăşluiau simţămintele cele mai felurite: blândeţea, răutatea, bucuria de a face rău, josnicia.

Îşi iubea stăpâna cu un devotament de câine. Acum, însă, bucuria ei nu mai cunoştea mărgini, căci Boris Verodin, fiul vitreg al surorii ei, răpise prinţului fericirea supremă. Bătrâna îi ura pe nobili, totuşi era mândră că putea să-i servească.

Saşa se furişă în sat şi după puţin timp ajunse la căsuţa surorii sale. Trecu multă vreme până ce un glas tremurător răsună îndărătul uşii. Era Irina.

— Cine-i acolo? întrebă ea.

— Eu sunt, copila mea! răspunse bătrâna, în şoaptă.

— Ce cauţi aici? Unde e Boris? întrebă Irina.

— Mai e în castel şi…

Tânăra scoase un ţipăt uşor.

— A fost prins? Va fi împuşcat? bâigui ea, cuprinsă de spaimă.

— Fii liniştită, copila mea, Boris nu e prins, răspunse Saşa.

Rânji din nou, apoi urmă:

— Totuşi, e prins în mrejele dragostei.

— Ce… ce spui? exclamă Irina.

— Nimic, porumbiţa mea, răspunse camerista. Va fi salvat. De aceea am şi venit aici. Deocamdată mai e în castel, dar nu i se va întâmple nimic. Când santinelele vor mai slăbi paza, Boris va putea să se strecoare afară, folosindu-se de vreun vicleşug.

Irina vru să mai afle lămuriri, însă bătrâna nu putea să i le dea.

— Du-te la culcare, copila mea! se nuzi glasul oarbei.

Irina se depărtă. Un suspin de uşurare scăpă din pieptul oarbei, când tânăra se întinse în patul din camera alăturată.

— Vii tocmai la timp, începu Anuşca, după ce rămase singură cu sora ei, în încăperea întunecoasă. Ce se aude cu Boris? E adevărat că a izbutit să scape de urmăritori? Sau vrei numai s-o linişteşti pe Irina?

— Atâta timp cât e în castel, Boris se află în siguranţă, răspunse bătrâna cameristă. Ce-i drept, astă-seară trebuie să plece, dar nădăjduiesc să-l pot ocroti.

Un suspin adânc se auzi dinspre culcuşul oarbei.

— Saşa, te-am aşteptat, zise ea, deodată.

— Pentru ce?

— Simt că nu mai am mult de trăit. Trebuie să-ţi încredinţez o taină. Însă vreau să-mi juri că vei duce la îndeplinire, întocmai, ceea ce-ţi voi spune.

Ochii bătrânei cameriste străluciră de curiozitate. De abia se putea stăpâni şi glasul îi tremura, când întrebă:

— Ce-i Anuşca? Ce vrei să-mi spui?

— Întâi jură-mi pe Dumnezeu cel Atotputernic şi pe Sfânta Fecioară, că nu vei pomeni un cuvânt despre acest lucru, până ce nu-ţi voi îngădui eu.

— Da, jur, Anuşca – jur, pe Dumnezeu cel Atotputernic şi pe Sfânta Fecioară.

Bătrâna oarbă suspină din nou.

— Vino mai aproape, Irina nu trebuie să audă nimic, zise ea, încet.

— Iată-mă, sunt lângă tine.

Muşchii Saşei erau încordaţi. Ascultă, în tăcere, cuvintele surorii sale, care vorbea atât de încet, încât nicio şoaptă nu

ajunse la urechile tinerei fete care se afla în odaia alăturată.

În cele din urmă, Anuşca tăcu. Era istovită. Saşa răsufla din greu. Ceea ce auzise, o zguduise până-n adâncul sufletului.

— Aşadar, caseta se află sub lespedea din faţa sobei? întrebă ea, cu glasul sugrumat.

— Da, acolo e, răspunse bătrâna. Iar tu vei fi aceea care îmi va împlini dorinţa. Nu pot lua cu mine în mormânt taina aceasta.

Saşa se apropie de uşa camerei învecinate, pe care o deschise încetişor. Irina dormea adânc. Bătrâna cameristă părăsi coliba şi se îndreptă spre castel.

La jumătatea drumului, însă, rămase locului, ciulind urechile. Nu se auzea niciun zgomot şi atunci coti spre fluviu, unde se afla misterioasa corabie.

Ajungând pe malul apei, bătrâna se apropie de vas şi bătu într-unul din pereţii lui. Rămase o clipă în aşteptare, apoi, văzând că nimeni nu-i răspunde, vru să se depărteze, când se auzi glasul unui om trezit din somn:

— Cine-i acolo?

— Trăiască revoluţia! şopti Saşa.

Înaintea bătrânei se ivi o făptură uriaşă, al cărei chip nu se putea vedea.

— Vreau să vă previn, urmă camerista. Mâine dimineaţă vasul va fi luat cu forţa. Un trădător îşi are mâna în joc. Mai aveţi arme pe bord?

Bărbatul scoase o înjurătură.

— Atunci trebuie să pornim repede în susul fluviului, căci tovarăşii au nevoie de arme, zise el. Cine e trădătorul?

— Mişka Milevici, fiul starostelui.

— Nu-l cunosc.

— Cred şi eu; doar nu eşti de pe la noi. Însă Boris Verodin îl cunoaşte. El va purta de grijă ca ticălosul să-şi ia pedeapsa.

— Dar unde e Boris Verodin? Se mai întoarce la noi, sau a fost prins?

— Nu. N-a fost prins. Nu mai zăboviţi însă, ci porniţi cât mai repede în susul fluviului, căci soldaţii vor veni încoace în număr mare. Sunt pe drum.

Saşa se depărtă în grabă, deoarece nu mai avea timp de pierdut Trebuia să fie la castel, înainte de a se lumina de ziuă.

10. O noapte de dragoste.

Umbrele cenuşii ale dimineţii pătrundeau prin ferestrele castelului. Boris Verodin se trezi. Tânărul rămase nemişcat, cu privirile aţintite spre tavanul elegantei încăperi. O lumină roşietică, reflectată de draperiile de mătase roşie, se revărsa asupra odăii.

Revoluţionarul simţi răsuflarea caldă a aceleia pe care în noaptea trecută o îmbrăţişase cu dragoste şi care-l vrăjise. Tremura de fericire şi voluptate.

Încet, fără să facă cel mai mic zgomot, se ridică şi coborî din pat. Îşi luă hainele în camera alăturată şi se îmbrăcă în toată graba, spre a nu-şi trezi iubita.

După aceea vru să se îndrepte spre uşă, dar rămase locului, totuşi. Apoi se întoarse şi porni în vârful picioarelor spre draperie, pe care o desfăcu puţin.

Legănată de visuri plăcute, Nataşa se odihnea între perne, zâmbind fericită. Părul ei negru, strălucitor, înconjura chipu-i drăgălaş. Tânăra suspina în somn, fericită. De pe buzele-i frumos arcuite, scăpau şoapte.

Boris Verodin se aplecă puţin. Reţinându-şi răsuflarea, trase cu urechea.

— Boris, murmură ea, extaziată.

Apoi desfăcu braţele şi le lăsă să cadă pe plapuma de mătase.

Revoluţionarul tremura, frământat de dorinţa de a se arunca asupra frumoasei fete, cuprinzând-o în braţe.

Dar îi era îngăduit s-o facă? Nu-şi alesese, oare, o altă ţintă? Aceasta n-ar fi însemnat trădare faţă de tovarăşii săi?

Gândurile acestea îl chinuiau şi simţea bine că dragostea lui pentru încântătoarea Nataşa nu se va spulbera niciodată. Dar trebuia să se stăpânească, înăbuşindu-şi patima care-i răscolea sufletul.

Boris scoase din buzunar hârtie şi creion, scrise doar câteva

cuvinte, apoi se aplecă deasupra fetei adormite. Mai respiră o dată parfumul trupului ei, privi din nou trăsăturile chipului ei drăgălaş şi degetele sale mângâiară cu blândeţe pentru ultima oară, părul ei mătăsos.

— Iartă-mă, iubito, că trebuie să te părăsesc astăzi! murmură el, înduioşat.

Apoi, se strecură afară, pe nesimţite.

Trase cu urechea la uşă, după aceea o împinse încetişor. Un curent de aer se produse în coridor. Prin fereastra deschisă pătrundea cântecul monoton al luntraşilor de pe Volga.

Tânărul rămase locului, ca vrăjit. Apoi, privirile sale iscodiră gangul; dar nimic nu-i atrase atenţia. Santinelele se culcaseră, pesemne.

Deodată tresări… apucă revolverul… o uşă se deschise, fără zgomot.

Saşa devenea din ce în ce mai nerăbdătoare. Îşi pusese scaunul la uşă şi privea, prin gaura cheii, spre intrarea în apartamentul Nataşei.

Ce se întâmplase? De ce nu se mai ivea Boris?

Bătrâna ştia că până cel mult într-un ceas, locatarii se vor trezi şi, atunci, santinelele îşi vor relua locurile.

În cele din urmă, uşa se deschise. Pe buzele bătrânei încolţi un zâmbet de bucurie diabolică.

Flăcăul sorbise din plin din cupa dragostei. Frumoasa Nataşa fusese a lui, înainte de a aparţine prinţului.

Dar bătrâna n-avea timp să stea la gânduri. Trebuia să vină în ajutor lui Boris Verodin, să-i arate drumul care să-i înlesnească fuga.

Deschise uşa. Tânărul retrase mâna cu care apucase revolverul.

— Tu eşti, matuşca? întrebă el, răsuflând uşurat. Credeam că urmăritorii mei au şi întins mâna să mă înhaţe.

Bătrâna duse degetul la buze, iar cu cealaltă mână îl trase pe Boris în camera ei.

— Tăcere, Boris, şopti ea. Eşti în mare primejdie.

Revoluţionarul zâmbi cu dispreţ.

— Nu mă tem, zise el.

— Noaptea asta ai fost fericit, reluă ea. Te-ai înfruptat din fructul dragostei. Aşa se cuvine…

Nu mai putu să continue, căci Boris îi încleştase gâtul şi o scutura cu atâta putere, încât ea se făcu stacojie, iar ochii i se dădură peste cap.

— Taci! scrâşni el. Asta nu te priveşte. Nu pângări cu vorbele tale murdare, această fiinţă nevinovată. Şi acum spune-mi ce ai de spus!

Saşa răsuflă din greu. Nu era supărată pe Boris, dar nu putea înţelege pricina mâniei sale.

— Ce hain eşti! se tângui ea. Nu prea meriţi să te ajut. Oare nu ştii că aseară te-am scăpat de urmăritori, prin strigătul meu de ajutor? Nu ştii că i-am minţit, spunându-le că m-ai ameninţat cu cuţitul?

Boris bătu cu piciorul în podea, enervat.

— Ce se aude cu cei de jos? Santinelele mai sunt la posturile lor? întrebă el.

— Nu fi aşa nerăbdător, fiule. Da, te aşteaptă. Însă eu îţi voi da alt drum. Ai să cobori de-a lungul zidului, folosindu-te de o frânghie lungă de optzeci de metri, pe care am avut eu grijă să ţi-o pregătesc. Apoi, va trebui să treci fluviul înot. Ei vor să atace corabia. Mişka Milevici, v-a trădat, zicându-le că răscoala e pregătită şi vasul conţine arme şi muniţii. Tot el a fost acela care a pus pe soldaţi pe urmele tale.

— Da, ştiu, răspunse Boris, încruntat. Dar n-avea grijă, îşi va lua el răsplata.

Saşa încuviinţă din cap, apoi întinse tânărului un pachet. Era funia trebuincioasă pentru coborârea din castel.

— Te mai întorci? întrebă ea, arătând spre uşa Nataşei…

— Taci, asta nu te priveşte, răspunse el, cu asprime.

Saşa păşi înainte, neîndrăznind să mai vorbească despre acest lucru. Ştia prea bine că nu era de glumit cu Boris Verodin…

Cei doi se furişară pe trepte, cu băgare de seamă, trăgând cu urechea să prindă vreun zgomot Dar totul rămase liniştit.

— Astăzi sosesc oaspeţii pentru nuntă, iar mâine vine preotul, îl informă Saşa, care nu se putea stăpâni să flecărească.

Ajunseră în coridorul catului de jos. Pretutindeni domnea o tăcere adâncă. Deodată, amândoi tresăriră. Boris Verodin trase cu putere pe bătrână îndărătul său, acoperind-o cu trupul lui...

Ca din pământ, un soldat se ivi în gang, la o depărtare de vreo cincisprezece metri. Pesemne că se ţinuse ascuns în vreo firidă.

— Stai! strigă el, ducând arma la ochi.

Dar Boris Verodin nu-şi pierdea cumpătul atât de uşor. Pe câmpul de luptă fusese unul din cei mai cutezători soldaţi, primejduindu-şi viaţa adeseori.

Dânsul se aruncă la pământ, trăgând după sine pe bătrână înmărmurită de spaimă. Două detunături răsunară, în aceeaşi clipă. Soldatul se clătină, apoi se prăbuşi la pământ.

Dintr-o săritură, Boris fu iar în picioare. O apucă pe Saşa şi zise repede.

— Dispari cât mai grabnic în vreo odaie! Dă-mi cheia de la poartă! Înainte ca toţi să se fi adunat, eu am şi şters putina.

Însă lucrurile se petrecură altfel.

Paşi grăbiţi răsunară dinspre locul unde se afla uşa de la intrare. Boris Verodin privi în jurul său, ca un vânat încolţit, apoi luă o hotărâre. Viu nu va cădea el în mâinile lor. Ştia, doar că urmăritorii săi îi hotărâseră soarta. În această clipă singura lui părere de rău era că nu va putea să-şi împlinească răzbunarea împotriva prinţului Potcikev.

Saşa stătea lângă el, cu ochii holbaţi. Ea îi apucase braţul, cu mâna tremurătoare. De astă dată, totul era pierdut. Abia se mai putea ţine pe picioare.

Deodată, un gând îi fulgeră prin minte. Trase pe Boris după sine, se opri înaintea unei uşi, apăsă pe clanţă, apoi dispărură înăuntru. În aceeaşi clipă, câţiva soldaţi se năpustiră în coridor, cu baioneta la armă. Ei se opriră înaintea camaradului lor rănit, care se zvârcolea de durere.

— Colo… au dispărut după uşa aceea, îngână el.
Apoi îşi pierdu cunoştinţa.
Soldaţii se uitau unul la altul, nedumeriţi. Exista o singură uşă, aşadar despre aceasta era vorba.
Încercară s-o deschidă. Tatăl Nataşei şi prinţul Potcikev se iviră, îmbrăcaţi pe jumătate.
— Ce s-a întâmplat? întrebară ei, enervaţi.
Ceilalţi îi lămuriră.
— Spargeţi uşa! porunci prinţul Potcikev.
Dar lucrul nu era atât de uşor. În primul rând aveau nevoie o secure.
Loviturile puternice răsunară înăbuşit în întreaga clădire. Ţăndările uşii săriră trosnind şi în cele din urmă uşa cedă. Trăgând focuri la întâmplare, soldaţii pătrunseră înăuntru.

În aceeaşi clipă, Nataşa se trezi. Strigă îngrozită, pipăind în jurul ei, şi simţi lipsa iubitului.
Prinţesa sări din pat şi, reţinându-şi răsuflarea, trase cu urechea. Deodată zări biletul. Dar abia aruncase o privire asupra lui, că scoase un strigăt înfiorător şi se prăbuşi la pământ, în nesimţire.

11. Dragoste ucigaşă

Nataşa nu mai ştia ce se întâmplă în jurul ei, căci un leşin binefăcător o cuprinsese. Dar această stare nu ţinu mult timp.
Se ridică încetişor, obosită de moarte şi îşi trecu mâna peste fruntea-i albă.
— Ce s-a întâmplat? bâigui ea.
Apoi, izbucni într-un plâns sfâşietor. Mai simţea în mână biletul lui Boris şi ştia că nu se înşelase. Iubitul o părăsise.
Cu ochii înecaţi în lacrimi, tânăra prinţesă, citi din nou cuvintele.

„Iartă-mă dacă plec fără şi-mi iau rămas bun. Datoria mă cheamă – libertatea poporului rus – revoluţia – n-am dreptul să le uit.

BORIS”.

Nataşa simţea pământul clătinându-se sub picioarele ei. Fusese trezită din beţia celei mai sublime fericiri şi zvârlită din nou în deşertăciunea vieţii de toate zilele. Durerea ei era tot atât de mare ca şi dragostea-i nemărginită.

— Boris, de ce ai făcut asta? murmură ea. De ce nu m-ai luat cu tine în casa ta umilă, ca să te slujesc cu dragoste şi credinţă? De ce m-ai făcut atât de nenorocită?

Rămase cu privirea aţintită înaintea ei, în timp ce jos zgomotul creştea. Deodată fu cuprinsă de spaimă şi-şi duse mâna la inimă, care bătea să-i spargă pieptul. Gândul i se îndreptă spre iubitul ei; bănui că zgomotul ce venea de jos era în legătură cu el. Căzuse oare în mâinile călăilor săi? Fusese prins totuşi, şi viaţa îi era ameninţată?

Nataşa uită durerea care îl zbuciuma sufletul; creierul ei începu să lucreze cu înfrigurare.

Părăsi dormitorul, alergă la uşă, o deschise şi privi afară. Se auzeau strigăte şi împuşcături – mai multe voci răsunau în acelaşi timp, dar nu desluşi decât glasul aspru, batjocoritor al prinţului Potcikev.

Ce neplăcut îi suna în ureche acel glas! Cu cât dezgust se gândea ea la omul acesta! Îşi dădea seama din ce în ce mai lămurit, că nu va putea fi niciodată a lui. Începând cu această noapte, nu mai exista nimic comun între ei. Niciodată nu va îngădui ca el să se atingă de dânsa. Se înfioră, gândindu-se că Potcikev ar putea s-o cuprindă în braţe.

Îmbrăţişarea lui Boris stârnise în inima ei o fericire nespusă. Prinţul, însă, îi inspira groază şi dezgust.

— Mai bine moartea decât să fiu soţia lui! îşi zise ea, cu hotărâre neclintită.

Nu, niciodată nu se va lăsa îmbrăţişată de acest om. Se gândi la privirile aprinse, pline de patimă, pe care prinţul i le aruncase în ajun. Ele o răniseră adânc, căci trădau porniri josnice.

— Dar ce o fi cu Saşa, că nu se mai vede? murmură prinţesa, cuprinsă iar de grija pentru soarta iubitului ei.

Privi în juru-i, dar nu se zărea niciun om prin apropiere. Se îndreptă atunci spre uşa cameristei şi bătu. Nimeni nu răspunse. Deschise uşa şi o strigă pe Saşa; dar bătrâna nu dădu niciun semn de viaţa.

Larma de jos se mai potoli. Nataşa trase cu urechea încă vreo câteva minute, apoi se întoarse în camera ei. Auzi paşi apropiindu-se şi zăvorî uşa.

Când soldaţii pătrunseră în încăpere, nu zăriră pe nimeni. Gloanţele lor sfărâmaseră oglinda şi o fereastră, iar câteva pătrunseseră într-un dulap.

Prinţul Potcikev se uită în jurul lui, cu priviri cercetătoare. Un blestem sălbatic îi scăpă de pe buze.

— Ce să însemne asta? scrâşni ei, adresându-se viitorului său socru.

Alexandru Gogineff făcu o mutră deznădăjduită.

— Omul s-o fi înşelat, răspunse el.

— Dar asta e cu neputinţă, căci s-a luptat doar cu ticălosul acela. Şi altă cameră nu se mai află pe acest coridor.

Cercetară încăperea, deschiseră dulapurile, scotociră puţinele locuri unde s-ar fi putut ascunde cel urmărit, dar truda lor rămase zadarnică. Nu izbutiră să descopere nimic care să trădeze prezenţa unui om în acest loc.

Unul din soldaţi anunţă că rănitul îşi venise în fire. Prinţul Potcikev şi viitorul său socru părăsiră încăperea. Rănitul fusese ridicat pe jumătate; stătea rezemat de perete şi-şi apăsa mâna pe inimă.

— Ce ai de spus? îl întrebă prinţul Potcikev. Cine a tras în dumneata?

— Un bărbat… înalt şi puternic… venise de sus. L-am auzit coborând scările. Mai era cineva cu el… o femeie… nu ştiu dacă era tânără sau bătrână…

— Şi ai văzut cu ochii dumitale că omul a deschis uşa şi a dispărut în încăperea de colo? cercetă prinţul, mai departe.

Soldatul încuviinţă din cap.

— Întâi am tras eu, apoi el. Se azvârlise la pământ, trăgând-o şi pe femeie după dânsul. M-a nimerit în piept, apoi

a dispărut, împreună cu însoţitoarea lui, în camera de colo.
Logodnicul Nataşei îşi îndreptă privirile spre bătrânul prinţ.
— Nu găseşti că e ciudat? întrebă el.
Castelanul înălţă din umeri.
— Şi, totuşi, poate că omul se înşală, răspunse Gogineff. Individul a avut destul timp s-o şteargă de aici în alt mod, altminteri l-am fi găsit în odaie. Şi, apoi, soldatul susţine că au fost două persoane...
— Cine ar putea să fie femeia care l-a însoţit? întrebă Potcikev, răsucindu-şi barbişonul.
— Dacă nu mă înşel era bătrână, răspunse rănitul.
— Drace, atunci trebuie să fi fost camerista, strigă prinţul Potcikev. Individul care a făcut aseară pe trădătorul, ne-a spus doar că bătrâna e rudă cu Verodin.
Alexandru Gogineff clătină capul.
— Nu, nu. E cu neputinţă, replică el. N-am să tăgăduiesc că bătrâna a fost ieri în sat, dar nu-mi vine să cred că ea s-a întâlnit aici cu Boris Verodin.
— Hm, cu toate astea aş vrea s-o mai cercetez o dată zise prinţul Potcikev. Unde e camera ei?
— În etajul al doilea. În faţa încăperilor fiicei mele, dragă Nicolai.
Prinţul urcă scările şi rămase o clipă înaintea uşii Nataşei. Se gândi cu mare bucurie că foarte curând fata va fi în braţele lui.
Chicoti, apoi se apropie de odaia bătrânei Saşa. Dădu şi între, dar uşa era încuiată.
— Ei, mătuşico, de ce te-ncui înăuntru? strigă el.
Un zgomot dindărătul uşii dovedi prinţului că era cineva în cameră.
— Cui trebuie să dau socoteală de ce am încuiat uşa? răspunse un glas supărat.
— Deschide, aici e prinţul Potcikev! porunci logodnicul Nataşei.
— Vă rog să aşteptaţi puţin, Excelenţă, căci trebuie să mă îmbrac, răspunse bătrâna.
Prinţul începu să se plimbe nerăbdător, încoace şi-ncolo,

aruncând priviri furioase spre uşa îndărătul căreia se afla bătrâna cameristă. În cele din urmă, uşa se deschise.

— Unde ai fost azi dimineaţă? se răsti prinţul Potcikev, privind iscoditor în jurul său.

Bătrâna se sili să râdă prietenos.

— Sfântă Fecioară! exclamă ea, nu cumva Excelenţa Voastră bănuieşte că am vreun drăguţ, la care mă duc în ascuns?

— Răspunde la ce te-am întrebat! replică prinţul, cu asprime. Unde ai fost?

— Eram în pat. Am dormit buştean şi m-am sculat abia acum un sfert de ceas.

Potcikev se apropie de pat şi duse mâna sub pătură. Aşternutul era rece. Privirile sale sfredelitoare se aţintiră asupra bătrânei.

— Minţi, nu dormeai. În orice caz te-ai trezit mai înainte.

Se apropie de Saşa, o apucă de umeri şi o scutură cu atâta putere, încât bătrâna scoase un ţipăt. Apoi, camerista începu să se bocească, după cum îi era obiceiul şi se jură pe toţi sfinţii că nu părăsise încăperea toată noaptea.

— Luate-ar dracu'! scrâşni prinţul Potcikev.

Smulse uşa dulapului, pipăi în interiorul acestuia, se uită sub pat, apoi părăsi camera bombănind.

Saşa îl urmări cu priviri batjocoritoare. Îşi frecă mâinile osoase şi trase cu urechea la paşii prinţului, care se îndepărtau.

— Ha, ha, râse bătrâna, prinţesa te-a şi încornorat, trufaşule!

Mai aşteptă câteva minute, apoi se apropie de dulap şi-l împinse deoparte. O uşă acoperită cu tapete ieşi le iveală. Saşa o deschise şi Boris Verodin, luntraşul de pe Volga, sări afară. Tânărul era întunecat la faţă.

— Prinţul a fost aici, i-am auzit glasul, zise el, privind-o întrebător.

— Da, fiule, a venit să te caute, răspunse bătrâna, frecându-şi mâinile.

Boris Verodin începu să se plimbe prin încăpere, cu paşi

nervoşi, şi din când în când, tânărul se oprea la uşă, trăgând cu urechea la zgomotele de jos, care se auzeau din ce în ce mai desluşit.

Deodată răsună glasul poruncitor al prinţului Potcikev.

— Nu-i aşa că ţi-am găsit o ascunzătoare minunată, fiule? întrebă Saşa, zâmbind şiret.

Revoluţionarul nu răspunse. Părea muncit de alte gânduri. Fără să se sinchisească, bătrâna continua să flecărească:

— Cum de nu m-am gândit de la început la asta? Ştiam de ani de zile că acolo era locul de ventilaţie. Dar nu mi-a venit în minte decât în clipa când ai tras şi paşii soldaţilor se auziră apropiindu-se. Abia am mai avut răgazul să dispărem la timp. Cu toate acestea, ar fi putut să dea de ascunzătoare.

— Norocul lor că n-au descoperit-o, căci nu m-ar fi prins viu, zise Boris, întunecat.

— Habar n-au unde ai pierit, zise bătrâna, triumfătoare. Mare noroc că gura ventilatorului este tocmai în odaia mea.

— În cursul zilei de azi voi încerca din nou să părăsesc castelul, zise deodată Boris, oprindu-se înaintea ei.

Saşa îşi împreună mâinile, plângând.

— Boris, să nu faci supărarea asta bătrânei tale Saşa, se rugă ea. Vei fi prins, căci prinţul a pus santinele pretutindeni şi de astă dată nu le vei scăpa. Încercarea de fugă ar putea să izbutească numai noaptea.

Tânărul lasă ochii în jos, posomorât.

— Aşadar, să pierd încă o zi fără să fac nimic, în timp ce tovarăşii mei sunt în primejdie? zise el.

— I-ai ajuta mai mult dacă ţi-ai risca viaţa fără niciun folos? replică bătrâna.

Tânărul îşi dădu seama că Saşa avea dreptate şi făgădui că de abia noaptea va încerca să fugă din castel.

Camerista răsuflă uşurată.

— Aşa, Boris, zise ea, mângâindu-l pe obraji. Gândeşte-te la Anuşca, mama ta şi la Irina, logodnica ta.

— Taci! porunci el. Spui prostii: Irina e sora mea şi nimic altceva.

— Dar ea te iubeşte şi Anuşca v-a hărăzit unul altuia.

Boris Verodin îşi ascunse faţa în mâini. Gândul la Irina îl chinuia nespus. La o depărtare de câţiva metri doar, se afla copila aceea minunată, pe care o iubea cu înfocare şi o iubise de multă vreme fără ca ea să ştie. Nataşa îi aparţinuse, i se dăduse în toată nevinovăţia ei. Gândul că peste o zi sau două, tânăra va deveni soţia acelui prinţ pe care-l ura, îl înnebunea aproape.

Dar trebuise să se despartă de ea, căci nu putea să-şi părăsească tovarăşii şi să renunţe la lupta pentru libertate.

— Saşa, murmură el.

— Ce vrei? întrebă camerista.

Îl privise neîncetat şi crezu că-i ghicise gândurile. Fel de fel de planuri se ţeseau în mintea bătrânei. Potcikev era trufaş, tânăra fată trebuia să se mărite cu el, căci era prinţesă doar.

Prinţul îşi luase pedeapsa, căci Boris răpise Nataşei bunul ei cel mai de preţ. Chiar Nataşa avea să fie mulţumită, căci, cu timpul, va începe să-şi iubească soţul, dacă alături de el va putea să poruncească altora.

Boris, însă, trebuia să aparţină Irinei. Soarta fusese înţeleaptă hărăzindu-l unul altuia. Planul Anuşcăi era bun. Irina avea să ajungă bogată.

— Nu vei destăinui Nataşei că ştii cine a fost la ea astă-noapte! zise Boris, cu glas răguşit.

— Fii liniştit, nu-i voi spune nimic, însă sunt sigură că ea îmi va mărturisi totul.

— Dar jură-mi că tu nu-i vei pomeni despre asta! ceru tânărul.

Saşa rosti jurământul. Ştia, însă, că prinţesa îi va spune totul, căci ea, Saşa, era singura care putea să-i împărtăşească durerea.

— Şi, apoi... spune-i... că mă voi gândi veşnic la ea, murmură Boris, îndurerat.

— Bine, fiule, am să-i repet cuvintele tale şi voi căuta s-o mângâi.

Tânărul nu se mai sinchisi de bătrână, care începu să umble prin odaie cu paşi mici, vorbind cu ea însăşi, Apoi se furişă afară, căci trebuia să ajute prinţesei să se îmbrace.

Boris Verodin încuie uşa după dânsa.

Păşind pragul încăperii Nataşei, bătrâna rămase locului, speriată. Prinţesa se afla lângă uşă şi era albă ca varul. Privirile ei îngrozite se opriră pe chipul cameristei.

— Ce are porumbiţa mea? întreba Saşa, cu dragoste.

Nataşa o apucă de braţ şi o întrebă, tremurând:

— L-au găsit? Răspunde-mi repede… mor de teamă…

Saşa zâmbi misterios.

— De cine vorbeşti? zise ea, făcând o mutră nevinovată.

— De… Boris Verodin.

— Boris Verodin? repetă Saşa, clătinând capul. Dar ce-ţi pasă de el?

— Asta ţi-o voi spune mai târziu… acum, însă, nu mă mai chinui… ci spune-mi odată… a scăpat?

— Ei bine, dacă asta te linişteşte, atunci află că n-a fost prins.

— Slavă Domnului! exclama prinţesa, ca şi cum o mare povara i s-ar fi luat de pe inimă.

Un suspin ieşi din pieptul Nataşei, apoi ea izbucni într-un plâns alinător, în timp ce bătrâna îi mângâia părul, cu dragoste.

— Saşa, cum să-ţi mulţumesc pentru această veste? zise Nataşa, tulburată.

Cele doua femei păşiră în dormitorul prinţesei. Nataşa mărturisi totul. Bătrâna prevăzuse bine. Jurământul fusese de prisos, căci prinţesa îşi deschise inima şi se destăinui înaintea fostei sale doici; nu bănuia că Saşa ştia totul de mai înainte.

— Şi, acum, ce să fac? încheie Nataşa, deznădăjduită. Voi muri, căci nu pot să mă căsătoresc cu prinţul Potcikev, pe care îi dispreţuiesc.

Saşa clătină capul, zâmbind.

— Lasă, copiliţa mea, lucrurile se vor îndrepta. Ai să te răzgândeşti, după ce vei chibzui niţel. Prinţul e bogat; el are nenumărate proprietăţi, mii de oameni lucrează pentru dânsul pe moşiile şi în fabricile sale. A ştiut să-şi salveze averea şi va şti s-o apere de poftele săracilor. Vei fi o femeie bogată, toţi se vor închina înaintea ta şi te vor pizmui. Bărbaţii îţi vor face

curte, vor cădea la picioarele tale şi…

— Taci! strigă Nataşa.

Ochii ei mari, negri, străluceau.

— Nu, niciodată nu voi consimţi să-l iau de soţ pe prinţul Potcikev. Prefer să cobor jos în sat şi să muncesc, alături de luntraşii de pe Volga, ajutându-le să tragă corăbiile grele.

Bătrâna dădu din cap, în semn de împotrivire.

— Nu, nu, ai să părăseşti gândul ăsta, draga mea, zise Saşa, luând cu dragoste mâinile Nataşei între mâinile ei osoase. Îmi vine să râd, gândindu-mă că funia groasă va pătrunde în carnea ta fragedă, şi că degetele tale minunate au să-şi piardă repede forma lor delicată. Cei de colo, de pe malul Volgăi, duc o viaţă aspră, atât de aspră, încât au ajuns aproape la deznădejde.

Un zâmbet îngeresc se-nfiripă pe chipul drăgălaş al prinţesei.

— Şi, cu toate acestea, mai bine să împart cu el grijile şi nevoile, mai bine să mănânc pâine uscată, decât să devin soţia prinţului Potcikev… Nu pot să-l sufăr, îl dispreţuiesc, îl urăsc…

Saşa se apropie de frumoasa fată. Ochii bătrânei scânteiau.

— Prostuţo, şopti ea, dacă-l iubeşti pe Boris Verodin, adresează-te mie, voi purta eu de grijă să-l vezi cât mai des. Castelele princiare au încăperi tăinuite, despre care nu ştiu nici proprietarii lor. Şi femeile înţelepte se pot folosi de ele…

Zicând acestea, bătrâna izbucni într-un râs viclean.

La început Nataşa nu prea pricepea ce voise să spună camerista. Încetul cu-ncetul, însă, ea îşi dădu seama de rostul cuvintelor Saşei. Tânăra îşi înălţă trupul. Ochii ei minunaţi scăpărau de indignare.

— Pleacă! se răsti ea. Niciodată nu mi-aş fi închipuit că ai putea să mă socoţi atât de josnică.

Saşa vru s-o linguşească, încercă să se dezvinovăţească, dar nu izbuti. Nataşa se prăbuşi. Durerea o sugruma aproape. Voia să moară, căci îşi dădea seama că nu există altă scăpare. Cu o hotărâre neclintită, frumoasa prinţesă se pregăti de moarte.

12. O încercare neizbutită

Prinţul Potcikev clocotea de ură şi dorinţa de răzbunare. Îşi propusese să-l facă inofensiv pe acel îndrăzneţ luntraş de pe Volga, pe care îl deportase odată în Siberia, dar care izbutise totuşi să fugă şi să pună la cale alte nenorociri.

Voia ca, după o scurtă convorbire cu viitorul său socru, să coboare el însuşi în sat şi să pună pe revoluţionari cu botul pe labe. Un nou detaşament de soldaţi sosise tocmai atunci, ceea ce îl încuraja în hotărârea lui. Erau vreo trei sute de oameni. Trupa pe care o avea la dispoziţie trebuia să fie de-ajuns spre a face ordine în ţinut.

Comandantul detaşamentului raportă că regimentele, care rămăseseră în urmă, avuseseră mult de furcă. Pretutindeni se produseseră lupte. Şi, lucru ciudat, revoluţionarii aveau un mare număr de arme moderne şi chiar artilerie.

Prinţul Potcikev se încruntă.

— Nu le va folosi la nimic, zise el, ticăloşii vor fi doborâţi.

Se sfătui cu viitorul său socru. Cincizeci de soldaţi aveau să rămână în castel, căci Potcikev bănuia că Boris Verodin, nu părăsise clădirea. Premiul fixat pe capul revoluţionarului fusese mărit.

Mişka Milevici fu scos din închisoarea sa. Tremura din tot trupul. Respingătoarea scenă se repetă, atunci când împuternicitul guvernului hotărî cu fiul starostelui să conducă trupa. Trădătorul se aruncă la picioarele prinţului, dar totul fu zadarnic. În cele din urmă trebui să se supună. Însă, fiindcă din pricina spaimei abia se putea ţine pe picioare, doi soldaţi îl luară între el, sprijinindu-l.

Trupa coborî muntele. Locuitorii satului se retraseră în casele lor, când îi văzură pe soldaţi venind. Unora dintre ei începu să le bată inima ceva mai tare.

Trădătorul fu zărit. O furie înăbuşită, o ură nespusă, puse stăpânire pe locuitori.

Soldaţii se opriră la intrarea în sat. Prinţul trimise un alt detaşament la malul fluviului. Conducătorul acestuia se

întoarseră repede, pradă unei mari tulburări.

— Corabia... e în mijlocul apei, raportă el.

Prinţul Potcikev bătu din picior; pălise grozav.

— Trebuie să-i urmărim! porunci el.

— La mal nu se află decât o singură luntre, răspunse celălalt.

— Unde sunt bărcile? strigă Potcikev, adresându-se trădătorului.

Mişca Milevici îşi şterse năduşeala de pe frunte.

— Nu... nu ştiu, Excelenţă, bâigui el.

— Nu ştii? Şi susţii că eşti fiul starostelui? Văd eu că trebuie să-ncercăm pe alte căi. Luaţi-l de aici! Va fi dus la închisoare.

Atunci, Mişka spuse că există un pescar care locuieşte pe ţărmul fluviului şi are o barcă.

Prinţul Potcikev spuse soldaţilor să meargă în acel loc.

— Dar, repede, zise el, căci altminteri corabia dispare!

Mişka Milevici păşi între soldaţi. Arătă spre prima casă de pe mal. Proprietarul acesteia îi conduse până la o grămadă de ramuri uscate, dedesubtul cărora era ascunsă o barcă. Soldaţii îi porunciră să dea ramurile deoparte şi el se supuse. Dar barca era spartă şi nu putea fi folosită.

Soldaţii se depărtară, urmăriţi de privirile batjocoritoare ale săteanului. Colindară din casă în casă, însă nu găsiră nicio barcă în bună stare.

În vremea asta corabia ajunsese în largul fluviului. Nu se zărea niciun om, căci marginea înaltă a corabiei punea stavilă privirilor.

Ofiţerul făcu mâinile pâlnie la gură şi strigă ameninţător:

— Trageţi la mal, altminteri vă împuşcăm!

Dar corabia pluti mai departe, încetişor, apropiindu-se de ţărmul opus. Prinţul Potcikev sosi calare la faţa locului. Soldaţii îl puseră repede la curent cu cele întâmplate.

— Să tragem o salvă asupra corabiei, zise el, ăsta e cel mai bun mijloc pentru indivizi de teapa lor.

Ofiţerul făcu o mutră îngrijorată Dar n-avea încotro, trebuia să asculte. Soldaţii se lăsară în genunchi şi duseră armele la ochi.

O salvă răsună. Apoi, rămaseră un minut liniştiţi, aşteptând efectul.

Deodată, o flacără ţâşni în mijlocul fluviului. În acelaşi timp răsunară strigăte şi vreo şase soldaţi se prăbuşiră la pământ, scăpând armele din mâini. Ceilalţi abia mai avură vreme să se întindă pe burtă.

Această măsură de prevedere se dovedi foarte bună, căci detunăturile începură să se audă fără întrerupere. Numai când corabia ajunse la malul celălalt, focul încetă.

Nu exista nicio posibilitate ca lupta să fie reluată sau să se urmărească vasul, deoarece nu era niciun pod peste fluviu.

Prinţul Potcikev se încruntă. Îşi jură să fie fără cruţare de îndată ce revoluţionarii îi vor cădea în mână.

— Acum, du-ne la casa lui Boris Verodin! porunci prinţul, adresându-se lui Mişka Milevici.

Trădătorul suspină clătinându-se pe picioare, porni între soldaţi. Cugetul îl mustra şi o spaimă de moarte pusese stăpânire pe el.

Vestea ivirii soldaţilor pătrunsese până-n căsuţa bătrânei oarbe. Anuşca era pradă unei mari nelinişti din pricina fiului ei vitreg. Ce se întâmplase cu Boris? Această întrebare o chinuia întruna, dar nu găsea niciun răspuns.

Irina plânsese toată ziua. Făcu treburile gospodăriei, dar gândurile ei erau îndreptate numai spre tânărul revoluţionar.

Ce soartă avusese? Îl prinseseră, sau, poate, nici nu mai era în viaţă?

Anuşca întinse mâna spre fată şi căuta s-o mângâie, atât cât îi sta în putinţă.

— Nu-ţi face griji din pricina lui Boris, zise ea. Fratele tău e curajos şi puternic. Duşmanii nu-l vor prinde atât de uşor.

Irina oftă şi nu răspunse nimic. Nu putea să se liniştească.

Afară se auziră paşi grei. Un detaşament de soldaţi venea pe şosea. Irina vru să se retragă în odaia alăturată, dar în aceeaşi clipă uşa de afară fu împinsă cu putere.

În prag se ivi prinţul Potcikev, iar îndărătul său apărea dintre soldaţi, capul lui Mişka Milevici.

Zărind-o pe Irina, prinţul tresări. Îşi mângâie barbişonul, după cum obişnuia când vedea vreo fată care producea asupra lui o impresie deosebită. În ochii săi se aprinse o lucire de patimă.

— Cine eşti tu, frumoasă copilă? întrebă el, sfredelind-o cu privirea.

— E nepoata mea. Fiica răposatei mele surori, se auzi un glas deasupra vetrei.

— A mai e cineva aici? făcu prinţul plăcut surprins. Dar cine eşti tu?

Baba tuşi.

— De când se obişnuieşte să te adresezi bătrânilor, ca şi cum ai vorbi cu copiii? zise Anuşca cu demnitate. Să-ţi fie ruşine!

Prinţul îşi muşcă buzele.

— Dacă nu eşti în stare să vorbeşti mai cuviincios, atunci mai bine să taci! zise el, cu glas ameninţător. Ia aminte. Ai de-a face cu prinţul Potcikev!

— Aşa, glasul bătrânei tremura, atunci fii blestemat, blestemat în vecii vecilor! Vai de tine, când te vei înfăţişa înaintea Judecătorului Suprem, prinţe Potcikev, căci ai păcătuit mult în viaţă!

Logodnicul Nataşei păli, dar îşi reveni repede.

— Ia nu mai flecări! strigă el. Mai bine spune-mi unde îl pot găsi pe Boris Verodin, ticălosul acela care merita demult să fie spânzurat.

Bătrâna se înspăimântă o clipă, dar îşi recăpătă repede sângele rece. Dacă Boris era căutat, însemna că nu fusese prins. Şi oarba n-avea niciun motiv să-şi ascundă bucuria.

— Caută-l, prinţe Potcikev, zise ea batjocoritor. Ai doar destui oameni la dispoziţie.

Prinţul păşi spre Irina, care se dădu înapoi, speriată. Privirile lui aprinse de dorinţă erau îndreptate spre tânăra fată.

— Eşti frumoasă, copilă! Păcat să-ţi pierzi timpul în locul acesta trist, şopti el apucând-o de bărbie. Ochii tăi frumoşi au vărsat lacrimi?

Potcikev râse.

— Aha, încep să mă lămuresc... Aşadar, individul acela cutezător e, într-adevăr, logodnicul tău?

Irina se mai retrase câţiva puşi. Spaima îi răpise graiul.

Prinţul izbucni într-un hohot de râs.

— Aş putea să te iau cu mine ca ostatec, copila mea, zise el, batjocoritor, dar renunţ la asta; poate c-o să ne cunoaştem cândva mai de aproape. Uită-l pe individul care te-a vrăjit. Ce ar putea el să-ţi ofere? Nimic; căci nu e decât un biet luntraş.

Irina îşi reveni în fire, abia când soldaţii se depărtaseră. Un suspin adânc ieşi de pe buzele ei. Dar gândul că Boris izbutise să scape de călăii săi o umplea de bucurie, cu toată durerea ce-o zbuciuma.

— Cunoşti pe prinţul acesta, mamă Anuşca? întrebă Irina.

— Potcikev e un ticălos, răspunse oarba. Îţi voi vorbi mai târziu despre dânsul. Acum trebuie să ne punem în legătură cu Saşa. Ea ne va putea spune cum a izbutit Boris să se pună la adăpost.

— Dar cum să ajungem la Saşa?

— Trebuie să se ducă cineva la castel. Poate voi găsi vreun om care să încerce să vorbească cu sora mea.

Irina încuviinţă din cap. Se hotărî să pornească noaptea spre castel şi să intre în legătură cu bătrâna cameristă.

13. Un ordin neplăcut

După ce arătase care sunt locuinţele revoluţionarilor, Mişka Milevici fu pus în libertate. Fireşte, niciunul dintre aceştia nu fusese găsit acasă.

Prinţul, însă, nu prea era necăjit din această pricină. Acum avea alte preocupări. Întorcându-se spre castel, imaginea frumoasei blondine dăinuia mereu în mintea sa. Ea dezlănţuise patima în inima lui, biciuindu-i simţurile. De Nataşa era sigur; a doua zi urma să-i aparţină. Dar această frumoasă blondină nu era mai puţin atrăgătoare.

Trebuia să fie a lui, cu orice preţ. Dar lucrul nu era chiar atât de simplu. Desigur că bătrâna va face gălăgie, dacă el va

încerca s-o ia cu forţa din casă pe tânăra fată. Cât despre locuitorii satului – nu prea se temea de ei.

Aceste gânduri îl frământau, când ajunse la castel. Nuntaşii trebuiau să sosească în cursul zilei. Prinţul Potcikev nu voia să mai amâne nunta, căci cine ştie cât timp mai avea liber? Poate că va fi nevoit să plece chiar în ziua următoare?

Prinţul Gogineff îl întâmpină cu priviri întrebătoare.

— Aţi tras asupra lor? întrebă el.

Împuternicitul guvernului răspunse înfuriat:

— Răzvrătiţii ne-au primit cu o salvă. S-au refugiat pe bordul corabiei şi au pornit spre largul fluviului. Pod nu există şi n-aveam la dispoziţie nici bărci, cu ajutorul cărora să ne fi dus să curăţim cuibul acela. Luntraşii au sfărâmat toate bărcile, astfel că nu mai pot fi întrebuinţate.

— Ticăloşii! scrâşni prinţul Gogineff. Ar trebui să dăm o pildă, însă cum?

Potcikev se plimbă încoace şi-ncolo, încruntat. Deodată rămase locului; se părea că a găsit un plan bun.

— Voi trimite un curier călare, în susul fluviului. Avem cu noi o baterie. Vom trage asupra corabiei, care se va scufunda.

— Da, da, minunat! încuviinţă prinţul Gogineff. O să le treacă pofta să se mai răzvrătească.

— Am fost în casa revoluţionarului, care ne dă atât de mult de lucru, zise prinţul Potcikev, deodată. Acolo am găsit o fată tânără. Să fie logodnica lui Boris? O cunoşti?

Prinţul Gogineff păli şi aţinti o privire ciudată asupra viitorului său ginere.

Bătrânul o văzuse deseori pe Irina. O dată o întâlnise în pădure şi intrase în vorbă cu dânsa. Graţia ei firească, frumuseţea ei îi aţâţase poftele. Aşadar, Irina era iubita lui Boris Verodin? Prinţul Gogineff îşi pusese şi el ochii pe dânsa, căci încă nu se săturase de aventurile de dragoste, care fuseseră atât de numeroase în viaţa sa. I se păruse că această copilă minunată va aduce o schimbare în viaţa din castelul singuratic de pe malul Volgăi.

Şi, acum, viitorul ginere îşi pusese şi el ochii pe ea?

— Nu prea mă sinchisesc de oamenii aceştia! răspunse

prinţul Gogineff.

Cu aceasta convorbirea luă sfârşit. Potcikev chemă un curier, căruia îi dădu poruncile trebuitoare, apoi îşi frecă mâinile, zâmbind batjocoritor.

Dăduse ordin ca vasul să fie scufundat dacă revoluţionarii aflaţi pe bord ar refuza să se predea. Afară de asta, poruncise ca paza în castel să fie făcută cu aceeaşi străşnicie, căci bănuia că Boris Verodin se aţinea pe acolo, pitit într-una din numeroasele ascunzători ale clădirii.

Cei dintâi nuntaşi începuseră să sosească. Toţi erau nobili din împrejurimi. Logodnicul dorea ca nunta să dureze atâta timp cât va rămâne el în castelul socrului sau. Din această pricină, oaspeţii se pregătiseră pentru o şedere mai îndelungată.

Vinul curgea în valuri şi peste câteva ore distinşii musafiri erau beţi.

Într-un loc mai retras al castelului zăceau soldaţii răniţi cu prilejul încăierării cu revoluţionarii. Doi dintre ei muriseră.

Corabia dispăruse în susul fluviului şi prinţul Potcikev se bucura nespus, căci revoluţionarii nu bănuiau că se duc spre o moarte sigură.

Oaspeţii deveneau din ce în ce mai cu chef, mai dezmăţaţi. Veniseră fără soţiile lor, astfel că orgia nu mai cunoscu margini.

Deodată, prinţul Potcikev fu vestit că un curier cere să fie primit.

Trimisul era un soldat acoperit cu praf din cap până în picioare. Intrând, el îi întinse o scrisoare pecetluită.

Prinţul desfăcu plicul, cuprins de o presimţire. Dar abia îşi aruncase ochii pe scrisoare, că o mototoli şi o aruncă într-un colţ, scoţând un blestem sălbatic. Ceilalţi îl copleşiră cu întrebări, căci nu mai încăpea îndoială că scrisoarea cuprindea o veste foarte puţin plăcută.

— Ce s-a întâmplat, Nicolai? cercetă prinţul Gogineff apropiindu-se de ginerele său.

— Asta e o ticăloşie! scrâşni Potcikev. Un ordin de la

comandamentul suprem mă cheamă înapoi la regiment. Lupte îndârjite au izbucnit în josul fluviului. Roşii au alcătuit o armată şi operează cu artileria; au chiar şi avioane.

De pretutindeni se auziră murmure de compătimire. Pe feţele aprinse de băutură ale oaspeţilor se întipări o crudă dezamăgire.

Prinţul Nicolai izbi cu pumnul în masă.

— N-am încotro, trebuie să execut ordinul, zise el. Dar noaptea nunţii tot nu-mi va putea fi răpită.

Ceilalţi îl aprobară cu entuziasm.

— Un călăreţ să coboare în sat şi să aducă preotul, porunci Potcikev. Dacă nu vine de bună voie, să se întrebuinţeze forţa!

Împuternicitul guvernului vorbi cu bătrânul castelan, apoi un servitor trebui să pornească spre sat în căutarea preotului.

14. În ghearele deznădejdii

Nataşa se încuiase în camera ei, unde rămase toată ziua. Sărmana fată voia să fie singură cu durerea ei. Nu îngădui nici Saşei să intre, căci de câteva ceasuri cunoştea firea josnică a bătrânei cameriste.

Dar, la urma urmei, nu putea să i-o ia în nume de rău, deoarece fosta ei doică slujise din tinereţe numai la familii nobile. Ea era obişnuită să vadă în jurul ei doar lux şi risipă, şi mai era obişnuită ca fetele din familie nobilă să se mărite numai cu oameni din aceeaşi clasă.

Frumoasa fată izbucni într-un plâns deznădăjduit. Eu auzise împuşcăturile, aruncase o privire pe fereastră şi zărise corabia îndreptându-se spre larg. Scoţând un suspin adânc, tânăra se îndepărtase de la fereastră.

Hotărârea ei de a-şi lua viaţa mai curând decât să aparţină prinţului, i se întări din ce în ce mai mult în minte. Ea îşi sprijini capul în mâini şi rămase pe gânduri.

Deodată o străfulgeră un gând. Cu mulţi ani în urmă, zărise într-un sertar al mesei de scris a mamei sale, o fiolă care purta inscripţia „Otravă”. Nataşa nu ştia cărui scop folosise

această otravă, dar îşi aduse aminte că fiola era plină pe jumătate. O dată ea observase că înainte de moartea mamei sale, aceasta luase fiola în mână şi o privise lung.

Prinţesa avea cheia de la masa de scris. Otrava se afla în secret şi ar fi putut s-o ia oricând.

Tresări, auzind o bătaie în uşă. Era tatăl ei; îl recunoscu după glas. Ce voia de la dânsa?

— Deschide! strigă prinţul, poruncitor. Vreau să-ţi vorbesc.

Nataşa şovăi o clipă, apoi se ridică şi porni spre uşă, clătinându-se.

Deschise, dar se dădu înapoi, speriată, dinaintea bătrânului prinţ. Faţa lui roşie şi ochi-i strălucitori trădau îndeajuns starea sa.

Îndărătul lui mai erau câteva persoane, între care îl zări şi pe prinţul Potcikev, care râdea grosolan. Saşa era în spatele lor.

— Copila mea, logodnicul tău trebuie să plece din castel astă-noapte, zise prinţul Gogineff, cu blândeţe. Datoria te cheamă, patria e în primejdie. De aceea trebuie să te pregăteşti. Preotul e pe drum şi peste câteva minute va fi aici. Vei deveni chiar astăzi fericita soţie a prinţului Nicolai Potcikev.

Nataşa rămase nemişcată. Spaima îi răpise graiul. Abia când trebui să răspundă urărilor de fericire ale oaspeţilor, tânăra îşi veni în fire. Un zâmbet se înfiripă pe chipul ei, dar era un zâmbet trist, nespus de trist.

Da, putea să le dea încuviinţarea. Ce-i păsa ei dacă se despărţea de viaţă ca prinţesa Nataşa de Gogineff sau ca soţie a prinţului Nicolai Potcikev? O vor găsi împodobită cu cununa de mireasă şi, astfel, o vor coborî în sicriu. Luând această hotărâre, frumoasa prinţesă înşela pe cei din jurul ei, lăsându-i să creadă că e mulţumită.

După puţin timp, Nataşa era singură cu fosta ei doică.

Aceasta o ajută să se îmbrace, îi puse cununa de lămâiţă şi o admiră în tăcere.

Nataşa stătea nemişcată în mijlocul încăperii, privind în gol. Ochii-i se măriseră în chip neobişnuit. Ce-i drept, era o

mireasă minunată; dar trăsăturile-i rămăseseră împietrite.

Afară se auziră paşi, apoi uşa se deschise. Prinţul Potcikev intră primul. Era îmbrăcat într-o uniformă de gală şi pe pieptul său străluceau numeroase decoraţii. Îndărătul lui se afla socrul său, urmat de vreo douăzeci de nuntaşi.

Coborâră treptele. Ceremonia urma să aibă loc în sala de festivităţi a castelului unde se înjghebase în grabă un altar. Flori erau împrăştiate pretutindeni. Preotul ieşi în întâmpinarea cortegiului. Era un bătrân cu barba albă, care o cunoştea pe prinţesă încă de când era copilă.

— Hai, grăbeşte-te, părinte! stărui prinţul Potcikev.

Preotul, însă, rămase liniştit şi procedă cu gravitatea care se cuvenea demnităţii sale. Astfel desăvârşi ceremonia căsătoriei dintre nefericita prinţesă şi prinţul Potcikev.

După terminarea slujbei, ospăţul fu reluat. Nataşa asculta toasturile, dusă pe gânduri. Un zâmbet trist plutea mereu pe buzele sale, iar ochii ei mari, întunecaţi, aveau o strălucire unică. Mintea i se ducea spre camera răposatei sale mame, în biroul căreia se afla fiola cu otravă.

— De ce nu vorbeşte Nataşa? întrebă Potcikev cu glasul tremurând de patimă, aplecându-se spre mireasă. Nu eşti fericită?

— O, voi fi foarte fericită, astăzi încă! răspunse.

Potcikev tresări şi-i cuprinse braţul. Nu mai putea de bucurie. Aşadar se resemnase cu soarta ei? Nataşa aştepta cu nerăbdare clipa când vor fi singuri? Da, fireşte, cuvintele ei nu puteau să aibă alt înţeles.

Plin de mândrie, Potcikev ridică paharul şi făcu o urare oaspeţilor săi, apoi zvârli de perete cupa, care se sparse.

— Trăiască mirele şi mireasa, trăiască prinţul Potcikev şi încântătoarea lui soţie! strigară nuntaşii.

Curând după aceea, prinţesa se retrase, pretextând dureri de cap. Voia să se odihnească puţin.

Soţul ei era prea turmentat pentru ca să bănuiască ceva.

— Da, odihneşte-te, scumpa mea Nataşa, ca să nu fii obosită, când voi veni să-mi iau dreptul meu, şopti el.

După plecarea ei se porni un chef monstru. Cu cât trecea

timpul, distinşii oaspeţi deveneau mai dezmăţaţi. Unul dintre nuntaşi ceru cărţile de joc şi fu aprobat de toţi cu însufleţire. Era cel mai bun mijloc să se dezmeticească.

Mesele fură curăţate în grabă şi jucătorii luară cărţile având grămezi de bani înaintea lor.

Boris Verodin nu ştia nimic din ceea ce se întâmpla în castel. El stătea în ascunzătoarea lui din zid şi aştepta noaptea, arzând de nerăbdare să părăsească clădirea pentru a se putea uni cu revoluţionarii. Auzise împuşcăturile, dar nu ştia ce însemnătate aveau.

În cele din urmă, văzând că Saşa nu se mai iveşte, tânărul părăsi ascunzătoarea. Rămase o clipă, ascultând. Larma făcută de oaspeţi îi ajunsese la urechi.

Acum părea să fie momentul prielnic. Pe semne că santinelele nu mai păzeau cu atâta străşnicie. Un grup de soldaţi stăteau la capătul coridorului, flecărind. Saşa le făcuse rost de băutură.

Boris Verodin coborî la etajul de dedesubt. Poate că era totuşi, cu putinţă să se folosească de drumul obişnuit. În coridorul de jos nu zări pe nimeni. Se părea că soldaţii se strânseseră într-o încăpere destinară gărzii.

Deodată, Boris Verodin fu cuprins de dorinţa să vadă această societate zgomotoasă. Se apropie încetişor de uşa sălii de festivităţi şi apăsă pe clanţă. Apoi împinse uşa pe neaşteptate. Un gând nebunesc îi trecuse prin minte.

Din câţiva paşi fu lângă mesele de joc şi, ridicând revolverul, strigă ameninţător:

— Sus mâinile, domnii mei, nicio mişcare!

Jucătorii priviră cu ochii holbaţi la făptura care răsărise ca din pământ înaintea lor.

15. O lovitură îndrăzneaţă

Rareori s-a întâmplat ca nişte nuntaşi să fie cuprinşi de o spaimă mai mare şi rareori se supuseseră mai repede unei porunci aceşti oameni mândri, ca în clipa când cutezătorul

tânăr se ivi printre ei.

Se dezmeticiseră cu totul din beţie, ridicară braţele, chipurile lor aprinse de băutură, cărora se sforţau să dea o expresie cât mai nevinovată, ofereau o privelişte caraghioasă.

Aruncau priviri furişe spre banii care erau pe masă, înaintea lor, şi totuşi nu-i puteau lua de acolo.

Căci acest flăcău voinic, cu ochii albaştri, ameninţători îi privea cu atâta hotărâre, încât părea gata să tragă imediat dacă vreunul din ei ar fi încercat să ascundă repede banii.

Boris Verodin se desfătă o clipă văzând groaza care îi prinsese pe jucători. Apoi, privirile sale se aţintiră asupra prinţului Nicolai Potcikev, ca şi cum n-ar fi putut să uite niciodată trăsăturile acestui om pe care îl ura atâta.

— Mă cunoşti, prinţe Potcikev? întrebă el, cu ochi scânteietori.

Prinţul nu răspunse. Ura şi furia înăbuşită clocotea într-însul. Potcikev nu era laş şi se gândea să se ia la luptă cu îndrăzneţul tânăr, dar în cele din urmă trebui să-şi dea seama cu aceasta ar fi fost o nebunie.

Desigur că individul acesta cutezător n-ar şovăi o clipă să-şi pună în practică ameninţarea şi să tragă, dacă cineva s-ar fi încumetat să i se împotrivească. Şi, chiar dacă glonţul nu şi-ar nimeri ţinta, era îndoielnic dacă ceilalţi ar fi avut curajul să sară în ajutorul prinţului.

Soţul Nataşei şovăi şi aruncă o privire furioasă spre duşmanul său.

— Cred că nu mai e nevoie să-ţi povestesc ce am suferit în Siberia, din pricina dumitale, continuă Boris Verodin, pe acelaşi ton ameninţător. Voiai să omori, vrei să mă cureţi de pe faţa pământului, dar nu ţi-a mers. La ce bun să-ţi mai vorbesc de chinurile pe care le-am îndurat în pribegia mea prin câmpiile îngheţate ale Siberie. Ce rost ar mai avea să-ţi amintesc despre luptele pe care a trebuit să le duc cu lupii şi oamenii de acolo, care îmi imputau bucăţica de pâine trebuincioasă ca să-mi pot urma drumul şi să nu fiu doborât de foame? Numai noaptea puteam să mă mişc şi atunci mă cuprindea spaima la gândul că mă aşteaptă lupii ca să mă

sfâşie. Zbirii, însă puteau să meargă în timpul zilei, când eu mă ascundeam prin păduri sau mă furişam în hambarul vreunui ţăran ca să mă îngrop în fân. Totuşi, am izbutit să scap, prinţe Potcikev şi când în cele din urmă, am ajuns aici, ştiam că în curând se va sfârşi cu Excelenţa Voastră. Deocamdată mai ţii capul sus cu trufie şi te porţi dispreţuitor cu mujicii; dar mintea poporului rus a rămas trează şi în curând îţi vei da seama că domnia despotică a Ţarului nu va putea fi reîncepută niciodată. Socot că aş face un serviciu nepreţuit patriei mele, dacă ţi-aş lua viaţa, căci nu meriţi să mai trăieşti. Totuşi, nu mă gândesc s-o fac. Nădăjduiesc că ne vom mai întâlni – acolo, pe câmpul de luptă, când armata albă, – pe care o numiţi pe nedrept armata republicii ruseşti – se va încăiera cu trupele noastre. Atunci, prinţe Potcikev, va veni clipa când vom sta faţă în faţă şi te voi sili să te lupţi cu mine. Asta voiam să-ţi mai spun, înainte de a părăsi castelul…

Tânărul se opri şi întoarse puţin capul, trăgând cu urechea. Se auzeau paşi care se apropiau. El porni atunci spre uşă, de-a-ndăratelea, ţinând mereu arma îndreptată spre jucători, care îi urmăreau fiecare mişcare, cu chipurile schimonosite de groază.

Dar Boris Verodin nu plecă încă. Duse la spate braţul liber şi împinse zăvorul. Era şi timpul, căci în clipa următoare uşa ar fi fost deschisă.

Veniseră servitorii, care se mirau că oaspeţii deveniseră deodată atât de liniştiţi.

Boris Verodin se apropie din nou de mesele de joc, râzând cu răutate.

— Avem nevoie de bani, domnilor, zise el batjocoritor. Armatele trebuie întreţinute. De aceea, îmi veţi îngădui să confisc aceşti bani, pe care îi vom folosi pentru binele Rusiei. Vă rog să-i împingeţi repede spre mijlocul mesei, apoi să ridicaţi mâinile cât mai grabnic.

Prinţul Gogineff, care se afla în capul mesei, trebui să facă începutul, spumegând de mânie. Cum era cu putinţă, oare, ca omul acesta primejdios să mai fie în castel? Unde se ţinuse ascuns? Cine purta vina că nu fusese descoperit? Căci un

lucru era sigur: individul avea complici în castel, altminteri ar fi fost găsit.

— Ei, ce se aude, prinţe Gogineff? întrebă Boris ameninţător, îndreptând arma spre capul bătrânului castelan.

Un blestem sălbatic scăpă de pe buzele acestuia. Dar n-avea încotro, trebuia să se supună.

Ceilalţi jucători împinseră şi ei banii spre mijlocul mesei, unde se formă un teanc de bancnote.

Boris Verodin privi cu luare aminte ca nu cumva să se piardă vreuna. Unul dintre oaspeţi, un moşier din împrejurimi, lăsase să cadă la pământ câteva bancnote, dar revoluţionarul îl sili să le ridice. Apoi vârî banii în buzunar, făcu o plecăciune şi se retrase, cu spatele, spre altă uşă.

— Trebuie să mai aveţi răbdare încă două minute, domnilor, zise el batjocoritor, înainte de a dispărea. Dacă veţi da alarma înainte de a trece acest timp, voi culca la pământ pe oricine îmi va sta în cale. Aşadar, numai dumneata, prinţe Potcikev, vei aven să-mi dai socoteală, dacă întrevederea noastră va lua un sfârşit neplăcut. Nu te bizui pe soldaţi, căci au tras la măsea şi nu vor îl în stare, să se ia la luptă cu mine.

Zicând acestea, tânărul dispăru repede. Oaspeţii lăsară mâinile în jos şi un strigăt de furie izbucni din pieptul tuturor. Prinţul Potcikev era ca sălbăticit. Vinele de pe frunte i se umflaseră şi răsufla din greu.

O larmă grozavă se stârni în sală. Fiecare voia să-şi arate vitejia – acum, după ce primejdia trecuse. Oaspeţii strigară, urlară cât îi ţinea gura.

Dar înainte ca ei să se năpustească afară, pentru a porni în urmărirea îndrăzneţului tânăr, prinţul Potcikev porunci să se facă linişte.

— Nu, nu se poate să aducem la cunoştinţa celorlalţi această întâmplare, zise el, trebuie să păstrăm tăcere asupra faptului că individul ne-a jefuit. Gândiţi-vă, suntem treizeci de oameni şi nu ne-am putut împotrivi unuia singur.

Prinţul avea dreptate.

Potcikev deschise uşa, îndărătul căreia dispăruse revoluţionarul. Încăperea alăturată era goală, doar câteva

şube şi căciuli atârnau în cuier. El se năpusti înainte, urmat de ceilalţi şi de astă dată, fiecare, din ei avea câte o armă în mână.

Servitorii erau înspăimântaţi. Băuseră şi ei cam mult, căci abia se mai ţineau pe picioare. Păreau că nu ştiau încă ce se întâmplase.

— Ticăloşilor, lua-v-ar dracii! strigă prinţul. Unde aţi fost până acum?

Intendentul castelului, un bătrân venerabil, care aven însă ochii înlăcrimaţi de băutură, se apropie de prinţ într-o atitudine smerită.

— Excelenţă, oamenii nu şi-au părăsit nicio clipă locurile lor, dar, văzând că se făcuse tăcere deodată, n-am vrut să deranjăm pe distinşii oaspeţi.

Prinţul Potcikev îl sfredeli cu privirea.

— Cine a părăsit acum de curând aceasta cameră şi a ieşit din castel? întrebă el, cu asprime.

— Cine? Un musafir, unul dintre oaspeţi.

Soţul Nataşei schimbă o privire cu socrul său.

— Ce înfăţişare avea? Încotro s-a îndreptat? Cum era îmbrăcat?

Servitorii făcură mutre uimite, intendentul dădu lămuririle cerute. În mintea lor se născu bănuiala că domnul înalt, îmbrăcat în şubă, care ieşise din cameră şi spusese servitorilor că trebuie să plece din castel, nu făcea parte dintre oaspeţi.

O scurtă consfătuire fu de-ajuns ca totul să se lămurească: Boris Verodin îşi însuşise un palton cu blană şi o căciulă, izbutind astfel să-i înşele pe servitori.

— Trebuie să punem mâna pe el, şopti Gogineff, ginerelui său. Numai mie mi-a furat opt mii de ruble.

Bătrânul prinţ părăsi în grabă încăperea. Jos, găsi pe soldaţi, care se adunaseră la un loc şi flecăreau. De la prima ochire se putea vedea că şi ei băuseră peste măsură.

— Cine v-a dat de băut? îi întrebă castelanul, cu asprime.

Nimeni nu se încumeta să răspundă, dar în cele din urmă, caporalul mărturisi că bătrâna cameristă se îngrijise de ei cu

multă bunăvoinţă.

Prinţul Gogineff rămase surprins. Să se adeverească totuşi, bănuiala ginerelui său că bătrâna era înţeleasă cu revoluţionarul?

Ochii săi, umbriţi de sprâncene stufoase, scânteiară sinistru.

— O voi lua la cercetare pe bătrână, zise el către ginerele său. Şi dacă se va dovedi că e vinovată, atunci Domnul s-o aibă în pază!

Prinţul Potcikev voia să se răfuiască mai târziu cu soldaţii care îşi uitaseră datoria; acum, fiecare clipă trebuia folosită pentru urmărirea fugarului.

— Câinilor, zise el, plin de mânie, dacă nu izbutiţi să puneţi mâna pe individ, să ştiţi că o să vă meargă rău. Căci mi-aţi încălcat porunca. Plecaţi, şi puneţi mâna pe omul îmbrăcat în şubă, care a trecut de curând pe dinaintea voastră.

Soldaţii se împrăştiară şi începură sa cerceteze locurile cu băgare de seamă.

Un grup de douăzeci de soldaţi părăsiră castelul. Unul dintre ei susţinea că ar fi văzut pe presupusul oaspete plecând prin intrarea principală. Aşadar, trebuia căutat în afara clădirii.

Peste un ceas, se adunară din nou. Soldaţii şi servitorii rămaseră tăcuţi, deoparte, ştiindu-se vinovaţi.

— Unde e bătrâna? întrebă prinţul Gogineff, stăpânindu-şi furia. Să fie adusă aici!

Un servitor se depărtă, dar se înapoie repede raportând că Saşa nu fusese găsită nici în camera ei, nici în alt loc.

— Trebuie să fie la soţia mea, zise prinţul Potcikev, cuprins iar de furie.

Uitase aproape că în puţinele ore care îi mai rămăseseră, trebuia să se bucure de fericirea ce-l aştepta în camera nupţială. Gândul acesta îi mai potoli proasta dispoziţie şi sângele începu să-i curgă mai repede prin vine.

— Da. Da, scumpa mea soţie, vin la tine şi-ţi voi arăta cum ştie să iubească un prinţ Potcikev, murmură el.

Apoi se despărţi de socrul său, dându-i încă vreo câteva

dispoziţii.

— În curând o voi duce pe Nataşa în minunatul meu castel, adăugă el. Frumoasa ta fiica va deveni regina casei mele, unde vom organiza serbări fastuoase.

Apoi, urcă scara spre apartamentul Nataşei.

Soldaţii şi servitorii răsuflară uşuraţi, văzându-l că se depărtează. Îşi făcură cruce, mulţumind lui Dumnezeu că scăpaseră de călăul lor, căci ştiau prea bine că prin neatenţia lor purtau vina celor întâmplate.

Prinţul Potcikev deschise încetişor uşa, ce dădea în dormitorul Nataşei. Înaintă prin beznă, dibuind, şi se împiedică de un scaun pe care îl zvârli cu furie. Firea lui violentă, care ieşea la iveală oricând avea prilejul să fie nemulţumit, dezlănţui şi de astă dată mânia într-adevăr. Dar patima ce-l stăpânea, simţurile sale biciuite de dorinţă alungară orice altă preocupare, astfel că se linişti.

— Doarme adânc, murmură el. Ei, Nataşa, scumpa mea soţie, unde eşti? întrebă el, cu blândeţe.

Dar nu se auzi niciun răspuns.

Potcikev se apropie de draperie, o dădu de o parte şi văzu în lumina palidă a lunii, patul lat, aurit, al soţiei sale. Se opri o clipă, apoi se năpusti înainte, frământat de patimă. Mâinile sale înfrigurate smulseră plapuma… dar rămase încremenit. Patul era gol.

Potcikev duse mâna la frunte, ca şi cum ar fi vrut să alunge o vedenie înfiorătoare, apoi strigă numele soţiei sale. Dar nu-i răspunse decât ecoul glasului său.

O bănuială îngrozitoare se născu în mintea lui. Începu să tremure din tot trupul. Era cu putinţă oare? Soţia lui fugise?

— Dacă s-a încumetat s-o facă, o voi ucide! scrâşni el, apoi.

Pipăi pereţii, căutând comutatorul. Dar nu-l găsi şi părăsi încăperea.

O servitoare îi ieşi în cale; se cutremură, văzând chipul lui schimonosit de furie.

— Unde e prinţesa… soţia mea? strigă el, cu glas răguşit de furie şi o apucă de braţ cu atâta putere, încât sărmana fată scoase un strigăt de durere.

— Nu… nu ştiu, n-am văzut-o, bâigui slujnica. Eu fac numai curăţenie prin odăi.

Prinţul îi dădu drumul şi porni mai departe.

Bătrânul castelan se aşezase iarăşi la joc cu o parte dintre oaspeţi. Bănui o nouă nenorocire văzând pe ginerele său intrând în sala de festivităţi şi făcându-i semn, din ochi, să se apropie.

— Scuzaţi-mă câteva clipe, domnii mei! zise Gogineff. Ce s-a întâmplat, Nicolai? întrebă el, cuprins de teamă.

— Urmează-mă! zise Potcikev, pornind înainte.

— Dar le rog, dragul meu Nicolai, spune-mi ce s-a întâmplat? De ce nu vorbeşti? stărui castelanul.

— Taci şi urmează-mă! răspunse ginerele său cu asprime.

Prinţul Gogineff se nelinişti de-a binelea. Această purtare a ginerelui său însemna că se întâmplase ceva grozav, în legătură desigur cu Nataşa. Bătrânul castelan îşi simţi trupul străbătut de un fior rece.

— Dar spune-mi ce te-a tulburat într-atâta? întrebă el, rugător.

Însă Potcikev clătină capul cu îndărătnicie. Mergea atât de repede încât bătrânul abia putea să se ţină după el. În cele din urmă ajunseră la apartamentul Nataşei şi Potcikev împinse uşa.

— Fă lumină, porunci el socrului său. Nu pot găsi comutatorul.

Gogineff se îndreptă spre un loc din perete şi, în clipa următoare încăperea fu inundată de lumină.

Un hohot sinistru izbucni din pieptul prinţului Potcikev, când smulse draperia şi arătă spre pat.

— Priveşte, fiica ta a dispărut… lămureşte-mă şi pe mine!

Şi îşi aţinti privirile la bătrânul castelan, care era înspăimântat de moarte.

— Nataşa a plecat? strigă acesta, după ce-şi mai revenise puţin. Cum e cu putinţă?

— Porumbiţa a zburat, temându-se de clipa când trebuia să rămână singură cu mine, răspunse Potcikev, cu răutate. Probabil că bătrâna i-a ajutat să fugă… Haha, frumoasă

şleahtă!

Prinţul Gogineff încă nu izbutise să-şi vină cu totul în fire. Clătina capul şi murmura cuvinte fără şir.

— Dar ce-o fi îndemnat-o să plece de aici? întrebă el nedumerit.

Potcikev se opri înaintea lui şi-l privi ţintă în ochi, cu faţa schimonosită de furie neputincioasă.

— Am să-ţi răspund la întrebare: fiica ta a fugit ca să poată fi alături de individul care ne-a jefuit. Oare crezi cumva că s-a dus să se plimbe niţel sub clar de lună? Şi bătrâna vrăjitoare i-a mijlocit fuga.

Castelanul se dădu îndărăt cu un pas.

— Crezi că fiica mea e în stare să facă aşa ceva? întrebă el, supărat. O crezi capabilă să se arunce de gâtul acelui individ? Nu, e cu neputinţă. Nu se poate ca Nataşa să fi intrat în legătură cu un biet luntraş.

Înainte ca tânărul prinţ să poată răspunde ceva, se auzi o bătaie în uşă. Servitoarea pe care Potcikev o întâlnise adineauri, se ivi în prag, ţinând în mână un obiect.

— Ce vrei? întrebă Gogineff.

— Cununa asta de mireasă am găsit-o pe fereastra ce dă spre fluviu, zise ea tremurând.

Castelanul smulse cununa din mâna slujnicei şi o privi cu ochi sticloşi.

— Sus… pe fereastra… ce dă spre fluviu, bâigui el şi un zâmbet straniu se înfiripă pe buzele sale.

Prinţul Potcikev îşi recăpătase cumpătul. Se făcuse palid la faţă, fiind cuprins de o bănuială grozavă. Se apropie de slujnică şi o cercetă cu înfrigurare, aflând de la ea că până la apa Volgăi era o adâncime de vreo optzeci de metri sub fereastra cu pricina.

— Bine, poţi să pleci, dar nu sufla o vorbă despre cele ce ştii! zise el, apoi, cu glas răguşit.

Servitoarea se depărtă, speriată.

— Şi-a luat viaţa! murmură Gogineff, ca în vis.

Bătrânul castelan îşi ascunse faţa-n mâini. Căinţa îl frământa, săgetându-i inima.

Fără să se mai sinchisească de ginerele său, Gogineff se năpusti afară. Îşi iubise copila în felul lui, şi silind-o la această căsătorie, nu se gândise decât la dânsa, căci voise s-o vadă bogată. Acum îşi dădea seama că procedase greşit.

Scoţând un suspin adânc, bătrânul se prăbuşi pe un scaun în camera lui, în timp ce jucătorii îl aşteptau zadarnic în sala de festivităţi.

16. Fiola cu otravă

După ce se despărţise de soţul ei, Nataşa se îndreptase încetişor spre apartamentul de la etaj. Mai simţea încă tulburarea produsă de cuvintele pătimaşe ale prinţului; dezgustul ce i-l insuflase atingerea lui o mai stăpânea şi acum.

Îngrozită, sărmana fată se gândea că Potcikev se va ivi în curând, cerându-şi drepturile de soţ.

Nu, numai asta nu! Căci, ar fi însemnat cea mai mare jignire, cea mai adâncă ruşine. Ea nu-l iubea – dimpotrivă îl ura, persoana lui o dezgusta. Multe fete de familie nobilă ar fi considerat drept o fericire să-l poată lua de soţ. Dar pentru dânsa aceasta era cea mai mare nenorocire ce ar fi putut-o lovi.

Şi, deodată, imaginea iubitului se ivi în mintea ei. Plângând, Nataşa se prăbuşi cu faţa ascunsă în mâini.

Nu izbuti să se liniştească. Noaptea trecută gustase cea mai suavă dintre fericirile pământeşti. În dragostea ei curată, sfântă, se dăduse acelui bărbat, cu care ar fi împărtăşit grijile şi nevoile, şi pe care l-ar fi urmat oriunde.

— O, dragul meu Boris, de ce mi-ai făcut asta? murmură ea, copleşită de durere. De ce nu m-ai luat cu tine? Am fost lăsată singură, fără ocrotire, la cheremul acestui om care m-a cumpărat, care vrea să aibă dragostea mea. Dar sufletul meu e mort, în inima mea nu mai sălăşluieşte niciun simţimânt – voi muri.

Un zgomot o făcu să ridice capul. Înaintea ei se afla Saşa, bătrâna ei cameristă, care făcea o mutră deznădăjduită. Fosta

doică simţea că se apropie o nenorocire. Stătea la pândă mereu, pentru ca să poată fugi în momentul potrivit, căci îl socotea pe prinţul Potcikev în stare de orice. Ştia că nu va sta nicio clipă la gânduri s-o ucidă, dacă ar afla ce se întâmplase noaptea trecută.

— Inimioara mea, zise Saşa, cu grijă părintească. Nu te poţi linişti oare? Nu eşti în stare să uiţi dorul care-ţi zbuciumă inima? Flacăra dragostei pentru luntraşul de pe Volga e atât de puternică, încât te va mistui cu totul?

Bătrâna mângâie părul ei negru, strălucitor îi îndreptă cununa de mireasă, care căzuse într-o parte.

Nataşa nu auzise decât vorbele care aminteau despre iubirea ei. O clipă, frumoasa fată uită deznădejdea ei, durerea-i fără margini, şi zâmbi fericită.

— Da, îl iubesc pe Boris, îl voi iubi până dincolo de mormânt, zise ea transfigurată. Dragostea mea îi aparţine numai lui. Nimeni altul nu trebuie să se apropie de mine.

Bătrâna deschise ochii mari.

— Cum e cu putinţă una ca asta? întrebă ea, clătinând capul. Prinţul e doar soţul tău; preotul v-a cununat. În curând, prinţul îşi va lua drepturile sale.

Cuprinsă de deznădejde, Nataşa se aruncă la pieptul bătrânei cameriste. Nu avea nici o altă fiinţă în care să se poată încrede, în durerea ei nemărginită. Nefericita fată izbucni într-un plâns amar, apoi şopti:

— Unde să fie oare Boris? De ce nu m-a luat cu el, să trăiesc alături de dânsul, să-i împărtăşesc nevoile? O, cât de mult urăsc luxul şi bogăţia care mă înconjoară şi care mă fac atât de nefericită!

O tăcere adâncă se lăsă pentru câteva clipe. Deodată Nataşa îşi aminti de planul ei. O hotărâre dârză se născu într-însa.

Prinţul avea să vină în curând şi atunci era prea târziu. Trebuia să i-o ia înainte. Dar nimeni nu trebuia să bănuiască ceva, mai ales Saşa.

— Du-te, vreau să rămân singură! zise ea, desprinzându-se din braţele bătrânei. Sunt obosită şi aş vrea să mă culc.

— Da, da, prinţesă, răspunse fosta cameristă răsuflând uşurată. Numai să nu te pierzi cu firea. Nu există pe lume durere prea mare, pe care omul să n-o poată îndura.

O mângâie din nou pe obraji şi părăsi odaia făcându-i un semn din cap.

Nataşa îşi începu pregătirile. Avea demult cheia de la apartamentul răposatei sale mame. Fără ca tatăl ei să ştie ceva, prinţesa rămăsese adesea ceasuri întregi în aceste încăperi, care erau sfinte pentru dânsa, din pricină că acolo petrecuse cu mama ei cele mai frumoase clipe pe care bătrâna le avusese în nenorocita ei căsnicie.

Ea se mai uită o dată în jurul ei... Era ultima oară când se mai afla în aceste încăperi dragi. Tinereţea ei, cu lipsa de griji, îl răsări în minte. Privi în spre fluviu, unde burlakii treceau, trăgând corăbiile grele. Auzi înjurăturile celor de pe bord, atunci când vasul înainta prea încet. Văzu pe luntraşi căzând istoviţi la pământ, când făceau popas după munca chinuitoare. Hrana lor era alcătuită din apă şi pâine uscată. Nataşa înţelese deodată, mizeria în care se zbătea poporul ei; înţelese că nemulţumirea oamenilor era îndreptăţită. Ţelul iubitului căpătă în ochii ei, cu totul altă înfăţişare ca până atunci. Da, în afară de dragoste, existau în viaţă şi alte idealuri, mai înalte chiar.

— Şi, pentru că nu vreau să-ţi stau în cale, voi muri. Boris, voi muri pentru tine şi fericirea ta, murmură ea, cu buze tremurătoare.

Nataşa deschise uşa încetişor. Totul era cufundat în tăcere aici, sus. Înaintă repede, cu teamă, după ce se încredinţă că Saşa n-o poate vedea, nici auzi.

Urcând o scară mică, trebui să coboare apoi pe cealaltă parte, căci mama ei trăia cu totul retrasă în ultimii ani.

În mijlocul coridorului, tânăra rămase locului. Deschise singura fereastră ce se afla acolo, şi privi spre fluviu. Noaptea era liniştită. Frumoasa fată îşi rezemă capul de pervazul ferestrei şi văzu apa întunecată a Volgăi care o atrăgea cu o putere magică. Stelele se oglindeau în valuri şi cât cuprindeai cu ochii nu se zărea nicio luntre.

Deodată, Nataşa îşi încordă privirea. I se păru că vede, în susul fluviului, o mică flacără. Inima-i începu să zvâcnească mai cu putere.

Să fi început soldaţii opera lor nimicitoare? Sau erau răzvrătiţii? Flacăra deveni mai desluşită, şi deodată i se păru că aude în depărtare detunături de armă.

Tânăra se înfioră, şi gândul ei se duse din nou la Boris Verodin. Era şi el printre cei care luptau? Se afla în fruntea tovarăşilor săi?

Nataşa plecă smerită capul şi se rugă lui Dumnezeu să-i ocrotească iubitul. Nu observă că cununa de mireasă rămăsese agăţată de fereastră. Porni mai departe, căci se auzeau paşi apropiindu-se. Nu, nu trebuia să fie văzută, cu niciun chip.

După un minut se afla înaintea unei uşi grele de stejar. Nataşa mai auzi o salvă răsunând în depărtare, urmată de câteva împuşcături răzleţe. Descuie uşa, fără să facă cel mai mic zgomot şi se putu orienta foarte bine prin încăperile întunecate, care dădeau una în alta.

Înainte de a aprinde lumina, se apropie de ferestre şi trase perdelele grele, de brocat, căci altminteri, cei de jos ar fi observat că e lumină în aceste încăperi.

Abia acum, după ce luase toate măsurile de prevedere, se aprinse lumina şi privi în jurul ei cu o teamă pioasă. Se afla în dormitorul neuitatei sale mame, al cărei portret de femele tânără şi frumoasă, atârna într-o ramă lată de aur, deasupra patului în care murise. Cele două fiinţe, mama şi fiica, puteau fi luate drept surori.

Prinţesa se apropie de masa de scris, puse în mişcare mecanismul sertarului secret şi scoase din ascunzătoarea ei, fiola, care rămăsese acolo ani de-a rândul.

Frumoasa fată se înfioră la gândul că se va înfăţişa ca sinucigaşă înaintea Judecătorului Suprem. Era foarte pioasă, căci mama ei o învăţase să respecte poruncile Domnului.

Tânăra se rugă fierbinte ca Dumnezeu să-i ierte păcatul şi s-o primească sub ocrotirea Lui.

Apoi începu să-şi facă pregătirile, ca şi cum ar fi pornit la un

drum lung.

Se îndreptă spre fereastră şi, desfăcând puţin perdeaua, privi în curte. Două făpturi întunecate păşeau, clătinându-se. Erau, desigur, soldaţi beţi.

Îşi pregăti fiola şi stinse lumina. Pentru ca să nu fie descoperită prea repede, voia să tragă la loc perdelele.

Ciudat, deodată i se păru că aude iar glasul iubitului ei. Dar nu, era cu neputinţă, trebuie să se fi înşelat.

Şi, cu toate acestea, nu se-nşela. Boris Verodin tocmai intrase în sala de festivităţi şi se pregătea să ducă la îndeplinire planul său îndrăzneţ.

Nataşa porni, dibuind, spre scaunul pe care şi-l pregătise, unde ajunse în cele din urmă şi se prăbuşi pe el. Mâna ei se întinse spre fiola care pe întuneric avea o strălucire ciudată.

O oboseală de moarte puse stăpânire pe frumoasa fată. Membrele-i erau grele ca plumbul. Era moartea, care se apropia? Otrava era atât de puternică încât îşi făcea efectul imediat?

17. Căpitanul Semelov

Prinţul Potcikev spumega de mânie. Îl lăsase pe socrul său să se depărteze, fără să se sinchisească de el, apoi căzu pe gânduri, căutând să-şi lămurească dispariţia prinţesei. Cu toate că bănuia că fugise cu individul acela îndrăzneţ, totuşi nu era sigur de acest fapt.

Hotărî să pornească din nou în căutarea ei. Dar unde?

Prinţul se îndreptă iarăşi spre camera bătrânei Saşa. Însă găsi încăperea goală. Dacă fosta doică ar fi încăput acum pe mâinile prinţului, fireşte că nu i-ar fi mers tocmai bine.

Potcikev părăsi încăperea şi intră din nou în dormitorul Nataşei, unde se aşeză într-un scaun, lăsându-se pradă gândurilor sale negre. De ce nu fusese mai prevăzător? Dacă n-ar fi părăsit-o din ochi pe Nataşa, dânsa nu i-ar fi scăpat. Acum avea o soţie tânără şi frumoasă, – şi, totuşi, n-o avea.

Tocmai când se pregătea să părăsească odaia, privirile sale căzură pe-o hârtie mototolită. Se aplecă şi o desfăcu.

Ochii-i scânteiară, păli şi un suspin scăpă din pieptul său.

— Asta mi-ai făcut mie... mie... prinţul Nicolai Potcikev? bâigui el.

Nu mai avu putere să se stăpânească. Cu ochii injectaţi, scoase, revolverul şi, cuprins de furie, îl descărcă în pereţi. Apoi începu să răcnească, de parc-ar fi înnebunit.

— Pe mine, prinţul Nicolai Potcikev. M-a înşelat ea cu luntraşul ăla, cu tâlharul ăla? strigă dânsul, izbucnind într-un râs înfiorător.

Afară se auziră paşi apropiindu-se. Erau soldaţii, care auziseră împuşcăturile. Credeau că revoluţionarul se mai află în castel şi fusese surprins de cineva.

Deodată uşa se deschise brusc şi prinţul Potcikev se ivi în prag. Înfăţişarea lui făcu pe soldaţi să se oprească, tăcuţi, plini de teamă.

— Plecaţi! porunci prinţul. Pregătiţi-vă să părăsim castelul! Peste zece minute, o sută de oameni trebuie să fie jos, în curte, ca să mă însoţească.

Soldaţii erau bucuroşi că puteau să se retragă.

Prinţul Potcikev, însă, coborî încet treptele. Mânia lui se potolise cu totul; acum era liniştit. Dar liniştea aceasta prevestea furtuna pe care firea lui sălbatică avea s-o dezlănţuie cu o furie nemaipomenită.

Voia să se răzbune, ceilalţi trebuiau să tremure înaintea lui. Cu un zâmbet care trăda un plan diabolic, el îşi iuţi pasul şi, puţin după aceea, se afla în curtea castelului.

Toată trupa se adună acolo şi prinţul dădu porunci subalternilor săi. O sută de oameni aveau să-l însoţească.

— Atâţia îi trebuiau pentru a-şi împlini răzbunarea.

El chemă pe un căpitan bătrân, cu părul cărunt, un bărbat care în ultimii ani, vârâse spaima în duşmanii săi şi chiar în proprii lui soldaţi. Înainte vreme, fusese simplu soldat într-un regiment de cazaci şi, din pricina unei fapte sângeroase, fusese surghiunit în Siberia. Se numea Semelov.

Era înaintat în vârstă, când fu graţiat, la începutul războiului mondial. Apoi, fu primit din nou în armată, dându-i-se o funcţie fără însemnătate, însă în scurt timp izbuti să se

ridice. Camarazii săi se temeau de el şi-l porecliseră „Tiranul”. Totdeauna, când era vorba să se comită o faptă sângeroasă, Semelov era însărcinat cu aducerea ei la îndeplinire. Nu trecu mult şi ajunse cel mai temut oştean din armata rusească. Nimicea şi ucidea, oriunde i se ivea prilejul. O faptă deosebit de îndrăzneaţă şi înfiorătoare îl ridicase la gradul de căpitan.

Şi, Semelov îşi alesese oamenii, care se asemănau întru totul cu firea lui. Nici a zecea parte dintre aceştia nu erau soldaţi care să nu fi fost pedepsiţi.

— Domnule căpitan, începu Potcikev, stând deoparte cu omul acesta îngrozitor.

— Ordonaţi, Excelenţă…

— E vorba de o execuţie.

— La ordin, Excelenţă. Unde?

— În sat.

— Ah, asta-i bun.

Prinţul îşi mângâie barba şi se apropie şi mai mult de Semelov.

— Să fiţi fără cruţare. Cel puţin o sută de case trebuie să ia foc. Şi tot ce întâlniţi în cale, va fi doborât la pământ. M-ai înţeles?

— Prea bine, Excelenţă.

Un rânjet sălbatic schimonosi şi mai mult chipul respingător al căpitanului.

— Ai cu dumneata materii inflamabile?

Semelov râse iarăşi.

— Oamenii mei sunt totdeauna pregătiţi, Excelenţă, răspunse el. Vom arăta ticăloşilor cum se cuvine să respecţi republica. La început Ţarul a fost blestemat şi gonit, iar acum nu le mai place nici noul regim.

— Da. Aşa este, încuviinţă prinţul. Aşadar ne-am înţeles. De o singură casă, însă, vă veţi ţine departe, adaugă el. De casa aceea voi purta de grijă eu însumi. Bănuiesc că individul care s-a tot învârtit prin castel se află într-însa.

Căpitanul clipi din ochi.

— N-ar fi mai bine ca Excelenţa Voastră să-mi încredinţeze mie această misiune?…

— Nu, îl întrerupse prinţul, cu un gest autoritar. Vei îndeplini ordinele mele, atâta tot. Am anumite motive să cercetez eu însumi această casă.

— Am înţeles, Excelenţă.

În curte se produse oarecare larmă. Grosul trupei plecase. Apoi, ultimul detaşament părăsi castelul sub conducerea căpitanului Semelov.

Prinţul călărea alături de el, tăcut, cu o expresie întunecată în priviri. Dorinţa de a distruge îl frământa grozav: simţea nevoia să găsească un mijloc prin care să-şi descarce mânia fără margini şi să-şi potolească setea de răzbunare.

18. Satul în flăcări

Irina era frământată de teamă pentru soarta iubitului ei. Poate că îndrăzneala lui fără margini, îl îndemnase să joace un renghi prinţului şi soldaţilor săi şi, cu acest prilej, Boris fusese prins şi rănit?

Inima-i bătea cu putere. Se sfătuise în fel şi chip cu bătrâna oarbă, pe cine ar putea să trimită sus, la castel – ca să scape de grija ce o chinuia – dar nimeni nu se încumeta să pornească într-acolo, în aceste vremuri. Fiecare se temea de soldaţii care fuseseră adăpostiţi la castel.

Cei mai mulţi bărbaţi din sat se alăturaseră revoluţionarilor. Spre seară se ivise un om, aducând vestea că nu departe de ţărmul Volgăi avea loc o luptă. Armata roşie primea mereu întăriri, iar trupele guvernului fuseseră rău încolţite.

Corabia, pe bordul căreia se aflau mulţi revoluţionari, izbutise să scape. Vasul era încărcat cu arme, pe care locuitorii satelor de pe malul fluviului le aşteptau cu nerăbdare, spre a-şi puteau potoli setea de răzbunare. Irina ştia toate acestea şi nobila copilă, care era potrivnică oricărei violenţe, nu putea să înţeleagă această ură pe care fraţii o nutreau împotriva fraţilor. Ororile războiului mai erau vii în amintirea ei. În acei ani poporul îndurase mizerii de nedescris. Bărbaţii fuseseră luaţi cu sila de la vetrele lor şi puţini se mai întorseseră îndărăt.

Tânăra suferise nespus de mult. Ce veselă era şi cum se mai bucura când venea câte o scrisoare de la Boris, de pe câmpul de luptă! Şi cu câtă ardoare se ruga în odăiţa ei ca Domnul să-l aibă în pază!

Apoi, veni ştirea îngrozitoare a deportării sale pe viaţă. Irina crezu că va muri de durere. Trecuse prin timpuri grele împreună cu mama Anuşca. Şi după război, poporul tot nu se potoli. Îngerul distrugerii îşi continua opera nimicitoare. Cine ştie, cum aveau să se sfârşească lucrurile? Se părea că toată omenirea va fi distrusă.

Ţarul, omul acesta respectat ca un zeu, fusese nevoit să lase puterea în mâinile unor oameni, care nu erau cunoscuţi nici măcar după nume.

Irina alungă aceste gânduri negre. Chipul lui Boris îi răsări din nou în minte. Soarta lui o îngrijora mereu. Trebuia să capete lămuriri cu tot dinadinsul. Dar în ce fel?

Chipul ei frumos luă o expresie gravă. Bătrâna oarbă dormea în culcuşul ei şi un întuneric beznă domnea în colibă. Noaptea era liniştită şi tainică.

Deodată, Irina se simţi cuprinsă de teamă. Din depărtare se auzeau bubuituri. Îşi apăsă mâna pe inimă şi trase cu urechea, apoi deschise uşa şi ieşi afară, privind cu luare aminte de-a lungul fluviului. O slabă scânteiere se vedea în zare şi deodată, ţâşni o flacără.

Sclipirea deveni mai vie, bubuiturile mai desluşite şi mai ameninţătoare. Irina se înapoie în colibă, tremurând. Mai trase cu urechea la răsuflarea bătrânei, apoi se furişă în odăiţa ei, unde se aşeză pe marginea patului şi rămase pe gânduri. De ce nu era şi ea bărbat? De ce era silită să stea fără să fie de vreun folos?

Deodată, un gând îi fulgeră prin minte. Se apropie de un cufăr mare, plin cu tot felul de veştminte dinainte le război, şi începu să scotocească prin el. Erau, în cea mai mare parte, haine care aparţineau lui Boris.

Tânăra scoase un surtuc şi o pereche de pantaloni ce-i veneau bine, precum şi o căciulă. După puţin timp, frumoasa fată era travestită într-un bărbat tânăr. Cosiţele ei minunate

le ascunsese sub căciulă.

Se furişă în camera alăturată şi merse dibuind spre sobă, unde găsi funingine şi cenuşă, în care îşi vâri mâinile apoi şi le trecu peste faţa-i fragedă.

Irina deschise uşa încetişor, mai trase o dată cu urechea la răsuflarea regulată a bătrânei, apoi se furişă afară. Inima-i bătea cu putere, când porni pe drumul întunecat ce ducea la castel.

În depărtare cerul era roşu ca sângele. Nu mai încăpea îndoiala că acolo izbucnise un incendiu uriaş. Răpăitul mitralierelor şi bubuitul tunului se auzeau neîncetat.

Irina se simţi stăpânită de teamă. Era o fată curajoasă, dar în aceste vremuri nu era de mirare că frica i se încuiba în suflet.

Ajunsese la poteca ce ducea spre castel şi rămase locului, ascultând. Sus, se vedea lumină în câteva încăperi. Sala de festivităţi, cu ferestrele mari, rotunde, era viu luminată.

Irina cunoştea foarte bine castelul, căci fusese adeseori acolo şi Saşa o condusese prin toate încăperile. Prinţesa o cunoştea şi ea pe Irina. În copilărie fuseseră adesea împreună, dar fără ştirea prinţului. Întotdeauna când îl întâlnea, Irina trebuia să se ascundă repede.

Tânăra porni înainte, plină de curaj, când i se păru că aude zăngănit de arme şi ordine scurte.

— Ce să însemne oare, acestea, în toiul nopţii? se întrebă ea.

Deodată, se ivi un detaşament de soldaţi înaintea ai, în fruntea căruia călăreau doi ofiţeri. Câteva torţe luminau calea acestui convoi lung, care părea format din fantome.

Irina simţi inima oprindu-i-se în loc. Se întoarse şi o luă la fugă, căci în niciun caz nu voia să dea ochi cu soldaţii.

Ajunse la o groapă mică. Ce-ar fi dacă s-ar ascunde acolo? Stătu mult pe gânduri. În groapă n-aveau s-o găsească, deoarece nimănui nu i-ar trece prin minte că un om s-ar putea ascunde acolo.

Îşi dădu drumul în jos şi se ghemui la pământ, lipindu-se de peretele de verdeaţă. Inima-i bătea să se spargă; gâtlejul era

uscat. Gândurile sărmanei copile se îndreptară spre Cel de Sus, căci numai Dumnezeu putea să-i mai ajute. Dar nici nu mai avu timp să chibzuiască, deoarece tropotul soldaţilor şi zgomotul copitelor cailor răsunau în apropiere.

Era un întuneric atât de adânc, încât nu se putea vedea mâna înaintea ochilor.

În cele din urmă, convoiul trecu.

Frumoasa copilă scoase un suspin de uşurare.

— Slavă Domnului, – şopti ea, cu buze tremurânde.

Câteva minute mai târziu, se afla în curtea castelului, privind în jurul ei cu teamă. Glasul aspru al unei santinele o făcuse să tresară. Soldatul îi puse baioneta în piept.

— Încotro, băiete? întrebă el, ducând mâna la lampa electrică de la centiron.

Lumina acesteia învălui faţa Irinei.

— Ei, parcă ai ieşit dintr-un horn, adăugă soldatul râzând. Ia spune-mi, unde vrei să te duci?

— Socot că n-are ce să-ţi pese de asta, după ce m-am legitimat comandantului trupei pe care am întâlnit-o în drum, răspunse Irina cu îndrăzneală.

— Ia nu fi atât de bătăios, fiule! răspunse soldatul binevoitor. Dacă aşa stau lucrurile, fireşte că poţi să treci. Totuşi, trebuie să-mi spui pe cine cauţi, căci aşa am poruncă.

— Trebuie să iau un ordin de la prinţul Gogineff.

— Atunci, eşti liber.

Irina fu oprită încă de două ori, până ce ajunse la una din scările castelului. Îşi iuţi paşii, îndreptându-se spre camera Saşei şi bucurându-se că planul ei izbutise.

În vremea asta trupa ajunsese în sat. Primele căsuţe se aflau înaintea soldaţilor. Din depărtare se auzeau bubuiturile tunurilor.

— Cam la ce distanţă să fie asta, căpitane? întrebă prinţul Potcikev, încruntat.

— La vreo cincisprezece, douăzeci de kilometri, Excelenţă.

Prinţul clătină capul în semn de încuviinţare. Chipu-i îi era schimonosit de furie şi dorinţă de răzbunare.

— Putem începe, Excelenţă? întrebă Semelov, răsucindu-şi mustaţa, liniştit.

— Acum voi vedea ce eşti în stare, căpitane, răspunse prinţul.

O mişcare se produse printre soldaţi, care porniră în grupuri de câte şase, împrăştiindu-se în sat. Întocmai ca nişte duhuri rele, oamenii îşi îndeplineau sinistra lor îndeletnicire prin străzile întunecate.

Pretutindeni mirosea a pârjol. Prinţul se oprise, în mijlocul şoselei, călare pe armăsarul său. Dar el îşi păstrase încă o surpriză – aceasta numai pentru sine. O sclipire diabolică se ivi în ochii săi.

Deodată, o lumină vie se produse în jur. Un ordin trecu din grup în grup şi limbi de foc ţâşniră din case.

Potcikev rămase nemişcat. Vâlvătaia se întindea cu repeziciune. Pereţii şi acoperişurile colibelor începură să trosnească. Atunci izbucni primul strigăt de groază, care se repetă de sute de ori din colibă în colibă.

19. Un culcuş princiar

În castel se făcuse linişte. Servitorii se retrăseseră în odăile lor şi stăteau de vorbă în şoaptă. Din când în când, trăgeau cu urechea la zgomotul luptei îndepărtate.

— O să se mai întoarcă, oare? întrebă Ticerno, cameristul prinţului, care era de multă vreme în serviciul acestuia şi-l însoţea adeseori în călătoriile sale.

— De cine vorbeşti? întrebă intendentul castelului.

— Ei, de cine! De prinţul Potcikev, soţul prinţesei noastre.

Celălalt privi în jurul lui, cu teamă.

— Nu mi-ar face nicio plăcere să-l văd iar aici. Pe legea mea, dorisem prinţesei noastre un altfel de soţ. Ai observat cum îi scânteiau ochii, atunci când a plecat? Cred că a pus la cale ceva îngrozitor.

Cameristul suspină.

— Trecem prin vremuri grele, zise el. Omenirea pare să meargă spre pieire. Dar ce să se fi făcut cu prinţesa? O fi

fugit, într-adevăr, cu Boris Verodin?

— Ce tot trăncăneşti acolo? se amestecă grădinarul, un om liniştit, cam între două vârste.

— Vorbeşte mai încet! îl preveni cameristul. Nu e ciudat, oare, că prinţesa a dispărut din castel, cam în acelaşi timp când Verodin dădea lovitura aceea atât de îndrăzneaţă? Ce-i drept, stăpânul nostru bănuieşte că fiica lui şi-a luat viaţa. Am tras cu urechea şi l-am auzit văitându-se. Prinţul e deznădăjduit.

— De ce a silit-o să se mărite cu prinţul? zise indignată, o tânără servitoare.

— Proasto, scuteşte-ne de asemenea întrebări! o dojeni intendentul. Dar unde o fi Saşa? adăugă el. Să fi şters putina? Sau poate că a însoţit-o pe prinţesă?

— Cine ştie cum or fi stând lucrurile! reluă grădinarul. În orice caz, să fie mulţumiţi, că n-a căzut în mâinile prinţului Potcikev. Fără îndoială că ar fi strâns-o de gât.

Uşa se deschise şi bucătarul dădu buzna înăuntru.

— Auziţi împuşcăturile? strigă el, cu faţa aprinsă de mânie. Astea sunt obuze de calibru cincisprezece şi douăzeci şi unu. Le cunosc eu bine. Doamne, dacă aş fi fost la Brest-Litovsk, când germanii se năpustiseră asupra noastră! Şi acolo tot aşa a fost.

— Acum, însă, fraţii se luptă între ei, zise intendentul, grav. Oamenii se lasă amăgiţi de noile învăţături şi nu-şi mai dau seamă ce fac.

— Da, aşa e, încuviinţă grădinarul. Cât despre mine, nu prea am încredere în ele. Ordinea trebuie să domnească în ţară; lumea n-ar putea exista dacă n-ar fi bogaţi şi săraci. Oricât s-ar strădui oamenii, niciodată nu vor izbuti să facă în aşa fel ca toţi să aibă avere la fel. Cei care făgăduiesc acest lucru sunt nişte şarlatani, care nu urmăresc decât propriile lor interese. Cel mai bun lucru ar fi să ne îndemne la muncă şi să ne dea putinţa să ne ridicăm prin destoinicia noastră şi nu prin violenţă.

Astfel discutară ei câţiva vreme, trăgând cu urechea, din când în când, la detunăturile ce se auzeau jos.

În acest timp, Irina ajunsese în coridorul ultimului etaj al castelului. Tânăra răsuflă uşurată. Nimeni n-o mai întâlnise în drum. În cele din urmă, deschise uşa ce dădea în camera Saşei.

— Unde eşti, matuşca? întrebă ea încet, după ce păşi în încăperea cufundată în beznă. Sunt eu, Irina.

Ascultă cu luare aminte, dar totul rămase tăcut. Irina repetă întrebarea.

Deodată se produse un zgomot ciudat. Dulapul alunecă pe podeaua netedă şi o făptură se strecură în cameră. Lumina se aprinse şi Irina se văzu în faţa cameristei, care o privea îngrozită.

Irina, care cu faţa ei mânjită de funingine avea o înfăţişare dintre cele mai ciudate, izbucni într-un hohot de râs. Saşa îşi făcu cruce. Tânăra se apropie de dânsa.

— Nu-i aşa că ai rămas uimită? întrebă ea. M-am folosit de travestirea asta, fiindcă altminteri n-aş fi izbutit să ajung în castel.

Saşa răsuflă uşurată.

— Slavă Domnului că eşti fu, murmură bătrâna. Auzeam glasul tău, drăguţo, dar venea din gura unui diavol plin de funingine. Cum de te-ai încumetat să vii aici la o oră atât de târzie?

Irina se îndreptă spre uşă şi împinse zăvorul.

— Teama m-a adus încoace, matuşca, teama pentru Boris al nostru, răspunse ea. N-a mai fost văzut în sat şi mamei Anuşca îi e frică să nu i se fi întâmplat ceva.

Privirile Irinei se îndreptară implorator spre Saşa.

— Linişteşte-te, Boris a scăpat, răspunse camerista.

Chicoti; ochii-i de vultur scânteiau.

— Las’ că i-a învăţat el minte: a răpit prinţului…

Se întrerupse deodată; era şi timpul, căci Irina o privea cu încordare.

— Ce a răpit? întrebă ea, bănuitoare.

— Nimic, nimic, făcu Saşa, cu glas nesigur.

Nu dădu răgaz Irinei să pătrundă înţelesul cuvintelor sale,

ci schimbă vorba, interesându-se de sănătatea Anuşcăi. Apoi, ceru Irinei să-i explice cum de încuviinţase oarba ca nepoata ei să pornească spre castel, travestită în bărbat.

— Eram îngrijorate de soarta lui Boris, căci auzeam împuşcăturile care răsunau în sat, povesti Irina. Ne închipuiam că Boris s-a luat la luptă cu soldaţii. Ştiam, doar, cât e de curajos! Mama Anuşca spunea că ar fi bine să se ducă cineva la castel ca să culeagă veşti. Dar nu ştiam pe cine să trimitem. Atunci, am luat hotărârea să mă duc chiar eu. Am făcut-o în ascuns şi după cum vezi, am izbutit.

Saşa îşi împreună mâinile, îngrijorată.

— Aşadar, Anuşca nu ştie că ai venit încoace? întrebă ea.

Irina râse înveselită. Acum, după ce primejdia trecuse şi ştia că Boris nu fusese prins ci, dimpotrivă, găsise pe undeva un adăpost, tânăra îşi recăpătase repede voia bună. Povesti bătrânei cum îi înşelase pe soldaţi, şi astfel camerista află că prinţul Potcikev părăsise castelul în fruntea unei trupe numeroase. Bătrâna bănui că soţul Nataşei nu se va mai înapoia acolo.

Ea auzise, în bună parte, tot ce se petrecuse la castel. Fiind o femeie isteaţă, izbutise să se ţină ascunsă, atâta timp cât Potcikev se afla în castelul socrului său. Observase pe furiosul prinţ şi trăsese cu urechea la izbucnirile sale de mânie; apoi, se retrăgea în ascunzătoarea ei şi râdea, cu răutate.

Dar, cu privire la Nataşa, bătrâna era foarte îngrijorată. Unde se afla prinţesa? Îşi făcuse oare vreun rău? Se aruncase, într-adevăr, în Volga?

Saşa se cutremură şi lacrimi îi năpădiră ochii. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci sărmana fată îşi găsise un sfârşit înfiorător. Era doar atât de tânără! Abia de acum înainte urma să cunoască plăcerile dragostei şi ale vieţii.

— Sărmana mea copilă, murmură bătrâna.

— Ce-i cu tine, matuşca? întrebă Irina, cu teamă.

— După cât se pare, prinţesa şi-a pus capăt zilelor, se tângui Saşa.

— Ce, ce tot spui acolo? exclamă Irina îngrozită De ce să fi făcut asta? Nu s-a măritat cu prinţul Potcikev?

Camerista dădu din cap, îndurerată.

— Tocmai de aceea a făcut-o. A sărit pe fereastră în apa Volgăi.

Irina rămase ca împietrită. Nu-i venea să creadă cele auzite. Miloasa fată izbucni în plâns.

— Atât de tânără şi de frumoasă! suspină ea. Ah, e groaznic! Ar fi putut să mai trăiască multă vreme. Ce nenorociri se mai întâmplă şi în lumea asta!

— Ei, acum curăţă-te de funingine, copila mea! zise Saşa, deodată. Am să mă duc afară să mai aflu câte ceva. Deocamdată nu te ameninţă nicio primejdie, atâta timp, cât eşti sub ocrotirea mea.

Bătrâna se duse în camera nenorocitei sale stăpâne, pe care o socotea moartă. Văzu, într-un colţ, scaunul sfărâmat, iar pe duşumea cununa de lămâiţă. Mai văzu şi patul răscolit, pe care prinţul, soţul Nataşei, îl găsise gol.

Bătrâna se aşeză pe marginea patului şi privi înaintea ei, adânc mâhnită. Crescuse, ca o mamă, pe această fată încântătoare; şi acum, Nataşa să fie moartă? Era îngrozitor.

Rămase astfel multă vreme, oftând mereu. Ochii-i erau înroşiţi de plâns, când se întoarse iarăşi în odăiţa ei.

Cele două femei mai stătură de vorbă, câtva timp, până ce le învinse oboseala.

— Vino, zise bătrâna în cele din urmă, am flecărit destul. Trebuie să fii ostenită. Eu, însă, voi veghea, căci pentru mine primejdia nu a trecut încă. Mâine vom părăsi castelul împreună; bătrânul prinţ m-ar goni în orice caz, dacă ar da cu ochii de mine. Fireşte, mă socoteşte vinovată, căci ar fi trebuit să fiu mai cu luare aminte asupra fiicei sale. Aşa e totdeauna. Cei oropsiţi de soartă trebuie să ducă greul.

Irina rămase uimită când bătrâna o conduse afară din odaia ei. Cu inima zvâcnind, tânăra fată păşi în dormitorul prinţesei şi privirile ei se rotiră sfioase prin încăperea elegantă.

Saşa o duse la patul moale, cu aşternutul de mătase, al Nataşei.

— Ai să dormi aici, până ce voi veni să te trezesc, copila mea zise bătrâna.

Irina o privi speriată.

— Să dorm aici? Nu, niciodată, matuşca! Cum pot îndrăzni eu, o sărmană fată, să dorm într-un astfel de pat?

— Culcă-te! porunci Saşa, cu îndărătnicie. Aici eşti mai la adăpost decât jos, în sat. Mâine dimineaţă, castelanul nu cred să se arate, căci fără îndoială că s-a îmbolnăvit de inimă rea. Poţi să dormi liniştită, bătrâna Saşa te păzeşte şi nimeni nu te va stingheri.

Irina încercă să se mai împotrivească, dar o putere nevăzută, un glas interior o îndemnau să dea ascultare bătrânei. Dorinţa de a rămâne în această încăpere elegantă şi de a dormi în patul acesta minunat, punea din ce în ce mai mult stăpânire pe sărmana fată. Îndemnurile Saşei înlăturară ultimele ei şovăieli.

Scoţând un suspin de fericire, se dezbrăcă şi se strecură sub plapuma de mătase.

Saşa era încântată. Se plecă deasupra Irinei şi-i şopti:

— Nu eşti şi tu o prinţesă, copila mea? Zău, aproape că eşti şi mai frumoasă decât nefericita mea stăpână. Noapte bună, fata mea! Dormi fără grijă, căci Saşa veghează asupra ta, matuşca e îngerul tău ocrotitor.

Irina o privi cu ochii strălucind de fericire. Puţin timp după aceea, ea adormi şi visuri minunate o dezmierdară. I se părea că era şi ea prinţesă şi se gândea mereu la un prinţ, un prinţ înalt şi puternic, cu părul blond, încârlionţat, şi ochi albaştri.

— Boris! murmură ea, drăgăstos.

Saşa stătea pe marginea patului, cântând încetişor doina luntraşilor de pe Volga, aşa cum îi auzise Irina în coliba ei, de mii de ori. În cele din urmă, bătrâna fu copleşită de oboseală şi aţipi. Cele două femei, atât de deosebite una de alta, nu mai auzeau şi nu mai vedeau nimic.

Ele nu văzură vâlvătaia care se înălţa din sat, învăluind castelul într-o mare de lumină. Nu auziră gemetele şi strigătele locuitorilor satului şi nici larma luptei care se dădea în apropiere, pe malul Volgăi.

Cufundate în somnul lor adânc, ele nu bănuiau ce deşteptare înfiorătoare le aştepta.

20. Generalul Aratcin

Imediat ce izbuti să scape din castel, Boris Verodin începu să fugă din răsputeri, căci ştia că va fi urmărit. Avea ochi foarte ageri, astfel că putea să se îndrume prin întuneric. Spre norocul lui sau, poate şi mai mult, al altora, nu întâlni pe nimeni din castel. Căci era hotărât să culce la pământ pe oricine s-ar fi încumetat să-i aţină calea. La poalele colinei, tânărul se opri o clipă, ca să mai răsufle. Apoi îşi întoarse faţa spre castel, ridicând pumnul ameninţător, strigă:

— Ne socotim noi, prinţe Potcikev! Vai de tine, când o veni ceasul răfuielii. Atunci n-ai să îmi scapi şi ai să plăteşti însutit insulta pe care mi-ai adus-o.

Apoi se întoarse din nou spre fluviu, căutând zadarnic să descopere corabia revoluţionarilor.

— Au pornit mai departe fără mine, murmură el. E mai bine aşa, căci dacă s-ar fi iscat o luptă, numărul duşmanilor i-ar fi copleşit şi atunci ar fi fost nevoiţi să părăsească vasul.

Zicând acestea, se îndreptă spre căsuţa care se afla chiar pe malul fluviului şi unde burlakii se adăposteau de obicei pe vreme rea, după munca istovitoare din timpul zilei.

Boris bătu în uşă, dar nu primi niciun răspuns. Clătină capul, mirat, rămase o clipă pe gânduri, apoi se propti, cu umerii săi largi, în uşa şubredă şi apăsând cu putere, o deschise. Un aer închis îl izbi în faţă. Închise uşa la loc şi o întări printr-o grindă grea; apoi dădu deoparte o grămadă de paie, deschise un chepeng şi coborî în adâncime.

Ajungând jos, Boris o luă pe pământul umed, înspre direcţia satului. Din când în când, câte un şobolan o zbughea pe dinaintea lui, dar revoluţionarul rămase netulburat, căci în celulele siberiene se obişnuise cu aceste animale.

Gangul subteran urca în pantă şi după puţin timp, Boris ajunse la capătul unei scări. Urcă treptele şi deschise o uşă, apoi dădu deoparte rogojina groasă ce acoperea uşa; acum se afla în hambarul pe care soldaţii îl cercetaseră înainte cu o seară şi care aparţinea ceainăriei.

Peste câteva clipe, Boris Verodin păşea prin curte în vârful picioarelor şi se apropie de ceainărie. Trase cu urechea, apoi bătu în geam într-un fel anumit. Nu trecu mult şi un glas somnoros, de femeie, întrebă:

— Cine-i acolo?

— Trăiască libertatea! răspunse Boris, în şoaptă.

— Bine, vin imediat.

Tânărul porni spre uşă, se rezemă de pervazul ei şi rămase în aşteptare. În cele din urmă, se auziră paşi târşiţi şi uşa de deschise. O femeie bătrână, ţinând în mână un felinar se ivi în prag. La vederea tânărului, un zâmbet de bucurie, apăru pe fata ei. După câteva clipe, Boris se afla în încăpere, care părea prea scundă pentru trupul lui uriaş.

— Unde e bărbatul tău? întrebă revoluţionarul, privind cercetător în jurul său.

Femeia oftă:

— Frate Verodin, nu ştii, oare că a pornit la luptă împreună cu ceilalţi tovarăşi? Un trimis ne-a adus vestea că e nevoie de oameni. Două sute de bărbaţi au plecat din sat, unde aproape că n-au mai rămas decât femei. Corabia îi aşteaptă în susul fluviului. Vor intra în armata generalului Aratcin. Cei doi fii ai mei au plecat şi dânşii.

Boris Verodin dădu din cap, mulţumit.

— Aşadar, vor porni la atac?

— Da, se aşteaptă numai tunurile, care sunt pe bordul corabiei.

— Atunci trebuie să mă grăbesc, căci am de făcut un raport generalului. Băgaţi bine de seamă! Sus, în castel, se află duşmanul nostru cel mai înverşunat, prinţul Potcikev. Să nu vă sinchisiţi dacă va pune la cale vreo ticăloşie împotriva noastră; căci vom şti noi să-l punem cu botul pe labe. Şi încă ceva: dacă nu mă mai întorc în sat, nu uitaţi că Mişka Milevici ne-a trădat.

— Câinele! scrâşni femeia. Vestea trădării lui s-a răspândit în sat cu iuţeala fulgerului. Dar fii pe pace, Mişka Milevici o să-şi ia pedeapsa. Ascută-mă Verodin – întrebă ea, apoi – ce s-a mai întâmplat cu tine? Ai fost la castel?

— Cine a spus asta?

— Aşa s-a zvonit. Ba, s-a povestit chiar că prinţul a dat ordin să fii împuşcat.

Verodin izbucni în râs:

— Ehei, nu merge atât de uşor. Deocamdată i-am scăpat printre degete şi o să mai aibă de furcă cu mine. Acum te las cu bine. Urmează-mă însă în hambar şi acoperă intrarea tăinuită. Mă întorc, prin gang, la ţărmul fluviului, te-aş ruga să-mi faci un serviciu: transmite salutări din partea mea Irinei şi mamei şi spune-le că sunt bine sănătos.

Bătrâna clătină capul în semn de încuviinţare şi porni în urma lui. Trecură prin curtea înecată în beznă, apoi Boris se întoarse pe acelaşi drum pe care venise.

Ajungând la ţărm, revoluţionarul se pregăti s-o ia în susul fluviului, dar ceva îl atrăgea în sat. Tânărul se furişă prin uliţele pline de noroi. Din când în când, un câine lătra la ei, dar se liniştea repede auzind glasul lui Boris. Lucru ciudat: omul acesta părea să aibă înrâurire chiar şi asupra animalelor, căci câinii amuţeau de îndată ce auzeau cuvintele sale de dezmierdare.

Căsuţa bătrânei oarbe se ivi din bezna ce învăluia satul. Boris se opri o clipă la uşă, trăgând cu urechea. Înăuntru nu se auzea niciun zgomot. Un zâmbet de fericire încolţi pe buzele revoluţionarului, în ochii săi albaştri se aprinse o flacără parcă şi chipul lui deveni nespus de frumos, prin expresia de duioşie şi dragoste ce se întipări pe el.

Scoţând un suspin de uşurare tânărul se întoarse la ţărm, de unde porni în susul fluviului. Deodată se opri, ca încremenit. În depărtare se auzeau împuşcături, care se urmau cu repeziciune.

Auzul său ascuţit şi priceperea lui în această materie îi îngăduiră să deosebească ce fel de arme erau folosite. Se simţi copleşit de bucurie, căci îşi dădea seama că tunurile care se aflau pe corabie şi chiar şi mitralierele intraseră în funcţiune.

Aşadar, trebuia să se grăbească. Începu să fugă, dar peste puţin timp se opri din nou, ca să se orienteze. Lupta părea să

devină din ce în ce mai înverşunată.

Un sat se ivi înaintea revoluţionarului şi făpturi întunecate se aflau pe străzi. O baionetă îi aţinu calea.

— Nu faceţi prostii şi lăsaţi-mă să trec! strigă Boris. Trăiască libertatea!

Oamenii făcură cerc în jurul lui şi-i strânseră mâinile. Cea mai mare parte erau femei, printre care se aflau şi câţiva bărbaţi bătrâni. Ochii scânteietori străluceau pe chipurile lor înăsprite de muncă.

— Boris Verodin e aici, trecu strigătul din gură în gură.

Cu toate că era tânăr, toţi îl respectau şi-i iubeau, căci povestea suferinţelor sale era cunoscută pretutindeni.

— Unde sunt ceilalţi? întrebă revoluţionarul.

— Au pornit spre Kîncero, acum vreo patru ceasuri.

— Acolo e cartierul general al comandantului nostru?

— Da, începând de ieri.

— Vă mulţumesc… N-aţi putea să-mi faceţi rost de un cal?

— Nu mai avem niciunul pe aici, răspunse cineva.

— Ba nu-i adevărat, interveni altul, negustorul Burrev şi-a cumpărat un armăsar acum opt zile. E un cal foarte bun; dacă vrei, poţi să-l capeţi.

— Da, da, mă duc să-l aduc, se auzi un glas din mulţime. Burrev poate să-şi tragă singur căruţa. La urma urmei, nici n-o să prea aibă prilejul s-o facă, deoarece războiul o să izbucnească în curând.

În acest timp, Boris Verodin stătu de vorbă cu locuitorii satului şi-i întrebă dacă vasul cu muniţii trecuse pe acolo. Oamenii răspunseră afirmativ; un suspin de uşurare ieşi din pieptul revoluţionarului.

Nu trecu mult timp şi ţăranul se ivi, ducând de căpăstru calul negustorului. Dar, înainte ca Boris să se arunce în şa, flăcări mari se iviră pe cer în direcţia satului său. Oamenii scoaseră strigăte de spaimă.

— Colo e… satul meu, murmură Boris, pălind. Ce-o fi însemnând asta? Să fi pus foc ticăloşii?

Ţinându-şi răsuflarea, oamenii priveau spre cerul înroşit. Nu mai încăpea nicio îndoială, satul era în flăcări. Probabil că

focul fusese pus. Să se fi întâmplat asta din ordinul prinţului Potcikev?

Gândurile se încrucişau cu înfrigurare în mintea tânărului. Singur nu putea să facă nimic. Şi cine ştie de câţi oameni dispunea prinţul? Poate că şi sosiseră regimentele lui?

Privirile sale deznădăjduite se îndreptară spre pata roşie de pe cer. Inima-i se sfâşia de durere. Cu buzele tremurânde, Boris Verodin zise:

— Domnul să fie milostiv cu voi, dragii mei… Totuşi, poate că situaţia nu e aşa de rea, precum se pare…

Deocamdată trebuia să se mulţumească cu această mângâiere, căci n-avea încotro. Dădu pinteni calului, strigă oamenilor rămas bun şi porni în galop.

Soarele începuse să răsară, când Boris ajunse în apropierea oraşului, în jurul căruia Volga făcea un cot mare. Şase turnuri de biserică se înălţau în lumina cenuşie a zorilor. De cealaltă parte a oraşului se afla o colină. De acolo se auzeau împuşcăturile. Pe culmea colinei răpăiau mitralierele şi îndărătul lor bubuiau tunurile, de calibru cincisprezece, de la două baterii. Proiectilele zburau, şuierând, prin aerul dimineţii şi explodau la poalele colinei, unde se afla, pesemne, tabăra albilor.

Când vru să intre în oraş, Boris fu oprit de oameni hotărâţi, care îi aţinură calea. El se legitimă repede şi arătă, în acelaşi timp, insigna gradului său de căpitan în armata roşie.

Pe străzi întâlni patrule şi trupe care urmau să părăsească oraşul. În cele din urmă, Boris se opri înaintea unei căsuţe păzită de două santinele. Trecu pragul şi ajunse într-o încăpere, unde se aflau vreo şase ofiţeri din armata roşie. Purtau haine cam zdrenţăroase, dar chipurile tuturor păreau cioplite în marmură. Câţiva dintre ei nici nu purtau uniforme, având însă aceeaşi insignă ca şi Boris.

În mijlocul lor se afla un bărbat mic de statură şi cu faţa aspră, care stătea aplecat deasupra unei hărţi. Capul lui pătrat era acoperit cu un păr des.

Bărbatul acesta era Fedor Aratcin, general în armata roşie, care înainte vreme făcuse parte din oştirea Ţarului. Suferise

mult în viaţa lui şi în cele din urmă, războiul îl îndemnase să treacă de partea răzvrătiţilor. Acum slujea cu aceeaşi credinţă în armata roşie, după cum slujise înainte guvernului ţarist.

— Ah, Verodin, zise generalul, ridicând ochii de pe hartă. Ei, ce se mai aude? De ce vii atât de târziu?

— Am fost prizonier, generale, răspunse Boris. Din această pricină a trebuit să pierd două zile şi două nopţi în castelul Gogineff. Lua-i-ar dracu, nu mai lipsea mult şi mă puneau la zid.

Aratcin zâmbi.

— Încolo nimic nou? întrebă el.

— Prinţul Potcikev e în drum spre noi. S-a întors la castel şi, după cât se pare, e însoţit de câteva regimente.

Generalul încuviinţă din cap.

— Da, ştiu. I-am trimis înainte trupe numeroase căci trebuie cu orice chip să-l împiedec să treacă de cealaltă parte a muntelui. Îţi mulţumesc pentru serviciul făcut, tovarăşe.

Boris Verodin se retrase într-un colţ şi aşteptă până ce consfătuirea ofiţerilor se sfârşi. El auzise totul şi putea să-şi dea seama cum stăteau lucrurile.

— Ei, mai vrei ceva Verodin? întrebă generalul, după plecarea celorlalţi, zărind că îndrăzneţul tânăr se mai afla în cameră.

— Generale, am o rugăminte. După cât am auzit, corabia va porni din nou în josul fluviului, în direcţia unde se află satul meu. Pot lua iarăşi conducerea vasului?

Aratcin îl privi cercetător.

— Dar ce motive te îndeamnă la asta? Cred că ne poţi fi mai de folos aici. Ştii doar că aş vrea să te am mereu pe lângă mine.

— Îţi mulţumesc pentru încrederea ce-mi arăţi, generale; totuşi, m-aş încumeta să stărui în rugămintea mea.

— Aha, o fi din pricina iubitei, care locuieşte acolo.

Boris Verodin schimbă feţe-feţe şi privi întunecat înaintea lui. Generalul ridică mâna, împăciuitor.

— Nu mi-o lua în nume de rău, Verodin. Mă cunoşti doar. Însă, dacă vrei să-ţi împlinesc dorinţa, trebuie să-mi arăţi

motivele care te îndeamnă să ceri comanda vasului.

— Generale, într-acolo e şi satul meu, în care locuieşte bătrâna mea mamă. Venind încoace, am zărit din goana calului, că satul e în flăcări; soarta alor mei mă îngrijorează.

— Dacă aşa stau lucrurile, fireşte că-ţi predau iarăşi comanda corabiei. Dar să nu-ţi închipui că drumul e lipsit de primejdii. În unele locuri, albii au pătruns până la ţărm şi, chiar dacă vor fi respinşi, totuşi e cu putinţă ca vasul să fie scufundat.

— Nu mă tem de primejdie, răspunse Boris, cu hotărâre.

Generalul clătină capul în semn de încuviinţare.

— Ştiu, ştiu, zise el. Dar nu vreau să te pierd.

Rămase pe gânduri, apoi se însenină la faţă şi urmă:

— Da, da, aşa ar putea să meargă… Am prins vreo cincizeci de persoane, făcând parte dintre nobili. Am pătruns în oraş prin surprindere şi înainte ca locuitorii să-şi fi dat seama ce se întâmplase, toate străzile erau ocupate de oamenii noştri. La un moment dat ne ivirăm într-o sală de bal şi arestarăm pe participanţi, tocmai atunci când petrecerea era în toi. Erau oameni foarte suspuşi, chiar şi un conte, fost favorit al Ţarului, se afle printre ei… Dragul meu Verodin, ce-ar fi să-i înhămăm la corabie? Dumneata, care ai fost pe vremuri burlaki. Trebuie să te bucuri nespus, gândindu-te la această privelişte. Pe de altă parte, ţi-ar fi şi de folos, căci dacă albii ar încerca să vă atace, i-aţi putea ameninţa cu împuşcarea prizonierilor.

Pe chipul aspru al generalului se întipări o expresie de bucurie diabolică. Omul acesta se transformase cu totul. Cu aceeaşi ardoare cu care înainte ocrotise pe nobili, căuta acum orice prilej să lovească în ei şi se bucura din inimă când atacurile sale izbuteau.

Boris Verodin încuviinţă din cap. N-avea ce pierde, dacă urma sfatul generalului.

Deodată, el simţi povara banilor pe cari îi luase prinţului şi celorlalţi jucători. Istorisi întâmplarea, apoi îşi goli buzunarele.

Aratcin zâmbi.

— Da. Bine ai făcut, Verodin, zise el. Avem doar nevoie de

bani.

Şi strânse mâna tânărului, care se depărtă în grabă spre a ajunge cât mai curând la ţărm, unde se afla corabia. Soarta alor lui îl îngrijora nespus.

21. O deşteptare înfiorătoare

Flăcările se înălţau spre cer. Tot satul ardea. Cât ai clipi, douăzeci, treizeci, sau poate şi mai multe căsuţe fuseseră cuprinse de foc.

Ţipete îngrozitoare sfâşiară tăcerea nopţii. Oamenii se năpusteau afară numai în cămaşă.

Dar nu apucau să facă nici câţiva paşi, căci lovituri cu patul puştii sau chiar împunsături cu baioneta, îi împingeau înapoi.

Căldura devenise de nesuferit. Deodată răsună ţipătul înfiorător al unei mame, care îşi ţinea copiii în braţe şi voia să iasă din casă. Baionetele n-o înspăimântară şi se avântă spre ele. Ameţită, cu strigătul de moarte pe buze, nenorocita fu îmbrâncită înapoi în casa care ardea.

Dincolo, un bătrân ieşi din casă, clătinându-se. Veşmintele-i erau cuprinse de flăcări. Moşneagul ridică mâinile implorator, dar un glonţ în cap puse capăt chinurilor sale şi spaimei nemărginite ce se oglindise în ochii săi.

Încordându-şi puterile, o fetiţă de vreo treisprezece ani se străduia să târască afară pe mama ei bolnavă, ca să nu fie arsă de vie. Glontele ucigător o nimeri în spate şi copila se prăbuşi peste cadavrul mamei sale. Grinzi arzânde le acoperiră.

Incendiatorii stăteau nemişcaţi în faţa caselor, cu chipurile luminate de văpaie. Dar aceşti oameni nu ştiau ce e mila. Semelov alerga încoace şi încolo, îşi încuraja oamenii, îi controla cu priviri de animal de pradă şi le aţâţa setea de sânge şi cruzime.

Prinţul Potcikev nu se mişcase de la locul său şi privea, cu o linişte desăvârşită, aceste scene înfiorătoare. Oare n-avea conştiinţă, nu simţea niciun pic de milă?

Prinţul părea încremenit în loc. Gândurile sale erau

îndreptate spre acela care îi răpise soţia.

În jertfele cruzimii sale, el zărea chipul lui Boris Verodin, pe care îl ura de moarte.

Sângeroasa faptă începuse abia de cinci minute, când Semelov se ivi înaintea prinţului. Lumina focului se răsfrângea pe chipul său, dându-i o înfăţişare demonică.

— Mai aveţi vreun ordin, Excelenţă? întrebă el, salutând.

— Douăzeci de oameni mă vor urmai porunci Potcikev, pornind spre căsuţa bătrânei Anuşca.

Oarba se trezise. Sărmana femeie nu vedea nimic. Dar auzi larma, strigătele de moarte ale nenorociţilor, trosnetul focului şi zgomotul grinzilor care se prăbuşeau. Simţi şi căldura flăcărilor, care pătrundea în colibă, cu toate că uşa era încuiată.

— Irina, copila mea, unde eşti? strigă ea, cuprinsă de spaimă.

Dar nimeni nu-i răspunse. Repetă chemarea, dar fără rezultat. O groază de nedescris puse stăpânire pe ea. Ce însemna asta? De ce nu dădea Irina niciun semn de viaţă?

— Irina! strigă oarba din răsputeri.

Însă totul fu zadarnic. Aşa fusese sortit – frumoasa fată dormea în patul prinţesei, în timp ce jos, în sat, bunica ei trecea prin clipe de groază.

Deodată uşa fu împinsă cu violenţă. Bătrâna nu se mişcă. Inima îi spunea că acela care se ivise în prag era un om rău. Ca mai toţi orbii avea celelalte simţuri foarte dezvoltate. Cei lipsiţi de vedere bănuiesc primejdia, simt ura şi dragostea.

Înfiorător, cu chipul luminat de flăcările caselor din vecinătate, prinţul Potcikev trecu pragul colibei, mergând în vârful picioarelor. Ţinea în mână revolverul. Voia să le surprindă în somn, voia... Cu o smucitură împinse uşa; turburarea nu-i dădu răgaz să-şi sfârşească gândul. Ameţit de ură, Potcikev era nerăbdător să vadă priveliştea care să-i dea satisfacţia dorită.

Dar în încăpere nu se afla nimeni. Lumina focului trecu prin fereastra mică în dormitorul unde Irina dormea de ani de zile şi unde petrecuse cele mai frumoase ceasuri din viaţa ei.

Cu buzele strânse, prinţul îşi aţinti privirea pe patul tinerei fete. Furia îl înăbuşea; ura îl făcea să tremure. Nimicind pe locuitorii satului, Potcikev nu-şi împlinise răzbunarea decât pe jumătate.

Soţul Nataşei părăsi încăperea. Tocmai trecea un soldat cu o făclie în mână, vrând să pună foc unei colibe din apropiere. Potcikev îi smulse torţa şi întorcându-se în căsuţă o aruncă în patul Irinei. Apoi ieşi afară, tropăind.

Anuşca rămăsese ca încremenită. Îşi dădea seama că se petrece ceva groaznic, dar nu putea să înţeleagă ce anume.

Când uşa se închise, oarba se ridică în capul oaselor. Deodată, un ţipăt sfâşietor izbucni din pieptul ei. În încăperea alăturată se auzea trosnetul caracteristic al focului. Bătrâna părea să ghicească totul şi un strigăt de ajutor îi scăpă de pe buze.

Încercă să se ridice cu totul din culcuşul ei, dar căzu îndărăt, fără vlagă.

Flăcările cotropitoare se întinseră asupra încăperii din faţă. Fumul şi văpaia înăbuşeau strigătele din ce în ce mai slabe ale nenorocitei femei.

Prinţul rămase afară până ce flăcările răzbiră prin acoperiş, apoi dădu pinteni calului, care porni în galop de-a lungul şoselei.

După câtva timp se întâlni din nou cu căpitanul Semelov.

— Poţi părăsi satul, căpitane! zise Potcikev. Înapoiaţi-vă la castel!

— Am înţeles, Excelenţă, răspunse „tiranul”.

Şi, în timp ce incendiatorii se depărtau, ultimele grinzi ale căsuţelor arzânde se prăbuşiră, îngropând sub ele tot ce mai era viu. Aproape jumătate din colibele satului căzuseră pradă flăcărilor.

După ce soldaţii se depărtaseră mult, locuitorii care fuseseră cruţaţi se încumetară să iasă lin locuinţele lor. Dar nu se mai putea salva nimic. Casele incendiate erau transformate în ruine, iar bieţii locuitorii zăceau sub grinzile prefăcute în cărbuni.

Prinţul porni călare spre castel. Voia, doar, să mai aibă o

scurtă convorbire cu socrul său, care încă nu ştia că fiica lui căzuse pradă flăcărilor împreună cu ticălosul acela de luntraş. Voia să se desfete la mâhnirea bătrânului.

Santinelele se dădură de o parte, cu teamă, din calea prinţului. Locuitorii se cutremurară, văzând că omul acesta îngrozitor se întorcea în castel. Rămăseseră treji toată noaptea, şi priviseră focul din sat şi bănuiau că această fărădelege fusese săvârşită din ordinul lui Potcikev.

Încăperile prinţului Gogineff se aflau în partea care nu dădea spre sat, astfel că bătrânul castelan nu ştia nimic din ceea ce se întâmplase. Toată noaptea stătuse acolo, gândindu-se cu durere la nefericita lui fiică.

Apariţia ginerelui său îl trezi din visare.

Prinţul Gogineff îmbătrânise într-o singură noapte mai mult ca alţii în ani de zile. El privi obosit şi nepăsător spre bărbatul care devenise soţul fiicei sale. Părea că Potcikev nici nu-l mai interesează.

— Nataşa trăieşte? întrebă el, reţinându-şi un oftat de durere.

— Da, zise Potcikev, aruncând o privire ciudată asupra socrului său, în timp ce o expresie de viclenie se întipări pe faţa lui.

Gogineff sări în sus; tremura din tot trupul.

— Nataşa trăieşte? strigă bătrânul prinţ. Copilul meu… e în viaţă?

— Da, e în viaţă, întări prinţul Potcikev, zâmbind batjocoritor.

Castelanul îl apucă de braţ, se aplecă spre dânsul şi strigă:

— N-ai, oare, niciun pic de milă? Vrei să te distrezi pe socoteala mea – nu vezi că mâhnirea m-a doborât aproape?

— Pe tine te-a doborât mâhnirea, iar pe mine m-a înnebunit ura, scrâşni ginerele său. Da, adăugă el, cu ochii lucind de sete de răzbunare, aş fi fost în stare să ucid pe oricine mi-ar fi ieşit în cale. Ah, cum şi-a bătut joc de mine!

Prinţul Gogineff clătină capul, nedumerit.

— Vorbeşte! stărui el, arzând de nerăbdare! Cât timp vrei să mă laşi în nesiguranţă?

— Vei afla totul, întreaga ruşine ce s-a abătut asupra familiilor noastre, strigă Potcikev, sălbatic. Ştii că fiica ta e o prostituată, ba, poate şi mai rău? Chiar în noaptea dinaintea nunţii, amantul ei mai era la dânsa. Haha, am un rival foarte distins, de care pot fi mândru! Nataşa s-a culcat cu un luntraş, cu Boris Verodin acela... Citeşte, ca să te încredinţezi şi tu. Dar să nu-ţi închipui cumva, că şi-a luat viaţa. Fiica ta a fugit cu el. Ah, ce mândru sunt de scumpa mea soţioară!

Prinţul Gogineff luă biletul, îl netezi şi parcurse cele câteva rânduri.

— Unde... ai găsit... asta? bâigui el.

— Ei, unde s-o fi găsit, dacă nu în dormitorul nevinovatei tale copile? Biletul era pe jos. Acum înţelegi de ce bănuiesc că au fugit împreună?

Bătrânul îşi lăsă capul pe piept, ca apăsat de o povară. Nu mai putea răspunde nimic. Ce ar fi putut spune acestui om, atât de adânc rănit în cinstea lui?

Prinţul Potcikev îi mai aruncă o privire plină de dispreţ, apoi se depărtă. Voia să plece imediat, împreună cu oamenii săi. N-avea niciun rost să mai rămână la castel. Dar, lucru ciudat: ceva îi atrăgea în încăperile prinţesei. Trebuia să se mai ducă o dată acolo.

Potcikev urcă treptele şi păşi în apartamentul Nataşei, unde aprinse lumina; deodată, un zgomot care venea din încăperea alăturată, unde se afla patul, îi atrase atenţia. Din câţiva paşi, prinţul ajunse la draperie şi o trase într-o parte. O făptură buimăcită de somn se ridică din pat, pe jumătate, şi se frecă la ochi.

— Irina, porumbiţa mea, dormi bine în patul prinţesei, murmură Saşa.

Deodată, bătrân se întoarse, înspăimântată. Somnul îi pieri cu totul şi începu să tremure ca varga. Mâinile vânjoase ale prinţului se încleştaseră în ceafa cameristei. Capul ei căzu într-o parte. Leşinase.

El o lăsă să cadă la pământ şi o împinse cu piciorul într-o parte, dispreţuitor. Abia acum privirile sale căzură pe chipul încântător al fetei din pat, care la început se uită la el buimăcită, dar apoi fu cuprinsă de o spaimă de moarte.

— Matuşca unde eşti? întrebă ea, tremurând.

— Deocamdată zgripţuroaica şi-a luat porţia, răspunse prinţul Potcikev, râzând cu răutate. Aşadar, mă voi bucura, totuşi de noaptea nunţii. Ha-ha, cine şi-ar fi închipuit una ca asta? O bucurie mai mare nici că mi-ai fi putut pregăti. Da, ai dreptate, în pat se doarme mult mai bine decât în culcuşul din odăiţa ta. Şi încă ce pat!

Irina îşi dădu seama dintr-odată de primejdia în care plutea. Sări din pat şi se retrase în colţul cel mai îndepărtat al încăperii. Înspăimântată de moarte, dar minunată în deznădejdea ei, ea ridică braţele spre apărare.

— Îndurare, domnule, fie-vă milă! se rugă ea. Vă asigur că nu m-aş fi culcat în patul acesta, dar mătuşa mea a stăruit atâta, susţinând că prinţesa… voiam să zic… prinţesa… n-o să… să se mai întoarcă… O, Excelenţă… îngăduiţi-mi să plec… vă rog să mă iertaţi… N-am să mai fac niciodată…

Ridicase braţele, uitând că sânii erau dezgoliţi, că faţa ei încântătoare aţâţa din ce în ce mai mult tulburarea prinţului. La aceasta se mai adăuga şi ura înverşunată împotriva omului care-i răpise soţia.

— Aş fi un prost, dacă te-aş lăsa să pleci, mititico, îi şuieră el în urechi. Tu nu-ţi dai seama cât eşti de încântătoare, cum poţi aprinde dorinţele unui bărbat. Vino, fii a mea. N-am vreme de pierdut. Dar, poate că după ce mă vei cunoaşte, vei primi să mă însoţeşti…

Întinse mâinile spre dânsa. Cuprinsă de groază, Irina scoase un ţipăt ascuţit care răsună prin castel.

22. Răzbunarea

Locuitorii satului rămaseră împietriţi în durerea şi deznădejdea lor. De la izbucnirea războiului şi în timpul tulburărilor care urmaseră, niciodată nu se abătuse asupra lor

o nenorocire atât de mare.

Sărmanii oameni încercară să salveze ce se mai putea salva. Dar totul fu în zadar. Strigăte de furie izbucniră din pieptul lor. Aceasta monstruoasă fărădelege trebuia răzbunată.

Dinspre câmp se apropie un grup de făpturi întunecate, care se opriră în mijlocul satului. Un furtun de apă, împins de rotile, se afla printre ele. Veniseră oamenii din satul apropiat, ca să stingă focul. Dar fuseseră prevăzători şi trimiseseră o iscoadă înainte.

Acesta le adusese vestea că focul era opera soldaţilor. Atunci îşi dădură seamă că n-ar fi putut face nimic. Mica ceată ar fi fost doborâtă în câteva clipe. Se opriseră şi priviseră, cu dinţii încleştaţi, cum se desăvârşea opera nimicitoare. Strigătele de moarte ale nenorociţilor oameni pătrundeau prin întuneric până la ei.

În cele din urmă, soldaţii se retraseră. Atunci salvatorii îşi dădură seama, cu groază, că orice ajutor era de prisos. Ridicară pumnii ameninţător spre castel şi scoaseră blesteme sălbatice. Astfel era aţâţată ura bieţilor ţărani ruşi, asupriţi de regimul despotic al Ţarului, înşelaţi de cei care le făgăduiseră vremuri mai bune şi care dovedeau acum că erau şi mai sălbatici decât foştii asupritori.

Ceainăria fusese cruţată. Bătrâna se ivi printre ţărani, aducându-le vestea că Boris Verodin fusese la dânsa. Ura sătenilor se îndreptă şi împotriva tânărului revoluţionar, căci se întrebau de ce îi părăsise.

Femeia privi în jurul ei, cu ochi scânteietori. Continuă, cu glasul răguşit de furie:

— Ştiţi cine poartă toată vina? Mişka Milevici, fiul starostelui.

Un strigăt de mânie izbucni din piepturile celor de faţă. Femeile nu se mai cunoşteau că erau femei. Fetele tinere fură cuprinse de o furie nemaipomenită.

Fiica fierarului sări pe furtun, ridică strigă braţele şi strigă cu glas ascuţit, tot ce-i venea la gură.

— Câinele ăsta, care s-a ţinut şi după mine, trebuie să

moară. Să punem mâna pe el şi să-l omorâm cu pietre. Urmaţi-mă, o să-l smulgem din patul lui cald, apoi o să-l omorâm în acelaşi chip în care au fost omorâte sărmanele noastre surori, bătrânii şi copiii.

Aceste cuvinte înflăcărară pe cei de faţă. Ele avura acelaşi efect ca şi scânteia într-un butoi cu pulbere.

— Da, da, să mergem la staroste! strigară, ţăranii, îndârjiţi.

— Câinele trebuie spânzurat, o să-l ardem de viu.

Şi, mulţimea înfuriată porni pe şosea spre locul unde se afla proprietatea starostelui. Câţiva oameni, care erau înarmaţi, o luară repede înainte. Fiul starostelui trebuia prins cu orice chip.

Mişka Milevici se afla cu tatăl său într-o încăpere mare din locuinţa lor. Amândoi văzuseră focul şi cum jumătate din sat era nimicit.

Mişka Milevici era alb la faţă. Ştia că nu va mai putea rămâne multă vreme în sat. Ei nu ascunse acest fapt tatălui său, însă nu-i spuse, că el era trădătorul.

Starostele ascunsese în pivniţă o ladă pe care o umpluse cu toţi banii ce-i avea, căci ştia că nu e iubit de săteni. Dacă s-ar fi întâmplat ca locuitorii satului să pună foc casei sale, bătrânul voia să aibă, cel puţin, aceşti bani, cu care să se poată stabili în altă parte, unde să trăiască liniştit.

O sumă destul de mare înmânase şi fiului liu, care urma să plece în oraşul apropiat a doua zi dis-de-dimineaţă, însoţit de un servitor. Dar Mişka Milevici nu putu să doarmă: somnul îi pierise.

Deodată, cei doi bărbaţi traseră cu urechea.

— Vin, murmură fiul, pălind şi mai tare şi încleştându-se de tatăl său.

Bătrânul încercă să-l liniştească.

— Fii cuminte, să vedem mai întâi despre ce e vorba, zise e.

Se ridică şi părăsi încăperea, urmat de Mişka. De spaimă, laşul tânăr ofta necontenit.

— Nu deschide, tată, se rugă el, văzând că părintele său dă

deoparte bârna grea de la uşă.

Dar starostele, nu se lăsă înduplecat. Deschise uşa şi privi afară, dar în clipa următoare fu izbit în piept cu patul puştii, astfel că se dădu înapoi, clătinându-se. Şi înainte de a-şi reveni din spaimă, patru oameni înarmaţi pătrunseră în casă. Fiul starostelui vru să fugă, dar fu prins de marginea hainei.

— Stai, câine, mai avem noi o socoteală! zise unul din bărbaţi.

— Ce căutaţi aici? întrebă starostele, reluându-şi aerul cutezător.

Era şi el tot atât de înspăimântat ca şi fiul său, dar se bizuia mult pe înrâurirea pe care o avea asupra oamenilor din sat.

— Ţine-ţi gura! se răsti cineva. Ne-ai chinuit destul, acum a venit rândul nostru. Hai, cară-te cât mai repede!

Mişka Milevici fusese îmbrâncii afară, în pumni. Trădătorul ştia că i-a sunat ceasul din urmă. Înspăimântat de moarte, din chipul său buhav dispăru orice picătură de sânge şi broboane de sudoare i se prelinseră pe obraji. Părul i se lipi pe frunte şi, în groaza sa, trădătorul îşi striga părintele în ajutor.

Un cerc strâns se formase în jurul lui; făcliile revoluţionarilor luminau feţele schimonosite ale femeilor.

Cea mai mare parte dintre răzvrătiţi pătrunseseră în casă şi priveau cu ochi lacomi în jurul lor. Câteva femei se năpustiră spre bufet şi-i smulseră uşile. Conţinutul lui era foarte ispititor. Bucăţi mari de friptură, cârnaţi şi brânzeturi scumpe se vedeau înăuntru. Cutii cu icre negre şi sardele fine, erau îngrămădite într-un colţ.

— Tii, că bine o mai duceau strigă fiica fierarului, o femeie înaltă, uscăţivă, cu părul negru şi nasul lat şi gros. Ochii-i străluceau de lăcomie şi ridicând poalele rochiei, vârî înăuntru bunătăţi, atât cât putea să ducă, fără să se sinchisească măcar că pulpele-i rămăseseră dezgolite.

Celelalte femei se năpustiră şi ele asupra mâncărurilor, smulgând cu lăcomie tot ce le cădea sub mână, însuşindu-şi chiar şi lucrurile cele mai nefolositoare. Apoi se ghemuiră la masă, acoperind cu mâinile bunătăţile şi uitându-se una la alta, cu ochii aprinşi.

Alte femei pătrunseră înăuntru şi începură să jefuiască locuinţa. Farfurii înflorate, pahare şlefuite tot felul de lucruri dispărură în şorţurile şi rochiile lor.

Răzbunarea trecuse pe planul al doilea. Bucuria că aceste obiecte, care nu se găseau decât în oraşe pot fi ale lor, luase cu totul minţile acestor femei nesăţioase. Suferinţele îndurate până atunci, mizeria în care trăiseră le răpise cu totul judecata, îmboldindu-le la fapte pe care orice om cu mintea întreagă nu le-ar săvârşi.

Mulţimea pătrunse în toate încăperile. Se găsi vin şi şampanie.

Un individ şchiop, care se uita chiorâş, cunoscut pretutindeni ca un om de nimic, se puse în fruntea răzvrătiţilor. Găsise o sabie veche, care aparţinuse pe vremuri vreunuia din jandarmii de sub comanda starostelui şi începu s-o învârtească în aer, aţâţând mulţimea. Paturile fură aruncate afară, pe fereastră, de unde copiii le târâră.

Cei care-l păzeau pe Mişka Milevici se împuţinară din ce în ce mai mult. În cele din urmă, nu se mai aflau lângă trădător decât două femei care îl ţineau de braţe, cu putere. Fiul starostelui se uita în jurul său şi nădejdea încolţi în sufletul lui.

— Daţi-mi drumul! şopti el, cu glas răguşit. Vă dau bani, bani mulţi, cu care o să vă faceţi case noi.

Femeile se priviră cu neîncredere, una pe cealaltă. Se şi gândeau să pună mâna pe banii acestui trădător. La urma urmei, n-aveau şi ele dreptul la pradă? De ce să tragă foloase numai ceilalţi?

Tocmai voiau să primească propunerea lui Mişka Milevici, când o fată frumoasă şi tânără, cu ochitori sclipitori, se ivi din întuneric.

— Ţineţi botul! se răsti ea la fiul starostelui. Pe banii tăi punem mâna oricum, însă tu trebuie să mori, căci ai pe cuget toate nelegiuirile înfăptuite de albi.

Apoi, întorcându-se spre casă, tânăra strigă:

— Vreţi să vă scape câinele? Ieşiţi afară din casă!

Femeile îşi făcură apariţia. Cuvintele fetei le amintiră de răzbunare. Adamovici, cizmarul şchiop şi saşiu, începu să

rotească sabia şi se năpusti afară. Smulse făclia din mâna unei femei şi o vârî trădătorului în faţă.

— Na, miroase, câine! strigă el.

Fiul starostelui fu târât la fântână. Pofta de pradă era satisfăcută. Cutii de icre negre, bucăţi de şuncă şi burdufuri de brânză se tăvăleau prin curte. Farfurii şi pahare căzură la pământ şi fură călcate în picioare. Vaze preţioase, care fuseseră podoabele gospodăriei starostelui, zburară în pereţii casei şi se sfărâmară.

Deasupra fântânii se aflau câteva grinzi care puteau alcătuiau un fel de spânzurătoare. Răzvrătiţii găsiseră în casă o frânghie de rufe şi făcură un laţ, pe care îl aruncară trădătorului peste cap. Adamovici îi desfăcu gulerul, dând dovadă de o dibăcie fără seamăn în această operaţie.

Starostele încercă să-şi salveze lucrurile, umblând prin casă din loc în loc printre femei şi implorându-le. N-aveau decât să-i ia merindele şi celelalte, dar numai să-i lase obiectele ce-i împodobiseră locuinţa. Dar femeile îl îmbrânciră şi-l trântiră la pământ.

Deodată auzi ţipătul fiului şi vru să iasă afară, dar se împiedică de o bătrână cu părul vâlvoi care avea în braţe draperiile de la fereastra uneia dintre odăi. Puse mâinile pe babă şi o trase înapoi, dar îşi dădu seama că fiecare femeie căra câte ceva din bogăţiile lui. Două dintre acestea îl îmbrânciră cu putere şi din nenorocire căzu la pământ lovindu-se destul de tare, în timp ce o alta dăduse foc perdelei de la fereastră. Se ridică şi se agăţă de perdeaua arzândă, în speranţa s-o stingă, dar focul se întindea cu repeziciune în toată încăperea, aşa că renunţă să mai stingă focul şi se năpusti afară, de unde ţipetele fiului său răsunară iarăşi.

Aruncând o privire deznădăjduită spre camerele în care flăcările se întindeau cu repeziciune, abandonă totul şi alergă în faţa casei. Ceata de la fântână era slab luminată. Vreo zece dintre femeile sălbăticite, ţineau în mână capătul frânghiei; ochii lor scânteiau de cruzime.

Obiectele furate zăceau sfărâmate pretutindeni; şi erau

călcate în picioare. Cizmarul cel şchiop agita sabia, în semn că execuţia poate să înceapă. Fiecare se înghesuia, vrând să ia parte la spectacol şi să tragă de frânghie. Cu toată greutatea trupului său, Mişka Milevici fu tras repede în sus, unde începu să se zvârcolească.

Nefericitul părinte îşi făcu loc prin mulţime, se agăţă de rochiile femeilor, izbi în dreapta şi în stânga, muşcă şi-şi înfipse unghiile în carnea călăilor.

Deodată, sabia grea a cizmarului se abătu pe capul său pleşuv. Bătrânul se prăbuşi la pământ în urletele sălbatice ale femeilor Curând după aceea, Mişka Milevici rămase nemişcat. Frânghia fu legată de coarba fântânii şi mulţimea privi cu desfătare trupul ţeapăn, luminat de flăcările făcliilor. Trădătorul îşi dăduse sufletul.

Cizmarul lăsă sabia în jos şi strigă:

— Sentinţa a fost executată. Acum daţi loc casei! Nu mai avem nevoie de staroste. Am pătimit destul din cauza lui.

Propunerea fu primită cu entuziasm. Strigăte puternice izbucniră şi braţele se ridicară ameninţătoare. Câteva bătrâne începură să ţopăie ca nişte posedate de draci şi bombardară casa cu lucrurile furate.

Flăcările ţâşniră prin ferestre. Perdelele şi draperiile fuseseră primele cuprinse de flăcări, apoi incendiul se întinsese asupra mobilei, a covoarelor, tapiţeriilor şi altor obiecte din cameră, şi cu mare repeziciune se întindea prin holuri de la o cameră la alta. Frumoasa casă a starostelui care dăinuise peste o sută de ani şi care trecuse prin mai multe etape de renovare şi îmbunătăţire îşi încheia în aceste clipe lunga sa existenţă.

Strigăte sălbatice de bucurie, murmure de satisfacţie, râsete încurajatoare răsunară din toate părţile, când flăcările ţâşniră pe fereastră şi se întinseră lacome de-a lungul pereţilor casei.

— Să mergem la castel! strigă deodată frumoasa fată cu ochi negri.

Era fiica văduvei Petrovici, constructorul de corăbii. Tatăl ei murise în războiul cu germanii. Tânăra nutrea o ură

înverşunată împotriva guvernului, căci starostele o condamnase o dată la patru săptămâni închisoare, pentru furt.

Strigătul Soniei fu repetat de mulţime. Castelul prinţului Gogineff deveni dintr-odată punctul de atracţie al tuturor. Ce mai aveau de pierdut aici? Nimic. Mişka Milevici atârna spânzurat deasupra fântânii; ticălosul căpătase răsplata trădării sale. Casa starostelui, unde fuseseră citaţi adeseori, sau chiar aduşi sub paza jandarmilor, era în flăcări. Lemnul uscat avea să fie mistuit până la capăt.

După câteva ceasuri, totul urma să dispară şi din impunătoarea clădire nu va mai rămâne decât ruine.

Mulţimea se depărtă, urlând. Strigătele lor se mai auziră multă vreme. Luminile făcliilor licăreau printre pomi. Şi, în misterul nopţii, casa starostelui ardea trosnind, într-un minunat joc de culori.

Flăcările luminau înfiorător trupul nemişcat al trădătorului şi razele lor pâlpâitoare alunecau deasupra starostelui, care zăcea la pământ. Din rana largă ce ajungea până la frunte, sângele picura pe pământul negru.

Era o imagine înfiorătoare, o imagine de pustiire şi groază, cu neputinţă de descris.

23. Moşierul misterios

Un bărbat, de vârstă mijlocie, călărea pe un armăsar iute, prin pădurea cufundată în noapte. Omul se aplecase mult deasupra grumazului animalului şi, din când în când, îl lovea uşor cu cravaşa sau plescăia din limbă, ca să-l îndemne să gonească şi mai repede.

Bărbatul acesta era proprietarul unei moşii, de vreo cinci sute de pogoane, care se afla chiar în inima pădurii. Văzuse cerul înroşit de foc şi pornise într-acolo spre a-şi da seama de cele ce se întâmplaseră. El se numea Vasilieff şi se bucura, în sat şi în împrejurimi, de o consideraţie deosebită.

Nimeni nu ştia de unde venise, nimeni nu-l cunoştea mai îndeaproape. Se ivise într-o bună zi, cumpărase de la un

bătrân ciudat această moşie sălbăticită şi, de atunci, locuia în casa din mijlocul pădurii împreună cu o bătrână servitoare şi soţul ei.

Proprietatea era întinsă. Dar Vasilieff nici nu se sinchisea de ea şi nici de numeroşii braconieri care se plimbau în voie pe domeniul său.

Moşierul nu înaintase niciodată starostelui vreo plângere pentru braconaj sau furt de lemne. De altfel, nici nu prea îi plăcea să se arate la lumina zilei. De cele mai multe ori Vasilieff călărea noaptea, când totul era cufundat în linişte.

Cu cât se apropia de locuinţa starostelui, cu atât chipul său distins devenea mai îngrijorat.

— Dumnezeule, dacă voi ajunge prea târziu, dacă oamenii aceştia înnebuniţi, cuprinşi de beţia măririi au şi săvârşit vreo faptă nelegiuită? murmură el.

Şi lovi din nou calul, care porni ca o săgeată.

Deodată pădurea se lumină, doar câţiva arbori mai împiedecau vederea spre proprietatea impunătoare a starostelui.

Vasilieff se făcu palid şi-şi struni calul. Casa starostelui stătea singuratică aici şi flăcările se înălţau spre cer. Scânteile ţâşneau din acoperişul arzând şi cădeau apoi la pământ, într-o jerbă luminoasă. Un câine se furişă, cu coada între picioare, în jurul casei incendiate, iar o pisică se chircise pe locul liber, viu luminat, din faţa clădirii şi privea cu ochii ţintă la văpaie.

Vasilieff sări de pe cal, adânc tulburat. Deodată privirile sale căzură pe omul care atârna în spânzurătoare. Se apropie repede de fântână şi desfăcu funia. Trupul lui Mişca Milevici căzu la pământ ca un sac.

Înfiorat, moşierul se aplecă deasupra trădătorului neînsufleţit.

— Aici nu se mai poate face nimic, şopti el.

Cu o mâhnire adâncă zugrăvită pe chipu-i fin, Vasilieff îşi împreună mâinile şi începu să se roage în linişte. Apoi privi în jurul său şi zări trupul starostelui. Rana nu mai sângera. Moşierul îşi închipui că şi bătrânul e mort.

— Încă o jertfă? murmură el. Popor înnebunit, n-ai văzut

destul sânge? Războiul nu v-a tămăduit încă? Vreţi să îngrămădiţi şi mai multe victime?

În această clipă, starostele se mişcă. Ciudatul străin se apleca asupra lui şi-l strigă pe nume.

Bătrânul deschise ochii şi privirile sale rătăcite se aţintiră pe Vasilieff.

— Cine a făptuit asta? întrebă acesta.

Starostele se strădui să-şi adune gândurile. Un geamăt ieşi de pe buzele sale, căci pierderea de sânge pe care o suferise îl slăbise grozav, totuşi, încercă să se ridice.

Şi, deodată zări trupul neînsufleţit al fiului său, ai cărui ochi sticloşi erau îndreptaţi spre cer.

— Fiul dumitale e mort. Am venit prea târziu; altminteri, poate aş mai fi izbutit să-l salvez, zise Vasilieff.

Bătrânul privi întunecat înaintea sa şi nu răspunse. Bârnele arse se prăbuşiră la pământ, trosnind.

Moşierul îl examină pe rănit, apoi aduse apă de la fântână, spălă rana şi bandajă cu o batistă capul nefericitului bătrân.

— Ştii ceva din cele ce s-au întâmplat, domnule staroste? întrebă Vasilieff.

Rănitul suspină din adânc. Văzu mistuindu-se ultimele rămăşiţe din casa lui şi cuvintele i se opriră în gâtlej.

Cuprins de nelinişte, moşierul îşi îndreptă privirile spre sat. Chipul său se posomorî, părea că ceva îl apăsa pe inimă.

— Ai fost în sat? se adresă el din nou bătrânului.

Acesta clătină capul:

— Nu, dar ei au venit încoace. Femeile păreau nişte hiene: ele mi-au ucis fiul, au pus foc casei, m-au sărăcit cu totul…

— Fapta sătenilor furioşi este de înţeles, răspunse moşierul, grav. Ţăranii au fost rău trataţi. Chiar dumneata, domnule staroste, n-ai fost dintre cei mai buni. Dar eu nu vreau să te judec – asta intră în căderea altora. Ştii cumva ce s-a petrecut în sat? Am zărit deasupra pădurii, în direcţia satului, flăcări mari ridicându-se spre cer…

— Nu ştiu ce s-a întâmplat acolo, răspunse bătrânul. Eu am căzut jertfă răzbunării lor, fără să mă ştiu vinovat cu ceva.

Vasilieff sări pe cal.

— Trebuie să mă duc în sat, zise el repede, frământat de griji. Cine ştie ce s-a petrecut acolo. Să dea Dumnezeu să nu aflu veşti rele. Domnule staroste, dacă nu te simţi în siguranţă aici, îţi pun la dispoziţie casa mea. Probabil să mă reîntorc numaidecât şi atunci te voi putea lua cu mine.

Bătrânul clătină capul şi arătă în direcţia grajdului care se profila pe cer la oarecare depărtare de casă.

— Mâine dimineaţă pornesc spre oraş, unde sunt în siguranţă, zise el. Fratele meu are acolo o prăvălie mare.

Apoi ridică mâna dreaptă spre cer şi adaugă, cu solemnitate:

— După cum sunt sigur că există un Dumnezeu în cer, tot atât de sigur sunt că vinovăţii îşi vor lua pedeapsa.

Moşierul ridică din umeri. Îşi dădea seama că orice împotrivire ar fi fost zadarnică. Ceea ce ştia toată lumea, starostele nu putea să înţeleagă.

În oraşe, puterea era în mâinile republicanilor. Dar marele imperiu rusesc se alcătuia din sate, pe care agitatorii le colindau, predicând o nouă religie, o religie a urii şi a distrugerii. Şi această nouă învăţătură o încununau cu mirajul libertăţii şi al fraternităţii. Nimeni nu trebuia favorizat, nimeni n-avea să fie mai bogat decât celălalt – acesta era un refren pe care mujicul rus îl asculta cu plăcere, şi care-l vrăjea.

Situaţia guvernului republican era primejduită. Dacă nu izbutea să facă ordine în ţară atunci era nevoit să se retragă. Milioanele de prizonieri şi soldaţi întorşi din război, constituiau o veşnică ameninţare pentru guvern. Oamenii n-aveau nicio ocupaţie, căci industria şi comerţul fuseseră distruse.

Calul moşierului gonea ca vântul. Cu cât se apropia de sat, Vasilieff devenea mai neliniştit.

În cele din urmă văzu ruinele fumegânde şi-şi dădu seama că soldaţii pustiiseră satul. Cuprins de groază, descălecă şi, luând calul de căpăstru, porni prin satul tăcut, cufundat în beznă, unde moartea avusese o recoltă atât de îmbelşugată.

Glasuri numeroase răsunau dinspre ţărm. Era mulţimea răzvrătită, care se adunase acolo. Deodată, Vasilieff se opri înaintea căsuţei dărâmate care aparţinuse Anuşcăi Verodin.

— Aşadar, tot am venit prea târziu, murmură el.

Privi întunecat la mormanul de ruine, apoi un gând îi lumină mintea.

— Trebuie să se fi salvat, îşi zise el.

Şi, deodată, moşierul deveni foarte tulburat.

— Da, au părăsit casa cuprinsă de flăcări, urmă dânsul. Trebuie să le caut şi să le ofer ocrotirea mea.

Îşi trecu mâna peste ochi şi continuă:

— Irina e o fată deşteaptă... nu se poate să fi căzut pradă flăcărilor... trebuie s-o găsesc undeva în sat.

Sări din nou în şa şi porni mai departe. Deodată se văzu în mijlocul mulţimii care se adunase pe ţărmul fluviului şi arunca priviri duşmănoase spre castelul prinţului Gogineff. Dorinţele lor se puteau citi pe chipurile schimonosite de ură.

Incendierea casei starostelui fusese pentru oi o adevărată sărbătoare. Dar să dea pradă flăcărilor acest mândru castel, însemna ceva nespus de îmbietor. Niciunul dintre ei nu aruncase vreodată măcar o privire în minunatele încăperi. Doar Irina, nepoata bătrânei Anuşca, povestise despre ele. În copilăria ei, tânăra fusese adesea pe la castel şi le vorbise de paturi aurite, de tapete albastre ca cerul, împodobite cu aur curat şi pietre preţioase, de perdele din stofe scumpe, de pereţi din oglindă şi duşumele netede ca o pojghiţă de gheaţă.

În bucătăria cea mare a castelului se frigeau zilnic porci şi berbeci întregi, câinii erau hrăniţi cu bucăţi de muşchi, iar măruntaiele se aruncau în Volga, de unde burlakii le pescuiau ca să-şi facă mâncare.

Tot în castel se afla şi minunata prinţesă pe care înainte cu o zi preotul o cununase cu prinţul Potcikev, tiranul care le pustiise satul. De altfel, ea nu le făcuse nimic, ci îi privise doar, uimită, când venise şi ea o singura dată în sat. Însă Nataşa era frumoasă şi bogată, era fiica unui nobil şi de aceea trebuiau s-o urască.

Privirile femeilor, sălbăticite, deveneau din ce în ce mai aprinse, mai lacome.

— Dacă ne-am încumeta să pornim spre castel? propuse

cineva. Poate că soldaţii au plecat?

Cizmarul cel şchiop agită sabia.

— Trebuie să încercăm, zise el. Vom căuta să fim cât se poate de liniştiţi. Cine mă urmează sus?

La început nu se alăturară decât vreo douăzeci de femei, care erau dornice de o nouă devastare. Apoi, însă, veniră din ce în ce mai multe.

Tocmai se pregăteau să pornească, în clipa când Vasilieff se ivi printre ei.

— Bună seara, zise el liniştit şi prietenos. După cum văd, vreţi să porniţi spre castel. Aceasta, însă, e o dorinţă foarte primejdioasă, care poate să aibă urmări proaste pentru voi. Nu vă sunt de ajuns nenorocirile prin care aţi trecut?

Cuvintele sale fură luate în seamă. Nimeni nu se încumetă să i se împotrivească.

Atunci Sonia Petrovici se apropie de el şi-l măsură cu priviri ameninţătoare.

— Domnule Vasilieff, vrei să iei sub ocrotirea dumitale pe cei din castel? făcu tânăra fată.

Moşierul clătină capul.

— Mă gândesc întâi la voi, răspunse el, dojenitor. Spuneţi-mi şi mie ce s-a întâmplat. Am văzut arzând casa starostelui şi colibele din sat transformate în ruine. Cine a făcut asta?

— Prinţul care s-a căsătorit cu prinţesa Nataşa, strigă o femeie. A poruncit soldaţilor săi să dea foc caselor şi cei care se aflau înăuntru au căzut şi ei pradă flăcărilor.

Moşierul păli. Se îndoia de adevărul celor spuse, căci nu-i venea să creadă că un om ar fi în stare să dea dovadă de atâta cruzime.

— Socot că vă înşelaţi, zise el, neliniştit. Desigur că nimeni n-a fost ars de viu.

Un râs batjocoritor, care te umplea de groază, îi răspunse:

— Du-te şi adună oasele carbonizate ale nenorociţilor. Călăii s-au folosit de baionete ca să-i împingă îndărăt în casele cuprinse de flăcările nimicitoare.

— E groaznic! murmură Vasilieff, întorcându-şi faţa.

Dacă lucrurile stăteau într-adevăr aşa cum susţineau

oamenii, atunci nu mai încăpea îndoială că şi Anuşca fusese nimicită de flăcări. Inima ameninţa să i se oprească în loc, gândindu-se că şi Irina ar fi putut avea acelaşi sfârşit.

Dar căută să-şi păstreze sângele rece.

— Ce s-a întâmplat cu mama Anuşca şi Irina? întrebă el, uitându-se de la unul la altul.

— Nu le-a văzut nimeni, răspunse Sonia Petrovici. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu cele două femei. Poate… că soldaţii au luat-o pe Irina cu ei.

Izbucni într-un râs tăios, apoi urmă:

— Au nevoie de iubite, în meseria lor grozavă. Nu m-aş mira deloc, dacă Irina ar fi găsită printre ei.

Vasilieff îşi duse mâna la frunte, căci fusese cuprins de un acces de slăbiciune. Dar îşi reveni repede. Nu-i era îngăduit să ţină seamă de propria lui durere, de grija pentru soarta nefericitelor femei. Acum trebuia, înainte de toate, să împiedece o nouă vărsare de sânge.

— Unde sunt bărbaţii voştri? întrebă el, privind spre femei.

— Luptă în armata roşie. Bine că n-au fost aici, altminteri i-ar fi ucis până la cel din urmă.

Moşierul rămase pe gânduri. Ar fi fost o adevărată nenorocire dacă mulţimea întărâtată pătrundea în castel în această noapte. Dacă soldaţii, sau cel puţin o parte din ei, se mai aflau acolo, atunci femeile erau sortite pieirii.

Pe de altă parte, locatarilor castelului nu le va merge bine dacă soldaţii plecaseră. Îndârjirea şi ura îndemnase pe oameni la fapte necugetate. Nu se putea prevedea ce vor întreprinde.

Aşadar, Vasilieff trebuia să împiedece cu orice chip pătrunderea în castel. În cele din urmă, i se păru că găsise mijlocul trebuincios.

— Ascultaţi-mă, oameni buni, începu el. Astăzi au pierit destui dintre voi. Vreţi să cădeţi cu toţii jertfă soldaţilor şi revoluţiei? Ce rost ar avea moartea voastră?

— Asupritorii trebuie să piară! strigă Sonia Petrovici, cu ochii scânteietori.

Vasilieff nu ţinu seamă de vorbele ei.

— Vă fac o propunere, urmă el. Mă duc singur sus, la castel. Las aici calul. Nu mi-e teamă; dacă nu mă mai întorc, atunci puteţi fi siguri că am fost reţinut acolo. Voi, însă, veţi fi salvaţi. Dacă mă înapoiez, înseamnă că soldaţii au plecat şi nimic nu vă stă în cale să porniţi spre castel. Vă convine?

Oamenii se sfătuiră. Cizmarul şi câţiva bătrâni erau împotrivă, bănuind că această propunere ascunde vreo viclenie. În schimb, Vasilieff se bucura de încrederea femeilor. Se ştia că el fusese totdeauna de partea poporului.

Aşadar, propunerea lui fu primită. Moşierul îşi luă rămas bun şi porni pe drumul ce ducea la castel. Inima-i bătea cu putere când ajunse în apropierea acestuia.

Între timp, grija pentru soarta Irinei devenise din ce în ce mai puternică. O va regăsi el oare? Ah, poate că Saşa, mătuşa ei, ştia ceva despre soarta copilei.

Deodată tresări, căci un strigăt aspru răsună în întuneric.

— Stai, încotro?

Vasilieff nu-şi pierdu cumpătul.

— Trebuie să duc castelanului o veste însemnată, răspunse el, cu hotărâre.

Siguranţa cu care vorbise, demnitatea înfăţişării sale, nu rămaseră fără efect asupra santinelei.

— Ce veste anume? întrebă soldatul.

Moşierul începu să râdă.

— Ei asta-i, doar n-ai să-mi ceri să-ţi destăinuiesc secrete de ordin militar, zise el, ocolind răspunsul.

— Atunci trebuie să te pun în legătură cu comandantul, explică santinela.

— Cu Prinţul Nicolai Potcikev? întrebă Vasilieff, cu o strălucire ciudată în ochi.

— Da, căci mai e aici.

— Bine, mă voi adresa prinţului.

Soldatul îl lăsă să treacă şi moşierul păşi pe treptele ce duceau în castel. Clădirea era cufundată în linişte. Doar dindărătul câtorva uşi de la parter se auzeau glasuri omeneşti. Erau soldaţii.

Vasilieff ajunse la capătul scării şi rămase nehotărât. Unde

să dea de Saşa? Se afla ea în acest cat sau în cel superior?

Deodată, un strigat sălbatic răsună de sus.

— Sfinte Dumnezeule, glasul acesta! murmură Vasilieff, cuprins de o mare tulburare. Asta poate fi numai Irina… pentru Dumnezeu, ea este… nu se poate să mă fi înşelat.

Moşierul porni ca o furtună pe trepte în sus. Strigătele de ajutor deveneau din ce în ce mai slabe. În cele din urmă, ajunse la uşa care dădea în apartamentul prinţesei, o deschise cu violenţă şi trecu pragul.

Rămase o clipa locului, apoi îşi dădu seama de situaţie. Nu putea să facă legătura dintre fapte, dar un singur lucru ştia bine: Irina se afla în mare primejdie. Tânăra fată se lupta deznădăjduită cu un bărbat în uniformă, dar puterile ei slăbeau mereu.

Dintr-o săritură, Vasilieff se afla lângă draperie, înşfăcă pe agresor şi-l trase înapoi, dar în clipa următoare scoase un strigăt de uimire.

Cei doi bărbaţi se priveau ţintă. Irina îşi ascunsese faţa în palme şi începu să plângă.

Prinţul Nicolai Potcikev îşi retrăsese mâna cu care încleştase arma. Era ca paralizat şi abia mai răsufla, iar ochii săi negri se aţinteau pe bărbatul dinaintea lui.

— Tu, Vasilieff? murmură el, apoi: Trăieşti?

— După cum vezi, răspunse moşierul, batjocoritor. Da, trăiesc, şi, dacă nu mă înşel, am sosit tocmai la timp… ca să împiedec o ticăloşie.

Prinţul Potcikev răsuflă cu greutate şi ochii-i scânteiau. Mâna lui se mişcă, părând că vrea să apuce arma.

— Îţi cedez terenul, răspunse el, apoi, înălţând din umeri: Poate că te vei distra cu păpuşica asta.

Şi adăugă, râzând batjocoritor:

— Îţi doresc petrecere frumoasă!

Moşierul nu fusese văzut niciodată cu astfel de înfăţişare. El luă o ţinută mândră şi zise, arătând spre uşă, cu un gest plin de demnitate:

— Pleacă, ticălosule. N-am ce să răspund la cuvintele tale. Ele sunt vrednice de un om ca tine.

Şi, lucru ciudat, trufaşul şi puternicul prinţ Potcikev se depărtă fără să mai scoată o vorbă, închise uşa după el şi se opri apoi o clipă locului. Chipul său mândru era schimonosit şi ochii-i scânteiau de cruzime, furie şi ură nemărginită.

După aceea, cobori treptele cât putu de repede; rămase o clipă înaintea unei uşi, apoi strigă, cu glas răguşit:

— Domnule căpitan Semelov.

Uşa se deschise şi „tiranul” se ivi, buimăcit de somn. Însă luă imediat o atitudine servilă şi zise:

— Excelenţa, porunciţi…

Prinţul Potcikev trecu pragul.

24. Salvatorul misterios

Irina îşi ascunsese în mâini faţa roşie de ruşine.

Lacrimi îi şiroiau pe obraji şi buzele îi tremurau de durere stăpânită. Nici nu se încumeta, măcar, să privească în ochi pe acela care o salvase.

— Cum ai ajuns aici, Irina? întrebă Vasilieff, cu glas nespus de blând. Poţi avea încredere în mine.

— Eu… eu m-am culcat în această încăpere, din îndemnul Saşei, bâigui fata. Apoi, am adormit şi… când m-am trezit… el era aici. O! Dumnezeule, mi-e ruşine… domnule Vasilieff!

Şi izbucni iar în plâns.

Moşierul se apropie de ea şi-i mângâie părul auriu.

— A fost o nebunie ceea ce ai făcut, răspunse el. Dar ce o fi îndemnat-o pe Saşa la asta?

Irina privi în jurul ei. Bătrâna cameristă nu se zărea nicăieri. Ea îşi revenise repede în fire şi părăsise încăperea. Fusese destul de laşă, ca s-o lase pe Irina în voia sorţii şi se mângâia cu gândul că nu-i putea veni în ajutor, căci nu era decât o biată femeie, lipsită de putere. Acum, bătrâna se ivi din nou în cameră. Îl cunoştea pe Vasilieff şi ştia că e foarte iubit. Dar ceea ce o uimise, era faptul că moşierul avea o înrâurire atât de mare asupra prinţului Potcikev.

Saşa păşi înăuntru şi făcu o plecăciune plină de umilinţă. Vasilieff o privi întunecat.

— Ce te-a îndemnat s-o expui pe Irina unei astfel de primejdii? întrebă el cu asprime.

Saşa încercă să se apere. Ea povesti cum se întâmplase totul şi susţinu că nu bănuise că prinţul se va înapoia la castel.

— Aşadar, nu ştii nici ce s-a petrecut în sat? întrebă moşierul, grav.

— Nu… dar ce s-a întâmplat? zise bătrâna, neliniştită.

Dar Irina scosese un ţipăt şi privi cu ochii holbaţi la salvatorul ei.

— Jumătate din sat a fost mistuit de flăcări, răspunse Vasilieff, cu tristeţe.

— Jumătate din sat? murmură Saşa, îngrozită. Şi eu n-am văzut nimic.

Moşierul clătină capul, posomorât. Apoi puse braţul pe umărul Irinei.

— Linişteşte-te, copila mea, trebuie să îndurăm orice durere pe care soarta ne-o hărăzeşte.

Îi mângâie părul cu blândeţe şi o privi plin de duioşie. Şi în timp ce Irina plângea sfâşietor, moşierul continuă să povestească:

— Da, satul a fost cuprins de flăcări. După câte am putut afla de la locuitorii rămaşi în viaţă, prinţul Potcikev a fost acela care a dat poruncă să se săvârşească această fărădelege. Într-o bună zi va avea să dea socoteală unui judecător mai înalt pentru toate aceste ticăloşii. Din nefericire, şi casa voastră a fost mistuită de foc, draga mea copilă. Nu ştiu ce s-a făcut cu mama Anuşca, dar după cât se pare, a pierit şi ea în flăcări.

— Sora mea a fost arsă de vie… arsă de vie, din ordinul acestui tiran? murmură Saşa, înfiorată, şi strânse pumnii.

— Sărmana mea bunică! Merita ea, oare, un sfârşit atât de groaznic? bâigui Irina, care nu se mai putea linişti.

— Mi s-a spus că femeile şi copii care au vrut să se salveze din casele cuprinse de flăcări, au fost împinşi îndărăt de către soldaţi, urmă Vasilieff.

— O, e îngrozitor! exclamă frumoasa dar nenorocita fată.

Ce o să zică Boris când nu va mai găsi în viaţă pe mama Anuşca, când va afla ce soartă a avut?

— Boris e fratele tău, Irina? întrebă moşierul.

— E fiul adoptiv al mamei Anuşca, răspunse fata, printre lacrimi.

— A fost în Siberia?

— Da, răspunse în locul ei, Saşa. Prinţul să se păzească de el, căci Boris se va răzbuna pentru această faptă sălbatică.

— Am auzit adesea despre dânsul, urmă Vasilieff, dus pe gânduri, dar nu l-am văzut niciodată.

— Asta nu-i de mirare, replică bătrâna cameristă. Boris a luat parte la război chiar de la începutul lui. Apoi a fost deportat în Siberia. Vina o poartă tot prinţul Potcikev – blestemat să fie! Însă Boris a izbutit să fugă şi, după un drum primejdios, a reuşit să ajungă aici, unde a pornit lupta împotriva asupritorilor.

Vasilieff oftă:

— Da, Saşa, s-au făcut multe nedreptăţi, dar mă îndoiesc dacă învăţătura cea nouă este cea mai bună. Şi ea predică violenţa; vrea să distrugă totul. Dacă izbuteşte să se impună, atunci sărmana noastră ţară se va transforma într-un cimitir imens.

— N-o să ne înţelegem niciodată asupra acestui lucru, domnule Vasilieff, răspunse bătrâna.

— Mai târziu ai să-ţi dai seama că am avut dreptate, reluă moşierul, ridicând din umeri.

— Şi, acum, ce mă fac eu? întrebă Irina, pe care această convorbire n-o interesa de fel. Am rămas singură pe lume… singură, singurică.

— Dar mă ai pe mine, inimioara mea, zise Saşa, cu duioşie. N-avea grijă, nu te las eu!

— Nici eu, Irino, interveni repede Vasilieff. Nu ştii ce am hotărât cu bunica ta, când mai era în viaţă. I-am făgăduit că voi avea grijă de tine şi îmi voi ţine făgăduiala. Vrei să vii cu mine şi să te stabileşti în casa mea? Am să veghez asupră-ţi şi-ţi voi purta de grijă ca un adevărat părinte.

Irina rămase surprinsă. Privi nehotărâtă pe misteriosul

bărbat care se bucura de un respect atât de mare printre locuitorii din împrejurimi. Tânăra se simţea atrasă către dânsul. Ochii săi mari, poruncitori, insuflau încredere. Înfăţişarea lui distinsă, felul lui de a fi, trădau pe omul nobil. Irina cunoştea destul de bine oamenii, pentru a-şi da seama că moşierul nu era în stare să mintă sau să înşele pe cineva. Mai şovăi câteva clipe, apoi zise, cu un suspin de uşurare:

— Da, domnule Vasilieff, mă bucur că vrei să mă iei cu dumneata.

Şi, deoarece mâhnirea o cuprinse din nou, tânăra fată se apropie de el şi, suspinând, îşi lăsă capul pe pieptul lui.

— Atunci trebuie să pornim, o zori moşierul. N-avem timp de pierdut. În curând vor avea loc în acest ţinut lupte grele. Cine ştie ce se va întâmpla cu locuitorii castelului! De aceea, te rog şi pe dumneata, Saşa, să ne însoţeşti.

Dar bătrâna clătină capul.

— Deocamdată trebuie să mai rămân aici, răspunse ea, cu încăpăţânare. Cât despre mine, n-aveţi ce să vă îngrijoraţi. Voi şti eu să mă apăr. Iar dacă voi vedea că nu ies la capăt, am să mă folosesc de binevoitoarea dumneavoastră propunere.

— Bine, fă cum vrei, zise moşierul. Acum, Irina, îmbracă-te cât mai repede; în casa asta nu ne poate aştepta decât nenorocirea.

Zicând acestea, se retrase şi, după un sfert de ceas, tânăra se afla înaintea lui, îmbrăcată băieţeşte. Moşierul rămase surprins văzând-o în această travestire, dar Saşa îl lămuri repede.

Apoi misteriosul bărbat coborî treptele cu frumoasa fată; Saşa îi însoţi până la capătul scării, apoi îşi luă rămas bun, murmurând îngrijorată:

— Ah, dacă aş şti că ajungeţi cu bine la poalele muntelui!

Vasilieff îşi trecu braţul pe după mijlocul Irinei, ca şi cum ar fi vrut s-o apere. Pe chipul său era întipărită o hotărâre neclintită. Astfel ajunseră înaintea încăperilor, unde erau adăpostiţi soldaţii.

Cei doi îşi iuţiră paşii. Când ajunseră la portalul cel mare, o

uşă se deschise şi prinţul Potcikev se ivi în prag. Dânsul se întoarse spre un bărbat care se afla îndărătul lui, în întuneric. Era căpitanul Semelov, tiranul.

— Iată-l colo, grăbeşte-te! zise Potcikev, plin de ură. Însă fii cu băgare de seamă! Poţi să-l răneşti, dar vreau să-l am viu în mână. În niciun caz nu trebuie să moară. Cu fata o scoateţi repede la capăt. După cum văd, a îmbrăcat haine bărbăteşti.

Căpitanul Semelov rânji cu răutate. În ochii săi se aprinse o strălucire ciudată. El părăsi încăperea, intră într-o cameră alăturată şi-şi luă şase soldaţi din batalionul lui. Însoţit de aceştia, Semelov ieşi repede din castel.

Nu trecuseră nici trei minute, de când moşierul şi Irina porniseră spre poalele muntelui. Vasilieff fu nevoit să se lase mai mult condus de tânăra fată, căci ea cunoştea drumul mai bine. Cât despre el, aceasta era prima dată când vizita castelul.

Deodată, cei doi se opriră şi traseră cu urechea.

— Parcă vine cineva în urma noastră, zise Irina, cuprinsă de teamă.

Însoţitorul ei clătină capul.

— Fii liniştită, copila mea, zise el. Cine ar putea să fie? Cel mult, locuitorii satului, care voiau să atace castelul. Cu mare greutate am izbutit să-i reţin de la hotărârea lor, dându-mi seama că asta n-ar fi decât o continuare a măcelului. Oamenii cred că prinţul a părăsit castelul, împreună cu soldaţii săi, dar se înşală, şi această eroare poate să-i coste viaţa, dacă nu renunţă la planul lor nebunesc.

— Totuşi, vine cineva în urma noastră, căci am auzit scrâşnetul pietrelor, stărui Irina.

Vasilieff, însă, era atent la alt zgomot, care venea de jos. Se părea că un mare număr de oameni se aflau în imediată apropiere şi-şi dădeau silinţa să facă zgomot cât mai puţin. Ciulind urechile, moşierul auzi zăngănit de arme. Aşadar, nu se înşelase. Vasilieff încercă să străbată întunericul cu privirea.

Deodată, un brâu de lumină ţâşni dindărătul său, învăluindu-l atât pe el cât şi pe însoţitoarea lui. Câteva făpturi

se apropiară.

— Predaţi-vă! porunci un glas. Nicio mişcare, altminteri vă împuşc.

Vasilieff fu străbătut de un fior de spaimă.

Dar nu se îngrozea atât pentru el cât pentru tânăra lui însoţitoare.

— Fugi, Irina, copila mea! îi şopti el.

Fata rămăsese ca încremenită. Membrele îi erau grele ca plumbul. Scoase un ţipăt şi se prăbuşi la pământ, cuprinsă de un leşin binefăcător.

Ea nu mai auzi împuşcăturile şi nu văzu cum Vasilieff scoase un revolver din buzunar şi răspunse şi el cu gloanţe. Nu-l văzu nici când aruncă revolverul în aer şi se clătină pe picioare.

Apoi, zgomotul de glasuri se apropie repede dinspre cealaltă parte şi agresorii se retraseră spre castel căci nenumăraţi oameni, înarmaţi cu baionete, săbii şi revolvere, năvăliră din toate părţile. Aceştia păreau foarte cutezători şi aveau insignele armatei roşii. Scoţând răcnete sălbatice, mulţimea se năpusti înainte.

25. Răzbunarea bătrânei

În vremea asta, prinţesa Nataşa zăcea nemişcată, cu ochii închişi, în apartamentul răposatei sale mame. Tânăra fusese multă vreme lipsită de cunoştinţă.

Deodată deschise ochii, speriată de o larmă provocată de împuşcături, strigăte şi zăngănit de arme.

Prinţesa se simţea rău şi nu ştia ce se întâmplase. Gândurile îi reveniră în minte încetul cu încetul.

Se ridică puţin şi privirile îi căzură pe fiola cu otravă; un şiroi de lacrimi îi scăldă obrajii. Acum înţelese totul. Grozăvia situaţiei în care se afla, o hotărâse să-şi pună capăt zilelor.

Şi, totuşi, mai trăia? Cum să-şi explice asta? Cu mâinile tremurând, luă fiola şi se ridică. O rază slabă, care se strecura printre perdele, lumină o pată întunecată pe covor.

Clătinându-se, ea se îndreptă spre comutator şi-l răsuci.

Fiola era goală; conţinutul ei se vărsase în întregime pe covor.

Prinţesa îşi aminti că apropiase fiola de buze şi că simţise chiar un gust rău pe limbă. Îşi dădu seama că nu băuse o cantitate îndestulătoare de otravă.

Dar nefericita fata nu se bucură ca rămăsese în viaţă. Deznădejdea şi amărăciunea puseră stăpânire pe ea. Deodată, fu străbătută de un fior de groază. Era doar soţia prinţului Potcikev, îşi dăduse consimţimântul înaintea preotului. Era soţia acestui om nemilos, înfiorător, care îi insufla o teamă de moarte. Nu exista, oare, nicio scăpare din această situaţie deznădăjduită?

Trase cu urechea la zgomotul de afară; strigăte sălbatice răsunau în apropierea castelului. Chiar în clădire domnea o agitaţie, al cărei rost nu-l putea înţelege.

Larma se apropia din ce în ce mai mult. Nataşa îşi duse mâna la inimă, care zvâcnea cu patere. Acum se desluşeau strigăte izolate. Fusese atacat castelul? Cel puţin aşa se părea.

Privirile ei căzură asupra oglinzii şi, astfel, observă că mai purta rochia de mireasă, în care voise să se despartă de această lume.

Un zâmbet de fericire lumină chipul ei minunat. Închise ochii şi gândurile i se îndreptară spre iubitul ei.

— Boris, unde eşti? murmură dânsa. De ce m-ai părăsit? De ce m-ai lăsat singură în durerea mea? Nu mă mai iubeşti? Nu mi-ai jurat de mii de ori, în noaptea aceea plină de voluptate, că mă iubeşti, că inima ta îmi aparţine? Şi, totuşi, ai avut cruzimea să mă părăseşti şi să-mi scrii cuvinte atât de asprei Ah, Boris, mă topesc de dorul tău!

Îşi ascunse faţa în mâini şi izbucni într-un plâns amar.

Deodată, un gând îi fulgeră prin minte. Îşi şterse lacrimile şi trase cu urechea la zgomotul luptei, care se mai potolise. Se gândi că, poate, iubitul ei se afla în drum spre castel, împreună cu tovarăşii săi. În naivitatea ei, acest lucru o bucura, fără să-şi dea seama că el însemna propria ei pierzanie.

Ea nu ştia că cele două tabere în luptă, se duşmăneau de

moarte; nu ştia că revoluţionarii voiau să se răzbune cu cruzime împotriva prinţului Potcikev şi a sângeroşilor săi tovarăşi, pentru înfiorătoarea nelegiuire pe care aceştia o făptuiseră asupra locuitorilor satului.

Nataşa se îndreptă spre uşă. Gândul că, poate, în curând îşi va revedea iubitul, o bucura nespus şi-i dădea curaj. Voia să nu-l mai vadă niciodată pe Potcikev, să nu se mai întâlnească niciodată cu el. Cei drept, preotul binecuvântase căsătoria ei cu prinţul, dar putea să aibă valoare un asemenea legământ? Putea Domnul să îngăduie ca sfânta taină a căsătoriei să fie astfel pângărită? Şi, era într-adevăr o pângărire, căci oameni care nu se iubeau, nu trebuiau siliţi să păşească în faţa altarului.

Prinţesa deschise uşa. Totul era cufundat în linişte. Urcă treptele, apoi coborî de cealaltă parte a scării, pentru a se îndrepta spre dormitorul ei. Voia să vorbească cu Saşa, voia să audă din gura ei ce se petrecuse între timp. Nataşa nu ştia nici măcar câtă vreme zăcuse fără cunoştinţă în apartamentul răposatei sale mame.

Cu inima zvâcnind, ea apăsă pe clanţă. Tocmai voia să împingă uşa, când aceasta se deschise dinăuntru. Tânăra prinţesă se rezemă de zid.

Prinţul Potcikev urmărise plecarea căpitanului Semelov şi a oamenilor săi.

— Trăieşte… cum e cu putinţă, oare? murmură el. Nimeni nu ştie ceva despre asta? Pare de necrezut! Cum a ajuns în ţinutul ăsta şi ce face aici?

Prinţul se gândea la moşierul Vasilieff, a cărui apariţie îl uimise peste măsură.

Dar şi alte gânduri îl preocupau.

— Trebuie să dispară, să dispară fără urmă, căci ivirea lui aici poate avea urmări neînchipuit de rele, îşi zise el. Însă nu trebuie să-l ucid, căci cu ajutorul lui aş putea să ajung şi mai departe. Se cere să fiu cu ochii şi urechile deschise, căci astăzi vântul politic bate când într-o direcţie, când într-alta.

Deodată prinţul Potcikev ciuli urechile, atras de zgomotul

unor împuşcături.

— Drace, ce-i asta? murmură el, speriat. Să-l fi împuşcat, totuşi?

Dar abia îşi sfârşise gândul, când auzi strigăte sălbatice, urmate de alte detunături.

După câteva minute se făcu iar linişte.

Împuternicitul guvernului clătină capul; nu putea înţelegea pricina zgomotelor. Dar n-avea să rămână mult timp nedumerit. Semelov trebuia să se ivească din clipă în clipă şi, atunci, totul se va lămuri.

Prinţul avu un zâmbet de nepăsare. Îşi cam închipuia el ce se întâmplase. Pesemne că Semelov şi oamenii săi se încăieraseră cu Vasilieff, care îşi apărase viaţa. Potcikev ştia, doar, că moşierul nu era laş din fire.

Dar, fără îndoială că Semelov şi soldaţii săi îl vor fi biruit, căci erau adevărate fiare. Dovada cea mai bună o dăduseră jos, în sat. Trupa aceasta era nepreţuită, iar căpitanul trebuia să rămână veşnic în fruntea ei. Şi, desigur că vor aduce îndărăt şi pe tânăra fată. O astfel de pradă nu se prea ivea adesea. Îl cuprinse furia la gândul că omul acela misterios îi răpise victima în ultimul moment.

Între timp, prinţul se hotărî să ia la cercetări pe bătrâna cameristă, care trebuia să-i dea socoteală de ce îngăduise ca luntraşul acela neruşinat, să pătrundă în dormitorul soţiei sale. Gândindu-se la ruşinea ce i se făcuse, mânia prinţului nu mai cunoscu margini. Da, se va răzbuna cumplit. Bătrâna zgripţuroaică va învăţa să-l cunoască.

Potcikev se furişă afară. Camerista trebuia să fie sus, căci străinul coborâse însoţit numai de frumoasa fată. Prinţul înaintă ca o panteră. Deschise uşa ce da în apartamentul Nataşei şi păşi înăuntru, îndreptându-se spre dormitor. Dar bătrâna nu era nicăieri.

Poate că se afla în altă odaie? Va şti el să dea de ascunzătoarea ei, căci nu încăpea nicio îndoială că Saşa mai era aici sus.

Potcikev privi întunecat înaintea lui, şi faţa îi era schimonosita de mânie neputincioasă.

Deodată, un zgomot îi ajunse la ureche. El avea auzul foarte fin, astfel că deosebi zgomotul unor paşi uşori. Potcikev se apropie de uşă în vârful picioarelor şi o deschise.

La orice se aşteptase, numai la asta nu. Înaintea lui se afla… Nataşa, soţia lui.

Cu chipul răvăşit de groază, tânăra prinţesă holbă ochii la omul care o măsura din creştet până-n tălpi, cu priviri batjocoritoare. El ridică pumnul, gata s-o lovească, s-o ucidă pentru ruşinea pe care i-o pricinuise. Dar… nu se simţea în stare.

Prinsul coborî braţul în jos, în timp ce ochii ei mari, negri, în care se putea citi o supunere necondiţionată şi o recunoaştere a puterii soţului ei, erau îndreptaţi asupra lui.

Frumuseţea ei îl dezarmase. Potcikev scrâşni din dinţi. Nu, nu putea s-o ucidă – ea era prea frumoasă. Şi, dându-şi seama de acest lucru, crescu şi mai mult ura lui împotriva aceluia care i-o răpise şi căruia Nataşa se dăduse înaintea căsătoriei sale.

— Cocotă! scrâşni el, apropiindu-se de dânsa.

Nataşa scoase un ţipăt uşor. Îşi învinsese întrucâtva spaima, dar groaza se întipări din nou pe chipul ei, gândindu-se că acum soţul ei avea să-şi ceară drepturile.

— Unde ai fost? se răsti el, apucând-o de braţ, cu violenţă. Vorbeşte, altminteri te ucid!

Nataşa se uită în jurul ei ca un vânat încolţit.

— Unde ai fost? repetă el, ameninţător. Te-ai întâlnit iarăşi cu amantul tău? Nu cumva luntraşul mai e în castel? Ha, ha, am să vă leg la un loc şi o să muriţi împreună, în chinuri groaznice. Voi născoci eu o moarte, care să-mi potolească setea de răzbunare.

Prinţul nu ştia cum s-o înfricoşeze cât mai mult. O zgâlţâia şi răcnea la dânsa, dar nu putea să-şi ascundă faptul că-i apărea din ce în ce mai încântătoare.

Cuprinsă de deznădejde, Nataşa făcu o sforţare, izbuti să scape din mâinile prinţului şi alergă spre scara pe care venise.

Niciunul din ei nu luă în seamă larma care se apropia din ce

în ce mai mult, detunăturile şi strigătele ce răsunau din nou. Prinţul izbutise s-o prindă iarăşi pe soţia sa. Nu mai putea să-şi stăpânească simţurile. Socoti că o umilise destul, acum, în sfârşit, ea va fi a lui. O înşfăcă cu toată puterea şi voi s-o ducă în camera ei. Dar, pe neaşteptate, Nataşa îi scăpă din mână.

Potcikev se clătină, scoase un strigăt înăbuşit şi se prăbuşi la pământ.

Isteaţa cameristă îşi făcuse socoteala că, după plecarea Irinei şi a moşierului, prinţul o va căuta ca s-o ia la cercetări.

Şi, într-adevăr, nu se înşelase. Îl auzi venind şi dispăru repede în camera ei. Chicotind de bucurie, bătrâna se furişă în ascunzătoarea dindărătul dulapului, unde n-avea s-o caute nimeni. Apoi trase cu urechea.

Deodată auzi un strigăt. Nu, nu se înşela – era glasul prinţului Potcikev. La cine se răstea el, oare? Curiozitatea învinse spaima care o cuprinsese. Trebuia să afle ce se petrece acolo. Părăsi ascunzătoarea şi privi prin gaura cheii. Bucuria, uimirea şi teama o copleşiră în acelaşi timp.

Aşadar, prinţesa mai trăia! Nataşa nu şi pusese capăt zilelor.

Ochii Saşei scânteiau; îşi frecă mâinile de bucurie, văzând chipul schimonosit de patimă ai prinţului. Ea îşi dădu seama de starea lui sufletească, şi o bucurie drăcească o cuprinse, gândindu-se la aceasta. Acum, după ce Vasilieff îi povestise despre fapta nemiloasă a acestui om, ura bătrânei împotriva lui nu mai cunoştea margini. Căci prinţul acesta înfiorător îi ucisese sora, hărăzindu-i o moarte groaznică.

Ochii ei sclipeau ca de obicei, când lua o hotărâre anumită. Era hotărâtă să se năpustească asupra prinţului şi să-l apuce de beregată, dacă ar fi îndrăznit să facă vreun rău iubitei sale stăpâne. Nu se mai gândea la urmări – îi era totuna.

Saşa privi în jurul ei. Sub pat se afla o lădiţă cu unelte, din care ieşea afară coada unui ciocan. Apucă ciocanul şi-l privi dezmierdător. Apoi se apropie iarăşi de uşă şi urmări pe cei doi. Acum sosise clipa, când trebuia să intervină. Dar se cerea să lucreze cu multă îndemânare; Potcikev trebuia doborât de

la prima lovitură.

Saşa auzi şi ea larma luptei. Plină de bucurie, îşi zise că revoluţionarii trebuie să fie prin apropiere.

Prinţul înşfăcase pe Nataşa lângă scară. În această clipă, camerista deschise uşa şi se furişă de-a lungul zidului. Tocmai când Potcikev voia s-o tragă pe Nataşa după sine, bătrâna ridică ciocanul cu amândouă mâinile şi lovi din toată puterea. Prinţul căzu la pământ, fără să scoată un ţipăt.

Nataşa rămăsese înnebunită de spaimă. Văzu trupul soţului ei rostogolindu-se pe trepte şi, apoi, rămânând nemişcat la capătul scării.

Dar n-avea timp de pierdut, căci după câteva clipe, Potcikev dădu semne de viaţă şi încercă să se ridice în picioare. Lovitura fusese destul de puternică şi-i pricinuise o rană, totuşi Saşa nu era decât o biată femeie lipsită de puteri.

Camerista luă de mână pe stăpâna ei.

— Urmează-mă repede, căci o să-şi vină în fire numaidecât! şopti ea. Ah, iată-l, a şi început să se mişte. Hai, prinţesă, grăbeşte-te! Dacă ne găseşte aici, nu va fi tocmai bine de noi.

Nataşa se lăsă condusă, nefiind în stare să se împotrivească. Bătrâna o trase în odaia ei şi amândouă femeile se vârâră în ascunzătoarea din perete. Apoi, tremurând, ascultară cu încordare, pentru a nu pierde nici cel mai mic zgomot. Dar nimeni nu se arătă, până când, deodată, răsună o salvă, care le făcu să se înfioare de groază.

26. Asediul castelului

Jos, în sat, pe malul Volgăi, se ivise pe neaşteptate un puternic detaşament din armata roşie. Acesta era în marş, spre a aduce ajutor generalului Aratcin. Răscoala se întindea din ce în ce mai mult. Revoluţionarii aveau cu ei două tunuri şi o mitralieră; păreau siguri de izbândă.

Locuitorii salului se iviră din întuneric şi se apropiară de ei. Apoi, povestiră în cuvinte deznădăjduite, fărădelegile săvârşite de soldaţi.

Comandantul detaşamentului, un anume Versinski, care în

armata roşie avea gradul de căpitan, pe când în aceea a Ţarului nu fusese decât sergent major, ascultă în tăcere spusele locuitorilor, apoi ţinu sfat cu subalternii săi.

N-aveau timp de pierdut, căci generalul Aratcin îi aştepta. Totuşi, dacă soldaţii guvernului plecaseră într-adevăr, atunci se putea încerca un atac asupra castelului.

Adamovici, cizmarul cel şchiop, ridică sabia şi porni în fruntea revoluţionarilor. Sonia Petrovici se afla alături de el. Ceilalţi locuitori ai satului urmau îndărătul soldaţilor din armata roşie.

Drumul se făcu în linişte. Oamenii se obişnuiseră cu vicleşugurile războiului şi, la drept vorbind, poate că se pricepeau mai bine decât albii. Căci, ei luptau, doar, pentru o cauză sfântă – liberarea fraţilor lor din jugul care-i asuprea. Cel puţin, aşa îi învăţaseră agitatorii, şi această învăţătură se întindea până în cele mai îndepărtate colţuri ale vastului imperiu rusesc.

Deodată răsunară împuşcături. În acelaşi timp, întunericul fu sfâşiat de câteva raze în lumina cărora se puteau vedea două făpturi ce se clătinau. În depărtare, la spatele lor, se aflau mai mulţi oameni, în orice caz agresorii, căci purtau uniforme militare.

— Culcaţi-vă la pământ! răsună porunca.

Un glonte rătăcit rănise pe unul din revoluţionari.

Roşii, la rândul lor, se folosiră şi ei de lămpile de buzunar şi văzură că mica trupă o luase la fugă.

Deoarece nu voia să-şi primejduiască oamenii în zadar, comandantul dădu ordin ca soldaţii să rămână pe loc. Revoluţionarii se sfătuiră din nou. Sonia Petrovici vorbi cu înflăcărare. În avântul ei, tânără voia, ca şi Adamovici de altfel, să pornească spre castel cât mai repede cu putinţă. Ei nu mai aveau răbdare să aştepte, căci trebuia cu orice preţ să arunce o privire asupra minunăţiilor din castel şi să-şi însuşească ce le va plăcea din comorile ascunse acolo. Desigur că prinţesa avea un colier de perle şi Sonia îşi închipuia că acesta o va prinde bine. De asemenea, trebuia să-i aparţină şi mantia de blană pe care Nataşa o purtase

iarna trecută. Cizmarul cel şchiop, însă, ţinea să cotrobăiască prin dulapuri, în căutarea banilor şi a pietrelor preţioase.

Două făpturi se ridicară din locul unde avusese loc încăierarea mai înainte. Se apropiară, cu paşi nesiguri. Erau un băieţandru şi un bărbat cam între două vârste: Irina şi Vasilieff.

— Voiam să coborâm în sat, zise Vasilieff, cu chipul strâmbat de durere.

— A, domnul Vasilieff e iarăşi printre noi, strigară locuitorii satului.

— Cine-i omul acesta? întrebă comandantul, retrăgându-se ceva mai la o parte, cu câteva femei din sat.

Acestea îl lămuriră repede. Căpitanul se declară mulţumit şi dădu o poruncă unuia din oamenii săi, care făcea parte din serviciul sanitar, căci moşierul fusese rănit la braţ de un glonte.

— Cum te simţi, Irina? întrebă Vasilieff, după ce fusese bandajat, adresându-se fetei care tremura, văzând privirile stăruitoare ale revoluţionarilor.

— Ei, drace, asta-i Irina! strigă Sonia deodată, izbucnind într-un hohot de râs. Cum ai ajuns în hainele astea? Pe legea mea, ai avut o idee bună! Am să fac şi eu la fel. Rochiile mai mult te încurcă în război.

Locuitorii satului se adunară în jur şi făcură haz de fata care plângea de ruşine.

Dar căpitanul Versinski era un om hotărât şi nu voia să-şi piardă vremea în zadar. După spusele lui Vasilieff, în castel nu se mai afla decât un mic număr de soldaţi. În acelaşi timp, moşierul îi spusese că Prinţul Potcikev mai era şi el acolo.

— Pe ăsta trebuie să punem mâna cu orice preţ! strigară răzvrătiţii. Ticălosul nu trebuie să ne scape.

Între timp, Vasilieff se retrăsese, căci nu voia să primejduiască viaţa Irinei.

După câtăva vreme, mulţimea se afla înaintea castelului. Curtea era cufundată într-un întuneric de nepătruns. Niciuna din ferestre nu era luminată. Această linişte desăvârşită dădea de bănuit, astfel că răzvrătiţii începură să şovăie.

Jumătate din oamenii care-i urmăriseră pe Irina şi Vasilieff, nu mai erau în viaţă. Unul din ei, care fusese grav rănit, destăinuise că în castel s-ar afla vreo optzeci de oameni. Nu era prea mult, căci răzvrătiţii erau de şase, de şapte ori mai numeroşi. În schimb, soldaţii guvernului erau mai bine înarmaţi şi se puteau uşor apăra îndărătul zidurilor castelului.

Un asediu le-ar fi luat prea mult timp, astfel că renunţară la această măsură, căci generalul Aratcin îi aştepta.

Semelov se retrăsese repede în castel. Căpitanul văzuse convoiul lung al adversarilor, astfel că putea să-şi facă o idee asupra forţei lor armate.

— Unde e Excelenţa sa? întrebă el, intrând în castel.

Dar nimeni nu era în stare să-i dea un răspuns.

Semelov porunci să se zăvorească uşile şi-şi împărţi oamenii. Chipul respingător al căpitanului se schimonosi într-un rânjet sălbatic. N-aveau decât să vină; le va face el de petrecanie.

Dar în curând îşi dădu seama că tactica de luptă a revoluţionarilor era cu totul alta decât se aşteptase. Nu mai încăpea îndoială că aceştia aveau în fruntea lui un conducător de mâna întâia. Roşii se împrăştiaseră pe neaşteptate şi se apropiaseră de castel, adăpostindu-se îndărătul ferestrelor şi uşilor, în aşa chip că nu puteau fi împuşcaţi dinăuntru.

— Unde este Excelenţa Sa? strigă din nou căpitanul Semelov.

Dar nici de astă dată nu primi răspuns. În schimb, un om cobora scara, ţinându-se cu mare greutate de balustradă. Sângele îi şiroia pe faţă.

Era prinţul Potcikev. Îşi mai venise puţin în fire, izbutind să învingă accesul de slăbiciune şi acum îşi adună ultimele forţe.

Căpitanul Semelov făcu o mutră deznădăjduită şi-i povesti cele întâmplate.

— Înainte de a ne da seama, omul trase asupra noastră, raportă el. Apoi, revoluţionarii se iviră îndărătul lui. Fără îndoială că am fi pus mâna pe cei doi, însă am fost nevoiţi să renunţăm, căci trebuia să ne retragem cât mai repede.

— Şi ce-i de făcut acum? întrebă prinţul, ştergându-şi cu batista sângele de pe faţă.

De astă dată nu se mai gândea la răzbunare ci, înainte de toate era vorba să găsească un mijloc de a părăsi castelul, şi asta înainte de răsăritul soarelui, căci se putea ca a doua zi dimineaţă revoluţionarii să primească întăriri şi în acest caz, cei din castel ar fi rămas înăuntru, ca nişte şoareci prinşi în capcană.

— Ce părere ai dumneata, căpitane? întrebă Potcikev.

— Cel mai bun lucru ar fi să încercăm să ne croim un drum. Nu vor putea să ne urmărească prin întuneric, căci vom trage asupra lor şi vom face un măcel grozav.

Prinţul încuviinţă din cap, cu dinţii încleştaţi. Gândurile îl copleşiră iarăşi. Nu găsise pe acela care îl atacase pe la spate. Cine să fi fost oare? Cine îndrăznise să-l doboare la pământ în mod mişelesc, pe el, prinţul Potcikev?

Un fulger de mânie sclipi în ochii săi, gândindu-se la Boris Verodin. El să fi fost criminalul?

Nu era cu neputinţă, căci luntraşul se aţinuse prin castel mai multe zile. De ce să nu fie şi acum acolo?

Prinţul începu să devină neliniştit. Căpitanul Semelov avea dreptate; trebuia cu orice preţ să părăsească clădirea. Mai târziu, când vor veni vremuri mai bune şi mai paşnice, avea să se înapoieze şi să desăvârşească opera răzbunării.

Pregătirile de plecare se făcură repede. Potcikev se gândi la socrul său şi chipul i se întunecă iarăşi. Să-l prevină? Să-i propună să părăsească împreună castelul?

Trebuia să încerce cel puţin. Trimise pe unul din soldaţi să întrebe pe bătrân dacă voia să-i însoţească, deoarece revoluţionarii erau foarte numeroşi şi, fără îndoială că aveau să ocupe castelul.

Dar Gogineff respinse această propunere. Nu voia să fie socotit laş. Era hotărât să-şi apere singur averea, care-i aparţinea pe bună dreptate.

Potcikev înălţă din umeri. Nu putea să-i vină în ajutor. El însuşi trebuia să se pună la adăpost Dar, înainte de asta, voia să facă o ultimă încercare de a pune mâna pe Nataşa şi s-o

silească să-l urmeze. Avea dreptul acesta, căci era soţia lui. Şi, după ce o va avea în puterea sa, după ce o va duce în castelul său, atunci…

Prinţul izbucni într-un hohot de râs înfiorător.

Atunci ea va fi prizoniera lui. Ah, acasă avea un paznic şi o păzitoare; „porumbiţa” nu se va încumeta să se mai răzvrătească împotriva lui.

Căpitanul Semelov îl însoţi, urmat de doisprezece soldaţi. Urcară treptele şi cercetară în grabă odăile de sus. Niciun colţ nu rămase nerăscolit. Dar atât prinţesa, cât şi bătrâna cameristă nu fură găsite nicăieri. Cercetară chiar şi podul şi acoperişul, dar în zadar. Prinţul scoase o înjurătură şi se hotărî să renunţe la încercarea lui. Nu mai aveau timp de pierdut; trebuiau să plece din castel, dacă nu voiau să cadă în mâinile revoluţionarilor.

Potcikev ştia că sătenii îi juraseră moartea, atât lui cât şi căpitanului Semelov şi oamenilor săi. Dar nu prea se sinchisea de asta. Le va dovedi el că nu-i atât de uşor să pună mâna pe prinţul Potcikev.

Zorile începuseră să se ivească la răsărit. Căpitanul Semelov dădu oamenilor săi ultimele porunci.

Cu chipurile întunecate, incendiatorii se postară îndărătul uşilor. Erau hotărâţi să-şi apere pielea, căci ştiau că nu vor fi cruţaţi. Ultima nelegiuire pe care o făptuiseră nu era singura pe care o aveau pe cuget. Trupa lui Semelov săvârşise multe fărădelegi şi revoluţionarii puseseră un premiu pe capul fiecăruia din oamenii tiranului.

— Deschideţi uşile! răsună, deodată, o poruncă.

Canaturile grele se dădură în lături şi, ocrotiţi de focul ce-l deschiseră asupra răzvrătiţilor, soldaţii înaintară, unul lângă altul. Înainte ca cei de afară să-şi dea seama ce se întâmplase, mare parte dintre dânşii fură doborâţi. Răniţii se zvârcoleau la pământ şi strigătele lor umpleau aerul.

Dar roşii îşi reveniră repede. Câţiva din ei rămaseră la castel pentru a se ocupa de răniţi, iar cea mai mare parte porni, sub conducerea lui Versinski, în urmărirea soldaţilor guvernului. Mulţi dintre aceştia fură ucişi. Însă Potcikev şi

căpitanul Semelov izbutiră să scape. După câtva timp, când se opriră, socotind că erau în siguranţă, îşi numărară oamenii şi făcură constatarea că aproape jumătate rămăseseră în urmă, doborâţi de gloanţele revoluţionarilor.

27. O surpriză înfiorătoare

Boris Verodin era în drum spre satul său. Niciodată nu fusese atât de neliniştit. Ardea de nerăbdare să ajungă cât mai repede acasă.

Dacă ar fi nesocotit datoria lui de comandant al corabiei, ar fi predat altuia vasul cu conţinutul său prejos, iar el ar fi luat-o înainte.

Însă aceasta nu era cu putinţă. Avea o răspundere prea mare. Numeroase arme, aproape o mie de puşti şi câteva tunuri de calibru mic, se aflau pe bord. Trebuiau să fie cu mare băgare de seamă, căci dacă vasul ar fi căzut în mâinile albilor, aceasta ar fi însemnat o mare pierdere pentru revoluţionari.

Adeseori avuseseră mici hărţuieli cu trupe izolate din armata albă. Şi, atunci, se dovedi că planul generalului Aratcin fusese minunat, căci duşmanii erau intimidaţi şi nu îndrăzneau să atace corabia la care fuseseră înhămaţi nobilii prinşi.

Bărbaţii şi femeile din lumea mare, conţii şi baronii cu soţiile lor, erau nevoiţi să-şi încordeze puterile şi, călcând în noroi, cu pantofi de lac, înaintau anevoie, de-a lungul fluviului. Ceasuri grele îi aşteptau. Cum vor ajunge îndărăt în oraş? Drumul era lung şi n-aveau nici măcar o îmbrăcăminte mai ca lumea. După două ore de muncă istovitoare, toaletele elegante ale femeilor atârnau în zdrenţe. Revoluţionarii erau fără pic de milă.

Boris Verodin nu mai putea să-şi stăpânească nerăbdarea. Cum va ajunge el în sat? Ce se pe trecuse acolo? Mai erau în viaţă Irina şi mama Anuşca?

Şi mai era ceva care-l frământa. Cu cât se gândea mai mult

la chipul fermecător al Nataşei, cu atât îşi dădea seama că ea era fiinţa care-l atrăgea în satul său. Numai pentru dânsa se prezentase el generalului Aratcin, cerându-i comanda corabiei.

Deodată se ruşină de această slăbiciune, căci numai slăbiciune putea fi, dacă nu era în stare să-şi înăbuşe dragostea, patima ce-l înlănţuia de frumoasa prinţesă.

Ce-i păsa lui de ea? Ce avea de-a face cu dânsa, el, un simplu luntraş, un burlaki?

Boris se străduia să fie aspru şi neînduplecat: trebuia cu orice preţ, să înăbuşe dragostea din pieptul său. Şi, ca să mai uite zbuciumul, se răsti la nobilii care trăgeau corabia, îndemnându-i să-şi iuţească paşii.

O tânără femeie, frumoasă, dar palidă ca un cadavru, se prăbuşi la pământ. Fură nevoiţi să se oprească. Nenorocita păşise între doi bărbaţi care o sprijiniseră. Dar Boris văzuse asta şi o interzisese, cu glas poruncitor.

— Fiecare trebuie să tragă pentru sine, nimeni n-are voie să ajute pe celălalt, se răsti el şi privirea-i cercetă zarea, spre direcţia unde, îndărătul pădurii, era satul său.

Acolo se afla sora sa, Irina şi Anuşca, mama lui. Iar pe mâlul stâng al Volgăi se înălţa, pe o colină, mândrul castel al prinţului Gogineff, unde locuia omul acela răutăcios şi drăgălaşa lui fiică.

Boris Verodin găsi deodată, o stranie asemănare între femeia care se prăbuşise şi frumoasa Nataşa. Nu. Nu putea să fie aspru cu sărmana care căzuse sleită de puteri. Privind în ochii ei, care cerşeau ajutor, tânărul crezu că priveşte în ochii mari, negri, ai Nataşei.

Un bărbat sări din corabie. Era un subaltern, cunoscut ca om aspru şi brutal. Acesta ridică cnutul gata s-o izbească pe nenorocita femeie. Cei doi nobili se aşezaseră înaintea ei, însă, vrând s-o ocrotească.

— Ridică-te, leneşo! porunci revoluţionarul.

— Nu mai pot. Mai bine mor aici, pe ţărmul fluviului, murmură ea, istovită.

Boris Verodin se retrăsese într-o parte şi rămase acolo, cu

dinţii încleştaţi. Nu voia să mai vadă nimic. Abia când auzi strigătul de furie al subalternului său, tânărul se întoarse repede.

Dintr-o săritură ajunse lângă el. Văzu pe omul cel aspru ţinând ţeava revolverului la tâmpla unuia din nobili, care era, pesemne, soţul nenorocitei femei. Tânăra şi frumoasa prizonieră leşinase.

— Ai înnebunit? strigă Boris, azvârlind, la timp, arma din mâna subalternului său. Vrei să devii ucigaş?

Celălalt îl privi supărat.

— Eşti sau nu revoluţionar? strigă el, ameninţător.

— Cu privire la asta, n-am să-ţi dau ţie socoteală, răspunse Verodin, cu asprime. Sunt comandantul vostru şi ştii prea bine că la noi nesupunerea e pedepsită cu tot atâta asprime ca şi la trupele guvernului.

Subalternul ridică din umeri, dar nu îndrăzni să mai spună ceva, căci ştia că Boris era respectat şi avea mare putere asupra tuturor.

Tânăra femeie deschise ochii şi bărbatul ei o ridică.

— Am să te duc eu, Orana, zise el, cu blândeţe. Mai am încă destulă putere, ca să pot trage la corabie, alături de ceilalţi.

— Ah, Serghie, eşti atât de bun! îngână ea plină de recunoştinţă.

Şi încercă din nou să înainteze, prin noroiul de pe mal. Cizmuliţele ei fine se rupseseră cu totul; apa şi nămolul pătrunseseră înăuntru.

Prizoniera se prăbuşi din nou, gemând. Ajunsese la capătul puterilor.

Boris devenea din ce în ce mai neliniştit. Lucrurile nu puteau să meargă aşa mai departe. În acest chip nu înaintau deloc. Gândurile sale se îndreptară iarăşi spre căsuţa unde se aflau fiinţele dragi.

— Cine vrea să-i ia locul? strigă el, spre corabie.

Dar nimeni nu se oferi s-o facă. Într-un sat, oamenii îşi făcuseră rost de un butoi cu votcă, pe care-l aduseseră pe bordul vasului şi acum se porniseră pe chef.

Boris îi învălui într-o privire dispreţuitoare, se înhămă el însuşi şi lăsă pe nenorocita femeie să păşească alături.

Începu să tragă din răsputeri, ţinând buzele strânse. Deodată, chipul i se însenină, căci în depărtare văzu contururile unei clădiri măreţe, cu ferestrele luminate. Era castelul Gogineff, la poalele căruia se afla satul său, unde dorea să ajungă cât mai repede.

Nu se înşelase oare? Nu cumva se gândea mai mult la frumoasa Nataşa care, în dragostea ei nemărginită, îi făcuse cel mai sublim dar pe care o femeie îl poate face?

Ochii săi albaştri străluceau de mândrie. Dar, deodată, o teamă nespusă îl cuprinse. Se socotea atât de josnic şi demn de dispreţuit! Cum de se îndurase să-şi părăsească iubita, lăsând-o în mâinile prinţului Potcikev, omul acela sălbatic, pe care-l ura cu atâta înverşunare?

Un văl păru că se ridică de pe ochii săi, şi dintr-odată înţelese zbuciumul şi deznădejdea iubitei sale.

Nataşa fusese sortită să devină soţia prinţului. Aceasta era dorinţa neînduplecatului ei părinte.

Şi el? Ce făcuse el? O părăsise, în loc s-o mângâie în durerea ei şi s-o ocrotească împotriva tuturor atacurilor. Aceasta însemna moartea ei, căci Nataşa nu era făcută să poată îndura aşa ceva. N-o va mai vedea niciodată, şi numai el, Boris, era vinovat de moartea iubitei sale. Simţi împotriva lui însuşi un dispreţ nemărginit. Şi se socoti drept cel mai nevrednic dintre oameni.

Revoluţionarul înainta, suspinând. Cei din jurul său îl priveau cu teamă, uimiţi de puterea lui uriaşă. Dar nimeni nu ştia ce durere îi apăsa sufletul.

Boris Verodin păşea înainte, trăgând cu încordare. Nici nu se sinchisea de oamenii săi, care chefuiau pe bordul corabiei, şi dintre care mulţi se îmbătaseră.

În cele din urmă, convoiul se opri pentru a face popas. Frumoasa femeie se apropie de Boris şi-l privi plină de încredere şi recunoştinţă. Era uimită că un revoluţionar poate da dovadă de atâta mărinimie.

— Domnule, nu-i aşa că ne vom înapoia acasă nevătămaţi?

întrebă ea, cu o naivitate adorabilă. Nu-i aşa că n-o să ni se facă nimic rău?

Tânărul o privi îndelung.

— Nu, eu nu vă fac nimic, răspunse el, apoi, întorcându-se.

— Fireşte, dumneata n-ai să ne faci nimic, stărui ea, dar oamenii dumitale... cei de colo, poate că nu vor fi tot atât de îndurători... Îmi făgăduieşti că ne vei ocroti dacă... dacă oamenii aceştia nu-şi vor da seama ce fac?

Zicând acestea, ea îi cuprinse braţul şi-l privea rugător.

— Fraţii mei ştiu totdeauna ce fac, răspunse Verodin, şovăitor.

Convorbirea îi era foarte neplăcută. Dar ea nu-i dădu răgaz; trebuia să obţină de la el făgăduiala că se va îngriji de dânsa şi prietenii ei, ca să nu li se întâmple nimic rău. Îi mângâie mâna, nădăjduind să-l înduplece, dar Boris îşi retrase repede braţul.

Subalternul de adineauri, care mai dăduse pe gât o duşcă, văzu scena şi strigă, râzând batjocoritor:

— Ei, tovarăşe căpitan, ţi-ai făcut rost de o drăguţă? Mai înainte, mie n-ai vrut să mi-o îngădui. Dar nu te pizmuiesc. Şi apoi, n-ar fi trebuit să iei apărarea bărbatului, căci îţi stă în cale.

Boris Verodin aruncă o privire ameninţătoare spre cel care vorbea. El mai văzu că femeia roşise şi izbucnise în lacrimi.

— Nu ştie ce spune, încercă Boris s-o mângâie.

În acest timp, popasul se sfârşise şi porniră din nou la drum. Tânărul întonă uşor cântecul luntraşilor de pe Volga. Femeia, care mergea alături de el, cânta duios, potrivindu-şi mersul după al revoluţionarului.

Zorile începură să se ivească. Vasul înainta încet, ca un melc. Curentul apei era din ce în ce mai vijelios, astfel că oamenii abia mai mergeau. Cu cât se apropia de satul natal, cu atât neliniştea lui Boris devenea mai mare. Şi apoi, îl îngrijora purtarea tovarăşilor săi, care se aflau pe bordul corabiei. Ca să se distreze pe socoteala prizonierilor, dânşii îşi descărnau revolverele în aer. Unul din ei luase drept ţintă capul unui nobil şi se pregătea să tragă; ceilalţi, care

rămăseseră treji, îi smulseră arma din mână.

Apoi începură să se certe. Boris Verodin se văzu nevoit să facă iar popas, ca să potolească gâlceava. Cu mare greutate izbuti să-i liniştească. Ar fi fost foarte bucuros să ajungă cât mai curând în sat.

Soarele se înălţa pe cer, strălucitor. Fluviul devenea din ce în ce mai luminos; razele astrului făceau să sclipească apa pe malul celălalt, oamenii făceau semne cu steaguri roşii. Se părea că tot ţinutul era în răscoală.

În cele din urmă, satul se ivi înaintea lor şi Verodin răsuflă uşurat. Dădu ordin ca nobilii care trăseseră corabia să fie ospătaţi, apoi se depărtă grăbit.

La începutul şoselei se opri, cuprins de o presimţire rea. Ce să însemne asta? Nu-l înşelau oare privirile?

Un strigăt izbucni din pieptul său; ochii-i se holbară. Îşi dădu seama că focul fusese pus, căci casele care căzuseră pradă flăcărilor erau mult depărtate una de alta.

Dar încă nu ştia totul, nici nu bănuia măcar că mulţi oameni pieriseră cu acest prilej şi că tiranul Semelov împinsese îndărăt în casele arzânde pe femei şi copii.

Deodată văzu o femeie lângă el. Avea trăsături ordinare şi ducea în spate o legătură mare. Părul îi cădea în dezordine în jurul tâmplelor.

Legătura părea să fie plină cu lucruri de metal şi porţelan, căci la fiecare mişcare se producea un zăngănit. Femeia râse aspru şi arătă spre casa bătrânei Anuşca.

— Colo, sub bârne, zace mama ta, Boris Verodin, zise dânsa. A murit arsă de vie, fiindcă după ce au dat foc caselor, soldaţii n-au mai lăsat pe nimeni să iasă afară.

— Minţi! strigi luntraşul, îngrozit. Cum e cu putinţă una ca asta? Cei care locuiau în casele cuprinse de flăcări n-au fost lăsaţi să se salveze?

— Întreabă şi pe ceilalţi, răspunse ea. Fii bucuros că Irina a izbutit să scape. Treizeci de femei şi copii au fost mistuiţi de flăcări.

Ochii lui Boris Verodin înotau în lacrimi, dar nu se simţea ruşinat de această slăbiciune. Se întoarse şi porni înainte,

lăsând în urma lui pe femeia care izbucni într-un râs sălbatic şi se depărtă cu prada din castel.

— Grăbeşte-te să ajungi cât mai repede sus, frăţioare! îi mai strigă ea. În curând castelul are să fie golit şi n-ai să mai găseşti nimic de luat.

Boris auzi numai pe jumătate vorbele femeii. Stătea înaintea căsuţei arse a bătrânei oarbe şi privea la ruine. Apoi se plecă şi apucă o grindă. Ţinea să se încredinţeze dacă ţăranca spusese adevărul. Poate îl minţise, totuşi? Nu afirmase ea că Irina izbutise să se salveze? Atunci, de ce n-ar fi scăpat şi mama Anuşca?

Braţele sale vânjoase dădură deoparte grinzile şi pietrele. Găsise un drug de fier, cu care curăţi molozul.

Astfel descoperi culcuşul în care bătrâna oarbă trăise ultimii ani ai vieţii sale. Tânărul privi adânc îndurerat la imaginea ce i se înfăţişa înaintea ochilor. Mama Anuşca zăcea acolo, carbonizată. Flăcările o desfiguraseră cu totul.

— Mamă Anuşca, murmură el, cu glas sugrumat de emoţie şi privi cu teamă în jurul său, ca şi cum se temea să nu fie auzit de cineva. Tu mă vezi… vezi pe fiul tău, căruia i-ai fost o mamă bună. Ascultă-mă, şi ai încredere în mine! Viaţa mea va fi închinată răzbunării… răzbunării împotriva acelora care au săvârşit această crimă înfiorătoare. Am să-i urmăresc şi-i voi nimici, oriunde îi voi găsi! Ţi-o jur, mamă!

Tânărul abia auzea strigătele blestemele revoluţionarilor întorşi la casele lor şi care, cuprinşi de beţie, se hotărâseră cu greu să părăsească vasul.

Dar vestea groaznicei fapte îi readuse repede în fire. Răcneau, turbaţi de furie şi-şi smulgeau părul. Mulţi dintre bărbaţii care plecaseră ca să ia parte la împărţirea armelor, nu-şi mai găsiră soţiile şi copiii.

Boris Verodin se aşeză pe o piatră, fără să vadă nimic din cele ce se petreceau în jurul lui. Nimic nu-l mai interesa. Auzi câteva ţipete înfiorătoare venind dinspre ţărm, apoi răsunară împuşcături şi… revoluţionarul îşi astupă urechile. Bănuia ce se întâmplase.

Mai târziu coborî spre mal, unde văzu grozăvia. Cuprinşi de

furie, revoluţionarii se răzbunaseră înfiorător, măcelărind pe nobilii care trăseseră corabia în susul fluviului. Cu membrele ciopârţite, oribil mutilaţi, nenorociţii zăceau unul peste altul. Se putea vedea că bărbaţii încercaseră să-şi apere soţiile. Nenorociţii se aşezaseră înaintea femeilor şi primiseră gloanţele şi loviturile aducătoare de moarte. Muriseră ca nişte martiri. Tânăra, pe care Boris o asemuise cu Nataşa, zăcea întinsă pe spate. O lovitură de secure îi despicase fruntea albă.

— Sărmana femeie! murmură Verodin înfuriat. N-am putut să-mi ţin făgăduiala. Iartă-mă!

Îi încrucişă braţele pe piept şi se depărtă în tăcere, pornind spre castel. Mulţi oameni se îndreptau spre locuinţa prinţului Gogineff şi se înapoiau cu lucruri jefuite. N-aveau timp de pierdut. Aproape nimeni nu voia să dea vreo lămurire omului grav şi trist. Lăcomia îi transformase în adevărate fiare de pradă.

28. O moarte eroică

Când revoluţionarii pătrunseră în castel, servitorii erau adunaţi în sala de festivităţi. Versinski se întoarse repede, căci renunţase la urmărirea prinţului şi a oamenilor săi, după ce le pricinuise pierderi însemnate.

Oamenii lui Versinski rămăseseră jos, la poalele colinei, deoarece trebuiau să pornească mai departe. Generalul Aratcin avea doar nevoie de ei, căci în curând urma să aibă loc o luptă îndârjită eu trupele guvernului.

Păşind în castel, căpitanul zâmbi batjocoritor. Ştia el ce se va întâmpla. Era întotdeauna la fel, când se ataca locuinţa vreunui nobil. Devastarea se făcea cu sălbăticie. Femeile se năpustiseră ca nişte fiare, asupra tuturor lucrurilor care li se păreau demne să fie cărate în sat. Luară cu ele atât cât puteau să ducă, chiar dacă era vorba de obiecte nefolositoare. Multe lucruri le erau necunoscute. Aşa de pildă, statuia cioplită în piatră, înfăţişând pe Venus din Milo, fu aruncată pe fereastră, fiindcă era „schiloadă”, căci îi lipseau

cele două braţe. Vasele fură târâte din bucătărie. Mătăsuri şi haine fură smulse din dulapuri sau cuiere şi femeile îşi învăluiau trupul în stofele fine, contemplându-se apoi de sus până jos, cu o înfumurare caraghioasă. Unele se îmbrăcară chiar cu rochiile scumpe, fără să le pese că picioarele lor erau învelite în cârpe şi n-aveau nici măcar o cămaşă sub zdrenţele pe care le aruncară cu dispreţ.

Scoţând chiote de bucurie, două femei se târau, una pe alta, pe parchetul camerelor. Una din ele se întindea pe spate, iar cealaltă o trăgea de picioare.

Şi, în dorinţa lor de pradă deveneau din ce în ce mai sălbatici. Dacă vreun dulap nu se putea deschide cu uşurinţă, se aducea în grabă o secure şi uşa zbura în ţăndări.

Mulţimea fusese cuprinsă de nebunie. În furia lor, voiau cu tot dinadinsul să lase pe castelan în sapă de lemn. Cizmarul cel şchiop, scotocise încăperile cu de-amănuntul, dar nu izbutise încă să descopere bani şi bijuterii.

Deodată se ivi ţinând în mână o bucată de mătase roşie pe care o aruncă femeilor ca să-şi facă broboade.

Propunerea lui fu salutată cu chiote de bucurie. Cu ajutorul sabiei, pe care Adamovici o rotea mereu, mătasea fu tăiată în fâşii.

Sonia Petrovici, turbată de furie, cu fata roşie şi ochii strălucitori, cobora şi urca scările, în căutarea mantiei de blană şi a colierului de perle care îi aţâţaseră lăcomia.

Dar nu găsi nimic. O diademă, care n-avea însă nicio valoare, căci făcea parte dintr-un costum de bal, îi căzu în mână. Tânăra şi-o puse pe frunte, cu un aer triumfător.

Femei, ai căror copii muriseră în flăcări abia în noaptea trecută, se băteau între ele pentru o rochie sau pălărie. Doliul fusese uitat.

Deodată Adamovici se ivi în mijlocul lor, strigând ca un nebun. Descoperise într-un colţ pe birjar, care se ascunsese acolo de teamă. Nenorocitul ducea în mână o farfurie cu friptură. Cizmarul îi porunci să pună farfuria jos şi femeile se năpustiră asupra ei, ca nişte adevărate fiare.

Adamovici dispăru din nou. Alţi revoluţionari care fuseseră

pe bordul corabiei, priveau în jur, cu ochii scânteietori. Căutau pe castelan, căci voiau să se răzbune împotriva lui. Prinţul trebuia să ispăşească nelegiuirea care se făptuise în timpul lipsei lor.

Câteva femei şi fete porniseră împreună cu cizmarul şi bucătarul şi pătrunseră în cămara de provizii. Sticle de vin şi rachiu fură destupate şi se încinse un chef în lege. Bucătarul îi lămuri că e şi el dintr-ai lor; acum nu mai voia să ştie nimic de stăpânii săi.

Larma devenea din ce în ce mai mare şi cheful se transformă într-o adevărată orgie. Strigăte, prin care se cerea aducerea prinţului şi celorlalţi servitori, se auzeau din ce în ce mai des.

Sonia Petrovici şi văduva măcelarului din sat, o femeie robustă, porniră din nou în căutarea lor. Îşi legaseră funii în jurul trupului şi fiecare din ele se înarmase cu câte un cuţit de bucătărie.

Deschiseră uşile una după alta şi luminară încăperile. Astfel ajunseră înaintea sălii de festivităţi, care era încuiată.

Sonia îşi făcu rost de un topor şi, scoţând un răcnet de furie, îl ridică deasupra capului şi izbi în uşă, cu toată puterea. Când obosi, nevasta măcelarului îi luă locul, dar nici ea nu izbuti să sfărâme uşa.

Alţii le veniră în ajutor. O furie sălbatică îi cuprinse, văzând că încercările lor fuseseră zadarnice.

În cele din urmă, uşa sări totuşi din ţâţâni. Revoluţionarii rămaseră uimiţi. Femeile înnebunite de mânie amuţiră deodată. Bărbaţii priveau înaintea lor încurcaţi.

Prinţul Gogineff stătea îndărătul unei mese lungi din mijlocul încăperii şi privea spre uşă, aspru şi plin de demnitate. Bătrânul rămase locului, liniştit, şi făcu un gest, poftindu-i înăuntru.

La capătul mesei erau adunaţi ceilalţi servitori. Grădinarul, intendentul castelului şi cameristul păreau să fie de partea prinţului, căci se retrăseseră de lângă ceilalţi, care, bănuind ce se va întâmpla, se trăseseră lângă uşă.

— Ce vreţi? întrebă prinţul Gogineff, liniştit şi mândru.

Sonia îşi învinsese spaima. Ea înaintă spre castelan, râzând batjocoritor. Cizmarul păşi în urma ei, plin de îndrăzneală. Ochii săi se aţintiră cercetător asupra grupului format din cei trei servitori credincioşi.

Grădinarul era duşmanul său de moarte, căci îl alungase o dată din grădina castelului şi făcuse plângere împotriva lui, fiindcă rupsese nişte flori.

— Lasă că ne socotim noi, câine! îi strigă cizmarul.

Acum se iviră şi alţi revoluţionari, bărbaţi pe care mâhnirea ce le-o pricinuise uciderea copiilor şi soţiilor lor, îi înnebunise aproape.

Prinţul îşi citi sentinţa în ochii lor. Răzvrătiţii se adunară la un loc şi ţinură sfat. Vestea că Gogineff fusese găsit, se răspândi repede. Toţi cei care pătrunseseră în castel alergară spre sala de festivităţi, astfel că nu trecu mult şi aproape o sută de persoane erau adunate acolo.

În cele din urmă, se luă hotărârea să se alcătuiască un tribunal. O masă fu împinsă în mijlocul sălii şi cizmarul cel şchiop luă preşedinţia. Apoi, fură aleşi patru judecători, printre care Sonia Petrovici era singura femeie. Ea îşi potrivi diadema pe frunte şi zâmbi spre prinţ.

— Apropie-te! zise cizmarul, adresându-se bătrânului castelan.

Dar acesta rămase locului, cu privirea aţintită înainte.

— Nu vrei să vii? strigă şchiopul, ameninţător, şi izbi cu pumnul în masă.

O privire dispreţuitoare îl învălui pe furiosul cizmar. Prinţul Gogineff nu se purtase bine cu sătenii, dar avea curajul să-i înfrunte. Era prinţ şi ca atare voia să şi moară. Căci, bătrânul nu se îndoia că acum era vorba de viaţa lui.

— Sunt prinţul Gogineff, zise el, cu demnitate. Socot că ştiţi asta…

— Nu-mi pasă cine eşti, strigă cizmarul. Îţi poruncesc să te înfăţişezi înaintea noastră!

Bătrânul se mărgini să dea din umeri şi nu se clinti de la locul lui.

La un semn al lui Adamovici, doi revoluţionari se apropiară

de masa unde stătea castelanul. Aceştia voiau să-l ia cu forţa şi să-l ducă în faţa „tribunalului”; dar bătrânul se ridică şi se dădu un pas îndărăt.

— Spălaţi-vă mâinile înainte de mă atingeţi! zise el, şi păşi spre masa judecătorilor săi.

— Tu eşti cetăţeanul Gogineff? întrebă şchiopul.

— V-am spus chiar acum care este numele meu. Nu mă supun decât legii şi refuz să dau vreun răspuns. Puteţi face orice, de la mine nu mai scoateţi nimic însă.

„Judecătorii” se sfătuiră în şoaptă; după puţin timp căzură la învoială. Cizmarul, în calitate de preşedinte, aduse la cunoştinţă sentinţa şi motivele ei.

— Cetăţene Gogineff, ani de-a rândul ai asuprit pe cei sărmani. Tu şi strămoşii tăi v-aţi folosit de cnut împotriva ţăranilor, ca să-i robiţi. Asta se pedepseşte cu moartea. Sentinţa va fi executată chiar astă-seară… Ai ceva de spus în apărarea ta, cetăţene Gogineff?

Prinţul îşi încrucişase braţele pe piept şi privea dispreţuitor la cei dinaintea sa. În loc de răspuns, bătrânul scuipă cu dispreţ.

— Cine sunteţi voi de colo? strigă Adamovici adresându-se celor trei servitori care rămăseseră credincioşi prinţului. Apropiaţi-vă!

Nenorociţi i se supuseră, tremurând şi clătinându-se.

— Care dintre voi recunoaşte noua formă de guvernământ? urmă şchiopul.

Grădinarul şi intendentul se uitară unul la altul. Apoi, aruncară o privire compătimitoare asupra prinţului. Acesta fusese un om rău şi-i făcuse, adesea să simtă asprimea sa. Însă ceea ce se punea la cale acum era o adevărată ticăloşie. În acest chip, omenirea nu putea decât să piară.

Totuşi, cei doi servitori nu şovăiră să se declare partizani ai noului regim. Câteva femei, printre care şi tânăra fată în casă, trecură şi ele de partea revoluţionarilor. Ajutorul de grădinar le urmă. Numai bătrânul camerist rămase alături de prinţ.

— Ei, Ticerno, ce stai? întrebă Gogineff, uimit.

— Sunt şi rămân servitorul dumneavoastră, până când mă

veţi concedia, răspunse celălalt, înduioşat.

Prinţul îşi trecu palma peste ochi; era foarte mişcat. Întinse bătrânului mâna.

— Îţi mulţumesc pentru devotamentul tău, Ticerno, dar eşti concediat. N-am nevoie să mă însoţeşti pe drumul ce se deschide înaintea mea.

— Excelenţă... vă doresc... viaţă lungă, bâigui cameristul, cu glas sugrumat.

Deodată căzu în genunchi înaintea mesei judecătorilor şi ridică mâinile, implorator.

— Cruţaţi viaţa prinţului! Voi nu vă daţi seama ce faceţi! Asta nu poate fi noua învăţătură! Sau urmăriţi stârpirea neamului omenesc?

— Cetăţene Ticerno, pune-ţi lacăt gurii! zise şchiopul cu asprime. Ia seamă, jignirea adusă judecătorilor revoluţiei este pedepsită cu moartea!

— Dar eu nu vreau să jignesc pe nimeni... nu pot înţelege însă, că trebuie să se făptuiască crime.

— Aşa? Atunci, ia spune, cetăţene Ticerno, cine poartă vina morţii femeilor şi copiilor noştri? Cine...

— Nu te mai osteni în zadar, îl întrerupse prinţul, ridicând mâna. N-am nevoie de îndurarea voastră. Sunt gata să mor!

Cu aceasta, şedinţa „tribunalului” se terminase. Doi revoluţionari înarmaţi rămaseră să-l păzească pe prinţ, care urma să fie executat la asfinţitul soarelui.

Bătrânul îşi aştepta moartea nepăsător, dându-şi seama că nu exista niciun mijloc de salvare. Oamenii aceştia nu cunoşteau milă. Aţâţaţi de instigatori care ştiau să exploateze nemulţumirile poporului, cuprinşi de deznădejde în urma mizeriei suferită în război, ei deveniseră nişte fiare din care dispăruse orice simţământ omenesc.

După-amiază mai toţi revoluţionarii erau beţi. Dezgustătoarele scene se desfăşurară din nou.

Sonia şi cizmarul discutară ceva în şoaptă. Ardeau de nerăbdare ca execuţia să fie împlinită cât mai curând.

Prin tragere la sorti, fură aleşi dintre locuitorii satului, patru bărbaţi care urmau să aducă la îndeplinire grozava sentinţă.

Soarele începuse să se lase la asfinţit, când călăii intrară înarmaţi în sala de festivităţi. Adamovici se străduia să-şi dea o ţinută mândră, cu toate că abia se putea ţine pe picioare de beat ce era.

Prinţul fu nevoit să se retragă într-un colţ al încăperii. La o depărtare cam de vreo patru metri, luară poziţia cei patru revoluţionari care căzuseră la sorţi. Călăii duseră armele la ochi.

— Foc! porunci şchiopul.

Patru detunături răsunară în aceeaşi clipă şi prinţul Gogineff se prăbuşi, mort, la pământ.

Zgomotul împuşcăturilor atrase şi pe ceilalţi la faţa locului. Ura pe care oamenii aceştia o nutreau împotriva prinţului, nu se potoli nici după moartea lui. Cadavrul fu scuipat şi călcat în picioare.

Astfel muri prinţul Gogineff, ultimul vlăstar bărbătesc al neamului său.

Boris Verodin ajunsese cam la jumătatea drumului care ducea la castel. Deodată se opri încremenit. La început, crezu că se înşală, dar în cele din urmă presupunerea lui se adeveri.

Castelul ardea. Învăluite de fum, flăcările răbufneau pe ferestre şi se înălţau spre cer. Soarele asfinţise şi umbrele înserării învăluiseră firea.

Priveliştea era minunată dar şi înfiorătoare. Boris Verodin privi cu dezgust la mulţimea înnebunită care ţopăia în curtea castelului, în dansuri sălbatice.

Dându-şi seama că mustrările sale ar fi fost zadarnice, voi să se înapoieze, când genunchii începură să-i tremure. Inima ameninţa să-i spargă pieptul.

Nu-l înşelau privirile, oare? Pe acoperişul cuprins de flăcări, alergau înnebunite două femei, strigând după ajutor.

29. Castelul în flăcări

Saşa, bătrâna cameristă, se ghemuise în ascunzătoarea sa, acoperind cu braţele pe tânăra ei stăpână. Spaima prinţesei

fusese pricinuită doar de faptul că prinţul Potcikev, soţul ei legitim, nu părăsise castelul.

Niciuna din cele două femei nu ştiau ce se petrecuse între timp. Ele nu bănuiau că soldaţii şi comandantul lor plecaseră din castel şi că acesta căzuse în stăpânirea revoluţionarilor.

Şi spaima Nataşei spori la auzul detunăturilor şi al strigătelor sălbatice scoase de cei ce pătrunseseră în castel. Apoi larma se potoli şi nu se mai auzea decât zgomotul unei agitaţii însufleţite.

Deodată prinţesa îşi înăbuşi un strigăt şi cuprinse braţul Saşei. Căci paşi răsunau din nou pe scară.

Erau soldaţii care-l însoţiseră pe prinţ în căutarea soţiei sale şi a bătrânei cameriste.

— Fii cuminte, porumbiţa mea, şopti Saşa, aici nu ne găseşte nimeni.

Trecură clipe grele. Nataşa rămase tăcută în ascunzătoarea ei, în timp ce bătrâna o părăsea adeseori. Dar trebuia să fie foarte prevăzătoare, căci îndepărtarea dulapului producea zgomot şi cerea timp îndelungat.

— Prea e larmă, acolo jos, zise Saşa, când se întoarse ultima oară în ascunzătoare. Nu înţeleg ce să fie asta. Cine ştie ce s-o fi petrecut acolo!

Nataşa nici nu-i luă în seamă vorbele. Ea privea ţintă înainte-i, copleşită de durere. Doar din când în când un zâmbet îi lumina chipul drăgălaş. Atunci, se gândea la bărbatul iubit. Roşindu-se toată, prinţesa îşi aminti de noaptea fericită, când se odihnise în braţele vânjoase ale luntraşului de pe Volga. Dumnezeu îi adusese laolaltă. El o luase sub ocrotirea Sa.

Cu toate că era soţia legitimă a prinţului Potcikev, se hotărâse totuşi să nu-i aparţină niciodată, preferând mai bine moartea.

Boris Verodin fugise şi lăsase în urmă pe călăii săi. Gândul acesta îi pricinui o bucurie fără margini. Dar, tot atât de repede, chipul prinţesei se posomorî şi un strigăt de deznădejde i se opri pe buze, după care izbucni într-un plâns amarnic.

Ce se va întâmpla acum cu ea? Chiar dacă prinţul părăsise castelul, situaţia ei rămânea aceeaşi, căci Potcikev se va înapoia şi o va îmbrăţişa cu forţa, luându-şi drepturile sale de soţ.

Un fior o străbătu la acest gând. Începu să înţeleagă din ce în ce mai mult, ca nu exista nicio scăpare pentru dânsa. De la tatăl ei nu se putea aştepta la un ajutor. El o va împinge fără milă în braţele prinţului, căci era un om care nu se lăsa călăuzit decât de propriile sale interese şi nu putea înţelege durerea ei.

O salvă puternică o făcu să tresară, scoţând un strigăt uşor. Erau împuşcăturile care curmaseră viaţa părintelui ei, fără ca Nataşa să bănuiască ceva. O expresie de durere nemărginită se întipări pe chipul ei palid.

— Ce ai, porumbiţa mea? întrebă Saşa, drăgăstos, bătând-o uşor pe spate.

— Mi-e tare teamă, Saşa... bănuiesc că s-a întâmplat ceva îngrozitor, murmură prinţesa.

Bătrâna o mângâie atât cât îi fu cu putinţă. Ea însăşi era cuprinsă de teamă. Nesiguranţa asupra celor ce se petreceau jos, o neliniştea. Nu se încumeta să coboare acum, în timpul zilei, căci dacă ar fi fost văzută, prinţul va afla despre asta. Poate că Potcikev dăduse chiar poruncă să fie adusă înaintea lui?

Bătrâna era în legături de prietenie cu Ticerno, cameristul lui Gogineff şi cu ajutorul de grădinar. Dacă izbutea să ajungă la unul din ei, ar fi putut afla ce se petrece jos.

Nu mai era mult până să se însereze. Adeseori, râsetele sălbatice ale revoluţionarilor ajungeau până la urechile celor două femei, dar ele nu bănuiau ce însemnătate aveau acestea. Nu ştiau că prinţul Potcikev plecase din nou, că era cât p-aci să cadă în mâinile răzvrătiţilor şi că aceştia se dedaseră la orgii în încăperile castelului.

Jos, la parter, oamenii nu-şi mai dădeau seama ce fac. Beţia le luase minţile cu totul. Îmbrăcaţi în hainele locatarilor castelului, revoluţionarii se tăvăleau pe podea, făcând fel de fel de nebunii.

Sala de festivităţi înota în vin şi rachiu. Orgia întrecuse orice măsură. Acum oamenii fuseseră cuprinşi de dezgust. Bărbaţii, care rămăseseră fără soţii şi copii, priveau tăcuţi înaintea lor. Deşi erau beţi, simţeau că toate acestea nu puteau răsplăti fapta înfiorătoare care se săvârşise în timpul lipsei lor şi care le răpise fiinţele dragi, hărăzindu-le o moarte grozavă.

Se înfiorau la gândul că vor trebui să coboare în sat, acum când nu mai aveau adăpost. Cine le va da, oare, mijloacele pentru a-şi clădi case? Şi, apoi, mai avea vreun rost toată viaţa lor?

Adamovici se folosi din nou de deznădejdea acestor oameni greu încercaţi de soartă. Omul acesta nu avea niciun ideal; el nu căuta decât să-şi satisfacă pofta de distrugere şi setea de răzbunare.

Sonia, care se simţea în totul o adevărată „tovarăşă” îl încuraja în dorinţele sale.

— Ar trebui ca prinţesa să fie aici, zise ea, cu orbii scânteietori. Dânsa ne-ar servi la masă şi am şti noi să-i înfrângem mândria.

Cizmarul încuviinţă din cap şi o trase pe Sonia deoparte.

— Ce vrei? întrebă ea.

— Hai s-o căutăm, răspunse şchiopul. Bănuiesc că se află în castel. Am tras cu urechea la o convorbire între servitori; se crede că Nataşa s-a ascuns.

În ochii negri ai Soniei se aprinse o sclipire de ură.

Cei doi părăsiră sala neobservaţi şi porniră să cerceteze încăperile. Într-o cameră zăcea pe un catafalc primitiv, trupul neînsufleţit al prinţului Gogineff; de ambele părţi ardea câte o lumânare.

Ticerno, bătrânul camerist, adusese aici cadavrul stăpânului său. Grădinarul îi ajutase, dar pe ascuns, căci acum era şi dânsul „tovarăş” şi trebuia să-l urască pe prinţ şi după moarte.

Sonia şi Adamovici închiseră uşa repede, căci această privelişte le era foarte neplăcută. Un zâmbet amar se ivi pe buzele bătrânului Ticerno. Cu chipul îndurerat, credinciosul

servitor se apropie de catafalc şi rămase lângă cadavrul fostului său stăpân. De iubit nu-l iubise niciodată, căci prinţul Gogineff fusese un om aspru. Dar Ticerno respecta măreţia morţii.

Sonia şi cizmarul cel şchiop se furişară din odaie în odaie, ajungând astfel în aripa stângă a clădirii, unde revoluţionarii nu pătrunseseră încă. Găsiră multe uşi încuiate, dar niciun om nu se zărea. În cele din urmă, Adamovici se opri înaintea unei scări.

— Vrei să mergem sus? întrebă el.

— Da, trebuie să cercetăm pretutindeni, răspunse Sonia.

Şchiopul porni înainte, ţinând revolverul în mâna stângă şi sabia în cea dreaptă. Nu se putea şti dacă nu se ascunsese vreun duşman pe undeva. Castelul avea doar nenumărate colţuri şi coridoare.

Cei doi urcară treptele. Dacă ar fi fost mai iuţi de picior, ar fi zărit făptura care se furişase ca o umbră de-a lungul gangului şi dispăruse într-una din încăperi.

— Nu ţi se pare că ceva nu e în regulă aici? întrebă Sonia, alipindu-se de cizmar, cuprinsă de teamă.

Şchiopul izbucni într-un râs zgomotos, care deşi voia să pară batjocoritor, lăsa să se întrevadă teama ce pusese stăpânire şi pe dânsul. Ca să-şi facă curaj, el descărcă revolverul într-una din uşi. Era tocmai aceea îndărătul căreia dispăruse bătrâna Saşa la ivirea celor doi. Glontele trecu pe lângă dânsa şi sfărâmă un tablou care atârna în perdele opus.

Sonia şi Adamovici se opriră înaintea uşii, şi amândoi îşi aprinseră câte o ţigaretă.

— Am s-o silesc să fie drăguţa mea astă noapte, zise cizmarul.

Fata izbucni în râs. Ochii-i străluceau sinistru.

— Asta ar fi minunat! strigă ea, bătând din palme. Aş vrea s-o aud ţipând, cuprinsă de spaimă şi dezgust.

Măsură din creştet până-n tălpi pe respingătorul om şi adăugă, cu o bucurie diabolică:

— Da, da, trebuie s-o găsim neapărat, ca să se desfete şi în braţele tale.

Stăpânindu-şi mânia, Saşa ascultase, cu răsuflarea întretăiată, convorbirea celor doi, pe care, îi recunoscuse după glas. Acum avea încredinţarea că prinţul şi soldaţii părăsiseră castelul. Dar în acelaşi timp îşi zise că n-ar fi bine să iasă la iveală cu Nataşa. Dacă ea, femeia din popor, va fi, poate, lăsată în pace, era sigur însă că revoluţionarii puseseră ceva la cale împotriva prinţesei.

Totuşi, unul din duşmani – prinţul Potcikev –, dispăruse şi bătrâna cameristă răsuflă uşurată. Aşteptă până ce paşii celor doi nu se mai auzeau, apoi se întoarse în ascunzătoare. Deocamdată nu destăinui prinţesei decât faptul că soţul ei plecase din castel.

Sonia şi Adamovici urmau să cerceteze coridoarele şi încăperile ce le ieşeau în cale. Deschiseră cu forţa cufere şi dulapuri, împrăştiară pe jos conţinutul acestora şi tropăiră deasupra lucrurilor, potolindu-şi astfel ura împotriva familiei princiare.

Dar izbânda era vremelnică şi, încredinţat că răzbunarea lor nu fusese încă împlinită, un gând înfiorător străbătu mintea lui Adamovici.

El se aşeză pe una din treptele de sus ale unei scări, pufăi din ţigaretă, se uită chiorâş la însoţitoarea lui şi rânji.

— Ştii ce vom face acum? o întrebă el.

— Ce?

Chipul ei frumos strălucea de bucurie, căci bănuia că tovarăşul ei născocise un plan drăcesc.

Şi, într-adevăr, tânăra revoluţionată nu se înşelase. În mintea acestui om josnic se putea naşte ticăloşia cea mai mârşavă ce se poate închipui.

Citise mult despre revoluţia franceză, şi cruzimile săvârşite în timpul ei, îl înflăcăraseră. Nu făcuse serviciul militar, căci era schilod. Aici însă, Adamovici era în apele sale.

Dânsul şopti ceva la urechea însoţitoarei sale, care sări în sus.

— Adamovici, te-aş îmbrăţişa dacă n-ai fi atât de pocit, strigă ea, cuprinsă de bucurie. Totuşi, îţi dau o guriţă.

Şi frumoasa fată îşi apăsă buzele pe gura cizmarului

respingător, apoi îl apucă de mână şi coborâră treptele în grabă. Ajungând jos, porniră repede spre bucătărie şi cămară, pe care le scotociră şi găsiră câteva bidoane de tablă.

— Aici e petrol, strigă Sonia deodată, şi ridică unul din bidoane, care conţinea câţiva litri din lichidul inflamabil.

— Iar aici am dat de o sticlă cu benzină, adăugă cizmarul.

Cei doi se furişară ca nişte umbre, din încăpere în încăpere, adunară la un loc lucruri mărunte, turnară petrol deasupra şi le dădură foc. Mai aprinseră şi covorul care se afla pe treptele ce duceau spre ascunzătoarea celor două femei şi, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, se întoarseră în sala de festivităţi.

Trebuiau să facă în aşa fel ca tovarăşii lor să se pună la adăpost cât mai era vreme. Deocamdată, însă, mai aveau timp, căci odăile erau mari şi până ce focul se va întinde, va mai trece jumătate ceas.

Cea mai mare parte din revoluţionari se culcaseră pe duşumeaua sălii de festivităţi, unde tocmai se aflau. Nici nu bănuiau măcar, că somnul lor avea să fie întrerupt atât de repede.

Câteva grupuri chefuiau şi jucau cărţi.

Deodată, uşa se deschise cu putere şi un om, cu o îmbrăcăminte ciudată, se năpusti înăuntru. Peste hainele sale ţărăneşti îşi pusese o uniformă de diplomat, care aparţinuse bătrânului prinţ, iar pe cap purta joben.

— Foc… castelul e în flăcări, strigă el. Grăbiţi-vă, incendiul s-a întins asupra scărilor!

Dispăru ca o nălucă şi un nor de fum năvăli pe uşă.

Cei care dormeau, săriră în sus, îngroziţi şi alergară spre uşă, răcnind şi înjurând. Obiectele jefuite fură lăsate în părăsire; nimeni nu se mai gândea la ele.

Sonia şi şchiopul alergau de la grup la grup, străduindu-se să-i trezească din somn pe cei care mai dormeau, cuprinşi de beţie. Uneori, lucrul nu era tocmai uşor. Dar, în cele din urmă, izbutiră să-i împingă pe toţi afară. Primejdia aduce în simţiri chiar şi pe cei mai beţi oameni.

Clătinându-se pe picioare, răzvrătiţii coborâră treptele învăluite în flăcări şi fum. Se împiedicară unii de alţii, se

îmbrânciră pe scări şi coridoare şi cu chiu cu vai, ajunseră în curtea castelului. Focul trosnea îndărătul lor, mistuind cu lăcomie lemnul uscat şi celelalte lucruri.

După puţin timp, întregul castel nu mai era decât o făclie uriaşă care lumina ţinutul până în depărtare. Răzvrătiţii stăteau tăcuţi în curtea mare, privind întunecaţi înaintea lor. Acum se treziseră de-a binelea.

Sus, însă, bătrânul Ticerno îngenunchease lângă cadavrul stăpânului său şi se închina. Privirile îndurerate ale credinciosului servitor erau aţintite asupra chipului înţepenit al prinţului Gogineff.

Deodată, cameristul simţi mirosul focului şi sări în sus, fulgerat de o bănuială îngrozitoare.

— Nespălaţii aceştia au dat foc castelului, murmură el.

Se îndreptă spre uşă, o deschise şi, în aceeaşi clipă flăcările năvăliră înăuntru. Ar fi fost o nebunie dacă ar fi încercat să-şi croiască un drum pe aici căci n-ar fi izbutit să facă nici zece paşi prin coridorul cuprins de vâlvătaie.

Ticerno închise repede uşa şi-şi şterse lacrimile. Amuţit de durere, el se întoarse spre catafalcul unde zăcea stăpânul său. Reluându-şi rugăciunea întreruptă, servitorul îşi aşteptă moartea, supunându-se voinţei Domnului. Acum nu mai avea nicio dorinţă; era mulţumit că existenţa lui pământească luase sfârşit.

30. Fiorii morţii

Saşa se întoarse în ascunzătoarea ei. Bătrâna îşi frământa mintea, căutând un mijloc de scăpare; era hotărâtă să n-o lase pe Nataşa în casă.

Din convorbirea celor doi oameni şi din legătura pe care putea s-o facă între cele întâmplate, reieşea că locuitorii satului puseseră stăpânire pe castel.

Bătrâna nu putea să priceapă de ce nu împiedicase Potcikev acest lucru. De ce nu lăsase la castel o parte din oamenii săi? Dar în zadar îşi punea aceste întrebări, căci nu era în stare să găsească un răspuns.

Poate că va izbuti să fugă din castel în timpul nopţii, folosindu-se de o ieşire laterală? Dar ce se va întâmpla cu ea şi prinţesa? Încotro să se îndrepte?

Anuşca murise. Căsuţa unde, deocamdată, cele două femei ar fi putut să găsească un adăpost căzuse pradă flăcărilor. Nu era atât de uşor să facă rost de un adăpost pentru tânăra prinţesă. S-o însoţească până în Moscova sau Petersburg? Pentru asta avea nevoie de bani. Şi cine ştie dacă era bine să întreprindă o astfel de călătorie în timpurile acestea tulburi.

Deodată, un gând salvator străbătu mintea bătrânei. Ciudatul domn Vasilieff nu-i oferise, oare, un adăpost în căsuţa din pădure? Şi acest nobil bărbat n-o va primi şi pe Nataşa în casa lui?

Suşa clătină capul, mulţumită. Da, moşierul era salvarea lor. El nu se va împotrivi să dea adăpost prinţesei. Plină de dragoste, Saşa mângâie chipul drăgălaş al stăpânei sale.

— Fii liniştită, inimioara mea, te voi duce într-un loc unde te vei simţi foarte bine. Vom părăsi castelul chiar astă-noapte. Şi, apoi, n-are ce să-ţi mai fie teamă de prinţul Potcikev, căci el nu mai e aici.

Prinţesa răsuflă uşurată. Spaima nemărginită care o cuprinsese la gândul că va da ochi cu soţul ei, se irosi într-un şiroi de lacrimi. Acum se simţea mult mai liniştită.

— De unde ştii că prinţul Potcikev a părăsit castelul? întrebă ea deodată, chinuită din nou de neîncredere.

— Am ascultat convorbirea pe care au avut-o doi oameni din sat, un bărbat şi o femeie. Aceştia urcau scările…

— Dar cum au ajuns ei în castel? o întrerupse tânăra, mirată.

Pe buzele Saşei încolţi un zâmbet ciudat.

— Nu ţi-am spus că revoluţia e pe cale să izbucnească? Se pare că locuitorii satului au pus stăpânire pe castel. Aşadar, nu trebuie să fim zărite de ei, căci, pentru tine, revoluţionarii sunt tot atât de primejdioşi ca şi pentru prinţul Potcikev. Fireşte, mie nu-mi vor face nimic, căci eu sunt o femeie din popor.

Nataşa suspină.

— Ce grozăvie! murmură ea. De ce se urăsc oamenii cu atâta înverşunare?

— Pentru că poporul rus a fost asuprit ani de-a rândul, răspunse bătrâna.

Nataşa tăcu. Gândurile ei se îndreptară spre familia imperială. Zilele petrecute la Petersburg, în palatul imperial, când fusese doamnă de onoare a împărătesei, îi reveniră în minte. Ea o iubise pe Ţarină şi simţise pentru dânsa o dragoste izvorâtă din veneraţia ei nemărginită. Ştia că nobila femeie nu era fericită, că mari dureri sufleteşti o zbuciumau.

Poporul n-o iubea pe tânăra împărăteasă, care venise din ţară străină, ba o ura chiar. Nu există pe pământ fericire desăvârşită. Împăraţii şi împărătesele îşi au şi ei durerile lor, şi uneori, poate că acestea sunt mai mari decât ale muritorilor simpli.

În ultimul timp, Nataşa auzise multe zvonuri. Ea se gândi cu groază nespusă la bărbatul care se bucurase de o putere nemărginită la Curtea Ţarului şi care vrăjise femeile cu ochii săi neobişnuit de pătrunzători. Dar fusese ucis, acum zăcea în pământul îngheţat şi nu putea să mai facă niciun rău. Da, Rasputin era mort, fusese înlăturat de aceia cărora le răpise puterea ce o aveau asupra Ţarului.

Deodată prinţesa fu cuprinsă de un dor puternic după Ţarină şi copiii ei. Biata fată părăsise capitala de teamă că prinţul Potcikev ar putea să se ivească în orice clipă. Folosindu-se de viclenie, dânsa înduplecase pe tatăl ei să pornească împreună spre mândrul castel de pe malul Volgăi.

La plecare, Alexandra Feodorovna o rugase să se înapoieze şi Nataşa îi făgăduise. Dacă şi-ar împlini acum făgăduiala dată? Nu era, oare, datoria ei să fie alături de împărăteasă, acum, când aceasta se afla în primejdie?

Două pete roşii se aprinseră pe obrajii Nataşei. Hotărârea ei era luată. Va porni spre Petersburg şi se va înfăţişa înaintea împărătesei. Ce-i drept, în tăcutul sat de pe malul Volgăi se şoptea că familia imperială ar fi, într-o oarecare măsură, prizoniera poporului – dar Nataşa nu dădea crezare acestor zvonuri. Cum era cu putinţă ca stăpânitorul tuturor ruşilor să

fie deodată despuiat de puterea sa? Nu, lucrul acesta era imposibil. Şi, Ţarul să fi fost exilat în Siberia? Asta o credea şi mai puţin.

Desigur că toate acestea nu erau decât zvonuri nechibzuite. Nimeni nu s-ar fi putut încumeta vreodată să umilească atât de mult pe cei unşi de Dumnezeu.

Aşadar, tânăra se hotărî să plece cât mai curând spre capitală. Tatăl ei nu trebuia să ştie nimic despre asta, căci s-ar fi împotrivit din răsputeri. Pentru a putea face faţă cheltuielilor drumului, Nataşa se gândea să-şi vândă o parte din bijuteriile ei.

Şi, în timp ce credincioasa cameristă făurea planuri, în timp ce ea vorbea despre moşierul în casa căruia vor găsi adăpost, gândurile prinţesei erau îndreptate în altă parte, anume spre familia imperială, în mijlocul căreia va fi în curând.

Sărmană Nataşa! Tu nu ştii ce înfăţişare a luat lumea. Grozăviile din ultimele douăzeci şi patru de ceasuri nu erau decât o slabă imagine a faptelor înfiorătoare care se petrecuseră în întinsul imperiu rusesc.

Despoţii susţinuţi de Ţar fuseseră înlăturaţi. Împăratul însuşi se mai afla în reşedinţa lui de vară, dar transportarea lui în Siberia era hotărâtă demult.

Răscoala încolţise pretutindeni. În locurile retrase şi la ţară, oamenii aşteptau cu teamă desfăşurarea groaznicelor evenimente care trebuiau să se producă.

În oraşe, însă, şi acolo pe unde trecea calea ferată, puterea nu mai era în mâinile guvernului provizoriu. Oamenii trebuiau să se lase conduşi de hotărârile sovietelor şi ale sindicatelor muncitorilor şi soldaţilor. Spionii şi denunţătorii se înmulţiseră şi victimele lor erau nenumărate. Nu se mai făcea multă vorbă cu aceia care erau rău văzuţi de conducătorii statului nou. Judecători aleşi de popor rosteau sentinţe sângeroase şi le aduceau ei înşişi la îndeplinire, fără să dea socoteală cuiva.

Noaptea, uşile carcerelor se deschideau şi, fără nicio judecată, fără a fi ascultate măcar, nenorocitele victime ale unei politici de răzbunare, erau duse la locul de execuţie. Apoi cadavrele erau azvârlite într-o groapă oarecare şi acoperite

cu pământ. O linie trasă în registrul de stare civilă deasupra numelui celui executat, punea capăt şi existenţei sale juridice.

Dar ce urma să se mai întâmple după ce soldaţii se vor întoarce de pe front, când milioanele de luptători care se aflau de ani de zile pe câmpul de bătaie şi sutele de mii de prizonieri se vor revărsa în patrie?

Deodată Saşa ciuli urechile, cu răsuflarea întretăiată. O mare nelinişte o cuprinse. Ce era oare zgomotul acesta ciudat? Ce însemnau trosniturile care se auzeau?

— Miroase a ars, murmură ea, şi părăsi ascunzătoarea, îndreptându-se spre uşă.

Dar nu apucă s-o deschidă bine şi un strigăt deznădăjduit îi scăpă din piept. Un nor de fum negru o învălui, înăbuşind-o aproape.

Bătrâna cameristă închise repede uşa, se frecă la ochi, căci fumul era de nesuferit, apoi rămase locului, tremurând.

Ce se întâmplase? Era îngrozitor! Castelul ardea şi nimeni nu venea să stingă focul.

Deschise uşa din nou şi ieşi afară, îndreptându-se spre scară, sfidând primejdia. În cele din armă fu nevoită să se întoarcă însă, deoarece flăcările o ameninţau din toate părţile. Casa părea o mare de foc.

— Ajutor, ajutor! strigă ea cât o ţineau puterile.

Dar nu-i răspunse decât trosnetul grinzilor mistuite de flăcări.

Se înapoie în camera ei, dându-şi seama că aici nu exista niciun mijloc de scăpare. Ar fi fost o nebunie dacă ar fi încercat să coboare treptele.

Se prăbuşi pe patul ei, gemând, cu fruntea îmbrobonată de năduşeală.

Nataşa ieşise din ascunzătoare. Simţise şi dânsa mirosul de ars. La vederea bătrânei care plângea, prinţesa bănui cum stăteau lucrurile.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea, şovăind.

— Suntem pierdute, răspunse camerista, cu glas stins. Castelul… a fost… cuprins… de flăcări… nu mai putem coborî…

— Sfinte Dumnezeule, ajută-ne! murmură Nataşa, clătinându-se.

Înainte cu o noapte îşi dorise sfârşitul din tot sufletul. Dar acest deznodământ îngrozitor o făcea să se înfioare. Să moară arsă de vie? Era groaznic! Îşi îngropă faţa în mâini şi se aşeză lângă Saşa, care plângea în hohote.

În acest timp, flăcările se întindeau cu repeziciune, mistuind tot ce întâlneau în cale.

Deodată, bătrâna sări în sus. Voia să încerce să se salveze.

— Vino, copila mea, strigă ea cu glas răguşit. Să trecem dincolo, în dormitorul tău. Şi să ne îmbibăm hainele cu apă; apoi, vom încerca să coborâm treptele în grabă. Scara e din piatră... poate că nu s-a prăbuşit încă.

Nataşa încuviinţă, resemnată. Cu toate că nu mai avea nicio nădejde, porni totuşi în urma credincioasei servitoare. Trecură prin limbile de foc. Fumul se mai împrăştiase puţin, căci o fereastră se spărsese pe undeva şi aerul pătrundea înăuntru.

Saşa umplu cu apă ligheanul de marmură din dormitorul Nataşei şi aruncă înăuntru două pături de lână. De asemenea, înmuie în apă încălţămintea lor. Apoi, bătrâna înfăşură pe prinţesă într-una din pături şi-i înveli părul cu o broboadă udă, după care se înfăşură şi dânsa.

— Acum, ţine-te după mine, zise ea, cu glasul înecat de fum şi căldură. Dacă vei vedea că nu pot să mai înaintez, să mergi singură mai departe... eu sunt bătrână şi mi-am trăit viaţa.

— Nu, nu te voi părăsi niciodată, răspunse prinţesa, înduioşată. Vom muri împreună, dacă...

— Taci! o întrerupse camerista, acoperindu-i gura cu mâna. Făgăduieşte-mi că vei încerca să străbaţi singură printre flăcări, dacă vei vedea că mă părăsesc puterile.

— Nu, niciodată! strigă prinţesa cu hotărâre.

Saşa îşi dădu seamă că nu se poate împotrivi voinţei neclintite a acestei fete curajoase.

— Atunci, urmează-mă! zise ea, încet şi trist, învăluind într-o privire de duioşie făptura tinerei prinţese.

În această clipă, şi-ar fi dat bucuros viaţa, dacă astfel ar fi putut salva pe aceea a stăpânei sale.

Saşa se opri la uşă, scoţând un ţipăt.

— Am găsit un mijloc de scăpare, strigă ea. Ne vom lăsa în jos prin spaţiul de aerisire… poate că în acest chip izbutim să ajungem afară din castel.

Împinse uşa şi trecu gangul în grabă. Flăcările ajunseră aproape până la uşă. Lemnul luase foc şi văpaia se întindea cu repeziciune.

Îndată ce ajunse în camera ei, bătrâna se strecură în fosta ei ascunzătoare; ce-i drept, căldura era înăbuşitoare, dar fumul se putea suporta deocamdată, căci flăcările nu ajunseseră încă până la spaţiul de aerisire.

Cele două femei coborâră treaptă cu treaptă. La uşiţa etajului de dedesubt, Saşa se opri şi o deschise după oarecare sforţare.

În încăpere totul mai era în ordine. Doar de afară se auzeau trosnetele lemnului mistuit de flăcări. Deodată, se auzi un bubuit şi castelul se cutremură, ca şi cum stătea să se prăbuşească din clipă în clipă.

— Ce… ce-a fost asta? murmură Nataşa, tremurând.

— Pe semne că s-a dărâmat scara de piatră, răspunse Saşa, deschizând uşa ce dădea în coridor.

Din fericire, gangul acesta fusese în mică parte cuprins de flăcări, căci aici nu prea se găseau lucruri care să ia foc. Covoarele erau distruse, iar uşile mai ardeau încă, dar pereţii rămăseseră neatinşi. O căldură înăbuşitoare pătrundea din catul de jos.

Deodată, cele două femei scoaseră un strigăt. De partea cealaltă se deschise o uşă. În prag se ivi un bătrân cu faţa palidă ca o arătare din alte lumi.

— Ticerno! murmură Saşa.

Cele două femei alergară spre bătrânul servitor.

— Cum ai ajuns aici? De ce n-ai părăsit castelul? strigă bătrâna.

El nu răspunse, învălui într-o privire plină de milă făptura tinerei prinţese, apoi se dădu deoparte şi arătă spre odaie.

Nataşa se apropiase. Deodată, un strigăt de groază izbucni din pieptul ei. Zărise cadavrul. Şovăind, cuprinsă de o presimţire înfiorătoare, păşi pragul. Se îndreptă spre catafalc, clătinându-se… apoi, se aruncă plângând peste trupul părintelui ei.

Nataşa nu simţise niciodată o dragoste, cu adevărat filială, pentru omul acesta aspru şi neînduplecat. Dar văzându-l pe neaşteptate mort, după ce abia înainte cu câteva ceasuri fusese în toată vigoarea, simţămintele ei se treziră dintr-odată.

În timp ce tânăra orfană se lăsă pradă durerii, Ticerno povesti cu glas slab ceea ce se întâmplase.

— Ticăloşii! scrâşni Saşa. Nu le-a fost de ajuns că au devastat castelul? Trebuiau să dea foc şi să ucidă?

Ticerno înălţă din umeri şi zise cu glas solemn:

— Dumnezeu din cer vede toate… Vinovăţii îşi vor lua pedeapsa când vor ajunge înaintea Judecătorului Suprem…

Saşa nu mai spuse nimic şi se apropie de catafalc, unde îşi împreună mâinile şi începu să se roage. După ce sfârşi, luă de mână pe tânăra prinţesă şi o trase deoparte cu blândeţe.

— Nu trebuie să uităm primejdia în care ne aflăm, zise ea. Vii cu noi, Ticerno? se adresă ea, apoi, credinciosului servitor.

Acesta clătină capul.

— Îmi dau seama că nu există nicio scăpare, răspunse el, oftând din adânc. Trebuie să murim…

— Nu vorbi prostii, Ticerno! replică Saşa. Am să vă arăt eu un drum pe care să putem fugi. Aşteaptă-mă aici cu prinţesa; mă întorc numaidecât.

Se depărtă şi uşa se închise în urma ei. Intră în odaia cealaltă şi vru să intre în spaţiul de aerisire, dar se dădu repede îndărăt, căci flăcările ţâşneau din adâncime.

Acum se văzu nevoită să renunţe la planul ei. Aşadar, şi drumul acesta îi fusese tăiat? Deznădăjduită se înapoie în camera unde se aflau Nataşa şi Ticerno. Acesta din urmă era foarte liniştit. Între timp, el povestise prinţesei ce se petrecuse în sat. Tânăra era covârşită încă de cele auzite.

— Încercaţi să vă salvaţi viaţa! zise bătrânul, arătând spre

uşa în pragul căreia Saşa se ivise tocmai atunci.

— Nu putem coborî, strigă camerista, deznădăjduită. Drumul ne este tăiat atât în jos cât şi în sus.

Ultimele ei cuvinte fură acoperite de o bubuitură asurzitoare. Tavanul şi o parte din zid se prăbuşiră. Fumul şi flăcările năvăleau de pretutindeni.

Saşa fusese izbită în cap şi era gata să leşine. Simţea că se înăbuşe. Ticerno, care se afla lângă Nataşa, fusese lovit de o bucată mare din tavan şi se prăbuşise mort, la pământ. Înfiorată, cu ochii măriţi de groază, prinţesa se uita la credinciosul servitor care zăcea lângă dânsa.

Nenorocitul îşi dorise moartea; voise să-l urmeze pe stăpânul său în drumul spre veşnicie şi Dumnezeu îi împlinise dorinţa.

Nataşa se repezi spre uşă. Cealaltă parte din tavan putea să se prăbuşească din clipă în clipă şi, atunci totul era sfârşit.

Bătrâna îşi revenise repede. Se ridică şi, în clipa următoare, cele două femei se aflau în coridor, neştiind încotro să se îndrepte. În jurul lor, flăcările îşi îndeplineau opera lor nimicitoare.

Saşa se înapoie din nou în odaia unde se afla gura ventilatorului. Ciudat era că focul se stinsese acolo. Dacă ar încerca să urce din nou? Nu le rămânea altceva de făcut, căci dacă flăcările izbucneau iarăşi, cele două femei erau pierdute.

La porunca bătrânei cameriste, Nataşa fu nevoită să pornească înainte. Trecură prin clipe grele, dar în cele din urmă izbutiră să ajungă din nou în odaia Saşei.

Pieirea se apropia însă cu paşi repezi. Flăcările cuprinseseră tot coridorul. Bătrâna deschise uşa, dar fu nevoită s-o închidă numaidecât. O scăpare din iadul acesta era cu neputinţă. Sărmanele femei păreau hărăzite morţii.

Nataşa îngenunche înaintea icoanei, care atârna în perete.

— Sfinte Serafim din Sarrov, scapă-ne din primejdie! se rugă ea, cu glas înduioşător.

Saşa chibzuia, cu faţa răvăşită de deznădejde. Aerul din încăpere devenea tot mai înăbuşitor. Şi, apoi, cât va mai rezista podeaua? Grinzile nu erau oare mistuite de flăcări,

ameninţând să se prăbuşească?

Un gând salvator îi fulgeră prin minte. Dacă s-ar urca pe acoperiş? Spaţiul de aerisire ducea în sus. Bătrâna o ştia prea bine.

— Vino, inimioara mea! se adresă ea prinţesei. Acesta e ultimul nostru drum de scăpare. Ne vom urca pe acoperiş, şi poate că luntraşii şi ţăranii nu vor fi atât de neînduratori, şi vor încerca să ne salveze. Poate că Dumnezeu va face o minune, înăbuşind ura care clocoteşte în inimile lor.

Nataşa o urmă în neştire. Pierduse orice nădejde. Totul i se părea în zadar. Cel mult, nu puteau decât să amâne tragicul sfârşit.

Un minut mai târziu, cerul întunecat se întindea deasupra celor două femei. Flăcările se înălţau ameninţătoare în jurul lor.

Tânăra se ghemui jos. Îndărătul ei se afla Volga. Dacă se arunca în apă, scăpa repede de chinuri. Se hotărî să procedeze astfel în ultimul moment.

În acest timp, Saşa îşi scoase pătura cu care se învelise, îşi frecă ochii înroşiţi de fum şi-şi împrospătă aerul din plămâni, răsuflând din adânc de câteva ori. Apoi, se târî cu băgare de seamă spre marginea acoperişului. Dar căldura era de nesuferit, astfel că bătrâna nu izbuti să ajungă până într-un loc de unde să poată fi văzută din curte.

Reînnoi încercarea ei, îndreptându-se spre altă parte. De astă dată, reuşi. Ridică braţele în aer şi începu să strige din răsputeri după ajutor, alergând încoace şi încolo ca înnebunită. Şi nădăjduind să trezească mila acestei mulţimi care privea în sus, tăcută.

Dar nimic nu arăta că încercarea ei izbutise. Nataşa se apropie şi privi în jos. Priveliştea era înfiorător de frumoasă. Deasupra lor, cerul era roşu ca sângele din pricina flăcărilor care izbucniseră prin acoperiş. Scânteile ţâşneau în jerbe, minunate şi curtea castelului era viu luminată. Oamenii fură nevoiţi să se retragă, căci zidurile ameninţau să se prăbuşească şi să-i îngroape sub dărâmături.

Saşa răcnea cât o ţineau puterile şi o îndemna şi pe Nataşa

să strige. Dar tânără clătină capul, obosită.

— Trebuie să murim, Saşa, zise ea. Cine ar putea să ne salveze? Domnul nu ne-a ascultat ruga. Sfântul Serafim din Sarrov nu vrea să ne vină în ajutor.

— Ajutor, ajutor! striga bătrâna, din ce în ce mai deznădăjduită.

În sufletul ei se născu pe neaşteptate o ură înverşunată împotriva mulţimii de jos. Furioasă, dânsa izbucni în ocări. Rosti blesteme groaznice, dar oamenii începură să râdă batjocoritor. După cât se părea, prinţesa fusese recunoscută, însă nimeni nu se sinchisi de ea. Ba, mai mult, revoluţionarii se bucurau văzând-o în această stare jalnică din care nu mai putea scăpa cu viaţă.

Cizmarul ridică sabia, rânjind. Sonia duse la ochi arma, pe care o luase unuia dintre bărbaţi, şi se pregăti să tragă asupra celor două nenorocite.

Dar, înainte ca glonţul ucigător să pornească din ţeavă, o mână se încleştă în umărul tinerei revoluţionare, care se întoarse şi văzu doi ochi albaştri, privind-o ameninţător.

31. O salvare îndrăzneaţă.

Era Boris Verodin. La vederea celor două femei de pe acoperiş, tânărul începu să alerge cât îl ţineau picioarele. Era oare cu putinţă ca nimeni să nu facă vreo încercare de a le veni în ajutor?

Mânia lui nu mai cunoscu margini, când văzu pe tânăra dornică de răzbunare, îndreptând arma spre cele două femei.

— Ce vrei să faci? strigă Boris, ameninţător.

Dar Sonia Petrovici îşi reveni repede. Îl cunoştea pe Boris de multă vreme. Încă de pe când era copilă, ea îi zâmbise plină de cochetărie. Sonia era o fire pătimaşă, veşnic mistuită de dorinţe nepotolite. Boris Verodin îi plăcea, dar el n-o luase în seamă niciodată şi o ocolise chiar.

— Mă strângi prea tare, zise Sonia, căutând să scape din încleştarea tânărului.

Revoluţionarul îi dădu drumul, dar îi smulse arma din mână.

— Asta nu-i pentru femei! strigă el.

Aruncă o privire în jurul său, dar nu întâlni decât mutre întunecate. Oamenii păreau să nu fie înţeleşi cu procedarea lui.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

Adamovici, cizmarul cel şchiop, păşi înainte. Individul acesta primejdios şi viclean părea că se teme de Boris.

— Vezi, doar, ce s-a întâmplat, tovarăşe Verodin! zise dânsul, râzând cu răutate. Castelul a fost dat pradă flăcărilor. Şi, la urma urmei, nu-i prea mare păcat, căci şi casele noastre au fost incendiate, iar copiii şi nevestele noastre au pierit în foc. Sau, poate că nu ştii de asta. Atunci coboară în sat şi caută-ţi rudele! Ai să le găseşti printre ruinele căsuţei lor, au fost arse de vii.

Boris Verodin îşi aminti de priveliştea înfiorătoare ce o avusese înaintea-i.

— Totuşi, n-ar fi trebuit să plătiţi cu aceeaşi monedă, răspunse el, întunecat.

— Ia ascultaţi ce ne spune Verodin, care ne îndeamnă la răscoală, de ani de zile! făcu cizmarul, batjocoritor. După părerea lui, nu ne-am purtat aşa cum se cuvine…

— Taci! strigă tânărul, cu glas poruncitor.

Şi înşfăcându-l, îl ridică în sus, ca pe o minge.

— Bagă-ţi minţile în cap, altminteri te zvârl colo înăuntru! tună el.

Apoi dădu drumul cizmarului, care pălise de spaimă, şi se întoarse.

Ceilalţi îi povestiră ce se întâmplase. Tânărul ascultă cu luare aminte şi puse, din când în când, câte o întrebare.

Deodată tresări, străbătut de un fior. Auzise strigătele de ajutor ale celor două femei. Nu fusese, oare, glasul iubitei sale? Nu-l strigase ea pe nume?

Îşi aţinti privirile în sus şi recunoscu pe Nataşa.

Acum nu mai era timp de pierdut. Trebuia să treacă la fapte, dacă voia s-o salveze.

Focul îşi continua opera-i nimicitoare. Flăcările mistuiau cu repeziciune grinzile uscate. Din nou răsună în castel zgomotul

prăbuşirii unui zid sau vreunui tavan.

Deznădejdea se întipări pe chipul tânărului revoluţionar. Nu, era cu neputinţă să pătrunzi în iadul acesta cuprins de văpaie. Şi, totuşi, trebuia să încerce. Dragostea lui, teama nemărginită pentru viaţa fiinţei dragi, îl îndemnau la aceasta. Dacă soarta hotărâse astfel, cel puţin vor muri împreună.

Privi în jurul său, căutând o fântână. În apropierea clădirii se afla un puţ şi Boris se îndreptă repede într-acolo, unde ceru unuia din oameni să-i toarne apă peste haine.

— Ce vrei să faci, tovarăşe Verodin? îl întrebă acesta, cu teamă. Cei de colo nu merită să-ţi primejduieşti viaţa pentru ei. Trebuie să fie două servitoare care nu s-au încumetat să iasă la iveală.

Şi, izbucnind în râs, urmă:

— Lumea se teme de noi... Lasă-le să moară, căci nu merită să trăiască!

Dar Boris Verodin nu ţinu seamă de cuvintele revoluţionarului. Aproape că nici nu le auzi.

Un strigăt de uimire izbucni de pe buzele celor de fată, când tânărul se avântă în casa cuprinsă de flăcări. Fiecare se aştepta ca el să se ivească în clipa următoare, renunţând la încercarea sa; altminteri, însemna că pierise în flăcări.

În timp ce privirile bărbaţilor şi femeilor erau aţintite asupra intrării, în timp ce doar câţiva tremurau pentru viaţa cutezătorului tânăr, Boris Verodin izbutise să pătrundă până la scară, trecând prin văpaia nimicitoare. Ştia drumul într-acolo. O dată se împiedecă de câteva bucăţi de zid şi căzu. Se ridică însă repede, şi porni mai departe.

Fumul îl orbea aproape. Acum nu mai putea să înainteze, căci scara se prăbuşise. În acea clipă se gândi la încăperea unde îl condusese bătrâna cameristă, pentru a-l scăpa de urmărirea soldaţilor. Se întoarse şi porni în goană de-a lungul coridorului. Apoi deschise uşa şi împinse cu piciorul o grindă care ardea.

Deodată zări înaintea lui uşiţa ventilatorului. Din pricina căldurii, aceasta se îndoise, căci era din tablă de fier. Dacă flăcările cuprinseseră şi spaţiul de aerisire, atunci nu mai

exista niciun mijloc de scăpare şi tânărul era nevoit să lase pe nenorocitele femei în voia soartei.

Boris izbi cu piciorul în uşiţă, care cedă. Un strigăt de bucurie izbucni din pieptul său, căci văzu că deasupra lui spaţiul de aerisire era neatins.

Împinse deoparte tot ce-i stătea în cale şi începu să se caţere cu repeziciune. Adeseori, îşi pierdea răsuflarea dar, în cele din urmă, izbuti să ducă la capăt îndrăzneaţă întreprindere.

Ajungând în odaia Saşei, se opri ca şi mai răsufle puţin şi atunci se gândi şi la salvarea lor. Fără ştirea cameristei, Boris ascunsese funia într-o ieşitură din zid.

Singurul mijloc de salvare era să se lase în jos pe frânghie, până la suprafaţa apei. Dar nu trebuia să piardă nicio clipă, căci orice şovăială putea să coste viaţa celor două femei, care se aflau pe acoperiş.

Tânărul se repezi spre uşiţa ventilatorului şi o deschise. Dar în aceeaşi clipă se dădu înapoi îngrozit. Flăcările şi scânteile îl izbiră în faţă, un fum gros, gălbui, îi tăie răsuflarea, orbindu-l aproape.

Închise la loc uşiţa ventilatorului şi rămase deznădăjduit în mijlocul încăperii. Dar era prea târziu. Acum era izolat în etajul acesta, orice legătură cu lumea din afară fiindu-i tăiată. Spaţiul de aerisire nu mai putea fi folosit.

Tânărul nu-şi pierdu cumpătul însă. Nu era în firea lui să stea cu mâinile în sân şi să se lase în voia soartei. Trebuia să se apere până la ultima suflare.

Poate că mai exista vreo scăpare. Se gândi la fereastra pe care Saşa i-o arătase înainte cu o zi, pentru a fugi pe acolo. Dacă lega funia de fereastră, se putea coborî în vadurile Volgăi.

Dar iubita lui avea nevoie de ajutorul său. Era oare demn de un bărbat s-o lase pradă flăcărilor?

Căldura devenea din ce în ce mai dogoritoare. Boris abia mai răsufla. Dacă focul răzbea în odaie, era pierdut.

Podeaua începu să se clatine sub picioarele sale, din pricina prăbuşirii zidurilor. Strigătele de ajutor ale celor două femei îi

ajunseră la ureche. Glasul Nataşei răsuna foarte slab.

Cuprins de teamă pentru soarta iubitei, Boris deschise uşa ce da în coridor, dar o închise repede, dându-şi seama că ar fi fost o nebunie dacă ar fi încercat să-şi croiască un drum pe acolo.

Deodată auzi un trosnet deasupra sa. Tânărul sări îndărăt; totuşi, o grindă, care căzuse din tavan, îl izbi în cap. Scoţând un strigăt de durere, Boris se prăbuşi la pământ.

Tunete îndepărtate se auziseră demult încă. Se apropia o furtună. Norii, luminaţi în roşu de focul de la castel, căpătară o culoare gălbuie.

Nataşa se ghemuise lângă credincioasa ei cameristă şi astfel, cele două femei îşi aşteptau moartea. În zadar implorase bătrâna ajutorul oamenilor sălbăticiţi de ură. Nimeni nu încercase să le salveze.

Saşa se târî până la marginea acoperişului, trăgând după sine pe Nataşa. Apa întunecată a Volgăi se întindea dedesubtul lor. Bătrâna era hotărâtă să se arunce, împreună cu prinţesa, în valurile fluviului, cu toate că acesta se afla la o adâncime de aproape o sută de metri. Această moarte era mai puţin înfiorătoare decât dacă ar fi pierit în flăcări.

Aproape jumătate din acoperiş era dărâmat şi scânteile ţâşneau prin deschiderile formate. Deodată, Saşa scoase un strigăt. Văzu hornul cel mare clătinându-se. Dacă coşul greu cădea înspre partea lor, atunci sfârşitul era de neînlăturat.

Se auzi o trosnitură puternică şi hornul se plecă pe o parte, încet. Apoi dispăru şi o gaură mare se ivi în locul său.

Cele două femei se îmbrăţişară. Scăpaseră iarăşi de moarte, dar numai pentru câteva minute, sau chiar secunde.

În acea clipă, cerul îşi deschise zăgazurile şi valuri de apă se abătură asupra castelului cuprins de flăcări. Era, oare, o minune cerească? Voia Domnul să scape viaţa Nataşei şi a ocrotitoarei sale?

Furtuna se dezlănţui cu putere. Fulgere scăpărau în aer şi tunetele bubuiau prelung. Focul se mai potoli. Un fum gros se înălţa spre cer. Ici colo, mai ţâşnea câte un mănunchi de

scântei sau o pâlpâire a flăcărilor înăbuşite; dar, în cele din urmă, focul fu stins de ploaia care se revărsa din belşug.

Castelul era distrus, însă deocamdată, cele două femei de pe acoperiş nu mai erau în primejdie. Istovită, Nataşa îşi pusese capul în poala bătrânei şi, în cele din urmă, adormi.

Când Boris Verodin îşi reveni în simţiri, valuri de apă se abăteau asupra lui, scăldându-i faţa. Tânărul simţi o durere ascuţită, la umăr şi la cap.

Mintea i se limpezi treptat. Învingându-şi durerea, el făcu o sforţare ca să se ridice, dar nu izbuti. Bârna grea se afla deasupra lui. Anevoie, Boris începu să înlăture molozul şi dărâmăturile. Din fericire membrele îi erau libere, astfel că le putea mişca în voie. De altminteri, se părea că nu suferise nimic prea grav de pe urma prăbuşirii.

În acea clipă, gândurile sale se îndreptară din nou spre iubita lui. O spaimă grozavă îl cuprinse.

— Nataşa, unde eşti? strigă el în noapte.

Un glas slab se contopi cu ropotul ploii. Şi, acest glas, murmura, din de fericire:

— Boris. Tu eşti? Ajută-ne… iubitule… nu ne lăsa să pierim…

— Ea e… trăieşte! izbucni tânărul.

Lacrimi de bucurie străluciră în ochii săi. Măsură din ochi distanţa până la gaura din tavan apoi strigă din răsputeri:

— Sunt aici… vin, scumpa mea Nataşa!

Ridică patul în picioare, îl rezemă de perete, şi începu să se caţere în sus. Deasupra lui se ivi chipul Nataşei, care se pleca peste gaură, tremurând de emoţie. Îndărătul prinţesei se afla bătrâna cameristă care o mustra părinteşte să fie cu băgare de seamă.

Dintr-un salt Boris fu pe acoperiş. Suspinând de fericire, tânăra se aruncă la pieptul luntraşului.

Colo sus, la o înălţime ameţitoare, pe ruinele vechiului castel seniorial, se regăsiseră cei dor iubiţi: drăgălaşa prinţesă Nataşa de Gogineff şi umilul luntraş Boris Verodin.

Un râs vesel îi făcu să tresară. Era râsul răguşit al Saşei.

— Ei, destul, copii! zise ea. Acum trebuie să găsim un mijloc să coborâm de aici. E cu putinţă ca zidurile să se prăbuşească, sau poate că focul mai mocneşte în interiorul castelului şi atunci suntem pierduţi.

— Ai dreptate, matuşca, răspunse Verodin, repede, dând deoparte cu blândeţe pe tânăra fată şi învăluind-o într-o privire plină de dragoste. Trebuie să ne coborâm de pe acoperiş.

Boris începu să cerceteze locul cu înfrigurare. Nataşa se ghemuise din nou lângă bătrâna cameristă. Chipu-i strălucitor de bucurie, părea mai frumos ca oricând. Acum nu se mai gândea la spaima ei dinainte, la clipele îngrozitoare prin care trecuse. O preocupa numai prezentul, care era nespus de frumos, căci îşi regăsise iubitul.

După puţin timp, Boris se ivi iarăşi.

— Trebuie să coborâm prin spaţiul de aerisire, zise el. Scara mai e în bună stare. Am cercetat totul. Jos, vom fi nevoiţi să ne croim un drum printre dărâmături şi grinzi arzânde, altfel nu se poate. Vino, Nataşa, scumpa mea, te voi duce la adăpost.

Cele două femei îl urmară. În unele locuri, focul ameninţa să izbucnească din nou, căci ploaia, se mai potolise iar furtuna încetase. Zorile se iveau la răsărit.

Astfel ajunseră în pivniţă, unde Boris fu nevoit să înlăture dărâmăturile care se adunaseră îndărătul uşii. Sudoarea îi şiroia pe frunte; se opri din lucru ca să se odihnească şi, atunci, Saşa îi povesti ce se întâmplase, adăugând că, deocamdată, Nataşa ar putea găsi adăpost în casa lui Vasilieff. Un singur lucru îi tăinui, anume că între timp, tânăra prinţesă devenise soţia prinţului Potcikev. Boris nu ştia nimic despre asta şi bătrâna se feri să i-o spună. O dată şi o dată tot ar fi aflat-o el, dar o teamă nelămurită o îndemna să nu-i destăinuiască acum faptul acesta.

Cât despre Nataşa, ea era copleşită de fericire şi uitase cu totul clipele prin care trecuse. Acum, totul se schimbase în bine; acum nu se mai temea de nimic, căci iubitul o va ocroti cu braţul său puternic.

— Cine e, acest domn Vasilieff? întrebă Verodin, când se opri iarăşi din lucru său. Mama Anuşca mi-a vorbit adeseori despre el, dar nu l-am văzut niciodată. Persoana lui a fost întotdeauna învăluită de mister.

Saşa clătină capul, gânditoare, amintindu-şi de ultima convorbire cu sărmana ei soră, care avusese o soartă atât de tragică.

Anuşca făcuse multe aluzii în legătură cu acest moşier care trăia retras pe domeniul său.

— Nu-l cunosc decât foarte puţin, zise Saşa. Probabil că în Petersburg, Anuşca era în strânse legături de prietenie cu el. Însă mama ta nu mi-a spus niciodată ceva mai amănunţit.

În cele din urmă, sforţările lui Boris fură încununate de succes. Pivniţa nu prea suferise multe stricăciuni. Cei trei izbutiră să se strecoare afară printr-o ferestruică.

Un suspin de uşurare le umflă pieptul, când se văzură în libertate. Nataşa îşi îndreptă privirile îndurerate spre castelul distrus.

— Acum nu mai am cămin, murmură ea, cu buzele tremurătoare. Tatăl meu e mort… averea mea e nimicită.

Deodată ochii i se holbară, căpătând o strălucire ciudată. Uitase cu totul de prinţul Potcikev. Acum însă, chipul lui se ivi în mintea ei. El îi era soţ – nu va renunţa la dânsa niciodată.

Nataşa îşi acoperi faţa cu mâinile şi izbucni în plâns. Durerea o înăbuşea aproape. Cuprinsă de deznădejde, îşi rezemă capul de pieptul lat al iubitului şi continuă să plângă, fără a răspunde la cuvintele sale prin care o îndemna să aibă încredere în el.

— Nu… nu pot s-o spun… murmură Nataşa plină de durere. Sunt atât de nefericită…

— N-ai încredere în mine, iubita mea? întrebă el, mângâind-o drăgăstos.

— În timp ce m-ai lăsat singură, am… am… nu, nu pot s-o spun! strigă ea.

Boris deveni bănuitor.

— Ce s-a întâmplat? Ce nu poate să-mi spună? întrebă el, cu asprime, sfredelind-o pe Saşa cu ochii săi albaştri.

Bătrâna se dădu îndărăt, cuprinsă de teamă.

— Ea… a devenit soţia prinţului Potcikev… Cununia a avut loc cu douăzeci şi patru de ori înainte de plecarea lui.

Boris Verodin îşi muşcă buzele. Creierul său lucra cu înfrigurare.

— Aşadar, e soţia prinţului Potcikev? zise el, scrâşnind din dinţi.

Deodată izbucni într-un hohot de râs şi se dădu înapoi. Nataşa îl privea cu ochii holbaţi şi, apăsându-şi mâinile pe piept, începu să tremure. Ce se întâmpla, oare, cu iubitul ei?

— Boris… ce-i cu tine? bâigui ea. De ce mă priveşti atât de încruntat?

Revoluţionarul se înclină şi zise cu glas aspru:

— Iertaţi-mă, prinţesă Potcikev… nu ştiam… rămâneţi cu bine…

Şi, înainte ca sărmana femeie să poată scoate o vorbă, tânărul se depărtă cu paşi grăbiţi. Un ţipăt ascuţit îi răsună în urechi. Dar Boris nu se întoarse. El nu ştia că Nataşa se prăbuşise la pământ, leşinată.

32. Printre revoluţionari

La izbucnirea furtunii, revoluţionarii se depărtară, lăsând castelul în voia soartei. Deocamdată setea lor de răzbunare fusese potolită. Acum trebuiau să-şi desăvârşească izbânda. La muncă nu se mai gândea nimeni. Atât luntraşii, cât şi meseriaşii şi ţăranii nu mai voiau să lucreze. Adamovici, cizmarul cel şchiop, ţinu o cuvântare înflăcărată, prin care îi aţâţa la răscoală. Individul îşi luase aere de conducător. Cu ani în urmă, dânsul locuise în Moscova, ceea ce îl ridica oarecum în ochii mulţimii.

Acest om era însă, un mare beţiv şi un leneş fără pereche. Oamenii se temeau de gura lui şi cu puţin timp înainte, nimeni nu voia să aibă de-a face cu dânsul.

Dar acum şchiopul o făcea pe revoluţionarul înfocat. Ţinu o cuvântare şi făcu propunerea să se întemeieze un soviet, aşa cum se alcătuiseră în multe oraşe şi districte.

Sonia Petrovici aprobă cu înflăcărare. Sediul urma să se stabilească într-o casă aparţinând unui ţăran înstărit.

Era o casă frumoasă şi proprietarul ei ştiuse să-şi câştige, de-a lungul anilor, respectul consătenilor săi. El se numea Tossik Gilkin şi avea o prăvălia mare, în care vindea de toate. Toţi oamenii din împrejurimi cumpărau de la el. De două ori pe an, negustorul pleca la târg şi se aproviziona cu mărfuri. Cea mai mare parte din muşterii săi o formau luntraşii.

La acest om se referise Adamovici, propunând tovarăşilor săi să pună stăpânire pe casă, în interesul revoluţiei.

Tossik Gilkin tocmai îşi trezise copiii şi se pregătea de plecare, spre a-i conduce la şcoală, în oraş, ca în fiecare dimineaţă. Soţia lui se îndeletnicea cu pregătirea dejunului. Erau oameni vrednici de stimă, care trăiau, ca mulţi alţi, cu teama să nu-şi piardă avutul agonisit cu trudă de-a lungul anilor.

Ei urmăriseră cu groază evenimentele desfăşurate în ultimele douăzeci şi patru de ceasuri. Măcelul şi incendierea caselor din sat îi umpluseră de spaimă. Cu drept cuvânt, negustorul şi soţia sa bănuiseră că oamenii se vor răzbuna cumplit şi că răzbunarea lor va lovi pe cei nevinovaţi. Noaptea, Tossik Gilkin văzuse flăcările care se înălţau din castel şi luminau ţinutul pe o mare întindere. Cei doi soţi rămăseseră la geam tremurând şi vorbeau între ei.

— Socot că se apropie sfârşitul lumii, Tossik, zise femeia cu glas sugrumat. Dacă Dumnezeu îngăduie să se săvârşească fapte atât de îngrozitoare, atunci înseamnă că oamenii au pierdut dragostea Lui.

— Nu trebuie să ne îndoim de bunătatea Domnului, răspunse bărbatul cu gravitate. Mai bine să ne rugăm ca să ne ocrotească.

Acestea erau singurele cuvinte liniştitoare pe care negustorul le putea adresa soţiei sale.

— Gândeşte-te la înfiorătorul sfârşit al fiului starostelui şi la nimicirea mândrei lor case, replică femeia.

Tossik Gilkin oftă din adâncul inimii.

— Starostele nu era iubit, iar fiul său şi mai puţin. E de la

sine înţeles că, în asemenea vremuri, răzvrătiţii se răzbună pe astfel de oameni. Noi însă, n-avem să ne imputăm nimic. M-am mulţumit cu un câştig modest şi dacă vreunul din locuitorii satului era la impas, îl împrumutam şi aşteptam cu plata. Lui Adamovici i-am dăruit cele optzeci de ruble, pentru că n-avea de unde să-mi achite datoria.

Cei doi se hotărâră să pregătească la îndemână patru saci cu făină şi doi cu fasole, precum şi fructe, pe care să le pună la dispoziţia revoluţionarilor, dacă aceştia vor fi înfometaţi.

Tossik Gilkin voia, tocmai, să-şi cheme copiii din casă, când răzvrătiţii se iviră pe şosea. Erau vreo două sute de oameni: femei, bărbaţi şi copii. Aveau feţele mânjite de funingine, iar parte din ei erau beţi. Cu îmbrăcămintea lor caraghioasă făceau o impresie foarte ciudată. Ploaia îi udase până la piele: cei mai mulţi aveau puşti sau baionete. Iar unii erau înarmaţi cu furci sau suliţe.

Soţia lui Tossik Gilkin scosese un strigăt, când bărbatul intră în odaie.

— Se apropie, zise negustorul, cu gravitate. Am zăvorât repede poarta; poate că trec mai departe.

Femeia îşi îmbrăţişase copiii şi se retrăsese într-un colţ al încăperii. Tossik privea pe fereastră cum se apropia mulţimea sălbăticită.

Cizmarul încercă să facă puţină rânduială printre oamenii care înaintau împrăştiaţi. În cele din urmă, izbuti să-i pună în ordine şi porniră mai departe în şiruri de câte patru.

— Staţi! strigă şchiopul, când ajunseră în faţa casei negustorului.

— Sfinte Dumnezeule, ajută-ne! se rugă femeia, în timp ce copiii începură să plângă.

Abia se auziră câteva bătăi în poartă, că Tossik Gilkin se şi năpusti afară. Deschise şi întrebă, zâmbind prietenos.

— Cu ce vă pot servi, mă rog?

— De ce nu intri în rândurile noastre? se răsti Adamovici, ameninţător.

— Bine, dar nici nu mi s-a cerut asta până acum, răspunse Gilkin. Am rămas acasă, fiindcă voiam să-mi apăr familia de

furia soldaţilor.

— În această privinţă ai făcut bine, interveni Sonia Petrovici. Acum, însă, soldaţii au plecat şi puterea a trecut în mâinile sovietului. Avem o consfătuire la ceainărie şi trebuie să vii şi dumneata. Până una alta, însă pot să-ţi spun că, de acum încolo, tot ce-ţi aparţine va fi al nostru. Aşadar, pune la dispoziţia revoluţiei mărfurile dumitale, ca să nu fim nevoiţi să răbdăm de foame.

Tossik Gilkin făcu o plecăciune.

— Da, da, fireşte, m-am şi gândit la asta şi v-am pregătit câţiva saci de făină, porumb şi fasole.

Revoluţionarii izbucniră în râsete şi pătrunseră în curte. Tossik Gilkin ridică mâinile, voind să-şi apere avutul, dar cineva îl îmbrânci deoparte. Mulţimea se năpusti în casă, înghesuindu-se, fiecare, vrând să ajungă înaintea celuilalt. Sacii de făină fură goliţi, iar cartofii şi fructele împrăştiate şi strivite. Femeile smulseră bucăţile de stofe din rafturi şi bărbaţii porniră în căutarea sticlelor de votcă.

Într-un sfert de oră, prăvălia lui Tossik Gilkin fu devastată. Copiii şi soţia lui fugiseră în curte şi, împreună cu negustorul, priveau îndureraţi la pustiirea avutului lor. Toată hărnicia acestui om nu folosise la nimic, căci în câteva minute rămase sărac lipit. Avu însă noroc că nu i se dădu foc casei, cum se întâmplase starostelui.

Mulţimea înnebunită porni mai departe. Brutarul şi băcanul avură aceeaşi soartă. Nici bogatul geambaş Iassotcin nu scăpă. Acesta avea în grajd opt cai care fură rechiziţionaţi pentru soviet, iar el fu înrolat în noul detaşament al armatei roşii.

În ceainărie urma să aibă loc consfătuirea răzvrătiţilor. Mulţimea creştea din ce în ce. Femei sălbăticite se înghesuiau vrând să pătrundă în rândurile din faţă. Erau fiinţe care nu-şi mai dădeau seama de faptele lor. Până atunci trăiseră sub cnutul asupritorilor şi deodată, când se văzuseră liberi, îşi pierduseră minţile cu totul.

Aproape trei sute de persoane se îmbulzeau în sala ceainăriei. În mijlocul acesteia fusese aşezată o masă.

Adamovici se urcă pe un scaun şi ca să impună tăcere, trase câteva focuri de revolver deasupra capetelor celor de faţă. Tocmai voia să-şi înceapă cuvântarea, când un bărbat uriaş, mânjit de funingine, păşi pragul încăperii. Îmbrăcămintea lui era ruptă şi murdară.

Noul venit se strecură printre oameni, care se dădeau la o parte fără voie.

— Cine-i ăsta? şoptiră revoluţionarii.

Sonia Petrovici fu cea dintâi care-l recunoscu. Ochii-i negri străluceau, pieptul începu să-i tresalte cu putere.

— Bine ai venit, Boris Verodin! strigă ea, cuprinsă de bucurie.

O agitaţie de nedescris se produse. Fiecare voia să strângă mâna luntraşului. Oamenii izbucniră în chiote. Nimeni nu-şi închipuise că Boris Verodin va ieşi teafăr din castelul cuprins de flăcări.

În cele din urmă se făcu iar linişte. Adamovici se uita pe furiş spre tânărul care era atât de mult iubit de popor. Ar fi dat orice ca Boris Verodin să nu se mai întoarcă. Totuşi se sili să zâmbească şi-i ură bun sosit.

— El trebuie să ia preşedinţia! strigară câţiva bărbaţi. Vrem să ne conducă Boris Verodin.

Luntraşul privi în jurul său. Dintr-o săritură fu pe masă şi se plecă înainte.

— Cine a devastat prăvălia lui Tossik Gilkin? tună el. Cine a distrus avutul brutarului şi pe acel al băcanului? Aţi înnebunit oare? Nu ştiţi că peste şapte, opt săptămâni putem să rămânem fără merinde? Armatele roşii au nevoie de hrană şi îmbrăcăminte. Cine a dat un ordin atât de nebunesc?

Privirile tuturor se îndreptară spre Adamovici, care sări în sus, furios.

— Nu eu am fost acela, se apără el. Eu n-am spus decât că negustorul Gilkin trebuie să pună avutul său la dispoziţia, sovietului, însă oamenii s-au năpustit asupra mărfurilor.

Boris Verodin nu stătu mult pe gânduri. Fusese hotărât să se reîntoarcă la generalul Aratcin, care avea nevoie de dânsul, dar în împrejurările de faţă trebuia să mai rămână aici

scurtă vreme.

Oamenii aceştia aveau nevoie de un conducător energic, altminteri îşi săpau groapa ei înşişi. Din guberniile de sud veneau ştiri că acolo bântuia foametea. În timpul războiului recolta fusese foarte proastă, căci cea mai mare parte din bărbaţi se aflaseră pe front, iar după ce se întorseseră nu mai aveau nicio tragere de inimă să lucreze pământul.

Trebuiau să facă economie, căci în curând avea să vină o vreme când vor fi nevoiţi să se mulţumească cu cât de puţin. Aşadar, fiecare boabă de grâu sau grăunte de porumb era de mare preţ.

— Bine, iau preşedinţia, zise Boris Verodin. Înainte de toate, însă, trebuie să vă atrag atenţia că aceasta nu va fi decât ceva provizoriu. Sfatul muncitoresc al guberniei va numi un comisar care să facă ordine.

Fură aleşi apoi încă patru membri ai sovietului. Boris Verodin se străduise ca aceştia sa fie dintre cei mai cumpătaţi revoluţionari.

După aceea se întocmi o gardă permanentă, alcătuită din doisprezece oameni, care trebuiau sa menţină ordinea. Cei porniţi pe jaf urmau să fie împuşcaţi pe loc.

Săgetat de privirile ameninţătoare ale tânărului, din când în când câte unul din cei de faţă pleca ochii în pământ, simţindu-se vinovat. Lucrurile păreau să se desfăşoare altfel de cum îşi închipuiseră ei. Totuşi, cei mai mulţi îşi dădură seama că Boris Verodin avea dreptate.

Şchiopul luă comanda gărzii. El îl ura pe luntraşul acesta vânjos, care se încumeta să-l umilească şi se hotărî să se folosească de primul prilej ca să-l facă nevătămător. Şi ura lui crescu şi mai mult când îşi dădu seama că de la ivirea lui, Sonia Petrovici avea ochi şi urechi numai pentru chipeşul tânăr.

Adamovici voi să părăsească ceainăria cu garda pe care şi-o alcătuise el însuşi, când uşa se deschise şi un grup de oameni păşi pragul, scoţând chiote vesele. Erau bărbaţi şi femei beţi turtă. Pesemne că se ospătaseră din belşug din votca lui Tossik Gilkin. În mijlocul lor se aflau şi două femei,

dintre care una avea înfăţişarea unei vrăjitoare. Părul îi cădea în dezordine în jurul capului, ochii-i scânteiau şi un potop de ocări izbucni din gura ei.

Cele două femei erau Saşa şi stăpână-sa.

După cât se părea, camerista se luase la harţă cu răzvrătiţii, căci vreo câţiva bărbaţi aveau pe faţă zgârieturi.

Aproape leşinată, cu veşmintele sfâşiate, prinţesa Nataşa se agăţa de gâtul cameristei.

— Aşa vă purtaţi cu femeile? strigă Saşa furioasă. Meritaţi să fiţi biciuiţi! Când soldaţii erau în castel, n-aţi avut curajul să faceţi ceva; acum, însă, vă năpustiţi ca nişte fiare asupra noastră, fiindcă ne ştiţi fără apărare. Dacă asta este libertatea voastră şi dacă aşa înţelegeţi frăţia, apoi mă... pe toată învăţătura pe care au trâmbiţat-o atâta vreme.

După ce sfârşi, bătrâna privi în jurul ei, cu ochii scânteietori, gata să se năpustească asupra celui mai apropiat revoluţionar.

Boris Verodin tresări, văzându-se pe neaşteptate în faţa iubitei sale. El ştia că nu trebuie să înăbuşe setea de răzbunare ce clocotea în sufletele acestor oameni. Pretutindeni, nobilii erau puşi la zid fără multă vorbă.

Cizmarul cel şchiop se apropie iarăşi de masă. Cu chipul schimonosit de bucurie diabolică şi cruzime, Adamovici părea însuşi Satana. Sorbea din priviri pe nefericita prinţesă, care, palidă ca moartea, cu ochii holbaţi spre mulţime, era împinsă împreună cu Saşa din ce în ce mai aproape de masă.

— Trebuie să moară! S-o punem la zid! strigară câteva femei.

Strigătul de răzbunare trecu din gură în gură. Sonia Petrovici se proptise în faţa Nataşei.

— Aşadar, tot au pus mâna pe tine, trufaşă prinţesă, se răsti ea la Nataşa, care se dădu înapoi, tremurând. Haha, la urma urmei, îmi pare rău că n-ai pierit arsă de vie, căci asta trebuie să ie moartea cea mai dureroasă. Acum, însă, vei muri ca şi ceilalţi de teapa ta.

— Înapoi, nebunilor! răcni Saşa.

Sonia înşfăcase pe prinţesă de braţ şi încercă s-o târască

afară din sală. Nataşa era prea slabă, ca să se poată împotrivi. Membrele-i păreau paralizate, privirile ei erau pierdute în gol şi o spaimă de moarte se întipări pe chipu-i drăgălaş.

Cizmarul cel şchiop voia tocmai să intervină cu oamenii săi pentru a o duce afară pe nenorocită, când un glas poruncitor îi strigă să rămână locului. Era glasul lui Boris Verodin.

O tulburare de nedescris pusese stăpânire pe curajosul tânăr, dându-şi seama de primejdia în care se afla iubita sa. De ce n-o adusese în siguranţă? Ar fi fost pentru el o nimica toată s-o conducă pe cărări ascunse, până la moşia lui Vasilieff. Acum, însă, era prea târziu. Oamenii aceştia înnebuniţi nu ştiau ce înseamnă mila.

— Aduceţi încoace pe cele două femei! răsună iar glasul poruncitor al lui Boris Verodin.

Nataşa şi bătrâna ei cameristă se apropiară. Saşa holbă ochii la nepotul ei, pe care nu-l zărise încă. Acum, ea răsuflă uşurată.

— Ce aveţi împotriva acestor două femei? întrebă Boris, adresându-se mulţimii.

O tăcere desăvârşită domni în sală. Nimeni nu scoase o vorbă.

Deodată, cizmarul tuşi uşor, apoi izbucni în râs.

— Asta ne întrebi tocmai tu, care ai propovăduit noua învăţătură? zise el, provocator. Ştii doar tot atât de bine ca şi mine, că toţi nobilii care ne cad în mână trebuie puşi la zid. Sau vrei cumva să introduci o rânduială nouă?

Boris Verodin susţinu privirea şchiopului.

— Te înşeli, tovarăşe Adamovici, zise el. Dacă ai fi mai bine informat, ai şti că de câtva timp s-a înfiinţat un tribunal, „Ceka”, înaintea căruia sunt aduşi nobilii. Dacă se găseşte că sunt vinovaţi, s-a sfârşit cu ei. Noi, însă, n-avem dreptul să-i omorâm.

Cizmarul luă o atitudine dârză.

— Iată ceva cu totul nou! zise el, batjocoritor. Eu habar n-am de asta. Ba, mai mult, sunt informat că lucrurile stau tocmai altminteri. Închisorile nu trebuie să fie ocupate mult

timp în zadar. Morţii un pot să vorbească şi nici să facă vreun rău. Şi, apoi, gândeşte-te la faptele înfiorătoare ale împuterniciţilor guvernului şi ale soldaţilor. Această femeie este prinţesa Potcikev. Preotul a binecuvântat căsătoria lor. Prinţul Potcikev, însă, e duşmanul nostru de moarte, el a poruncit să se pună foc caselor noastre şi a lăsat ca bieţii oameni să ardă de vii.

Boris Verodin plecă încet capul. Amintirea acestor întâmplări îl îndurera nespus.

Dar el îşi reveni repede, stăpânit de teamă pentru soarta iubitei sale. Nenorocirea putea să se producă foarte uşor. Trebuia s-o împiedece cu orice preţ, trebuia să-şi salveze iubita!

Tânărul simţea privirile întrebătoare ale mulţimii, îndreptate asupra lui. Se părea că oamenii erau nedumeriţi văzând că ia apărarea prinţesei. Mai ales Sonia şi Adamovici îl măsurau cu priviri pline de bănuială. În această privinţă cei doi erau din nou de acord.

Boris Verodin înălţă din umeri şi căută să ia o înfăţişare cât mai nepăsătoare.

— Cât despre mine, nu mă priveşte dacă prinţesa moare sau rămâne în viaţă, zise el. Dar eu mă iau după instrucţiunile primite. Există un tribunal suprem, „Ceka”, şi numai acesta poate rosti sentinţe de condamnare la moarte.

Se auziră câteva murmure de aprobare. Cei mai cumpătaţi nu voiau să se mai facă zadarnice vărsări de sânge. Radicalii, însă, aţâţaţi de Adamovici, protestară cu îndârjire.

În vremea asta, creierul lui Boris Verodin lucra cu înfrigurare, căutând un mijloc de scăpare. Trebuia să câştige timp, măcar douăzeci şi patru de ore. Până atunci multe se puteau întâmpla.

Dar însuşi Adamovici îi veni în ajutor.

— Tovarăşi, sunt de acord să lăsăm pe prizonieră în viaţă, până când vom afla hotărârea „Cekei”, zise el, cu glas tare. Unul dintre noi pe care îl voi alege eu, va porni călare spre oraş pentru a aduce la cunoştinţă arestarea prinţesei. Trimisul va fi înapoi mâine pe vremea asta.

Boris Verodin răsuflă uşurat. Prin această propunere, câştiga timp. El încuviinţă şi cea mai mare parte din cei de faţă fură şi ei de acord.

Adamovici zâmbi cu răutate şi aţinti asupra lui Boris o privire sfredelitoare.

— Pentru ca arestata să nu fugă, va fi dusă în casa mea, unde va fi dată în paza a patru oameni, urmă el.

Boris Verodin tresări. Ce urmărea, oare, acest om?

Prinţesa fu luată în mijlocul revoluţionarilor, care voiau s-o ducă afară. Bătrâna cameristă se agăţă de stăpâna ei.

— Rămân cu dânsa… nimeni nu-mi poate refuza asta, strigă ea. Chiar dacă mă veţi ucide, tot n-o voi părăsi!

Câţiva bărbaţi voiau s-o tragă deoparte, însă Verodin porunci ca cele două femei să fie lăsate împreună.

Grupul părăsi ceainăria, pornind spre casa cizmarului.

Adamovici chicoti; în această noapte, ticălosul voia să se desfete de farmecele unei prinţese. Râsul său batjocoritor răsună sinistru, pe şosea, şi făcu pe nefericita Nataşa să se înfioare.

Saşa strânse buzele, hotărâtă să-şi apere stăpâna până la ultima ei suflare.

33. În ghearele răzvrătiţilor

Un ceas mai târziu, şedinţa noului soviet fu ridicată. Boris Verodin nu ştia încotro să se îndrepte, căci acum nu mai avea cămin. Mulţi dintre locuitorii satului fură nevoiţi să-şi petreacă noaptea în grajduri. Cea mai mare parte, însă, se adăpostiseră în ceainărie.

Boris Verodin porni de-a lungul şoselei, păşind ca un somnambul; îngrijorarea pentru soarta iubitei îl frământa mereu. Îşi spunea că nu trebuia să aibă nimic comun cu dânsa, căci Nataşa era soţia prinţului, duşmanul sau neîmpăcat. Totuşi, avea datoria s-o scape, s-o salveze de la o moarte atât de timpurie.

Revoluţionarul se pierdu în gânduri, din ce în ce mai mult, dar nu găsi nicio ieşire. Fără îndoială că tovarăşii săi aveau

să-l ucidă dacă încerca să salveze viaţa prinţesei.

A doua zi, cam la aceeaşi oră, urma să se înapoieze trimisul, care desigur că va aduce vestea ca Nataşa trebuie împuşcată. Ştia prea bine cum judeca tribunalul suprem. Soarta arestaţilor era hotărâtă fără ca aceştia să fie audiaţi măcar; apoi, în timpul nopţii, nenorociţii erau ucişi.

Dacă nu s-ar fi ivit această întâmplare, Boris Verodin s-ar fi întors numaidecât la cartierul general al armatei roşii, căci nu mai avea ce să caute în satul său. Dar prin arestarea Nataşei, plecarea lui fusese amânată.

Casa cizmarului se afla la capătul şoselei. Boris o cunoştea. Cea mai mare parte din timp, Adamovici şi-o petrecea în ceainărie, unde bea de stingea.

O curte pustiită împrejmuia casa. Boris se hotărî să cerceteze locuinţa cizmarului, vrând să fie cât mai aproape de iubita sa. O durere mare îl cuprinse gândindu-se la dânsa.

— O, Nataşa, de ce nu te pot uita? murmură el, copleşit de mâhnire. De ce a trebuit să te cunosc? De ce soarta mi te-a scos în cale, în urmă cu doi ani? Acum, după ce am privit în ochii tăi minunaţi, după ce chipul tău drăgălaş mi s-a săpat în minte, simt că nu mai sunt stăpân pe gândurile şi voinţa mea. Pentru tine am devenit un trădător al cauzei sfinte. Te iubesc, te iubesc nespus, nu te pot uita… Icoana ta mă urmăreşte în vis şi când sunt treaz…

Voia tocmai să părăsească şoseaua, când un bărbat se apropie de el, privind bănuitor în jurul său. Tânărul revoluţionar nu-l cunoştea.

— Cine eşti dumneata? întrebă el. Vrei să-mi spui ceva?

Celălalt aruncă din nou o privire cercetătoare împrejur.

— Îţi aduc ştiri de la Saşa, camerista, care se află împreună cu prinţesa, în casa cizmarului.

— A, şi ce ai de spus?

Necunoscutul nu răspunse, ci-i întinse un bileţel pe care erau scrise următoarele cuvinte:

„Poţi avea încredere în omul acesta. – Saşa”.

— Sunt grădinarul de la castel, continuă celalalt, repede.

Am fost siliţi de revoluţionari să trecem de partea lor... Ah, e îngrozitor, acum vieţile omeneşti nu mai au nicio însemnătate. Şi cine ştie ce se va mai întâmpla! Adamovici, cizmarul, a hotărât ca eu, împreună cu trei oameni, s-o păzesc pe prinţesă. Astfel, am izbutit să schimb câteva cuvinte cu Saşa, cure m-a însărcinat să vorbesc cu dumneata. Vrei să vii în ajutorul prinţesei, vrei s-o salvezi?

— Da, vreau s-o salvez, răspunse Boris, repede. Dar nu ştiu în ce chip. Prinţesa trebuie să plece de aici. Crezi că ar fi cu putinţă s-o transportăm afară astă-noapte, fără ca şchiopul să observe ceva?

Fostul grădinar al castelului se scărpină după ureche.

— Individul a pus la cale ceva rău, zise el, cu teamă. A cam flecărit el la beţie. Nu mai încape îndoială că prinţesa va fi împuşcată. De aceea, şi-a pus în gând să petreacă noaptea cu dânsa...

Boris Verodin îşi duse mâna la inimă; răsuflarea îi deveni greoaie.

— Ticălosul asta... omul ăsta josnic vrea să se atingă de prinţesă? zise el. Am să-i sucesc gâtul. Îmi vine să turbez numai gândindu-mă că acest nemernic s-ar putea apropia de dânsa.

Deodată Boris îşi dădu seama că se trădase.

Văzând această izbucnire de mânie, grădinarul se dădu înapoi cu un pas.

Tânărul zâmbi în silă. Mânia lui se irosi, tot atât de repede precum se produsese. N-avea niciun rost să se piardă cu firea. Acum se cerea să-şi încordeze mintea, pentru a găsi un mijloc de scăpare.

— Încăperea unde doarme prinţesa are vreo fereastră? întrebă el.

— Da, însă e atât de mică, încât un om nu se poate strecura printr-însa. Pe de altă parte, ferestruica se află la o înălţime de peste doi metri de la pământ.

— Câte odăi are coliba? cercetă Boris mai departe.

— Numai două; o cameră serveşte de dormitor, iar cealaltă e odaia de lucru şi de locuit. În prima încăpere se află paznicii

şi o uşă o leagă de dormitorul cizmarului.

— Sunteţi înarmaţi?

— Doi dintre paznici au câte un revolver, iar Adamovici o carabină.

— Cine sunt acei care fac paza, alături de dumneata?

— Tovarăşi foarte nesuferiţi, răspunse fostul grădinar, oftând. Sunt încredinţat că se vor împotrivi cu îndârjire dacă vor băga de seamă că se încearcă salvarea prinţesei.

Chipul lui Boris Verodin se posomorî.

— Nu, nu pot s-o las să moară, murmură el.

— Saşa a pomenit de un oarecare domn Vasilieff, care ar fi gata să dea adăpost prinţesei, zise fostul grădinar.

— Da, ştiu, răspunse tânărul, dar înainte de toate trebuie s-o scăpăm din coliba cizmarului. Apoi, se cere să facem în aşa fel ca Adamovici să nu observe dispariţia ei, decât după trecerea câtorva ceasuri.

— Dacă aş încerca să-i îmbăt pe tovarăşii mei? propuse celălalt.

— Da, da, asta e bine, încuviinţă Boris. Dacă izbuteşti, am câştigat partida. Adamovici se va înapoia acasă foarte târziu. El e un om fără cumpăt şi desigur că se va îmbăta şi astă-seară.

Cei doi mai discutară câtva timp, stabilind amănuntele planului lor, apoi fostul grădinar se îndepărtă, în timp ce Boris Verodin porni spre casa lui Vasilieff, despre care mama lui vitregă îi vorbise adeseori.

Tânărul îşi iuţi paşii, astfel că după două ceasuri ajunse la locuinţa moşierului. Doi dulăi se repeziră spre el şi începură să-l latre; amuţiră, însă, la vorbele blânde ale tânărului. Un glas puternic, din casă, chemă câinii înapoi.

Un bărbat se ivi la fereastră. Avea trăsături fine şi braţul îi era bandajat.

O clipă, cei doi oameni se priviră faţă în faţă, miraţi. Ce găsea oare Boris Verodin la omul acesta, pe cam îl întâlnea pentru prima dată în viaţa lui? Cum se făcea că trăsăturile acestea nobile nu-i erau cu totul străine şi i se părea că le mai văzuse undeva? Apoi, cum se explica simpatia care se

născuse dintr-odată şi-l atrăgea spre omul acesta?

Luntraşul de pe Volga nu fu în stare să-şi lămurească nimic din toate acestea.

Şi, tot atât de ciudat era că moşierul singuratic privea plin de interes la chipeşul tânăr ce-i stătea în faţă.

Vasilieff îşi trecu mâna peste ochi, ca şi cum ar fi vrut să-şi reîmprospăteze o amintire ştearsă. Rosti un nume şi se uită la Boris, ca la o nălucă. Apoi, se depărtă de lângă fereastră şi, cuprins de tulburare, chemă pe bătrânul său servitor, cu care vorbi câtva timp în şoaptă, arătându-i spre geam.

Bătrânul tresări şi rămase tot atât de uimit ca şi stăpânul său.

— Asemănarea asta… murmură el. Cine e străinul?

— Nu ştiu, dar vom afla îndată, căci, dacă nu mă înşel, tânărul mă caută pe mine. Du-te şi deschide-i uşa!

Servitorul ieşi, iar Vasilieff începu să măsoare încăperea în lung şi-n lat, vorbind cu sine însuşi şi clătinând mereu capul. Apoi îşi aţinti privirile spre uşă, căci se auzeau paşi apropiindu-se. Curând după aceea uşa se deschise şi tânărul păşi pragul.

În acelaşi timp, însă, pe o altă uşă, intră în odaie o fată tânără şi frumoasă. Era Irina, care îl văzuse pe Boris venind şi, mânată de nerăbdare, alergase să-şi îmbrăţişeze fratele vitreg.

— Boris, strigă ea, copleşită de bucurie şi durere în acelaşi timp. Ah, frăţioare, cum mi-a fost dat să te revăd!

Plângând, tânăra fată îşi rezemă capul de pieptul revoluţionarului. Spaima prin care trecuse, noaptea de groază petrecută în castel, nimicirea căsuţei lor şi tragicul sfârşit al bătrânei oarbe, o îndureraseră peste măsură.

Ce-i drept, găsise un adăpost în casa acestui om misterios, totuşi mâhnirea pricinuită de moartea bunicii sale era încă prea vie, prea apăsătoare.

Mult timp, Irina plânse necontenit, cu lacrimi amare, dar în cele din urmă cuvintele de îmbărbătare ale fratelui ei o mai liniştiră. Boris o împinse deoparte cu blândeţe şi o mângâie pe obraji.

— Soarta ne-a încercat greu, zise el, cu glas solemn, dar trebuie să ne supunem, Irino. Mângâie-te că ai găsit adăpost la un om atât de cumsecade. Acum, când te ştiu în siguranţă, îmi vine mult mai uşor să pornesc iar la luptă.

— Aşadar, vrei să-ţi primejduieşti din nou viaţa? murmură ea, suspinând.

Boris îşi înălţă trupul.

— Viaţa mea e închinată eliberării Rusiei şi-mi voi respecta jurământul! zise el, cu ochii strălucitori. Numai în clipa când poporul îngenuncheat va fi eliberat, numai atunci vom fi fericiţi.

— Ah, libertatea asta! exclamă Irina, îndurerată. Pentru cucerirea ei, oamenii au făptuit crime şi au pus foc caselor. Gândeşte-te la toate nelegiuirile făptuite de tovarăşii tăi în ultimele două zile… E îngrozitor! Domnul Vasilieff mi-a povestit totul. Casa starostelui a fost mistuită de flăcări, fiul lui a fost ucis… bărbaţi şi femei lipsiţi de apărare, au fost omorâţi pe malul fluviului… Nu, Boris. Asta nu e luptă pentru o cauză sfântă, ci curată barbarie… Oamenii aceştia împing Rusia spre prăpastie!

Tânăra îl apucase de braţ şi-l învălui într-o privire imploratoare. Boris Verodin se încruntă.

— Da, din păcate cam aşa e, răspunse el. Dar nu uita asupririle pe care le-a suferit sărmanul nostru popor, gândeşte-te la mizeriile îndurate în război şi la toate fărădelegile pe care zbirii guvernului le-au săvârşit împotriva noastră. La toate acestea s-a adăugat şi foametea care bântuie în ţară şi care a făcut ca nenorociţii să nu-şi mai dea seama de faptele lor… Dar, la urma urmei, n-are niciun rost să vorbim despre toate astea, căci tu nu le poţi înţelege, Irino.

— Iartă mă, Boris, zise tânăra, îmbujorându-se.

Ochii-i minunaţi priveau cu dragoste trupul bine legat al luntraşului de pe Volga.

Boris, însă, deveni nerăbdător. Nu voia să ia în seamă această privire, care îl îngrijora. Irina era sora lui şi nimic mai mult. Însă în ochii ei se putea citi cu totul altceva decât o dragoste frăţească.

— Dar unde a dispărut domnul Vasilieff? întrebă tânărul, privind în jurul său. Am de vorbit ceva cu dânsul.

— Ţi-l trimit numaidecât, răspunse Irina, îndreptându-se spre uşă.

— Nu-i nevoie să te mai oboseşti, zise moşierul, intrând în odaie. Vrei să-mi spui ceva, tinere?

— Mă numesc Boris Verodin, se prezentă revoluţionarul.

Apoi se uită spre Irina, încurcat. Vasilieff înţelese.

— Lasă-ne singuri, copila mea, vreau să vorbesc cu fratele tău, zise dânsul, adresându-se tinerei fete.

Aceasta aruncă o ultimă privire spre Boris Verodin, apoi părăsi încăperea. O durere vie îi sfâşia inima. Irina simţea că dorinţa bătrânei oarbe nu se va împlini niciodată.

— Nu ne aude nimeni, domnule Vasilieff? întrebă Boris, repede.

— Fii liniştit, prietene, poţi vorbi în voie, răspunse moşierul. Aici n-am decât doi servitori bătrâni, care îmi sunt foarte credincioşi.

— Atunci, n-am de ce să mă tem, zise tânărul şi se opri încurcat, neştiind cum să urmeze. Se spune cu sunteţi un prieten al celor oropsiţi, continuă el, apoi. Mama mea vitregă, bătrâna Anuşca Verodin, care a murit arsă de vie odată cu alţi nenorociţi, mi-a vorbit adesea despre dumneavoastră. Apoi, după cum am auzit de la Saşa şi m-am încredinţat eu însumi acum, aţi dat adăpost Irinei. Faptul acesta mă bucură şi recunoştinţa mea e fără margini, căci, după ce căsuţa noastră a fost mistuită de flăcări, sora mea a rămas pe drumuri.

Boris se opri.

Moşierul nu scoase nicio vorbă, ci clătină capul aprobând spusele vizitatorului său.

— O altă viaţă omenească se află în primejdie, urmă tânărul. Este vorba de o doamnă din lumea înaltă… prinţesa Gogineff… sau, mai bine zis, prinţesa Potcikev, cum se numeşte acum. Castelul tatălui ei a fost distrus de flăcări. Focul a fost pus. Fireşte că nu aprob această nelegiuire şi, cu atât mai puţin, uciderea bătrânului prinţ. Dar acum nu se mai poate schimba nimic. Trecem prin vremuri de urgie… Prinţesa

e în primejdie de moarte. Revoluţionarii au luat-o prizonieră şi vor s-o împuşte. Cu mare greutate am izbutit să amân cu douăzeci şi patru de ore îndeplinirea groaznicei fapte. Un trimis al sovietului de curând întemeiat, a pornit călare spre oraş, pentru a aduce totul la cunoştinţa tribunalului suprem. Nu mai încape nicio îndoială că Ceka va rosti sentinţa de condamnare la moarte. Trebuie s-o salvăm, domnule Vasilieff… gândiţi-vă, e atât de tânără… nu trebuie să moară! … nu, nu…

Moşierul ascultase tăcut, apoi din ce în ce mai uimit, vorbele tânărului revoluţionar, pe care îl privea cu luare-aminte.

— Dacă n-ar fi atât de tânăr, îşi zise Vasilieff, aş putea crede că…

Dar nu-şi urmă gândul, căci ceea ce spunea Boris îl tulbura nespus de mult.

— O iubeşte – îi trecu prin minte –, altminteri soarta ei nu l-ar întrista atât.

Apoi zise tare, cu gravitate:

— Da, ai dreptate, Boris Verodin, prinţesa trebuie salvată.

— Vă mulţumesc, răspunse revoluţionarul, oftând uşurat…

Şi, luând mâinile nobilului, şi misteriosului bărbat, le strânse cu căldură.

— Ai de făcut vreo propunere? urmă moşierul. Sunt gata să-i vin în ajutor în orice chip.

Boris Verodin rămase o clipă pe gânduri, apoi zise:

— Planul de fugă a fost ticluit. Prinţesa se află în casa unui revoluţionar, care i-a pus gând rău. E păzită de câţiva oameni. Saşa, mătuşa mea, fosta cameristă a prinţesei, se află alături de dânsa şi e hotărâtă să n-o părăsească nicio clipă. Am vorbit cu unul din paznicii prizonierei, care mi-a spus că e gata să facă orice pentru ca tânăra fată să poată fugi astă-noapte. Însă trebuie să avem un avans de câteva ore, căci sunt încredinţat că vom fi urmăriţi. Apoi, voiam să vă rog să daţi adăpost prinţesei până se va ivi prilejul s-o transportaţi de aici. Dacă mă veţi aştepta la miezul nopţii la marginea pădurii, veţi putea să luaţi în primire pe prinţesă şi, înainte ca

paznicii să observe ceva, tânăra se va găsi în siguranţă.

Vasilieff clătină capul în semn de încuviinţare.

— Dacă socoţi că planul e bun, fireşte că sunt gata să iau parte la îndeplinirea lui, zise el. Am de gând să întreprind, peste câteva zile, o călătorie mai lungă. Cu acest prilej, prinţesa mă va putea însoţi.

— Şi încotro vreţi să plecaţi, domnule Vasilieff? întrebă Verodin.

— Spre Moscova.

— O luaţi şi pe Irina?

Moşierul încuviinţă din cap.

— Boris Verodin, dacă n-ai nimic împotrivă, atunci n-o voi mai lăsa să plece niciodată, urmă dânsul. Cât despre prinţesă, desigur că o fi având în oraş rude, la care va putea găsi adăpost.

Celălalt dădu din umeri.

— Nu ştiu, zise el posomorât. În orice caz... are un soţ... Prinţul Potcikev se va bucura s-o poată strânge în braţe.

Moşierul îl privi din nou cu luare-aminte. Bănuiala sa, că revoluţionarul acesta tânăr şi înflăcărat o iubea pe prinţesa Gogineff, se adeverea din ce în ce mai mult. Dar, la urma urmei, ce-i păsa lui de asta?

Cei doi bărbaţi discutară amănuntele planului lor şi hotărâră ca moşierul să aştepte la marginea pădurii, cu o trăsură cu un cal.

Apoi, Boris Verodin îşi luă rămas bun. Mergea tocmai spre uşă, când aceasta se deschise şi patru bărbaţi intrară în odaie. Atât Vasilieff cât şi tânărul păliră şi se dădură înapoi cu câţiva paşi.

— Ceka... murmură tânărul, înspăimântat. Ce caută aici?

În odaie intră încă un bărbat. Era cizmarul cel şchiop, care îşi plimba privirile de la unul la altul. Apoi, râzând batjocoritor, întinse mâna lui Boris Verodin.

34. Cercetările Cekei

Boris Verodin nu-şi pierdu cumpătul. Dacă era vorba de

vreo ticăloşie pusă la cale de Adamovici, va găsi el un mijloc de apărare.

Dar ce rost avea venirea pe neaşteptate a reprezentanţilor Cekei şi ce voiau în această casă?

Răspunsul urma să-l capete în curând.

Tânărul salută pe tovarăşii săi din oraş pe care îi cunoştea foarte bine şi se făcu că nu vede mâna pe care i-o întinsese Adamovici. Acesta aţinti asupra lui o privire plină de ură.

Unul dintre cei patru bărbaţi, un om slab, cu ochi negri, străpungători şi trăsături aspre, scoase din buzunar un carnet şi-l deschise. Pe chipul său, care părea cioplit din piatră, era întipărită ura şi cruzimea.

Acesta era comandantul Korinaloff, fost maistru într-un şantier.

— Cine eşti dumneata? se adresă el lui Boris.

Verodin îl privi uimit.

— Cred că mă cunoşti, tovarăşe comandant, răspunse el, râzând. N-am lucrat împreună destulă vreme în oraş?

Chipul celuilalt se încruntă şi mai mult.

— Răspunde-mi la întrebare! zise el, tăios şi ameninţător.

Boris Verodin nu se mai putu stăpâni.

— Ia lăsaţi prostiile astea! strigă el. Îmi cam închipui eu ce ascund întrebările voastre. Tovarăşul Adamovici m-o fi ponegrit... însă ar fi mai bine să vă ocupaţi de el. Dânsul a fost acela care a îndemnat pe tovarăşi să devasteze totul. Casele au fost arse şi distruse. Nu cumva asta urmărim noi? Adresaţi-vă lui Tossik Gilkin, brutarului şi băcanului, aceştia vor adeveri spusele mele.

Comandantul Korinaloff tuşi uşor.

— Acum nu e vorba de asta, zise el. Dacă lucrurile stau aşa cum spui tu, n-ai decât să faci o plângere împotriva tovarăşului Adamovici, care va fi nevoit să se dezvinovăţească. Deocamdată, e vorba de altceva. Tovarăşul Adamovici susţine – şi s-a dovedit că spune adevărul – că tu ai ocrotit pe actuala prinţesă Potcikev.

Boris Verodin răsufla din greu. Ochii săi albaştri priveau întunecaţi pe cei din faţa sa.

— Socot că eram în dreptul meu să propun ca prinţesa să fie trimisă în judecata Cekei, răspunse el. Sunt revoluţionar până în adâncul sufletului, dar nu pot aproba sistemul acesta de a ucide oamenii fără să fie judecaţi.

Korinaloff tuşi din nou. Un râs răguşit, asemănător lătratului unui dulău, izbucni din pieptul lui.

— Nu cumva îţi închipui că Ceka va dispune eliberarea prinţesei? întrebă el, iscoditor.

— Da, nădăjduiesc, răspunse Boris, cu toate că era încredinţat de contrariul.

Glasul tânărului tremura; gândurile sale erau îndreptate numai spre Nataşa, pe care trebuia s-o salveze cu orice chip, căci nu încăpea nicio îndoială că Adamovici o va ucide îndată ce se va înapoia în sat.

Comandantul plecă ochii şi notă ceva în carnetul său.

— Boris Verodin, socot că ne eşti mai de folos în oraş, zise el, apoi. Acolo ai putinţa să-ţi dovedeşti mai uşor nevinovăţia. Şi, afară de asta, îţi este asigurat un loc de frunte în comitetul sovietului.

— Îţi mulţumesc pentru această ofertă, dar urmăresc altă ţintă, răspunse tânărul revoluţionar.

— Ah, nu vrei? făcu Korinaloff, aţintind o privire sălbatică asupra neînfricatului luntraş.

— Nu, nu vreau!

— Şi de ce, mă rog?

Boris Verodin nu răspunse. Ar fi preferat să le spună adevărul, dar prevederea îl îndemna să tacă deocamdată. Ştia că, în oraş, puterea era în mâinile răzvrătiţilor, care nu făceau multă vorbă cu aceia care cârteau împotriva ordinelor, care nu omorau, după cum i se poruncea.

Regulamentul Cekei era foarte aspru, dar dispoziţiile acesteia nu prea erau luate în seamă. Dacă se afla că vreun nobil a fost ucis fără judecată, ucigaşul primea o răsplată şi era numit într-o slujbă a noii cârmuiri.

— Refuz oferta, fiindcă am alte lucruri de dus la îndeplinire, răspunse Boris, liniştit.

— Şi anume?

Tânărul revoluţionar scoase din buzunar o hârtie, pe care o întinse comandantului. Acesta aruncă o privire asupra ei, apoi i-o înapoie. Glasul său se îmblânzi dintr-odată.

Korinaloff aflase că Boris Verodin era căpitan în armata roşie şi venise acasă în concediu.

— Acum, tovarăşe comandant, socot că am făcut dovada că m-am purtat mereu ca un adevărat revoluţionar, zise Boris, grav. Şi, dacă tot nu eşti încredinţai de asta, atunci voi adăuga că înainte cu doi ani am fost deportat în Siberia, fiind bănuit că am conspirat împotriva guvernului. Cu acest prilej, prinţul Potcikev a devenit duşmanul meu de moarte, astfel că n-am niciun motiv să-i apăr soţia. Dacă se pare, totuşi, că aşa este, bănuiala a fost întemeiată pe faptul că nu vreau ca un om să fie ucis fără judecată. Tânăra prinţesă e nevinovată, ea n-are nimic pe cuget.

Comandantul trimis din partea Cekei înălţă din umeri.

— Socot că eşti prea tânăr ca să-ţi poţi da seama de asta, răspunse el. Când te înapoiezi la cartierul general al armatei roşii?

— Mâine sau poimâine. Voiam doar să mă îngrijesc ca sora mea să fie în siguranţă. Ea s-a pus sub ocrotirea acestui om cumsecade, pe care mama mea îl cunoştea de multă vreme.

— Aşadar, dumneata eşti domnul Vasilieff? se adresă Korinaloff moşierului, asupra căruia se aţintiră privirile tuturor.

— Da, aşa mă numesc, confirmă acesta.

Comandantul deschise iar carnetul şi căută o însemnare făcută acolo. În cele din urmă, o găsi.

— Eşti revoluţionar? urmă el.

— Sunt un prieten al poporului, răspunse moşierul.

— Ce înţelegi prin „popor”? cercetă comandantul, sfredelindu-l cu privirea.

— În primul rând, oamenii sărmani. Cred că am şi dovedit-o, căci până acum nimeni nu mă poate acuza că am făcut cuiva vreo nedreptate.

— Ştii că avutul dumitale trece asupra statului?

Moşierul zâmbi.

— Fireşte că nu mă pot împotrivi dacă mi se va lua ceea ce mi-a aparţinut până acum. De altfel, în anii din urmă, nu m-am folosit decât de casa în care locuiesc. Pădurea n-am mai socotit-o ca proprietatea mea şi am îngăduit ca oamenii să vâneze acolo.

Moşierul se întoarse spre cizmar şi urmă, pe ton batjocoritor:

— Eu însumi l-am prins de câteva ori pe omul acesta vânând în pădure şi nu i-am făcut nicio mustrare.

— Asta a fost norocul dumitale, domnule Vasilieff, răspunse Adamovici, râzând, căci, altminteri, unul din noi doi n-ar mai fi rămas în viaţă.

— Mai am de pus câteva întrebări, interveni comandantul. Ai apărut aici în chip cu totul misterios. Se bănuieşte că nu eşti acela drept care te dai. Ce ai de răspuns?

O roşeaţă uşoară acoperi fata moşierului.

— Asta-i curată nebunie, zise el. Lucrul se poate dovedi foarte lesne. Înainte vreme am fost negustor şi am avut o prăvălie în Arhangelsk, iar câtva timp am locuit la Kiev. Chestiuni familiare m-au îndemnat să mă retrag în singurătate. Am suferit mari dezamăgiri, astfel că nu voiam să mai văd pe nimeni Acesta e trecutul meu.

— Ai ceva acte la dumneata?

— Aşteaptă o clipă, răspunse moşierul, părăsind încăperea.

Se înapoie repede, aducând nişte hârtii, pe care le înmână comandantului. Acesta le cercetă cu luare-aminte, apoi le întinse tovarăşilor săi, care se uitară la ele şi, după aceea, le înapoiară misteriosului bărbat.

— Totul e în regulă, zise Korinaloff. Fă în aşa fel ca în zilele următoare, poate chiar mâine, puternica gardă să aibă putinţa de a se stabili în casa dumitale. Trebuie să fim pregătiţi, căci se poate întâmpla ca trupele guvernului provizoriu să ocupe din nou ţinutul şi în acest caz, fireşte că vor încerca să se răzbune împotriva noastră.

Vasilieff încuviinţă din cap.

— Voi părăsi casa de bunăvoie, zise el, bucuros. În orice caz, aveam de gând să întreprind o călătorie mai lungă.

— Încotro vrei să pleci? întrebă Korinaloff. Să nu care cumva să încerci să ne trădezi, adaugă el, ameninţător. Îţi atrag atenţia că vei fi supravegheat.

Moşierul clătină capul.

— Puteţi fi liniştiţi! răspunse el, oftând. Nici nu mă gândesc să întreprind ceva care ar putea fi dăunător noului stat.

În privirile celor de faţă se putea citi admiraţia pe care o purtau acestui bărbat distins. Comandantul se întoarse spre Adamovici, zicându-i:

— Datoria dumitale va fi să conduci pe tovarăşi încoace, după ce vor fi sosit din oraş. Acum, să mergem, căci trebuie să fim îndărăt încă astă-seară.

Revoluţionarii îşi luară rămas bun de la Boris Verodin, care se făcu din nou că nu vede mâna pe care i-o întindea şchiopul.

Chipul lui Adamovici se schimonosi de ură. Planuri de răzbunare încolţiră în mintea lui şi îşi propuse să rămână veşnic duşmanul înverşunat al cutezătorului tânăr. Într-o bună zi avea el să găsească prilejul de a se răzbuna.

Adamovici ştia că denunţurile şi bănuielile găseau teren prielnic atunci când erau adresate Cekei. Chiar revoluţionarul cel mai înfocat putea să cadă în dizgraţie peste noapte şi, în acest caz, se termina repede cu el – uneori, bănuitul era ucis în răstimp de câteva ceasuri.

După ce rămaseră singuri, Boris Verodin şi Vasilieff se uitară câtva timp unul la altul. Primul oftă din adâncul inimii.

— Ei, tot mai ai de gând s-o salvezi pe prinţesă, tinere? întrebă moşierul. Vezi că lucrul devine din ce în ce mai greu. Adamovici ăsta a simţit că pui ceva la cale – individul e în stare de orice ticăloşie.

— Chiar de-ar fi să-mi pierd viaţa, tot nu voi renunţa la hotărârea mea, strigă Boris Verodin. N-o pot lăsa pe prinţesă pe mâna acestor nespălaţi.

Vasilieff izbucni într-un râs ciudat.

— Puneţi frâu gurii, Boris Verodin! îl preveni el. Dacă te-ar auzi cineva vorbind astfel, s-a sfârşit cu dumneata. În timpurile astea, şi pereţii au urechi.

Se plecă spre tânărul revoluţionar şi urmă în şoaptă:
— Cred că nutrim aceleaşi gânduri. Şi eu doresc liberarea şi fericirea Rusiei. Dar cum se face că şi dumneata judeci ca şi mine aceste grozăvii?
— Da, ai dreptate, domnule Vasilieff, răspunse Verodin, posomorât. Sunt un duşman al acestor înfiorătoare vărsări de sânge. Din păcate, adăugă el oftând, vor muri încă mulţi oameni, până ce lucrurile se vor potoli.
— Sau până ce patria noastră se va prăvăli în prăpastie, zise moşierul, cu glas adânc.
— Aceasta e părerea dumitale? întrebă luntraşul, înspăimântat.
Misteriosul moşier ridică din umeri.
— Drumul pe care au pornit revoluţionarii, duce la pieire. Dar nu putem schimba nimic; orice se împotriveşte puhoiului e înghiţit de valuri. Singurul lucru care ne rămâne de făcut e să stăvilim, cât ne va sta în putinţă, grozăviile oamenilor sălbăticiţi.
Boris Verodin clătină capul.
— Aşadar, nu eşti acela drept care te dai? zise el, deodată, sfredelind cu privirea pe nobilul bărbat. Ai minţit pe reprezentanţii Cekei?
Moşierul îl privi surprins, apoi întoarse capul.
— Să nu mai vorbim de asta, zise el.
Uşa se deschise şi Irina intră. Tânăra, era cu ochii înlăcrimaţi şi tremura din tot trupul.
— Ce-i cu tine, copila mea? întrebă Vasilieff, speriat.
Fata izbucni în plâns.
— Sărmana prinţesă, suspină ea.
— Ce s-a întâmplat cu dânsa? strigă Boris.
— Va fi împuşcată astă-seară la ora zece.
— Ah, de unde ştii asta?
Boris Verodin căută un sprijin şi i se întunecă înaintea ochilor.
Moşierul puse mâna pe umărul tinerei fete.
— Ce tot spui acolo, draga mea? zise el, cu glasul tremurând.

— Am auzit de la oamenii care au fost aici înainte, îi lămuri Irina, cu o privire îndurerată. Când au trecut prin faţa odăii mele, uriaşul acela cu ochii străpungători şi trăsături aspre a spus: „La ora zece o pun la zid, tovarăşe Adamovici. Nu putem îngădui nechibzuinţe ca acelea pe care le susţine tovarăşul Verodin”.

Boris privi în gol, cu chipul palid de groază.

— Aşadar, bănuiala mea s-a adeverit, totuşi, murmură el, răsuflând anevoie. Ah, e îngrozitor! Nu, nu pot îngădui una ca asta… trebuie să încerc… s-o salvez.

O expresie de hotărâre nestrămutată se întipări pe chipul său. Chiar dacă iubita lui era pierdută pentru el, chiar dacă devenise soţia duşmanului său de moarte, totuşi nu trebuia s-o lase să piară.

Tânărul se întoarse şi privi pe fereastră. Razele soarelui se strecurau prin frunzişul des al arborilor. Peste puţin timp, astrul ceresc, urma să apună.

Şi ce se va întâmpla apoi? Se va lăsa noaptea, noaptea în care avea să se cârme viaţa Nataşei.

Fără nicio vină, sărmana femeie va fi ucisă în mod laş. Să-şi sfârşească zilele tocmai acum, când era atât de tânără, şi frumoasă? Trupul ei minunat să fie dat pradă corbilor? Putea Cerul să îngăduie aşa ceva?

Boris Verodin îşi încrucişă braţele pe piept. Gândurile sale se îndreptară spre Părintele Ceresc. Dar avea el dreptul să ceară îndurarea Domnului, el, care până acum tăgăduise existenţa Sa?

Luntraşul începu să-şi scruteze conştiinţa. Era oare, drumul cel drept, acela pe care pornise? Când el era copil încă, mama Anuşca îngenunchea adeseori în faţa icoanei alături de dânsul şi-l învăţase să se roage. Bătrâna oarbă fusese o femeie pioasă. Mai târziu, Boris uită rugăciunile şi făgăduise existenţa lui Dumnezeu. Era doar atât de greu să te descurci din această amestecătură de idealuri!

Ah, dac-ar veni odată sfârşitul, chiar şi pentru, el! Dacă Nataşa trebuia şi moară, atunci viaţa nu mai avea niciun rost pentru dânsul. Nu, nu se temea de moarte – ba, simţea chiar

că în curând va scăpa de chinurile sale sufleteşti.

Hotărârea lui era luată. Voia să-şi salveze iubita, chiar cu preţul propriei sale vieţi. Dacă încercarea lui dădea greş, atunci aveau să moară amândoi. Niciodată nu va îngădui ca nemernicul acesta să se atingă de Nataşa.

Cu această hotărâre, Boris se întoarse spre Vasilieff care bănuia lupta ce să dădea în sufletul tânărului revoluţionar. Moşierul vorbi multă vreme cu Boris, după ce Irina fusese trimisă afară. Căci, ceea ce aveau ei de discutat nu trebuia să ajungă la urechile altei persoane. Cu cât ştiau mai puţini despre asta, cu atât era mai bine.

35. O ticăloşie zădărnicită

Nataşa se ghemuise într-un colţ al colibei de lut. Gândurile ei erau îndreptate spre moarte. Viaţa era doar atât de searbădă şi tristă!

Sărmana fată trebuia să rabde brutalităţile omului acesta aspru şi viclean, care luase conducerea gărzii. Individul o îmbrâncise în odaia care avea să-i slujească de închisoare.

Privirile sale nu-i prevestiseră nimic bun. Inima îi spunea că omul acesta înfiorător îşi pusese în gând ceva mai rău decât s-o omoare.

Răsuflă uşurată, auzindu-i glasul în odaia de alături, unde dădu instrucţiuni oamenilor săi şi se depărtă.

Izbucnind într-un plâns sfâşietor, Nataşa se aruncă la pieptul bătrânei cameriste. Saşa o mângâie, atât cât îi era în putinţă. Cu toate că nici ea nu credea în spusele sale, totuşi încercă s-o liniştească, vorbindu-i de fugă.

Dar Nataşa îşi dădea prea bine seama că era cu neputinţă să se salveze, deoarece revoluţionarii o vor urmări cu înverşunare. Apoi, cum putea dânsa să treacă pe dinaintea paznicilor din odaia alăturată?

Nu, n-avea niciun rost să-şi facă nădejdi. Bătrâna servitoare voia, doar, s-o mângâie. Cuprinsă de mâhnire, Nataşa se retrase din nou într-un colţ al încăperii şi se gândi la moartea ei apropiată.

Aceasta i se părea o uşurare. Acum, după ce iubitul o alungase, ce rost mai avea pe lume? Era soţia puternicului prinţ Potcikev, însă chiar dacă ar fi izbutit să învingă dezgustul pe care i-l insufla acest om, putea ea, oare, să-i aparţină? Nu devenise ea amanta luntraşului Boris Verodin şi, înfierată cu acest stigmat, se căsătorise cu prinţul?

Fusese hotărâtă să se sinucidă. Altminteri n-ar fi consimţit niciodată la această căsătorie. Dar lucrurile luaseră o altă întorsătură. Dumnezeu o salvase.

Acum, însă, viaţa nu mai avea niciun farmec pentru ea şi Nataşa nu dorea decât ca moartea să vină cât mai curând.

De afară se auzeau cântecele revoluţionare ale paznicilor, care păreau că băuseră. Deodată uşa se deschise, dar Nataşa nici nu băgă de seamă; nu vedea şi nu auzea nimic. Saşa vorbi în şoaptă cu un bărbat, apoi uşa fu încuiată la loc.

Bătrâna cameristă se apropie de stăpâna ei şi-i mângâie părul negru. Ochii-i străluceau cu o expresie de triumf. Saşa ştia că Boris va face orice ca s-o salveze pe „porumbiţa” ei, ştia că tânărul n-o va lăsa să moară şi mai curând îşi va primejdui viaţa decât s-o părăsească în voia soartei. De aceea nădăjduia în salvarea prinţesei.

După un ceas, uşa fu deschisă din nou şi apăru acelaşi bărbat. Era fostul grădinar al castelului. Aruncând din timp în timp, câte o privire spre încăperea alăturată, unde dormeau tovarăşii săi, grădinarul povesti Saşei tot ce vorbise cu Boris. Apoi, plecă iarăşi.

Dincolo, unul din paznici se ridicase şi aruncă o privire bănuitoare spre fostul grădinar.

— Ce-ai făcut înăuntru? întrebă omul, frecându-şi ochii.

Celălalt zâmbi.

— Ce te priveşte pe tine? zise el. Nu poţi pricepe, oare, că, în calitate de fost servilor al castelului, am simţit nevoia să-mi bat şi eu o dată joc de prinţesa Gogineff?

Paznicul îi dădu crezare, şi se culcă din nou, îngăimând câteva vorbe neînţelese. Grădinarului însă, i se păru că auzise lămurit cuvântul „votcă”.

— Acum am scăpat de tine, murmură fostul grădinar, plin

de bucurie, punând sticla de rachiu la gura paznicului. Beţivul sorbi cu lăcomie. Ceilalţi doi izbiră cu piciorul în fostul grădinar, se ridicară în capul oaselor şi, văzând că celălalt pusese stăpânire pe sticlă, începură să protesteze. Prietenul Saşei le întinse şi lor sticla, apoi după cât se părea, dădu şi el pe gât o înghiţitură bună.

Câteva minute mai târziu, cei trei paznici dormeau iarăşi.

La asfinţitul soarelui, fostul grădinar izbuti cu mare greutate să-şi trezească tovarăşii. În cele din urmă, aceştia fură pe picioare. Peste câteva clipe, cinci bărbaţi intrară în încăpere. Adamovici se afla în fruntea lor. Ceilalţi erau reprezentanţi ai Cekei.

Cizmarul împinse uşa care dădea în odaia învecinată şi o lumină slabă învălui pe cele două femei. Nataşa ridică încet capul. Durerea ei nemărginită se întipărise pe faţa-i care părea şi mai frumoasă ca de obicei. Dar nimic nu înduioşă pe oamenii aceştia neîndurători.

Comandantul Korinaloff aţinti o privire aspră asupra prinţesei, căreia îi îngheţă sângele în vine. Frumuseţea nenorocitei femei sporea ura ce clocotea în pieptul său. Timp de un minut, trimisul Cekei o privi în tăcere, apoi râse uşor, se întoarse şi plecă împreună cu tovarăşii săi. Cizmarul rămase puţin în urmă şi se adresă paznicilor:

— La ora zece sunt înapoi. Vă fac răspunzători dacă izbuteşte să fugă. Fiţi cu ochii-n patru!

Fostul grădinar rămase pe gânduri. Cele câteva cuvinte ale şchiopului sunaseră foarte ciudat. De ce voia să se înapoieze la ora zece?

Făcu rost de încă o sticlă cu rachiu. Ceilalţi trei paznici şedeau pe o bancă, posaci.

— Adamovici ăsta e mare pişicher, zise unul din ei. Pe noi ne lasă să stăm aici şi el hoinăreşte toată ziulica. Asta nu prea îmi place. De ce să stăm mereu lângă prinţesa asta neroadă? N-are decât s-o păzească dânsul. La urma urmei, ar fi de ajuns s-o încuie în casă, căci tot n-ar putea să fugă.

— Ai dreptate, tovarăşe, încuviinţă altul. Nu mă mai rabdă inima să rămân locului; mă duc să-mi reiau serviciul în armata

roşie. Aici mă omoară plictiseala.

Fostul grădinar aşteptă până ce paznicii îşi spuseseră tot ce aveau pe suflet, apoi îşi făcu apariţia, aducând o sticlă cu rachiu. Revoluţionarii băură din nou şi, cam pe la ceasurile nouă, cei trei dormeau buştean. Prietenul Saşei începu să facă zgomot şi să cânte, pentru a-şi da seama dacă tovarăşii săi nu se vor trezi, dar aceştia nici nu se mişcară. Văzând asta se furişă în vârful picioarelor spre uşa odăii unde se aflau cele două prizoniere.

— Saşa, eşti trează? şopti el, după ce deschise uşa.

Bătrâna se apropie de fostul grădinar şi-l apucă de mână.

— A sosit momentul? întrebă ea. Prinţesa a aţipit tocmai acum.

— Trebuie s-o trezeşti, Saşa. Adamovici se înapoiază la zece. Bărbaţii care au fost cu el nu mi-au făcut o impresie prea bună. E cu putinţă ca prinţesa să fie dusă la oraş, pentru a fi judecată, dar se poate foarte bine ca…

Glasul său deveni atât de slab, încât nu se mai putea înţelege nimic.

Bătrâna cameristă îi răspunse în grabă, apoi încuie uşa şi se îndreptă spre Nataşa, pe care o trezi.

Fostul grădinar se întoarse, dar în clipa următoare rămase locului ca încremenit. Unul din paznici se ridicase în capul oaselor şi-l privea batjocoritor.

Prietenul Saşei îşi dădu seama numaidecât că fusese spionat. Aşadar, planul său fusese descoperit şi, desigur că paznicul va da totul în vileag.

Acesta sări în picioare şi începu să se joace cu revolverul, aruncând priviri ameninţătoare spre fostul grădinar.

— Aşadar, din ăştia îmi eşti? făcu el. Vrei să ne trădezi? Dacă aşa stau lucrurile pregăteşte-te de moarte. Ceka va rosti în curând sentinţa de condamnare.

Bătrânul se aşeză şi, la porunca paznicului, puse deoparte sabia care i se dăduse.

— Adamovici te-ar împuşca imediat dacă i-aş spune ce ai pus la cale, zise revoluţionarul cu o bucurie diabolică.

Pusese arma lângă el, pentru a o avea la îndemână dacă va

fi nevoie. Deodată se uită la ceas. Era nouă şi jumătate. Adamovici trebuia să sosească în curând.

— Ia spune-mi, de ce eşti atât de pornit împotriva prinţesei? întrebă fostul grădinar.

Ochii revoluţionarului scânteiară, plini de răutate.

— Nu face parte din clasa de sus?

— Ba da, încuviinţă celălalt. Dar nu e şi ea om? Nu te înduioşează soarta ei? Gândeşte-te, e atât de tânără…

— Puţin îmi pasă! îi rupse vorba luntraşul, cu asprime. Prinţesa trebuie să moară!

— Asta ţi-a vârât-o în cap Adamovici, replică fostul grădinar. Nici Boris Verodin nu vrea ca prinţesa să fie omorâtă. Boris Verodin e un băiat cumsecade.

— Dar de unde ştii tu că Boris Verodin nu doreşte moartea prinţesei?

— Mi-a spus-o chiar el.

Dimitriev – acesta era numele paznicului – rămase surprins. Fostul grădinar prinse curaj şi continuă:

— Ia spune, cine îţi este mai drag: Adamovici sau Verodin?

— Ce mai comparaţie! făcu luntraşul. Boris Verodin e cu totul altfel decât cizmarul acela ticălos.

— Asta e şi părerea mea, încuviinţă prietenul Saşei. Şi, afară de asta, Boris Verodin, e şi el luntraş, ca şi tine. Ia spune, nu merită tot respectul cuvenit unui erou?

— Taci! scrâşni Dimitriev. Nu încerca să mă duci cu vorba. Eu îmi fac datoria. Dacă mai vorbeşti mult, te împuşc.

Fostul grădinar oftă. De astă dată se hotărî să renunţe la străduinţele sale.

Deodată răsunară câteva bătăi în uşa ce dădea în odaia cealaltă.

— Rămâi pe loc! porunci Dimitriev fostului grădinar, care dădu să se ridice. Am să vorbesc eu cu bătrâna. Ha, ha, bufniţa aia zbârcită o să facă ochi mari când m-o vedea pe mine în locul tău.

Paznicul deschise uşa. Ceilalţi doi sforăiau de zor. Din partea lor nu ameninţa nicio primejdie. O clipă, fostul grădinar se gândi să se năpustească asupra revoluţionarului şi să-l

răpună. Dar renunţă numaidecât la gândul acesta, zicându-şi că luntraşul lat în spete era mult mai voinic ca el. Desigur că se va isca o luptă şi zgomotul va trezi pe ceilalţi doi paznici, care vor sări în ajutorul lui Dimitriev.

Când dădu cu ochii de acesta, Saşa scoase un strigăt uşor şi se făcu galbenă ca ceara. Îndărătul bătrânei se afla Nataşa, care rămase ca trăsnită. Lumina slabă din încăperea din faţă se răsfrângea pe chipul schimonosit al paznicului.

— Ei, desigur că nu v-aţi aşteptat la asta! zise el, rânjind. Nu, nu, lucrul nu merge atât de uşor. Or… noi suntem la datorie, chiar dacă complicele vostru ne-a tratat cu rachiu. Acum pricep şi eu de ce ne purta de grijă atât de mult să avem băutură.

Izbucni într-un râs batjocoritor şi închise uşa. Bătrâna cameristă era deznădăjduită. Acum nu mai exista niciun mijloc de scăpare. Se aşezase din nou şi trecu braţul în jurul prinţesei. Mângâie faţa drăgălaşă a acesteia şi murmură cuvinte de îmbărbătare, pe care nu le credea nici ea însăşi. Fostul grădinar trase cu urechea; i se păru că aude un zgomot afară. Cineva zgâria peretele cu unghia. Dimitriev se ridică, aţintind asupra prizonierului său o privire ameninţătoare. Se apropie de uşă şi strigă cu glas înăbuşit:

— Cine-i acolo?

O voce slabă îi răspunse. Luntraşul trase piedica revolverului şi deschise uşa cu putere. Un bărbat înalt, luminat de razele lunii, se afla înainta sa. Dimitriev îl recunoscu pe dată.

— Tu eşti, Boris Verodin? întrebă el, mirat oarecum. Vino înăuntru! Desigur că vrei să inspectezi postul.

Tânărul revoluţionar nu-şi pierdu cumpătul. Înţelese numaidecât situaţia. Sau fostul grădinar nu izbutise să-i îmbete pe cei trei paznici, sau Dimitrie observase ceva şi se trezise.

— Omul acesta e un trădător, zise luntraşul, arătând spre fostul grădinar. A încercat a ne îmbete, pentru a o putea elibera pe prinţesă! Dar l-am prins tocmai la timp.

Boris Verodin ştia că acum sosise clipa hotărâtoare. Şchiopul putea să se ivească dintr-un moment în altul şi atunci, totul era pierdut.

Dincolo, la marginea pădurii, Vasilieff aştepta cu o trăsurică. Şi moşierul avea să aştepte zadarnic dacă cizmarul le descoperea planul.

Tânărul se apropia de luntraş.

— Mă cunoşti, Dimitriev, nu-i aşa? zise el. Ai fost întotdeauna un tovarăş bun. Fii şi de astă dată! Vreau să salvez viaţa prinţesei… ea nu trebuie să moară… asta ar fi o crimă. Te asigur că cei care se află în fruntea noastră nu sunt de acord cu asemenea metode.

Dimitriev făcu o mutră uimită. Verodin îi puse mâinile pe umeri şi urmă:

— Nu şovăi, tovarăşe! Îţi voi rămâne veşnic recunoscător. Vrei să-ţi împovărezi cugetul cu o crimă? Ţi-a făcut prinţesa vreun rău?

— Din partea mea, fă ce vrei, răspunse luntraşul, întorcându-se. Eu nu văd, şi nu aud nimic.. Odinioară ai venit în ajutor tatălui meu când acesta zăcea bolnav şi părăsit în coliba lui. Asta n-am uitat-o!

În această clipă se auzi un tropot de cal, care se apropia în grabă. Boris Verodin trase un moment cu urechea, apoi murmură:

— Prea târziu… Acesta e Adamovici; ticălosul şi-a făcut rost de un cal. L-am văzut înainte călărind prin sat.

Curajosul tânăr luă o hotărâre deznădăjduită şi se năpusti spre uşa ce dădea în odaia învecinată.

— Mă ascund în încăperea de alături, şopti el. Să nu vă sinchisiţi de mine.

N-apucă să închidă bine uşa în urma lui, că Adamovici se ivi în prag. Îşi priponise calul de gard şi păşi mândru, de parcă ar fi fost cine ştie ce om cu vază. Ochii săi aveau o strălucire ciudată şi chipul îi era liniştit.

— Totul e în ordine? întrebă el.

Îşi frecă mâinile, apoi arătă spre cei doi paznici adormiţi şi zise:

— Treziţi-i, puteţi pleca, nu mai am nevoie de voi. Mâine dimineaţă la ora opt veţi primi altă însărcinare.

Însă cei doi paznici dormeau tun, astfel că numai cu mare greutate izbutiră să-i trezească. Toţi patru părăsiră coliba, clătinându-se pe picioare. Paşii lor răsunară în liniştea nopţii.

Auzind glasul iubitului ei, Nataşa tresări din gânduri. Se înşela, oare, sau era adevărat?

— Saşa, e el, Boris! îngână dânsa, tremurând de emoţie şi, totuşi, chinuită de îndoială.

— Fii cuminte, inimioara mea! şopti bătrâna. Orice s-ar întâmpla, numai nu face zgomot.

Camerista îşi lipise urechea de uşă şi asculta convorbirea dintre fostul grădinar şi Dimitriev. Când Boris intră în încăpere, Saşa astupă cu mâna gura prinţesei.

Nataşa bâjbâi prin întuneric şi, ajungând la pat, se ghemui pe marginea lui. Ar fi vrut să strige, inima îi zvâcnea, gata să-i spargă pieptul. Ştia că pluteşte în cea mai mare primejdie, dar gândul că iubitul ei se afla aproape, o umplea de o fericire nespusă…

Apoi, auziră pe Adamovici, intrând în odaia învecinată, şi dând drumul celor patru paznici.

După aceea, şchiopul deschise uşa de legătură.

— Ei, zgripţuroaico, vino-ncoace! strigă el.

Saşa se ivi în lumină.

— Ce vrei? întrebă ea, înfuriată. Pe cine, numeşti „zgripţuroaică”?

Şchiopul izbucni în râs.

— Pe cine alta decât pe tine? Nu ţi-a spus nimeni ce stârpitură eşti? Hai, cară-te acum! Aici nu e adăpost pentru bufniţe. Dacă ai fi fost tot atât de tânără şi frumoasă ca cealaltă, ai putea să mai rămâi, din partea mea.

Saşa îi aruncă o privire sfredelitoare. Cizmarul simţi un fior străbătându-i trupul. Dar patima ce-l cuprinsese îi risipi teama.

Acum nu mai urmărea decât un singur lucru: Saşa trebuia să dispară cât mai curând, pentru ca el să rămână singur cu

frumoasa prinţesă.

Şchiopul intră înăuntru. Nataşa mai stătea pe marginea patului, nemişcată.

— Ei, porumbiţo, acum eşti în puterea mea, zise el. Nimic nu te mai poate salva, căci am în mână sentinţa ta de condamnare la moarte. De astă-dată nici Boris Verodin nu mai e în stare să-ţi vină în ajutor. Dacă s-ar încumeta să-ţi ia apărarea, ar fi pierdut. Chiar mâine ar fi condamnat la moarte. Sub noul regim totul merge repede, cu astfel de indivizi nu se face multă vorbă.

Cizmarul vru s-o cuprindă în braţe, dar o mână puternică îl apucă deodată de ceafă. Încercă să strige, dar mâna îl strângea ca într-un cleşte.

— Acum am pus mâna pe tine! Îţi voi dovedi că, într-adevăr, cu astfel de indivizi nu se face multă vorbă. Nu eşti nimic altceva decât un incendiator. Oameni de teapa ta nu urmăresc eliberarea Rusiei, ci haosul, şi aş face o faptă bună dacă te-aş ucide, dar mi-e scârbă să mă ating de tine. Ai să-ţi găseşti tu pe undeva sfârşitul pe care-l meriţi, eu nu vreau să fiu călăul tău.

Cuvintele acestea răsunară în urechile lui Adamovici, care văzu apoi scântei pe dinaintea ochilor şi avu senzaţia că se cufundă într-o adâncime nesfârşită.

Când îşi veni în fire, membrele îi erau legate atât de zdravăn, încât nu era în stare să le mişte. Un căluş îi astupa gura.

Furia lui nu mai cunoştea margini. În loc de a petrece o noapte de dragoste în tovărăşia celei mai minunate făpturi pe care o întâlnise în viaţă, cizmarul era nevoit să stea nemişcat pe acest culcuş tare. Toate sforţările sale de a se elibera rămaseră zadarnice.

36. O pedeapsă meritată

Copleşită de fericire, Nataşa mergea la braţul iubitului ei, pe străzile întunecate ale satului.

Inima îi bătea cu putere. Ochii-i strălucitori, se aţintiră

asupra chipeşului tânăr.

Boris era grav şi tăcut. Adânc tulburat, dânsul se uită la Nataşa. Simţea că dragostea pentru această femeie îl îndepărta de cauza pentru cate lupta.

Un simţimânt plăcut şi dureros în acelaşi timp, îl copleşea, ştiind-o alături de el: dureros, căci ea era soţia duşmanului său de moarte; plăcut, din pricina patimii care îl frământa totdeauna când se afla lângă Nataşa.

Apropierea ei îl umplea de fericire şi totuşi nu putea să dea uitării soarta lui tristă.

„Ah, dacă n-aş fi văzut-o niciodată!” îşi zicea el, adeseori.

Nataşa se alipi de el, cu dragoste, şi un fior îi străbătu trupul când iubitul îi mângâie obrajii.

— Boris, m-ai făcut să sufăr mult, zise ea, tremurând, în timp ce mergeau spre pădure. Eram atât de deznădăjduită! Renunţasem la viaţă.

— De ce ai primit să te căsătoreşti cu prinţul? zise el, posomorât.

— Ah, tu nu ştii în ce situaţie mă aflam! se tângui dânsa. Voiam să mor. Astfel că nu-mi păsa dacă devin sau nu soţia prinţului. Din clipa când am ştiut că nu te voi mai revedea, viaţa nu mai avea niciun farmec pentru mine. Din nefericire, planul meu a dat greş. Otrava n-a fost destul de puternică.

Boris se opri şi se uita la ea, îngrozit.

— Cum, ai vrut să te otrăveşti din pricina mea?

Tânăra prinţesă încuviinţă, cu un semn, din cap.

Revoluţionarul o cuprinse în braţe şi o acoperi de săruturi, iar ea se lăsă în voia lui, închise ochii şi zâmbi, străbătută de fiori.

— Sărmana mea copilă, ce rău am fost cu tine! îngână tânărul. Cum am putut să mă port astfel?

Deodată, revoluţionarul se trezi la realitate. Scoase un suspin şi se depărtă de Nataşa.

— Boris, ce-i cu tine? exclamă ea, oprindu-se.

Ochii ei mari, negri, se îndreptară asupra lui, căutând să ghicească motivul purtării sale schimbate.

— Lasă-mă, iubito, nu mi-e îngăduit să mă gândesc la asta,

răspunse el cu glas obosit.

— La ce anume? Vorbeşte, iubitule, mor de nerăbdare!

Tânărul o apucă de bărbie şi o privi în ochi.

— Ai aparţinut prinţului? Şi-a luat drepturile sale de soţ?

— Ah, la asta te gândeai?

Frumoasa fată se făcu roşie ca focul, scoase un suspin şi plecă ochii în pământ.

Boris luă tăcerea ei drept o confirmare şi-şi trase încet braţul.

— Te înşeli, Boris, zise ea adânc îndurerată. Dacă ar fi fost aşa nu m-aş fi încumetat niciodată să te privesc în ochi. Crezi că aş mai fi avut puterea să trăiesc, înfierată cu această pată? N-am aparţinut decât unui singur bărbat căruia îi voi aparţine şi în viitor. Acela eşti tu, iubitule! Aş prefera să mor decât să fiu a altuia.

Aceste cuvinte, rostite cu glas solemn, fură o adevărată revelaţie pentru Boris.

Aşadar, Nataşa nu aparţinuse prinţului? Potcikev nu se atinsese de dânsa? Numai el, Boris, fusese acela care o legănase pe aripa iubirii?

Această căsătorie trebuia desfăcută. Tânărul se hotărî să lupte pentru înfăptuirea planului său, silind pe brutalul prinţ să redea libertatea soţiei sale. Nimeni n-avea dreptul, să înlănţuie de el o fiinţă, cu sila.

El se plecă din nou spre Nataşa şi o cuprinse în braţele sale vânjoase. Buzele lor se uniră într-o sărutare care nu mai lua sfârşit şi cei doi tineri simţiră iar fericirea nespusă, pe care le-o da dragostea lor curată şi sfântă.

Deodată, o făptură se ivi lângă ei. Era Saşa, care se furişase prin sat.

— Grăbiţi-vă! zise ea, dincolo pe malul apei au fost postate santinele. Le-ar putea trece prin minte să ocupe şi malul de dincoace… Ce se aude, cu Adamovici, fiule? adăugă ea, iscoditoare. Mai e în viaţă?

— Eu nu sunt ucigaş, răspunse Boris, tăios. Dar, ai dreptate, trebuie să ne grăbim. Vii cu noi, matuşca, nu-i aşa?

Saşa clătină capul.

— Nu, rămân aici, fiule. Mai am de îndeplinit o misiune. Am făgăduit-o mamei tale. Unde te-aş putea găsi, dacă aş vrea să te văd vreodată?

— Ţi-ai pierdut minţile dacă vrei să rămâi aici! replică tânărul. Vei fi arestată. Ceka nu face multă vorbă; te vor ucide.

Dar bătrâna rămase la hotărârea ei. Clătină capul cu încăpăţânare şi zise:

— Nu se vor încumeta să mă aresteze tocmai pe mine, sora Anuşcăi.

— Şi Adamovici? Nu va căuta el să-şi verse mânia asupră-ţi?

— N-are decât! Nu mă tem de dânsul. Chiar el ne-a spus – mie şi celor patru paznici – să plecăm din casă. Ce are cu mine? Ar trebui să fie bucuros că nu-i aduc nicio învinuire.

— Bine, dacă nu vrei, nu te pot sili, matuşca, zise Boris, după o scurtă chibzuire. Te-am prevenit. Dacă păţeşti ceva, eu n-am nicio vină. În acest ţinut vor avea loc în curând lupte înverşunate. La Petersburg ai fi în mai multă siguranţă.

— Pleci în capitală?

Tânărul dădu din umeri, şi răspunse:

— Mai întâi la Moscova, unde am prieteni. Te-aş putea duce şi pe tine acolo.

— Voi veni şi eu, Boris, dar ceva mai târziu.

— Atunci, rămâi cu bine, Matuşca, şi te sfătuiesc să nu şovăi prea mult şi să vii la Moscova.

Cei doi fugari îşi iuţiră paşii. De pe celălalt mal se auzeau glasuri care nu se puteau desluşi din pricina mugetului valurilor.

La un moment dat, Boris se plecă spre iubita sa şi o întrebă, plin de dragoste:

— Vrei să te duc în braţe, scumpa mea? Nu te simţi obosită?

— Iubitule, alături de tine aş fi în stare să merg zile şi nopţi de-a rândul, fără să obosesc vreodată, răspunse ea.

După puţin timp, ajunseră la marginea pădurii. Boris Verodin rămase locului şi scoase o fluierătură, căreia îi

răspunse alta. Cei doi tineri se îndreptară în direcţia de unde se auzise aceasta şi, în curând, un bărbat înalt se ivi dindărătul unui copac.

Nataşa zări, în lumina lunii, chipul distins al moşierului.

— Acesta e Vasilieff zise Boris repede, adresându-se iubitei sale. Poţi avea încredere în el, căci e un om de onoare.

— Urmaţi-mă, prinţesă! şopti moşierul, luând mâna tinerei fete.

Aceasta rămase o clipă locului şi-i zise cu glas rugător:

— N-ai vrea să-mi spui pe nume, domnule Vasilieff? Eu nu mai sunt prinţesă şi nici nu vreau să fiu.

— Bine, dacă ţii dumneata… răspunse celălalt, cu blândeţe.

Cei trei îşi iuţiră paşii şi, după puţin timp, înaintea lor se ivi o trăsură la care era înhămat un armăsar ce dădea din copite, nerăbdător. O făptură nedesluşită şedea în trăsură.

— Vino, Nataşa! o zori Vasilieff. Tânăra îţi este cunoscută. E Irina, nepoata răposatei Anuşca Verodin.

Prinţesa strânse mâna Irinei şi intră sub coviltir. Apoi se urcară şi cei doi bărbaţi şi trăsura porni în goană prin pădure. După jumătate oră, şoseaua se ivi înaintea lor.

Merseră mai departe fără să se oprească, deoarece trebuiau să pună cât mai multa distanţă între ei şi urmăritorii lor. Căci Boris Verodin era încredinţat că nu vor fi lăsaţi în pace. Dar curajosul tânăr nu se temea. N-aveau decât să vină. Gândul, că-şi ocrotise iubita de oamenii aceia cruzi, îi dădea puteri noi.

Merseră câteva ore, şi deodată se ivi înaintea lor altă pădure. Trăsura fu oprită şi cei doi bărbaţi chibzuiră dacă să înainteze prin codru sau s-o ia de-a lungul fluviului.

Deodată răsună un glas aspru, poruncitor, şi, o rachetă sfâşie întunericul.

— Staţi, sau vă împuşcăm. Nimeni nu scapă cu viaţă!

Dindărătul arborilor se iviră vreo douăsprezece făpturi cu puştile întinse. Irina şi Nataşa se îmbrăţişară înspăimântate.

Trecuseră trei ceasuri de când Saşa părăsise căsuţa cizmarului, din porunca acestuia. După ce îşi luă rămas bun

de la Boris şi Nataşa, bătrâna cameristă se întoarse în sat, îndreptându-se spre coliba arsă a surorii sale, unde rămase locului, privind îngândurată la mormanul de ruine. Trebuia să dea deoparte dărâmăturile dacă voia să găsească ascunzătoarea despre care îi vorbise oarba. Lespedea dinaintea vetrei trebuia apoi înlăturată. Dar va izbuti ea, oare, s-o ridice cu puterile ei slabe? Nu-şi luase o sarcină prea grea? N-ar fi fost mai bine să fi plecat împreună cu cei doi fugari?

Însă toate gândurile acestea nu-i foloseau la nimic. Rămăsese aici şi, prin urmare, trebuia să-şi ţină făgăduiala dată Anuşcăi.

Înainte de toate avea nevoie de un adăpost. Dar unde să-l găsească?

Privirile ei se îndreptară spre ruinele castelului. Da, va locui colo sus, până ce dorinţa oarbei va fi împlinită.

Curiozitatea şi o dorinţă ascunsă o îmboldiră să se ducă să vadă ce se întâmplase cu Adamovici. Nu voia să renunţe la această priveliştе; ţinea cu tot dinadinsul să se desfete la izbucnirile de mânie ale acestui individ.

În drum spre căsuţa şchiopului, ea se întâlni cu fostul grădinar, care părea însufleţit de aceeaşi dorinţă.

— Încotro, Saşa? întrebă el, surprins.

— Acolo unde mergi şi tu, răspunse bătrâna. Vrei să afli ce s-a făcut cu Adamovici?

— Da, şopti celălalt.

— Atunci, hai să mergem împreună!

Omul oftă.

— Dar ce-i cu tine? făcu Saşa. Nu cumva îţi pare rău că mi-ai ajutat să liberez pe prinţesă?

— Nu, nu-mi pare rău defel. Mă tem, însă, că n-o să ne meargă tocmai bine. Îndată ce va fi iar la largul lui, Adamovici se va răzbuna cu cruzime. Mai bine de n-ar mai fi în viaţă.

Ochii bătrânei scânteiară.

— Asta-i o idee! exclamă ea. Tu eşti bărbat… cât despre mine, n-am să suflu nicio vorbă, auzi, nicio vorbă! Ucide-l, apoi…

Fostul grădinar o întrerupse, punându-i mâna pe umăr.

— Taci! Nu-mi vine să cred că vorbeşti serios, zise el, cu glas răguşit. Vrei să devin ucigaş? Nu, asta, niciodată!

Saşa înălţă din umeri.

— Eşti un laş! zise ea. Fii sigur că Adamovici n-ar sta o clipă la gânduri să te ucidă.

— Cu toate astea, refuz să-ţi împlinesc dorinţa. Nu pot, şi basta! Nu sunt făcut ca să ucid şi nici nu voi învăţa vreodată.

— Atunci păstrează părerea pentru tine, căci în vremurile de azi e nevoie de bărbaţi în toată puterea cuvântului. Dar ia spune, crezi că revoluţionarii vor pune mâna pe putere?

— Aşa se pare. Poate să mai dureze câtva timp, dar guvernul provizoriu, care urmăreşte reîntronarea Ţarului, nu va mai rămâne la cârma ţării.

În vremea asta, cei doi ajunseră înaintea colibei cizmarului şi deschiseră uşa. Înăuntru mai era lumină. Ca să-l înşele pe Adamovici, bătrâna strigă numele Nataşei. Văzând că nimeni nu-i răspunde, ea începu să se văicărească.

— O, sărmana mea prinţesă, îngeraşul meu, nu mai eşti în viaţă! Ce rău ai făcut tu oamenilor ca să te omoare!

De astă dată, desluşi un zgomot, dar se făcu că nu-l aude.

— Nu cumva o fi ucis-o Adamovici? întrebă ea, printre suspine.

— Fără îndoială că aşa e, răspunse fostul grădinar. De aceea ne-a spus să plecăm. Voia să rămână singur cu dânsa.

— Crezi că a omorât-o chiar aici? urmă Saşi, oftând din adânc.

— Da, desigur… sunt încredinţat că trupul ei mai e în odaie.

Bătrâna începu să bocească:

— Trebuie s-o îngropăm! Oh, e înfiorător Ascultă-mă, ştii ceva! Hai să dăm foc casei. Au ars atâtea colibe în care se aflau oameni vii, aşa că n-ar fi nimic dacă ar arde şi una în care se găseşte un mort.

Cu ochii strălucind de bucurie bătrâna zgripţuroaică privi la fostul grădinar. Cei doi ştiau că ticălosul e legat fedeleş în odaia de alături şi se desfătau, gândindu-se la spaima ce-l cuprinsese.

Dar fusese el milos cu ceilalţi? Nu luase pe nedrept vieţile altora?

Fără îndoială că, dacă ar fi fost singură, bătrâna n-ar fi stat o clipă la gânduri să dea foc casei, lăsându-l să ardă de viu. Dar fostul grădinar o împiedecă de la această crimă.

Văzând că nu-şi poate duce la îndeplinire planul ei diabolic, Saşa voi, cel puţin, să se desfete la chinurile şchiopului.

— Înainte de toate, trebuie să aruncăm materiale inflamabile în camera de alături, propuse ea. Paturile ard uşor.

Zicând acestea, se îndreptă spre uşă şi o deschise.

Adamovici auzise totul. Încercările sale de a atrage atenţia celorlalţi, rămaseră zadarnice. Şchiopul era tot numai o apă şi inima ameninţa să-i spargă pieptul. Ochii-i ieşiseră din orbite, în urma încordării de a-şi îndepărta căluşul, care îi astupa gura.

În privirile sale rătăcite sclipea nebunia. Da, trebuia să moară în flăcări – ceilalţi nu bănuiau că el zace legat în această odaie, neputând să se mişte.

Şi, acum, grozăvia avea să se producă. Bătrâna aceea necruţătoare va arunca înăuntru materiale inflamabile – o spusese doar lămurit. Şi el era sortit să cadă pradă flăcărilor – trebuia să moară ars de viu…

37. Încolţiţi de duşmani

În clipa când misterioasele făpturi le poronciseră să stea locului, atât Boris Verodin, cât şi moşierul îşi dădură seamă că se aflau într-o situaţie primejdioasă.

Fuseseră întâmpinaţi de revoluţionari sau de soldaţi ai guvernului provizoriu?

În cazul din urmă, erau pierduţi. Boris purta uniforma armatei roşii şi ştia prea bine că trupele guvernamentale isprăveau repede cu răzvrătiţii.

Întunericul care îi învăluia nu lăsa să se vadă cu cine aveau de-a face. Însă, chiar dacă erau revoluţionari, tot n-ar fi fost în

siguranţă, căci atunci viaţa Nataşei era în primejdie. Fireşte că vor fi reţinuţi atâta vreme, până ce se va înlătura orice îndoială, asupra identităţii ei.

Familia Gogineff era vestită până la mari depărtări. Pe o rază de cel puţin două sute de verste, toţi locuitorii cunoşteau pe prinţ şi fiica sa.

— Lăsaţi copilăriile, zise Boris, cu îndrăzneală. Suntem prieteni.

— Ce înseamnă „prieteni”? se auzi din întuneric un glas batjocoritor. Asta poate s-o spună oricine. Recunoaşteţi noul stat, sau sunteţi partizani ai guvernului provizoriu?

Boris Verodin îşi dădu seama că trebuia să fie cu luare aminte. Îşi ticlui repede un plan şi făcu semn lui Vasilieff să tacă.

Dacă aveau de-a face cu soldaţi ai guvernului provizoriu, atunci Nataşa era salvată, poate chiar şi Vasilieff şi Irina. Acesta era lucrul principal. Dacă înaintea lor se aflau revoluţionari, atunci Boris era în afară de orice primejdie şi poate că izbutea să-i salveze şi pe ceilalţi.

— Eu sunt Boris Verodin, zise el.

În acelaşi timp, duse binişor mâna la cingătoare, unde avea revolverul, fiind hotărât să-şi vândă pielea cât mai scump. Dacă sărea din trăsură şi se înfunda în desiş, ar fi fost foarte greu pentru ceilalţi să-l urmărească pe întuneric.

— Boris Verodin? fu răspunsul.

Revoluţionarul răsuflă uşurat, căci i se părea că glasul celuilalt se mai îmblânzise niţel.

— Dacă nu credeţi, vă puteţi convinge, replică dânsul.

Deodată, o rază lumină feţele celor din trăsură. Chipul lui Boris Verodin se ivi în cercul luminos. Câţiva dintre necunoscuţi izbucniră în râs. O mână se întinse spre el. Fusese recunoscut. Aveau de-a face cu revoluţionari.

Luntraşul recunoscu, la rândul său, câţiva tovarăşi. Răsuflă uşurat. Dar primejdia nu trecuse încă. Chiar el însuşi era bănuit.

— Cine sunt ceilalţi, tovarăşe Verodin? întrebă glasul de adineauri.

— Ei, cine vrei să fie? Fata asta e sora mea, iar ceilalţi doi sunt tovarăşul Vasilieff şi fiica lui.

— Să-i vedem!

Lumina lanternelor învălui chipurile celor trei persoane. Exclamaţii de admiraţie se auziră ici, colo, la vederea frumoasei prinţese. Boris rămase nemişcat, cu inima strânsă de teamă. Dacă Nataşa era recunoscută, fireşte că nu va fi lăsată să treacă. Tânărul ştia destul de bine că revoluţionarii nutreau o ură neîmpăcată împotriva prinţului şi a familiei sale.

Oamenii păreau să bănuiască ceva, căci conducătorul lor întrebă:

— Ai putea să te legitimezi, tovarăşe Vasilieff?

Cele două fete strânseră din buze, spre a-şi înăbuşi un strigăt de spaimă. Irina ştia că ei nu i se putea întâmpla nimic, dar se temea pentru viaţa Nataşei. O soartă grozavă o aştepta dacă era recunoscută.

Boris Verodin voia tocmai să răspundă ceva, voia să ia apărarea moşierului pentru neîncrederea ce i se arăta şi era hotărât să se pună chezaş pentru el, când Vasilieff îi făcu semn cu piciorul.

— Fireşte că sunt gata să mă legitimez, răspunse moşierul.

Zicând acestea, scoase o hârtie, pe care o întinse neîncrezătorului revoluţionar.

După ce o citi, acesta i-o înapoie, făcând, o plecăciune adâncă.

— Aha, de la comitetul central? zise el. Şi încotro vă îndreptaţi acum?

— Spre cea mai apropiată staţiune de cale ferată, răspunse Boris Verodin, uimit de faptul că Vasilieff avea un permis eliberat de comitetul central al revoluţionarilor.

Bărbatul acesta ciudat devenea din ce în ce mai enigmatic.

— Vreţi să plecaţi departe? urmă conducătorul patrulei.

— Numai cele două fete, răspunse Boris Verodin. Casele noastre au ars până-n temelii. Prinţul Potcikev a poruncit să se pună foc locuinţelor noastre, iar căpitanul Semelov şi oamenii săi au dus la îndeplinire această poruncă criminală. Peste treizeci de femei şi copii au pierit în flăcări. Nenorociţii

au fost împinşi îndărăt în casele arzânde. Femeile au rămas fără adăpost. Eu mă reîntorc în armată, iar tovarăşul Vasilieff se va alătura revoluţionarilor. Fetele, însă, vor porni cu trenul spre Petersburg, unde prietenul meu are rude.

De astă dată, ceilalţi se liniştiră. Cei patru fură lăsaţi să-şi urmeze drumul.

Calul tocmai pornise, când se auzi o poruncă de oprire. Irina şi Nataşa, care tocmai răsuflaseră uşurate, fură din nou cuprinse de spaimă şi începură să tremure.

Fără voie, prinţesa îşi strânse în jurul pieptului broboada neagră. Oare să fi prins bănuiala vreunul din revoluţionari, văzând veşmintele ei preţioase, deşi rupte?

— Ce s-a întâmplat, tovarăşi? întrebă Boris Verodin, liniştit.

— Vă sfătuiesc să mergeţi de-a lungul fluviului, căci soldaţii prinţului Potcikev sunt în apropiere. Ei au ars totul pe o întindere de cincizeci de verste de jur-împrejur. Distrug tot ce le cade în mâini şi, dacă izbutesc să vă prindă, sunteţi pierduţi. Aşadar, mergeţi prin pădure şi, dacă mi-e îngăduit, să vă mai dau un sfat, atunci v-aş spune să poposiţi peste noapte în casa pădurarului, care se află la o depărtare de patru verste de aici!

— Îţi mulţumesc, tovarăşe!

Calul porni din nou şi, de astă dată, nimeni nu-i mai opri în cale. Cele doua femei se ţineau îmbrăţişate. Bărbaţii nu scoteau o vorbă. Abia după ce străbătură o bucată de drum, Boris Verodin rupse tăcerea.

— Mare noroc vom avea, dacă o să izbutim să scăpăm teferi, zise el, adresându-se moşierului.

Acesta se posomorî şi scoase un suspin.

— Ai dreptate, Verodin, răspunse el. Cu noi treacă-meargă, dar prinţesa e în mare primejdie. Dacă va fi recunoscută, nimic n-o mai poate salva. Şi nu numai atât, dar se vor face cercetări pentru a se stabili cum a ajuns în tovărăşia noastră şi fireşte că în cele din urmă vom fi traşi la răspundere.

Boris Verodin aruncă o privire neliniştită îndărătul său, unde se aflau cele două femei. I se păruse că a auzit un suspin dintr-acolo. Dar Irina şi Nataşa erau liniştite.

Gânduri felurite se încrucişau în mintea sa. Tânărul îşi dădu seama că Vasilieff avea dreptate. Dar ce era de făcut? După multă chibzuială, Boris ajunse la încredinţarea că lucrul cel mai bun ar fi fost să-şi urmeze drumul, despărţiţi.

— Domnule Vasilieff, începu el, socot că ar fi mai bine dacă ne-am despărţi. Unul trage pe celălalt în primejdie. Dumneata poţi călători mai departe cu Irina, dându-te drept tatăl ei. În acest chip nimeni nu te va supăra; atât trupele guvernului, cât şi revoluţionarii, nu vor putea să întreprindă nimic împotriva dumitale. Eu, însă, voi încerca să mă strecor împreună cu prinţesa. Dacă nu izbutesc s-o duc la adăpost, atunci… cel puţin suntem în joc numai noi.

Moşierul îl privi grav.

— Asta înseamnă că eşti hotărât să mori odată cu ea! zise el încet.

— Nu trebuie să ne gândim la ce e mai rău, replică Boris, cu glas nesigur.

Se făcu iar tăcere. Nu se auzea decât zgomotul monoton şi înăbuşit pe care îl făceau roţile pe pământul moale al pădurii. Calul era foarte rezistent. Din când în când, scotea câte un nechezat vesel; după cât se părea, goana îi făcea plăcere.

Deodată, animalul sări în două picioare; din imediata lor apropiere răsunase o împuşcătură. Calul trebuie să fi fost rănit, căci porni în galop printre arbori, izbindu-se de trunchiuri. Deodată, osia se rupse, trăsura se plecă într-o parte şi cele patru persoane care se aflau înăuntru, se rostogoliră la pământ. În acest timp, calul se prăbuşi pe spate şi începu să azvârle cu picioarele.

Cele două femei, care rămăseseră îmbrăţişate, se ridicară de jos şi Irina fu cea dintâi care izbuti să vorbească.

— Sunteţi rănită, prinţesă? întrebă ea, cu îngrijorare în glas.

— Nu, slavă Domnului, n-am păţit nimic. Dar dumneata, Irina?

— Nici eu.

Boris şi Vasilieff se aflau lângă trăsură. Se sileau zadarnic să liniştească animalul. După cât se părea, fusese grav rănit.

— Chestia e foarte neplăcută, zise moşierul. Nu ne mai

putem folosi de trăsură. Ce ne facem acum?

În timp ce discutau, se auziră paşi apropiindu-se. O lanternă sclipi. Erau câţiva revoluţionari, înarmaţi până-n dinţi. Conducătorul lor avea la brâu două revolvere şi, afară de asta, mai poseda şi o carabină.

— De unde veniţi şi încotro vă duceţi? întrebă el, plimbând lumina pe chipurile celor patru fugari.

Irina nu-şi pierduse cumpătul şi învelise mai bine, în şalul mare, trupul prinţesei, ca să nu se poată vedea rochia elegantă a acesteia.

Înaintea lor se ivi chipul palid, cu ochi străpungători şi trăsături de fanatic, al unui bărbat mic de statură, care îşi plimbă privirile de la unul la altul.

— Suntem revoluţionari, zise Boris Verodin. Cred câ-ţi dai seamă de asta, tovarăşe!

— Nu-mi dau seamă decât că am înaintea mea doi bărbaţi şi două femei, răsună răspunsul tăios. Legitimaţi-vă şi, dacă totul e în regulă, puteţi porni mai departe!

— Cum vrei să ne urmăm drumul? zise Boris Verodin, supărat, arătând permisul său. Iată ce aţi făcut! Trăsura e sfărâmată, iar calul pare să fie grav rănit. Era numaidecât nevoie de asta?

— Nu puteam proceda altfel, căci abia ieri ne-au scăpat mai mulţi fugari. Dacă am fi împuşcat caii, nu s-ar fi întâmplat asta. Erau doi nobili de pe aici, care şi-au meritat moartea cu vârf şi îndesat. Unul era baronul Utrecht, iar celălalt contele Şimanski... Drace, exclamă el, deodată, surprins. Dumneata eşti Boris Verodin?

Ochii săi căpătară o strălucire şi mai vie. Revoluţionarul întinse mâna tânărului luntraş.

— Vezi bine că eu sunt, răspunse acesta.

— Eşti cunoscut din Arhangelsk până-n Tobolsk şi Irkutsk, reluă celălalt. Cu prilejul unei propagande la nord, am făcut cunoştinţă, în Arhangelsk, cu un bărbat care se numeşte Ticerkoneff, şi care mi-a povestit despre fuga dumitale aventuroasă din minele de plumb ale Siberiei.

— Da, îl cunosc, răspunse Verodin. Era şi el unul din

tovarăşii mei de suferinţă. În apropierea lacului Baikal am fost nevoiţi să ne despărţim, căci zbirii erau pe urmele noastre. Mă bucur din inimă că a izbutit să scape.

— Şi, apoi, în Petersburg şi Moscova se vorbeşte mult despre dumneata, urmă conducătorul patrulei, aruncând o privire plină de admiraţie, asupra trupului bine făcut al tânărului.

— În Petersburg şi Moscova? întrebă acesta uimit. Unde anume?

— În comitetele noastre. E nevoie de conducători, căci cei mai mulţi sunt în străinătate. S-au ales sfaturi alcătuite din muncitori şi soldaţi, dar cei mai mulţi nu-şi cunosc menirea. Vor să se amestece pretutindeni, însă habar n-au ce trebuie să facă.

— Pari să fii bine informat, tovarăşe, zise Boris Verodin, mirat. Cum te numeşti?

— Vasili Pribanski.

— Aha, am auzit odinioară, în Moscova, vorbindu-se de dumneata. N-ai făcut parte din comitetul revoluţionarilor?

— Da, câtva timp am fost chiar preşedintele lui. Acum am fost trimis în ţinutul Volgăi, ca să organizez pe tovarăşi şi, mai ales, să pun bazele agenţiilor Cekei.

Boris Verodin tresări, înfiorându-se. În ultimele săptămâni auzise adeseori numele acestui omuleţ ciudat din Letonia. El ştia că niciun revoluţionar nu era mai nimerit pentru această slujbă. Cruzimea şi setea de sânge, dorinţa de răzbunare şi o nesăţioasă poftă de a parveni, unite cu o ură neîmpăcată împotriva nobililor, clocoteau în sufletul acestui om.

Ce-i drept, Ceka trebuia să judece după statutele ei – conform cărora numai cei vinovaţi urmau să fie pedepsiţi. Dar cine se sinchisea de asta, atunci când letonul Pribanski numise pe comisari?

Acesta le transmitea instrucţiunile primite de la centru, dar, pe ascuns, le împărtăşea, în chip lămurit, propria lui părere. Şi această părere era: „Orice om suspect trebuie pus la zid şi împuşcat”.

Ceilalţi revoluţionari stăteau tăcuţi în jurul conducătorului

lor. Irina şi Nataşa aproape că nici nu erau luate în seamă.

— Şi cine eşti dumneata? întrebă deodată Pribanski, adresându-se lui Vasilieff şi măsurându-l cu privirea.

— Un revoluţionar tot atât de convins ca şi mine, interveni Boris Verodin, în timp ce moşierul arătă permisul eliberat de Comitetul Central.

— De la Comitetul central? strigă Pribanski, uimit. Cum ai ajuns la asta?

Vasilieff îşi îndreptă puţin trupul. Politicos, totuşi cu oarecare mândrie, el răspunse:

— Tovarăşe, ştii doar că trebuie să păstrăm tăcere…

— Bine, fie. Şi, cele două femei?… Ah, dar ce ne pasă nouă de ele! adăugă el, nepăsător. Fiţi cu băgare de seamă! Trecem prin vremuri foarte grele. Dincolo, la Korovitce, au loc lupte înverşunate; armatele fostului Ţar şi ale acestei republici blestemate au deschis focul împotriva noastră. Amândoi adversarii sunt în pădure; se poate întâmpla ca mâine dimineaţă soldaţii prinţului Potcikev să se ivească aici. Mă miră că aveţi femei cu voi, căci pe vremurile astea numai bărbaţii se încumetă să pornească la drum.

Boris Verodin dădu aceleaşi lămuriri ca şi mai înainte: însoţeau pe cele două femei până la gara cea mai apropiată.

— Îmi pare rău că v-am reţinut – zise Pribanski – dar nu se putea altfel. Aţi avut ghinion; vreţi să vă ajut să vă urmaţi drumul?

— Nu văd cum aţi putea să ne fiţi de folos, răspunse tânărul. Animalul e mort. Păcat, era un cal bun.

— Vă mulţumim, tovarăşi! adăugă Vasilieff, dar nădăjduiesc că ne vom descurca noi şi singuri. Vom porni spre casa pădurarului, care trebuie să fie aproape de aici, iar mâine dimineaţă vom căuta să ne facem rost de o trăsură din sat.

— Vă doresc drum bun! zise Pribanski, întinzând mâna celor doi tovarăşi. Dincolo, îndărătul adăpostului de mesteceni, se află casa pădurarului. Nu e departe, doar vreo două verste şi sunteţi acolo.

Revoluţionarii dispărură tot atât de repede precum apăruseră şi, câteva minute după aceea, nu se mai auzea

decât freamătul frunzişului. Cei doi bărbaţi luară în spate lucrurile şi porniră la drum. Zorile începuseră să se ivească, atunci când ajunseră la casa pădurarului.

Boris Verodin bătu puternic cu pumnul în uşa grea de stejar.

38. Pe urmele fugarilor

Adamovici trecea prin chinuri groaznice, în timp ce bătrâna Saşa şi fostul grădinar se ocupau cu înfrigurare să arunce combustibil în odaia hărăzită să cadă pradă flăcărilor. Prin cuvinte, care pricinuiau torturi de iad nenorocitului cizmar, cei doi călăi se zoreau la treabă.

Apoi Saşa intră în camera alăturată, ţinând în mână o făclie pe care şi-o întocmise ea singură şi-o înmuiase în petrol. Bătrâna avea înfăţişarea unei vrăjitoare şi părul cărunt îi atârna pe frunte în dezordine.

Adamovici făcu sforţări disperate să-şi scoată căluşul din gură, dar în zadar. Era gata să-şi piardă minţile. Să fie oare, sortit să moară ars de viu, tocmai acum, când izbutise să cucerească un loc de frunte în noul stat?

Omul acesta înfiorător, care fusese în stare să pună la cale atâtea ticăloşii, fără să clipească măcar, tremura înaintea propriei sale morţi.

— Aşa, porumbiţa mea, acum îţi vom pregăti un rug, zise bătrâna cameristă, cu compătimire. Te vei bucura şi tu de cinstea pe care o au soţiile prinţilor indieni, care, la moartea bărbaţilor lor, sunt date pradă flăcărilor împreună cu trupurile acestora. Rămăşiţele tale pământeşti vor fi prefăcute în cenuşă, care se va împrăştia în cele patru vânturi; sufletul tău, însă, va zbura spre cer.

Cârpele începură să sfârâie, când bătrânei îi veni în minte să mai vadă o dată „cadavrul” scumpei sale stăpâne.

Dar, deodată, scoase un ţipăt de spaimă. Îngrozită, ea holbă ochii la cizmarul legat, al cărui chip se schimonosise grozav.

— Vino-ncoace! strigă ea fostului grădinar. Vino repede,

aici s-a petrecut o minune drăcească.. Prinţesa a luat înfăţişarea cizmarului Adamovici... Ia te uită, nici nu poate să se mişte sau să scoată un cuvânt.

Fostul grădinar se apropie şi făcu o mutră tot atât de uimită şi înspăimântată ca şi bătrâna cameristă. În acest timp, flăcările se întindeau tot mai mult.

Adamovici vru să strige, dar niciun sunet nu ieşi de pe buzele sale. Privirile lui înfiorătoare se îndreptară spre cei doi incendiatori, căutând să trezească mila lor.

— Vino, zise Saşa, luând de mână pe fostul grădinar. Trebuie să ne depărtăm, altminteri ne prăpădim şi noi în flăcări.

Tovarăşul ei, însă, se aplecă deodată şi ridică trupul cizmarului. Fostul grădinar nu era atât de crud ca femeia şi, cu toate că dorea ca şchiopul să capete o lecţie aspră, nu voia totuşi să fie vinovat de moartea lui.

Duse afară pe cizmarul legat şi-l aşeză în faţa colibei, apoi se întoarse repede în căsuţă şi stinse focul. Lucrul nu era greu. Aruncă o pătură groasă deasupra flăcărilor, care fură înăbuşite pe dată.

Bătrâna îngenunche lângă Adamovici şi-i scoase căluşul din gură. Cizmarul izbucni într-un ţipăt sălbatic, apoi începu să răcnească, de parcă ar fi fost turbat.

— Dezleagă-mă, zgripţuroaico! strigă el, din răsputeri. Hai, mişcă-te, mai repede, taie-mi legăturile!

Camerista luă căluşul şi-l vârî din nou în gura lăudărosului erou. Adamovici începu să se zvârcolească. Făcu spume la gură, scrâşni din dinţi, dar totul fu în zadar. Saşa îl scuipă în faţă, apoi se depărtă.

Când fostul grădinar se ivi din nou, bătrâna cameristă dispăruse demult. El tăie funiile cu care era legat şchiopul, îi scoase căluşul, apoi îl ajută să se ridice.

— Asta mi-o veţi plăti cu vârf şi îndesat, scrâşni Adamovici. Am să vă învăţ eu minte cum trebuie să vă purtaţi cu un reprezentant al poporului. Eu sunt conducătorul vostru şi am să pun să vă spânzure.

Deodată, luntraşul Dimitriev se ivi din bezna în care era

cufundată şoseaua.

— Ce tot vorbeşti acolo, frăţioare? zise el batjocoritor. Vrei să fii conducătorul nostru? Nu ştii că, mai întâi, trebuie să te distingi ca isteţul şi curajosul nostru Boris Verodin? Te-am auzit ţipând ca din gură de şarpe şi m-am apropiat, crezând că ţi s-a întâmplat cine ştie ce. Ia spune, ţi-a făcut sau vrea să-ţi facă cineva vreun rău?

Auzind aceste cuvinte batjocoritoare, Adamovici aţinti asupra luntraşului o privire plină de ură. Şchiopul ştia că omul acesta nu-i era binevoitor. Deodată, gândurile sale se îndreptară spre prinţesa care fugise.

Ce era de făcut? Să dea de ştire celorlalţi? Nu, n-avea niciun rost, căci ar fi fost tras la răspundere pentru fuga ei.

Cizmarul se depărtă de cei doi bărbaţi. Ticluise un plan minunat. Colo, într-o casă mai mare, fuseseră adăpostiţi în acea noapte, reprezentanţii Cekei. Adamovici voia să facă o plângere împotriva lui Boris Verodin, care o răpise pe prinţesă. Fireşte că tânărul va fi urmărit, toţi vor fi porniţi contra lui şi, chiar dacă nu-l vor prinde, Boris tot nu va putea să facă nimic, căci niciun revoluţionar n-avea să-i mai dea ajutor. Şi, apoi, puterea Cekei era mare, iar braţul ei ajungea departe.

Korinaloff se răsti la cizmar, fiindcă-l trezise din somn.

— Ce vrei, câine blestemat? făcu el, furios. De ce nu mă laşi să dorm? Sau te pomeneşti că vin trupele guvernului? În acest caz, se schimbă lucrurile… atunci fireşte că trebuie să…

— Nu-i vorba de asta, tovarăşe Korinaloff, îl întrerupse Adamovici. Boris Verodin a răpit-o pe prinţesa Gogineff. Am sosit prea târziu, ca să-l mai pot împiedeca.

— Vrei să ponegreşti pe unul din cei mai viteji tovarăşi? se răsti comandantul. Bagă de seamă, eu îl cunosc pe Boris Verodin mai bine ca tine!

— Totuşi, aşa este, stărui Adamovici.

Apoi istorisi cum se întâmplaseră lucrurile, având grijă să adauge şi de la el câte ceva, în aşa chip ca vina luntraşului să apară şi mai mare. Korinaloff îl asculta posomorât, întrerupându-l din când în când. Ceilalţi trimişi ai tribunalului

suprem se treziseră şi ei.

— Garantezi cu capul tău, adevărul celor spuse, tovarăşe Adamovici? întrebă comandantul după ce şchiopul îşi sfârşi povestirea.

— Da, răspunse cizmarul, cu hotărâre.

— Şi încotro crezi că au pornit fugarii? urmă Korinaloff.

— Presupun că deocamdată, s-au ascuns în casa acestui Vasilieff.

Comandantul îşi încrucişă braţele pe piept şi începu să măsoare odaia în lung şi în lat, dus pe gânduri. Nu putea să ia nicio hotărâre.

— Bine, porneşte în urmărirea lor, zise el, deodată, oprindu-se înaintea şchiopului. Dacă izbuteşti să-i prinzi, prinţesa poate fi executată numaidecât. Verodin, însă, va fi arestat şi adus în faţa Cekei.

— Şi dacă se împotriveşte?

— Atunci ştii ce ai de făcut, tovarăşe Adamovici.

Cizmarul se depărtă, cu un zâmbet triumfător. Ajungând afară, îşi iuţi paşii; deodată, văzu înaintea sa o făptură care mergea şchiopătând.

— Asta nu poate fi decât bătrâna zgripţuroaică, îşi zise el. Trebuie s-o pedepsesc, căci mi-a vrut moartea, o moarte înfiorătoare…

Scoase revolverul, dar în aceeaşi clipă făptura dispăru ca o nălucă.

Fusese, într-adevăr Saşa. Ea se întâlnise, pe şoseaua întunecată, cu fostul grădinar şi Dimitriev, care îi povestiseră că Adamovici nu se va da bătut, ci va porni pe urmele lui Verodin. Saşa se aţinuse în apropierea casei unde fusese adăpostit Korinaloff şi văzu pe cizmar intrând înăuntru.

Şchiopul adună opt din oamenii care făceau parte din gardă. Câţiva dintre aceştia se împotriviseră poruncilor sale, căci nu voiseră să mai dea ascultare unui om care nu era decât un pierde-vară. Dar Adamovici îi ameninţă că se va plânge tribunalului suprem, astfel că revoluţionarii se supuseră, căci se ştia că Ceka nu şovăia să pedepsească chiar pe propriii ei tovarăşi.

Dacă zvonul nu se răspândise prea mult, aceasta se datora faptului că în ţară existau diferite curente şi fiecare partid încerca să distrugă pe celălalt. Mulţi nici nu ştiau măcar ce însemnătate avea acest cuvânt. Simţeau, doar, că este o instituţie înfiorătoare, un fel de inchiziţie, aşa cum existase în Spania, înainte cu sute de ani.

Adamovici nu mai putea de bucurie, când porniră la drum. Se scurseseră trei ceasuri de la fuga lui Boris Verodin. Şchiopul nici nu se gândea măcar să-l ducă înaintea Cekei, ci era hotărât să-l împuşte fără multă vorbă.

În cele din urmă, ajunseră la casa moşierului. Paturile puştilor izbiră cu putere în uşa grea de stejar. Adamovici păşi plin de mândrie spre cei doi bătrâni servitori, care se iviseră în prag.

— Unde sunt trădătorii? strigă el, plimbând revolverul pe dinaintea celor doi oameni, care se lipiră de perete, înspăimântaţi.

— De cine vorbiţi? bâigui bătrânul.

— Ei, de cine? De Boris Verodin şi prinţesa! Afară cu ei!l Cheamă pe stăpânul tău, moşule!

Cizmarul simţea o plăcere nespusă, folosindu-se de acest ton poruncitor. Voia ca toţi să tremure înaintea lui.

Bătrâna clătină capul, cu ochii plini de lacrimi.

— Nu-ţi putem fi de folos, boierule, căci…

— Acum nu mai există boieri! o întrerupse Adamovici aspru. Sub noul regim există numai tovarăşi… Dar, ia spune, cine eşti?

— Eu… ah, eu nu sunt decât o biată femeie bătrână.

— Bine, bine; dar trebuie să ai vreun nume?

— Mă cheamă Olga.

— Atât e destul… Aşadar, tovarăşă Olga, spune repede unde s-au ascuns fugarii!

— Dar aici nu-i nimeni… chiar şi stăpânul nostru a plecat ieri, după ce a aflat că aici vor fi încartiruiţi domnii…

— Tovarăşii! răcni Adamovici.

— Da… domnii tovarăşi… Stăpânul ne-a poruncit să-i primim noi şi să îngrijim să nu le lipsească nimic.

— Cercetaţi casa! porunci şchiopul, oamenilor săi.

Revoluţionarii începură să cotrobăiască pretutindeni, dar nu găsiră nimic, afară de o pisică bătrână şi un câine închis într-un coteţ mare, şi care lătra furios când oamenii se apropiară de el.

Cei doi servitori fură luaţi la cercetări. Adamovici ţinu mereu revolverul îndreptat asupra lor, pentru a-i sili să spună adevărul. De spaimă, bieţii oameni nu mai ştiau ce să facă.

În cele din urmă, revoluţionarii aflară de la ei că Vasilieff plecase într-o trăsură împreună cu fiica bătrânei Anuşca. Direcţia în care porniseră nu puteau s-o arate nici cei doi bătrâni.

Dar Adamovici era un om foarte şiret. El bănui că plecarea misteriosului moşier avea oarecare legătură cu fuga lui Boris Verodin şi a prinţesei Potcikev.

Revoluţionarii se înfundară în pădure, înaintând foarte repede, căci aveau cai iuţi şi rezistenţi. În zorii zilei descoperiră urmele roţilor trăsurii şi se luară după ele. Apoi, urmăritorii fură întâmpinaţi de patrula care oprise, în noaptea trecută, cele patru persoane.

— Unde vreţi să vă duceţi? întrebă conducătorul ei, arătând îngrijorat spre malul fluviului. Băgaţi de seamă, dacă sunteţi prinşi de soldaţii guvernului, atunci nu mai scăpaţi cu viaţă.

— Da, însă până una alta, trebuie să pună mâna pe noi, zise Adamovici. Şi, la urma urmei, ştim şi noi să ne apărăm. Suntem în urmărirea unui trădător, adăugă el. Căutăm pe un anume Boris Verodin.

— Boris Verodin? exclamă conducătorul patrulei. Şi zici că e trădător?

Şchiopul clătină capul în semn de afirmare.

— El a pus în libertate pe prinţesa Potcikev şi a fugit cu dânsa, răspunse cizmarul. Ceka a rostit sentinţa de condamnare la moarte.

— A trecut pe aici astă noapte, reluă celalalt. Dacă am fi ştiut că aşa stau lucrurile, nu l-am fi lăsat să-şi urmeze drumul. I-am sfătuit să se adăpostească în casa pădurarului; poate că-l mai găsiţi acolo…

— Cât facem până la casa pădurarului?

— Nici două ceasuri.

După ce mai schimbară câteva vorbe, Adamovici dispăru cu oamenii săi.

Nu trecu mult şi dădură de sfărâmăturile trăsurii şi calul mort. În cele din urmă, casa pădurarului se ivi înaintea lor. Soarele tocmai răsărise.

Revoluţionarii izbiră în uşă cu paturile armelor.

39. Cele două rivale

Când Boris Verodin bătu în uşă, pădurarul se duse să deschidă.

Era un om foarte cumsecade; odinioară făcuse parte din regimentul de gardă şi fusese un monarhist convins.

Demult ar fi părăsit el casa din mijlocul pădurii, însă nu ştia încotro să se îndrepte. Astfel, rămase acolo, în ţinutul frământat de răscoală, unde viaţa îi era mereu în primejdie. Uneori era luat la cercetări de soldaţii guvernului, alteori de revoluţionari, însă pădurarul nu-şi pierdea cumpătul niciodată.

— N-am să mor decât o singură dată! spusese el, abia înainte cu câteva zile, agenţilor secreţi ai Cekei, care îl ameninţaseră cu moartea.

Pădurarul descuie uşa şi se dădu într-o parte. Îi era totuna cine intra înăuntru. Şi, la urma urmei, tot nu putea să se împotrivească. Ba, se putea foarte bine ca într-una din zile să se pomenească cu casa arzând deasupra capului sau.

— Am avut ghinion, pădurarule, zise Vasilieff, după ce-l salută prietenos. Tocmai treceam cu trăsura prin pădure, când calul s-a speriat auzind o împuşcătură şi a luat-o la goană. În cele din urmă, trăsura a fost sfărâmată, iar animalul şi-a dat sufletul din pricina rănilor. Avem nevoie de un adăpost pentru câteva ceasuri. Mâine dimineaţă pornim mai departe.

Pădurarul îi pofti înăuntru. Ochii săi cenuşii se aţintiră scrutători asupra celor două femei, apoi se îndreptară spre impunătorul tânăr.

Zărind insigna de la butoniera acestuia, pădurarul îşi dădu seama cărui partid aparţineau oaspeţii săi. Îi conduse într-o încăpere spaţioasă, apoi întrebă:

— Doriţi ceva de mâncare?

— Nu, mulţumim! răspunse Vasilieff. Dar n-ai putea să ne spui de unde să ne facem rost de o trăsură mâine dimineaţă?

Pădurarul se uită la cele două femei, începu să se clatine pe picioare, apoi rămase ţeapăn. O tresărire de bucurie se ivi pe chipul său.

— Dumneavoastră sunteţi, prinţesă? întrebă el. Vă cunosc din Petersburg. Pe atunci, tatăl dumneavoastră era comandantul regimentului meu.

Nataşa se înroşi. Un zâmbet dureros încolţi pe buzele ei.

— N-ai să-l mai revezi niciodată, dragul meu, murmură dânsa. Tata e mort… a fost împuşcat.

Pădurarul o privi, îngrozit.

— Cine… l-a ucis? îngână el, aruncând spre Boris Verodin o privire plină de teamă.

— Revoluţionarii, răspunse Nataşa.

Pădurarul oftă, dar nu mai spuse nimic.

Boris Verodin se apropie de el.

— Ascultă-mă, zise dânsul, prinţesa n-a fost pe aici şi nici n-ai văzut-o, m-ai înţeles?

Şi, deoarece omul se uită la el şi clătină capul, ca şi cum nu l-ar fi priceput, Verodin adăugă:

— Prinţesa e urmărită. Revoluţionarii nu sunt departe. Noi am eliberat-o şi acum vrem s-o ducem la adăpost.

— Dacă aşa stau lucrurile, atunci am să tac ca mormântul, zise pădurarul, strânse cu căldură mâna curajosului tânăr. Acum îmi dau seamă că există şi altfel de revoluţionari decât cei care urmăresc numai propriile lor interese, adăugă el, îndurerat. Şi eu vreau întărirea şi liberarea Rusiei, dar nu prin crime şi incendieri. De ce n-au toţi oamenii simţăminte nobile?

Rămase câtva timp pe gânduri, apoi urmă:

— Aveţi nevoie de o trăsură şi un cal? N-ar fi fost greu să vă fac rost de ele, dacă în ultimul timp soldaţii guvernului n-ar fi

ocupat mai toată vremea satul din apropiere. Am însă acolo un prieten foarte bun şi nădăjduiesc că dacă am să-i scriu, o să vă pună la dispoziţie un cal şi o trăsură.

— Bine, vom vedea, zise Vasilieff. Acum, însă, am vrea să dormim câteva ceasuri. Ai putea să ne arăţi locul unde să ne odihnim? Dacă e cu putinţă, dă o cameră celor două doamne: noi bărbaţii ne mulţumim şi cu un culcuş pe pământul tare.

— Iertaţi-mă câteva clipe, mă reîntorc numaidecât, răspunse pădurarul.

Cele patru persoane rămaseră singure. Boris îşi încrucişase braţele pe piept şi privea cu dragoste nespusă spre iubita lui.

Nataşa tremura. Irina, care părea mai curajoasă, o cuprinsese cu braţul pe după mijloc şi-i şoptea cuvinte de îmbărbătare.

Vasilieff se apropie de cele două fete.

— Trebuie neapărat să facem rost prinţesei de altă îmbrăcăminte, altminteri nu va putea să-şi urmeze drumul, zise el. Poate că pădurarul…

— Rochiile mele sunt cam pe măsura ei, îl întrerupse Irina, cu însufleţire. În geamantanul meu se află o rochie pe care n-am purtat-o încă. Socot că o să-i vină bine.

Pădurarul se întoarse, urmat de o femeie bătrână, cu înfăţişarea blândă. Aceasta se înclină înaintea fugarilor şi-i privi, plină de compătimire. Mai ales prinţesa părea să-i trezească luarea aminte, căci bărbatul ei, pădurarul, îi destăinuise cine era una din cele două tinere femei.

— Ce nenorocire, prinţesă, murmură ea, ştergându-şi ochii cu marginea şorţului. Ah, dacă am putea să vă fim de ajutor!

— Puteţi şi o şi faceţi, răspunse Nataşa simplu, întinzând bătrânei mâna.

— Domnii pot dormi în odaia mea, zise pădurarul. Camera de culcare a fost rezervată doamnelor.

Cei patru fugari protestară, dar toate împotrivirile lor nu folosiră la nimic. Pădurarul şi soţia să nu se lăsară înduplecaţi.

— Bine, primim, zise Vasilieff, în cele din urmă. Vă vom păstra o recunoştinţă veşnică.

Pădurarul ridică mâna în semn de împotrivire şi răspunse

cu un zâmbet dureros:

— Nu avem totdeauna oaspeţi atât de modeşti ca dumneavoastră. Mai zilele trecute au fost pe-aici soldaţii prinţului Potcikev. Un căpitan, anume Semelov, s-a instalat în casa noastră, iar pe noi ne-a trimis în grajd.

Un fulger de ură sclipi în ochii albaştri ai tânărului revoluţionar.

— „Tiranul” mai e aici? întrebă el, ameninţător. Într-o bună zi, atât dânsul cât şi comandantul său îmi vor da socoteală pentru ticăloşiile pe care le-au săvârşit. Semelov a dat foc satului meu şi a lăsat să piară în flăcări treizeci de femei şi copii. Mama mea, care era oarbă şi damblagie, a căzut şi ea jertfă ticăloşiei lor.

— Groaznic! murmură pădurarul. Aş putea să spun că revoluţionarii sunt mai omenoşi… în orice caz, nu sunt toţi la fel… Ah, trecem prin vremuri grozave…

Soţia lui le conduse afară pe cele două fete. Bărbaţii le urmară. Luaseră hotărârea să se culce îmbrăcaţi, căci nu se putea şti ce se va întâmpla.

Încăperea unde trebuiau să-şi petreacă noaptea Nataşa şi Irina, era o odaie foarte plăcută, în care se aflau două paturi, aşezate unul lângă altul. Prinţesa îşi despleti părul ei negru, minunat. Văzând-o astfel, în toată frumuseţea ei, Irina scoase o exclamaţie de admiraţie:

— Ah, prinţesa, ce încântătoare eşti! făcu ea, cu însufleţire.

Nataşa se înroşi, îşi trecu braţul pe după gâtul Irinei şi zise, cu glas rugător:

— Draga mea, vreau să fim ca două surori. Ne cunoaştem, doar de atâta vreme şi… ah, nici nu găsesc cuvinte… sunt atât de fericită!

Zicând acestea, prinţesa îşi ascunse faţa la pieptul Irinei. Aceasta era adânc mişcată.

— Dacă vrei dumneata, prinţesă… dacă eu, o fată simplă, sunt demnă… să fiu sora dumitale… atunci îmi voi lua îngăduinţa să-ţi fac pe plac.

Nataşa îi acoperi gura cu mâna.

— Te rog nu-mi mai spune „dumneata” şi „prinţesă”…

spune-mi doar Nataşa… Ah, mă faci atât de fericită!

Irina simţi o sărutare pe buzele ei roşii. Două suflete nobile se întâlniseră şi, acum se uniseră pentru totdeauna. Dar niciuna din cele două fete nu bănuia ce suferinţe vor avea de îndurat în viitor şi ce intrigi se vor ţese în jurul lor, făcându-le cele mai nefericite fiinţe de pe pământ.

Nataşa plângea, cu capul la pieptul prietenei sale.

— Scumpa mea surioară… îţi vorbeam de o fericire nespusă… nu mă înţelegi oare? murmură Nataşa, îmbujorându-se.

— Ce-i cu tine, draga mea? întrebă Irina, cuprinsă fără voie, de o teamă nelămurită.

Tânăra fată era neliniştită şi presimţea că, în curând va primi o lovitură de moarte.

— Ah, dacă ai şti ce mult îl iubesc! îngână Nataşa. Nu pot trăi fără el.

Un fior rece săgetă inima Irinei. Glasul îi era sugrumat aproape şi, cu mare greutate, tânăra izbuti să-şi înăbuşe un strigăt.

Prinţesa era prea emoţionată pentru ca să poată observa schimbarea ciudată a prietenei sale.

— Pe cine… pe cine iubeşti? bâigui Irina.

— Pe Boris, fratele tău.

— Tu, prinţesă, îl iubeşti pe fratele meu?

— Da, sunt nebună după el. Nu pot trăi fără dânsul. Ah, dacă ai şti ce înseamnă dragostea, dacă ai simţi o singură dată fericirea pe care ţi-o dă acest simţământ!… Ah, surioară, numai atunci ai putea să mă înţelegi…

Irinei i se păru că un văl i se aşterne înaintea ochilor. Tânăra fată era foarte blândă din fire, dar în această clipă o ură neîmpăcată se născu în sufletul ei. Ce lucruri grozave se petrec pe lumea asta! Câta cruzime cuprindeau pentru Irina vorbele Nataşei!

Cine cunoştea mai bine decât dânsa puterea dragostei şi dorul după bărbatul iubit? Cu câtă îngrijorare se gândise ea la Boris, în ultimii ani! Cum tremurase pentru viaţa lui, şi ce bucurie o cuprinsese la vestea că frumosul tânăr izbutise să

scape din mâinile călăilor săi şi că era în drum spre patrie!

Şi, acum, visul ei se spulbera. De multă vreme Irina încetase să mai spere, dar abia acum îşi dădu seama că nu renunţase cu totul la nădejdile ei. În inima frumoasei fete mai rămăsese o scânteie de speranţă. De astă dată, însă, se stinse şi această ultimă scânteie. De acum înainte, ea nu se mai putea gândi niciodată că va deveni soţia lui Boris.

Lacrimi fierbinţi şiroiau pe obrajii ei. Acesta mărturii ale durerii nemărginite care o frământa, se opriră în părul negru al Nataşei, sclipind ca nişte diamante.

— Plângi, surioară? întrebă Nataşa, surprinsă, ridicând deodată capul.

Irina zâmbi, dar era un zâmbet nespus de dureros.

— Mă bucur, Nataşa… mă bucur, gândindu-mă la fericirea ta, zise ea, aproape fără să-şi dea seama.

Apoi îşi adună toată energia, pentru a-şi înăbuşi zbuciumul din inimă. Acum era iarăşi nobila Irina, aşa cum o crescuse bătrâna Anuşca Verodin.

Prinţesa o sărută din nou.

Un gând fulgeră prin mintea Irinei. Ştia că prietena ei aparţinea prinţului Potcikev, cu care se cununase în ziua dinaintea plecării acestuia. Aşadar, cum era cu putinţă ca Nataşa să-l iubească pe Boris?

— Surioară… nu cumva te-am înţeles greşit? întrebă, ea, cu teamă. Ai devenit doar soţia prinţului Potcikev…

Nataşa izbucni într-un râs silit.

— Da, m-am căsătorit cu el, fiindcă am fost constrânsă s-o fac, răspunse ea. I-am acordat mâna, hotărâtă fiind ca în noaptea următoare, înainte de a-i aparţine, să-mi iau viaţa. Şi, într-adevăr, am încercat să mă sinucid. Potcikev şi tatăl meu m-au căutat pretutindeni, dar nu m-au găsit. Ei nu bănuiau că mă otrăvisem şi că zăceam, fără cunoştinţă în apartamentul răposatei mele mame, care era încuiat întotdeauna. Otrava fiind prea slabă, mi-am revenit în simţiri. În acest timp, prinţul Potcikev fusese nevoit să fugă, căci revoluţionarii asediaseră castelul. Ghemuită în ascunzătoarea mea, unde mă vârâsem împreuna cu Saşa, habar n-aveam că răzvrătiţii puseseră

stăpânire pe castel. Abia când clădirea fu cuprinsă de flăcări, ne dădurăm seama de primejdia în care ne aflam. Cu mare greutate izbutirăm să ajungem pe acoperiş. Ajutat de Providenţă, Boris Verodin reuşi să ne salveze. Dumnezeu nu voise moartea noastră. O furtună, urmată de o ploaie torenţială, stinse focul… Acum ştii în ce chip am devenit soţia prinţului Potcikev…

Nataşa tăcu. Un fior de gheaţă străbătu trupul Irinei, gândindu-se la scena îngrozitoare când prinţul voise să se atingă de dânsa, după ce o descoperise în patul prinţesei. Cine ştie ce i s-ar fi întâmplat, dacă moşierul n-ar fi sosit tocmai atunci! Vasilieff o salvase de ruşinea care ar fi înfierat-o pentru toată viaţa.

— Boris ştie… că-l iubeşti? întrebă Irina.

Nataşa zâmbi. Gândindu-se la fericirea ei, tânăra prinţesă părea şi mai frumoasă decât era.

— Da, ştie… şi el… mă iubeşte… mi-a mărturisit-o, murmură ea. Ne iubim de multă vreme, încă din noaptea când m-a cunoscut pe mine şi pe tatăl meu, la Petersburg. O, fratele tău e un adevărat erou, Irina!

— Să mergem la culcare, trebuie să ne odihnim, zise tânăra, stăpânindu-şi durerea sfâşietoare care o cuprinsese din nou.

Irina se prăbuşi în pat, fără putere. Prinţesa se culcă, alături de dânsa şi-i luă mâna. Şi, în timp ce Nataşa adormi îndată, legănată de visuri plăcute, zâmbind în somn, fericită, cu gândul la iubitul ei, Irina nu-şi găsi odihnă şi rămase trează, chinuită de durere, cu ochii arzându-i ca focul. Membrele-i păreau de plumb, creierul nu mai lucra, un viitor negru se întindea înaintea ei. Aţipi abia în zorii zilei.

Irina zăcea pe pat, ca lipsită de viaţă, când deodată, sări în sus, scoţând un ţipăt.

Nataşa se trezise şi ea, înspăimântată. Jos se auzeau glasuri. O lovitură răsună în uşă şi o voce aspră, poruncitoare cerea să i se deschidă.

40. Un ajutor dat la timp

Boris Verodin şi Vasilieff săriră şi ei în sus când auziră larma. Cei doi bărbaţi se priviră uimiţi.

— Ce să fie asta? întrebă moşierul.

Tânărul revoluţionar nu răspunse, ci ascultă cu încordare. Loviturile se repetară. Pe coridor, se produse mişcare. După cât se părea, pădurarul se trezise şi el.

— Drace, ăsta e Adamovici! şopti Boris. I-am recunoscut glasul. Ce caută aici câinele ăsta? Se pare că a scăpat mai repede decât aş fi vrut eu. Ar fi trebuit să-l ucid şi atunci n-ar mai fi putut porni în urmărirea meu.

Moşierul clătină capul şi răspunse cu gravitate:

— Te cunosc prea bine, dragul meu, pentru ca să-mi pot închipui că ai vorbit serios. Nu trebuie să facem niciun rău oamenilor, dacă aceasta nu este absolut necesar. Sunt sigur că te-ar fi mustrat cugetul, dacă l-ai fi ucis pe Adamovici.

Uşa se deschise şi pădurarul se ivi în prag, făcând o mutră încurcată, în timp ce soţia lui îşi frângea mâinile, cuprinsă de teamă şi îngrijorare.

— Sunt urmăritorii noştri, zise Boris Verodin, întunecat. Dar mă voi apăra până la ultima suflare. Recunosc, vei avea şi dumneata neplăceri, însă cu toată bunăvoinţa ce aş avea-o, nu pot schimba nimic.

— Urmaţi-mă, voi încercai să vă salvez, răspunse pădurarul repede. Am să vă conduc în pivniţă. De acolo porneşte un gang care sfârşeşte într-o magazie unde se păstrează uneltele. Înainte vreme, mă foloseam de acest gang când porneam să descopăr braconieri. Nu voiam să fiu văzut când plecam de acasă.

Boris Verodin şi Vasilieff luară cele două geamantane, adresară câteva cuvinte liniştitoare fetelor care tremurau de spaimă, apoi părăsiră încăperea cu toţii.

— Grăbiţi-vă, îi îndemnă pădurarul, e cu putinţă ca uşa să fie spartă!

Porni înainte, în timp ce paturile puştilor izbeau cu putere în uşă.

— Deschideţi, în numele revoluţiei! se auzi o poruncă.

Dar pădurarul şi ajunsese la uşa pivniţei. Şopti câteva cuvinte soţiei sale, îndemnând-o să reţină pe noii sosiţi. Uşa trosnea în ţâţâni. Se părea că revoluţionarii voiau s-o spargă.

Micul convoi se opri la intrarea pivniţei. Pădurarul deschise uşa, lăsând pe cele două fete să pornească înainte, apoi păşi la mijloc, luminând calea. În urma sa veneau ceilalţi doi bărbaţi.

— Luaţi-o pe gangul din dreapta, şopti pădurarul.

După puţin timp ajunseră înaintea unui perete, în faţa căruia se afla o stivă de lemne.

— Aici e uşa tăinuită, zise ocrotitorul.

Dădu deoparte lemnele şi uşa se ivi numaidecât. O gaură pătrată, acoperită cu un capac de ladă, alcătuia intrarea în gangul subteran. Cele patru persoane se strecurară înăuntru, pădurarul urmând să se înapoieze sus.

— Mergeţi drept înainte. Magazia e cam la o sută de metri departe de casă. De acolo vă puteţi strecura în pădure fără să fiţi zăriţi, zise dânsul.

Irina şi Nataşa se ţineau de mână. De astă dată, Vasilieff păşea înainte, iar Boris în urmă. Tânărul revoluţionar era hotărât să se apere până la ultima picătură de sânge.

Gangul era mocirlos şi în unele locuri apa le ajungea până la glezne. O tăcere de mormânt domnea pretutindeni.

După câtva timp, gangul începu să urce în pantă, apoi, ajunseră înaintea câtorva scări care duceau la un chepeng. Moşierul împinse capacul şi ieşi la suprafaţă. Încăperea era întunecoasă. Ici, colo zăceau împrăştiate bucăţi de lemn. De asemenea, se vedeau câteva legături de vreascuri şi frunziş uscat.

Magazia era construită din trunchiuri de arbori şi, în unele locuri, erau crăpături înguste prin care se putea vedea pădurea.

Boris Verodin şi moşierul se sfătuiră. Erau gata să părăsească magazia, pentru a porni mai departe prin pădure, când zăriră printre crăpături câţiva bărbaţi. Erau revoluţionari din satul lui Verodin. Tânărul îi cunoştea.

— Oamenii au pornit în urmărirea mea, sub conducerea lui Adamovici, zise dânsul. În aceste împrejurări nu putem părăsi magazia. Dacă suntem zăriţi, trebuie să ne predam, altminteri se porneşte o adevărată goană împotriva noastră.

— Bine, atunci rămânem, răspunse Vasilieff.

Scoase apoi revolverul şi se ghemui înaintea unei crăpături, spre a putea urmări ceea ce se va petrece afară.

— Eu mă înapoiez în pivniţă, zise Boris Verodin. Dacă urmăritorii noştri pătrund înăuntru şi dau de uşa tăinuită, voi putea, cel puţin, să acopăr fuga voastră.

Nataşa scoase un ţipat uşor şi se aruncă la gâtul iubitului. Acum nu se mai gândea decât la dânsul. Teama pentru viaţa lui o chinuia. Nu-i păsa că se trădează faţă de Vasilieff, iar Irina ştia totul. Cuprinsă de spaimă, prinţesa îl rugă, cu lacrimi în ochi, să nu se arunce în ghearele primejdiei şi să rămână lângă dânsa.

Tânărul revoluţionar era adânc mişcat. Dezmierdă faţa-i drăgălaşă, care slăbise în urma suferinţelor prin care trecuse în ultimele zile, şi căută s-o mângâie, atât cât îi era în putinţă.

— Trebuie să iei drept bun tot ceea ce voia întreprinde, scumpa mea, zise el, drăgăstos. Rămâi aici şi nu te teme. Numai moartea ne poate despărţi. Nădăjduiesc, însă, că mă voi reîntoarce numaidecât.

Zicând acestea ridică chepengul şi coborî în gang. După puţin timp, se afla înaintea deschiderii, care era acoperită cu capacul de ladă, şi trase cu urechea. De sus se auzea tropăit de paşi şi chiar câteva glasuri. Vocea răguşită a cizmarului se distingea lămurit dintre celelalte.

Deodată, uşa pivniţei fu deschisă. Boris Verodin tocmai dăduse capacul deoparte şi întinsese mâna spre a lua câteva bucăţi de lemn, cu care să ascundă mai bine intrarea în gang, dar îşi retrase braţul şi smulse de la brâu cele două revolvere. Acum, n-aveau decât să vină. Însă, dacă voiau să pătrundă în gang, trebuiau să treacă peste cadavrul lui.

Paşi grei răsunară pe scară. Boris Verodin scrâşni din dinţi; era hotărât să lupte până la ultima suflare.

Pădurarul tocmai se întorcea din pivniţă, când revoluţionarii se năpustiră în casă. Soţia lui descuiase uşa în ultima clipă. În fruntea urmăritorilor se afla un individ şchiop, cu înfăţişare sălbatică. Acesta, puse baioneta în pieptul pădurarului şi răcni:

— De ce n-ai descuiat numaidecât?

Femeia scoase un ţipăt de spaimă şi-şi împreună mâinile. Dar soţul ei o linişti. Ştia el cum trebuia să se poarte în asemenea împrejurări. El era un om curajos şi în ultimele săptămâni avusese de-a face de vreo zece ori, când cu una când cu alta dintre cele două tabere. Şi de fiecare dată fusese ameninţat, de fiecare dată voiseră să-l împuşte. Fireşte, în acest joc primejdios se putea întâmpla ca vreun glonte să-l doboare la pământ, dar aceasta ar fi însemnat că soarta hotărâse astfel.

— Doar trebuia să mă îmbrac mai întâi, răspunse dânsul liniştit.

Adamovici îl sfredeli cu privirea.

— Am să-ţi spun eu de ce n-ai vrut să descui, strigă el. Ai ascuns aici două femei şi doi bărbaţi, care sunt prizonieri ai Cekei; ia să mi-i scoţi la iveală, altminteri ai putea să-ţi pierzi viaţa!

Pădurarul privi liniştit la cizmarul cuprins de furie.

— Te înşeli, domnul meu, răspunse el. Ce-i drept, oamenii au fost aici, dar au plecat acum vreo două ceasuri.

— Minţi! răcni Adamovici.

— Din partea mea, poţi să crezi ce vrei, replică pădurarul, fără a-şi da măcar osteneală să împingă deoparte baioneta, al cărei vârf se apăsa tot mai mult în pieptul său.

Câţiva revoluţionari vorbiră în şoapta cu Adamovici. Printre aceştia erau destui oameni cumsecade, care nu admiteau felul cum se purta şchiopul.

— Atunci vom percheziţiona casa, zise cizmarul, depărtându-se de pădurar.

Şi, aruncându-i o privire ameninţătoare, adăugă:

— Dacă vrei să scapi cu viaţă, luminează-ne drumul.

Pădurarul se supuse şi revoluţionarii cercetară casa până-n

pod, dar nu descoperiră nimic.

— Acum n-a mai rămas decât pivniţa, zise şchiopul, sfredelind cu privirea pe curajosul om.

De astă dată, i se păru că vede o tresărire de spaimă în ochii pădurarului.

— Pregătiţi-vă armele, porunci Adamovici, păşind înainte. Ei, dacă e cineva în pivniţă să iasă numaidecât afară! strigă el în adâncime.

După câteva clipe, urmăritorii se aflau în firida de unde pornea gangul tăinuit Adamovici privi în jurul sau, dezamăgit.

— Asta e toată pivniţa? întrebă el, bănuitor.

Pădurarul răspunse afirmativ.

Şchiopul izbi cu piciorul în stiva de lemne şi câteva bucăţi căzură, însă capacul de lada rămase ascuns privirilor.

În acest chip, o împrejurare cu totul neînsemnată fu hotărâtoare pentru viaţa câtorva oameni. Dacă uşa primitivă ar fi fost descoperită, revoluţionarii ar fi pătruns în gang şi lupta nu s-ar mai fi putut evita.

Boris Verodin trase cu urechea la paşii ce se depărtau. Răsuflă uşurat şi porni îndărăt spre magazie, zicându-şi că deocamdată n-aveau de ce să se teamă.

Vasilieff îl întâmpină cu priviri întrebătoare. Cele două fete se ţineau îmbrăţişate. Un suspin de uşurare scăpă de pe buzele Nataşei.

— Liniştiţi-vă, în curând vor părăsi casa! îi îmbărbătă Boris, apropiindu-se de moşier.

Tânărul privi printr-o crăpătură. Ici, colo se zărea câte un revoluţionar. După cât se părea, aceştia nu descoperiseră magazia.

Deodată, Vasilieff, scoase un strigăt uşor şi arată spre casa pădurarului. Revoluţionarii se adunaseră la un loc şi păreau gata de plecare. Aveau înfăţişări foarte ciudate. Încălecată cu atâta neîndemânare încât fugarii ar fi izbucnit în râs dacă situaţia n-ar fi fost atât de tragică.

Adamovici se întoarse brusc. Pădurarul era lângă dânsul. Şchiopul arătă spre magazie şi rosti câteva cuvinte. Vasilieff şi Verodin păliră, văzând câţiva revoluţionari coborând de pe cai

şi pornind încet spre locul unde se adăpostiseră dânşii.

Acum nenorocirea părea de neînlăturat. Cele două fete începură să se roage. Şi de astă dată tot Boris fu acela care salvă situaţia.

— Întindeţi-vă repede la pământ! porunci el Irinei şi Nataşei. Am să vă acopăr cu vreascuri şi frunziş. Domnul Vasilieff se va face nevăzut, în acelaşi chip, iar eu voi coborî în gang. Dacă suntem descoperiţi, voi încerca să vă apăr.

În câteva clipe, planul fu dus la îndeplinire.

Imediat după aceea uşa fu deschisă cu violenţă şi câteva baionete şi ţevi de revolvere sclipiră în întuneric. Adamovici privi în jurul său şi izbi cu piciorul, într-una din grămezile de vreascuri, fără să bănuiască deloc că vârful cizmei sale atinsese trupul moşierului.

Apoi, cu o trosnitură, uşa fu închisă la loc. Se mai auziră câteva porunci şi, după aceea, răsună tropot de cai. Cinci minute mai târziu, o tăcere de moarte domnea pretutindeni. De astă dată primejdia trecuse – soarta fusese binevoitoare cu cei patru fugari.

Irina şi Nataşa căzură una în braţele celeilalte, după ce ieşiră din ascunzătoarea lor. Bărbaţii, însă, îşi strânseră mâinile cu căldură şi se priviră în ochi. Soarta îi unise. Ştiau că fiecare era gata să se jertfească pentru celălalt şi că această strângere de mână însemna mai mult decât cele mai înflăcărate cuvinte.

Cei patru fugari fură cuprinşi de mirare, văzând ca pădurarul nu se mai arată. Ziua era pe sfârşite. În cele din urmă, începură să fie neliniştiţi.

Ce însemna oare aceasta? Fusese arestat sau se întâmplase ceva şi mai rău?

— După cum ne-a spus pădurarul, în casa lui intră oameni din ambele tabere. Ar fi, deci, foarte primejdios, să rămânem aici, fără să facem nimic, zise Boris Verodin.

— Dar dacă Adamovici s-a înapoiat în casă? îşi dădu cu părerea Vasilieff.

— Nu cred, răspunse tovarăşul său. Ura lui e prea mare, ca să aibă răgaz să stea locului. Şi-o fi continuat urmărirea în

direcţia satului.
— Atunci, îi vom cădea în mâini?
Boris Verodin zâmbi, sigur de sine.
— Cunosc prea bine ţinutul, zise el. La început vom porni prin pădure şi abia când satul va începe să se zărească, ne vom folosi de şosea, fiindcă aceasta e mărginită de coline şi nu există alt drum care să ducă în sat. Şoseaua trece prin mijlocul acestuia, apoi se continuă.
— Parcă spunea pădurarul că soldaţii prinţului Potcikev sunt prin apropiere? întrebă moşierul.
Boris clătină capul, în semn de încuviinţare.
— Cu toate acestea, trebuie să încercăm să pornim mai departe, căci rămânerea noastră aici poate însemna şi pieirea noastră.
Cei patru fugari voiau tocmai să-şi facă pregătirile de plecare, când un zgomot uşor se auzi din adâncime. Traseră cu urechea. Cele două fete fură străbătute de fiori.
— Nu poate fi decât pădurarul, zise Boris Verodin. După cât se pare, se apropie de noi, folosindu-se de gangul secret.
Tânărul avea dreptate căci, un minut mai târziu, chepengul se ridică şi capul pădurarului se ivi în deschizătură.

41. Dragostea învinge totul

— Bine că ai venit, zise Vasilieff. Tocmai acum voiam să pornim la întâmplare, încercând să ne salvăm.
Pădurarul clătină capul şi zise, dojenitor:
— Aţi fi putut crede că aş fi în stare să vă las aici, fără să mă mai sinchisesc de dumneavoastră? Primejdia e mai mare decât vă închipuiţi. Conducătorul bandei a lăsat doi oameni, care au sarcina să mă păzească. Şchiopul vrea să vă urmărească mai departe. El bănuieşte că aţi pornit spre sat.
— Aşa am şi hotărât, zise Boris Verodin şi adăugă, triumfător. Numai că s-a înşelat în socotelile lui... Dar ia spune, nu te-au arestat?
— Ba da, însă paznicii s-au plictisit stând pe loc şi au pornit călare, în întâmpinarea tovarăşilor lor. Acum aveţi cel mai bun

prilej să vă continuaţi fuga. Ne vom înapoia în casă prin gangul tăinuit şi, după aceea, vom pleca mai departe.

— Vrei să ne însoţeşti?

Pădurarul încuviinţă din cap.

— La început avusesem de gând să mă duc singur în sat, ca să vă fac rost de o trăsură, dar cei doi paznici mi-au zădărnicit planul, răspunse el.

Apoi adaugă suspinând:

— Numai de nu vi s-ar întâmpla ceva rău! Ce vremuri groaznice! Dincolo, pe malul celălalt al Volgăi, Semelov şi ceata lui au mai dat foc la câteva sate, în care se bănuia că se aţin răzvrătiţi. Dar n-a fost descoperit niciunul.

— Cât timp îşi vor urma, oare, opera lor de distrugere, aceşti diavoli cu chip de om? zise Boris Verodin, posomorât.

— Atâta vreme cât şi cealaltă parte, adică aşa-zişii „tovarăşi” ai dumitale, va continua cu aceleaşi metode criminale, răspunse Vasilieff. Până când revoluţionarii nu vor înceta cu omorurile şi devastările, nici ceilalţi nu se vor astâmpăra.

Boris Verodin nu putea să răspundă nimic, fiindcă din nenorocire, moşierul avea dreptate: pretutindeni se înfăptuiau crime şi pustiiri. Fraţii se sfâşiau între ei, copiii se desfătau văzând sângele acelora care le dăduseră viaţa.

După câtva timp, fugarii şi pădurarul se înapoiară în casă. Bătrâna femeie începu să plângă de bucurie, zărind iarăşi pe cei patru oaspeţi. Ea strânse mâinile Irinei şi ale Nataşei, apoi zise:

— Ah, dacă aţi şti prin ce spaimă am trecut, gândindu-mă la dumneavoastră! Oamenii aceştia nu sunt mai puţin înfiorători decât soldaţii care au fost trimişi să-i pedepsească.

Fugarii mâncară bine, refăcându-şi astfel forţele slăbite, apoi porniră la drum. Despărţirea de soţia pădurarului fu înduioşătoare. Buna femeie îi urmări cu priviri pline de teamă.

Noaptea era atât de întunecoasă, încât abia se vedea mâna înaintea ochilor. Nori deşi acopereau stelele şi luna. Frunzişul arborilor fremăta.

Boris Verodin ducea pe umeri geamantanul greu, Vasilieff îl

luase pe celălalt, care era mai uşor. Nataşa păşea în urma micului convoi, alături de iubitul ei, care îşi trecuse braţul liber, pe după mijlocul ei subţire. Astfel înaintau mereu, plini de îngrijorare şi totuşi erau nespus de fericiţi şi inimile lor băteau cu putere, când se priveau în ochi.

— Iubita mea, scumpa mea Nataşa, murmura Boris Verodin, beat de fericire. După ce vom ajunge în oraş, nu mai avem de ce să ne temem. Atunci voi lupta pentru tine, pentru libertatea ta. Prinţul trebuie să renunţe la tine, căci n-are niciun drept asupră-ţi. Iubirea filială e mai presus de toate, însă părinţii nu trebuie să-şi nenorocească copiii, silindu-i să se căsătorească cu oameni pe care nu-i iubesc.

Nataşa păşea ca în vis, ascultând cu dragoste glasul plăcut al iubitului ei. Boris era puternic şi cutezător. Ea ştia că alături de el va putea să înfrunte orice primejdie.

Şi, totuşi, o mare nelinişte o cuprinse, o teamă nelămurită puse stăpânire pe dânsa. Fireşte, înfăţişarea Rusiei se schimbase, acum nu mai domnea cnutul Ţarului, oamenii nu mai erau deportaţi în Siberia, nu mai porneau convoiuri spre înfiorătoarele mine de plumb şi pucioasă. Dar situaţia se îmbunătăţise, oare? Nu mergea Rusia spre pieire? Omorându-se unii pe alţii, oamenii aveau să-şi găsească salvarea din mizerie?

Nataşa se înfioră şi se lipi mai mult de iubitul ei.

— Ţi-e teamă, scumpa mea? întrebă el, drăgăstos.

— Nu, Boris, când sunt alături de tine, nimic nu mă poate înfricoşa, dar viitorul mă îngrijorează nespus. Gândeşte-te la situaţia actuală din Rusia. Tocmai tu, care te-ai jertfit pentru eliberarea fraţilor tăi, eşti urmărit cu înverşunare. Asta e recunoştinţa lor? E drept, oare, să gonească după tine ca după un vânat preţios, pentru ca să te prindă şi să te aducă înaintea judecăţii?

Boris clătină capul, îndurerat.

— Din nefericire, în unele privinţe ai dreptate, scumpa mea, răspunse dânsul. Dar după ce lucrurile se vor limpezi, ne vom retrage într-o căsuţă plăcută şi voi munci pentru tine şi pentru copiii noştri.

— Ah, Boris, mi se pare că fericirea asta n-o voi gusta niciodată, răspunse ea, suspinând, dar în acelaşi timp, un fior plăcut îi străbătu trupul.

Tânărul o dezmierdă şi-i sărută obrajii, pe care lacrimile şiroiau în voie. Şi el era frământat de asemenea griji. Rusia ameninţa să devină jucăria câtorva aventurieri. Pretutindeni unde îţi întorceai privirile, nu întâlneai decât nevoi şi mizerie!

Dar ce se va întâmpla când va veni iarna? Încă de pe acum lipseau mijloacele de trai. Nici nu-ţi venea să crezi: Rusia, cu pământul ei roditor, cu ogoarele sale nesfârşite, îndura foame.

Din sudul ţării veneau ştiri neliniştitoare. Revoluţionarii de stânga erau veşnic în luptă cu trupele republicii, şi toţii nu aveau decât o singură, ţintă: să distrugă cât mai mult. Nimeni nu se gândea că la iarnă nu vor avea ce mânca.

Armata nu mai era în stare să opună împotrivire duşmanului care înainta mereu. Veneau ştiri că soldaţii ruşi se înfrăţeau pe front cu vrăjmaşii lor, regimente întregi treceau de partea nemţilor. Părţi mari din front fuseseră lăsate în părăsire. Germanii se îndreptau spre Petrograd.

În Dumă* [*parlametul rusesc] se rosteau discursuri violente. Ce înfăptuise republica până acum? Nimic. Actualii conducători ai ţării se pizmuiau între ei. Fiecare căuta să nimicească pe celălalt. Se sfâşiau şi se săpau unii pe alţii.

Şi cine era păgubaşul, cine avea să tragă ponoasele? Poporul, oamenii sărmani, oropsiţii, care abia îşi duceau zilele de azi pe mâine.

Nataşa curmă firul gândurilor tânărului.

— Boris, iubitule, vrei să-mi împlineşti o dorinţă? şopti ea, plină de dragoste, învăluindu-l într-o privire rugătoare.

— Fireşte, numai să stea în puterea mea, iubito!

— Dacă vrei, poţi să mi-o îndeplineşti.

— Atunci, vorbeşte, scumpă Nataşa, sunt gata să fac orice mi-ai cere.

— Boris, jură-mi pe Dumnezeu cel atotputernic că-mi vei împlini dorinţa, se rugă ea, tremurând, plină de nerăbdare.

Tânărul şovăi.

— De ce să jur, iubito? Nu-ţi ajunge cuvântul meu?

— Nu, vreau să-mi juri… te implor în numele dragostei ce-mi porţi, jură-mi, Boris!

— Bine, jur că voi face tot ce-mi va sta în putinţă, ca să-ţi împlinesc ceea ce-mi vei cere! zise tânărul. Dar acum vorbeşte şi nu mă mai chinui.

Nataşa răsuflă uşurată. Pieptul îi tresălta cu putere. Urmă, cu glas tremurător:

— Ai jurat, Boris, ai jurat pe Dumnezeu cel Atotputernic, să nu uiţi asta niciodată!… Vei rămâne lângă mine pentru totdeauna şi nu te vei mai azvârli în primejdie… nu vei mai lua parte la lupta pentru aşa-zisa liberare a poporului, nu-i aşa, Boris? Asta mi-ai jurat.

Tânărul răsufla din greu. Rămăsese locului şi privea întunecat, aproape duşmănos, la iubita lui. Îşi trase braţul cu care îi cuprinsese mijlocul, şi zise:

— Îmi ceri asta, Nataşa? Nu, nu pot să-ţi împlinesc dorinţa.. Am jurat mai înainte că-mi voi închina viaţa pentru liberarea tovarăşilor mei. Te-ai folosit de un vicleşug, nu recunosc jurământul pe care ţi l-am făcut, trebuie să mă dezlegi de el.

Ochii Nataşei se umplură de lacrimi. Tot zbuciumul şi durerea din sufletul ei se întipăriră pe chipu-i drăgălaş. Privirile ei deznădăjduite se aţintiră asupra lui Boris.

— Dacă, nu-ţi respecţi jurământul… înseamnă… că nu mă iubeşti, murmură ea. Nu înţelegi, oare, că teama pentru viaţa ta mă duce la disperare?

Boris Verodin se luptă cu el însuşi; ceea ce-i cerea Nataşa era mult – poate chiar totul. Să renunţe la ţinta şi la planurile sale? Să nu-i mai fie îngăduit să lucreze la opera cea mare?

O luptă cumplită, care-l răvăşea până în adâncuri, se dădea în sufletul său.

Dragostea va ieşi biruitoare?

Boris Verodin nu putea făgădui că va renunţa la lupta pentru eliberarea poporului. Ceru timp de gândire, căutând să-şi mângâie iubita, în timp ce păşeau ca nişte fantome, pe potecile întunecate ale pădurii.

Mai aveau de mers vreo jumătate ceas prin pădure.

Trecuseră mai multe ore de când erau pe drum şi în acest timp nu întâlniseră nicio făptură omenească. Totul părea mort. Deodată, copacii începură să se rărească şi o fâşie de cer se ivi deasupra lor. Norii se împrăştiaseră. Înaintea lor se zărea satul, aşezat în vale. Primele case erau la depărtare de cel mult o verstă.

La marginea pădurii, ţinură sfat. Pădurarul se oferi să se ducă singur în sat, dar ceilalţi doi bărbaţi se împotriviră.

— Nu putem îngădui să înfrunţi primejdia numai dumneata, zise Boris Verodin. Datoria noastră e să te însoţim şi nu ne vom clinti de lângă dumneata.

Pădurarul nu răspunse nimic, ceea ce însemna că primeşte propunerea tânărului revoluţionar.

Fugarii trecură peste câteva ogoare, apoi primele case se iviră în imediata lor apropiere.

Deodată rămaseră locului. Un miros pătrunzător, de ars, ajunsese până la ei.

— Ce o fi asta? întrebă pădurarul, îngrijorat. Parcă a ars pe undeva…

Boris Verodin, care se afla înainte cu vreo douăzeci de metri, strigă câteva cuvinte. Ceilalţi se apropiară. Încremeniţi, fugarii zăriră câteva case care mai ardeau pe înfundate. Focul le distrusese până-n temelii.

Porniră, mai departe şi înaintea lor se iviră încă vreo câteva colibe mistuite de flăcări. Numărară, astfel, vreo cincizeci de locuinţe. Nu mai încăpea îndoială, că focul fusese pus.

— Îngrozitor! murmură Vasilieff. Ţi se face părul măciucă. Toate aceste fărădelegi te pot duce la deznădejde…

Deodată, cele două fete scoaseră un strigat în acelaşi timp. Cu ochii holbaţi, Nataşa întinse braţul, arătând o privelişte înfiorătoare; apoi îşi ascunse faţa în mâini şi se prăbuşi în braţele Irinei, care nu era mai puţin îngrozită.

42. Vremuri de urgie.

Ce văzuseră, oare, cele două fete? Din ce pricină se înspăimântaseră atât de mult? Se înşelaseră, oare, sau aveau

înaintea lor o plăsmuire a iadului?

Nu, privirile lor îngrozite văzuseră ceva care exista într-adevăr.

Pe cer se profila un fel de eşafod, alcătuit din şase spânzurători, în care atârnau tot atâtea trupuri nemişcate, cu feţele schimonosite de groaza morţii.

— Ce-i asta? întrebă Vasilieff, scuturat de un fior.

Boris Verodin se apropiase repede de iubita lui şi o cuprinse în braţe.

— Acestea sunt jertfele soldaţilor ruşi, domnule Vasilieff, zise tânărul, cu privirea întunecată.

— Groaznic! murmură moşierul, clătinând capul.

— Mereu aceleaşi nelegiuiri! izbucni Boris Verodin. Nemulţumiţii sunt măturaţi de pe faţa pământului, întocmai ca pe vremea Ţarului. Regimul actual e tot atât de despotic.

Nataşa îşi revenise. Ea rezemase capul de pieptul iubitului şi plângea în hohote.

— Ah, simt că înnebunesc gândindu-mă că, într-o bună zi, ai putea, avea şi tu aceeaşi soartă! se tângui dânsa.

Îşi trecu braţele pe după gâtul iubitului, îl sărută cu patimă şi-l imploră din nou să-i dea făgăduiala că se va retrage din mişcarea revoluţionară.

Cei trei bărbaţi se apropiară de spânzurători.

— La uitaţi-vă, strigă Boris Verodin, deodată, nu-i acesta omul pe care l-am întâlnit în pădure? Pribanski, agentul Cekei?

Vasilieff confirmă. Era, într-adevăr, agitatorul leton, care îşi găsise aici un sfârşit groaznic, împreună cu oamenii săi. Pesemne că nenorociţii căzuseră în mâinile soldaţilor lui Semelov.

— Nu mai putem rămâne aici, îi zori pădurarul. Urmaţi-mă, în curând vom ajunge la locuinţa prietenului meu.

Şi adăugă, îngrijorat:

— Nădăjduiesc că n-au pus foc şi casei sale…

Pretutindeni se vedeau numai ruine. Nenorocirea – sau mai bine zis, nelegiuirea – trebuie să se fi produs chiar în noaptea trecută.

După câtva timp, pădurarul se opri şi arătă spre o clădire îndărătul căreia se aflau câteva casa mai mici.

— Se pare că avem noroc, zise el. Colo e locuinţa prietenului meu, Cernin. Să nădăjduim că e acasă. Aşteptaţi-mă aici, în timp ce eu voi încerca să-l trezesc.

Cei patru fugari aşteptară, tremurând, întoarcerea pădurarului. Cam după vreun sfert de ceas, acesta se înapoie.

— E acasă, şopti el. La început n-a vrut să descuie uşa, dar când mi-a recunoscut glasul, n-a mai stat pe gânduri.

— Şi ce se aude cu trăsura de care avem nevoie? întrebă Boris Verodin.

— Nu l-am întrebat încă. Înainte de toate, trebuie să ne depărtăm de şosea, căci s-ar putea întâmpla ca vreo patrulă să-şi facă apariţia. Prietenul meu mi-a spus că un detaşament de soldaţi şi-a făcut lagărul pe malul fluviului.

Câteva minute mai târziu, cei patru fugari şi pădurarul se aflau în casa ţăranului.

Acesta, un omuleţ cam fricos, cu faţa brăzdată de ani, se îmbrăcase numai pe jumătate.

— Mă puneţi într-o situaţie foarte primejdioasă, zise el, frângându-şi mâinile. Dacă se află că aţi fost la mine astă-noapte, nu mai sunt sigur de viaţa mea.

— Linişteşte-te, Cernin! răspunse pădurarul. Ai de-a face cu oameni vrednici de tot respectul, şi care merită să le faci serviciul pe care ţi-l vor cere.

— Dar tânărul acesta – ţăranul arătă cu teamă spre Boris Verodin – face parte din armata roşie. Cine dă adăpost, chiar numai câteva minute, unui asemenea om, este împuşcat sau spânzurat, fără multă vorbă.

Boris Verodin zâmbi.

— De aceea nici n-o să rămânem aici mai multă vreme, zise el. Pădurarul ne spusese că ai putea să ne faci rost de o trăsură şi un cal.

Ţăranul se uită nehotărât, de la unul la altul.

— Plătim bine, adăugă tânărul, pentru a-i înfrânge nehotărârea.

Şi încercarea lui nu dădu greş. Căzură repede la învoială.

Ţăranul făcu o afacere bună. Cu banii primiţi ar fi putut să-şi cumpere cinci cai şi două trăsuri.

Cerură apoi lămuriri asupra celor întâmplate.

— Ieri au fost aici revoluţionarii, povesti ţăranul. Locuitorii fură luaţi la cercetări şi omuleţul cu ochi negri şi ameninţători arestă trei săteni sub cuvânt că aceştia dăduseră albilor informaţii asupra locurilor unde erau ascunşi agenţii Cekei. Restul se desfăşură foarte repede. Satul fu împresurat dintr-odată. Cekiştii se baricadară în case şi se apărară cu armele. Lupta ţinu câteva ceasuri. Între timp se lăsase noaptea. Câţiva revoluţionari fuseseră răpuşi de gloanţe. Cei pe cari-i prinseră în viaţă fură spânzuraţi numaidecât. La primărie s-a pus un afiş prin care se aduce la cunoştinţă că trupurile trebuie să rămână în spânzurători timp de opt zile pentru ca ceilalţi să-şi dea seama ce-i aşteaptă dacă se vor răzvrăti şi ei... Apoi, urmă ceva şi mai înfiorător, continuă ţăranul, oftând. Doi revoluţionari izbutiseră să rămână ascunşi în case şi, la plecarea soldaţilor, începură să tragă asupra lor. Atunci dădură foc la vreo zece case şi un mare număr de femei pieriră în flăcări.

— Ai văzut la faţă pe conducătorul incendiatorilor? întrebă Boris Verodin, posomorât.

— Da, era un om lat în spete, cu ochi străpungători şi faţa ciupită de vărsat.

— Căpitanul Semelov, strigă tânărul. Aşadar, şi de astă dată tot omul acesta înfiorător, mâna dreaptă a prinţului Potcikev, a adus nenorocirea pe capul bieţilor locuitori. Voi înainta un raport la Petrograd. Ticălosul îşi va primi pedeapsa.

Ieşiră în curte. Ţăranul se duse la grajd şi, după câteva minute, calul şi trăsura erau gata de drum. Copitele animalului fură înfăşurate în cârpe, ca să nu facă zgomot, căci nu se ştia dacă nu cumva se mai aflau soldaţi prin apropiere.

Trebuiau să ia toate măsurile de prevedere, căci dacă puneau mâna pe ei, erau pierduţi. Toţi patru aveau motive serioase să se teamă de Semelov şi superiorul său.

Vasilieff bănuia că prinţul Potcikev voia să-l omoare. Căci el şi nimeni altul, trimisese soldaţii în urma sa, când părăsise

castelul împreună cu Irina.

Mânia, care îl cuprinsese, fiindcă scăpase prada din mâini, îl făcuse şi mai primejdios, aţâţase şi mai mult patima sa pentru frumoasa Irina. Nataşa şi Boris, la rândul lor, se temeau de el din motive destul de întemeiate.

Despărţirea de pădurar fu scurtă şi înduioşătoare. Cei patru fugari îi mulţumiră din inimă pentru preţiosul ajutor, apoi trăsura se puse în mişcare. Întunericul o învălui şi, după puţin timp, dispăru în pădure.

Calul goni din răsputeri, astfel că până la răsăritul soarelui străbătură încă şase verste. A doua zi dimineaţă urmau să ajungă la staţia de cale ferată.

Făcură popas într-un luminiş al pădurii. Până acum nu se zărise nicio făptură omenească. Se părea că nimeni nu se încumetă să iasă din casă.

Porniră apoi mai departe şi, pentru a nu obosi calul prea mult, cei doi bărbaţi o luară pe jos, alături de trăsură. Unul din ei ducea animalul de căpăstru.

Spre seară un sat se ivi înaintea lor. Se sfătuiră dacă să intre în sat sau să-l ocolească, urmându-şi drumul, fără întrerupere, până la staţia de cale ferată. Vasilieff se oferi să se ducă în sat, pentru a vedea cum stau lucrurile. Cele două fete erau frânte de oboseală, căci drumul în trăsura hodorogită le istoviseră.

Pe şosea, moşierul se întâlni cu un băiat de vreo paisprezece ani, pe care-l întrebă unde se află hanul şi tânărul îl conduse într-acolo.

Era o clădire lungă, curată, cu un singur etaj, şi cuprindea un mare număr de odăi. După cât se părea, străinii treceau adesea prin acest sat.

Hangiul, un om gras, se uită bănuitor la Vasilieff.

— Ce doriţi, mă rog? întrebă el.

Moşierul îl salută prietenos.

— Aveţi odăi libere? zise el, apoi.

— Da, însă nu ştiu dacă le pot închiria. Ofiţerii armatei republicane pot sosi dintr-o zi la alta şi atunci trebuie să le ţin la dispoziţie toate odăile.

— Soldaţii au fost şi în satul ăsta?

— Până acum încă nu, fiindcă roşii au stat de veghe. Înainte cu paisprezece zile, treizeci de revoluţionari au apărat satul împotriva unei trupe formată din două sute de soldaţi. Am trecut prin clipe îngrozitoare. Soldaţii nu s-au mai întors, căci trebuiau să pornească mai departe. Dar roşii se aşteaptă ca duşmanii lor să se înapoieze cu întărituri şi să pornească un nou atac asupra satului.

— Eşti partizan al guvernului sau ţii cu revoluţionarii? întrebă Vasilieff, apropiindu-se de hangiu.

Acesta îl privi neîncrezător şi cu teamă. La asemenea întrebări nu prea se răspundea bucuros în aceste vremuri, căci nu se ştia dacă răspunsul trebuia să fie adevărat sau nu. Pe de altă parte, hangiul nici nu bănuia cărui partid aparţine acest bărbat distins.

Vasilieff zâmbi.

— Să fim cinstiţi unul faţă de celălalt, zise el. Vrei îmbunătăţirea soartei ţăranilor şi condamni jaful, crima şi devastarea, nu e aşa?

— La drept vorbind, mi-ai citit gândurile, recunoscu hangiul, oftând.

— Atunci, putem fi liniştiţi. Colo, la marginea pădurii, se află trăsura noastră. Suntem patru persoane, două doamne şi doi bărbaţi. Vrem să rămânem aici până mâine dimineaţă, când ne vom urma drumul. Se poate?

— Adu-i încoace. Însă, aşa cum ne-am înţeles: o faceţi pe riscul dumneavoastră! Nu ştiu nici cine eşti dumneata, şi nici cine sunt ceilalţi… şi nici nu vreau să ştiu.

Moşierul părăsi hanul şi se înapoie curând, însoţit de tovarăşii săi. Hangiul îi privi nepăsător, le aduse mâncare şi băutură, apoi întrebă cu oarecare teamă, dacă oaspeţii săi nu vor să se ducă la culcare imediat.

Noaptea trecu în linişte. Dis-de-dimineaţă, hangiul îi trezi pe cei patru calatori şi răsuflă uşurat când aceştia părăsiră curtea. Se şi bucură, însă, căci avusese un câştig frumuşel. Bărbatul cu trăsături fine plătise totul îndoit. Astfel de muşterii nu picau în fiecare zi.

Fugarii îşi urmară drumul pe poteci ascunse, care nu prea erau folosite de oameni. Din când în când, apa sclipitoare a Volgăi se ivea înaintea lor. Dar nicio corabie nu se zărea pe suprafaţa fluviului, iar cântecul luntraşilor amuţise.

Nataşa se alipi cu dragoste de iubitul ei şi-l privi în ochi.

— Cântă-mi melodia luntraşilor de pe Volga! îl rugă ea, încetişor.

Boris o mângâie pe păr şi o sărută. Apoi începu să cânte. Prinţesa îl acompania încetişor, cu vocea ei minunată, care părea un ciripit.

Deodată se întrerupseră. De undeva răsună o porunca aspră:

— Staţi, sau tragem!

Se aflau pe coasta unui munte prăpăstios. La dreapta şi la stânga lor se deschidea câte o râpă adâncă, pe marginile căreia creşteau mărăcini. În depărtare se auzea murmurul Volgăi.

Bărbaţii priviră în jur, în timp ce calul fu îndemnat să-şi înteţească goana. Deodată, câteva făpturi se iviră îndărătul lor. Erau soldaţi din trupele guvernului – după cum constată Boris. Din fericire, n-aveau cai.

Dar urmăritorii se apropiau din ce în ce mai mult, iar împuşcăturile lor răsunau necontenit. Boris Verodin biciui calul, care îşi încordă toate puterile pentru a ajunge pe creasta muntelui. Gloanţele şuierau pe la urechile lor.

Deodată, animalul se opri, istovit. Boris Verodin luă o hotărâre deznădăjduită. Sări din trăsură şi strigă moşierului:

— Repede, înainte! Să nu vă pese de mine, mă descurc eu.

Vasilieff şovăi o clipă. Dar cunoştea prea bine încăpăţânarea tovarăşului său, care nu îngăduia nicio împotrivire. Şi apoi, viaţa celor două fete era în primejdie, astfel că moşierul începu să lovească animalul din răsputeri.

Nataşa rămăsese o clipă ca încremenită, apoi înţelese planul îndrăzneţ al iubitului ei. Tânăra prinţesă nu mai şovăi; hotărârea ei fu tot atât de rapidă. Despărţirea de Boris însemna moartea pentru dânsa. Dacă el mergea la pieire,

dânsa trebuia să-l însoţească, spre a muri împreună.

Hotărâtă, Nataşa sări din trăsură. Boris Verodin vru să strige, s-o oprească, dar era prea târziu. Iubita lui părăsise trăsura, alunecase în cădere şi, după cât se părea, cu acest prilej îşi scrântise piciorul sau şi-l rupsese chiar.

Tânărul alergă spre dânsa. Şovăi doar o clipă, apoi se plecă, o cuprinse cu braţele sale vânjoase şi aruncă o privire deznădăjduită, sălbatică, îndărătul lui, spre soldaţii care începuseră să se caţere pe munte. Urmăritorii trebuiau să se ivească dintr-un moment într-altul.

Boris Verodin chibzui cu înfrigurare. Dedesubtul lui se afla un mărăciniş des de spini. Dacă sărea jos, împreună cu iubita lui, de pe povârnişul înalt de vreo patru metri, aveau şansa să se salveze.

Tânărul nu mai stătu pe gânduri şi azvârlindu-se, se izbi de stâncile colţuroase; mâinile şi picioarele începură să sângereze. Îşi strânsese iubita la piept, astfel că aceasta nu păţi nimic.

Se ridică apoi repede şi porni, cu povara lui scumpă, spre poalele muntelui.

Sus, urmăritorii trecură înainte, răcnind şi înjurând de zor. Câteva pietre se rostogoliră în adâncime.

Apoi se făcu linişte, zgomotul se pierdu în depărtare.

Verodin întrerupse tăcerea:

— Iubito, cum ai fost în stare să faci una ca asta? o mustră el, cu blândeţe. Gândeşte-te ce s-ar fi întâmplat dacă, săritura nu ne-ar fi izbutit, sau dacă aş fi fost zărit de urmăritori. Fiind singur, aş fi putut să fug, cu tine, însă, nu.

— Ştii doar că nu pot trăi fără tine, scumpul meu, răspunse Nataşa, plină de dragoste. O teamă nemărginită pentru viaţa ta, mă cuprinsese în acea clipă; voiam să mor împreună cu tine, căci nu mai încăpea îndoială că vei cădea în mâinile urmăritorilor.

Tânărul o privi cu duioşie. Dragostea ei, care nu ţinea seama de nicio primejdie, devotamentul ei, încrederea pe care i-o arăta, îl mişcaseră până-n adâncul sufletului.

În această clipă, Boris îşi făgădui să n-o părăsească

niciodată şi să înfrunte orice, numai s-o poată face fericită. După cum îşi închinase viaţa pentru eliberarea fraţilor săi asupriţi, tot astfel voia s-o închine şi pentru scumpa lui Nataşa.

Cei doi iubiţi traseră cu urechea. Dar nu auziră decât o împuşcătură seacă, ce se pierdu în depărtare. Vasilieff şi Irina izbutiseră, oare, să scape? Boris Verodin nădăjduia că cei doi găsiseră un adăpost. Şi, mai ştia ca Irina se afla în mâini bune, atâta vreme cât era alături de moşier. Bărbatul acesta nobil va şti s-o apere întotdeauna. Aşadar, putea să fie liniştit în această privinţă.

— Acum, trebuie să ne vedem de drum, scumpa mea, zise Boris. Ne vom îndepărta de şosea, căci s-ar putea să ne întâlnim cu alţi soldaţi sau să se înapoieze ceilalţi.

Porniră amândoi înainte, prin mărăcini, fără nicio ţintă. Unde aveau să poposească? Unde şi cum vor găsi un adăpost?

Griji mari se întipăriră pe chipul tânărului revoluţionar. Şi, ce era şi mai rău, Nataşa nu putea să înainteze repede căci, după cum constatase, ea îşi scrântise piciorul, într-adevăr.

43. O sentinţă a Cekei

Adamovici se întorsese în satul său. Nu izbutise să-i prindă pe fugari şi o mânie fără margini pusese stăpânire pe dânsul. Sonia Petrovici îl întâmpină în mijlocul şoselei, privindu-l batjocoritor şi cu furie. O ură nemărginită se putea citi în ochii ei scânteietori.

— Ei, domnule general, ţi-a scăpat porumbiţa? întrebă ea, în bătaie de joc. Pe mine nu mă poţi prosti. Ştiam eu ce vrei. Nu te interesa atât Boris Verodin, cât prinţesa. Voiai să fie iubita ta măcar o noapte, nu e aşa?

Cizmarul sări de pe cal şi ridică pumnul, gata s-o lovească.

— Bagă de seamă, cu mine nu-ţi merge! scrâşni Sonia. Stai, ce voiam să-ţi mai spun?… Aha, ştii că trimisul Cekei mai e aici şi o să-ţi spună o vorbuliţă… Între timp, s-a aflat ceva despre tine…

Sonia îl apucă de gât şi-i pipăi beregata. Apoi adăugă, râzând batjocoritor:

— Nu-i nevoie de o funie groasă, ajunge şi una mai subţirică.

Adamovici pălise. Ochii săi rătăceau în jur. Simţi pe limbă un gust amar. Înainte cu o noapte fusese străbătut de fiorii morţii şi nu-şi dorea defel să mai treacă prin asemenea clipe.

Tânăra porni agale pe şosea. Îl ura cu înverşunare pe cizmar, fiindcă acesta pusese la cale înlăturarea lui Boris Verodin, luntraşul de pe Volga, pe care ea îl iubea cu toată patima. Sângele ei, sânge de ţigancă, începea să-i clocotească în vine, când se gândea la Boris, tânjind după îmbrăţişarea lui înfocată. În aceste clipe, ea devenea femeie, nu voia să mai ştie nimic despre revoluţie şi uita cu totul că e „tovarăşă”.

Tânăra trimisese reprezentanţilor Cekei o scrisoare anonimă, prin care se aducea învinuiri grave comandantului gărzii, tovarăşul Adamovici. Din această pricină, Korinaloff nu părăsise satul şi aşteptase întoarcerea cizmarului.

Sonia trecu pe dinaintea ruinelor care mai rămăseseră din căsuţa Anuşcăi Verodin. Bătrâna cameristă, Saşa, se ghemuise pe o grindă arsă şi privea posomorâtă în gol. Se gândise în fel şi chip cum ar putea să ajungă la lespedea despre care îi vorbise oarba, dar până acum nu izbutise să găsească niciun mijloc. Auzind glasul Soniei, bătrâna înălţă capul.

— E aici, îi şopti ţiganca, du-te la Korinaloff. Comandantul e crud, însă nu nedrept. Cât despre ticălosul acela desfrânat, n-are ce să-i strice dacă îşi va lua pedeapsa.

Bătrâna încuviinţa din cap şi se ridică. Ochii-i de vultur scânteiau. Îi venea să turbeze de furie, numai gândindu-se că omul acesta respingător îşi pusese în gând să se atingă de prinţesa ei.

Saşa porni în căutarea fostului grădinar al castelului, pe care îl găsi. De asemenea şi pe Dimitriev şi cei doi revoluţionari, care păziseră pe Natasa în seara când tânăra fată fusese ţinută prizonieră în casa cizmarului. Între timp,

oamenii îşi dăduseră seama că Adamovici nu trebuia să ajungă în fruntea locuitorilor satului. Dacă ar fi fost un bărbat ca Boris Verodin, fireşte că sătenii ar fi primit cu bucurie să fie conduşi de el. Însă pe acest pierde-vară, care nu muncise niciodată şi voia să facă acum pe stăpânul, nu-l aveau deloc la inimă. Nu le era plăcut ca un asemenea om să fie în fruntea vreunuia din sovietele întemeiate în acel ţinut, căci desigur că după ce s-ar fi văzut cocoţat în această demnitate, cizmarul ar fi pornit prigoana împotriva tovarăşilor săi.

— Tu intri la el, zise grădinarul, adresându-se cameristei. Între timp, noi vom aştepta afară până vom fi chemaţi. Eşti cea mai indicată ca să-i poţi încredinţa de josnicia şchiopului.

Saşa clătină capul în semn de încuviinţare şi ochii ei scânteiară din nou.

Bătu în uşă apoi intră. Korinaloff, comisarul Cekei, şedea la o masă, împreună cu oamenii săi, care scriau de zor, întocmind procese-verbale.

— Ce s-a întâmplat? întrebă dânsul, sfredelind-o pe Saşa, cu privirea.

— Am venit să fac o plângere, zise bătrâna.

— O plângere? Cine eşti tu?

— Tovarăşa Saşa Verodin.

— Saşa Verodin? Eşti rudă cu tovarăşul Boris Verodin, care ne-a trădat?

Ochii bătrânei străluciră din nou.

— Nepotul meu n-a trădat pe nimeni, răspunse ea cu îndrăzneală. Dar un ticălos, un trădător în adevăratul înţeles al cuvântului, i-a pus în sarcină această vină.

Un zâmbet răutăcios flutură pe buzele lui Korinaloff. Căută printre hârtii şi găsi biletul pe care îl primise în chip cu totul misterios.

— Tu ai scris asta? întrebă el, arătându-l cameristei.

— Eu? Eu abia ştiu să mă iscălesc… nu, nu, fii încredinţat că biletul n-a fost trimis de mine.

— Ia spune, ai ceva împotriva lui Adamovici?

— Da, cizmarul nu s-a purtat deloc cinstit. În seara aceea, la ora zece, Adamovici i-a trimis la plimbare pe paznici, ca să

poată rămâne singur cu prinţesa Gogineff. El n-avea de gând să execute sentinţa împotriva ei, ci-l mânau interese care îl priveau numai pe dânsul. E cu putinţă aşa ceva sub noul regim? Socot că e destul de rău dacă nobilii sunt sortiţi să moară, fără nicio vină…

— Tovarăşă, ce tot îndrugi acolo! o întrerupse Korinaloff, privind-o ameninţător. Vrei să te dau în judecată?

Dar Saşa nu se lăsă intimidată. Ea nu ştia ce înseamnă frica. Sfârşi fraza pe care o începuse:

— …dar e cu totul nedrept ca soţiile lor să fie silite să devină amantele agenţilor sovietului.

Korinaloff îşi mângâie barba şi schimbă câteva priviri cu ceilalţi trimişi ai Cekei.

— Aduci o învinuire foarte gravă, tovarăşă Verodin, zise el. Ai putea s-o dovedeşti?

Saşa se apropie de uşă şi bătu încetişor. Dimitriev şi ceilalţi trei bărbaţi trecură pragul.

Atât fostul grădinar cât şi ceilalţi trei paznici întăriră spusele bătrânei, afirmând că şchiopul îi concediase ca să poată rămâne singur cu prinţesa.

— Şi, afară de asta, Adamovici a aţâţat oamenii să devasteze câteva prăvălii şi locuinţe, urmă luntraşul Dimitriev. El a fost acela care a pus la cale jefuirea băcanului şi a lui Tossik Gilkin. Merindele pe care aceştia le aveau în magaziile lor, ne-ar fi putut ajunge pentru multă vreme; numai Adamovici e vinovat că ele au fost distruse.

Korinaloff îşi trecu din nou mâna prin barbă.

— Aduceţi-l încoace pe Adamovici! porunci el, cu glasul tremurând de mânie.

Korinaloff era un om crud; mai târziu ajunse la loc de frunte în organizaţia Cekei şi în sovietul Moscovei; toţi aceia care aveau de-a face cu dânsul sau se înfăţişau înaintea sa ca pârâţi, tremurau de frica lui. Mai curând s-ar fi înduioşat o piatră, decât omul acesta care nu ieşea din litera legii. În schimb, era cinstit până în măduva oaselor şi niciodată nu-şi însuşise vreun lucru pe nedrept. De aceea era foarte aspru cu jefuitorii.

Nu trecu multă vreme şi Adamovici se ivi înaintea lui, făcând o plecăciune stângace.

— Ei, unde s-a ascuns Boris Verodin? întrebă Korinaloff, căutând să pară cât mai liniştit.

— A scăpat, răspunse Adamovici, cu glas răguşit, neştiind încotro să-şi îndrepte ochii, urmărit de privirile acestui om neînduplecat.

— Dar, ia spune, cum s-au petrecut lucrurile în noaptea aceea, când Boris Verodin a dispărut cu prinţesa Potcikev? urmă comandantul.

— A fost foarte simplu… Voiam tocmai, s-o împuşc, când Verodin m-a înhăţat pe la spate. Apoi m-a legat fedeleş şi m-a lăsat acolo, iar el a dispărut cu prinţesa…

— Spre necazul tău, tovarăşe Adamovici, completă Korinaloff. Taci, eşti un trădător! Am să-ţi spun eu ce aveai de gând… înainte de moartea prinţesei, voiai să fii singur cu dânsa, timp de un ceas, ca să te poţi bucura de farmecele ei.

— Nu, nu, te asigur că nu asta urmăream, îngână şchiopul.

— Cel puţin, fii cinstit şi curajos, răspunse Korinaloff. Mărturiseşte-ţi vina, am aici destui martori care ţi-o pot dovedi.

— Sunt cu totul nevinovat, bâigui cizmarul.

Comandantul făcu un gest poruncitor. Omul acesta nu îngăduia nicio împotrivire, nimic nu-l putea abate de la datorie. Se pusese în slujba revoluţiei şi lucra ca o maşină.

— Am terminat cu asta, zise el. Acum spune-mi de ce ai pus la cale devastările? Ai aţâţat pe locuitori să distrugă avutul lui Tossik Gilkin… poporul ar fi putut trăi multe săptămâni din merindele care se aflau la el.

— Asta a venit de la sine… eu am spus, doar, negustorului, că, de acum încolo, lucrurile nu-i mai aparţin.

Comandantul ceru să fie aduşi martorii şi trimise după negustor.

După puţin timp, Tossik Gilkin se afla înaintea lui şi-l privea, plin de teamă.

— Răspunde, se răsti la el Korinaloff. Adamovici a confiscat mărfurile din prăvălia dumitale sau le-a lăsat pe seama

celorlalţi?

Negustorul oftă.

— Nu mai ştiu nici eu! răspunse el. Pregătisem patru saci cu făină şi câţiva saci cu legume, dar totul mi-a fost luat. N-aş putea da niciun fel de lămuriri, căci habar n-am cum s-au petrecut lucrurile.

— Aşteaptă afară, Adamovici! porunci reprezentantul Cekei.

Cizmarul ieşi cu coada între picioare. I se părea că-şi simte funia în jurul gâtului; pământul începea să-i fugă de sub picioare.

Ce se hotăra îndărătul uşii? Korinaloff, omul acesta cu priviri străpungătoare, părea singurul de care atârna totul.

Deodată, teama de moarte îl împinse pe Adamovici la o faptă nebunească: o luă la goană pe şosea. Era foarte caraghios, alergând aşa, trăgând piciorul după el şi, oprindu-se din când în când ca să privească în jurul lui. Sabia îl împiedeca la fugă, astfel că o scoase şi o azvârli cât colo. Dar spaima îl sugruma şi nu izbuti să înainteze mai repede.

Câţiva luntraşi veneau pe şosea, în tovărăşia unui trimis al generalului Aratcin, care venise să adune trupe noi.

Adamovici fu întâmpinat de luntraşi, care puseră mâna pe el. În timpul lipsei sale, vestea învinuirii ce i se aducea se răspândise în tot satul.

— Stai, tovarăşe! zise luntraşul Kassim. Nu te grăbi aşa, căci chiar dacă am făcut o prostie, nu-i frumos să ştergem putina, fără să încercăm să ne apărăm.

Adamovici scoase pumnalul şi-l ameninţă, dar luntraşul nu se sinchisi de asta, ci îl apucă de gulerul hainei, îl scutură de câteva ori, apoi îl împinse înainte.

Între timp, urmăritorii şchiopului, cei patru paznici ai Nataşei, ajunseră la faţa locului şi-l luară în primire.

— Nostim tovarăş, zise Dimitriev, în bătaie de joc. Aduce învinuiri altora, cere moartea lor şi, când colo, se teme el însuşi… Dacă te simţi cu cugetul curat, n-ai de ce să fugi.

— Ce aveţi cu mine? se tângui Adamovici. Nu v-am făcut nimic. De ce nu mă lăsaţi în pace? Ah, acum ştiu… Dimitriev,

ţi-am cerut să-mi achiţi cele trei ruble pe care mi le datorezi… Orloffski, şi tu ai să-mi dai o rublă… daţi-mi drumul şi vă iert datoria.

— Tacă-ţi gura, calicule! strigă Dimitriev cu dispreţ. Îţi datorez eu ceva? Şi, mai ales ai muncit tu vreodată, aşa încât să ai curajul să afirmi că ai de primit bani de la mine? Eşti un pungaş! Uneltele tale au ruginit demult, tocmai fiindcă nu te-ai folosit de ele… Hai, marş înapoi, reprezentanţii Cekei vor să stea niţeluş de vorbă cu tine… Oamenii vor să-l vadă pe tovarăşul Adamovici.

Korinaloff se afla înaintea mesei, când martorii şi pârâtul intrară în încăpere. Comandantul ţinea în mână o coală de hârtie – era „dosarul cazului Adamovici”, care urma să fie înaintat Tribunalului Suprem.

Nu prea se făcea multă vorbă cu pârâţii. Nici chiar cu „tovarăşii” care se făcuseră vinovaţi de ceva. Aceia, însă, care îşi însuşiseră bunul altuia, trebuiau judecaţi cu cea mai mare asprime, căci nimănui nu-i era îngăduit să se îmbogăţească pe spinarea noului regim.

Acestea erau principiile care călăuzeau pe Korinaloff; dar, din nefericire, ele nu prea erau respectate de cei care se aflau în fruntea poporului răzvrătit.

Adamovici urma să fie dus în oraş, unde avea să fie executat. Korinaloff citi sentinţa prin care şchiopul era condamnat la moarte.

Nenorocitul se prăbuşi la pământ şi se zvârcoli ca un turbat. Când se mai linişti, începu să se roage de judecătorii săi, adresându-le cuvintele cele mai duioase.

— Afară cu el! strigă Korinaloff, adâncindu-se din nou în lucrul său.

Şchiopul fu îmbrâncit pe uşă şi patru revoluţionari îl luară în primire.

Chiar în aceeaşi zi, el fu transportat în oraş.

Cizmarul era arestat de paisprezece zile. În acest timp îşi dăduse seama de mijloacele folosite de revoluţionari. Tribunalele lucrau ca nişte automate şi nu ţineau socoteală de

împrejurări. Procesele se terminau repede şi sentinţele erau foarte aspre.

Adamovici ceruse revizuirea procesului. Într-o zi, un paznic intră în celula lui şi-l pofti prietenos să-l urmeze în faţa judecătorului. Şchiopul răsuflă uşurat. Obrajii săi palizi se însufleţiră din nou.

În coridor fu întâmpinat de un bărbat spătos, care avea la brâu un revolver.

— Ăsta e? întrebă el, adresându-se paznicului.

Gardianul încuviinţă din cap.

— Vino, urmă celălalt, întorcându-se spre cizmar.

Deschise o uşă şi Adamovici intră într-o încăpere în care domnea un miros de cadavru descompus. Deodată, şchiopul simţi la ceafă ţeava rece a unui revolver… Ţipătul său fu acoperit de zgomotul detunăturii… Fusese executat.

Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, călăul închise uşa şi se depărtă.

44. Dispariţia Nataşei

Boris îşi dădea seama din ce în ce mai mult că situaţia lui şi a iubitei sale era dintre cele mai neplăcute. În timp ce se strecurau printre tufişuri, o trupa de soldaţi se ivi pe poteca de sus, pe unde trecuseră înainte cu trăsura.

Tânărul revoluţionar fusese nevoit să se oprească de câteva ori, căci piciorul Nataşei se umfla mereu. În cele din urmă, prinţesa scoase un strigăt de durere şi rămase locului, nefiind în stare să mai înainteze.

Deznădăjduită, frumoasa fată îşi îndreptă primirile spre iubitul ei. Ochii-i mari, negri, păreau a cere iertare.

— Eşti supărat pe mine, Boris? întrebă ea, cu glas slab. Da, recunosc, am făcut o prostie sărind din trăsură. Acum eşti într-o situaţie mult mai grea ca înainte. Ar fi trebuit să mă stăpânesc…

— Cum poţi vorbi astfel, scumpa mea! răspunse Boris, dojenitor. Dacă am dorit să fi rămas în trăsură, am făcut-o numai fiindcă mă gândeam la tine, fiindcă mă simt foarte

nenorocit văzând că suferi atât.

— Boris, nu sufăr, replică ea. Ce-mi pasă de toate durerile trupeşti, când ştiu că eşti lângă mine? Sunt nespus de fericită şi în braţele tale aş muri cu zâmbetul pe buze.

Revoluţionarul mângâie chipul ei drăgălaş şi-i sărută ochii a căror strălucire îl făcu să se înfioare, cuprins de patimă.

Cei doi iubiţi porniră încetişor mai departe. De nenumărate ori, Boris vru s-o ducă în braţe, dar ea se împotrivi. Deodată, Nataşa se poticni şi căzu în genunchi, scoţând un ţipăt uşor. Faţa i se crispă de durere. Gemând, ea se agăţă de braţul iubitului ei.

— Odihneşte-te, scumpa mea, zise el, silind-o să se aşeze pe un loc acoperit de muşchi. Nu mai poţi înainta.

Tânărul se înspăimântă văzând piciorul ei care se umflase grozav.

Îngenunche şi-i scoase gheata, apoi ciorapul. Nataşa îşi muşcă buzele de durere. Ştia că nu va putea să-şi mai urmeze drumul. În acelaşi timp, însă, ea îşi dădea seama că se afla într-o situaţie deznădăjduită. În mijlocul pădurii, înconjuraţi de duşmani, fără alt ajutor decât acela pe care i-l putea da iubitul ei.

Sângele zvâcnea în piciorul umflat şi o pată roşie arăta locul bolnav.

— Voi încerca să pun piciorul la loc, zise Boris, aţintind asupra prinţesei o privire întrebătoare.

Ea clătină capul în semn de încuviinţare, dar abia îi atinse Boris piciorul umflat, că Nataşa scoase un ţipăt de durere. Tânărul era nehotărât. Ştia ce durere îngrozitoare produce aşezarea la loc a unui picior scrântit.

Şi, totuşi, n-avea încotro. Apucă cu mâna dreaptă laba piciorului iar cu cealaltă gamba, apoi o trase din răsputeri. Nataşa închisese ochii.

Deodată, ea scoase un ţipăt sfâşietor şi căzu pe spate, leşinată.

Boris răsuflă din adânc.

— Slavă Domnului, făcu el, pare să fi izbutit.

Îi luă capul în mâini şi murmură cu dragoste nespusă:

— Sărmana mea copilă, de ce ţi-a fost scris să suferi atâta!

Apoi se uită cu luare aminte la chipul ei, ascultându-i răsuflarea. Nataşa mişcă pleoapele. Tânărul mai avea puţin vin în bidonul său; turnă câteva picături între buzele iubitei sale, care scoase un geamăt, apoi deschise ochii, zâmbind uşor.

— A trecut, o mângâie Boris. Acum vom bandaja piciorul umflat şi, dacă-l vei cruţa, se va tămădui de la sine.

Prinţesa îl privi cu duioşie, apoi îi luă mâna şi o sărută, înainte ca Boris să şi-o fi putut-o retrage.

— Ce faci, Nataşa? o dojeni el, cu blândeţe. De ce-mi săruţi mâna?

— Eşti atât de bun şi nobil, scumpul meu Boris!

Revoluţionarul încercă să-i maseze piciorul. Nataşa îşi stăpâni durerea; însă, privind-o în faţă, iubitul ei nu avu curajul să mai continue, căci nu putea s-o vadă suferind.

— Acum trebuie să pornim mai departe, zise el. Singura noastră scăpare e la malul fluviului. Trebuie să ajungem cu orice preţ, la ţărmul Volgăi, unde vom aştepta până ce se va ivi prilejul să pornim în susul apei. Poate că dăm de o corabie trasă de tovarăşi, care ne vor lua cu dânşii.

— Dar spuneai că tot ţinutul e ocupat de soldaţii guvernului…

Boris încuviinţă, posomorât. Voise, doar, s-o încurajeze; el însuşi nu nădăjduia deloc că vor izbuti să ajungă la Petrograd. Grija pentru soarta iubitei sale îi apăsa inima. Ce se va alege, oare, de dânsa?

Nataşa încercă să meargă, dar abia făcuse un pas că se prăbuşi la pământ, săgetată de durere. Tânărul o luă în braţe şi-şi croi drum printre mărăcini.

Între timp, foamea începuse să-i chinuiască. Mâncare n-aveau deloc, căci merindele rămăseseră în trăsură.

Boris culese câteva fructe pe care Nataşa le mâncă cu mare poftă.

— Nu murim noi de foame, o îmbărbăta el. Peste puţin timp vom ajunge la malul fluviului. Ştiu că în Volga se găseşte mult peşte, astfel că vom putea face o ciorbă gustoasă.

— Dacă eşti lângă mine, nu-mi trebuie mâncare, zise ea, zâmbind fericită.

Porniră din nou la drum. Umbrele înserării începuseră să învăluie ţinutul. Boris voia să ajungă la mal, cu orice preţ, înainte de a se lăsa noaptea. În cele din urmă fu nevoit să renunţe, copleşit de oboseală.

Se opri într-un luminiş, îşi scoase haina, o întinse pe pământ şi rugă pe iubita lui să se culce. El rămase treaz la căpătâiul ei.

Privind cu duioşie chipul drăgălaş al prinţesei care dormea lângă el, o nespusă amărăciune îl cuprinse gândindu-se la toate suferinţele pe care ea le îndurase în ultimul timp.

N-ar fi trebuit, oare, să-şi stăpânească patima, să-şi înăbuşe dragostea?

Acum o târa cu sine spre pieire; numai el va fi vinovat dacă prinţesa îşi va pierde viaţa.

Pe de altă parte, imaginea revoluţiei se ivi în mintea sa. Nu se putea şti cât avea să reziste regimul actual. Dar ce se va întâmpla, oare, când poporul va lua frânele în mână? Măcelurile, care acum aveau loc numai în anumite părţi, se vor înmulţi în chip înfricoşător şi vor scălda Rusia într-o baie de sânge. Vinovaţi sau nevinovaţi – nobilii vor pieri, ucişi de oamenii sălbăticiţi.

Tânărul se gândi la întâmplările din anii din urmă. Suferise mult, înfruntase primejdii nenumărate, însă totdeauna fusese călăuzit de idealul său: eliberarea patriei din jugul robiei. Aceasta fusese, oare, şi ţinta celorlalţi?

Boris oftă din adânc, gândindu-se la evenimentele care se desfăşuraseră în ultimul timp. Răzvrătiţii erau aţâţaţi de agitatori fanatici, care făceau experienţe pe spinarea poporului rus. Ţăranii, răzbiţi de foame, plecau urechea la făgăduielile acestora şi se lăsau conduşi ca nişte dobitoace.

Ţarul fusese înlăturat, dar alţii luaseră puterea în mâini şi duceau ţara de râpă. Guvernul provizoriu pornise prigoana împotriva locuitorilor.

În acest timp, ţăranii erau aţâţaţi mereu de revoluţionari, care le făgăduiau marea cu sarea. Nimeni nu se va mai naşte

bogat, toţi aveau să fie la fel în faţa legii, mizeria va dispare – iată muzica pe care „mujicii” o ascultau cu evlavie. Şi, pentru cucerirea acestor ţeluri, răzvrătiţii porniseră o luptă înverşunată, o luptă în care dispăruse orice simţământ omenesc.

În timp ce toate acestea îi treceau prin minte, Boris privea cu durere la iubita lui. Ea se născuse într-un pat cu aşternut de mătase, fusese înconjurată de lux şi bogăţie, trebuind să se supună doar hotărârilor tatălui ei; acum, soarta o smulsese din făgaşul ei şi o azvârlise în vâltoarea vieţii.

Deodată fu cuprins de o spaimă grozavă. Dacă vor pune mâna pe el şi-l vor ucide? Dacă va fi ţinut arestat mai multa vreme? Ce se va alege cu Nataşa?

Chipul i se posomorî. Văzu trupul acesta minunat, văzu faţa ei drăgălaşă, genele lungi şi mătăsoase, gura ei roşie.

Un păr bogat învăluia chipul ei încântător. El nu întâlnise niciodată o femeie mai frumoasă ca dânsa, niciuna nu aprinsese în sufletul său o văpaie atât de dogoritoare ca aceea pe care o stârnise Nataşa.

Boris se plecă spre dânsa şi, acompaniat de freamătul nopţii, cântă încetişor una din acele melodii duioase, care sunt străvechi şi totuşi rămân veşnic noi, unul din acele cântece triste care te învăluie într-o fericire nespusă.

Nataşa se mişcă. Un zâmbet fermecător înflori pe buzele sale, apoi începu să cânte uşor, cu glasul ei minunat, acompaniindu-şi iubitul.

Deodată, se ridică în capul oaselor, cu chipul încordat.

— Nu auzi nimic, iubitule? întrebă dânsa.

— Nu, Nataşa…

— Ascultă… cântecul… cântecul Volgăi… Sunt tovarăşii tăi, care vin în susul fluviului… burlakii… suntem salvaţi, Boris.

Îl cuprinse cu braţele şi, plângând de fericire, îşi apăsă buzele pe gura lui.

La început, Boris îşi închipui că Nataşa se înşelase dar, după câteva clipe îşi dădu seama că iubita lui avea dreptate. Cântecul luntraşilor răsuna tânguitor, monoton.

O corabie era trasă în susul fluviului. Acum nu mai aveau

timp de pierdut. Trebuiau să intre în legătură cu burlakii.

Boris se ridică repede, luă pe Nataşa în braţe şi porni în grabă prin desiş. Cântecul se apropia din ce în ce şi glasurile se desluşeau tot mai lămurit.

— Boris… vin… tovarăşii tăi… suntem salvaţi! murmură ea.

Deodată, o detunătură de armă, urmată de alta, sfâşiată văzduhul. Un ţipăt sălbatic se auzi în aceiaşi timp, şi cântecul amuţi.

Apoi, zgomote înăbuşite, ca şi cum o trupă de călăreţi ar fi mers în trap, ajunseră la urechile celor doi iubiţi. Nataşa ascultă, cu răsuflarea întretăiată.

Câteva clipe se zărise printre ramuri o corabie mare, trasă de luntraşi, care aveau chipurile încordate şi păşeau încetişor. Apoi tăcerea se lăsă din nou.

Boris o aşeză pe Nataşa la pământ, apoi zise:

— Mă duc să văd ce s-a întâmplat…

— Cred că iar a fost jertfită o viaţă omenească, murmură tânăra, înfiorată.

El încuviinţă din cap. Era încredinţat că Nataşa nu se înşelase, căci dânsul zărise câteva uniforme lângă luntraşi. Pesemne că la porunca republicanilor, aceştia din urmă îşi continuaseră drumul.

Tânărul o linişti, apoi îşi croi un drum prin tufiş. După puţin timp, malul Volgăi se ivi înaintea sa şi în imediata lui apropiere se afla o făptură omenească îmbrăcată în zdrenţe, care zăcea la pământ, cu faţa în sus.

Boris se apropie de ţărm. Corabia nu se mai zărea, căci dispăruse pe după un cot al fluviului.

Deodată, revoluţionarul se opri, văzând că celălalt se mişcase. Era un bătrân, cu părul cărunt şi chipul brăzdat de muncă. Deschise ochii şi Boris îşi dădu seama că orice ajutor ar fi fost zadarnic; sângele ţâşnea necontenit din pieptul nenorocitului şi se scurgea în pământul umed de pe mal.

— Ce s-a întâmplat? întrebă revoluţionarul, aplecându-se spre rănit. Încercă să-i ridice capul, dar un val de sânge izvorî din gura bătrânului. El aţinti o privire plină de recunoştinţă asupra lui Boris, când acesta îi turnă pe gât câteva picături de

vin. Înghiţi cu lăcomie băutura întăritoare, apoi îngână:

— Îţi mulţumesc... prietene.

— Dar spune-mi ce s-a întâmplat? repetă Boris. Ai fost împuşcat de republicani?

Rănitul încuviinţă din cap.

— Noi... luntraşii din satul Grosnoviz... am fost siliţi... să tragem corabia... Ea e plină de muniţii... şi merinde.. Armata prinţului Potcikev... a ocupat tot ţinutul... Voiam, să... ne îndreptăm spre cartierul general... al lui Aratcin... conducătorul armatei roşii... dar trupele republicane... ne-au împiedicat... Au luat pe toţi bărbaţii... care puteau fi întrebuinţaţi... şi i-au înrolat... în armata lor... Fereşte-te... văd că eşti... un flăcău voinic... Dacă pun mâna pe dumneata... te silesc să intri în... trupele lor... altminteri te pun la zid...

— Crezi că prinţul Potcikev a ocupat ţinutul Volgăi? întrebă Boris, repede, temându-se că nu va afla totul, căci minutele rănitului păreau numărate.

— Da... în lung şi-n lat, murmură bătrânul, cu greutate. Pe o rază de multe sute de verste... Soldaţi nenumăraţi... republicanii... prinţul Potcikev... un tiran... un ticălos... ucide pe toţi care... îi ies în cale.

— De ce ai fost împuşcat? cercetă Boris.

— N-am cântat... vorbeam cu un tovarăş... despre fugă... Unul a auzit ceva... din cuvintele noastre... a raportat conducătorului... eu am tăgăduit... am fost bătut... încercai să mă apăr şi... m-au împuşcat.

Boris vedea că rănitul se lupta cu moartea. Pieptul îi tresălta cu putere. Un geamăt izbucni de pe buzele sale, apoi o dâră de sânge îi ţâşni din gură.

— Mai răspunde-mi la o întrebare, prietene, zise tânărul. Care e situaţia în oraşul unde se află staţia de cale ferată? Este şi el ocupat de trupele guvernului?

Celălalt clătină capul.

— Nu... gara e... în mâna generalului Aratcin... dar va trebui să se retragă... albii sunt mult mai numeroşi.

Boris privi întunecat la omul dinaintea lui şi încercă să-i

uşureze ultimele clipe, sprijinindu-i capul. Rănitul gâfâi de câteva ori, apoi trupul său fu străbătut de un fior şi… totul se sfârşi.

Boris îi aşeză uşor capul pe pământ. Aflase destul pentru a-şi da seama că era încolţit de duşmani. Dacă ar fi fost singur, poate că ar fi izbutit să se strecoare printre rândurile lor. Dar împreună cu Nataşa, n-avea prea mulţi sorţi de izbândă, cu atât mai mult cu cât tânăra nu putea să meargă.

Boris aruncă o privire asupra mortului. Nu putea să-l îngroape, căci n-avea niciun fel de unelte.

Se îndepărtă, dar se întoarse din nou şi se aplecă deasupra trupului neînsufleţit, nădăjduind să găsească vreun act care să-i poată fi de folos. Dar nu găsi decât o bucată de pâine uscată, pe care Boris o luă cu el, căci nu putea şti câtă vreme aveau să rămână fără mâncare.

Când tânărul se întoarse la Nataşa, aceasta citi în ochii săi răspunsul la întrebarea ei mută.

— A fost împuşcat un luntraş, povesti revoluţionarul. Apoi: Crima a fost înfăptuită de soldaţii lui Potcikev. Ţinutul e ocupat de trupele republicane, care probabil că vor porni lupta împotriva lui Aratcin. Oraşul mai e în mâna generalului nostru şi trebuie să încercăm să ajungem acolo, cât mai repede cu putinţă. Apoi ne vom întâlni din nou cu Vasilieff.

— Oraşul nu e departe, oftă Nataşa.

Deodată, ea izbucni în plâns şi se aruncă de gâtul iubitului.

— Boris, lasă-mă aici, suspină ea. Nu-ţi aduc decât nenorociri… Voi muri… tu, însă, trebuie să trăieşti, căci eşti bărbat şi poţi să mai înfăptuieşti multe în viaţă.

Boris o apucă de bărbie, ridicându-i faţa, şi o sărută pe ochi.

— Ce tot vorbeşti, prostuţo? zise el, mustrător. Crezi că te iubesc atât de puţin încât să fiu în stare să te părăsesc în primejdie? Rămân cu tine şi, dacă ne-a fost sortit să murim, vom muri împreună.

Apoi o luă în braţe şi o duse până la mal, unde se spălară şi tânărul îi puse o compresă în jurul piciorului bolnav. Tăie apoi o ramură, din care făcu o cârjă, pentru ca Nataşa să poată

merge.

De astă dată, prinţesa izbuti să umble, deşi foarte încet. Se aţinură însă pe marginea pădurii, pentru ca să poată dispărea de îndată ce s-ar fi ivit cineva, căci nu puteau şti dacă vor avea de-a face cu duşmani sau prieteni.

Şi peste puţin timp aveau să vadă cât de bună fusese această măsură de prevedere.

Trei corăbii trecură prin faţa lor. Toate erau însoţite de soldaţi care, cu lovituri de cnut, îi îndemnau pe „burlaki” să înainteze mai repede.

Cam pe la amiază, soarele dogorind pe cer, Boris hotărî să pornească în căutarea unui loc de odihnă. Dispăru în desiş, de unde, se întoarse repede, plin de bucurie.

— Am descoperit o colibă, iubito! exclamă el, triumfător. Cred că a fost construită de vreun pădurar. Nu e prea mare, dar va fi loc destul pentru amândoi. Hai, trebuie să ne grăbim, căci după-amiază, la asfinţitul soarelui, pornim iarăşi la drum.

Nataşa se lăsă condusă de iubitul ei şi păşiră pe o potecă îngustă, care părea croită de animale. După puţin timp ajunseră la colibă şi prinţesa se prăbuşi, istovită, pe culcuşul pregătit de Boris. Acesta, însă, se îndepărtă din nou, pentru a încerca să vâneze vreo pasăre sau să pescuiască ceva.

Boris lipsi mai multe ceasuri. În acest timp izbuti să doboare, cu o lovitură de măciucă, un iepuraş. Dar, fiindcă nu se încumeta să aprindă focul în apropierea ţărmului, de unde putea fi zărit, se hotărî să pregătească mâncarea ceva mai departe, în mijlocul pădurii. Adună câteva vreascuri, făcu focul, fripse iepuraşul, apoi porni din nou spre colibă.

Soarele asfinţise. Când ajunse lângă căsuţă, ţânţarii roiau în faţa uşii deschise.

Vrând să facă o surpriză iubitei sale, tânărul se strecură înăuntru dar, în clipa următoare scoase un ţipăt… Colibă era goală.

45. Zbirii republicii

Boris Verodin rămase încremenit. Visa, oare? Unde se afla

Nataşa?

Trecu mult până să se liniştească. Bănuia că iubita lui pornise spre ţărm, căci şi cârja dispăruse odată cu ea. Se hotărî să se ducă în căutarea prinţesei. Mai întâi făcu înconjurul colibei, strigând neîncetat numele frumoasei fete; apoi se îndreptă spre fluviu.

Nu găsi însă nici urmă de Nataşa. Începu să se neliniştească şi o teamă cumplită puse stăpânire pe el.

Ce se întâmplase, oare? Revoluţionarul se frământă în zadar, căutând să găsească vreun motiv, care s-o fi putut hotărî să părăsească adăpostul.

Se întunecase de-a binelea. Nu putea să aştepte în colibă întoarcerea Nataşei, căci astfel pierdea un timp preţios. Gândul că prinţesa părăsise coliba de bunăvoie, dispăru încetul cu încetul. Desigur că fusese răpită.

Această bănuială prinse rădăcini tot mai adânci. Dar cine o răpise, oare? În mâinile cui căzuse?

Boris îşi dădu seama că numai procedând cu chibzuială, putea să dea de urma dispărutei. Începu să cerceteze locurile cu multă luare-aminte şi, în cele din urmă, porni spre ţărmul fluviului. Nu mai încăpea îndoială că mai mulţi oameni trecuseră pe acolo, căci pe pământul moale al pădurii se puteau zări numeroase urme de cizme. Desigur că soldaţii se folosiseră de acest drum.

Deodată, Boris se plecă la pământ şi ridică un nasture de culoare închisă. Acum, orice îndoială dispăru din mintea lui. Nasturele provenea de la rochia pe care Irina o împrumutase prinţesei.

La ţărm, tânărul găsi încă un nasture la fel.

Chibzui câtva timp şi în cele din urmă îşi zise că iubita lui se folosise de acest mijloc pentru a-i da de veste că fusese răpită. Şi, deoarece urmele duceau spre fluviu, nu mai încăpea îndoială că răpitorii o transportaseră pe bordul unei corăbii.

Boris ştia că burlakii înaintau foarte încet. Aşadar, dacă se grăbea, putea să-i ajungă.

Nu mai rămase multă vreme pe gânduri şi începu să alerge

de-a lungul fluviului.

Cunoştea prea bine simţămintele soldaţilor sălbăticiţi. În vremurile acestea, femeile frumoase erau o pradă foarte preţioasă. Tânărul scrâşni din dinţi, gândindu-se că soldaţii i-ar putea face vreun rău iubitei sale.

Noaptea era luminoasă, astfel că se zărea până departe.

Deodată, tânărul văzu în depărtare o corabie care înainta încet în susul apei. Numai acesta putea fi vasul pe bordul căruia se afla iubita lui.

Boris Verodin îşi iuţi paşii. Întâi trebuia să cerceteze câţi oameni însoţeau corabia. Numără vreo douăzeci. Vasul se opri şi un ponton fu lăsat, de pe bordul său, apoi începu o mişcare însufleţită.

Abia după două ceasuri, corabia porni din nou, iar conţinutul ei fu încărcat în vreo zece căruţe, care sosiseră pe mal.

Revoluţionarul porni în urma căruţelor apoi se urcă pe o înălţime şi ieşi înaintea lor. Însoţitorii acestora, soldaţi din trupele guvernului, erau înarmaţi până-n dinţi.

Boris rămase nehotărât. Dacă Nataşa se mai afla pe bordul corabiei şi era dusă spre o ţintă necunoscută? Fără să ţină seama de primejdie, păşi pe poteca largă, care ducea prin mijlocul pădurii. Ştia că un sat mare se aflǎ în direcţia pe care o luaseră căruţele.

Deodată auzi îndărătul său o înjurătură sălbatică. Boris se opri şi trase cu urechea. Un cal se apropia în galop. Uruitul unei căruţe se auzea din ce în ce mai lămurit. Desigur că era un cal care luase vânt şi căruţaşul nu putea să-l stăpânească.

Tânărul se retrase spre marginea potecii, şi nu trecură decât vreo câteva clipe şi un cal focos se ivi pe cărare, târând după sine o căruţă.

Fără să stea mult la gânduri, Boris făcu o săritură şi apucă animalul de căpăstru. Calul sări în două picioare, mai înaintă câţiva paşi, dar în cele din urmă se opri, stăpânit de puterea uriaşă a luntraşului.

Cutezătorul tânăr îşi ştergea tocmai năduşeală de pe frunte, când un bărbat se ivi îndărătul său. Era un soldat din

armata republicană. O uimire adâncă se întipări pe chipul său, zărind uniforma revoluţionarului.

— Ei, ce cauţi aici? strigă el, ducând arma la ochi.

Dar Boris Verodin se aruncă la pământ, cu iuţeala fulgerului şi, după ce detunătura răsună, el sări din nou în picioare şi se repezi spre duşmanul său. Atunci se auzi o altă împuşcătură.

Unul din cei doi adversari se clătină, apoi căzu. Era soldatul. Celălalt ţinea arma în mână.

— N-aş fi vrut să te împuşc… numai tu eşti de vină, murmură Boris.

Se uită în jurul său şi trase cu urechea. Dar nu se auzea decât geamătul rănitului.

— Eşti revoluţionar? întrebă acesta.

Boris Verodin încuviinţă din cap.

— Fugi… altminteri vei fi prins… Câteva regimente din armata prinţului Potcikev se îndreptă, încoace.

— Vrei să te duc în sat?

Soldatul cătină capul în semn de împotrivire.

— Nu, îmi simt sfârşitul aproape… Urmează-mi sfatul, altminteri ai să te căieşti…

— Ascultă-mă, n-ai văzut vreo fată pe bordul corabiei? cercetă revoluţionarul.

— O femeie tânără şi frumoasă, cu ochi negri?

Boris ciuli urechile.

— Da, întocmai aşa, răspunse el, repede. Nu poate să meargă, căci şi-a scrântit un picior.

— Femeia se află într-una din căruţele care au luat-o înainte.

Revoluţionarul rămase pe gânduri. Era cu neputinţă să-l lase pe rănit în voia soartei. Luând o hotărâre rapidă, Boris îl ridică şi-l aşeză în căruţă, în care se afla o grămadă de fân şi câteva lăzi. Apoi, scoase haina rănitului şi-l înveli cu tunica sa.

— Ceea ce faci e curata nebunie, zise soldatul, cu glas slab. Vei fi arestat… Prinţul Potcikev nu ştie multe… e un om crud.

— Spune-mi, care este parola de trecere? urmă Boris, netulburat.

— Petersburg.

— Nu minţi? stărui tânărul, sfredelindu-l cu privirea.

— Nu!

Verodin îmbrăcă tunica soldatului şi uitându-se la insignă, află din ce regiment făcea parte rănitul. Apoi sări pe capră şi dădu bici calului.

Cu toate sforţările sale nu izbuti să ajungă din urmă celelalte căruţe. Animalul era plin de năduşeală, astfel că Boris îl opri ca să-l lase să se odihnească puţin. Sări apoi de pe capră şi se apropie de soldat. Dar de la cea dintâi privire îşi dădu seama că nenorocitul murise. Ochii-i sticloşi erau îndreptaţi spre cer.

Revoluţionarul chibzui ce să facă. În cele din urmă, ridică din căruţă trupul neînsufleţit al soldatului şi-l duse în pădure, unde îl acoperi cu muşchi. Apoi, se întoarse.

Acum începea greul. Va izbuti oare să dea de urma iubitei sale şi s-o elibereze din mâinile răpitorilor ei?

O hotărâre neclintită străluci în ochii săi albaştri. Era iarăşi cutezătorul luptător, care nu ştia ce-i frica.

Rămânând singură în colibă, Nataşa căzuse într-un somn adânc. Se simţea doar atât de sigură, sub ocrotirea iubitului ei! Nici nu-i trecea prin minte că alţi oameni ar putea veni în această colibă singuratică.

Dar soarta hotărâse altfel.

Nataşa văzu în vis chipul frumosului luntraş şi pe buzele ei înflori un zâmbet de nespusă fericire.

— Boris, scumpul meu Boris, murmură ea, din somn.

Un suspin de uşurare îi săltă pieptul. Durerile trecuseră ca prin farmec şi nici nu bănuia măcar primejdia care plutea deasupra capului ei. Deodată se trezi. Un zgomot îi ajunsese la ureche. Uşa era deschisă şi razele lunii luminau încăperea. Tânăra prinţesă văzu înaintea ei un chip aspru, batjocoritor.

Scoţând un ţipăt, Nataşa îşi ascunse faţa în mâini.

O corabie înainta în susul fluviului, sub o puternică escortă de soldaţi din armata republicană! Feţele luntraşilor erau scăldate de năduşeală. Curelele pătrundeau adânc în umerii

lor şi lăsau dungi roşii pe spatele şi pieptul burlakilor.

Li se spusese soldaţilor că vor putea să rechiziţioneze orice şi se ştia că în gubernia Volgăi mai aveau ce lua. Dacă nu putuseră să se dedea la jafuri în timpul războiului, din pricină că luptau chiar în ţara lor, trebuiau, cel puţin, să-i prade pe săteni.

Numai cu astfel de făgăduieli şi ţinând seama de lăcomia soldaţilor care se sălbăticiseră pe front, guvernul provizoriu izbutise să convingă vreo câteva regimente să pornească spre gubernia Volgăi.

Alte regimente se împrăştiaseră prin marile oraşe, iar altele, corpuri întregi de armată, se înfrăţiseră pe front cu nemţii.

Se formau consilii de soldaţi şi se cântau cântece de libertate. Ofiţerii nu mai aveau nicio putere şi mulţi dintre ei îşi părăseau regimentul şi plecau spre capitală.

Prinţul Potcikev îşi stabilise cartierul general într-un mic sat din apropierea oraşului, pe care nădăjduia să-l cucerească, provocând astfel căderea generalului Aratcin. Dacă izbutea să-l învingă pe acest conducător viteaz, atunci avea puterea în mâini şi putea să facă ordine în toată gubernia Volgăi.

În acest timp, generalul Aratcin primea întăriri noi. Voluntarii soseau de pretutindeni şi erau în cea mai mare parte soldaţi revoluţionari care fuseseră pe front şi nu dădeau crezare făgăduielilor guvernului provizoriu.

Şi afară de asta, Aratcin avea un avantaj asupra adversarului său, căci linia ferată era în mâna revoluţionarilor. Izbutise să aşeze la vreme, din loc în loc, gărzi puternice, astfel că nu putea fi luat prin surprindere la un eventual atac.

Prinţul Potcikev, la rândul său, se bizuia mai mult pe calea pe apă. Luntraşii trebuiau să-i uşureze transportul muniţiilor şi proviziilor. Toţi burlakii pe care putu să-i prindă, fură siliţi să se înhame la corăbii şi orice împotrivire era zadarnică. Atunci când dădeau de oameni mai îndărătnici, îi împuşcau fără multă vorbă. Fiecare caporal avea putere de viaţă şi moarte asupra locuitorilor.

Corabia de care am amintit mai sus trebuia să ajungă

înainte de miezul nopţii, în satul unde se afla jumătate din muniţii şi provizii. Din această pricină, burlakii erau zoriţi să înainteze cât mai repede şi, pentru asta, fură siliţi să cânte melodiile lor.

La coadă se aflau doi bărbaţi voinici, care vorbeau în şoaptă, când atenţia soldaţilor era îndreptată în altă parte.

— Crezi că am putea încerca aici, Serghievici? întrebă cel mai tânăr dintre ei, aruncând îndărătul său o privire bănuitoare.

Dar nimeni nu se apropie. O parte din soldaţi rămăsese mult în urmă, iar cealaltă parte se afla înainte.

— De ce tocmai aici? replică cel mai bătrân.

— Cunosc ţinutul foarte bine. Colo, la o depărtare de vreo cincisprezece verste, se află casa părinţilor mei. Aceştia nu mai sunt în viaţă şi eu am plecat de acasă chiar de la declararea războiului, însă cunosc pădurea şi toate ascunzătorile ei. Aici nu ne vor putea prinde atât de uşor.

— St! Tăcere, şopti deodată Serghievici.

— Ce tot vă şuşotiţi acolo, câinilor! se răsti la ei un sergent, cu înfăţişare sălbatică, conducătorul coloanei. Dacă vă mai aud vorbind, vă raportez comandantului.

Un pumn se roti ameninţător pe dinaintea bătrânului.

— Cântaţi, ca să mergem mai repede, căci trebuie să ajungem la pod până nu se întunecă.

Sergentul se îndepărtă, dar arunca din când în când priviri bănuitoare spre cei doi bărbaţi.

— Ascultă-mă, Kasanoff – şopti Serghievici, după un răstimp.

— Ce este? întrebă celălalt, tot în şoaptă!…

— Acum sunt şi eu de părerea ta. La urma urmei, nu ni se poate întâmpla mai mult decât să primim un glonţ între coaste. Poteca duce la o colibă, unde pădurarul înnoptează de obicei. Până ce urmăritorii noştri vor descoperi drumul, vom izbuti să ne facem nevăzuţi în desiş. Vrei?

— Da.

Tăcură, dar glasul sergentului răsună din nou.

Convoiul făcu popas, căci luntraşii, istoviţi, trebuiau să-şi

cruţe puterile. Li se îngădui doar cinci minute. Burlakii se lăsară jos la pământ; nenorociţii oameni abia mai răsuflau. Sergentul se plimbă printre ei, rotind cnutul, ameninţător.

— Sus, leneşilor! porunci el apoi.

Luntraşii se ridicară cu greu şi se înhămară iar la jugul lor. Convoiul urma să pornească din nou. Kasanoff privi în jur. Acum era momentul prielnic. Tânărul atinse cu cotul pe tovarăşul său:

— Urmează-mă şi fă ce fac şi eu!

— Sunt gata, răspunse celălalt.

Cu iuţeala fulgerului, Kasanoff îşi scoase frânghia de pe umeri, iar bătrânul făcu la fel. Cei doi săriră drumul şi, după câteva clipe, se aflau la marginea pădurii.

— Staţi, câinilor! răcni sergentul.

Dar în clipa următoare, fugarii dispăruseră în tufiş.

Se auziră înjurături sălbatice, câteva detunături răsunară, însă gloanţele se pierdură în vânt. Palid de mânie, sergentul dădu poruncile trebuincioase.

Şase soldaţi îl însoţiră; ceilalţi trebuiau să rămână lângă corabie. Poteca fu descoperită abia după câteva minute, astfel că fugarii aveau o bucată de drum înainte.

Sergentul era în fruntea soldaţilor şi ţinea revolverul în mână, gata să tragă. Dar ce doi luntraşi nu se zăreau nicăieri. Tocmai luase hotărârea să se retragă, când unul din soldaţi îi atrase atenţia asupra colibei, al cărei acoperiş se zărea printre arbori.

Porniră într-acolo, şi când ajunseră sergentul împinse uşa şi văzu pe cineva, ridicându-se în capul oaselor.

— Ia te uită, cine mai e şi asta? exclamă el, uimit.

Înspăimântată de moarte, Nataşa privea cu ochi holbaţi la omul care se afla înaintea ei. Tremura din tot trupul. Îşi ascunse faţa în mâini şi începu să plângă.

Soldaţii se apropiată şi făcură cerc în jurul sărmanei fete. Sergentul îi porunci să se ridice; prinţesa încercă, dar se prăbuşi din nou, scoţând un ţipăt de durere.

Atunci fu luată pe sus şi dusă afară.

Sergentul aţinti asupra ei priviri aprinse de dorinţă. Tocmai

voia să poruncească soldaţilor să-l lase singur cu dânsa, când un gând îi fulgeră prin minte.

Ştia că superiorul său, căpitanul Semelov, răsplătea bine „descoperirea” unei asemenea comori; şi, banii mai aveau încă şi acum cea mai mare înrâurire asupra acestor oameni.

— Cum te cheamă, copila mea? întrebă el. Ce cauţi în această colibă?

Nataşa îşi revenise în fire. Îşi şterse lacrimile şi răspunse că e dintr-un sat care se află la două verste depărtare; în drum spre casă, îşi scrântise piciorul şi se adăpostise în colibă.

— Atunci trebuie să ne fii recunoscătoare că te-am găsit, replică sergentul. Înainte! Duceţi-o în braţe dacă nu poate să meargă, porunci el soldaţilor. Trebuie să ne grăbim!

Cei doi luntraşi izbutiseră să scape, dar sergentul nu-şi prea făcea inimă rea din asta, căci soarta îi dăduse în schimb o comoară foarte preţioasă.

Soldaţii care rămăseseră la ţărm, o întâmpinară pe Nataşa cu priviri obraznice. Apoi, ea fu dusă pe bordul vasului, unde i se puse la dispoziţie singura cabină care se afla acolo. Tânăra izbucni într-un plâns amarnic. Unde era oare Boris, iubitul ei?

Pe drum, dânsa izbutise să rupă doi din nasturii de la rochie şi-i aruncase jos, fără ca răpitorii ei să observe ceva. Nădăjduia că Boris îi va găsi. Fireşte, aceasta era o slabă mângâiere, căci cum putea el s-o elibereze, chiar dacă ar fi aflat ce i se întâmplase?

Deznădejdea puse stăpânire pe dânsa din ce în ce mai mult. Prin fereastra mică a cabinei, prinţesa văzu cum soldaţii băteau fără milă pe luntraşi, când aceştia nu înaintau destul de repede.

Podul se ivi înaintea lor şi convoiul se opri. Inima Nataşei bătea să se spargă. Ce o aştepta, oare?

Urmărea cu privirea descărcarea vasului, muncită de gânduri negre. Apoi, paşi grei răsunară pe punte şi, după puţin timp, sergentul se ivi înaintea ei. Doi soldaţi se aflau îndărătul lui.

— Părăsim vasul, copila mea, zise el, cu un zâmbet viclean.

Nataşa se ridică şi, sprijinita de soldaţi, ieşi din cabină.

Câteva minute mai târziu, se afla într-o căruţă, care porni pe şosea.

După vreun ceas ajunseră într-un sat. Căruţa se opri în faţa unei cârciumi şi Nataşa fu dusă înăuntru. Birtaşul servea pe soldaţi, dar se vedea după chipul său că o făcea mai mult silit. Toată cârciuma era plină de republicani. Glasuri puternice răsunau în sala cea mare.

Prinţesa fu găzduită într-o cameră de la primul etaj, la uşa căreia sergentul puse o santinelă.

— Răspunzi pentru dânsa cu viaţa ta, băiete! zise el, adresându-se soldatului. Dacă vine domnul căpitan Semelov, tânăra va fi dusă înaintea lui!

Nataşa auzise aceste cuvinte şi se înspăimântase de moarte, căci ştia că Semelov era mâna dreaptă a prinţului Potcikev. Scoase un suspin plin de durere, apoi îngenunche şi începu să se roage fierbinte. Multă vreme rămase încă pe întuneric. De afară se auzea uruitul căruţelor şi chiotele soldaţilor ameţiţi de băutură. Cuprinsă de deznădejde, biata fată plângea amarnic. Era hotărâtă să moară mai curând decât să cadă în mâinile prinţului.

Pe masă se afla o lampă. Nataşa o aprinse, apoi se apropie de fereastră şi privi afară. Soldaţii mergeau pe şosea, abia ţinându-se în picioare. Răcnetele beţivilor din cârciumă ajungeau până sus.

Stătea nemişcată la fereastră, cu chipul palid, aţintindu-şi privirile spre şoseaua învăluită în negură. Pierduse orice nădejde. O căruţă trecu pe dinaintea birtului. Un soldat stătea pe capră. Deodată, Nataşa tresări; îşi lipi faţa de geam, ochii i se holbară şi începu să tremure toată.

46. Doi aliaţi preţioşi

Boris ştia că viaţa îi era în joc. Dacă era descoperit şi prins, nu mai încăpea îndoială că urma să fie împuşcat.

Dar ce însemnătate avea viaţa lui, atunci când era vorba de salvarea iubitei, de eliberarea ei din mâinile zbirilor lui Potcikev?

Revoluţionarul îşi urmă drumul şi în cele din urmă primele case ale satului se iviră în zare. Îşi întocmise un plan minunat. Voia să lase căruţa pe undeva, apoi să se amestece printre soldaţi. În acest chip, nădăjduia să afle locul unde era ţinută Nataşa.

Două santinele îl întâmpinară la intrarea în sat.

— Ceilalţi au trecut? întrebă Verodin, liniştit.

Unul din soldaţi încuviinţă din cap.

— Parola? întrebă celălalt, buimăcit de somn.

— Petersburg, răspunse revoluţionarul, încleştând, mâna pe arma ascunsă sub haină.

Dacă parola nu era cea adevărată sau paznicii prindeau vreo bănuială, Boris era hotărât să tragă asupra lor.

Însă santinela clătină capul şi-l lăsă să treacă.

Boris stătea pe capră, nemişcat. Făpturi întunecate păşeau pe şosea, clătinându-se. Câteva căruţe erau înaintea unor case, în care pe semne că fuseseră adăpostiţi soldaţii.

Tânărul ajunse la o clădire viu luminată, din care se auzea larmă. Era cârciuma satului. Se opri. Acum se afla în bârlogul ursului. Dacă vreunul din oamenii prinţului îi punea o întrebare şi răspunsul său dădea naştere la bănuieli, atunci era pierdut.

Tânărul înălţă capul şi privi în sus, spre cârciumă. Deodată, mâinile sale se încleştară pe hăţuri. Colo, la o fereastră de la etaj văzu o faţă drăgălaşă, palidă.

— Nataşa… ea este, murmură el şi un strigăt de bucurie era cât p-aci să-i scape de pe buze.

În aceeaşi clipă, un bărbat cu înfăţişare sălbatică intră în cârciumă. Căciula îi stătea pe o parte şi doi ochi străpungători priveau dedesubtul unei frunţi, pătrate.

— Pe legea mea, ăsta e căpitanul Semelov! murmură Boris Verodin. Aha, în mâinile lui a căzut Nataşa. Sărmană copilă, o să-ţi meargă rău, dacă nu voi lucra cu repeziciune.

Fără să mai stea la gânduri, Boris Verodin vru să pătrundă în cârciumă, cu revolverul în mână, dar îşi dădu seama îndată că aceasta ar fi fost o adevărată nebunie, căci ar fi însemnat pieirea sa şi a Nataşei.

Dădu bice calului şi coti într-o străduţă lăturalnică; apoi, se opri înaintea unei case, cufundată în întuneric.

Izbi în uşă cu patul revolverului şi rămase în aşteptare. Nu trecu multă vreme şi un glas nesigur, întrebă:

— Cine-i acolo?

— Deschideţi, sunt soldaţi ai guvernului!

Uşa se deschise şi o femeie bătrână privi cu teamă la Boris Verodin.

— Trebuie să-mi dai adăpost, mătuşico, zise acesta, încet. Lasă-mă să intru.

Bătrâna o luă înainte, deschise o uşă şi revoluţionarul păşi într-o odaie sărăcăcioasă, slab luminată.

— Locuieşti singură aici, mătuşico? întrebă Boris, privind cercetător în jurul său.

— Da, sunt singură.

— Acum mă duc să desham calul şi să-l adăpostesc în grajd. Te rog să ai grijă să-i dai nutreţ. Eu am să lipsesc vreo jumătate de oră, apoi mă întorc. N-am să rămân multă vreme aici, căci trebuie să plec mai departe încă astăzi.

Bătrâna încuviinţă şi-l privi cercetător. Tânărul îi zâmbi prietenos. Deodată, femeia îi luă mâna şi începu să-l binecuvânteze.

— Îţi citesc în ochi că eşti un om bun, zise ea.

Boris se retrase, fără să-i răspundă. Îşi îndesă căciula pe ochi şi porni spre cârciumă. Rămase o clipă înaintea casei şi privi în sus, spre fereastra unde o zărise pe Nataşa, dar tânăra prinţesă nu mai era acolo.

Revoluţionarul păşi cu hotărâre în cârciumă şi se amestecă printre soldaţi.

Semelov ascultase raportul sergentului, apoi pufni în râs.

— După cum spui, trebuie să fie minunat de frumoasă, zise el. Poate că o fi ceva pentru Excelenţa Sa?

— Să trăiţi, domnule căpitan, păpuşica n-ar fi rea nici chiar pentru un prinţ.

Căpitanul urca treptele spre cameră Nataşei. În zilele din urmă avusese mult de lucru. „Detaşamentul morţii” dăduse

foc caselor şi ucisese nenumăraţi revoluţionari. Mai ales în ultimul sat făcuseră o captură foarte preţioasă, căci puseseră mâna pe agenţii Cekei, instituţia aceea blestemată a revoluţiei.

Semelov îşi mângâie barba. Ajungând înaintea uşii, o deschise cu violenţă.

Nataşa se ghemui în colţul cel mai îndepărtat. Ea îl cunoştea pe căpitan căci îl zărise de mai multe ori, de la fereastră, în curtea castelului părintesc. Semelov, însă, n-o văzuse niciodată la faţă, astfel că n-o cunoştea. Privirile lui scânteiară, când dădu cu ochii de fermecătoarea fată.

Într-adevăr, sergentul nu exagerase deloc. Necunoscuta avea „stofă” în ea. Era o femeie cum nici în Petersburg nu se găseau multe.

— Cine eşti dumneata? întrebă dânsul, aşezându-se, şi privind neîncetat la Nataşa.

Ea nu răspunse. Ochii lui Semelov o înspăimântau. Ce-ar fi putut ea să spună acestui om, despre care auzise atâtea grozăvii?

Căpitanul îşi trecu mâna prin barbă. Sângele îi clocotea în vine. Cu toate că nu prea se dădea în vânt după femei, fiind mai mult prieten al cărţilor şi băuturii, totuşi simţea că tânăra fată îi răscolise simţurile. Sergentul îi spusese că ar fi o ţărancă, dar acum el îşi dădu seama de la cea dintâi privire că asta nu era cu putinţă. Se vedea cât de colo că tânăra se trăgea dintr-o familie nobilă.

Creierul Nataşei lucra cu înfrigurare. Recunoscuse pe Boris şi, cu toate ca nu ştia ce se petrecuse, bănuia totuşi că iubitul ei venise ca s-o salveze. Aşadar, trebuia să câştige timp. Poate că Boris se şi afla în drum spre dânsa. Încrederea ei în puterea tânărului revoluţionar era atât de mare, încât nu ţinu seamă de piedecile pe care acesta avea să le întâmpine. Altminteri, ar fi trebuit să-şi spună că era o adevărată nebunie să nădăjduiască la ajutorul lui.

În mijlocul duşmanilor săi, înconjuraţi de regimente întregi de soldaţi, care aveau cu toţii porunca să sfârşească repede cu revoluţionarii, tânăra nădăjduia că un singur om va izbuti

s-o salveze.

Şiretenia femeii se trezi şi în Nataşa. Trebuia să-l înşele pe acest om. În acelaşi timp îşi dădu seama că juca totul pe o singură carte.

Semelov voi să se apropie de dânsa, dar Nataşa se ridică deodată. Atitudinea ei mândră îl făcu pe celălalt să se dea îndărăt, fără voie.

— Cer să fiu dusă înaintea, prinţului! zise ea, plină de îndrăzneală.

Semelov făcu o mutră nedumerită, apoi izbucni în râs.

— Haha, înaintea cărui prinţ? Ţi se pare că eu sunt prea puţin nobil, copila mea? Nu vrei să ştii nimic de „tiranul detaşamentului morţii”?

— Nu înţeleg ce vrei să spui, şi te sfătuiesc să te gândeşti bine la vorbele dumitale… Cer să fiu dusă înaintea prinţului Potcikev!

— Prinţul Potcikev? Dar ce vrei de la el?

Semelov se uită cu luare-aminte la chipul ei, căutând parcă să-i pătrundă până în adâncul sufletului. În acelaşi timp, începu să devină neliniştit.

— Unde se află prinţul? urmă Nataşa.

— La cartierul Marelui Stat Major, care este la depărtare de două zile de aici. Dar să nu-ţi închipui că e atât de lesne să ajungi la el. Apoi, nu-ţi pot împlini dorinţa până ce nu spui ce vrei cu dânsul.

Nataşa aflase ceea ce voia să ştie. Acum se simţi mai liniştită căci, deocamdată, n-avea ce să se teamă de Potcikev, deoarece el nu se afla în apropiere.

Semelov încercă iarăşi să se apropie de dânsa, dar Nataşa se dădu înapoi, zicând:

— Înaintea dumitale se află prinţesa Potcikev… mă voi plânge soţului meu!

Numai la asta nu se aşteptase Semelov. Întoarse capul într-o parte şi bombăni o înjurătură, apoi se uită bănuitor la frumoasa femeie.

— Dacă sunteţi într-adevăr prinţesa Potcikev, atunci cum se explică situaţia în care vă aflaţi? întrebă el.

— Aş putea să-ţi refuz răspunsul, dar n-o voi face... Castelul tatălui meu a fost mistuit de foc; eu am izbutit să mă salvez cu mare greutate. Acum eram în drum spre soţul meu, astfel că am fost nevoită să mă folosesc de această îmbrăcăminte simplă.

Semelov făcu deodată pe umilul. Auzise în castel tot felul de zvonuri, dar nu ştia nimic hotărât. După cât se spunea, prinţesa ar fi dispărut fără urmă, imediat după cununie.

— Fireşte că dorinţa dumneavoastră e poruncă pentru, mine, zise el smerit, înclinându-se adânc înaintea ei, dar o sclipire de viclenie i se ivi în ochi. Când doriţi să vă urmaţi drumul spre Excelenţa Sa? Desigur că veţi fi însoţită de o escortă puternică. Răspund de siguranţa soţiei comandantului meu.

— Mâine îţi voi spune când vom porni la drum, zise Nataşa, cu demnitate. Acum, însă, vreau să fiu lăsată singură.

— Mai aveţi vreo dorinţă, prea stimată prinţesă? întrebă Semelov, plin de umilinţă.

— Nu!

Căpitanul saluta milităreşte şi se retrase. Afară şopti ceva santinelei, apoi coborî treptele, zăngănind din pinteni. Nataşa ascultă, cu răsuflarea întretăiată, zgomotul paşilor ce se îndepărtau.

Ce avea să se întâmple acum? Procedase bine? Nu făcuse o nechibzuinţă destăinuind căpitanului cine era?

Dar n-avusese încotro, căci Semelov, se şi pregătise să se năpustească asupra victimei sale. Se înfioră gândindu-se că omul acesta ar fi putut să se atingă de dânsa.

Boris Verodin nici nu fu luat în seamă, când intră în sala cea mare a cârciumii. Soldaţii erau pe jumătate beţi. Revoluţionarul porunci să i se aducă votcă şi în aşteptare aruncă priviri iscoditoare în jurul său. Apoi se alătură unui grup de soldaţi care vorbeau despre apropiatele operaţiuni ale trupelor republicane.

Acestea aveau să înainteze în susul fluviului, căci prinţul primise misiunea să cureţe tot ţinutul de răzvrătiţi. Se mai

spunea că ar fi sosit şi un ordin de la Ministerul de război.

— Atunci, mai avem mult de furcă, zise unul dintre soldaţi. Era şi timpul să fim chemaţi înapoi de pe front. Şi, la urma urmei, nu mai aveam niciun chef să rămân acolo. Nemţii, or fi ei cum or fi, dar nu prea au mâncare şi băutură, iar din discursuri înflăcărate nu se poate trăi.

Boris Verodin se amestecă şi el în vorbă, dând dreptate soldatului.

— Ascultaţi-mă pe mine, zise el, în timp ce o sclipire de viclenie străluci în ochii săi. Cel puţin, aici avem femei „pe cinste”. Gubernia Voigăi e vestită în privinţa asta.

Ceilalţi râseră cu poftă.

— Pari să fii mare muieratec, zise cel care vorbise la început.

— Dar vezi că femeile frumoase sunt numai pentru ofiţeri, adăugă altul.

— Ei asta-i! exclamă Boris, vă asigur că şi soldaţii au destule şanse.

— Atunci, încearcă să te apropii de zâna care a fost închisă în odaia de sus, făcu soldatul, batjocoritor. Mi-e teamă, însă, să nu-ţi frigi degetele, căci repet, aşa ceva nu e decât pentru ofiţeri. Căpitanul s-a dus la dânsa înainte şi cred că mai e acolo. Bănuiesc că va fi transportată la Marele Cartier General şi pusă la dispoziţia prinţului Potcikev.

Auzind aceste cuvinte, Boris Verodin păli şi fu nevoit să facă sforţări uriaşe pentru a nu se trăda.

Aşadar, Semelov se afla la tânăra prinţesă. Nu mai avu răbdare să stea locului, trebuia să întreprindă ceva.

Păşi afară, pe şoseaua învăluită în beznă, şi privi în jurul său, cu băgare de seamă. Pe zid se afla un arac de viţă sălbatică, pe care s-ar fi putut căţăra. Totuşi, Boris se hotărî să încerce mai întâi să se apropie de iubita lui în alt chip. Intră din nou în cârciumă dar de astă dată nu se duse în sala unde se aflau soldaţii, ci vru să urce la etaj. O santinelă îi ieşi înainte şi-i puse baioneta în piept.

— Ce înseamnă asta? se răsti Boris. Ce vrei să faci, camarade?

— Asta aş putea să te întreb eu. Încotro?

Revoluţionarul îl fulgeră cu privirea.

— Ascultă-mă, zise el, am băut cam multişor şi, aş vrea să mă odihnesc acum într-un colţ, mai retras. Colo, sus, pare să fie loc destul.

Soldatul izbucni în râs.

— Pari să fii mare şmecher, camarade. Dar rămâi frumuşel aici, căci am ordin strict să nu las pe nimeni sus, afară de birtaş şi rudele lui.

— Asta n-o mai înţeleg. Nu cumva or fi ofiţeri, sus? Fireşte, ei îşi aleg totdeauna locurile cele mai bune, adăugă el, înciudat. Noi, însă…

— Şterge-o, vine căpitanul! îl întrerupse santinela şi porni în sus.

Boris Verodin se furişă dedesubtul scării şi se ascunse într-o ladă, care era destul de mare ca să poată încăpea înăuntru.

— Ei, santinelă, auzi el, un glas deasupra sa. Prizoniera trebuie păzită cu străşnicie, dar purtaţi-vă respectuoşi cu dânsa.

— Am înţeles, domnule căpitan.

— În orice caz, aveţi grijă să nu poată părăsi camera.

— Am înţeles, domnule căpitan.

Paşi grei răsunară pe trepte. Când Boris Verodin se strecură afară din ascunzătoarea sa, zări trupul îndesat al căpitanului Semelov. Faţa lui roşie strălucea; părea un adevărat diavol.

— Vino încoace! porunci el, birtaşului.

Acesta, un bătrân cumsecade, se apropie.

— Veţi da prizonierei hrana cea mai bună şi vă veţi purta respectoşi cu dânsa, m-ai înţeles?

— Da, domnule căpitan.

— Acum du-te sus şi întreab-o ce mâncare doreşte. Te sfătuiesc, însă, să nu intri în vorbă cu ea, căci asta ar putea să te coste capul. Santinela are ordin să-mi raporteze imediat orice se-ntâmplă.

Birtaşul clătină capul în semn de încuviinţare. Semelov se depărtă şi părăsi cârciuma.

Bătrânul urcă treptele, dar nu rămase sus multă vreme, ci

se întoarse numaidecât. Din locul unde se afla, Boris Verodin putea privi în bucătărie, a cărei uşă era deschisă. Nevasta birtaşului stătea lângă sobă şi pregătea mâncarea.

Cârciumarul întră în bucătărie, se uită cu teamă în jurul său, apoi se adresă femeii:

— Ascultă, Maşa, nu e lucru curat cu fata ceea frumoasă, de sus. Când am intrat în odaia ei, stătea într-un colţ şi plângea. Pare să fie ceva cu totul deosebit. De altfel, asta înţeleg şi din faptul că ofiţerul a poruncit să împlinim toate dorinţele prizonierei.

Femeia clătină capul, întristată.

— De ce au încuiat-o acolo sus? întrebă ea, pe un ton mai ridicat decât ar fi vrut, astfel că birtaşul îi acoperi gura cu mâna.

— Mai întrebi de ce? Soldaţii spun că au găsit-o în pădure, unde îşi scrântise piciorul. Ea susţinea că e din satul Grosnoviz. Dar asta nu poate fi adevărat, căci noi cunoaştem doar pe locuitorii de acolo. Ai văzut tu vreodată, în Grosnoviz o fată atât de drăgălaşă?… Nici chiar nepoata baronului nu e atât de frumoasă şi distinsă.

— Ce ar fi dacă am încerca să stăm niţei de vorbă cu prizoniera? propuse femeia. Poate că se încrede în noi şi putem să-i fim de vreun ajutor.

Cârciumarul ridică mâinile în semn de împotrivire.

— Nici nu vreau să aud de aşa ceva, răspunse el. O compătimesc din toată inima, dar nu putem face nimic pentru ea, căci asta ar putea să ne coste capul.

Privi cu teamă în jurul său, apoi urmă:

— Căpitanul Semelov se bucură de un renume grozav. El e acela care a pus foc satelor din împrejurimi… N-am deloc chef să-mi văd şi eu gospodăria distrusă.

— Ai fost întotdeauna un om laş, bărbate, replică femeia. Dar, ia spune, prizoniera ţi-a dat vreo poruncă?

— Nu, nu vrea nimic.

Birtaşul părăsi bucătăria şi se duse în curte. Nevastă-sa începu să vorbească cu ea însăşi. Deodată tresări speriată, căci o mână o atinsese pe umăr. Se întoarse şi văzu înaintea

ei chipul plăcut al unui soldat.

— Ce cauţi aici? întrebă ea, prefăcându-se supărată. M-ai speriat grozav…

— Am auzit convorbirea pe care ai avut-o cu bărbatul dumitale, o întrerupse Boris.

Femeia scăpă cratiţa, pe care tocmai o ţinea în mână. Boris Verodin – căci el era – o ridică, şi i-o înapoie zâmbind, apoi urmă:

— Fii liniştită, căci n-am de gând să vă trădez. Ba, mai mult, sunt şi eu de părerea voastră: oamenii de sub conducerea lui Semelov sunt nişte ticăloşi. Iar soarta frumoasei fete mă îndurerează nespus.

Femeia îl privi cu neîncredere. Ce urmărea soldatul cu aceste cuvinte? Cine era el? Nu cumva îi întindea o cursă?

Boris Verodin bănuia ce se petrece în mintea ei. El se uită în jur cu băgare de seamă, dar nu zări niciun om. Doar din sala cea mare se auzeau chiotele soldaţilor ameţiţi de băutură.

— Vrei să-mi ajuţi să-i redau libertatea prizonierei? întrebă dânsul apoi.

Femeia îl privi speriată.

— Dumnezeule! exclamă ea, cum ţi-a trecut prin minte să-mi propui aşa ceva? Nu, nici nu vreau să aud de asta!

Revoluţionarul îi apucă mâna şi aţinti asupra bătrânei o privire rugătoare şi poruncitoare, în acelaşi timp.

— Fii înţelegătoare, mătuşico! zise el. Prizoniera se află în mare primejdie… căpitanul Semelov şi-a pus ochii pe dânsa… trebuie să-i vin în ajutor.

— Dar… ce-ţi pasă dumitale de ea?

Boris Verodin chibzui repede. Să trădeze femeii adevărata lui identitate? În cele din urmă se hotărî şi scoase la iveală permisul din care reieşea că face parte din armata roşie.

— Dumneata eşti Boris Verodin? întrebă femeia speriată, după ce citi hârtia.

Şi la afirmaţia tânărului, ea urmă:

— Nenorocitule, ştii că te aşteaptă o soartă grozavă, dacă se află cine eşti? Nu ştii oare că republicanii te urăsc de

moarte?

— Cu atât mai mult trebuie să mă ajuţi, răspunse revoluţionarul.

Femeia lupta cu ea însăşi. În cele din urmă, scoase un suspin şi zise:

— Trebuie să ai răbdare, până ce voi vorbi cu bărbatul meu.

— Nu, n-am timp de pierdut, replică Boris Verodin. Trebuie să-mi dai cuvântul că mă vei ajuta.

— Dar în ce chip? întrebă ea. Dacă soldaţii află ceva, sunt sortită pieirii. Bărbatul meu de asemenea, iar casa va fi dată pradă flăcărilor.

— N-o să vi se întâmple nimic, căci sunt foarte prevăzător. În orice caz, voi nu veţi avea nimic de suferit.

Bătrâna îi întinse mâna. Tânărul răsuflă uşurat. Aşadar, făcuse, cel puţin, un pas înainte.

Cei doi mai vorbiră în şoaptă câtva timp, până ce se ivi cârciumarul, care se uită mirat la soldatul chipeş. Boris Verodin schimbă o privire cu femeia, apoi dispăru din bucătărie.

— Cine-i soldatul ăsta şi ce voia de la tine? întrebă cârciumarul.

Bătrâna oftă, apoi se apropie de bărbatul ei şi-i vorbi în şoaptă. El ascultă cu luare aminte. De nenumărate ori suspină şi-şi frânse mâinile, dar, în cele din urmă, încuviinţă spusele bătrânei.

47. O fugă îndrăzneaţă

Nataşa zăvorâse uşa pe dinăuntru şi stinsese lumina. Din când în când auzea santinela tuşind. Aşadar, mai era tratată ca prizonieră.

Gândurile frumoasei prinţese se îndreptară din nou spre iubitul ei. I se părea mereu că aude paşii săi pe trepte. Dar nu, asta era cu neputinţă, căci santinela stătea doar la uşă.

Se apropie de fereastră şi privi afară. După cât se părea, soldaţii se culcaseră. Doar ici-colo se mai zărea câte o făptură

singuratică. Erau aceia care părăseau cârciuma.

Deodată se sună alarma. Cu inima zvâcnind, tânăra văzu pe soldaţi alergând zăpăciţi şi adunându-se în faţa cârciumii. Superiorii făcură ordine şi, după un minut, trupa era înşirată în front.

Se pregăteau oare de drum? În acest caz, Nataşa era pierdută, căci ar fi trebuit să-i însoţească, ceea ce ar fi răpit iubitului ei orice prilej de a-i reda libertatea.

Privirile ei erau aţintite asupra şirului de soldaţi. Un bărbat trecu trupa în revistă, însoţit de subofiţeri, care îl urmau cu respect. Apoi se împărţiră ordinele. Nataşa trase cu urechea şi prinse câteva vorbe. La ora cinci dimineaţa, trupa urma să se pună în mişcare.

Soldaţii se împrăştiară din nou şi dispărură de pe şosea. Totul nu dură decât vreo zece minute.

Trebuie să fi fost ceasul unsprezece. Nataşa devenea din ce în ce mai neliniştită. Unde era, oare, iubitul ei? Şi, mai ales, o zărise el înainte, la fereastră? Spaima o cuprinse la gândul că s-ar fi putut întâmpla ca Boris să n-o fi recunoscut sau nici măcar s-o fi zărit.

Dar nu, aceasta era cu neputinţă. Tânărul o văzuse şi o recunoscuse, căci ochii săi albaştri sclipiseră.

Mai trecu o jumătate de ceas. Deodată răsunară bătăi în uşă.

— Cinei acolo? întrebă Nataşa, cuprinsa de teamă că Semelov ar putea încerca un nou atac.

Însă răspunsul fu rostit de un glas de femeie, astfel că tânăra se apropie de uşă şi o deschise. Hangiţa se ivi înaintea ei cu o tavă pe care se afla mâncarea.

— Nu pot să mănânc nimic, zise ea. Te rog să duci totul înapoi.

— Trebuie să mâncaţi, altminteri rămâneţi fără puteri, zise femeia, aruncându-i o privire ciudată.

Santinela se afla îndărătul bătrânei, astfel că auzea tot ce vorbeau cele două femei. Soţia cârciumarului lăsă să cadă la pământ un bileţel, pe care Nataşa îl zări şi-l acoperi cu piciorul. Apoi bătrâna făcu o plecăciune adâncă şi se depărtă.

După ce încuie uşa în urma ei, prinţesa ridică bileţelul.

Un zâmbet flutură pe buzele sale, după ce parcurse cele câteva rânduri scrise. Sărută hârtia şi lacrimi de bucurie se prelinseră pe obrajii ei. Aşadar, Boris o zărise şi mai ştia că soldaţii urmau să plece a doua zi dimineaţa. Iată ce cuprindea bileţelul:

„Iubita mea. Fii pregătită! Când vei auzi semnalul meu, deschide fereastra şi priveşte afară pe şosea.

Te sărut al tău,

BORIS.”

O tulburam de nedescris pusese stăpânire pe frumoasa fată. Ea ştia că iubitul ei îşi primejdia viaţa, că încercarea de a o pune în libertate era o faptă din cale afară de îndrăzneaţă. Un fior o străbătu la gândul că cu acest prilej, Boris va fi nevoit, poate, să ucidă şi câţiva oameni.

Nataşa deschise fereastra şi rămase acolo, nemişcată, cu privirea aţintită pe şosea, în aşteptarea iubitului.

În acest timp, Boris stătu de vorbă cu birtaşul într-o încăpere dosnică. Acum, după ce nevasta lui îl mai îmbunase, cârciumarul se arătă mai puţin neînduplecat.

După cât se părea, el ţinea cu revoluţionarii şi fărădelegile trupelor republicane îl amărâseră mult.

— Dar cum ai să te descurci, după ce vei trece de ultimul post al trupelor guvernului? întrebă dânsul. Trebuie să ţii seamă de faptul că dispariţia tinerei doamne va fi observată foarte repede şi vor porni imediat pe urmele ei.

Boris încuviinţă, dus pe gânduri.

— Nu mă pot bizui decât pe calul meu, zise el, apoi. Animalul va goni din răsputeri.

— Dar ştii că şoseaua e în mâinile trupelor guvernului şi ar trebui să te aştepţi în orice clipă să fii întâmpinat de o patrulă din armata albă. De opt zile, soldaţii trec mereu prin satul nostru.

— Atunci, vom porni prin pădure.

— Nici asta nu e prea uşor. Singura cale, care prezintă mai multă siguranţă, e apa. Dacă ai avea vreo luntre, ai putea

vâsli noaptea în susul fluviului până ce veţi ieşi din zona primejdioasă.

— Ideea nu e rea, zise Boris, dar nu ştiu cum aş putea să-mi fac rost de o barcă.

Birtaşul rămase câtva timp pe gânduri, apoi răspunse:

— Vă voi arăta eu un mijloc. La ţărmul fluviului locuieşte fratele meu, care e pescar şi are două bărci. Nădăjduiesc că se va putea lipsi de una din ele. Am să-ţi dau câteva rânduri scrise, ca să aibă încredere în dumneata.

Boris Verodin luă mâinile omului şi le strânse cu căldură.

— N-am să uit asta niciodată, dragul meu, zise el, adânc mişcat.

— Lasă, lasă, nu mai pierde vremea în zadar, răspunse birtaşul, împotrivindu-se oricărei încercări de mulţumire.

După ce luă biletul adresat pescarului, Boris Verodin ieşi din nou afară. Birtaşul îi descrisese calea pe care trebuia s-o urmeze ca să ajungă la locuinţa fratelui său. Avea să meargă pe şosea cam vreun ceas, apoi trebuia să cotească pe o potecă lăturalnică. Drumul spre ţărmul fluviului era însemnat, la începutul său, printr-o piatră kilometrică.

Câteva clipe mai târziu, Boris Verodin se afla pe şoseaua înecată în beznă. O tăcere de moarte domnea pretutindeni. Tânărul trebuia să fie cu băgare de seamă, ca să nu iasă în calea vreunei santinele. Ridică ochii spre odaia Nataşei, apoi scoase un fluierat uşor.

Chipul palid al iubitei sale se ivi la fereastră. Nataşa tremura de tulburare. Dacă încercarea lor nu izbutea?... Dar nu trebuia să-şi facă asemenea gânduri; prinţesa îşi muşcă buzele, silindu-se din răsputeri să se stăpânească.

Boris mai privi o dată în jurul său. Dar nimeni nu se zărea în apropiere. Doar într-o uliţă depărtată, răsunau paşii cadenţaţi ai unei patrule.

Revoluţionarul azvârli în sus o funie trainică, pe care Nataşa o prinse şi o legă de pervazul ferestrei; apoi prinţesa coborî pe frânghie şi, după câteva clipe, se afla la pieptul iubitului.

Acesta îi şopti cuvinte pline de dragoste, care păreau să

şteargă din sufletul ei tot ce pătimise până atunci.

Dar trebuia să se stăpânească, trebuia să amâne pentru mai târziu exprimarea simţămintelor ei. Abia acum aveau de trecut piedica cea mai grea, căci trebuiau să părăsească satul.

Boris o linişti, apoi o luă în braţe şi trecu drumul. Nataşa nu putea încă merge, căci piciorul îi mai pricinuia dureri, deşi începuse să se vindece.

După puţin timp ajunseră la locuinţa bătrânei, care dăduse adăpost tânărului revoluţionar. Acesta urcă pe Nataşa în căruţă, iar dânsul intră în casă, unde bătrâna îl aştepta cu nerăbdare.

— Trebuie să plec imediat, mătuşico, zise Boris. Gândeşte-te că ai făcut o faptă bună. Domnul să te ocrotească!

Femeia îl privi nedumerită, apoi îl urmă în curte. Tânărul scoase calul din grajd şi-l duse afară, unde îl înhămă la căruţă. După ce totul fu gata, Boris se urcă pe capră şi aşeză de o parte şi de alta cele două revolvere. Era hotărât să-şi apere viaţa până la ultima suflare, dar nu numai viaţa, ci şi libertatea. Totuşi, nu-şi dorea deloc ca lucrurile să ajungă până acolo, căci ştia prea bine că într-o singură clipă, câteva sute de duşmani vor fi pe urmele sale.

Căruţa porni pe şosea, uruind. Boris Verodin îşi încordase auzul şi căuta locurile mai desfundate, însă aproape tot drumul era acoperit cu pietriş.

Tocmai când îşi închipui că primejdia trecuse, o santinelă îi aţinu calea.

— Camarade, încotro la ora asta?

— Duc hrană postului care se află la patru verste şi jumătate de aici, răspunse Boris.

— Şi asta tocmai la miezul nopţii?

Revoluţionarul înălţă din umeri.

— N-ai decât să te încredinţezi, zise el, întorcându-se şi arătând spre căruţă. Am înăuntru treizeci de pâini şi nişte conserve.

— Atunci poţi să treci, frăţioare… Când vii înapoi?

— Peste trei ceasuri.

Când se văzu la oarecare depărtare, Boris răsuflă uşurat. Prezenţa de spirit îl salvase şi de astă dată. Dacă soldatul ar fi încercat să se încredinţeze de spusele sale, nenorocitul ar fi plătit cu viaţa curiozitatea sa.

Calul porni în trap. La stânga drumului se afla o moară de vânt, care părea să fie ultima clădire din sat. O făptură se ivi în uşa morii.

Boris Verodin scrâşni din dinţi. În clipa următoare, un ofiţer era lângă, el, cu revolverul ridicat:

— Stai, sau trag!

Revoluţionarul opri calul. Recunoscuse glasul căpitanului Semelov.

— Încotro te duci cu căruţa de aprovizionare? întrebă Semelov, apropiindu-se.

— Am întârziat, domnule căpitan, răspunse Boris. Mi s-a stricat o roată, astfel că am fost nevoit să pierd câteva ceasuri cu reparaţia; sunt în drum spre coloana de aprovizionare.

— Coloana e în sat; santinela nu ţi-a spus nimic despre asta?

— Nu, pesemne că nu ştia nici el.

— Întoarce-te! Am să cercetez eu cum stau lucrurile.

Boris coborî de pe capră şi vru să ia calul de căpăstru, spre a se înapoia în sat. Cu acest prilej, căpitanul Semelov îl văzu de aproape.

— Ei drace, tu nu faci parte din coloană… mi se pare că te cunosc, strigă el.

Boris Verodin se repezi spre căpitan şi-l înşfăcă de braţ. În aceeaşi clipă, răsună o împuşcătură care puse pe picioare tot satul. Semelov îşi descărcase revolverul.

Dar pumnul tânărului căzu ca un ciocan pe ţeasta celuilalt. Îl izbi o dată, de două ori, apoi „tiranul” se prăbuşi la pământ, ca un taur rănit de moarte. După aceea, Boris apucă revolverul şi-l lipi de tâmpla lui Semelov.

Un glas rugător îl împiedecă să-şi ducă planul la îndeplinire. Era Nataşa, care, înspăimântată, văzuse tot ce se petrecuse.

— Nu-l ucide, Boris! se rugă ea.

Revoluţionarul privi încruntat la Semelov şi şovăi. Deodată, se auziră zgomote în apropiere.

— Şi-a meritat moartea de o mie de ori, zise el, furios, îndepărtându-se totuşi.

Apoi sări pe capră şi dădu bice calului.

Trecu aproape un sfert de ceas până ce oamenii îl descoperiră pe Semelov. Tot satul se trezise şi soldaţii se îndreptau din toate părţile spre locul unde fusese găsit căpitanul. Chipul acestuia era schimonosit de furie, iar ochii-i injectaţi de sânge.

— Aduceţi caii! porunci el soldaţilor.

Iar se scurseră câteva minute, apoi Semelov, însoţit de cinci oameni, porni călare în urmărirea fugarului. Abia la doi kilometri de sat dădură de căruţă, care se afla în mijlocul drumului. Calul răsufla din greu, din pricina goanei turbate. Fugarul dispăruse.

— Împrăştiaţi-vă în pădure! porunci căpitanul, cu toate că îşi dădea seama de zădărnicia încercării sale.

Soldaţii cercetară pădurea până în zorii zilei, dar nu găsiră nicio urmă a cutezătorului tânăr.

Chinuit de dorinţa de răzbunare, Semelov porni spre sat, în fruntea oamenilor săi.

Între timp, trupa se adunase şi era gata de drum.

— Aduceţi femeia! ordonă căpitanul.

Sergentul care pornise să execute porunca, se întoarse înapoi, înspăimântat.

— Prizoniera a dispărut, domnule căpitan, raportă el. Am găsit o funie legată de fereastră. Pesemne că arestata a coborât cu ajutorul ei.

Semelov rămase ca trăsnit. Dar se reculese repede şi porunci să fie cercetată cârciuma până în cele mai ascunse colţuri. Hangiul şi soţia lui fură aduşi în faţa, „tiranului”, care îndreptă revolverul asupra lor, ameninţându-i cu moartea dacă nu vor destăinui unde se află prizoniera. Dar cei doi susţinură cu tărie că nu ştiau nimic, deoarece dormiseră până fuseseră treziţi de oamenii căpitanului.

Semelov le dădu crezare. Santinela care făcuse de pază la

camera prinţesei, fu nevoită să se înfăţişeze înaintea „tiranului”. Soldatul îşi susţinu nevinovăţia, afirmând că nu văzuse şi nu auzise nimic suspect.

Se făcură cercetări în sat. Fiecare casă fu percheziţionată, dar în zadar, căci nu se descoperi nici urmă de fugari.

— Mi-a scăpat, ticălosul! scrâşni Semelov, în timp ce un zâmbet diabolic se ivi pe chipu-i fioros.

Dădu o poruncă oamenilor săi, care se depărtară de restul trupei. În vreme ce soldaţii porniră la drum, flăcări mari se înălţară din case, iar locuitorii deznădăjduiţi, se rugau de incendiatori să le cruţe viaţa şi avutul.

Dar oamenii aceştia sălbatici nu cunoşteau îndurare. După ce câţiva săteni fuseseră împuşcaţi, „detaşamentul morţii” porni în urma trupei, lăsând îndărătul său ruine şi cadavre. Blestemele locuitorilor satului îi însoţiră.

48. Răpirea Irinei

Abia la apusul soarelui, Vasilieff se gândi că ar trebui să facă popas. Urmărirea soldaţilor rămăsese fără niciun rezultat. Datorită iuţelii şi rezistenţei calului, cei doi izbutiseră să scape de călăii lor.

Moşierul şi Irina fuseseră urmăriţi câteva ceasuri şi, uneori se părea că vor fi prinşi, dar Domnul îi ocrotise. Un ţăran bătrân, care venea din pădure şi privea cu teamă spre şosea, fu chemat de Vasilieff, care îi ceru lămuriri. Bătrânul răspunse cu bunăvoinţă, arătând că oraşul se află la o depărtare de vreo cincisprezece verste, dar că lupte înverşunate au loc între trupele republicane şi revoluţionari. Cartierul general al republicanilor era în Sornaskin, iar de acolo până în oraş, unde se afla cartierul roşilor, se întindea câmpul de bătaie.

— Crezi că nu se poate ajunge în oraş fără să dai ochi cu soldaţii guvernului? întrebă moşierul.

— Tătucule, sunt mai multe poteci tăinuitei care duc prin pădure, însă trebuie să le cunoşti, răspunse ţăranul. În orice caz, ele sunt veşnic în bătaia gloanţelor.

— Atunci, lămureşte-mă ce să fac, moşule, se rugă Vasilieff.

Trebuie să ajung cu orice preţ în oraş; mâine, la apusul soarelui, trebuie neapărat să fiu acolo.

Bătrânul privi în depărtare, dus pe gânduri. Bubuituri înăbuşite răsunau dinspre pădure. Erau tunurile trupelor guvernamentale, care bombardau oraşul.

— La prima răscruce cotiţi spre dreapta şi ajungeţi pe o potecă singuratică, unde se află un han, zise ţăranul. De acolo drumul porneşte în sus pe o colină, şerpuind prin pădure. Când pământul e uscat, vă puteţi folosi de căruţă. N-a plouat de câteva zile şi poate că aveţi noroc s-o scoateţi la capăt. La poalele colinei, de cealaltă parte, se află cele dintâi case din oraş. Locul nu e prielnic pentru luptă şi republicanii nu trag cu tunurile într-acolo. Căci vor să cruţe gara. După cât se pare, şi-au pus în gând să ocupe câteva staţii ale căii ferate, pentru ca armatele revoluţionare să nu poată primi întăriri. Trecem prin vremuri grele, tătucule, şi Dumnezeu ştie ce o să se mai întâmple. Revoluţionarii primesc neîncetat noi ajutoare de pe front. Soldaţii nu mai vor să lupte, părăsesc tranşeele şi intră în rândurile răzvrătiţilor.

Ţăranul mai vorbi câtăva vreme, apoi se depărtă. Vasilieff, însă, dădu bice calului, îmboldindu-l să gonească din răsputeri. Moşierul ştia hotărât un lucru: trebuia să se grăbească, altminteri ajungea prea târziu, căci dacă trupele republicane luau în stăpânire linia ferată, atunci legătura cu capitala era întreruptă.

Având atenţia încordată asupra drumului, moşierul n-o lua în seamă pe Irina, care stătea tăcută lângă, el. Dânsa privea îngândurată înaintea ei, luptând să-şi ascundă mâhnirea şi zbuciumul sufletesc. Speranţele i se spulberaseră, ca şi fericirea pe care o visase în tăcutele nopţi de primăvară, stând în odăiţa ei singuratică. Farmecul unei fericiri, care avea să se împlinească în curând, dispăruse. Abia înainte cu puţină vreme fusese însufleţită de nădejde. Cât de mult se bucurase la vestea că Boris izbutise să evadeze din Siberia şi să scape din mâinile zbirilor săi! Cât de mult îl iubise şi-l mai iubea încă, cu toate cele întâmplate? Trecuse prin viaţă fără să-i simtă durerile, fără să-şi plece capul. Alături de mama

Anuşca, ea dusese un trai, simplu, însă liniştit. Boris era icoana lor. Bătrâna era mereu frământată de teamă pentru soarta lui şi se rugase zi şi noapte ca Domnul să-l ocrotească şi să-i călăuzească paşii spre casa părintească.

Şi ea, Irina? Cu câtă ardoare întărise tânăra nădejdile şi dorinţele oarbei! Inima îi zvâcnea şi toate coardele sufletului ei vibrau când auzea numele lui!

Vasilieff o privi cu coada ochiului. Auzise un suspin uşor, care ieşise din pieptul ei, bănuia motivul chinului ce zbuciuma pe tânăra fată şi era adânc mâhnit că nu putea să-i fie de ajutor.

Calul îşi urma drumul liniştit şi căruţa înainta la vale cu repeziciune. Moşierul îşi trecu braţul pe după umerii Irinei şi simţi că ea tresări la atingerea lui, ca şi cum un fior i-ar fi străbătut trupul.

— Sărmana mea copilă, zise el, încet şi cu duioşie nespusă. Spune-mi, ce ai? Nu vrei să-mi destăinuieşti ce-ţi apasă inima?

— Mă… mă tem că Boris şi prinţesa… sunt în primejdie de moarte, răspunse Irina, îndurerată.

Vasilieff o privi cu luare aminte. Era neliniştită oare numai din pricină că se temea pentru soarta prinţesei? Să fi fost acesta motivul mâhnirii ei?

— Fratele tău e puternic şi curajos şi va scăpa din toate primejdiile, o mângâie el. A fost o mare nesăbuinţă din partea prinţesei că a sărit din trăsură. Ea ar fi trebuit să rămână cu noi.

— Dar îl iubeşte cu atâta înfocare! murmură Irina.

Şi, de astă dată nu-şi mai putu stăpâni lacrimile, care începură să-i şiroiască în voie pe obraji, în timp ce tot trupul îi tremura.

— Sărmana mea copilă! – repetă Vasilieff.

Nu spuse mai mult, căci ştia prea bine că orice mângâiere ar fi fost de prisos şi numai timpul putea să tămăduiască asemenea răni.

Hanul descris de ţăran, se ivi înaintea lor. Moşierul bătu la uşă, cerând să fie lăsaţi înăuntru. Un glas speriat întrebă cine

e afară.

— Suntem oameni paşnici, răspunse Vasilieff, nu voim decât să ne odihnim puţin, apoi ne vom urma drumul spre oraş.

Uşa fu deschisă şi un omuleţ gras se ivi în prag. Îndărătul lui se afla o femeie. Amândoi păreau cuprinşi de teamă.

— Veniţi înăuntru, domnule, murmură hangiul. Şi doamna să poftească. Desigur că sunteţi în drum spre cartierul general al trupelor republicane?

Moşierul clătină capul în semn de negare.

— Nu, am pornit spre oraş ca să luăm trenul pentru Petersburg, răspunse el.

Hangiul dădea din cap îngrijorat, în timp ce îi conduse în sala cea mare. Nevasta lui trăsese căruţa în curte şi deshămase calul.

— Vreţi să vă duceţi la Petersburg? urmă omul. O, drumul e foarte obositor. Cine ştie ce vi se mai poate întâmpla în cale! Mă îndoiesc, chiar, dacă veţi ajunge în oraş, căci soldaţii armatei republicane nu lasă pe nimeni să intre sau să iasă.

— Lasă că mă descurc eu, răspunse Vasilieff, sigur de sine. Acum dă-ne ceva de mâncare, căci ni s-a făcut foame.

Hangiul dădu soţiei sale poruncile trebuincioase, căci el era prea curios din fire, ca să se depărteze de cei doi călători.

— Situaţia se înrăutăţeşte din zi în zi, urmă dânsul, oftând. Prin câte n-am trecut noi, în ultimul timp! Suntem atât de zăpăciţi, încât nici nu mai ştim de partea cui să rămânem. Astăzi, ţinutul e în mâinile revoluţionarilor, pentru ca mâine aceştia să fie alungaţi de republicani, care nu stau nici ei multă vreme şi aşa mai departe. Nobilii au fost goniţi de pretutindeni, iar moşiile lor împărţite – şi astea toate fără încuviinţarea guvernului. Răscoala mocneşte în toată ţara. S-au alcătuit soviete, care vor să se conducă după capul lor. Ba, a venit şi o comisie, care a rostit sentinţe şi a ordonat chiar executarea câtorva oameni. E îngrozitor! Nici nu ştii ce să mai faci. Dacă spui că ţii cu răzvrătiţii se poate foarte bine întâmpla să fii dus la spânzurătoare chiar în aceeaşi zi. Înainte de a scoate un cuvânt, trebuie să ştii bine cine se află în faţa

ta.

Şi, cuprins de teamă şi neîncredere, hangiul adăugă:

— Dar nădăjduiesc să nu mă denunţaţi…

Moşierul zâmbi.

— Vorbeşte oricât pofteşti, spune tot ce ai pe suflet… Eu nu sunt nici republican, nici revoluţionar. Nici domnia Ţarului n-a prea fost binecuvântată. Astăzi, însă, poporul nu mai ştie ce vrea.

— E adevărat că împăratul va fi dus în Siberia? întrebă hangiul, cu teamă. E oare cu putinţă una ca asta? Poporul nu va fi pedepsit pentru această nelegiuire? Gândeşte-te, tătucule… Ţarul nu mai poate face ce vrea, el este prizonierul propriului său popor.

Moşierul făcu o mutră posacă.

— Prietene, zise el, şi împăraţii sunt oameni, ca şi noi. Dar greşelile lor costă viaţa multor oameni. Nu doresc să fie dus în Siberia, dar n-a exilat el acolo sute şi mii de oameni, pe care i-a lăsat să moară în mizerie?

Hangiul deveni curios. Străinul acesta ciudat părea să ştie multe.

— Dacă vreţi să ajungeţi în oraş, va trebui să străbateţi prin liniile duşmane, zise el. Cum vreţi să duceţi asta la capăt?

Moşierul zâmbi misterios.

— Nimeni nu se va atinge de noi, căci am actele trebuincioase, răspunse el.

— Şi nu vă temeţi nici de revoluţionari?

Vasilieff încuviinţă din cap şi se depărtă.

Cei doi călători se aşezară la masă. Irina se sili să mănânce câte ceva, dar rămase dusă pe gânduri, cu toate încercările lui Vasilieff de a-i insufla curaj.

— N-ai pe cineva care ar putea să ne ducă până în oraş? întrebă el pe hangiu. Plătesc bine.

Omul înălţă din umeri, nehotărât.

— Locuiesc aici numai cu nevasta mea. Dar dacă n-avem încotro, mă voi încumeta să vă duc eu însumi. Dacă eşti apărat prin acte, după cum spui, atunci socot că vom izbuti.

Vasilieff era foarte bucuros şi hotărâră să pornească

numaidecât. Calul fu înhămat din nou, apoi se îndreptară spre oraş. Hangiul îi conduse pe o potecă retrasă, care, după cât se părea, nu era mult umblată…

În cele din urmă urcară o colină. Dar abia ajunseră în vârful ei, că o salvă de împuşcături răsună şi gloanţele şuierară pe la urechile celor trei oameni, care fură nevoiţi să se înapoieze.

Nu făcuseră nici o suta de metri şi o patrulă formată din soldaţi republicani se ivi din tufiş. În fruntea lor se afla un caporal.

— Cine sunteţi? strigă el.

— Încredinţează-te dumneata însuţi! răspunse Vasilieff, liniştit întinzându-i un permis eliberat de guvernul din Petersburg. Citeşte, te rog. Şi apoi vei recunoaşte că n-ai niciun drept să mă opreşti. Tânăra e fiica mea, iar omul acesta de treabă e proprietarul hanului din pădure. Ne-a însoţit ca să ne arate un drum sigur, pe care puteam ajunge în oraş.

Conducătorul patrulei se încredinţă că actele moşierului sunt în regulă, apoi învălui într-o privire plină de admiraţie pe Irina, a cărei frumuseţe îl tulburase…

— V-aş, sfătui să rămâneţi pe loc până mâine sau poimâine, zise el. Astă-noapte vor avea loc lupte înverşunate, căci mâine oraşul trebuie că fie în stăpânirea noastră...

Moşierul tresări.

— Aşadar, nu putem pleca mai departe, spre Petersburg? întrebă el.

Caporalul înălţă din umeri.

— N-aş putea să vă spun. Trebuie să aşteptăm hotărârea Marelui Stat Major. Dacă acesta nu dă ordin de întreruperea circulaţiei trenurilor, atunci vă puteţi urma călătoria.

În această clipă, se auziră detunături şi împuşcături dinspre poalele colinei. Două obuze explodară în aer şi schijele zburară deasupra copacilor. Alte câteva căzură undeva, prin pădure, producând un bubuit asurzitor.

Irina se lipise de Vasilieff, care îşi dădu seama că n-avea niciun rost să-şi urmeze drumul în aceste împrejurări. Trebuiau să se înapoieze. Poate că a doua zi, situaţia avea să

se îmbunătăţească şi – nădăjduia moşierul – revoluţionarii vor primi întăriri, cu care vor izbuti să alunge trupele republicane.

Vasilieff îl cunoştea pe generalul Aratcin. Acesta era un oştean aspru, dar drept. Dacă se pusese în slujba celei de a doua revoluţii, însemna că voia binele poporului rus.

Irina răsuflă uşurată, când se văzu sub acoperământul ocrotitor al hanului. Întâmplările prin care trecuse nu prea erau pentru nervii unei tinere fete. Biata copilă tremura din tot trupul şi Vasilieff făcu sforţări ca s-o mângâie. O teamă nelămurită pusese stăpânire pe dânsa. Presimţea apropierea unei mari nenorociri, fără să-şi poată lămuri pricina acestui simţământ.

Vasilieff, însă se duse la culcare, căci a doua zi dis-de-dimineaţă voia să facă din nou încercarea de a ajunge în oraş. De astă dată Irina urma să rămână sub ocrotirea celor doi oameni cumsecade, până ce dânsul se va încredinţa că drumul spre oraş nu mai era legat de nicio primejdie.

Tânăra nu închise ochii toată noaptea şi se rugă neîncetat ca Domnul să-i ia sub ocrotirea Lui.

Moşierul nu-i spusese nimic despre hotărârea luată, astfel că ea află abia a doua zi dimineaţă că ocrotitorul ei pornise singur spre oraş.

În acest timp Vasilieff ajunsese din nou la locul de unde fusese nevoit să se înapoieze în ajun. Începuse să creadă că de astă dată nu exista nicio primejdie şi că lupta va fi având loc în altă, parte, – când nenumărate detunături răsunară în imediata lui apropiere.

— Unde voi fi nimerit, oare? murmură dânsul şi, întorcându-se, dădu bice calului, deoarece gloanţele cădeau ca grindina.

În câteva clipe ajunse pe şosea şi, deodată, se opri. Numeroşi soldaţi fugeau în neorânduială, astfel că acum nici nu mai putea fi vorba să se folosească şi el de acelaşi drum. Un altul, însă, nu era. Din această pricină, moşierul rămase locului, pe o potecă lăturalnică. Soldaţi sălbăticiţi, cu chipurile răvăşite de spaimă, treceau pe dinaintea lui.

Deodată, fu martorul unei scene înfiorătoare. Un ofiţer se năpusti spre un grup de soldaţi şi ridică cravaşa, gata să

izbească pe un cazac care se străduia să deshame doi cai. Un alt soldat smulse revolverul de la brâu şi, în clipa următoare, ofiţerul se prăbuşi de pe cal cu tâmpla găurită de un glonţ. Această întâmplare groaznică părea să nici nu fie luată în seamă. Alţi ofiţeri trecură înainte, în goana cailor, părând să se teamă de propriii lor oameni.

În dimineaţa acelei zile, generalul Aratcin pornise un atac împotriva republicanilor. Răzvrătiţii ieşiseră victorioşi şi acum se aflau pe urmele trupelor guvernamentale. Câteva regimente de-ale albilor, trecuseră de partea revoluţionarilor, iar celelalte se retraseră în dezordine…

Moşierul devenea din ce în ce mai neliniştit, totuşi rămase timp de două ceasuri pe loc, neputând porni mai departe.

În cele din urmă, îngrijorat de soarta Irinei, el luă hotărârea să ascundă căruţa într-un tufiş şi să se întoarcă pe jos la han.

Prinţul Potcikev era sigur de izbânda trupelor sale, când un curier călare îi aduse o veste care trezi toată ura şi dorul de răzbunare, ce clocoteau în sufletul său. Trimisul îi înmână o scrisoare din partea căpitanului Semelov, care îi aducea la cunoştinţă că luase prizonieră o femeie frumoasă, care se dădea drept prinţesa Potcikev şi care susţinea că era în drum spre soţul ei. „Tiranul” mai descria şi amănuntele privitoare la prinderea acelei femei.

Prinţul, care nici nu bănuia măcar că între timp Nataşa izbutise să fugă cu iubitul ei, dădu ordin ca prizoniera să fie transportată la cartierul general al trupelor republicane, unde se afla reşedinţa lui.

Un zâmbet diabolic încolţi pe buzele sale, gândindu-se la revederea cu fermecătoarea lui soţie. Cu câtă nerăbdare aştepta clipa când va putea să se răzbune, s-o umilească, să-i răsplătească trădarea!

Curierul nu apucase să se depărteze bine, când gloanţele revoluţionarilor şuierară prin văzduh. Prinţul rămase pe gânduri.

— Ce o fi însemnând asta? se întrebă el. Abia ieri roşii au dat dovadă că sunt slăbiţi, şi acum…

Nu putu să-şi urmeze gândul, căci în imediata lui apropiere explodară câteva obuze, care distruseră casele din jur. Uşa încăperii unde se afla prinţul fu deschisă cu putere şi un ofiţer de stat major se năpusti înăuntru, cu chipul galben ca ceara.

— Roşii ne împresoară, Excelenţă, raportă el. Trebuie să ne retragem pe coline şi în pădure. Cele două regimente care formau aripa dreaptă, au trecut de partea duşmanilor. Trebuie să părăsim localitatea, cât mai e timp.

Potcikev ascultase încruntat trista veste. Înainte de a putea răspunde ceva, alţi ofiţeri se năpustiră în odaie. Trupele guvernului fuseseră cuprinse de panică şi nu mai puteau fi stăpânite.

Prinţul îşi dădu seama că trebuia să se retragă. Şi ce aproape fusese de ţintă! Nădăjduise că a doua zi va ocupa gara şi va da revoluţionarilor lovitura de moarte, iar acum lucrurile se petrecuseră, tocmai de-a-ndoaselea.

El trebuia să fugă, să se retragă cât mai repede cu putinţă, deoarece nu putea să se mai bizuie pe trupele sale. Şi, totuşi, acestea erau regimente de gardă, soldaţi care odinioară apăraseră pe Ţar cu viaţa lor şi care, din tată-n fiu, făceau paza palatului imperial!

Acum se răzvrăteau? Treceau de partea duşmanului – trădau cauza guvernului?

Dar prinţul Potcikev trăise prea departe de soldaţii săi, pentru ca să poată înţelege mizeria lor.

Peste puţin timp, comandantul suprem se afla în mijlocul gloatei cuprinse de panică. Dacă oamenii ar fi fost însufleţiţi de câtuşi de puţin curaj, atunci ar fi fost foarte lesne să-şi menţină situaţia, ocupând colinele, care puteau fi apărate cu un număr de oameni de cinci ori mai mic decât cel al atacatorilor. Pe de altă parte, de acolo se putea deschide un foc viu asupra oraşului ocupat de revoluţionari.

În cele din urmă, ofiţerii izbutiră să mai liniştească pe soldaţi. Porunci aspre răsunară, curierii alergară încolo şi încoace. Ariergarda se alcătui din nou şi rămase pe loc pentru ca trupele să refacă rândurile.

Prinţul Potcikev răsuflă uşurat şi-şi stabili cartierul pe o

colină. Voia să se răzbune cumplit împotriva acestor „trădători” şi porunci ca toţi revoluţionarii care vor cădea în mâinile republicanilor, să fie împuşcaţi pe dată.

Nu se sinchisea defel că vrăjmaşii săi ar putea lua aceleaşi măsuri, luptând şi ei cu tot atâta înverşunare.

Însă prinţul nesocotise puterea de atac a trupelor revoluţionare. Generalul Aratcin porni un nou asalt împotriva albilor. Se părea că avea multă artilerie, căci ghiulelele explodau în pădure, una după alta.

Era un adevărat iad. Tunarii lăsară în părăsire tunurile lor şi o luară la goană; infanteriştii azvârliră puştile şi fugiră cât îi ţineau picioarele.

Potcikev şi o parte din trupele sale începură să se retragă şi ajunseră înaintea hanului din pădure.

Birtaşul privise cu groază la desfăşurarea luptei. Nevasta lui şi Irina se ascunseseră în pivniţă. Acum, ele ieşiseră la iveală şi porniseră cu toţii spre pădure, unde erau mai la adăpost căci o schijă tocmai smulsese o parte din faţada hanului. Femeia ţinea pe Irina de mână. Deodată, tânăra scoase un ţipăt şi-şi apăsă pumnul pe inimă, holbând ochii la un bărbat în uniformă de general, care trecea călare, în fruntea unui grup de ofiţeri.

Era prinţul Potcikev. Şi el o zărise şi se uita la dânsa ca vrăjit.

— Drace, dar asta e frumoasa zână din castel pe care Vasilieff mi-a răpit-o în ultima clipă, scrâşni el.

Se întoarse şi dădu o poruncă scurtă. Câţiva soldaţi se depărtară şi, înainte ca Irina să-şi fi revenit din spaimă, înainte de a-şi da seama ce se petrece cu dânsa, aceştia o înşfăcară şi o duseră pe sus.

Cu toate împotrivirile tinerei fete, ea fu urcată într-o căruţă acoperită cu un coviltir, şi convoiul porni mai departe, în toată graba, căci urmăritorii erau îndărătul lor… Generalul Aratcin şi revoluţionarii săi puteau să se ivească dintr-o clipă într-alta.

Vasilieff se năpusti în han, cercetă încăperile, din pod până-n pivniţă, dar niciuna din cele trei persoane nu dădură vreun

semn de viaţă. Moşierul îşi închipui că hangiul cu nevastă-sa o duseseră pe Irina în pădure, într-un loc mai adăpostit.

Dar în curând avea să se încredinţeze că se înşelase amarnic.

Cei doi soţi se iviră înaintea sa şi Vasilieff citi pe chipurile lor că se petrecuse ceva foarte neplăcut.

— Unde... este... fiica mea! întrebă el, speriat, uitându-se când la unul, când la celălalt.

Femeia îi povesti cu lacrimi în ochi ce se întâmplase. Doborât de durere, Vasilieff îşi ascunse faţa în mâini şi un suspin greu ieşi din pieptul său.

49. Salvaţi din ghearele morţii

În noaptea când Boris Verodin şi iubita lui fugiseră, pescarul Colea Itcik stătea în coliba lui şi privea întristat la focul care ardea în vatră.

Nevasta lui dormea în firida care se afla deasupra vetrei.

Pescarul era frământat de griji. De săptămâni întregi nu mai mâncase ca lumea, căci soldaţii treceau pe acolo în fiecare zi, jefuindu-l de roadele muncii sale. De cele mai multe ori, nu se mulţumeau cu atât, ci îi mai rupeau şi plasa de prins peşte. Sărmanul om ajunsese pradă deznădejdii. Proviziile sale erau pe sfârşite, altele noi nu mai putea să adune, astfel că aştepta cu groază ziua când nu va mai avea ce să mănânce.

Deocamdată luase hotărârea să nu mai facă nimic, până ce trupele guvernamentale nu vor părăsi ţinutul. Auzise, însă, în sat, de la fratele său, că revoluţionarii sunt în drum, cu mari întăriri şi vor da o luptă hotărâtoare cu duşmanii lor. Atunci situaţia urma să se îmbunătăţească, fiindcă trupele republicane aveau să se retragă.

Deodată, femeia care dormea deasupra vetrei se ridică în capul oaselor, îşi sprijini faţa în mâini şi trase cu urechea. Apele Volgăi clocoteau în albia lor şi se izbeau de ţărm, vestind furtună. Dar în răstimpuri se auzea şi un strigăt slab, tânguitor, scos de un glas omenesc. Nevasta pescarului avea

auzul foarte bun. Oamenii care locuiesc de ani de zile pe ţărmul fluviilor mari, cunosc prea bine zgomotul valurilor, ca să-l poată deosebi de celelalte.

— Ascultă, Colea, zise femeia, trecându-şi pe după ureche părul cărunt. N-auzi şi tu un om strigând?…

Pescarul o privi năucit, apoi râse cu răutate.

— Lasă-l să strige, zise el. Cine îi pune să vină încoace şi să ne tulbure liniştea? Or fi iar soldaţii aceia setoşi de sânge. Pesemne ca or fi mirosit vreo colibă prin apropiere şi vor s-o jefuiască.

Şi adăugă, râzând batjocoritor:

— Haha, de astă dată li s-a înfundat, o să le treacă lor pofta să mai fure peşte. Mâine dimineaţă, vidrele o să le ronţăie ciolanele, căci n-or să mai poată ieşi din mlaştină.

— Să-ţi fie ruşine, Colea! se răsti femeia. Ce înseamnă asta? Ai uitat că mai există un Dumnezeu? Chiar dacă am avut mult de pătimit în ultimele zile, tot nu trebuie să pierdem credinţa în Cel de Sus.

Pescarul se stăpâni. Când nevasta lui vorbea astfel, el trebuia să tacă, altminteri devenea furioasă.

Afară, vântul sufla cu putere, făcând să geamă acoperişul colibei. Uşa scârţâia în ţâţâni şi zăvorul greu se îndoia sub puterea cu care furtuna izbea în uşă.

— Ascultă, a strigat iarăşi, zise femeia, speriată. Colea, vrei să laşi să moară o fiinţă omenească? Vrei să încalci învăţăturile Domnului nostru Isus Hristos? N-auzi strigătul de moarte al nenorocitului? Colea, te implor, ajută-l! Poate e un om de treabă, sau chiar cineva care ar putea să-ţi fie de folos.

Rugămintea femeii nu rămase zadarnică. Pescarul se ridică repede şi luă de pe fereastră un felinar pe care îl aprinse; apoi, îşi îndesă căciula pe cap şi părăsi încăperea. De zidul căsuţei era rezemată o prăjină lungă de vreo patru metri, care avea la capăt un cârlig. Pescarul o luă cu el şi porni pe poteca îngustă care ducea prin păpuriş.

Dar, neauzind decât urletul vântului şi vâjâitul valurilor, îşi duse mâna pâlnie la gură şi strigă din răsputeri:

— Ei, e cineva pe aici?

Chiar în apropierea lui răsună un strigăt de ajutor. Pescarul îşi iuţi paşii. Cunoştea foarte bine poteca îngustă. În orice caz, necunoscutul trebuia să fie un călător nocturn, care făcuse un pas greşit şi se împotmolise în mlaştină. Şi acela care cădea în pământul mocirlos, nu mai putea ieşi de acolo. Nenorocitul era pierdut, căci se afunda în nămol până ce dispărea cu totul.

Razele palide ale lunii străbăteau printre copacii de la marginea pădurii. Pescarul rămase o clipă ca încremenit, văzând înaintea lui un bărbat care se străduia din răsputeri să se ţină la suprafaţa mlaştinii. Trupul i se afundase până la piept, iar în braţe ţinea o femeie, pe al cărui chip palid, luminat de lună, era zugrăvită o spaimă de moarte.

— Curaj, vă viu în ajutor! strigă pescarul, alergând din răsputeri.

Apoi se lăsă în genunchi la marginea mlaştinii şi întinse prăjina cu cârligul de fier, cu ajutorul căreia trase spre el pe cei doi nenorociţi.

Răsuflând din greu, bărbatul se caţără pe ţărm şi aşeză cu grijă la pământ pe femeie. Apoi, fără să dea vreo atenţie salvatorului său, îngenunche lângă ea şi-i şopti drăgăstos:

— Trezeşte-te, Nataşa, scumpa mea... suntem salvaţi!

Dar tânăra părea moartă. Zburase, oare, sufletul din trupul acesta minunat?

Bărbatul, care nu era nimeni altul decât Boris Verodin, privi deznădăjduit la trupul nemişcat al iubitei sale şi oftă din adânc. Ce-i păsa lui că un străin era martor al durerii sale? Nici nu se sinchisea că trăda şi altuia simţămintele lui. În aceste clipe îl muncea doar gândul chinuitor că iubita sa ar fi putut muri de spaimă.

— Scumpa mea Nataşa, tu eşti viaţa mea... trezeşte-te, căci nu pot trăi fără tine, murmură el, sărutând chipul palid al prinţesei.

Şi, deodată, se păru că glasul său, dragostea nemărginită, vorbele lui pline de durere, o readuseseră la viaţă.

Prinţesa deschise ochii, un fior îi străbătu trupul.

— Scumpul meu Boris, îngână ea, şi închise ochii din nou.

Revoluţionarul nu mai putea de bucurie.

— Slavă Domnului, e salvată… trăieşte! strigă el.

Apoi, o luă în braţe ca pe un copil şi porni înainte, după ce aruncase pescarului o privire de recunoştinţă.

Câteva minute mai târziu, cei doi bărbaţi ajunseră la colibă. Nevasta lui Colea Itcik se afla în prag şi privi cu luare-aminte la chipeşul tânăr şi la aceea pe care o ducea în braţe.

— Vezi, nu-ţi spuneam eu? zise dânsa, cu glas dojenitor, bărbatului ei, după ce uşa se închisese în urma lor. Ştiam că vieţi omeneşti, sunt în primejdie.

Şi fără să mai aştepte vreun răspuns, se apropie de Nataşa, pe care Boris o aşezase pe o laviţă, singura din încăpere.

— Te poţi bizui pe mine, zise ea, adresându-se tânărului, care o privea rugător.

Apoi, o dezbrăcă pe prinţesă şi începu să-i frece trupul. Încetul cu încetul sângele Nataşei începu să circule mai vioi, pieptul îi tresăltă şi paloarea întipărită pe faţă dispăru, iar în locul ei se ivi o roşeaţă uşoară. După câteva clipe, tânăra deschise ochii din nou.

Cu duioşie nespusă Boris îi dădu de o parte părul care îi căzuse pe frunte.

— Primejdia a trecut, scumpa mea! zise el. Acum nu mai ai de ce te teme.

Prinţesa îi cuprinse mâna şi-l privi cu dragoste.

— Scumpul meu, cât ţi-e dat să suferi din pricina nechibzuinţei mele! se tângui ea.

Boris clătină capul şi zise:

— Linişteşte-te, iubito… Vom trăi sau vom muri împreună. Dar, după cum văd, gazda noastră pregăteşte un ceai întăritor, care te va înviora de-a binelea.

Ţinând mâna ei într-a lui, tânărul revoluţionar povesti gazdei tot ce li se întâmplase, căci ştia că aici putea să vorbească fără teamă.

Istorisi fuga lor din satul ocupat de republicani, şi încheie:

— În cele din urmă, ajunserăm în pădure. Ştiam de la fratele dumitale unde locuieşti; dar pesemne că acesta uitase să-mi atragă luarea-aminte asupra mlaştinii. Eram tocmai în

apropierea căsuţei voastre, când făcui un pas greşit şi mă afundai în nămol. Câteva minute mă luptai deznădăjduit să scap din mocirlă, dar totul ar fi fost în zadar dacă nu mi-ai fi venit în ajutor. Îţi mulţumesc, dragul meu! N-am să te uit niciodată!

Pescarul arătă spre nevasta lui.

— Numai datorită ei m-am hotărât să părăsesc coliba, zise el. N-aş fi pornit în căutarea voastră, căci în ultimul timp republicanii mi-au făcut mari pagube şi credeam că niscai soldaţi au căzut în mlaştină, şi cereau ajutor.

— Atunci vă mulţumesc amândurora, răspunse Boris.

Ceaiul era gata. Boris îşi schimbase hainele, îmbrăcând veşminte de ale pescarului, apoi zise acestuia:

— Am nevoie de o barcă. Trebuie să pornesc mai departe chiar astă-noapte şi nu-mi pot urma drumul pe şosea, căci ar fi primejdios. Vreau să ajung la staţia de cale ferată, de unde voi lua trenul spre capitală. Socot că în patru, cinci zile voi izbuti să ies din zona de luptă. Am să vâslesc numai noaptea, iar ziua voi piti luntrea la ţărm şi noi ne vom ascunde în pădure.

Pescarul rămase pe gânduri. Chipul său se întristă şi un suspin adânc îi ieşi din piept.

— Ce-i cu dumneata? întrebă Boris, neliniştit. Nu vrei să-mi vinzi luntrea despre care îmi vorbise fratele dumitale?

— Ţi-aş da-o bucuros, dar n-o mai am.

Tânărul îl privi uimit.

— Bine, dar fratele dumitale… spunea că…

— Până ieri aveam două bărci, îl întrerupse Colea Itcik, dar soldaţii mi-au luat una din ele. Dacă o dau şi pe cealaltă, rămân pe drumuri, căci în vremurile astea grele n-aş putea s-o înlocuiesc aşa uşor.

Revoluţionarul privi întunecat înaintea lui.

— Cât face luntrea pentru dumneata? întrebă el, după un răstimp.

— M-a costat patru sute de ruble; azi valorează jumătate, dar…

— Îţi dau de zece ori pe atâta, aşa încât veţi putea trăi un

an întreg, fără să fii nevoit să munceşti. Până atunci, cu siguranţă că vei face rost de altă barcă.

Pescarul se uită la el, surprins. Patru mii de ruble reprezentau o avere, care i-ar fi îngăduit să părăsească ţinutul şi să se mute la oraş, sau într-un sat, unde să-şi cumpere o casă. Propunerea era ademenitoare: pescarul se uită la nevasta lui, neştiind ce hotărâre să ia.

— Primeşte, Colea, îl sfătui ea. Faci o faptă mărinimoasă şi, afară de asta, un târg bun.

— Bine, fie! încuviinţă dânsul.

Boris numără banii, pe care celălalt îi vârî în buzunar. Nu era lacom din fire, totuşi mâinile îi tremurară, căci nu văzuse niciodată o sumă atât de mare.

Două ceasuri după miezul nopţii, fugarii urmau să pornească mai departe, astfel că nu mai aveau decât puţin timp pentru odihnă. Ca să nu piardă vremea mai târziu, Boris şi pescarul lăsară luntrea pe apă, apoi tânărul se întinse pe laviţă, vrând să doarmă un ceas.

Timpul trecu repede. Furtuna se mai potolise. Nevasta pescarului dădu Nataşei nişte pături călduroase şi câte ceva de îmbrăcat, apoi fugarii îşi luară rămas bun de la cei doi oameni cumsecade şi pornită spre ţărmul fluviului.

Boris sări în barcă, ajută prinţesei să coboare şi, după câteva clipe, luntrea alunecă pe unde. Pescarul îi urmări cu privirea, până ce dispărură în beznă, apoi făcu semnul crucii şi murmură:

— Sfântul Serafim din Serov să vă aibă în paza să!

Şi, suspinând, Colea Itcik se întoarse în coliba sa.

50. În luptă cu forţele naturii

Zorile se iviseră la Răsărit.

Boris şi iubita lui înaintaseră vreo câteva verste, iar acum trebuiau să se oprească, pentru a-şi căuta o ascunzătoare, unde să stea peste zi.

În timpul nopţii, fugarii zăriseră pe ţărm două locuri de tabără, însă nu ştiau dacă aceia care îşi făcuseră tabăra acolo

erau prieteni sau duşmani.

Boris vâsli spre mal, de unde începea o pădure deasă. Ascunse luntrea într-un golfuleţ, o acoperi cu stuf, apoi pătrunseră în pădure şi se opriră într-un loc care părea potrivit pentru popas.

— Putem rămâne aici, zise el, după ce-şi rotise privirile în jur şi se încredinţase că nu-i ameninţa nicio primejdie.

Adună vreascuri şi după puţin timp un foc vesel pâlpâia înaintea celor doi iubiţi.

Boris voi să se depărteze ca să vâneze ceva, dar Nataşa îl rugă cu lacrimi în ochi să n-o părăsească, astfel că el se supuse.

Mai aveau cu ei nişte conserve din care îşi pregătiră la foc o cină caldă. După ce mâncară, Nataşa se lăsă odihnei. Boris îi mai examină o dată piciorul şi constată cu mare bucurie că mergea spre vindecare, apoi o înveli cu păturile şi rămase treaz la căpătâiul ei, ţinându-i mâinile într-a sa.

Din când în când, tânăra prinţesă deschidea ochii, speriată, dar privirile ei cădeau pe chipul iubitului şi atunci un zâmbet de fericire îi încolţea pe buze. În cele din urmă, căzu într-un somn adânc. Boris îşi desprinse mâna cu blândeţe şi se ridică. Mai adună câteva vreascuri, ca să nu se treacă focul, căci noaptea trecută fusese foarte friguroasă, apoi porni spre ţărmul fluviului. Valurile Volgăi se rostogoleau vijelios, izbindu-se cu putere de mal.

Tânărul rămase pe gânduri. Uneori Volga putea deveni foarte primejdioasă pentru vasele mici. Şi, după cum se părea, în zilele următoare trebuiau să se aştepte la mari furtuni. Dar el nu putea să ţină seamă de asta, ci trebuia să facă tot ce-i va sta în putinţă, ca să iasă cât mai repede din acest ţinut primejdios.

Făcându-şi o undiţă, Boris izbuti să prindă câţiva peşti, apoi se întoarse lângă iubita lui, pe care o găsi tot dormind.

— Scumpa mea copilă, murmură el, plecându-se deasupra ei şi sărutând-o.

O fericire nespusă îl cuprinse. Nataşa era a lui. De acum încolo nu se vor mai despărţi niciodată. Va lupta pentru dânsa

şi dragostea lor va ieşi biruitoare.

După ce peştii fură fierţi, Boris îşi trezi iubita. Aceasta se simţea întărită, se ridică şi spre bucuria ei, constată că putea să meargă.

Mâncară şi, întocmai ca o soţie fericită, Nataşa ducea îmbucăturile la gura tânărului revoluţionar, care se lăsa hrănit ca un copil.

— N-ai să mă părăseşti niciodată, iubitule? întrebă prinţesa, lipindu-se de el.

— Nu, scumpa mea, soarele vieţii mele!

— Dar ce ai de gând să faci în capitală? cercetă ea. Unde voi locui eu?

— Nu ştiu încă, draga mea, răspunse Boris. Am acolo mai mulţi prieteni buni şi vei fi găzduită la unul din ei.

Prinţesa oftă.

— La Petersburg se află şi castelul de iarnă al tatălui meu. Acum, acesta a devenit proprietatea mea şi am putea locui acolo împreună.

Tânărul se posomorî şi zâmbi îndurerat.

— Vorbeşti serios, Nataşa? Eu, un simplu fiu de pescar, să locuiesc într-un palat? Ştii doar că sunt revoluţionar, astfel că nu-ţi pot împlini această dorinţă. Castelul, ca şi celelalte bunuri ale nobililor, vor trece în stăpânirea noului regim.

Nataşa îi cuprinse mâna şi zise, cu glas rugător:

— Boris, nu mai vorbi aşa!... Mai bine să fugim în străinătate. Acolo vom putea trăi fericiţi, până ce liniştea se va restabili din nou în ţară.

Tânărul clătină capul cu hotărâre:

— Nu, Nataşa, nu-mi poţi cere asta, răspunse el. Cunoşti jurământul pe care l-am făcut. Niciodată n-aş putea fi fericit, dacă l-aş călca.

Prinţesa nu răspunse. Imagini triste, dintr-un viitor lipsit de bucurii se perindară prin mintea sa. Ce soartă va avea ţara ei? Ce vor deveni câmpiile mănoase, care fuseseră lăsate în părăsire de la izbucnirea războiului?

Numai Dumnezeu ştia. El hotăra destinele popoarelor.

Când se lăsă noaptea, începu să plouă din ce în ce mai

tare. Câteva corăbii fură trase în susul fluviului şi trecură pe dinaintea ascunzătorii celor doi iubiţi. Boris nu se încumetă să se apropie de luntraşi, căci nu se putea şti dacă pe bordul vaselor se aflau duşmani sau prieteni.

Fugarii se aşezară în luntre şi tânărul înveli cu pături pe Nataşa, care avea să stea la cârmă. Volga spumega furioasă. Chipul tânărului revoluţionar se întunecă. Vâslea cu mare greutate. Talazurile se izbeau de luntre cu putere din ce în ce mai mare; ba, adeseori, ele treceau chiar peste marginea bărcii. Odată, botul acesteia se afundă atât de mult în apă, încât Nataşa scoase un ţipăt de spaimă, crezând că se scufundă. Nori negri se fugăreau pe cer.

Boris îşi dădu seama că, deocamdată, n-avea niciun rost să încerce să-şi mai urmeze drumul, căci barca stătea mai mult pe loc. Ba, se părea că, cu toate sforţările sale deznădăjduite, ea era împinsă îndărăt de valuri. În cele din urmă, se hotărî să tragă la ţărm.

Dar malul era atât de înalt încât fu nevoit să vâslească înainte ca să găsească un loc prielnic pentru ancorare.

Deodată, luntrea se izbi de ceva tare. Nataşa fu azvârlită afară şi, în ultima clipă, Boris izbuti, să se agaţe de obiectul spre care fuseseră aruncaţi de valuri. Dar în aceeaşi clipă duse o mână la cap, căci primise o lovitură puternică.

— Nataşa, strigă el în noapte.

Un glas slab îi răspunse.

Boris întinse mâna peste marginea luntrii şi simţi trupul iubitei sale. Dintr-o săritură se avântă peste barcă şi, în clipa următoare, ştia unde se află. Luntrea fusese izbită de o plută, care era legată de mal cu lanţuri groase.

— Ei, cine-i acolo? se auzi deodată, un glas ameninţător.

Nataşa se alipi de iubitul ei, care scosese revolverul şi era gata să se folosească de el. Flacăra unei torte sfâşie bezna şi câţiva bărbaţi se iviră înaintea celor doi îndrăgostiţi.

Erau oameni care nu prea trezeau încredere, căci aveau o înfăţişare sălbatică. Totuşi, Boris răsuflă uşurat, văzând că nu aparţineau armatei guvernamentale.

În acest timp mai veniră câţiva, făcând cerc în jurul

fugarilor. Erau în total opt până la zece oameni.

— Ce căutaţi aici? întrebă cel care purta făclia.

— Vedeţi, doar, că am naufragiat, răspunse Boris, arătând spre luntrea sa. Călătoream, împreună cu soţia mea, în susul fluviului.

— Şi unde voiaţi să ajungeţi?

— La Vornovici, unde am un frate. Vreau să lucrez împreună cu el. Am în buzunar ordinul de lăsare la vatră.

— Trebuie să fi tras o spaimă grozavă, urmă celălalt, râzând şi aţintind asupra Nataşei o privire care o făcu să se înfioare.

— Da, a fost o mare neprevedere din partea noastră să pornim în larg pe vremea asta, cu o luntre atât de şubredă, răspunse Boris. Dar ziua e a soldaţilor republicii şi eu nu prea vreau să am de-a face cu ei.

— Nici noi, încuviinţară ceilalţi. Plutim în susul fluviului ca să încărcăm lemne. Apoi le vom duce în Crimeea unde o să luăm pe ele o mulţime de parale… Astă-noapte veţi fi oaspeţii noştri.

Revoluţionarul se simţea neliniştit. Oamenii aceştia aveau mutre de bandiţi şi tânărul ştia că tâlhăriile se ţineau lanţ. Soldaţii dezertaţi de pe front colindau ţinuturile după jaf. Ei nu făceau parte nici din armata roşie, nici din cea albă. Şi, deoarece aduseseră cu ei şi armele, erau întotdeauna tovarăşi de temut.

Cu toate acestea, Boris îşi dădu seama că nu avea încotro şi primi invitaţia. Se apropie de marginea plutei şi priponi luntrea, apoi se duse pe ţărm împreună cu ceilalţi.

Plutaşii îşi ridicaseră cortul în pădure. Un miros înăbuşitor domnea înăuntru. Pe jos mai dormeau câţiva bărbaţi.

— Ei, nu-i bine aici? întrebă cel care purta făclia.

— Da, e un adăpost bun împotriva furtunii, încuviinţă Boris.

— Cum te cheamă? întrebă celălalt, în timp ce tovarăşii săi îşi vorbeau în şoaptă.

Tânărul stătu la gânduri dacă să-şi spună nu mele adevărat. În cele din urmă se hotărî s-o facă, deoarece nu era de presupus că oamenii îl cunoşteau. Plutaşii erau, desigur,

din sudul Rusiei, de prin Crimeea, şi în niciun caz nu simpatizau cu guvernul, ceea ce se putea ghici foarte uşor.

Aşadar, Boris îşi spuse numele, ceilalţi dădură din cap, şi apoi se ghemuiră în jurul focului.

— Ai să îngheţi, se adresă Nataşei, cel care îi condusese. Vino mai aproape de foc.

Prinţesa se supuse cu teamă. Privirile obraznice ale bărbaţilor o făceau să se înfioare, de aceea se alipi de iubitul ei, care îi trecuse braţul în jurul mijlocului.

— Credeam că vă duceţi la Petersburg... la Ţar, zise unul dintre plutaşi, bănuitor, schimbând ca tovarăşii săi o privire plină de înţeles.

— Ce să avem noi cu Ţarul? făcu Boris, mirat.

— Nu-i vorbă, că tot aţi sosi prea târziu, urmă celălalt, zâmbind cu răutate.

— Dar ce-i cu... împăratul... şi familia lui? nu se putu stăpâni Nataşa să întrebe.

Oamenii schimbară iarăşi priviri cu înţeles.

— Ei da, aţi sosi prea târziu cucoană, răspunse plutaşul. Probabil că din Ţarskoe Selo, Ţarul va ajunge tocmai în Siberia. Ba mai e cu putinţă să fie transportat în fortăreaţa Petru şi Pavel, sau într-una din celulele subterane ale închisorilor din capitală. Sovietul din Petersburg n-o să-l lase să-i scape din mâini. Kerenski nu mai poate face ce vrea, căci fruntaşii revoluţionarilor îi stau în cale.

— Dar ce-mi pasă mie de toate astea? răspunse Boris Verodin. Cei din capitală n-au decât să se ocupe de politică oricât or vrea – treaba lor! Noi, însă, am pătimit destul pe front, aşa că acum vrem să avem linişte.

— Aşa e, frăţioare... Hm, iartă-mă că ţi-o spun, dar ai o nevastă frumoasă din cale-afară. Parcă e contesă sau prinţesă; eşti vrednic de pizmuit.

— Să lăsăm asta, zise Boris cu asprime.

— Nataşa se alipi de el, tremurând. Oamenii aceştia îi insuflau o teamă grozavă.

Plutaşii aruncară o privire cercetătoare asupra trupului uriaş al revoluţionarului şi, după cât se părea, nimeni n-avea

chef să aibă de-a face cu el.

— Cunosc un luntraş, care poartă acelaşi nume ca şi dumneata, se amestecă în vorbă un altul, care tăcuse până atunci şi aţintise priviri pătrunzătoare asupra celor doi oaspeţi.

— Or fi mai mulţi cu acelaşi nume, răspunse Boris Verodin.

— Da, e adevărat. La urma urmei, pe noi nu ne priveşte asta, dar omul acela pare să fie un flăcău foarte cutezător. Când am poposit în satul care e la treizeci de verste depărtare, am aflat că tocmai când trebuia să fie condamnat de Ceka tânărul acela a răpit-o pe soţia prinţului Potcikev şi a fugit cu dânsa. Acum, el o căutat atât de albi cât şi de revoluţionari.

Plutaşii începură să râdă şi aţintiră priviri bănuitoare asupra celor doi iubiţi.

— Îngăduiţi să mă retrag cu soţia mea, căci aş vrea să dormim puţin, zise Boris Verodin, stăpân pe sine, în timp ce Nataşa făcea sforţări ca să-şi ascundă tulburarea.

— Dar unde vreţi să vă culcaţi? Nu rămâneţi în cort?

Revoluţionarul clătină capul în semn de împotrivire, ştiind că dacă rămâneau acolo, Nataşa n-ar fi închis ochii toată noaptea.

— Nu, o să ne culcăm afară, răspunse el. Avem destule pături la îndemână, ca să ne putem apăra de frig.

— Bine, fie cum vreţi, făcu celălalt, nepăsător.

Nataşa o luă înainte, Boris porni după ea şi, după puţin timp se opriră la trunchiul unui copac înalt.

— Culcă-te şi prefă-te că dormi, şopti Boris iubitei sale. După ce furtuna se va mai potoli, vom pleca pe furiş. N-am nicio încredere în oamenii ăştia.

Prinţesa, care tremura din tot trupul, îi strânse mâna în semn că a înţeles.

— Când vom scăpa odată, scumpul meu? murmură ea, cu ochii plini de lacrimi.

Revoluţionarul se aşeză lângă dânsa. Privirile sale erau îndreptate asupra cortului, care se afla la o depărtare cam de vreo sută de metri.

— Trebuie să trag cu urechea la ce vorbesc, şopti el apoi.

Nataşa îl rugă să rămână, dar el se desprinse cu blândeţe din braţele ei şi se furişă spre cort, făcând un ocol.

Boris nu se înşelase. Aveau de-a face cu duşmani, care urmăreau răpunerea lui. În curând avea să se încredinţeze de asta.

— Ei, Volcek, o lăsăm, să ne scape? întrebă unul din plutaşi.

— Ce, eşti nebun? se răsti altul. Dacă e nevasta prinţului Potcikev putem căpăta o mulţime de bani pe dânsa. N-avem decât s-o ducem bărbatului ei.

— Dar dacă nu izbutim? Dacă roşii ne ies în cale? Ştii, doar, că avem toate motivele să ne temem de amândouă taberele. Funia sau glonţul ne aşteaptă, dacă suntem prinşi de oricare din ei.

— Lăsaţi pe mine! O să fac eu în aşa fel ca să nu ni se întâmple nimic.

— Eu aş propune să pornim în zorii zilei şi să luăm barca la remorcă, se amestecă în vorbă un altul. Ieri ne-am întâlnit cu republicanii. Trebuie să legăm pe individul ăsta care pare să fie foarte puternic. Cu femeia, lucrurile vor merge mai uşor. Verodin va fi dat, pe mâna roşiilor, iar porumbiţa pe mâna albilor.

Boris Verodin aflase destul, aşa că se strecură spre culcuşul Nataşei. O hotărâre neînduplecată se oglindea în ochii lui albaştri. Dar Nataşa nu trebuia să bănuiască nimic, astfel că el se stăpâni şi o linişti cu vorbe duioase.

Tânărul era cu ochii în patru şi îşi pregătise arma, ca s-o poată avea la-ndemână. Observase că plutaşii aveau cu ei numai două puşti, pe semne aduse de pe front de doi dezertori.

Deoarece furtuna nu se potolise deloc, Boris îşi dădu seama că n-avea niciun rost să pornească la drum, căci risca să fie prins într-unul din vârtejurile de apă, care erau foarte dese în acel ţinut. Pe de altă parte, nu mai încăpea îndoială că plutaşii puseseră un paznic la ţărmul fluviului.

Un glas trezi pe bărbaţii din cort, apoi unul din ei se apropie de cei doi fugari.

— Ei, frate, a sosit vremea să plecăm, zise acesta. Vă puteţi folosi de pluta noastră, barca o luăm la remorcă.

Boris murmură câteva vorbe, în semn de încuviinţare. Îşi avea el planul său. Pe drum, se va folosi de o clipă când nu va fi observat, va tăia funia cu care era legată luntrea, apoi se va depărta de plută.

Se îndreptară spre ţărm. Pluta sălta, greoaie, încolo şi încoace.

— Vino sus, pe plută! strigă unul, adresându-se tânărului. Femeia poate să rămână în barcă.

— De ce? Mai bine stau şi eu în luntre.

— Asta nu se poate, căci trebuie să ne ajuţi la vâslit.

Boris îşi dădu seama că dacă s-ar fi împotrivit, n-ar fi făcut decât să trezească bănuiala celorlalţi. Aşa că se supuse, iar Nataşa luă loc în barcă. În schimb făcu în aşa fel, ca să rămână cât mai aproape de iubita lui.

Oamenii aveau prăjini lungi, cu ajutorul cărora pluta înainta deasupra valurilor spumegânde. Vorbeau foarte puţin: de altfel, nici nu s-ar fi putut înţelege din pricina vuietului talazurilor.

Deodată, Boris, care se afla în partea din faţă a plutei, ciuli urechile, căci i se păruse că auzise un strigăt. Patru oameni se apropiară de el şi tânărul bănui că aveau de gând să-l atace.

— Înapoi! răcni dânsul.

Dar ceilalţi nu ţinură seamă de asta şi se năpustiră asupra lui. Revoluţionarul sări într-o parte. Doi plutaşi căzură în apă, al treilea primi o lovitură în piept şi se prăbuşi. Ultimul se luă la luptă cu îndrăzneţul tânăr.

Dar Boris scăpă repede din mâinile sale, îl împinse înlături şi se repezi spre partea dindărăt a plutei. Aici, zări un bărbat care sărise în barcă şi se lupta cu Nataşa.

Fără să stea la gânduri, revoluţionarul sări şi el în luntre şi, cât ai clipi din ochi, prinţesa fu liberată din mâinile agresorului, pe care îl zvârli în apă. Apoi, tânărul reteză funia care lega barca de plută.

În timp ce luntrea fu luată de curent, revoluţionarul se aplecă deasupra iubitei sale, care leşinase, şi-i aşeză capul pe

genunchii săi.

Dinspre plută se auzeau înjurăturile sălbatice ale răufăcătorilor. Câteva detunături răsunară, dar gloanţele trecură pe deasupra celor doi fugari.

Boris privi în jurul său şi, deodată, fu cuprins de spaimă. În imediata lui apropiere se ivi un obiect întunecat, de care luntrea se izbi cu putere. Şi, înainte de a-şi da seama ce se petrecuse, tânărul fu acoperit de valuri, căci barca se sfărâmase. Boris apucă cu mâna dreaptă o scândură, iar cu stânga înşfăcă rochia Nataşei. Dar apa îl trăgea în adâncime. Gândurile i se încâlciră în minte şi dădu drumul iubitei sale. Urechile îi vâjâiau şi simţea că e pierdut. Cu numele iubitei pe buze, revoluţionarul dispăru în valurile furioase ale Volgăi, în timp ce furtuna îşi urma concertul ei înfiorător.

51. Furtul casetei

Aceeaşi furtună cute răscolise valurile Volgăi, sufla cu putere printre zidurile pustii ale castelului prinţului Gogineff.

Privite de jos, ruinele pe jumătate arse ofereau o privelişte înfiorătoare. Bufniţele şi liliecii îşi făcuseră repede cuiburile acolo, iar croncănitul corbilor răsuna sinistru deasupra fostei reşedinţe princiare.

Partea dinspre miază-zi a castelului nu fusese distrusă în întregime. Şi, cu toate că plafoanele ameninţau să se prăbuşească, totuşi câteva încăperi scăpaseră de furia nimicitoare a focului.

Într-una din aceste încăperi se adăpostise Saşa, bătrâna cameristă a prinţesei, fără ca vreunul din locuitorii satului să bănuiască aceasta.

Nimeni nu ştia unde dispăruse sora Anuşcăi şi, în cele din urmă, oamenii îşi închipuiră că părăsise ţinutul împreună cu nepoata ei. Şi deoarece nici Vasilieff nu mai era la moşie, care fusese ocupată de revoluţionari, ei îşi spuseră că cei trei se îndreptaseră spre oraşul apropiat.

Saşa, însă, stătea toată ziua la una din ferestrele distruse şi privea în vale. Pădurea luase o înfăţişare tristă, căci vânturile

de toamnă începuseră să bată, scuturând frunzele, care se adunau în grămezi mari.

Unde erau corăbiile, care treceau în fiecare zi, trase de burlaki? Unde era veselia şi voia bună care domniseră odinioară în sat?

Căsuţele mistuite de flăcări nu mai puteau fi reclădite, căci femeile n-aveau mijloacele trebuincioase, iar bărbaţii lor se aflau pe front sau luptau, sub comanda generalului Aratcin, împotriva trupelor republicane.

Saşa ştia că nu va mai putea rămâne multă vreme printre ruinele castelului, căci n-avea merinde, cămările cu provizii fiind şi ele distruse de flăcări.

Singura dorinţa a bătrânei era să aducă la îndeplinire misiunea pe care i-o încredinţase oarba. Chibzui zi şi noapte cum ar putea să înlăture dărâmăturile spre a ajunge la lespedea din faţa căminului, despre care îi vorbise sora ei; dar în cele din urmă, îşi dădu seama ca era cu neputinţă, să facă ea singură, treaba asta şi se hotărî să recurgă la ajutorul unui bărbat.

A doua zi dimineaţă urma să coboare în sat, unde să găsească pe cineva care să înlăture dărâmăturile. Fireşte că nimeni nu trebuia să afle scopul pe care îl urmărea prin aceasta.

Deodată, Saşa tresări, căci auzise zgomote. Înălţă capul şi ochii-i scânteiară. Da, erau oameni în apropiere. Ce căutau ei aici? Cine îi tulbura liniştea?…

Paşi se apropiară, apoi se auziră şi glasuri omeneşti. Molozul fu dat la o parte, uşi se deschiseră şi, brusc, o femeie se ivi în pragul încăperii unde se afla dânsa.

Un strigăt de uimire scăpă de pe buzele noii venite. Era Sonia Petrovici, care purta veşminte bărbăteşti. O uniformă militară îi învăluia trupul zvelt, iar pe cap avea o căciulă soldăţească. Pe mâneca dreaptă a tunicii se vedea insigna revoluţionarilor.

Hainele îi veneau de minune. Da, Sonia Petrovici era o femeie din popor, uimitor de frumoasă, şi a cărei fire pătimaşă ieşea la iveală cu orice prilej.

— Mare cinste, Saşa, zise tânăra, batjocoritor. Desigur că nu te aşteptai la o vizită atât de simandicoasă!

Bătrâna înălţă din umeri şi privi dispreţuitor la frumoasa revoluţionară.

— Ce vrei să spui cu asta? zise ea. Şacalul dă târcoale hoitului, înainte de a se înfrupta din el. Aşa faci şi tu. Spune-mi şi mie, ce rost avea să daţi pradă flăcărilor un castel atât de mândru? Şi, apoi, ce rost avea să-mi ucideţi stăpânul? S-a îmbunătăţit situaţia cu asta, şi n-o să mai flămânziţi iarna?

Sonia îşi duse degetul la frunte.

— Ascultă-mă pe mine, Saşa, eşti ţicnită, zise ea, înciudată. Îmi închipuiam că eşti şi tu revoluţionară, ca şi mine. În acest caz, ar trebui să fii mulţumită că prinţul şi-a dat sufletul.

— Tu nu eşti în stare să pricepi asta. Ne deosebim mult una de alta. Din partea mea, n-aveaţi decât să-l alungaţi, dar moartea lui nu foloseşte nimănui.

— Aşa crezi tu! se răsti Sonia. Dacă rămânea în viaţă, se răzbuna el mai târziu, când îi venea la îndemână.

— Mai bine să nu mai vorbim de asta, făcu Saşa, tăios. Eşti prea tânără ca să poţi înţelege toate.

— Sau tu prea bătrână, altminteri n-ai lua apărarea acelora care ne-au asuprit atâta amar de vreme.

— Ascultă-mă, spune-mi ce cauţi aici? Cred că n-ai venit ca să-mi spui asta?

— Fireşte că nu.

Tânăra îşi înălţă trupul, cu mândrie.

— Între timp am devenit o persoană însemnată. Am fost numită comisar al rechiziţionărilor.

— Ce-o mai fi şi asta?

— Toţi aceia care au prea mult, trebuie să dea statului o parte din avutul lor. În ceainărie s-a întocmit un depozit de consum. Acolo vor fi transportate merindele, rufele şi alte lucruri folositoare. Acest depozit e pus sub supravegherea mea. De aceea am şi venit la castel. Voi cerceta ruinele şi voi confisca tot ce găsesc pe aici.

— Nu-ţi mai pierde vremea în zadar, zise bătrâna. Aici n-ai să mai găseşti decât vreo câteva kilograme de făină, pe care

am izbutit să le scot dintre dărâmături. Din asta trăiesc de câteva săptămâni... Dar ia spune-mi, cine te-a numit în slujba asta?

— Sovietul.

— Hm, te felicit. Dar ar fi fost mult mai cuminte, dacă n-aţi fi distrus tot ce v-a căzut în mâini, căci atunci poporul n-ar mai fi trebuit să rabde de foame. De pildă, din ceea ce se afla în castel, s-ar fi putut hrăni câteva familii o iarnă întreagă.

Sonia ridică din umeri.

— Acum nu se mai poate schimba nimic. De aia e revoluţie.

— Aşa, atunci m-am lămurit ce vasăzică revoluţie, răspunse Saşa, batjocoritor. Boris Verodin nu vorbea aşa. El înţelege revoluţia cu totul altfel decât noi.

— Cine? Boris Verodin?

Ochii Soniei scânteiară. În inima ei se dădu o luptă înverşunată între ura şi dragostea pătimaşă ce o însufleţeau. Omul acesta îi scăpase. Ar fi vrut să-l iubească, visase să petreacă cu el ceasuri de fericire, nădăjduise să-şi potolească în braţele lui dorinţele ei înfocate – şi când colo, Boris fugise – fugise cu prinţesa aceea pe care oamenii o urau atâta.

— Nepotul tău e un trădător al poporului, replică Sonia, furioasă. Dacă sovietul sau Ceka pune mâna pe el, atunci nu va fi tocmai bine de dânsul. Când e vorba de trădare, tovarăşii noştri sunt pedepsiţi cu aceeaşi asprime ca şi nobilii.

— N-ai să-i poţi face nimic, răspunse Saşa. Şi după ce Boris va ajunge în capitală, va şti el să-şi apere pielea. Nu e omul care să fugă de răspunderea faptelor sale. Dacă a salvat-o pe Nataşa, era datoria lui s-o facă.

Sonia îşi dădu seama că n-avea niciun rost s-o mai aţâţe pe bătrână. Voia să fie în bune legături cu dânsa, căci astfel avea putinţa să mai afle câte ceva despre Boris Verodin şi planurile sale.

Dar Saşa nu se lăsă trasă de limbă şi dădea numai răspunsuri scurte.

— Ştii că Adamovici a fost împuşcat? întrebă tânăra.

— Nu, nu ştiam. Dar dacă aşa stau lucrurile, nu-mi pare rău deloc că şi-a luat răsplata. Altminteri, cine ştie câte nelegiuiri

ar mai săvârşi.

— Dar ce ai de gând să faci aici? întrebă Sonia, mai departe. Iarna se apropie şi nu poţi rămâne singură în ruinele astea. Vino în sat şi stai la un loc cu sinistraţii, care au fost adăpostiţi în ceainărie. Comuna are grijă de ei, aşa că n-au nimic de făcut.

— Am să mă mai gândesc la asta, zise ea. După ce voi sfârşi făina, am să cobor în sat. Până una-alta însă, poţi să-mi opreşti un loc în ceainărie.

— Da, fireşte… dar… ia spune-mi, unde e acum Boris Verodin?

— Da' curioasă mai eşti! Chiar dacă aş şti unde se află nepotul meu, tot nu ţi-aş spune.

Sonia făcu o mutră posomorâtă, dar se reculese repede. Cine ştie cât de curând avea să-l mai întâlnească! Întâmplarea juca prea adesea un rol covârşitor. Şi atunci, Boris nu-i va mai scăpa atât de lesne.

Saşa ciuli urechile, căci afară se auziră zgomote.

— Ce-i asta? întrebă ea.

— Sunt ajutoarele mele. Fostul grădinar al castelului, pe care l-am luat fiindcă cunoaşte locul, şi luntraşul Dimitriev.

Văzând aici pe Saşa, cei doi bărbaţi nu fură mai puţin surprinşi decât tânăra revoluţionară. Aceasta îi lămuri repede.

— Aţi găsit ceva merinde sau alte lucruri, care merită să fie luate? întrebă ea, apoi.

— Am descoperit nişte covoare pe jumătate arse, care pot fi folosite în timpul iernii, răspunse Dimitriev.

— Atunci, voi trimite să le ia într-una din zilele următoare.

Prin mintea bătrânei fulgeră un gând. Folosindu-se de un pretext oarecare, dânsa putea să-i hotărască să înlăture dărâmăturile colibei Anuşcăi, ceea ce i-ar fi dat putinţa să ajungă la lespedea din faţa vetrei.

— Aveţi ceva de lucru? întrebă Saşa, adresându-se celor doi.

— Nu, răspunse Dimitriev. În curând însă, mă voi înfăţişa înaintea generalului Aratcin, atunci, cel puţin, voi avea şi eu un rost în viaţă. Numai că nu-mi prea vine la socoteală să iau

iarăşi puşca în mână, după atât de scurtă vreme de la întoarcerea mea de pe front. Dar nu voi avea încotro, căci altminteri ar trebui să stau cu mâinile în sân. N-am nici pământ, nici casă, nici măcar o barcă proprie, nu sunt decât un biet luntraş.

— Şi tu? se adresă bătrâna fostului grădinar. Ce ai de gând să faci?

— Comuna îmi dă pământ. Am în buzunar actul de împroprietărire, răspunse acesta. Vreau să-mi clădesc o căsuţă pe moşia prinţului Gogineff, care a fost împărţită oamenilor.

— Ascultaţi-mă, aş avea pentru voi ceva de lucru, zise bătrâna, după o scurtă chibzuire. Mi-am pus în gând să reclădesc căsuţa surorii mele. Vreţi să faceţi voi treaba asta?

Fostul grădinar privi spre tovarăşul său.

— De ce nu? făcu Dimitriev. Ducă plăteşti, o facem bucuroşi… Numai vezi că noi nu suntem zidari…

— Da, vă plătesc, răspunse camerista. N-aveţi nevoie să fiţi zidari pentru ca să puteţi clădi o colibă. Şi, la urma urmei, dacă voi vedea că n-o scoateţi la capăt, voi chema un zidar, ca să vă dea ajutor. Aşadar, când începeţi să curăţaţi molozul?

— Mâine, sau chiar astăzi, zise fostul grădinar.

— Bine – încuviinţă Saşa.

Vârî mâna sub scurteică, unde avea un buzunar ascuns, şi scoase la iveală o pungă, din care luă câteva monede. Acolo îşi ţinea banii pe care îi economisise în timpul cât servise în casa prinţului.

Sonia Petrovici şi cei doi bărbaţi părăsiră ruinele castelului.

Saşa era foarte bucuroasă căci, în acest mod, îşi putea îndeplini misiunea, fără să trezească bănuieli. Nici nu-i trecea prin minte să clădească din nou căsuţa oarbei. După ce dărâmăturile vor fi înlăturate, va îndepărta lespedea, apoi va pleca mai întâi la Petersburg, căci pentru îndeplinirea misiunii trebuia să se ducă în câteva oraşe mari. După două zile, bătrâna cameristă se mută în ceainărie. Oamenii petreceau, ca şi cum fiecare zi ar fi fost o sărbătoare. Ar fi putut foarte

bine să înceapă la reconstruirea colibelor arse, dar preferau să-şi piardă vremea ascultând cuvântări înflăcărate şi făgăduielile sovietului. Nimeni nu se gândea să se apuce de lucru. Deocamdată aveau ce mânca, deoarece în brutăria satului se cocea pâine pentru toţi. Vitele fură tăiate, până ce nu mai rămaseră nici pentru prăsită. Şi iarna bătea la uşă!

În schimb, agitatorii care veniseră din oraş dădeau încredinţări oamenilor că n-aveau de ce să se teamă, căci cantităţi mari de cereale şi legume urmau să fie aduse din sudul ţării. Şi, dacă noua revoluţie va izbuti, Rusia va înota în bunătăţi – lapte şi miere va curge pretutindeni.

Bieţii oameni!

În Sud începeau să se simtă din ce în ce mai mult urmările faptului că pământul nu fusese lucrat în acea primăvară. Cerealele de sământă fuseseră consumate, căci ţăranii nu puteau răbda de foame. Coloniştii din sudul Rusiei înaintau la Petersburg cereri deznădăjduite, rugând să li se trimită cereale de sământă. Dar cei din capitulă, aveau ceva mai bun de făcut. Guvernul Kerenski trebuia să poarte de grijă, să nu i se întâmple nimic Ţarului şi făcea toate sforţările ca războiul să fie dus mai departe – în loc să încheie pacea, după cum cerea poporul.

Sovietele tuturor guberniilor întocmiră delegaţii, care se îndreptară spre Petersburg. Strigăte de furie, împotriva ticăloşiilor trupelor guvernamentale, se înălţau de pretutindeni. Situaţia guvernului Kerenski nu era deloc vrednică de invidiat.

Acesta fiind prea slab, ca să poată înăbuşi răscoala, iar pe de altă parte neavând chef să facă nicio concesiune poporului, nemulţumirile luară proporţii şi zăpăceala crescu. Delegaţiilor sovietelor se alăturară acelora ale consiliilor muncitoreşti şi ale soldaţilor.

Agitatori, care ţineau pretutindeni cuvântări aţâţătoare, ieşiră la iveală din fabrici şi de pe front. Se cerea executarea familiei imperiale sau internarea ei, pe viaţă, într-una din cazematele capitalei sau în fortăreaţa Petru şi Pavel.

Kerenski făgăduia tuturor sprijinul său, şi între timp, la

fiecare două, trei zile, făcea câte o vizită la Ţarskoe Selo şi discuta cu împăratul, care se întorsese de pe front şi era ţinut ca prizonier al poporului în palatul Alexandru.

Sonia Petrovici, care se dovedise a fi o „tovarăşă” preţioasă, făcea şi ea parte din delegaţia aleasă în gubernia lui Boris Verodin, şi care urma să fie trimisă la Petersburg.

Această femeie pătimaşă, însufleţită de ură, ţinea cuvântări înflăcărate, care vrăjeau pe ascultători. Într-una din zilele următoare, frumoasa revoluţionară urma să pornească spre capitală.

Cei doi bărbaţi tocmiţi de Saşa, lucrau la înlăturarea dărâmăturilor, sub supravegherea necontenită a bătrânei, care punea şi ea mâna din când în când.

După trei zile de muncă, izbutiră să dea deoparte molozul, astfel că spre seară, lespedea din faţa vetrei ieşise la iveală. Oamenii voiră s-o scoată din pământ, dar Saşa se împotrivi cu înverşunare. Dimitriev clătină capul şi mormăi câteva cuvinte neînţelese.

— De ce să mai venim şi mâine, ca să scoatem lespedea, bombăni fostul grădinar. Am putea foarte bine să facem azi treaba asta.

Bătrâna se înfurie văzând că, cu toată împotrivirea ei, cei doi se pregăteau să dezgroape piatra. Începu să răcnească şi părea gata-gata să se năpustească asupra oamenilor.

— Hai să mergem, dă-o încolo de zgripţuroaică! făcu Dimitriev, supărat, apucând de mână pe fostul grădinar. Las-o să se descurce singură; noi nu ne mai întoarcem.

Râzând şi ocărând, cei doi se depărtară.

Bătrâna se aşeză pe lespede. Părea o bufniţă care păzeşte un mormânt.

Seara, la cină, tovarăşa Saşa Verodin nu-şi făcu apariţia în ceainărie. Dar oamenii nu se prea sinchisiră de lipsa ei, căci toţi cunoşteau demult toanele ciudatei bătrâne. Sătenii socoteau că Saşa îşi pierduse minţile, altminteri n-ar fi încercat să reclădească coliba oarbei.

Numai Sonia Petrovici întrebă pe cei doi bărbaţi unde se

află fosta cameristă.

— Îşi păzeşte comorile, răspunse Dimitriev, râzând.

Apoi, povesti frumoasei fete purtarea ciudată a Saşei.

Sonia clătină capul. Purtarea ciudată a bătrânei îi bătuse la ochi de multă vreme şi o făcuse să bănuiască vreo taină care se ascundea îndărătul ei. După ce isprăviră masa, Sonia părăsi ceainăria şi se îndreptă spre locul unde se aflau ruinele căsuţei oarbei.

Luna strălucea pe cer şi razele ei blânde se revărsau asupra satului.

Deodată, Sonia se opri şi rămase nemişcată îndărătul unui gard, holbând ochii spre mormanul de dărâmături.

— Ce-o mai fi şi asta? murmură ea. Ce face acolo bătrâna?

Toate zvonurile cu privire la răposata oarbă îi veniră în minte. Se şoptiseră multe despre Anuşca Verodin. Cei drept, nu se ştia nimic lămurit, totuşi ceva trebuia să fie adevărat din toate acestea.

Aşa, de pildă, se spunea că bătrâna putea să facă aur, că era nemăsurat de bogată şi că adunase aceste comori numai spre a asigura nepoatei sale un viitor lipsit de griji.

Saşa îngenunchease lângă lespede şi se străduia s-o ridice cu ajutorul unui drug de fier, pe care cine ştie unde l-o fi găsit Năduşeala îi şiroia pe frunte. Bătrâna vârâse pârghia sub piatră şi apăsa cu toată greutatea trupului, dar sforţările ei păreau zadarnice. Gâfâind, se opri ca să se mai odihnească puţin, şi începu să ocărască de zor, blestemând pe oameni şi numindu-se ea însăşi „un animal chinuit”.

Deodată tresări, auzind paşi îndărătul ei şi, imediat după aceea, o făptură întunecată se apropie de dânsa.

— Ce trebăluieşti aici, tovarăşă Saşa? întrebă Sonia Petrovici, aţintindu-şi privirile asupra lespezii. Eşti atât de grăbită să-ţi isprăveşti căsuţa, încât munceşti şi noaptea?

— Oamenii sunt prea leneşi, răspunse bătrâna, înciudată. Voiam să îndepărtez piatra încă astăzi, dar ei s-au împotrivit.

Sonia încuviinţă din cap şi urmă, batjocoritor:

— Da, bărbaţii nu mai au chef să muncească. Dar dacă ţii neapărat să înlături piatra, am să te ajut şi eu. După cât se

vede, nu vrei să mănânci până nu-ţi termini treaba.

— Lasă-mă în pace! se răsti bătrâna. N-am nevoie de ajutorul tău, o scot eu singură la capăt.

— Cum vrei… socoteam că-ţi pot fi de folos…

Tânăra revoluţionară se depărtă.

— Spioana asta ticăloasă! scrâşni bătrâna. O fi văzut ea ceva. Acum ar fi mai bine să mă duc la masă ca să-i risipesc bănuielile. După aceea, pot să mă întorc iarăşi.

Porni agale spre ceainărie şi, peste câteva clipe, dispăruse în beznă.

Sonia Petrovici se ivi din nou, se apropie de ruine şi rămase pe gânduri înaintea lespezii mari. Apoi încercă s-o mişte din loc, dar nu izbuti nici ea. Bătrâna luase cu dânsa drugul de fier, astfel că toate sforţările spioanei rămaseră zadarnice. În cele din urmă, se hotărî să se retragă, căci bănuia că Saşa se va înapoia.

Şi, într-adevăr, cam pe la ceasurile unsprezece, o făptură încovoiată se furişă prin uliţele satului, apropiindu-se de ruinele colibei.

Era Saşa. Cum ajunse la mormanul de dărâmături, ea îşi reîncepu munca, fără să mai privească în jurul ei.

Cine s-ar fi putut rătăci pe acolo la ceasul acesta? Revoluţionarii erau adunaţi cu toţii în ceainărie şi ascultau cuvântările vorbitorilor. Desigur că nimeni nu se sinchisea de bătrâna Saşa şi lipsa ei nici nu va fi băgată în seamă.

Fosta cameristă vârî pârghia sub piatră, puse câţiva bolovani dedesubtul drugului şi apăsând din răsputeri, izbuti să salte lespedea, apoi s-o dea într-o parte. Acum, deschiderea era liberă şi Saşa se plecă deasupra ei. Pipăi pământul, cu mâini tremurătoare, şi deodată scoase un suspin.

Prima parte a misiunii sale fusese îndeplinită. Caseta cu pricina, care conţinea acte de o însemnătate covârşitoare, se afla în mâinile ei. Acum, trebuia să se grăbească să pună la adăpost comoara.

Rămase multă vreme pe gânduri. În cele din urmă, se hotărî să ascundă caseta printre dărâmături. A doua sau a

treia zi Saşa avea să plece împreună cu comoara. Nimeni nu va bănui pricina plecării sale; la urma urmei puteau să creadă ce-or pofti.

Bătrâna scormoni pietrişul, apoi îngropă caseta în deschiderea făcută şi o acoperi cu moloz. Mai aruncă în jur o privire cercetătoare, apoi se îndreptă iarăşi spre ceainărie. Însă, dacă s-ar mai fi uitat o dată în urma ei, ar fi zărit o făptură care se furişa spre locul unde se afla comoara.

Era Sonia Petrovici. Ea dezgropă caseta şi se depărtă în grabă. Tânăra revoluţionară nu ştia ce cuprinde caseta, dar bănuia că avea un conţinut foarte preţios.

52. Prizonierul din celula No. 18.

În Petersburg avea loc una dintre adunările cele mai agitate. Delegaţiile sovietelor din tot cuprinsul Rusiei veniseră în capitală şi arătaseră celor în drept, care sunt dorinţele lor.

Procesul de destrămare se desfăşura cu repeziciune. Ţăranii deveneau din ce în ce mai furioşi şi păreau să fie mult mai neînduplecaţi decât lucrătorii din Petersburg şi celelalte oraşe mari.

Evenimente însemnate aveau să se producă. De multă vreme guvernul provizoriu nu mai era sigur pe situaţia lui Kerenski. Îşi dădea scamă că în curând sovietele îi vor lua puterea din mâini, în mod făţiş.

Pe de o parte poporul cerea, din ce în ce mai violent, să se încheie pacea, iar pe de altă parte, ambasadorii statelor aliate stăruiau ca războiul să fie dus înainte.

Kerenski nu mai isprăvea cu conferinţele. Cea mai mare parte dintre membrii guvernului erau pentru dictatură şi cereau ca Ţarul să fie readus din Ţarskoe Selo, iar regimentele de gardă şi cazacii să înăbuşe în sânge răscoala.

Dar omul acesta şovăitor pătrunsese lucrurile mai bine decât îşi închipuiau ceilalţi. Ei nu voia să treacă la măsuri violente fiindcă ştia prea bine că nu mai exista niciun regiment, care să fie disciplinat în adevăratul înţeles al cuvântului. Ofiţerii nu se mai încumetau să dea ordine,

soldaţii erau nesupuşi.

În Petersburg se aflau nenumăraţi revoluţionari din extrema stângă. Erau cu toţii înarmaţi şi locuiau acolo, sub ochii guvernului.

Câteva sute de mii de lucrători stăteau la pândă. Înarmaţi, gata să împiedece orice încercare a guvernului de a potoli răscoala în sânge.

Aşa-zisa „divizie de fier” care se afla sub comanda lui Korniloff era în marş spre Petersburg unde trebuia să restabilească ordinea.

Un bărbat simplu la înfăţişare, dar îmbrăcat după ultima modă, se ivi într-una din zile în palatul lui Kerenski, cerând să fie primit de şeful guvernului. Acesta rămase surprins citind cartea de vizită pe care i-o aduse lacheul.

Kerenski porunci ca vizitatorul să fie lăsat înăuntru, şi când intră, privirea şefului guvernului alunecă cercetător asupra făpturii noului sosit. Apoi se înclină şi-i întinse mâna.

— Mă bucur să vă cunosc, Alteţă…

Vizitatorul îl opri, făcând un gest energic.

— Nu vă supăraţi că vă întrerup, Excelenţă! zise el. Dar contemporanii şi urmaşii noştri nu trebuie să-mi audă numele. Am fost silit s-o jur şi-mi respect jurământul.

Un suspin uşor scăpă de pe buzele sale.

— Da, aţi pătimit mult, răspunse Kerenski. Dar cum trebuie să vă numesc, de vreme ce nu mi-e îngăduit să vă dau titlul la care aveţi drept?

— Spuneţi-mi „domnule Vasilieff”, Excelenţă. M-am obişnuit cu numele acesta şi nu mă mai pot lipsi de el.

Şeful guvernului făcu o plecăciune.

— Mă supun dorinţelor dumneavoastră, domnule Vasilieff… Dar ştiam că locuiţi în străinătate… De ce v-aţi înapoiat în Rusia? Vremurile sunt nesigure şi devin din zi în zi mai grele. Văpaia roşie ameninţă să nu mistuie…

— Tocmai de aceea am şi rămas aici, ca să-mi pot pune slabele mele puteri în slujba patriei… Nu mi-am uitat patria, Excelenţă… Am trăit în singurătate, dar am luat parte şi am urmărit cu înfrigurare tragedia groaznică prin care trece

sărmanul nostru popor.

Kerenski privi cu luare-aminte la vizitatorul său, căutând parcă să-i citească în suflet. Trăsăturile străinului trădau, unui bun observator, o viaţă plină de suferinţe.

— Şi unde aţi locuit, domnule Vasilieff? întrebă apoi, prim-ministrul.

— La ţară, departe de oameni, în apropierea Volgăi unde luntraşii trag corăbiile în ritmul cântecelor lor monotone. Eram fericit şi aş mai fi rămas acolo, singur, în mijlocul pădurii, dacă răscoala n-ar fi izbucnit, răsturnând totul cu josul în sus.

— Ţinând seamă de rapoartele întocmite de comisarii mei, se pare că pretutindeni e la fel, zise Kerenski cu tristeţe.

Vasilieff privi cu mâhnire la omul al cărui nume era cunoscut în toată Rusia, şi zise:

— Din păcate, trebuie să mărturisesc că guvernul nu prea îşi dă osteneală să câştige simpatia poporului.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta, domnule Vasilieff?

Acesta începu să povestească faptele înfiorătoare ale soldaţilor şi grozăviile săvârşite din ordinul prinţului Potcikev. Kerenski ascultă cu luare aminte. După ce vizitatorul său sfârşi, prim-ministrul tăcu câtva timp, apoi zise:

— Nu pot să întreprind nimic împotriva prinţului, căci el este acum sprijinul nostru cel mai temeinic. Trupele sale au rămas credincioase guvernului, cel puţin într-o oarecare măsură. Potcikev ştie să le ţină în frâu.

— Dar, în afară de asta, e un răpitor de fete, strigă moşierul.

Era pentru prima dată când acest om îşi părăsea calmul său obişnuit.

Kerenski ridică din umeri.

— Geniul şi nebunia se cam înrudesc, domnule Vasilieff, replică el, cu un zâmbet fin. În haosul acesta, ce însemnătate are o fată care e pe placul acestui bărbat?

— Dar… e… fiica mea… Excelenţă!

Cuvintele acestea răsunară ca un strigăt – şi, tot ca un strigăt, ca o izbucnire dintr-un suflet chinuit, răsunară şi cele

următoare:

— Da, Excelenţă; această copilă e fiica mea. A crescut în casa unor oameni simpli şi a devenit o frumuseţe răpitoare. Această copilă e fericirea vieţii mele. Ea nu-şi cunoaşte părintele, nici nu bănuieşte măcar cine e acela care o înconjoară cu atâta dragoste şi grijă.

Copleşit de durere, Vasilieff îşi plecase capul pe piept şi răsufla anevoie.

Kerenski îşi împreunase mâinile la spate şi se plimba prin odaie, cu paşi mari.

„Mai bine nici nu l-aş mai fi primit, căci tot nu-l pot ajuta – îşi zise el. Şi, la urma urmei, ce mă interesează pe mine chestiunile lui familiare şi necazurile sale?”

Moşierul păru să ghicească ce se petrecea în mintea prim-ministrului.

— După cum văd, n-am nimerit unde trebuie, zise el, adânc mâhnit. Iertaţi-mă că v-am răpit o parte din timpul preţios, Excelenţă.

Kerenski îi apucă deodată mâinile, îl privi în ochi şi zise, plin de compătimire:

— Chiar dacă aş vrea să vă ajut, cum aş putea s-o fac? Gândiţi-vă, prinţul se află în gubernia Volgăi. Când se înapoiază, nu ştim nici noi – în orice caz, vor mai trece vreo câteva săptămâni. Trupele sale sporesc din zi în zi, căci le dă multă libertate. N-am să tăgăduiesc, fireşte, că soldaţii săi nu sunt dintre cei mai buni.

— Asta o ştiu din proprie experienţă, încuviinţă Vasilieff, cu amărăciune.

— La urma urmei, pretutindeni e la fel, continuă Kerenski cu însufleţire. Muncitorii şi ţăranii capătă noi tovarăşi, făgăduind oamenilor marea cu sarea. Prinţul Potcikev, însă, lasă pe soldaţi să jefuiască tot ce le iese în cale, însufleţindu-le curajul prin aceasta.

Vasilieff făcu o ultimă şi deznădăjduită încercare.

— Dacă Excelenţa Voastră mi-ar da o scrisoare… dacă guvernul i-ar porunci, într-un mod oarecare, să-mi redea fiica?

— Nu, e cu neputinţă, nu văd niciun mijloc prin care să vă

vin în ajutor.

— Atunci, iertaţi-mă Excelenţă…

Vasilieff se îndreptă spre uşă, dar se mai întoarse o dată:

— Am auzit că Ţarul urmează să fie îndepărtat din Ţarskoe Selo. E adevărat, Excelenţă?

Kerenski înălţă din umeri.

— Da, va fi transportat în alt loc, dar nu ştim nici noi, unde anume. Împăratul ar vrea să se stabilească, împreună cu familia sa, la castelul Livadia din Crimeea, dar nu putem să i-o îngăduim. Comitetul central al revoluţionarilor a devenit bănuitor. Se crede că vrem să înlesnim Romanovilor trecerea lor peste graniţă. Fireşte, am discutat asupra acestei chestiuni şi am primit chiar făgăduiala, din partea ambasadorului Angliei, că ni se va trimite la Murmansk un vas de război – dar, nu-i încotro, Romanovii vor fi transportaţi în Siberia.

Vasilieff păli.

— În Siberia? Asta înseamnă sfârşitul!

Moşierul îşi şterse o lacrimă care se furişase din ochi.

— În Siberia! repetă el. Da, există o zeiţă a răzbunării. Nicolai al II-lea va fi deportat tocmai acolo unde a exilat atâţia nenorociţi. Cu toate astea, i-aş fi dorit o soartă mai bună… Şi, nu se mai poate face nimic, Excelenţă?

— Nu văd nicio posibilitate. Un singur lucru îmi stă în putinţă: să port de grijă să nu ducă lipsuri. De altfel, părerea mea este că acolo va fi tratat mai bine ca aici. În Siberia comunismul n-a făcut progrese atât de mari; mila n-a dispărut din sufletele oamenilor. Credeţi-mă pe mine, domnule Vasilieff, Ţarul n-o va duce rău!

Moşierul se îndoia de asta, totuşi nu spuse nimic.

— Excelenţă, aş vrea să-l mai văd o dată! zise el, apoi. Am auzit că vă duceţi des la Ţarskoe Selo; n-aş putea să vă însoţesc într-una din zile?

Kerenski rămase pe gânduri.

— Pot să spun Ţarului cine sunteţi? întrebă el.

— Nu, nu-i nevoie. Şi, apoi, aş dori să-i vorbesc între patru ochi.

— Bine, fie, domnule Vasilieff. Nu cunosc relaţiile dintre dumneavoastră, decât din arhiva familiei imperiale, care a fost confiscată. Socot, însă, că aveţi motive temeinice care vă îndeamnă să-i vorbiţi fără martori.

— Când şi unde trebuie să mă prezint? întrebă moşierul.

— Ne vom întâlni sub plopul de la începutul şoselei care duce spre Ţarskoe Selo. Aşteptaţi-mă acolo, mâine la ora zece dimineaţa. Când voia trece spre palat, voi opri maşina şi vă voi lua cu mine.

Vasilieff părăsi încăperea. Cufundat în gânduri, paşi pe stradă, fără să bage în seamă măcar salutul santinelei. Se gândea la frumoasa Irina. Da, era fiica lui, cu toate că ea nu ştia nimic despre asta şi, poate că nici n-avea s-o ştie vreodată – în orice caz, numai printr-o întâmplare putea să afle această taină.

Moşierul nu lua în seamă ce se petrece în jurul său şi nu observă nici că un ofiţer bătrân tresări la vederea lui. Un bărbat în vârstă, îmbrăcat civil, se afla în tovărăşia acestuia.

— Ce ai, colonele Gorniloveff? întrebă acesta din urmă, privind în direcţia spre care ofiţerul îşi holbase ochii.

— Colo… nu-l cunoşti? E Vasilieff… pri…

Colonelul se întrerupse. Celălalt clătină capul.

— De cine vorbeşti? Nu văd pe nimeni…

— Bărbatul de colo… da, el este…

— Cine anume?

— Vasilieff, sau mai bine-zis, numărul 18 din Shlisselburg. N-ai auzit nimic despre asta?

Civilul se plecă înainte.

— Acesta e? murmură el, cu teamă. Fostul prizonier al Ţarului… despre care se spune că…

— Sst! astea sunt lucruri despre care nu se poate flecări, zise colonelul Gorniloveff. Acum, că Ţarul a fost înlăturat, omul pare să se intereseze iar de soarta Rusiei.

— Aşadar, acesta e bărbatul care a lâncezit, ani îndelungaţi, în groaznicele celule subpământene din Shlisselburg? întrebă celălalt.

— După cât se pare, a făcut o vizită dictatorului, murmură

colonelul Gorniloveff, comandantul faimoasei Shlisselburg, acea blestemată închisoare politică unde, în timpul domniei Ţarului, oamenii erau îngropaţi de vii.

Acela care era întemniţat la Shlisselburg pierdea orice nădejde că va mai recăpăta libertatea. Se şoptea chiar, că traiul în minele de plumb din Siberia era mai bun decât acela din Shlisselburg.

— Am putea întreba pe santinelă, observă civilul, care nu era nimeni altul decât contele Raidceff, şeful nu mai puţin faimoasei Ohrana, poliţia secretă a împăratului, pe care Alexandru al III-lea o organizase înainte cu mulţi ani, în scopul de a reduce la tăcere pe toţi aceia care nu erau văzuţi cu ochi buni de stăpânitorul tuturor ruşilor.

Acum aceşti doi bărbaţi nu mai aveau nimic de făcut şi aşteptau cu nerăbdare o lovitură decisivă care să le dea iarăşi de lucru în slujbele lor sinistre.

Santinela confirmă că vizitatorul fusese în audienţă la prim-ministru.

Cei doi bărbaţi se depărtară tăcuţi. Pretutindeni se vedeau grupuri de oameni care discutau. Soldaţi, înarmaţi până în dinţi, ţineau cuvântări. Lucrători, având în piept steaua revoluţionarilor, treceau din grup în grup, aţâţând pe ascultători.

Contele Raidceff luă de braţ pe colonel şi-i şopti:

— La spune-mi, ştii ceva despre aceasta chestie?

Gorniloveff se uită cu băgare de seamă în jurul său, apoi începu să povestească, întrerupându-se din când în când:

— N-aş putea să-ţi spun cu hotărâre cine e acest om. Ştiu tot atât de puţin cât şi ceilalţi, care susţin că-l cunosc. În schimb, ceea ce vei auzi acum, nu poate fi pus la îndoială… Înainte cu mulţi ani, într-o noapte întunecoasă din luna martie, o trăsură închisă se opri în curtea închisorii Shlisselburg. Patru agenţi ai Ohranei coborâră din ea, ducând pe braţe un bărbat cu mâinile şi picioarele legate şi faţa acoperită de o mască făcută din solzi de metal. Mandatul de arestare fusese emis de procurorul general şi cuprindea următorul ordin: *„Prizonierul va fi dus în celula Nr. 18, al cărei*

număr îl primeşte”. N-avea voie să vorbească cu nimeni şi era interzis, sub pedeapsa cea mai aspră, să i se adreseze o întrebare măcar. Comandantul de pe atunci al închisorii avea sarcina să îndeplinească personal slujba de temnicer al arestatului. Nimeni altul nu trebuia să afle ceva despre prezenţa misteriosului prizonier. Ţarul Alexandru murise înainte cu câţiva ani. Era tocmai în vremea când prinţul P., contele S., baronii Kl. şi multe alte personalităţi de seamă fuseseră deportate în Siberia. Niciodată nu s-a putut afla care fusese vina lor. Avutul exilaţilor fu confiscat. Conducătorul de atunci al Ohranei, înaintaşul dumitale, scumpul meu conte, n-a făcut niciodată vreo destăinuire asupra motivului acestor numeroase exilări. Fără nicio judecată, nenorociţii fură arestaţi şi deportaţi în Siberia. Singurul care rămase în capitală fu bărbatul acela, care astăzi poartă numele de Vasilieff. Pesemne că se temeau să nu evadeze din Siberia. La izbucnirea războiului, am primit, într-una din zile, un ordin secret al împăratului, prin care mi se poruncea să scot masca misteriosului prizonier. În acelaşi timp mi se trimisese şi cheia acesteia. De asemenea mi se îngădui să vorbesc cu el, trebuind să mă interesez mai ales asupra dorinţelor sale. Arestatul, însă, care fusese arătat sub numele de Vasilieff, rămase tăcut. N-avea nicio dorinţă şi se părea că încheiase cu viaţa. După puţin timp, Ţarul porunci ca prizonierul să fie pus în libertate. Într-o zi, veniră să-l ia cu o trăsură. De atunci nu l-am mai văzut. Aşadar, îţi poţi închipui, scumpul meu conte, simţămintele ce s-au trezit în mine acum, când l-am zărit iarăşi.

— Dar nu cumva te-ai înşelat? întrebă contele Raidceff.

— Nici nu poate fi vorbă de aşa ceva. Chipul acesta distins s-a întipărit adânc în mintea mea şi l-aş putea recunoaşte oricând.

— Se şopteşte că guvernul provizoriu a fost nevoit să predea sovietului din Petersburg actele privitoare la prizonierul acesta misterios, urmă şeful Ohranei.

Colonelul înălţă din umeri.

— Tot ce se poate, răspunse el.

Şi adăugă, în şoaptă:

— Ticăloşii ăştia dau totul în vileag. Vor să facă lumină asupra tuturor faptelor petrecute în timpul domniei Ţarului. Ei nu se gândesc că, prin aceasta, Rusia se va coborî în ochii lumii civilizate. Ascultă, dragul meu, ştii ce mi-ar face cea mai mare plăcere? Să pot clădi o mie de Shlisselburguri cu celule subterane, în care să-i vâr pe toţi nespălaţii ăştia! Atunci, aş mai avea şi eu un rost în viaţă. Dar, cum stau lucrurile acum, se pare că nu prea ne aşteaptă mari bucurii… Ai auzit ce cuvântare a ţinut ieri, în soviet, ticălosul ăla de Lenin? Nu s-a sfiit să spună pe faţă că guvernul trebuie arestat. Discursul a fost răsplătit cu aplauze furtunoase… Kerenski îşi închipuie că guvernează Rusia şi, când colo, e nevoit să stea sluj înaintea acestui ticălos. Nu e asta un adevărat scandal? Ia spune-mi şi mie, domnule conte, câte guverne avem?

— În mod oficial, unul singur, răspunse contele, oftând.

— La urma urmei, continuă comandantul închisorii Shlisselburg, tot prinţul Potcikev procedează mai cu cap. El nu cunoaşte îndurare fată de aceşti ticăloşi. Cei care cad în mâna lui sunt puşi la zid sau spânzuraţi de streaşina casei. E omul care se potriveşte vremurilor prin care trecem. Ar trebui să fie numit dictator.

Şeful Ohranei clătină capul.

— Fireşte, e un om destoinic, dacă prin acest cuvânt vrei să înţelegi trădare şi lipsă de scrupule. Ascultă-mă, cine a fost primul care a trădat pe Ţar? Cine altul decât fostul său favorit, prinţul Nicolai Potcikev? Omul acesta ştie să se adapteze împrejurărilor. O să mai ajungă departe, ascultă-mă pe mine! Ba, mă tem chiar că o s-o scoată la capăt şi cu bolşevicii, dacă aceştia vor pune mâna pe putere.

Cei doi bărbaţi vorbiră astfel câtva timp, dar când treceau prin apropierea oamenilor, coborau glasurile, sau tăceau cu totul. Într-o piaţă, un soldat se urcase pe capra unei trăsuri. Purta pe cap o şapcă roşie şi agita în mână un steag de aceeaşi culoare. Mulţimea se înghesuia în jurul său. În aplauzele frenetice ale celor de faţă, un soldat republican se urcă lângă celălalt. Cei doi îşi strânseră mâinile, apoi se

îmbrăţişară, uitând cu totul că abia înainte cu câteva ceasuri se duşmăniseră de moarte.

— Mâine, tătucul o să se legene în spânzurătoare, striga mulţimea.

— Da, Kerenski să ni-l dea pe Nicolai, până ce nu apucă să-l treacă peste graniţă.

Răcnetele revoluţionarilor umpleau văzduhul. În depărtare cerul era roşu ca sângele – semn că opera de distrugere se întindea din ce în ce mai mult.

53. Umilirea Ţarului

Mare tristeţe domnea în castelul din Ţarskoe Selo. În urmă cu câteva zile venise un ordin secret prin care se dăduse consemnul ca toţi să fie pregătiţi.

În ultimul timp, Ţarul devenise foarte nervos şi tresărea la cel mai mic zgomot. Servitorii şi curtenii mergeau numai în vârful picioarelor, spre a nu tulbura liniştea.

Uneori se arăta peste măsură de vesel şi izbucnea într-un râs sălbatic, pentru ca imediat după aceea să se întristeze deodată. Atunci se retrăgea într-o încăpere şi nu mai vorbea cu nimeni. În aceste ceasuri de deznădejde nu voia să vadă nici chiar pe soţia lui, care îl diviniza aproape.

Alexandra Feodorovna era o mamă bună, dar o împărătească slabă. Ea nu izbutise să-şi câştige dragostea poporului ei. Ar fi trebuit să-şi dea seama că o femeie ca dânsa n-avea ce să se amestece în treburile domniei, dar biata Ţarină nu pricepuse asta.

Împăratul nu făcea nimic fără ştirea şi încuviinţarea soţiei sale şi, astfel, se întâmplă că luase întotdeauna măsuri greşite şi dăduse ordine care trădau o fire sângeroasă.

Chiar după ce fuseseră făcuţi prizonieri, atât Ţarul cât şi soţia lui rămăseseră cu credinţa că n-aveau nicio vină, ci erau numai victimele poporului nerecunoscător şi aşteptau în fiecare clipă ca regimentele de gardă şi cazacii să-i ducă cu alai în capitală, unde să li se redea vechile drepturi, care le fuseseră răpite.

Ţarul îşi şi ticluise un plan de răzbunare. Toţi cei vinovaţi aveau să fie pedepsiţi cu asprime, închisorile urmau să fie umplute cu deţinuţi, călării trebuiau să-şi îndeplinească misiunea lor sângeroasă, iar lungi şiruri de exilaţi să pornească spre Siberia. Numai astfel socotea dânsul că liniştea poate fi restabilită în ţară.

Toate evenimentele care se desfăşuraseră în ultimul timp n-avuseră darul de a deschide ochii neînduplecatului stăpânilor al tuturor ruşilor.

Împăratul tocmai se întorcea dintr-o plimbare făcută în parcul castelului. În clipa când voi să cotească pe o potecă lăturalnică, două făpturi suspecte se iviră înaintea lui.

Nicolai al II-lea se înspăimântă.

Ce căutau aici oamenii aceştia? Cum se încumetaseră să pătrundă în parc?

Dar, înainte de a-şi da seama cum stăteau lucrurile, nenumărate făpturi se strecurară prin parc.

Priviri batjocoritoare, pline de ură, se aţintiră asupra chipului împăratului, care zări înaintea lui puşti, baionete, uniforme zdrenţăroase şi basmale roşii.

Ţarul o luă la goană, deschise o uşă, alergă de-a lungul unui coridor, apoi urcă treptele, abia trăgându-şi sufletul. Pretutindeni întâlnea servitori, care se înclinau cu respect, dar el nici nu-i lua în seamă, căci spaima îl cuprinsese şi se înfigea adânc în inima lui. Înainte de a păşi pragul încăperii sale, zări pe comandantul gărzii imperiale, colonelul Kobilinski, căruia şeful guvernului îi dăduse însărcinarea să apere viaţa împăratului, şi care avea sub ordinele sale trei companii de soldaţi şi şase ofiţeri. Această trupă era alcătuită, într-o oarecare măsură, din oameni în care se putea avea încredere. Li se dăduseră arme şi uniforme noi şi primeau, în afară de soldă, o primă destul de însemnată. Din această pricină, oamenii erau întrucâtva mulţumiţi şi, în rândurile lor, nu se prea simţea influenţa partidelor revoluţionare.

— Colonele Kobilinski, gâfâi Ţarul, bandiţii au năvălit în parc… au vrut să mă atace… ordonă împuşcarea lor… apoi, vino în odaia mea şi dă-mi raportul!

Colonelul stătuse într-o atitudine plină de respect. Până să poată răspunde ceva, Ţarul intrase în încăpere şi încuiase uşa în urma sa.

Kobilinski ridică din umeri, ferm încredinţat că Ţarul avusese vreo nălucire. De altfel, în ultimul timp asta se întâmpla cam des.

Totuşi, respectul şi supunerea pe care le datora Ţarului, îi impuneau să-i aducă porunca la îndeplinire. Şi, apoi, trebuia să facă în aşa fel ca împăratul nici să nu bănuiască măcar, că rostul colonelului şi al trupei de sub comanda lui, era să împiedece fuga familiei imperiale.

Kobilinski dădu ordin unui ofiţer să cerceteze parcul, în fruntea unui detaşament alcătuit din cincizeci de soldaţi.

Aceştia porniră pe alei şi ajunseră până la zidul împrejmuitor. Deodată se văzură înaintea unei mulţimi sălbătăcite. Erau trimişii comitetelor revoluţionare, vreo trei sute de oameni, care veniseră la Ţarskoe Selo spre a se încredinţa dacă Ţarul se mai află acolo.

Cei cincizeci de soldaţi priveau, nehotărâţi, la conducătorul lor, un tânăr ofiţer, care purta pe piept crucea Sf. Gheorghe. Ofiţerul rămăsese ca încremenit, nevenindu-i să creadă că oamenii cutezaseră să pătrundă în parcul castelului. Dincolo de zidul acestuia se afla o mulţime agitată, care se adăpostea îndărătul soldaţilor revoluţionari.

Doi bărbaţi păşiră înaintea ofiţerului. Erau comisarii sovietului din Petersburg. Cu ton răstit, aceştia cerură să-l vadă pe Ţar, în vreme ce revoluţionarii vorbeau cu soldaţii din gardă şi-şi ofereau unii altora ţigarete.

— Nu ştii, oare, că acum nu mai există armată pentru apărarea Ţarului? întrebă unul din comisari.

— Ei, tot vă mai plecaţi înaintea acestor ofiţeri care v-au dus la pieire? Alungaţi-i! strigară ceilalţi.

Mulţimea, care sporise la vreo şase sute de oameni, porni spre castel, în timp ce ofiţerul şi soldaţii săi rămaseră în urmă.

— Fiţi liniştiţi! porunci cu un gest teatral, unul din cei doi comisari. Am să mă duc sus la Nicolai Romanov şi-i voi porunci să se arate la fereastră, ca să-l puteţi vedea şi voi.

Sunteţi mulţumiţi?

Omul acesta se numea Mistislavski şi pornise încoace direct de la şedinţa sovietului. Aşadar, era împuternicitul comitetului revoluţionar.

— Trăiască Mistislavski, răcni mulţimea. Da, arată-ni-l pe Romanov! Să se încline înaintea noastră!

În acest timp, larma pusese în picioare pe locuitorii castelului şi garda imperială. Colonelul Kobilinski stătea îndărătul uşii de la intrare şi-şi răsucea mustaţa, tremurând de tulburare. Lângă dânsul se afla mareşalul curţii, contele Benkendorf, un bătrân uscăţiv, care era, poate, cel mai credincios supus al stăpânului său.

— Nu las pe nimeni să treacă! zise el. Numai păşind peste cadavrul meu, vor putea pătrunde în odaia Ţarului.

Colonelul Kobilinski începu să-şi dea seama că slujba lui devenea din ce în ce mai grea. Instinctul îi spunea că împăratul se afla în cea mai mare primejdie dacă mai rămânea multă vreme în Ţarskoe Selo.

Lacheii se înşiruiseră pe trepte şi de-a lungul coridoarelor, strălucind în uniformele lor împodobite cu fireturi.

Kobilinski era destul de inteligent spre a nu porunci oamenilor săi să tragă asupra mulţimii. Între timp, strigătele din faţa castelului se transformaseră în adevărate urlete. La un moment dat, răsună chiar o împuşcătură.

Fără să se mai sinchisească de mareşalul curţii, colonelul trase zăvorul şi, imediat după aceea, câţiva soldaţi revoluţionari, în frunte cu comisarii sovietului, păşiră pragul. Priviri lacome, pline de uimire, se aţintiră asupra minunăţiilor care le înconjurau.

— Iată cum trăiesc ăştia! murmură un revoluţionar.

— Cine eşti dumneata? întrebă Mistislavski, sfredelind cu privirea pe colonel.

— Asta ar trebui să te întreb eu pe dumneata, răspunse Kobilinski, încurcat. Sunt comandantul gărzii.

— Iar eu sunt comisarul Mistislavski, domnule colonel. Am primit însărcinarea să cercetez dacă s-au luat toate măsurile ca Ţarul să nu poată fugi.

Kobilinski îşi răsuci mustaţa.

— Am ordin din partea guvernului să nu las înăuntru decât pe aceia care au permis de la generalul Komilov, zise el, liniştit.

Reprezentantul sovietului izbucni într-un hohot de râs, apoi aţinti asupra colonelului o privire duşmănoasă.

— Aşadar, nu recunoşti autoritatea sovietului din Petersburg? întrebă el, ameninţător. Numai dumneata vei fi răspunzător, dacă se va produce o nenorocire, urmă el. Priveşte la mulţimea de afară! Sunt oameni pe care mizeria i-a dus la deznădejde... Fereşte-te să le opui împotrivire.

Colonelul şovăi o clipă.

— Bine, primesc să stau de vorbă cu dumneata, zise el, apoi. Ce vreţi?

— Am primit însărcinarea să-l predau pe Ţar sovietului.

— Niciodată nu voi îngădui una ca asta!

— Sunt însă gata să-ţi vin în ajutor, urmă Mistislavski. S-a făcut constatarea că nenumărate telegrame au fost trimise din Ţarskoe Selo, iar telefoanele zbârnâie toată ziua. Asta trebuie să înceteze. Am ordinul să distrug instalaţiile telegrafica şi telefonice care se găsesc în cuprinsul castelului.

— Bine, nu mă opun.

— Apoi trebuie să-l văd pe Nicolai Romanov, ca să pot afirma în soviet că el n-a părăsit castelul. Poporul e frământat de neîncredere. Se spune că Romanov ar fi fugit şi că garda mai e ţinută, la Ţarskoe Selo, numai pentru a da impresia că fostul Ţar se află acolo.

— Urmează-mă, asta e treaba mareşalului Curţii! zise colonelul grav. Dacă Ţarul se va arăta înseamnă că cererea voastră a fost satisfăcută. În caz contrar, nu pot face nimic; eu nu-mi iau nicio răspundere.

Mistislavski porni înainte. La început îl urmară câţiva soldaţi revoluţionari şi vreo doi-trei civili zdrenţăroşi, cu priviri lacome; la mijlocul scării, însă, aceştia începură să şovăie. Fostele slugi nu-şi puteau tăgădui că bogăţia şi eleganţa acestui minunat castel, îi uimea peste măsură.

Numai Mistislavski îşi urmă drumul, cu paşi siguri. Înainte

vreme, fusese şi el surghiunit, simţise deasupra capului său securea călăului. Cu toate acestea nu-şi pierduse cumpătul niciodată. Acum, după lupte amarnice, îşi vedea visul împlinit. Marea turmă a poporului rus fusese asmuţită împotriva foştilor asupritori.

Comisarul sovietului privea cu dispreţ la minunăţiile ce-l înconjurau. Trecu prin saloane mari, de toate culorile, unul mai frumos decât celălalt. În fiecare încăpere lacheii purtau livrele asortate cu culoarea pereţilor.

Într-unul din coridoare se afla contele Benkendorf, împreună cu câţiva curteni. Kobilinski se îndreptă spre mareşalul curţii şi vorbi cu el în şoaptă. Mistislavski se retrăsese deoparte, lângă o fereastră care dădea în grădină.

— Ei? întrebă el, nerăbdător, după câtva timp.

— Mareşalul curţii nu se încumetă să-l cheme pe Ţar, răspunse colonelul.

— Atunci, poate că domnului acesta îi va fi mai plăcut, când revoluţionarii îl vor scoate afară ei înşişi? replică Mistislavski.

Contele Benkendorf începu să şovăie; răsufla din greu.

— Voi încerca, murmură el, în cele am urmă. Însă nu-mi iau nicio răspundere dacă Maiestatea Sa se împotriveşte.

Bătrânul se depărtă. O tăcere apăsătoare se lăsă asupra celor din sală.

Trecu multă vreme, până ce mareşalul se ivi din nou. Pe chipul său distins se putea vedea lămurit lupta ce fusese nevoit s-o ducă pentru a-l hotărî pe Ţar să dea ascultare trimisului sovietului. Se scurseră în tăcere câteva minute – minute chinuitoare pentru curteni. Apoi, se auzi zgomotul unei uşi care se deschisese.

Paşi grăbiţi se apropiau, în zăngănit de pinteni. Un bărbat se ivi de după o cotitură a coridorului. Era Ţarul. Se îndreptă spre grupul curtenilor, care se retrăseseră deoparte, plini de respect, apoi ochii-i injectaţi se aţintiră câtva timp asupra lui Mistislavski, şi chipul împăratului se schimonosi de ură.

„Vai de tine dacă ajung din nou pe tron! părea să-şi spună acela care fusese stăpânitorul tuturor ruşilor. Vai de tine şi de tovarăşii tăi!”

Împăratul înălţă din umeri şi se întoarse. Pintenii săi zăngăneau uşor, iar decoraţiile se loveau între ele, producând un zgomot metalic. Mistislavski îl urmări cu privirea, până ce dispăru.

— Arată destul de bine, făcu revoluţionarul, batjocoritor, adresându-se curtenilor.

Contele Benkendorf păşi spre el.

— Aceasta a fost cea mai mare umilinţă pe care Ţarul a suferit-o în viaţa lui, zise bătrânul, cu glas tremurător. Aţi fi putut să i-o cruţaţi…

Trimisul sovietului ridică din umeri, dispreţuitor.

— Dumneata nu ne înţelegi şi nici n-ai să ne înţelegi vreodată, răspunse el.

Apoi se întoarse spre colonel.

— Câţi servitori stau la dispoziţia prizonierului? întrebă el, apăsând asupra ultimului cuvânt.

Kobilinski aruncă o privire spre mareşalul curţii.

— Vreo patruzeci, răspunse contele Benkendorf.

— Atâţia oameni, pentru un prizonier? se răsti revoluţionarul.

După aceea se întoarse, coborî treptele şi ieşi din castel.

— E aici, şi nici nu ne poate scăpa, zise el tovarăşilor săi, care îl aşteptau afară.

Mulţimea părăsi parcul.

Sus, însă, în castel, Ţarina îngenunchease înaintea soţului ei, iar fiicele sale, care semănau atât de mult cu frumoasa lor mamă, stăteau în jur, plângând.

54. Sfârşitul se apropie

În drum spre Petersburg, mulţimea sălbăticită se întâlni cu maşina preşedintelui republicii ruseşti. Oamenii scoaseră răcnete de furie, numindu-l pe Kerenski trădător – căci fusese recunoscut.

La ora hotărâtă, Vasilieff se afla în locul stabilit dinainte şi luase loc alături de Kerenski, în maşina acestuia.

Cei doi, bărbaţi vorbiră foarte puţin.

Trecură de revoluţionari, preşedintele republicii răsuflă uşurat. Ştia că steaua lui începuse să apună. Ziarele socialiştilor de dreapta, cărora aparţinea şi el, fuseseră interzise de soviet şi Kerenski n-avea puterea să se împotrivească acestei măsuri. Flăcările care învăluiau republica, deveneau din ce în ce mai mistuitoare. Gazetele de stânga cuprindeau articole tot mai violente şi cereau moartea Romanovilor. Fratele Ţarului, marele duce Mihailovici, fusese şi el arestat. Întreaga familie imperială era păzită cu străşnicie.

Toată lumea bănuia vor veni vremuri nespus de grele.

— Împăratul ştie ce se petrece în ţară? întrebă, deodată, Vasilieff.

Kerenski clătină capul.

— Chiar dacă i s-ar spune, tot n-ar voi să creadă. Parcă ar fi un copil.

— Aşa a fost întotdeauna, încuviinţă moşierul, dar un copil care s-a jucat cu vieţi omeneşti.

Kerenski privi cu luare aminte la bărbatul care se afla lângă el.

— Aţi fost multă vreme împreună cu dânsul? întrebă şeful guvernului.

Vasilieff nu răspunse.

Maşina făcu un ocol, căci Kerenski voia să viziteze satul. Până acum, comuna îl sprijinise. Oamenii mai erau mândri că familia îşi petrecea la Ţarskoe Selo cea mai mare parte a anului.

Intrând în clădirea primăriei, Kerenski rămase foarte surprins. Pretutindeni întâlni oameni înarmaţi, cu mutrele crunte. Ici-colo, se vedeau câţiva marinari de pe vasele ancorate în port. Funcţionarii primăriei stăteau deoparte, sfioşi. Şeful guvernului se îndreptă spre sala de şedinţe. Deschise uşa, dar se dădu înapoi, mirat. Sala avea cu totul altă înfăţişare. Pe bănci stăteau bărbaţi cu feţele încruntate, ba chiar şi câteva femei. Toţi răcneau în acelaşi timp, fără ca vreunul să izbutească să impună tăcere. Kerenski tocmai voia să se retragă, când un omuleţ cu ochelari păşi spre el.

— Dumneata aici, Kerenski? făcu batjocoritor.

— Cum îndrăzneşti? se răsti preşedintele.

— Auziţi, tovarăşi, strigă omuleţul, gesticulând, tovarăşul Kerenski sa simte jignit că am cutezat să-i vorbesc.

Ceilalţi făcură cerc în jurul lor.

— Nu mă simt jignit, zise Kerenski fără să-şi piardă cumpătul, dar socoteam că altfel trebuie să se poarte cineva cu şeful ales al statului.

— Faceţi linişte, pentru tovarăşul Kerenski! strigă omuleţul.

În cele din urmă, mulţimea se potoli. Acum, şeful guvernului recunoscu, printre cei de faţă, oameni de care trebuia să se teamă. Lenin şi Trotzki făceau parte dintre aceştia. Kerenski fusese sfătuit de multă vreme să ia măsuri energice împotriva lor. Pe atunci, puterea celor doi bărbaţi nu era prea mare; cu timpul, însă, ea luă proporţii uriaşe.

Lenin se ridică de pe bancă, şi făcu o plecăciune înaintea preşedintelui, care fu cuprins de mânie neputincioasă. Ura lui împotriva Germaniei spori şi mai mult, căci nemţii înlesniseră acestui om şi multora din tovarăşii săi drumul spre Rusia.

— Daţi ascultare preşedintelui ales al republicii ruseşti! zise Lenin. Tovarăşe Kerenski, Ţarul trăieşte în castelul „Alexandru” nu ca un prizonier, ci ca un împărat. Cum înţelegi dumneata asta?

Preşedintele roti în jurul său priviri deznădăjduite.

— Nu… nu ştiu ce vrei să spui, bâigui el. Ţarului nu trebuie să-i lipsească nimic… aceasta e hotărârea guvernului.

— Da, fireşte, acest guvern de paie ar fi fost foarte bucuros să poată supună Ţarului, spre semnare, orice măsură care se ia. Dar poporul nu îngăduie acest lucru. Şi, apoi, ce rost au toate vizitele dumitale la Ţarskoe Selo? Ce ai de vorbit cu Nicolai Romanov? Fii fără grijă, n-o să izbuteşti să-l treci peste graniţă. Sovietul veghează. Kobilinski şi soldaţii lui să se ferească de a încerca o lovitură împotriva siguranţei statului, punând în libertate pe Nicolai Romanov. Îţi atragem luarea aminte, tovarăşe Kerenski! Castelul e păzit cu străşnicie. Ar fi şi timpul ca familia imperială să fie transportată într-o închisoare mai sigură.

— Dar... domnii mei, asta e cu neputinţă, se împotrivi Kerenski. Nu-mi pot lua răspunderea... Sunt gata să-mi dau viaţa, decât să îngădui să se atingă un singur fir de păr din capul Ţarului detronat.

— Ia auziţi ce spune preşedintele republicii ruseşti! strigă mulţimea.

— La spânzurătoare cu tiranul Romanov! De ce să-l mai hrănim în zadar? Nu s-a înfruptat destul din bunurile noastre? răcniră alţii.

Kerenski îşi dădu seama de primejdia care plutea asupra împăratului. Trebuia neapărat să întreprindă ceva, căci se simţea răspunzător de soarta Ţarului şi a familiei sale. Chiar înainte cu câteva zile, făgăduise, în mod solemn, ambasadorului Angliei, lordul Buchanan, că se va împotrivi din răsputeri ca revoluţionarii să se atingă de Ţar. Buchanan promisese, la rândul său, că un corp de armată englez va fi adus în Rusia. Acest corp de armată urma să fie împărţit în grupuri mici, care să se împrăştie de-a lungul frontului pentru a reînvia vechiul spirit de disciplină al soldaţilor ruşi.

Când păşi în stradă, Kerenski era adânc tulburat. Consiliul comunal al satului, care rămăsese credincios guvernului, fusese alungat, pur şi simplu, iar în locul său se întocmise un soviet.

Vasilieff părea să ştie tot ce se întâmplase. Privea în gol, dus pe gânduri, când maşina porni spre castel.

El prevăzuse totul; acum sfârşitul se apropia cu repeziciune. Ochii lui se umplură de lacrimi. N-avea niciun motiv să ia apărarea Ţarului, totuşi soarta acestuia îl înduioşa nespus. Nicolai al II-lea care domnise asupra unui popor puternic, pricinuise mari suferinţe atât lui Vasilieff cât şi altor oameni nevinovaţi; cu toate acestea, moşierul nu-l ura.

Automobilul ajunse în faţa castelului imperial. Tot felul de indivizi suspecţi dădeau târcoale porţii, pe care fusese lipit un afiş. O femeie înarmată cu o puşcă, stătea înaintea acesteia, păzind să nu fie rupt.

Preşedintele aruncă o privire asupra afişului şi citi:

„Îndărătul acestei porţi trăieşte Nicolai Romanov, cel mai

mare trădător, care a existat vreodată. La eşafod cu el!”

Cei doi bărbaţi păliră. Servitorul lui Kerenski bătu în poarta castelului. Femeia rămase nemişcată la locul ei. Ferestruica din poartă se deschise, apoi cele două canaturi grele se dădură în lături şi automobilul intră în curte. Cei de afară se înghesuiră în urma maşinii, dar poarta se închise repede, astfel că niciunul nu pătrunse în curtea castelului.

Comandantul gărzii ieşi în întâmpinarea lui Kerenski şi-i întinse mâna.

— Ţarul trebuie să plece, zise colonelul. E cu neputinţă să mai rămână la Ţarskoe Selo.

Şi în timp ce păşeau în castel, Kobilinski povesti faptele petrecute în acea zi.

— Bănuiam eu aşa ceva, zise Kerenski, posomorât.

— Daţi ordin ca membrii sovietului să fie arestaţi! îl sfătui Kobilinski.

Preşedintele republicii clătină capul, obosit.

— Prea târziu, murmură el, cuprins de o presimţire neagră. Nemţii poartă toată vina. Ei ne-au trimis agitatorii în ţară. A fost o manoperă diabolică. Comisarii mei îmi raportează că răscoala a izbucnit pretutindeni. Nobilii şi-au părăsit moşiile şi se refugiază în Petersburg, care cum apucă. N-o să mai treacă multă vreme şi anarhia va domni în ţară.

— Totuşi, trebuie să mai fie vreo cale de scăpare, Excelenţă. Gândiţi-vă ce va deveni biata noastră Rusie! zise colonelul, cu glas solemn.

— Să mergem la împărat! încheie Kerenski.

În castel, preşedintele republicii fu înconjurat de curteni, care voiau să afle tot ce se întâmpla în ţară. Contele Benkendorf îl rugă, cu lacrimi în ochi, să înlesnească fuga familiei imperiale, care nu se mai afla în siguranţă la Ţarskoe Selo.

— Dacă englezii îşi ţin făgăduiala, Ţarul ar putea pleca la Murmansk într-un vagon sigilat. Dar nu prea am încredere în spusele lordului Buchanau, răspunse Kerenski.

— În orice caz, trebuie să încercăm, căci primejdia e mare.

Gândiţi-vă, e vorba de viaţa familiei imperiale.

Preşedintele republicii făgădui, cu toate că nu-i era cu putinţă să-şi respecte cuvântul dat. Apoi, păşi în încăperea Ţarului, lăsându-l pe Vasilieff să aştepte afară, în coridor.

Kerenski rămase la împărat aproape o jumătate ceas. Când uşa se deschise din nou, un zâmbet plutea pe buzele suveranului. Kerenski, artistul acesta îndemânatec, care conducea destinele Rusiei, izbutise să-i descreţească fruntea.

Deodată, împăratul rămase ca ţintuit. O ură neîmpăcată se întipări pe chipul său şi ochii i se holbară asupra lui Vasilieff.

55. Zorile prăbuşirii

Câteva clipe cei doi bărbaţi se uitară ţintă unul la altul. Chipul distins al moşierului căpătă o expresie dureroasă.

Împăratul se dădu înapoi cu un pas, în vreme ce ochii săi scânteietori priveau cu neîncredere spre omul din faţa sa.

Vasilieff înaintă puţin spre el şi zise încet:

— Îmi iau îndrăzneala să rog pe Maiestatea Voastră să-mi acorde câteva minute, între patru ochi.

Ţarul clătină capul, întunecat.

— Nu, răspunse el, cu asprime. N-am ce vorbi cu dumneata!

— Vă rog, în interesul Maiestăţii Voastre, să nu-mi refuzaţi această audienţă, stărui celălalt.

— Atunci, urmează-mă! răspunse împăratul, după o scurtă chibzuială. Dar un lucru vreau să-ţi spun... te urăsc!

Vasilieff clătină capul, zâmbind îndurerat, apoi porni în urma Ţarului, care intră în cabinetul său. Păşind pragul, Vasilieff se opri şi, întorcându-se, se adresă preşedintelui:

— Excelenţă, vreţi să mă aşteptaţi?

Kerenski urmărise, cu luare aminte, tot ce se petrecuse. Ar fi dat orice, ca să poată auzi convorbirea celor doi, însă nu era cu putinţă.

— Da, vă aştept, domnule Vasilieff, răspunse el, înclinându-se.

Rămase în coridor şi intră în vorbă cu mareşalul curţii, care

părea foarte mâhnit.

— Ce se mai aude în Petrograd, Excelenţă? întrebă contele Benkendorf. Mi s-a spus că acolo e un talmeş-balmeş.

Şi adăugă, aruncând o privire plină de teamă spre uşa îndărătul căreia se afla Ţarul:

— Maiestăţile lor sunt foarte optimiste. Atât Ţarul, cât şi Ţarina, cred că vor putea fugi în Anglia. Se nădăjduieşte că dumneavoastră, Excelenţă, veţi duce la bun sfârşit toate chestiunile diplomatice, astfel ca nimic să nu se mai împotrivească plecării familiei imperiale.

Kerenski zâmbi uşor şi făcu o plecăciune.

— Voi face tot ce-mi va sta în putinţă, ca nimeni să nu se atingă de Ţar, însă… soarta e mult mai puternică decât noi, domnule conte. În ultimul timp evenimentele au luat o întorsătură neaşteptată. Nu ştim nici noi cine va ajunge la cârma ţării. Situaţia e foarte încâlcită.

Contele Benkendorf suspină:

— Ştiu ce vreţi să spuneţi, Excelenţă. Nu mai aveţi nicio nădejde că fuga Ţarului va izbuti – e prea târziu?

Kerenski făcu un gest liniştitor. Dar bătrânul conte nu se lăsa convins.

— Ştiu ce s-a întâmplat, urmă el, cu glas răguşit. Văpaia roşie învăluie totul. Petrograd a devenit oraşul cel mai revoluţionar din lume. Acolo guvernează hoardele – guvernul e numai de formă. Înaintea porţilor castelului din Ţarskoe Selo, răzvrătiţii intonează cântece revoluţionare. Mulţimea vrea să ia castelul cu asalt.

Kerenski îl privise cu coada ochiului. Acum, ridică privirea şi se uită ţintă la bătrânul conte.

— Aşadar, ştiţi că familia imperială nu mai e în siguranţă aici? întreba el.

Mareşalul curţii încuviinţă, mâhnit:

— Trebuie să plecăm – cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Ţarul vrea să se stabilească la Livadia, urmă Kerenski. Scoateţi-vă asta din cap, căci nu-i putem împlini dorinţa. Spuneţi-i că în Crimeea domneşte anarhia. Lucrurile nu stau chiar atât de rău; însă dacă guvernul ar încerca să-l ducă

acolo, eu nu-mi iau nicio răspundere.

— Dar unde vreţi să fie transportată familia imperială? întrebă contele Benkendorf, mirat. Nu cumva vor îndrăzni să-l ducă… în fortăreaţa Petru şi Pavel sau în cazematele din capitală, după cum cer mujicii?

— Ţarul Nicolai va trebui să plece în Siberia… Nu vă înspăimântaţi, domnule conte, căci acolo se va afla mai la adăpost decât oriunde. Cu cât va fi mai departe de capitala frământată, de răscoală, cu atât va fi mai bine pentru el.

Preşedintele se plecă şi şopti la urechea bătrânului:

— În Tobolsk, unde vrem să-l ducem, va avea cel mai bun prilej de fugă. Oamenii de acolo n-au uitat încă respectul datorit suveranului.

— Da. Dacă spuneţi dumneavoastră, aşa trebuie să fie, zise contele.

Şi, împreunându-şi mâinile, adăugă:

— Ah, dacă i-aş vedea trecuţi peste graniţă. Dar mă tem că nu vor izbuti.

Kerenski îi întinse mâna:

— Vă dau cuvântul meu, domnule conte, că voi face tot ce-mi va sta în putinţă ca nimeni să nu se atingă de Ţar sau de membrii familiei imperiale.

Mareşalul curţii îi strânse mâna.

— Împăratul ştie că are în dumneavoastră un adevărat prieten, zise el. Acum, încă o întrebare: ce părere aveţi despre prinţul Potcikev, prietenul din copilărie al împăratului? Am auzit că soldaţii îl urmează cu supunere. Ce-ar fi dacă ar încerca o lovitură de stat?

— Prinţul Nicolai Potcikev? făcu Kerenski, cu glas tărăgănat jucându-se cu lanţul ceasornicului. Hm, un oştean viteaz, e sprijinul nostru cel mai temeinic. Însă, ce o fi gândind el despre Ţar, nu ştiu nici eu.

Contele Benkendorf clătină capul, întristat.

— Puteţi s-o spuneţi în toată liniştea, Excelenţă. Sunt destul de tare, ca să pot suporta orice. Nu vă aşteptaţi la nimic bun din partea prinţului Potcikev? Ştiţi că a părăsit în nevoie pe fostul său suveran?

Kerenski zâmbi iarăşi.

— Prinţul e un om prevăzător, zise el. Dar, dacă vreţi, pot aranja o întâlnire între el şi Ţar.

— Nu, nu e nevoie, Excelenţă. Îmi dau seama că n-aveţi nicio încredere în Potcikev. E un trădător al împăratului său. Dacă bolşevicii vor ajunge la putere într-o bună zi, atunci prinţul va merge cu ei. Omul acesta îşi schimbă părerile foarte lesne.

Preşedintele nu mai răspunse nimic, ceea ce era o dovadă, pentru conte, că încuviinţa spusele sale.

— Ce vrei? Ce cauţi aici? strigă Ţarul, adresându-se lui Vasilieff. Ai venit să te desfeţi la nenorocirea mea? De ce n-ai rămas departe de ţară? Ai mirosit apropierea prăbuşirii mele? Sau, poate vrei să-ţi duci la îndeplinire planul tău de odinioară, care a fost zădărnicit datorită vigilenţei funcţionarilor tatălui meu?

Vasilieff privea, nespus de îndurerat, la bărbatul înfuriat care părea mai curând un tiran sângeros, decât un împărat, care nu trebuie să-şi piardă niciodată stăpânirea de sine.

— N-am părăsit Rusia, Nicolai, căci îmi iubesc patria prea mult – zise moşierul. Am trăit în singurătatea cea mai desăvârşită, dar am urmărit cu înfrigurare soarta poporului nostru. Am văzut războiul apropiindu-se şi, în acelaşi timp, am presimţit destinul tragic al Rusiei. Ai avut sfetnici răi, Nicolai… Îţi jur că sunt cu totul nevinovat, deşi mi s-au adus învinuiri josnice. Tatăl tău s-a lăsat amăgit. Niciodată nu mi-a trecut prin minte să pun ceva la cale împotriva stăpânitorului Rusiei. Dar va veni o zi când nevinovăţia mea va ieşi la ireală. Cunosc pe intriganţii care m-au nenorocit pe mine şi familia mea. Vai de ei, când mi-or cădea în mână!

De câteva ori Ţarul încercase să-l întrerupă, printr-un gest, dar Vasilieff era prea tulburat, ca să-l ia în seamă.

— Taci, nu vreau să mai aud nimic… ştii doar că nu-ţi dau crezare! se răsti împăratul, în cele din urmă.

Moşierul nu mai spuse nimic.

— Pentru ce ai venit aici? repetă Ţarul înfuriat.

— Voiam să te întreb dacă ai nevoie de un prieten, care să-şi dea toată osteneala să-ţi fie de folos. Spune-mi, Nicolai, pot să fac ceva pentru tine? Porunceşte-mi orice, vreau să te salvez, dar numai cu încuviinţarea ta.

Ţarul îşi îndreptă trupul cu trufie.

— Garda imperială şi cazacii mă vor scoate de aici. Dumnezeu nu va îngădui să se înfăptuiască vreo nedreptate împotriva mea.

— Nicolai, tu nu cunoşti situaţia, zise Vasilieff, cu căldură. Nu da ascultare linguşitorilor. Nu mai există niciun fel de gardă, după cum îţi închipui tu. Te implor, primeşte ajutorul pe care ţi-l ofer… m-aş simţi fericit să te pot sluji.

Dar împăratul clătină capul cu încăpăţânare.

— Pleacă, strigă el, piei din ochii mei, nu vreau să te mai văd niciodată, m-ai înţeles?

— Îţi doresc din toată inima să nu te căieşti niciodată că ai refuzat ajutorul meu, răspunse moşierul cu glas slab.

Făcu apoi o plecăciune adâncă şi părăsi încăperea.

Kerenski îl aştepta, plin de nerăbdare, îşi aţinti o privire sfredelitoare asupra chipului acestui bărbat misterios şi citi dezamăgirea din ochii săi.

— E greu s-o scoţi la capăt cu el, murmură dânsul, în timp ce coborau treptele.

Vasilieff dădu din cap, însă rămase tăcut, spre părerea de rău a însoţitorului său, care ar fi dat orice numai să poată afla ce discutaseră cei doi bărbaţi.

Mulţimea se adunase din nou în faţa castelului. Când maşina lui Kerenski trecu pe dinaintea lor şi preşedintele fu recunoscut, înjurături sălbatice izbucniră din piepturile revoluţionarilor. Dar preşedintele bănuia că steaua lui va apune în curând, astfel că nu dădu curs mâniei sale.

Ajungând în capitală, Vasilieff coborî într-o stradă lăturalnică, nevoind să oprească maşina în faţa hotelului unde trăsese, căci acolo locuiau mulţi ofiţeri, şi gazetele revoluţionare susţineau că hotelul ar fi locul de o adunare a monarhiştilor. După cum făcuse în fiecare zi, moşierul voia şi de astă dată să pătrundă în hotel printr-o intrare dosnică.

Când fu în apropierea clădirii, Vasilieff rămase locului, surprins. Numeroşi oameni forfoteau, intonând cântece revoluţionare. Steaguri roşii fâlfâiau deasupra mulţimii, Ţărani, soldaţi, marinari, indivizi zdrenţăroşi, femei cu copii în braţe, se agitau fără încetare, răcnind şi chiuind.

În apropierea hotelului se afla un număr foarte mare de soldaţi revoluţionari. Vasilieff trase cu urechea la cele ce se vorbeau.

Deodată, un strigăt scos din mii de piepturi sfâşia văzduhul.

— Moarte conspiratorilor! răcnea mulţimea. Jos cu ticăloşii, care au trădat poporul!

Paşi grei bocăniră pe asfalt. Mulţimea fu împinsă îndărăt. Vasilieff văzu pe locatarii hotelului ieşind într-un convoi lung.

După cât se părea, avuseseră loc şi încăierări. Hainele celor mai mulţi erau sfâşiate şi sângele şiroia pe obrajii acestor bărbaţi, care cutezaseră să ia apărarea împăratului lor.

Prizonierii aruncară priviri dispreţuitoare asupra oamenilor adunaţi. Un marinar uriaş se desprinse din mulţime şi, apropiindu-se de un ofiţer, îl izbi cu pumnul în faţă.

— Bravo, fiule! exclamă, acesta. Acum ţi-ai arătat vitejia!

Vasilieff se îndepărtă, adânc tulburat. Îşi dădu seama că n-avea niciun rost să se mai înapoieze la hotel, căci asta ar fi putut să însemne pierzania sa. Îşi iuţi paşii, cu toate că nu ştia nici el încotro să se îndrepte.

56. Prieteni credincioşi

Sovietul din Petersburg ţinuse una din şedinţele sale cele mai însemnate.

Guvernul provizoriu fusese nevoit să se supună hotărârilor luate de consiliile muncitorilor şi soldaţilor. Prăbuşirea lui putea să se producă din zi în zi. Kerenski nu mai avea nicio autoritate; ajunsese o bucată de ceară, atât în mâinile guvernului cât şi ale sovietelor.

Rusia se afla deasupra unui vulcan care ameninţa să erupă din clipă în clipă. Aceia care ghiciseră cum stau lucrurile căutau să prefacă totul în bani şi se refugiau în străinătate.

Moşii întregi, castele, vile, păduri erau vândute pentru o nimica toată, proprietarii lor încercând sa salveze măcar o mică parte din ceea ce te aparţinea.

În fiecare zi, numeroase familii de bogătaşi treceau graniţa. Mai ales în oraşele mari, în Petrograd şi Moscova, nobilii fuseseră cuprinşi de panică şi-şi părăseau casele, lăsându-le în voia soartei.

Până acum, situaţia fusese destul de rea, de aici încolo, însă, când sovietele erau gata să pună mâna pe putere, nimeni nu mai era sigur de viaţa sa. Căci, cine ar fi putut ţine în frâu mulţimea setoasă de sânge? Oamenii prevăzători socoteau că cel mai bun lucru ar fi să stea cât mai departe de ţara frământată de răscoală.

Dacă Ţarul era mereu umilit, dacă viaţa lui fusese salvată numai cu mare greutate, atunci cu atât mai puţin trebuiau să se aştepte la îndurare aceia care asupriseră poporul.

Sovietul şi consiliile muncitoreşti îşi stabiliseră sediul în apropierea palatului guvernamental. În acest timp, Ceka începuse să se organizeze şi la Petrograd. Căci, dacă revoluţionarii luau în mână frânele guvernului, justiţia lor trebuia să-şi înceapă activitatea. Şi această activitate avea să fie una din cele mai înfiorătoare, deoarece în fruntea răzvrătiţilor se aflau cei mai înverşunaţi vrăjmaşi ai Ţarului.

Un tânăr înalt şi lat în spete, lua şi el parte la însemnata şedinţă a sovietului din Petrograd. După ce ascultase cu luare aminte spusele celorlalţi, tânărul se ridică şi ţinu o cuvântare scurtă, dar înflăcărată, care produse o impresie puternică asupra celor de faţă.

Toţi ascultară cu interes cuvintele acestui bărbat chipeş din gubernia Volgăi, care istorisi grozăviile făptuite de armatele republicane, din ordinul prinţului Potcikev.

— Îţi mulţumim, tovarăşe Verodin, zise un bătrân cu chipul aspru, după ce oratorul îşi sfârşi cuvântarea. Nici nu ne mai îndoim că ai văzut cu ochii tăi toate acestea. Voi cere chiar azi guvernului provizoriu să ni-l predea pe Potcikev.

Câteva minute mai târziu, Boris Verodin se afla înaintea Comitetului Central al revoluţionarilor. Fusese lăsat imediat

înăuntru, cu toate că în anticameră se aflau numeroase persoane, care aşteptau acolo de câteva ceasuri.

Tânărul revoluţionar era un om luat în seamă şi numele său fusese înscris cu litere de aur în istoria revoluţiei ruseşti. Cu toate că se făcuse cunoscut abia de câţiva ani încoace, totuşi se ştia că era unul dintre cei măi aprigi luptători pentru libertate.

Boris Verodin venise cu rapoarte secrete din partea generalului Aratcin, care nu se încumetase să le încredinţeze altuia. Comandantul trupelor roşii aducea la cunoştinţa Comitetului Central că armatele revoluţionare înaintează mereu, primind din ce în ce mai multe întăriri, şi ruga să se poarte grijă ca soldaţii săi să nu rămână fără hrană.

Apoi, Boris Verodin fu întrebat ce avea de gând să facă. El zâmbi îndurerat şi răspunse:

— Voi lupta mai departe pentru eliberarea Rusiei. Imediat ce-mi va fi cu putinţă mă voi pune din nou la dispoziţia generalului Aratcin. Dar, înainte de asta, mai am de rezolvat aici, în Petrograd, câteva chestiuni personale.

Membrii Comitetului Central se sfătuiră în şoaptă, apoi preşedintele zise:

— Avem o misiune foarte însemnată pentru dumneata, tovarăşe Verodin. Înainte de a părăsi Petrogradul mai treci pe la noi.

Boris făgădui că va trece, apoi le strânse mâinile şi se îndepărtă.

În stradă, tânărul văzu acea însufleţire care domnea în capitală de câteva săptămâni încoace. Autocamioane cu steaguri roşii, pline de oameni înarmaţi, trecură în goană pe dinaintea lui.

O lume pestriţă forfotea pe străzi. Femei gătite şi sulemenite se înghesuiau printre bărbaţii cu chipurile crunte. Tineri, care din pricina războiului nu primiseră nicio creştere de la părinţii lor, se strecurau prin îmbulzeală, aruncând priviri îndrăzneţe în jurul lor, sau călcând ţanţoş de parcă ar fi săvârşit cine ştie ce fapte eroice. Ici, colo, se vedeau chiar şi copii, care ascultau, cu gura căscată, cuvântările oratorilor de

stradă.

Şiruri întregi de arestaţi treceau în drum spre închisoare. Nimeni nu ştia cine îi arestase. Erau duşi în fortăreaţa Petru şi Pavel, al cărei comandant aştepta în zadar actele lor de acuzare. De cele mai multe ori, nenorociţii erau puşi în libertate după câteva zile, căci nimeni nu se mai sinchisea de ei. Fiecare comitet, fiecare consiliu îşi lua dreptul de a aresta pe cei bănuiţi. Pretutindeni domnea o zăpăceală de nedescris.

Când trecea pe străzi, Kerenski era ameninţat cu moartea de sute de ori şi, tot de atâtea ori, îl aclamau cu entuziasm. Dar acest talmeş-balmeş nu stânjenea deloc pe aceia care erau în fruntea revoluţiei şi puneau totul la cale, adăpostindu-se în încăperi păzite cu grijă. Acolo se întruneau toate iţele conspiraţiei. Membrii Dumei – cei de dreapta, fireşte – cereau arestarea conducătorilor revoluţionari, dar guvernul nu se încumeta s-o facă, deoarece îşi dădea seama ce ar fi însemnat asta.

Tânărul porni înainte. Simţea nevoia să fie singur, să nu vadă pe nimeni, să n-audă nimic.

În ultimul timp, copleşit de mâhnirea care îi sfâşia sufletul, Boris Verodin se hotărâse adeseori să-şi pună capăt zilelor.

Ce rost mai avea el pe lume? Ce-l mai lega de viaţă? N-ar fi fost mai bine să se culce într-o seară şi să nu se mai trezească niciodată? Din clipa când iubita lui nu mai era lângă dânsul, viaţa nu mai avea niciun farmec pentru el şi însemna, doar un lanţ nesfârşit de chinuri.

Revoluţionarul se aşeză pe o bancă. În jurul său domnea o linişte desăvârşită.

Deodată, un grup de soldaţi, cu o bucătărie de campanie, trecu pe dinaintea lui. Intonau cântece revoluţionare – cântece, care, odinioară, îl înflăcăraseră şi pe dânsul. Acum ele i se păreau triste, nespus de triste…

Dar – se întrebă deodată – era demn de el să se lase copleşit de asemenea gânduri? N-avea oare de îndeplinit o misiune sfântă? Nu jurase el să lupte pentru liberarea patriei? Nu-şi impusese să răsplătească pe prinţul Potcikev pentru ticăloşiile sale?

Soarta neîndurătoare voise ca ei să încerce fuga aceea îndrăzneaţă, pe care Nataşa o plătise cu viaţa.

Tânărul îşi îndreptă trupu-i vânjos. Da, mai avea de îndeplinit o misiune. Trebuia să-şi învingă durerea. Fireşte, viaţa asta de renunţare la sine, era foarte grea, se va chinui zi şi noapte, dar trebuia să rabde.

Se ridică şi porni cu paşi hotărâţi. Voia să se întâlnească cu Vasilieff, să afle ce i se întâmplase şi ce se făcuse cu Irina. Chipul tânărului revoluţionar se lumină o clipă.

— Irina... scumpa mea surioară! murmură el, apoi căzu iar pe gânduri.

Nu uitase că Irina îl iubea cu înfocare, că ea pleca ochii ruşinată când el se uita la dânsa, că cea mai arzătoare dorinţă a mamei Anuşca fusese ca cei doi tineri să se unească pentru totdeauna.

Sărmana mamă Anuşca! Ei nu putuse să-i împlinească dorinţa, căci nutrea pentru Irina numai o dragoste frăţească.

Deodată, o exclamaţie de bucurie îl trezi din visare. Ridică privirile şi zări înaintea sa un tânăr zvelt, cu chipul nespus de frumos şi distins. Ochii îi erau blânzi şi o sclipire vie strălucea în ei.

Tânărul întinse amândouă mâinile spre Boris Verodin, care le cuprinse, aproape fără să-şi dea seama; era atât de surprins încât nu izbuti să scoată o vorbă.

— Dumneata... prinţ Ulkitzki? murmură el, apoi, plin de uimire. Trăieşti? Te socoteam trecut de doi ani în lumea celor drepţi... Cum ai izbutit să fugi din Siberia? Te îmbolnăviseşi de holeră şi n-aş mai fi dat nici doi bani pe viaţa dumitale.

Tânărul luă de braţ pe luntraş şi suspină fericit, în timp ce păşeau unul lângă altul.

— Nu prea am multe de povestit, zise el. Din cei douăzeci de holerici, numai eu am scăpat cu viaţă. A fost o adevărată minune. Apoi, fiind imunizat, guvernatorul hotărî să îngrijesc de cei care zăceau de grozava boală, ca unul care am studiat medicina. Timp de şase luni mi-am făcut datoria, ca medic al spitalului de holerici. Aproape cinci sute de nenorociţi au murit sub ochii mei; am ascultat ultimele lor dorinţe şi le-am

alinat suferinţele, fiind medic şi preot, în acelaşi timp.

Prinţul plecă privirile.

— I-am minţit, dar i-am şi mângâiat… i-am minţit – deoarece îi îmbărbătam vorbindu-le de Dumnezeu în care nu credeam nici eu însumi. Apoi veni graţierea… Părinţii mei se adresată din nou Ţarului, care le împlini dorinţa. După ce mă însănătoşii, aflai că ai izbutit să fugi din închisoare. Te felicit că ai ajuns cu bine în patrie. Toţi te socoteau pierdut, numai profesorul – îl cunoşti, doar – zicea că vei scăpa cu viaţă. Ţinea foarte mult la dumneata. „Dacă Verodin îşi pune ceva în minte, nu se lasă până nu izbuteşte” spunea el întotdeauna. Sărmanii noştri tovarăşi de suferinţă au regretat foarte mult că nu mai erai printre ei.

Boris Verodin clătină capul, cu tristeţe. Cei doi tineri merseră câtva timp în tăcere, apoi prinţul urmă:

— Ce părere ai despre renaşterea Rusiei? Desigur că tot mai lupţi pentru cauza sfântă. Spune, nu-i minunat să poţi fi de folos patriei tale?

Ochii tânărului scânteiau de înflăcărare. Boris Verodin îl privi cu luare-aminte.

— Încă n-ai renunţat la ideile dumitale? întrebă el.

— Dar cum poate să-ţi treacă prin minte aşa ceva? răspunse prinţul, jignit. Acum luptat mai mult ca oricând, pentru liberarea Rusiei din jugul sclaviei. Nu lipsesc de la nicio adunare a sovietului.

— Totuşi azi n-ai fost acolo.

— Nu, astăzi n-am fost, căci am avut motivele mele!

— Altminteri, ne-am fi întâlnit acolo, prinţe Ulkitzki! zise revoluţionarul.

— De ce nu-mi spui pe nume? replică tânărul, privindu-l rugător. Vreau să fim ca fraţii. De multă vreme am renunţat la titlul de prinţ. Spune-mi Iesta, ca şi în Siberia.

Boris Verodin strânse cu putere mâna prietenului său.

— Bine, Iesta, fie şi aşa… Ascultă-mă, ce spun părinţii tăi despre toate astea? Nu făceau şi ei parte dintre prietenii familiei imperiale?

Iesta Ulkitzki oftă din adânc.

— Da, înainte vreme. Dar tatăl meu a căzut şi el în dizgraţie. Acum, chiar dacă nu e revoluţionar, totuşi drumul său e foarte depărtat de al monarhiştilor. Tata s-a bucurat de bunăvoinţa împăratului, dar aceasta era trecătoare. Părinţii mei au sărăcit şi locuim la mahala într-o casă modestă. Palatul nostru a fost vândut la licitaţie şi aparţine unor oameni foarte puţin simpatici. Totuşi, părinţii mei sunt mulţumiţi. Probabil că, în curând, vor părăsi Rusia, căci vor să stea în străinătate până ce lucrurile se vor potoli în ţară. Vor cu tot dinadinsul să-i însoţesc, dar mi-e cu neputinţă; căci nimic nu mă poate hotărî să-mi părăsesc ţara tocmai acum, când se află în restrişte.

Boris îi strânse iarăşi mâna cu căldură.

— Vrei să rămânem împreună, Boris, aşa cum am fost în Siberia? întrebă Iesta Ulkitzki, cu înflăcărare. Îţi mai aminteşti cum ajutai la minele de plumb pe tovarăşii noştri de suferinţă? Cum, temându-se de puterea ta, supraveghetorii nu cutezau să se apropie de nenorociţii care se prăbuşeau la pământ, istoviţi de oboseală sau înăbuşiţi de gazele otrăvitoare?

— Da, îmi amintesc, răspunse Boris, grav. Era datoria mea să vă ocrotesc. Şi vezi bine, am scăpat teafăr!

— Aşa e, dragul meu. Dar acum, spune-mi, vrei să vii la mine sau ai altceva de făcut?

— Nu, n-am nimic de făcut… nu mai am nicio ţintă… nu mai am unde să-mi culc capul… căminul meu e întinsul Rusiei.

Tânărul prinţ se uită cu luare aminte la prietenul său.

— Eşti adânc mâhnit, Boris Verodin, zise el, înduioşat. Vrei să ai încredere în mine?

Revoluţionarul clătină capul.

— N-ai să mă poţi înţelege, murmură el. Apoi, adăugă: Ai iubit vreodată, Iesta? Vreau să spun dacă ai simţit vreodată văpaia sfântă a adevăratei iubiri?

Tânărul prinţ zâmbi.

— Aşadar, asta e, Boris? Iubeşti fără nădejde?

— Nu, eram plin de speranţe. Iubeam cu toată ardoarea inimii mele, aşa cum n-a iubit nici un alt om… mi-aş fi dat

viaţa bucuros pentru aceea care m-a vrăjit…

— Şi? Ce s-a mai întâmplat apoi? Nu era ea demnă de dragostea ta? Te-a trădat?

— Nu, Iesta, nu… ea a murit!

Chipeşul luntraş rosti cu anevoie aceste cuvinte, suspină şi un fior îi străbătu trupul.

Apoi, durerea lui îşi croi drum şi izbucni ca lava unui vulcan clocotitor. Boris simţea nevoia să-şi descarce inima, să împărtăşească şi altuia mâhnirea care-l sfâşia.

Adânc mişcat, prinţul Ulkitzki îl ascultă, fără să-l întrerupă, strângând, doar plin de compătimire, braţul prietenului său.

Luntraşul istorisi totul; nu putea să treacă sub tăcere niciun amănunt. Astfel, povesti cum, în urmă cu doi ani, cunoscuse pe tânăra prinţesă, înainte de exilarea sa. Descrise revederea cu dânsa şi dragostea lui, pe care nu izbutise s-o învingă, cu toate sforţările sale. Vorbi apoi despre fuga lor şi furtuna care izbucnise în noaptea aceea.

— Nu ştiam de ce s-a ciocnit barca noastră, povesti el plin de durere. Credeam că ne-a venit sfârşitul. Când m-am trezit, văzui în jurul meu soldaţi veseli. Din fericire, ajunsesem pe o corabie a revoluţionarilor, care înainta noaptea, prin ceaţă, în susul fluviului, spre tabăra lui Aratcin. Tovarăşii mă pescuiseră din valuri, tocmai când îmi pierdusem cunoştinţa. Cu acest prilej căpătasem la ceafă o rană gravă. Nimeni nu ştia de existenta iubitei mele. Plin de recunoştinţă mulţumii salvatorilor mei; dar eram nenorocit, Iesta… eram nenorocit, căci rămăsesem în viaţă şi trebuia să suport chinul sfâşietor pricinuit de moartea fiinţei dragi. Ea e moartă, iar eu trăiesc… Îţi dai tu seama ce înseamnă asta?

— Eşti sigur că a înghiţit-o valurile?

Boris Verodin zâmbi, îndurerat:

— Crezi, poate, că a fost salvată? De cine? Şi eu am nădăjduit uneori, când mâhnirea mă copleşea. Am cumpănit în fel şi chip, dar în cele din urmă trebuiam să recunosc că urmăream o nălucă, dacă-mi închipuiam că iubita mea mai e în viaţă. Vâslisem împotriva curentului apei, la trei sute de metri depărtare de ţărm. Barca fusese sfărâmată. Şi, când ne

scufundaserăm, apucasem cu mâna rochia iubitei mele. Apoi, pierzându-mi cunoştinţa, îi dădui drumul. Sărmana copilă pieri în valuri, găsindu-şi un sfârşit înfiorător în Volga, fluviul acesta trist pe care, totuşi, ea îl iubea atât. Nu, Iesta, n-am dreptul să nădăjduiesc… ea este moartă, n-o voi mai revedea niciodată… şi nici nu pot măcar să-i împodobesc mormântul.

— Sărmanul meu prieten! murmură prinţul, adânc mişcat.

Apoi tăcerea se lăsă între ei. Deodată, Boris înălţă capul.

— Dar mai am de îndeplinit o misiune, strigă el, cu înflăcărare. Prinţul Potcikev e duşmanul meu de moarte şi va simţi răzbunarea mea. Unul din noi doi va trebui să piară, ţi-o jur! Pe niciun om nu l-am urât ca pe acesta.

— Da, e un ticălos, un om respingător, încuviinţă celălalt. Dar curteanul acesta, fost prieten şi favorit al Ţarului, se pricepe să se dea bine cu fiecare. Mă tem că o s-o scoată la capăt şi cu regimul comunist, dacă se va instala vreodată. E ca o vulpe care ştie să-şi păzească pielea.

— Poate că ai dreptate. Şi alţii susţin acelaşi lucru despre Potcikev. Dar voi izbuti eu să-l găsesc. Şi, când vom sta faţă-n faţă, ticălosul va trebui să-mi dea socoteală pentru toate nelegiuirile pe care le-a făptuit. Va fi vai de el atunci!

Tânărul prinţ coti într-o stradă liniştită, unde locuiau mai ales oameni care voiau să aibă odihnă. Revoluţia nu pătrunsese încă acolo. În grădiniţele dinaintea caselor creşteau flori de toamnă, ici colo, se mai zărea câte un trandafir îmbobocit. Iarna se apropia şi, odată cu ea, schimbarea uriaşă care avea să dea Rusiei lovituri hotărâtoare.

— Iată, aici locuiesc, împreună cu părinţii mei, zise prinţul Ulkitzki, deschizând uşa şi intrând într-un coridor curat.

Uşa din fund era dată în lături, lăsând să se vadă o grădină mare, plină cu legume şi pomi roditori.

— Nu-i aşa că-i frumos, Boris? întrebă tânărul prinţ.

Şi, plecându-se spre urechea prietenului său, adăugă:

— Aici poţi găsi liniştea de care ai nevoie, aici îţi vei tămădui rana care sângerează în inima ta. Rămâi la noi, dragul meu, rămâi cât vrei.

Prinţul deschise o altă uşă şi păşiră pragul unei încăperi mari, în care se aflau mobile vechi, ruseşti. Pe pereţi atârnau coarne de cerb şi capete de animale sălbatice.

În jurul mesei stăteau câteva persoane. Doi bărbaţi discutau cu însufleţire. La intrarea celor doi prieteni, unul din ei se întoarse. Boris Verodin aruncă o privire asupra lui şi scoase o exclamaţie de surprindere.

——————————————
Urmează: Cap. 57. Visurile revoluţionarei
din fascicola nr. 29
——————————————